

Snabbare bredband i hela landet

– åtgärder för effektivare utbyggnad
av gigabitinfrastruktur

Betänkande av Gigabitutredningen

Stockholm 2025

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2025:110

SOU och Ds finns på [regeringen.se](https://www.regeringen.se) under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på [regeringen.se/remisser](https://www.regeringen.se/remisser).

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Åtta45

Tryck och remisshantering: Åtta45, Stockholm 2025

ISBN 978-91-525-1397-2 (tryck)

ISBN 978-91-525-1398-9 (pdf)

ISSN 0375-250X

Till statsrådet Erik Slottner

Regeringen beslutade den 29 augusti 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå de anpassningar och kompletterande författningsbestämmelser som Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen) ger anledning till. Utredaren fick också i uppdrag att analysera om och i så fall föreslå hur tillträde till viss kritisk infrastruktur skulle kunna underlättas med bibehållen säkerhet samt att lämna förslag på åtgärder som syftar till att underlätta för operatörer vid gränsöverskridande tillståndprocesser (dir. 2024:76). Genom tilläggsdirektiv som beslutades av regeringen den 30 april 2025 förlängdes utredningstiden (dir. 2025:47).

Kammarrättslagmannen Peder Liljeqvist förordnades den 29 augusti 2024 att vara särskild utredare. Som sekreterare i utredningen anställdes stabsrådgivaren Maria Wieslander från och med den 2 september 2024 och verksjuristen Ulrica Ljunggren från och med den 9 september 2024.

Som experter att ingå i utredningen förordnades den 1 oktober 2024 departementssekreteraren Agata Uhlhorn, Finansdepartementet, rättssakkunnige Alfred Pucek, Försvarsdepartementet, departementssekreteraren Anna M. Jarl, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet, verksamhetsutvecklaren Annika Jokela, Trafikverket, rättssakkunnige Eric Enlund Andersson, Finansdepartementet, numera Head of Access Networks Fredrik Wiberg, Tech Sverige, hovrättsrådet Johan Svensson, Mark- och miljööverdomstolen, public affairs-chefen Maria Sörman, Tech Sverige, förbundsjuristen Per Henningsson, Sveriges Kommuner och Regioner, och systemägaren Sebastian Mueller, Post- och telestyrelsen. Den

10 oktober 2024 förordnades naturvårdshandläggaren Rebecka Hedfors, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, avdelningschefen Gunnar Hellenius, Försvarets radioanstalt, och numera ställföreträdande avdelningschefen Ann-Marie Löf, Försvarsmakten, att som experter ingå i utredningen.

Med verkan från den 7 januari 2025 entledigades Rebecka Hedfors från sitt uppdrag och länsrådet Katarina Ljunggren, Länsstyrelsen i Norrbottens län, förordnades i hennes ställe att från och med samma dag vara expert i utredningen. Med verkan från den 1 april 2025 entledigades Eric Enlund Andersson från sitt uppdrag och rättssakkunniga Malin Köld, Finansdepartementet, förordnades i hans ställe att från och med samma dag vara expert i utredningen.

Arbetet har bedrivits i nära samarbete med experterna och betänkandet är därför skrivet i vi-form, även om det inte funnits fullständig samsyn i alla delar.

Utredningen, som tagit sig namnet Gigabitutredningen, överlämnar härmed betänkandet *Snabbare bredband i hela landet – åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinfrastruktur* (SOU 2025:110). Vårt uppdrag är i och med detta slutfört.

Stockholm i november 2025

Peder Liljeqvist

Maria Wieslander
Ulrica Ljunggren

Innehåll

Förkortningar	17
Sammanfattning	21
Summary	33
1 Författningsförslag.....	45
1.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur	45
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar	54
1.3 Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948)	57
1.4 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)	59
1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation	65
1.6 Förslag till förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur	67
1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen	74
1.8 Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)	78
1.9 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet	84

1.10	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2022:511) om elektronisk kommunikation.....	86
2	Uppdraget och dess genomförande	87
2.1	Uppdraget	87
2.2	Utredningens arbete.....	88
3	Bakgrund	89
3.1	Inledning	89
3.2	Den digitala agendan för Europa och utbyggnadsdirektivet.....	90
3.3	EU:s digitala decennium och EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.....	91
4	Genomförandet av utbyggnadsdirektivet i svensk rätt	95
4.1	Inledning	95
4.2	Utbyggnadslagen	96
4.2.1	Berörda aktörer	96
4.2.2	Tillträde till fysisk infrastruktur.....	96
4.2.3	Samordning av bygg- och anläggningsprojekt	97
4.2.4	Information	98
4.3	Lagen om elektronisk kommunikation	99
4.3.1	Skyldigheter om tillträde och samlokalisering	99
4.3.2	Twistlösning	101
4.4	Ledningsrättslagen.....	101
4.5	Väglagen	102
4.6	Plan- och bygglagen	103
5	EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.....	105
5.1	Inledning	105
5.1.1	Förordningens syfte.....	105
5.1.2	Förordningens struktur	106
5.1.3	Förordningens minimikrav.....	106

5.1.4	Medlemsstaters ansvar för säkerhetsfrågor påverkas inte	107
5.1.5	Rättsakter som har företräde framför EU:s förordning om gigabitinfrastruktur	107
5.2	Skyldigheter och åtgärder	107
5.2.1	Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur	108
5.2.2	Öppenhet avseende fysisk infrastruktur	110
5.2.3	Samordning av bygg- och anläggningsprojekt	111
5.2.4	Öppenhet avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt	112
5.2.5	Tillståndsförfaranden och ledningsrätter	112
5.2.6	Avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan	113
5.2.7	Undantag från tillståndsförfarandena	114
5.2.8	Fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar	114
5.2.9	Tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader	115
5.3	Digitalisering av centrala informationspunkter	116
5.4	Twistlösning, behöriga organ och sanktioner	116
5.4.1	Twistlösning	116
5.4.2	Behöriga organ	117
5.4.3	Sanktioner	117
5.5	Rapportering och övervakning	117
5.6	Upphävande	118
5.7	Ikraftträdande och tillämpning	118
5.8	Huvudsakliga skillnader mellan utbyggnadsdirektivet och EU:s förordning om gigabitinfrastruktur	118
6	Överväganden om nationell reglering	121
6.1	Inledning	121
6.2	Utrymme för nationell reglering	121
6.3	Behov av ändringar i befintlig nationell reglering	123

7	Utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen upphävs.....	125
8	Nya författningar som kompletterar EU:s förordning om gigabitinfrastruktur införs	127
8.1	En ny lag och en ny förordning införs	127
8.2	Ord, uttryck och hänvisningar	129
8.2.1	Ord och uttryck	129
8.2.2	Hänvisningar	129
8.3	Förhållandet till annan lagstiftning	130
8.4	Undantag från vissa skyldigheter för vissa offentliga organ.....	132
8.5	Byanät.....	136
9	Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur	139
9.1	Inledning	139
9.2	Tillträdesskyldighet och tillstånd	140
9.2.1	Förordningens bestämmelser	140
9.2.2	Våra förslag och bedömningar	141
9.3	Tillträdesbegärans administrativa aspekter	142
9.4	Tillträde till privata kommersiella byggnader	143
9.4.1	Förordningens bestämmelser	143
9.4.2	Vår bedömning.....	143
9.5	Vägledning om villkor för tillträde.....	144
9.5.1	Förordningens bestämmelser	144
9.5.2	Vår bedömning.....	145
9.6	Undantag med anledning av alternativt tillträde	145
9.6.1	Förordningens bestämmelser	145
9.6.2	Vår bedömning.....	146
9.7	Organ för samordning av och rådgivning om tillträde.....	151
9.7.1	Förordningens bestämmelser	151
9.7.2	Vår bedömning.....	152

9.8	Nationell anpassning av tillträdesskyldigheten.....	153
9.8.1	Förordningens bestämmelser	153
9.8.2	Vårt förslag	154
9.9	Operatörers rätt att erbjuda tillträde till sin fysiska infrastruktur i vissa fall	159
9.10	Tillträde till viss kritisk infrastruktur	159
9.10.1	Bakgrund	160
9.10.2	Kort om vattentorn	161
9.10.3	Vattentornens betydelse för två samhällsviktiga verksamheter	161
9.10.4	Särskilt om säkerhetsfrågor	162
9.10.5	Vår bedömning	164
10	Öppenhet avseende fysisk infrastruktur.....	169
10.1	Tillhandahållande av minimiinformation om fysisk infrastruktur	169
10.1.1	Förordningens bestämmelser	169
10.1.2	Vår bedömning	170
10.2	Nationell utvidgning av skyldigheten om tillhandahållande av minimiinformation	171
10.2.1	Förordningens bestämmelser	171
10.2.2	Vår bedömning	171
10.3	Nationellt undantag för små kommuner	172
10.3.1	Förordningens bestämmelser	172
10.3.2	Vår bedömning	172
10.4	Skyldighet om undersökning på plats.....	173
10.4.1	Förordningens bestämmelser	173
10.4.2	Våra förslag och bedömningar.....	173
10.5	Undantag från tillämpning av öppenhetsskyldigheterna....	174
10.5.1	Förordningens bestämmelser	175
10.5.2	Våra förslag och bedömningar.....	175
11	Samordning av bygg- och anläggningsprojekt	179
11.1	Rätt att förhandla fram samordningsavtal	179
11.1.1	Förordningens bestämmelser	179

11.1.2	Vår bedömning.....	179
11.2	Samordningsskyldighet och begärens administrativa aspekter	180
11.2.1	Förordningens bestämmelser	180
11.2.2	Våra förslag och bedömningar	181
11.3	Begränsning av samordning på landsbygd	182
11.3.1	Förordningens bestämmelser	182
11.3.2	Vårt förslag.....	182
11.4	Nationella undantag från samordningsskyldigheten	184
11.4.1	Förordningens bestämmelser	184
11.4.2	Vårt förslag.....	185
12	Öppenhet avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt	191
12.1	Tillhandahållande av minimiinformation avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt.....	191
12.1.1	Förordningens bestämmelser	191
12.1.2	Vår bedömning.....	192
12.2	Nationella undantag från öppenhetsskyldigheten.....	193
12.2.1	Förordningens bestämmelser	193
12.2.2	Vårt förslag.....	194
13	Tillståndsförfaranden och ledningsrätter	197
13.1	Inledning	197
13.2	Behöriga myndigheter	198
13.3	Berörda tillstånd	199
13.3.1	Särskilt om ledningsrätter.....	200
13.3.2	Andra tillstånd i förordningens mening	200
13.3.3	Sammanfattning	205
13.4	Enhetliga regler.....	206
13.4.1	Förordningens bestämmelser	206
13.4.2	Vår bedömning.....	206
13.5	Avslag på tillståndsansökningar.....	208

13.6	Tidsfrister för tillståndsprövning.....	210
13.6.1	Förordningens bestämmelser	211
13.6.2	Våra förslag och bedömningar.....	212
13.7	Möjlighet att förnya tillstånd	217
13.8	Avgift för tillstånd	218
13.8.1	Förordningens bestämmelser	218
13.8.2	Vår bedömning	218
14	Avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan	221
14.1	Tyst godkännande om en behörig myndighet inte har prövat en ansökan om tillstånd inom tillämpliga tidsfrister.....	221
14.1.1	Förordningens bestämmelser	221
14.1.2	Vårt uppdrag	222
14.2	Upphävande av befintlig förordning	222
14.3	Tillgängligt rättsmedel.....	224
14.3.1	Tillståndsförfattningarna och befintliga rättsmedel i dessa	224
14.3.2	Skadeståndslagen	225
14.3.3	Ny skadeståndsbestämmelse	227
14.4	Avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister	230
14.5	Möte för att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndsansökan	230
14.5.1	Förordningens bestämmelser	231
14.5.2	Vårt förslag	231
15	Undantag från tillståndsförfaranden	235
15.1	Förordningens bestämmelser	235
15.2	Vår bedömning.....	236

16	Tillståndprocesser avseende gränsöverskridande gigabitinfrastruktur	241
16.1	Inledning	241
16.2	Tillstånd avseende gränsöverskridande gigabitinfrastruktur	241
16.3	Särskilt om sjökablar	242
16.4	Problem vid sjökabelförläggning	243
16.5	Våra bedömningar och förslag	245
16.5.1	Tillståndsgivning i vissa närliggande länder	245
16.5.2	Tillståndslagarna	246
16.5.3	Tidsfrister och effektiv ärendehantering	247
16.5.4	Information om tillämpliga författningar	247
16.5.5	Stöd från behöriga myndigheter	248
16.5.6	Kunskaper om fiberoptiska sjökablars effekter ..	248
17	Fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar	251
17.1	Fiberfärdig infrastruktur i nya byggnader och byggnader som genomgår större renoveringar	251
17.1.1	Förordningens bestämmelser	252
17.1.2	Vårt förslag	252
17.2	Standarder eller tekniska specifikationer	258
17.2.1	Förordningens bestämmelser	258
17.2.2	Våra förslag och bedömningar	259
17.3	Märkningen ”fiberfärdig”	261
17.4	Undantag från skyldigheterna	262
17.4.1	Förordningens bestämmelser	262
17.4.2	Vårt förslag	263
17.5	Tillsyn och sanktioner	265
17.5.1	Förordningens bestämmelser	265
17.5.2	Våra förslag och bedömningar	266
17.6	Överklagande	269

18	Tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader.....	271
18.1	Rätt att bygga ut nät	271
18.2	Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i byggnader.....	272
18.2.1	Förordningens bestämmelser	272
18.2.2	Våra förslag och bedömningar.....	273
18.3	Tillträde till en byggnad som saknar tillgänglig fiberfärdig infrastruktur	275
18.3.1	Förordningens bestämmelser	276
18.3.2	Vår bedömning	276
19	Central informationspunkt	277
19.1	Inledning	277
19.2	Myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten	279
19.2.1	Förordningens bestämmelser	279
19.2.2	Vårt förslag	279
19.3	Minimiinformation om fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt	285
19.3.1	Förordningens bestämmelser	286
19.3.2	Vårt förslag	287
19.4	Tillstånd.....	294
19.4.1	Förordningens bestämmelser	294
19.4.2	Våra förslag och bedömningar.....	295
19.5	Byanät	300
19.6	Offentliggörande av viss information via den centrala informationspunkten	301
19.6.1	Förordningens bestämmelser	301
19.6.2	Vårt förslag	302
19.7	Avgifter.....	303
19.7.1	Förordningens bestämmelser	303
19.7.2	Vårt förslag	303

20	Twistlösning och tillsyn	307
20.1	Twistlösning	308
20.1.1	Förordningens bestämmelser	308
20.1.2	Våra förslag och bedömningar	310
20.2	Tillsyn och sanktioner.....	317
20.2.1	Förordningens bestämmelser	317
20.2.2	Våra förslag och bedömningar	318
20.3	Avgifter	321
20.3.1	Avgift för twistlösning	321
20.3.2	Avgift för tillsyn.....	325
21	Myndighetsbeslut och överklagande	327
21.1	Förordningens bestämmelser	327
21.2	En myndighets beslut ska gälla omedelbart	328
21.3	Överklagande.....	329
21.3.1	Överklagbarhet.....	329
21.3.2	Domstol och instansordning.....	330
21.3.3	Domstolens sammansättning och processregler.....	332
21.3.4	Partsställning	333
21.3.5	Vem som får överklaga	334
21.3.6	Skyndsam handläggning	335
22	TSM-förordningen	337
22.1	Bakgrund.....	337
22.2	Ändringarna i TSM-förordningen	338
22.3	Berörda nationella regelverk	339
23	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	341
23.1	Inledning.....	341
23.1.1	Förordningens bestämmelser	341
23.1.2	Utgångspunkter för våra förslag och bedömningar.....	342

23.2	Ikraftträdande av kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.....	342
23.3	Upphävande av utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen	343
23.3.1	Upphävande	343
23.3.2	Övergångsbestämmelser	344
23.4	Ändringar i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen.....	346
23.5	Ändringar i lagen och förordningen om elektronisk kommunikation.....	347
23.6	Övriga ändringar	348
24	Förslagens konsekvenser	349
24.1	Konsekvensutredningens innehåll	349
24.1.1	Författningskrav	349
24.1.2	Konsekvensutredningen omfattar inte EU-förordningen	350
24.1.3	Konsekvensutredningen omfattar endast utredningens huvudförslag.....	352
24.1.4	Den kommunala självstyrelsen	352
24.1.5	Övrigt innehåll.....	353
24.2	Huvudförslag och direkt berörda	353
24.2.1	Vårt uppdrag	353
24.2.2	Regleringsalternativ	354
24.2.3	Huvudförslagen och de som berörs av dem.....	354
24.3	Förslagen och deras konsekvenser.....	356
24.3.1	Nationella anpassningar avseende vissa skyldigheter.....	356
24.3.2	Byanät.....	358
24.3.3	Den centrala informationspunkten	359
24.3.4	Tillsyn och tvistlösning.....	364
24.3.5	Fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader.....	367
24.3.6	Avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande	368

24.4	Övriga konsekvenser.....	373
24.4.1	Konsekvenser för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet	373
24.4.2	Konsekvenser för den personliga integriteten	373
24.5	Proportionalitet	374
24.6	Skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen	375
24.7	Ikraftträdande	375
24.8	Behov av informationsinsatser.....	376
24.9	Utvärdering	376

25 Författningskommentar 377

25.1	Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur	377
25.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.....	401
25.3	Förslaget till lag om ändring i väglagen (1971:948)	403
25.4	Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)	403
25.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation	410

Bilagor

Bilaga 1	Kommittédirektiv 2024:76.....	413
Bilaga 2	Kommittédirektiv 2025:47.....	421
Bilaga 3	EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.....	423
Bilaga 4	Rättelse till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.....	463

Förkortningar

EU-rättsakter

CER-direktivet	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 av den 14 december 2022 om kritiska entiteters motståndskraft och om upphävande av rådets direktiv 2008/114/EG
Direktiv 2002/77/EG	Kommissionens direktiv 2002/77/EG av den 16 september 2002 om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster
Direktiv 2010/31/EU	Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda
EU:s dataskyddsförordning	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)

GIA eller EU:s förordning om gigabitinfrastruktur	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen)
Kodexen	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation
NIS-direktivet	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen
NIS 2-direktivet	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2555 av den 14 december 2022 om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen, om ändring av förordning (EU) nr 910/2014 och direktiv (EU) 2018/1972 och om upphävande av direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet)
Policyprogrammet för det digitala decenniet	Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/2481 av den 14 december 2022 om inrättande av policyprogrammet för det digitala decenniet 2030

TSM-förordningen Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012

Utbyggnadsdirektivet Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation

Övriga förkortningar

Berec Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation

EU Europeiska unionen

FEK Förordningen (2022:511) om elektronisk kommunikation

Kommissionen Europeiska kommissionen

Kompletteringsförordningen Förordningen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

Kompletteringslagen	Lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur
Konsekvensutredningsförordningen	Förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar
LEK	Lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation
PBF	Plan- och byggförordningen (2011:338)
PBL	Plan- och bygglagen (2010:900)
Prop.	Regeringens proposition
PTS	Post- och telestyrelsen
PTS finansieringsförordning	Förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet
Utbyggnadsförordningen	Förordningen (2016:538) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät
Utbyggnadslagen	Lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät

Sammanfattning

EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

Europaparlamentet och rådet antog den 29 april 2024 förordningen (EU) 2024/1309 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen). Vi benämner förordningen EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, eller GIA.

Förordningen utgör en revidering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (utbyggnadsdirektivet), som upphävs genom GIA. Förordningen bygger även på Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation.

Syftet med GIA är att bidra till en kostnadseffektiv och snabb utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation inom unionen. För att uppnå detta innehåller förordningen, i likhet med utbyggnadsdirektivet, bestämmelser om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur och information om infrastrukturen, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och information om projekten, krav på viss fysisk infrastruktur i byggnader och tillträde till den samt mer effektiva tillståndprocesser. Skyldigheterna i GIA är mer långtgående än i utbyggnadsdirektivet. Utöver nätoperatörer tillämpas skyldigheter på dels offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur dels företag som tillhandahåller tillhörande faciliteter.

Den som ska förlägga nät med mycket hög kapacitet behöver ansöka om vissa tillstånd. GIA ställer krav på digitaliserade och effektiviserade tillståndsförfaranden, bl.a. tidsfrister för behandling

av en tillståndsansökan. Konsekvenserna för överskridande av tidsfristerna är strängare än i utbyggnadsdirektivet.

Enligt utbyggnadsdirektivet behövde medlemsstaterna införa en informationstjänst, genom vilken en bredbandsutbyggare skulle kunna få information om bl.a. fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt respektive information om nödvändiga tillstånd och var de kan sökas. GIA innehåller strängare krav när det gäller informationstjänsten, bl.a. i fråga om digitalisering och att tillstånd ska kunna sökas via informationstjänsten.

Twister om skyldigheterna om tillträde till fysisk infrastruktur, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och tillhörande öppenhetsskyldigheter ska avgöras av tvistlösningsorgan som medlemsstaterna ska utse. Medlemsstaterna ska även införa sanktioner.

GIA innehåller även ändringar i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012 (TSM-förordningen). Den förordningen rör inte utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet, utan innehåller bl.a. bestämmelser om slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU.

Gigabitinfrastrukturförordningen trädde i kraft den 11 maj 2024 och ska tillämpas från och med den 12 november 2025. Vissa artiklar ska dock tillämpas från och med andra datum: den 11 maj 2024, den 15 maj 2024, den 12 februari 2026 och den 12 maj 2026.

Utredningens uppdrag och resultat

Uppdraget

Vårt huvudsakliga uppdrag är att föreslå de anpassningar och kompletterande författningsbestämmelser som GIA ger anledning till. Uppdraget innebär bl.a. följande. Vi ska kartlägga vilka regelverk som kan anses omfattas av förordningens bestämmelser och föreslå nödvändiga ändringar eller kompletteringar. Vi ska lämna förslag om hur Sverige kan avvika från bestämmelsen om tyst godkännande i GIA samt ta ställning till behovet av undantag från bestämmelser i GIA med hänsyn till bl.a. nationell säkerhet eller skydd av andra väsentliga statliga funktioner. Vi ska klargöra förutsättningarna för inrättandet

av en nationell digital ingångspunkt och införandet av centrala informationspunkter och föreslå hur sådana system skulle kunna utformas. Förslag om behöriga nationella tvistlösningsorgan och sanktionsbestämmelser ska också lämnas.

Utöver detta har regeringen gett oss vissa anslutande uppdrag. Vi ska analysera om och i så fall föreslå hur tillträde till viss kritisk infrastruktur skulle kunna underlättas med bibehållen säkerhet. Förslag på åtgärder som syftar till att underlätta för operatörer vid tillståndsprocesser avseende förläggning av gränsöverskridande gigabit-infrastruktur ska också lämnas.

Resultatet

Inledning

GIA är en förordning av delvis blandad karaktär. Det innebär att det finns visst utrymme för nationell reglering och förordningen förutsätter viss sådan reglering för att den ska kunna tillämpas effektivt i Sverige. För att säkerställa att GIA får ett effektivt genomslag i svensk rätt och för att undvika normkonflikt, har vi gjort en översyn av de svenska regelverk som innehåller bestämmelser som genomför utbyggnadsdirektivet. Vi har även sett över de övriga rättsområden och svenska regelverk som berörs av förordningen, såsom författningar som innehåller bestämmelser om sådana tillståndsförfaranden som omfattas av förordningen och svenska kompletterande bestämmelser till TSM-förordningen.

Kompletteringsförfattningar införs

Vi föreslår att lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen) och förordningen (2016:538) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadsförordningen) ska upphävas och att det i stället ska införas en ny lag med kompletterande bestämmelser till GIA och en förordning med kompletterande bestämmelser till både GIA och nämnda lag.

Särskilt om nationell säkerhet och väsentliga statliga funktioner

GIA påverkar inte medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner, inbegripet att säkerställa statens territoriella integritet och upprätthålla lag och ordning. Vi bedömer att detta innebär att svenska författningar som skyddar nationell säkerhet eller väsentliga statliga funktioner inte påverkas av GIA. Vi anser också att det innebär att det finns utrymme att undanta vissa offentliga organ, t.ex. Forsvarsmakten, Fortifikationsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Säkerhetspolisen och Polismyndigheten, från tillämpning av skyldigheter i GIA om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur och öppenhet avseende den infrastrukturen, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och öppenhet avseende projekten samt tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader.

Nationella anpassningar av vissa skyldigheter

Det finns direkt tillämpliga undantag från skyldigheten om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i artikel 3 i GIA. Utöver det lämnar vi förslag om den fysiska infrastruktur på vilken offentliga organ kan välja att inte tillämpa tillträdesskyldigheten. Om det, för att ett tillträde ska kunna realiseras, är nödvändigt att den berörda nätoperatören eller det offentliga organet söker ett visst tillstånd bör det ankomma på dem att göra det.

Tillträdesskyldigheten i GIA omfattar inte dricksvattenanläggningar, och därmed inte vattentorn. Vi föreslår inte att det ska införas någon skyldighet avseende tillträde till vattentorn. Däremot bedömer vi att Livsmedelsverket kan ge vägledning till VA-leverantörer avseende bedömningen av vissa säkerhetsfrågor, vilket kan underlätta för dem att frivilligt ge operatörer ett sådant tillträde.

När det gäller skyldigheter om öppenhet avseende fysisk infrastruktur i artikel 4 i GIA finns direkt tillämpliga undantag i förordningen. Utöver det föreslår vi att PTS ska genomföra en kostnadsnyttoanalys och meddela föreskrifter om den infrastruktur på vilken det, på grundval av analysen, är oproportionerligt att tillämpa öppenhetsskyldigheterna. Vidare föreslår vi av bl.a. skäl som rör nationell

säkerhet, att öppenhetsskyldigheterna inte ska omfatta vissa delar av nätoperatörers fysiska infrastruktur.¹

När det gäller skyldigheten i artikel 5 i GIA om samordning av bygg- och anläggningsprojekt föreslår vi att en begäran om sådan samordning får anses orimlig, och därmed kan nekas, i vissa fall när nätet är beläget i landsbygdsområden eller avlägsna områden, ägs eller kontrolleras av ett offentligt organ och drivs enbart i grossistledet. Vidare föreslår vi att nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur av bl.a. skäl som rör nationell säkerhet inte ska tillämpa samordningsskyldigheten på vissa bygg- och anläggningsprojekt. Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur får därutöver, enligt vårt förslag, välja att göra undantag från samordningsskyldigheten för vissa bygg- och anläggningsprojekt som har begränsad omfattning.

Våra förslag som rör öppenhetsskyldigheten avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt i artikel 6 i GIA följer samordningsskyldigheten avseende dessa projekt. Det innebär att nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur inte ska lämna information om sådana bygg- och anläggningsprojekt som ska undantas från samordningsskyldigheten. Vi föreslår även att de ges möjlighet att välja om de ska lämna information om projekt som de tillåts undanta från samordningsskyldigheten.

Tillstånd

Berörda tillstånd och tidsfrister

GIA innehåller bestämmelser om sådana tillstånd som behövs för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet. Vad som är att anse som tillstånd i GIA:s mening är en fråga för rättstillämpningen att avgöra, i slutändan EU-domstolen. Enligt vår bedömning omfattar dock tillståndsbegreppet i GIA vissa tillstånd i ledningsrättslagen, väglagen, plan- och bygglagen, miljöbalken, kulturmiljölagen, lagen om kontinentalsockeln, lagen om skydd för geografisk information och ordningslagen. För att kunna bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet kan en operatör, utöver att ansöka

¹ När det gäller offentliga organ innehåller GIA en direkt tillämplig bestämmelse som möjliggör för dem att från öppenhetsskyldigheterna undanta sådan fysisk infrastruktur som medlemsstaten har undantagit från tillträdesskyldigheten. Detta motsvarar det undantag för nätoperatörer som vi redogör för här.

om sådana tillstånd, behöva ingå civilrättsliga avtal eller i enlighet med vissa författningar göra en anmälan av en viss åtgärd som de avser att vidta. Även om sådana avtal och anmälningar behövs anser vi inte att de är tillstånd i GIA:s mening.

I artikel 7 i GIA finns bl.a. bestämmelser om tidsfrister inom vilka en tillståndsansökan ska prövas. Som huvudregel ska beslut fattas inom fyra månader. Medlemsstaterna får därutöver ange skälen till att en behörig myndighet, dvs. den som i första instans prövar en ansökan, ska kunna förlänga tidsfristen med maximalt fyra månader. Vi föreslår bl.a. att det ska anses finnas skäl för förlängning om tillståndsförfarandet rör frågor som är särskilt komplicerade eller kräver mycket omfattande utredningsåtgärder, om det krävs utredningsåtgärder som är beroende av vissa väder- eller naturförhållanden eller förhållanden för djur- och växtlivet och dessa förhållanden behöver inväntas samt i vissa fall då samråd ska ske med andra myndigheter eller med enskilda eller då det finns skäl att avvakta avgörandet av ett annat pågående ärende eller mål. Av GIA framgår vidare vissa undantagsfall då tidsfristerna inte gäller eller då en förlängning kan vara mer än fyra månader. Det framgår också att tidsfristerna inte påverkar överklagandeförfaranden.

Tyst godkännande

Enligt artikel 8 i GIA ska följderna av att en behörig myndighet inte beslutar om en tillståndsansökan i tid vara att ansökan ska anses beviljad, s.k. tyst godkännande. Medlemsstaterna kan avvika från detta bl.a. genom att den operatör som har lidit skada till följd av att tidsfristen har överskridits har rätt att begära ersättning för skadan. Vi har tidigare, i en promemoria, lämnat förslag på hur Sverige under en övergångsperiod kan avvika från bestämmelsen om tyst godkännande i GIA. Regeringen har därefter beslutat om en förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, som innehåller bestämmelser om avvikande från tyst godkännande om en *myndighet* inte har prövat en tillståndsansökan enligt GIA. Regeringen har också remitterat en promemoria med förslag om en lag med bestämmelser om avvikande från tyst godkännande om en behörig myndighet som är en *domstol* inte har prövat en tillståndsansökan enligt GIA. I detta betänkande lämnar

vi våra slutliga förslag om hur Sverige kan avvika från bestämmelsen om tyst godkännande i GIA. Vi föreslår att den ovan nämnda tillfälliga förordningen ska upphävas och att bestämmelserna om avvikande från bestämmelserna om tyst godkännande i GIA införs i kompletteringslagen. Vi föreslår även att det i kompletteringslagen ska införas en skadeståndsbestämmelse som kan tillämpas i samtliga fall då en behörig myndighet har överskridit den tillämpliga tidsfristen. Slutligen lämnar vi förslag om bestämmelser om möte för att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndsansökan.

Sjökablar

Vi har undersökt vilka problem sjökabelförläggarna upplever och övervägt om det finns åtgärder som kan underlätta för dem vid förläggning av gränsöverskridande gigabitinfrastruktur. Den som ska förlägga sådana sjökablar kan, i enlighet med bestämmelser i GIA, via den centrala informationspunkten få information om relevanta tillstånd och ansöka om dessa tillstånd från svenska behöriga myndigheter. För att underlätta för sjökabelförläggare att hitta rätt tillståndsmyndighet och information om tillstånd i vissa närliggande EU-medlemsstater föreslår vi att PTS ska säkerställa att den centrala informationspunkten innehåller information om hur en operatör kan nå relevanta medlemsstaters digitala ingångspunkt eller centrala informationspunkt.

Fysisk infrastruktur i byggnader

Artikel 10 i GIA innehåller krav på fiberinfrastruktur i nya byggnader och byggnader som genomgår större renoveringar. För att undvika otillåten dubbelreglering föreslår vi att motsvarande bestämmelser i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen om egenskapskrav för bredbandsanslutning, vilka implementerar delar av utbyggnadsdirektivet, ska upphävas.

Enligt GIA ska medlemsstaterna anta relevanta standarder eller tekniska specifikationer som är nödvändiga för genomförandet av reglerna om fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar, samt säkerställa att de följs. Vi föreslår att Boverket ska bemyndigas att

utfärda föreskrifter om sådana standarder eller tekniska specifikationer.

Vi lämnar också förslag till undantag från reglerna om fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar. Undantagen rör, under vissa förutsättningar, bl.a. fritidshus, komplementbyggnader, arbetslokaler, ekonomibyggnader, byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet och byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Enligt artikel 11 i GIA har leverantörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät under vissa förutsättningar rätt att få tillträde till en accesspunkt och fysisk infrastruktur i byggnader i syfte att bygga ut nät med mycket hög kapacitet. Motsvarande regler finns i utbyggnadsdirektivet och har implementerats i lagen om elektronisk kommunikation. Vi föreslår att de berörda bestämmelserna i den lagen upphävs.

Byanät

I GIA ges operatörer ett antal rättigheter och skyldigheter. Den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät (s.k. byanät) faller inte in under den definitionen och ges därmed vare sig rättigheter eller skyldigheter enligt GIA. För att gynna utbyggnaden föreslår vi att den som driver ett byanät ska få samma rättigheter som operatörer har i GIA.

Central informationspunkt

Medlemsstaterna ska införa en eller flera centrala informationspunkter, som ska innehålla information om befintlig fysisk infrastruktur och bygg- och anläggningsprojekt. Den ska även innehålla information om tillstånd och ge möjlighet för operatörer att ansöka om tillstånd och få information om ansökans status.

Vi föreslår att en central informationspunkt inrättas och att PTS ges i uppgift att ansvara för den. Av skäl som rör Sveriges säkerhet föreslår vi att vissa säkerhetsåtgärder vidtas. Bland annat ska enbart vissa uppgifter om befintlig fysisk infrastruktur och planerade bygg-

och anläggningsprojekt tillgängliggöras via den centrala informationspunkten, och den mer detaljerade minimiinformationen ska i stället lämnas bilateralt av den berörda nätoperatören eller det berörda offentliga organet till den begärande operatören. Vi föreslår också att den som vill ha tillgång till den centrala informationspunkten för att begära minimiinformation ska lämna viss information om sitt företag och att PTS, efter samråd med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten, ska kunna avvisa en operatörs begäran om information i vissa fall, vilket innebär att den inte vidarebefordras till berörd nätoperatör eller offentligt organ.

En operatör som ansöker om tillstånd ska enligt GIA kunna få information om ansökans status via den centrala informationspunkten. Vi föreslår att behöriga myndigheter på begäran av en operatör ska lämna denna information via den centrala informationspunkten inom fem arbetsdagar.

Twistlösning, tillsyn och överklagande

Ärenden som rör egenskapskrav om fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar

De kommunala byggnadsnämnderna utövar i dag tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om egenskapskravet gällande bredbandsanslutning i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen. Eftersom artikel 10 i GIA till stor del motsvarar dessa bestämmelser anser vi att det är lämpligt att byggnadsnämnderna utövar tillsyn över artikel 10 i GIA och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den artikeln. Bestämmelser om tillsyn och överklaganden finns i plan- och bygglagen.

Andra ärenden

Om parterna inte kan komma överens i angiven tid om de skyldigheter som finns i artiklarna 3–6, 11.2 och 11.3 i GIA har en part rätt att hänskjuta tvisten till ett tvistlösningsorgan som då ska utfärda ett bindande beslut för att lösa tvisten. Vi föreslår att PTS utses till tvistlösningsorgan. Myndigheten är i dag tvistlösningsmyndighet enligt utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen. Eftersom även

PTS kan bli part i en tvist föreslår vi att även Förvaltningsrätten i Stockholm utses till tvistlösningsorgan, för att lösa sådana tvister.

Vidare föreslår vi att PTS blir tillsynsmyndighet, i likhet med vad som gäller enligt utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen. Tillsynen ska omfatta efterlevnaden av artiklarna 3–6, 7.2, 11.2 och 11.3 i GIA, kompletteringslagen och kompletteringsförordningen. De sanktioner vi föreslår är möjligheten att förena förlägganden med vite.

Beslut som fattas av myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten, tvistlösningsorganen och tillsynsmyndigheten ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Ikraftträdande

Vi föreslår att de nya författningarna och de föreslagna författningsändringarna ska träda i kraft den 12 maj 2026. De föreslagna ändringarna i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen ska dock träda i kraft den 13 februari 2026.

Konsekvenser

Vår sammantagna bedömning är att våra förslag kommer att främja utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet samtidigt som Sveriges säkerhet, väsentliga statliga funktioner och vissa andra värden skyddas.

De direkt tillämpliga bestämmelserna i GIA kommer att ge konsekvenser för operatörer, nätoperatörer, offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur, behöriga myndigheter, fastighetsägare och byggföretag. Vi analyserar dock inte de konsekvenser som följer av GIA. EU-kommissionen har gjort en konsekvensanalys av förordningen i samband med sitt första förslagsutkast.

För merparten av de myndigheter som berörs av våra förslag kommer de finansiella konsekvenserna, enligt vår bedömning, att kunna hanteras inom befintliga ramar. Vi föreslår dock att PTS kostnader för uppbyggnaden av den centrala informationspunkten finansieras genom anslag. Dessa kostnader bedöms uppgå till 50 000 000 kronor. Den löpande driften av den centrala informationspunkten och tillhörande personalkostnader föreslår vi ska avgiftsfinansieras. Kostnaderna för detta beräknas sammanlagt uppgå till

15 600 000 kronor per år. Vidare förslår vi att PTS kostnader för tvistlösning och tillsyn, som bedöms uppgå till 14 000 000 kronor per år, avgiftsfinansieras. Avgifterna ska betalas av tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät som är anmälda till PTS enligt lagen om elektronisk kommunikation. De föreskrifter som PTS bemyndigas utfärda beräknas innebära kostnader om sammanlagt 4 500 000 kronor. Vi föreslår att kostnaderna finansieras genom anslag. Boverkets uppdrag att meddela föreskrifter om standarder eller tekniska specifikationer bedöms uppgå till 2 000 000 kronor. Den löpande förvaltningen av föreskrifterna bedöms generera en årlig kostnad om 500 000 kronor. Vi föreslår att Boverkets kostnader finansieras genom anslag.

Konsekvenserna för operatörer, nätoperatörer, offentliga organ och behöriga myndigheter är till största delen en följd av bestämmelserna i GIA. Våra förslag medför enligt vår bedömning enbart begränsade kostnader för dessa aktörer och myndigheter.

Domstolarnas kostnader bedöms öka i så låg grad att de kan hanteras inom ramen för nuvarande anslag.

Summary

The Gigabit Infrastructure Act

On 29 April 2024, the European Parliament and the Council adopted Regulation (EU) 2024/1309 on measures to reduce the cost of deploying gigabit electronic communications networks, amending Regulation (EU) 2015/2120 and repealing Directive 2014/61/EU (Gigabit Infrastructure Act). We will refer to the act as the GIA.

The act amends Directive 2014/61/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on measures to reduce the cost of deploying high-speed electronic communications networks (the Broadband Cost Reduction Directive, abbreviated the BCRD), which is repealed by the GIA. The GIA also relates to Directive (EU) 2018/1972 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 establishing the European Electronic Communications Code (the EECC).

The GIA aims to facilitate and stimulate the roll-out of very high-capacity networks (VHCNs) by promoting the joint use of existing physical infrastructure and by enabling a more efficient deployment of new physical infrastructure, so that such VHCNs can be rolled out faster and at a lower cost within the Union. To achieve this, the GIA, like its predecessor the BRDC, contains provisions on access to and transparency on existing physical infrastructure, coordination of civil works and transparency on planned civil works, requirements for and access to certain in-building physical infrastructure, and more efficient permit granting processes. The obligations in the GIA are more far-reaching than in the BCRD. In addition to network operators, obligations apply to public sector bodies owning or controlling physical infrastructure as well as to undertakings that primarily provide associated facilities.

An operator planning to deploy a VHCN needs to apply for certain permits. The GIA requires digitalised and streamlined permit procedures, including deadlines for processing a permit application. The consequences for exceeding the deadlines are stricter than in the BCRD.

According to the BCRD, Member States were required to introduce a single information point, through which a broadband deployer could obtain information on, among other things, physical infrastructure and planned civil works, as well as information on necessary permits and how to apply for them. The GIA contains stricter requirements regarding the single information point, including more digitalization and that permit applications can be submitted via the single information point.

Disputes concerning obligations regarding access to physical infrastructure, coordination of civil works and transparency shall be resolved by dispute settlement bodies designated by the Member States. In addition, Member States shall lay down rules on penalties applicable to infringements.

The GIA also contains amendments to Regulation (EU) 2015/2120 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 laying down measures concerning open internet access and amending Directive 2002/22/EC on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services and Regulation (EU) No 531/2012 on roaming on public mobile communications networks within the Union (the TSM Regulation). The Regulation does not concern the deployment of VHCNs. It contains, among other things, provisions on retail charges for consumers for regulated intra-EU communications.

The Gigabit Infrastructure Regulation entered into force on 11 May 2024 and shall apply from 12 November 2025. However, some articles shall apply from other dates: 11 May 2024, 15 May 2024, 12 February 2026 and 12 May 2026.

The Inquiry's remit and results

The remit

Our main task is to propose the adaptations and supplementary statutory provisions that the GIA gives rise to. The task involves, among other things, the following. We are to identify national legislation affected by the Regulation and suggest necessary amendments or new legal provisions. As regards the tacit approval provision in the GIA, we are to analyze how Sweden can derogate from it and propose relevant amendments or new provisions. We shall propose necessary national exemptions from GIA with regard to, among other things, safeguarding national security and other essential State functions. We are to clarify the conditions for the establishment of a single national digital entry point as well as the introduction of single information points and propose how such systems could be designed. Proposals on competent national dispute settlement bodies and sanctions are to be submitted as well.

In addition to this, the government has given us certain related assignments. We shall analyse whether access to certain critical infrastructure could be facilitated while maintaining security and, if so, propose necessary provisions. Finally, we are to propose measures aimed at facilitating permit processes for deployment of cross-border gigabit infrastructure.

The result

Introduction

The GIA is a regulation of a partly mixed nature. This means that there is some scope for national supplementary regulation and that the GIA requires national regulation for supervision in Sweden. To ensure that the GIA has an effective impact in Swedish law and to avoid norm conflicts, we have reviewed Swedish regulations that contain provisions implementing the BCRD. We have also reviewed the regulatory provisions affected by the GIA, such as permit procedures and Swedish supplementary provisions to the so-called TSM Regulation.

Supplementary regulation is introduced

We propose that the Act and the Ordinance on Measures for the Expansion of Broadband Networks (the Deployment Act and the Deployment Ordinance) be repealed and that instead a new act with supplementary provisions to the GIA and an ordinance with supplementary provisions to both the GIA and the law be introduced.

National security and essential State functions

The GIA is without prejudice to Member States' responsibility for safeguarding national security and their power to safeguard other essential State functions, including ensuring the territorial integrity of the State and maintaining law and order. We assess that this means that the GIA is without prejudice to Swedish legal provisions which protect national security or essential State functions. We also assess that certain public sector bodies, such as the Swedish Armed Forces, the Swedish Fortifications Agency, the Swedish Civil Contingencies Agency, the Swedish Security Service and the Swedish Police Authority, can be exempt from the following obligations in the GIA: access to existing physical infrastructure and transparency regarding that infrastructure, coordination of civil works and transparency regarding the civil works, and finally access to in-building physical infrastructure.

National adaptations of certain obligations

There are directly applicable exceptions to the obligation of access to existing physical infrastructure in Article 3 of the GIA. In addition, we identify the physical infrastructure on which public sector bodies may choose not to apply the access obligation. If a certain permit is necessary for an operator to make use of its right to access a network operator's or a public sector body's physical infrastructure, and only the network operator or public sector body can apply for that permit, then we propose that it should be obligated to do so.

The obligation of access to physical infrastructure in the GIA does not apply to elements of networks used for the provision of

water intended for human consumption, and thus not water towers. We do not propose that any obligation regarding access to water towers be introduced. However, we consider that the Swedish National Food Agency can provide guidance to water suppliers regarding the assessment of certain safety issues, making it easier for them to voluntarily grant operators such access.

There are directly applicable exceptions to the transparency obligations on physical infrastructure in Article 4 of the GIA. In addition, we propose that PTS¹ conduct a cost-benefit analysis and issue authority regulation on the infrastructure to which, based on the analysis, it is disproportionate to apply the transparency obligations. Furthermore, for reasons related to national security, we propose among other things that the transparency obligations shall not apply to certain parts of the physical infrastructure of network operators.²

As regards the obligation on coordination of civil works in Article 5 of the GIA, we propose that requests to coordinate civil works may be deemed unreasonable in certain cases where the civil works contribute to the deployment of VHCNs, provided that those VHCNs are located in rural or remote areas, are owned or controlled by public sector bodies, and are operated on a wholesale-only basis. Furthermore, for reasons relating to, among other things, national security, we propose that network operators and public sector bodies owning or controlling physical infrastructure should not apply the coordination obligation to certain civil works. We also propose that network operators and public sector bodies owning or controlling physical infrastructure may choose to exempt from the coordination obligation certain civil works considered to be limited in scope.

Our proposals concerning the obligation of transparency on planned civil works in Article 6 of the GIA follows the coordination obligation for civil works. This means that network operators and public sector bodies owning or controlling physical infrastructure should not provide information on civil works which are to be exempted from the coordination obligation. In addition, they may

¹ PTS is the Swedish Post and Telecom Authority.

² For public bodies, the GIA contains a directly applicable provision allowing them to exempt from transparency obligations the physical infrastructure that the Member State has exempted from the access obligation. This corresponds to the exemption for network operators described in this paragraph.

choose whether to provide information on civil works which they are allowed to exempt from the coordination obligation.

Permits

Relevant permits and deadlines

The GIA contains provisions on permits required for the deployment of VHCN elements. The classification of a GIA permit is a matter for the relevant authorities and the courts, ultimately the European Court of Justice, to decide. However, in our assessment, the GIA applies to certain permits in the Utility Easements Act, the Road Law, the Planning and Building Act, the Environmental Code, the Cultural Environment Act, the Continental Shelf Act, the Act on protection of geographic information and the Public Order Act. In addition to applying for such permits, an operator who wants to deploy elements of VHCNs may need to enter into agreements (under civil law). It may also be legally required to notify an authority of its intention to commence civil works. Even though such agreements and notifications may be necessary per se, we do not consider them to be permits according to the GIA.

Article 7 of the GIA contains, among other things, provisions on deadlines within which a permit application must be granted or refused. Generally, a permit must be granted or refused within four months. Member States shall set out the grounds on which a competent authority may extend the deadlines. We propose that there should be grounds for extension if the permit procedure concerns particularly complicated issues or if extensive investigative measures are needed. There should also be grounds for extension if certain investigative measures depending on certain weather or nature conditions or conditions for animal and plant life must be taken. Grounds for extension may also exist in certain cases where the competent authority needs to consult other authorities or individuals or when there a decision of another ongoing matter or case should be awaited. In certain exceptional cases, set out in the GIA, an extension may be longer than four month or deadlines do not apply. Deadlines do not apply to appeal procedures.

Tacit approval

According to Article 8 of the GIA, a permit shall be deemed to be granted upon expiry of the deadline in the absence of a decision from the competent authority, so-called tacit approval. Member States may derogate from that provision if, for example the operator which suffered damage is entitled to claim compensation for damage due to the non-compliance. In a previous memorandum, we proposed provisions to this effect, which would apply during a transition period. The Government subsequently adopted an Ordinance with supplementary provisions to the GIA, containing provisions for derogation from tacit approval in the absence of a GIA permit decision within the applicable deadline by an *authority*. The government has also submitted a memorandum with proposals for a law with provisions on deviating from tacit approval in the absence of a GIA permit decision within the applicable deadline by a competent authority which is a *court*. In this report, we submit our proposals on how Sweden can derogate from tacit approval permanently. We propose that the transitional Ordinance be repealed and that the provisions on derogation be introduced in the Supplementary Act. We introduce a legal provision on damages, which can be applied to all competent authorities. Finally, we propose legal provisions on meetings to facilitate the adoption of a decision on the permit application.

Submarine cables

We have investigated the problems experienced by deployers of submarine cables and we have considered measures to facilitate deployment of cross-border gigabit infrastructure. Deployers of such submarine cables can, in accordance with the provisions of the GIA, obtain information about relevant permits via the single information point and apply for these permits from the competent Swedish authorities. To make it easier for deployers of submarine cables to find the right permit authority and information about permits in certain neighbouring EU Member States, we propose that PTS should publish information on the single information point about how an operator can reach the national digital entry point or single information point of certain Member States.

In-building physical infrastructure

Article 10 of the GIA contains requirements for in-building physical infrastructure and fibre wiring in newly constructed buildings and buildings undergoing major renovation works. To avoid prohibited double regulation, we propose that the corresponding provisions in the Planning and Building Act and the Planning and Building Ordinance on requirements for in-building broadband infrastructure, which implement parts of the BRCd, be repealed.

According to the GIA, Member States shall adopt relevant standards or technical specifications necessary for the implementation of the provisions on in-building physical infrastructure and fibre wiring. Member states shall ensure compliance with those standards or technical specifications. We propose that the Swedish National Board of Housing, Building and Planning be authorised to issue authority regulations on such standards or technical specifications.

We also propose exemptions from the rules on in-building physical infrastructure and fibre wiring. Under certain conditions the exemptions include, among other things, holiday homes, ancillary buildings, work premises, utility buildings, total defence buildings, buildings which are of other importance to Sweden's security and buildings which are particularly valuable from a historical, cultural, environmental or artistic point of view.

According to Article 11 of the GIA, providers of public electronic communications networks have the right, under certain conditions, to access an access point and in-building physical infrastructure for the purpose of deploying VHCNs. Corresponding provisions in the BCRD have been implemented in the Electronic Communications Act. We propose that the relevant provisions of that Act be repealed.

Local community owned broadband networks

The GIA grants operators several rights and imposes obligations. The definition of an operator does not include an entity which operates a local community owned electronic communications network which is not a public electronic communications network. Therefore, GIA does not grant such an entity any rights, nor does it impose any obligations on it. To promote broadband deployment, we propose that an entity which operates such a broadband

network be granted the same rights as are granted to operators by the GIA.

Single Information Point

Member States shall establish one or more single information points containing information on existing physical infrastructure and planned civil work. A single information point shall also contain information on permits and enable operators to apply for permits and to obtain information on the status of their permit applications.

We propose that the single information point be established by the PTS. For reasons relating to Sweden's security, we propose that certain security measures be taken. Among other things, only certain information on existing infrastructure and planned civil works should be made available via the single information point. The more detailed minimum information on existing physical infrastructure and planned civil works should not be made available via the single information point. Instead, the network operator or public sector body concerned should provide it to the requesting operator bilaterally. An operator who wants access to the single information point in order to request minimum information should provide certain information about its undertaking. After consultation with the Swedish Security Service and the Swedish Armed Forces, PTS should be able to reject an operator's request for information in certain cases. A rejection means that the operator's request for information will not be forwarded to the network operator or public sector body concerned.

According to the GIA, an operator applying for a permit should be able to obtain information about the status of its application via the single information point. We propose that competent authorities should provide this information via the single information point within five working days from the demand of an operator.

Dispute settlement, supervision and appeal

Matters concerning property requirements for in-building physical infrastructure and fibre wiring

The municipal building boards are currently responsible for supervision of the in-building broadband infrastructure requirements in the Planning and Building Act and the Planning and Building Ordinance. Since Article 10 of the GIA largely corresponds to these provisions, we believe it is appropriate for the building boards to supervise Article 10 of the GIA and related regulations. There are provisions on supervision and appeal in the Planning and Building Act.

Other matters

If the parties cannot agree within the specified time on the obligations contained in Articles 3–6, 11.2 and 11.3 of the GIA, a party shall be entitled to refer the dispute to a dispute settlement body which shall then issue a binding decision to resolve the dispute. We propose that PTS be designated as the dispute settlement body. The authority is currently the dispute settlement body under the Deployment Act and the Deployment Ordinance. Since PTS can also be a party to a dispute, we propose that the Administrative Court in Stockholm be designated as dispute settlement body as well, to resolve such disputes.

Furthermore, we propose that PTS be designated supervisory authority³ regarding Articles 3–6, 7.2, 11.2 and 11.3 of the GIA, the Supplementary Act and the Supplementary Ordinance. The sanction we propose is the possibility of combining orders with penalties.

Decisions made by the authority responsible for the single information point, the dispute settlement bodies, and the supervisory authority may be appealed to a general administrative court.

³ PTS is currently the supervisory authority in accordance with the Deployment Act and Deployment Ordinance.

Entry into force

We propose that the new Supplementary Act and Supplementary Ordinance as well as the proposed amendments to the Planning and Building Act and the Planning and Building Ordinance enter into force on 13 February 2026. All other amendments and proposals should enter into force on 12 May 2026.

Consequences

Our overall assessment is that our proposals will promote the expansion of VHCN while protecting, among other things, Sweden's security and essential State functions.

The directly applicable provisions of the GIA will have consequences for operators, network operators, public sector bodies owning or controlling physical infrastructure, the competent authorities, property owners and construction companies. However, we do not analyse the consequences of the GIA. The European Commission has published an impact assessment at the time of the first draft proposal.

For most of the authorities affected by our proposals, the financial consequences will, in our assessment, be manageable within the existing budget. However, we propose that PTS' costs for the construction of the single information point, estimated to SEK 50,000,000, be financed through appropriations. We propose that the ongoing operation of the single information point and associated personnel costs be financed through fees. The costs are estimated at a total of SEK 15,600,000 per year. We further propose that PTS' costs for dispute settlement and supervision, estimated at SEK 14,000,000 per year, be financed through fees. The fees are to be paid by providers of public electronic communications networks which are registered with PTS in accordance with the Electronic Communications Act. The cost of the authority regulations that PTS is authorized to issue is estimated at SEK 4,500,000. We propose that the costs be financed through appropriations. The National Board of Housing, Building and Planning's cost for issuing an authority regulation on standards or technical specifications is estimated at SEK 2,000,000. The ongoing administration of the authority regulation is estimated to generate an annual cost of SEK 500,000. We propose that the

National Board of Housing, Building and Planning's costs be financed through appropriations.

As we have mentioned, the consequences for operators, network operators, public sector bodies and competent authorities are largely a consequence of the provisions of the GIA. In our assessment, our proposals entail only limited costs for these actors and authorities.

The costs of the courts are estimated to increase to such a low extent that they can be managed within the framework of the existing budget.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens syfte

1 § Denna lag kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen), i denna lag kallad EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Ord och uttryck

2 § Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Lokala elektroniska kommunikationsnät

3 § Den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska ges samma rättigheter som operatörer ges i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, denna lag och föreskrifter meddelade i anslutning till lagen.

2 kap. Central informationspunkt

Behörigt organ

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska vara behörigt organ att utföra funktionerna för den centrala informationspunkten enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur (myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten).

Minimiinformation

2 § Innan en operatör ges möjlighet att via den centrala informationspunkten begära minimiinformation enligt artiklarna 4 och 6 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska den lämna grundläggande information om företaget och dess ledning till myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten.

Operatören ska lämna uppdaterad information om myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten begär det.

3 § Myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten får tillfälligt stoppa en operatörs begäran om minimiinformation enligt artiklarna 4 och 6 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om det kan antas att Sveriges säkerhet riskerar att skadas om operatörens begäran besvaras.

Om myndigheten tillfälligt stoppar en begäran ska myndigheten samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i syfte att klargöra om Sveriges säkerhet riskerar att skadas.

Om någon av samrådsmyndigheterna lämnar en invändning om att det finns risk för sådan skada ska myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten avvisa operatörens begäran om minimiinformation.

4 § En begäran om tillgång till minimiinformation enligt artiklarna 4 och 6 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska anses ha lämnats in och mottagits den dag då myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten lämnar begäran vidare till berörda nätoperatörer och offentliga organ.

5 § Med undantag från artiklarna 4.3 och 6.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska nätoperatörer och offentliga organ inte göra minimiinformation tillgänglig via den centrala informationspunkten.

Nätoperatörer och offentliga organ ska i stället

1. i den centrala informationspunkten lämna sådana uppgifter om sin befintliga fysiska infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt som myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten anger, och

2. lämna minimiinformationen direkt till den operatör som har begärt informationen.

Artikel 7.4 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska inte tillämpas för en tillståndsansökan avseende ett bygg- och anläggningsprojekt som en operatör har lämnat uppgifter om i enlighet med andra stycket 1.

Tillstånd

6 § Information om ansökans status enligt artikel 7.3 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska lämnas efter en begäran från operatören.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om förfarandet vid begäran om information om ansökans status.

7 § Regeringen får meddela föreskrifter om vilken information de behöriga myndigheterna enligt artikel 7 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska lämna till myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten.

Lokala elektroniska kommunikationsnät

8 § Vid tillämpningen av 2, 3, 5 och 6 §§ ska med operatör jämsättas den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät.

Tillgängliggörande av viss information

9 § Regeringen får meddela föreskrifter om vilken information, utöver vad som framgår av EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, som ska göras tillgänglig via den centrala informationspunkten.

Regeringen får även meddela föreskrifter om vem som ansvarar för att viss information ska göras tillgänglig eller offentliggöras via den centrala informationspunkten.

3 kap. Kompletteringar till skyldigheter om tillträde, samordning och öppenhet

Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur

1 § Nätoperatörer och offentliga organ ska söka sådana tillstånd som krävs för att ett tillträde till deras befintlig fysisk infrastruktur enligt artikel 3 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska kunna realiseras. Det gäller dock inte sådana tillstånd som en operatör som begär tillträde själv kan söka.

Begränsning av skyldigheterna

2 § En begäran om samordning av ett bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur får anses vara orimlig om

1. begäran görs av ett företag som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät till ett sådant företag som ägs eller kontrolleras av offentliga organ,

2. bygg- och anläggningsprojektet bidrar till utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, och

3. nätet

a) är beläget i ett landsbygdsområde eller ett avlägset område,

b) ägs eller kontrolleras av ett offentligt organ, och

c) drivs enbart i grossistledet.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. en sådan kostnadsnyttoanalys som avses i artikel 4.7 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, och

2. sådan infrastruktur på vilken det, på grundval av en sådan analys, är oproportionerligt att tillämpa öppenhetsskyldigheten i artikel 4 i förordningen.

4 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att vissa offentliga organ ska vara undantagna från skyldigheterna i artiklarna 3–6 och 11 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur,

2. de kategorier av fysisk infrastruktur som enligt artikel 3.10 i förordningen får undantas från tillämpningen av artikel 3.1, 3.4 och 3.5 i förordningen,

3. sådan fysisk infrastruktur som inte ska omfattas av öppenhetsskyldigheterna i artikel 4.1, 4.3 och 4.5 i förordningen,

4. undantag från skyldigheten att samordna bygg- och anläggningsprojekt i artikel 5.2 och 5.4 i förordningen, och

5. undantag från öppenhetsskyldigheten avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt i artikel 6.1 i förordningen.

Administrativa aspekter av en begäran

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de administrativa aspekterna av en begäran om

1. tillträde till fysisk infrastruktur enligt artikel 3.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur,

2. undersökning på plats av specifika element av fysisk infrastruktur enligt artikel 4.5 i förordningen,

3. samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5.2 i förordningen, och

4. tillträde till en accesspunkt och fysisk infrastruktur i byggnader enligt artikel 11.3 i förordningen.

4 kap. Tillståndsförfaranden

Förlängning av tidsfrister

1 § Regeringen får meddela föreskrifter om sådana skäl som kan medföra en förlängning av de tidsfrister som anges i artikel 7.5 första stycket och 7.6 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande

2 § Trots artikel 8.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska ett tillstånd inte anses beviljat om den behöriga myndigheten inte har prövat ansökan inom den tillämpliga tidsfristen som följer av artikel 7.5 i samma förordning, denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

3 § Staten eller en kommun ska ersätta en operatörs rena förmögenhetsskada som vållas av att operatörens ansökan om tillstånd, genom försummelse, inte har prövats inom den tillämpliga tidsfristen som följer av artikel 7.5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Det som sägs om en kommun ska även gälla ett kommunalförbund.

4 § Den behöriga myndighet som prövar en ansökan om tillstånd ska, under de förutsättningar som anges i artikel 8.3 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, bjuda in den tillståndssökande operatören till ett möte för att underlätta antagandet av ett beslut om en tillståndsansökan.

I artikeln finns bestämmelser om mötets sammankallande och vilka åtgärder som ska vidtas efter ett möte.

5 kap. Tvistlösning och tillsyn

Tvistlösning

1 § Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer ska vara behöriga organ att utföra de uppgifter som har tilldelats det nationella tvistlösningsorganet i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur (tvistlösningsorgan).

2 § Ett tvistlösningsorgan får förelägga en part att tillhandahålla organet de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva en tvist enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

3 § Ett tvistlösningsorgan ska höra Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i ärenden som rör totalförsvaret. Organet ska höra Säkerhetspolisen i ärenden som rör Sveriges säkerhet i övrigt.

Tillsyn

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska vara tillsynsmyndighet enligt denna lag.

5 § Tillsynsmyndigheten ska ha tillsyn över efterlevnaden av

1. artiklarna 3–6, 7.2, 11.2 och 11.3 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, och

2. denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

6 § Bestämmelser om tillsyn över efterlevnaden av artikel 10 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur finns i 11 kap. plan- och bygglagen (2010:900) och 8 kap. plan- och byggförordningen (2011:338).

7 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som har skyldigheter enligt de bestämmelser och författningar som anges i 5 § att tillhandahålla myndigheten de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

8 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för att de bestämmelser och författningar som anges i 5 § ska efterlevas.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

6 kap. Myndighetsbeslut och överklagande

Myndighetsbeslut

1 § Ett beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten gäller omedelbart, om inte myndigheten bestämmer något annat.

Överklagande

2 § Ett beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Ett beslut om avvisning av en operatörs begäran om information i enlighet med 2 kap. 3 § får inte överklagas.

Beslut som fattas av en domstol i egenskap av tvistlösningsorgan överklagas till kammarrätten. Vid överklagande av sådana beslut krävs, med undantag från första stycket, inte prövningstillstånd i kammarrätten.

Partsställning

3 § När ett tvistlösningsorgans, tillsynsmyndighetens eller myndighetens med ansvar för den centrala informationspunkten beslut överklagas är den myndigheten motpart i domstolen. Det gäller dock inte om tvistlösningsorganet är en domstol.

När ett tvistlösningsbeslut överklagas är även den andra parten i tvistlösningsärendet motpart i domstolen.

Skyndsam handläggning

4 § Mål i förvaltningsrätt och kammarrätt ska handläggas skyndsamt om de avser överprövning av beslut som rör

1. samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur,

2. öppenhet avseende sådana projekt enligt artikel 6 i förordningen, eller

3. skyldigheten att lämna uppgifter om planerade bygg- och anläggningsprojekt enligt 2 kap. 5 § andra stycket 1.

7 kap. Avgifter

1 § Tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för funktionerna för den centrala informationspunkten, tvistlösning och tillsyn.

De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgifterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om avgifterna.

-
1. Denna lag träder i kraft den 12 maj 2026.
 2. Genom lagen upphävs lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät.
 3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för tvistlösningsärenden som har inletts före ikraftträdandet av denna lag men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts.
 4. Den upphävda lagen gäller fortfarande för överklagande och överprövning av beslut som har meddelats med stöd av den lagen.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §¹

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärder som endast avser måls beredande,
2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,
3. vid beslut som endast avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende, och
4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsutten rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare, får utföras av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,
2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om en uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller någon annan skatteförfattning,
3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en läsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt

¹ Senaste lydelse 2025:670.

utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbar insats enligt 4 kap. 1 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om vård i enskildhet enligt 14 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 17 § samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251), mål enligt fängelselagen (2010:610) och mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål om preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet eller lagen (2022:760) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt,

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post,

9. mål enligt lagen (2024:954) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster som avser en

a) inspektion,

9. mål enligt lagen (2024:954) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster som avser en

a) inspektion,

b) prövning av om en handling skyddas av advokatsekretess enligt 3 kap. 14 § samma lag, eller

c) tillfällig begränsning av mottagarnas tillgång till en tjänst eller ett onlinegränssnitt, *och*

10. mål om betalningssäkring enligt socialförsäkringsbalken eller lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

b) prövning av om en handling skyddas av advokatsekretess enligt 3 kap. 14 § samma lag, eller

c) tillfällig begränsning av mottagarnas tillgång till en tjänst eller ett onlinegränssnitt,

10. mål om betalningssäkring enligt socialförsäkringsbalken eller lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd, *och*

11. mål där en förvaltningsrätt är tvistlösningsorgan enligt 5 kap. 1 § lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastuktur.

Denna lag träder i kraft den 12 maj 2026.

1.3 Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948)

Härigenom föreskrivs att 44 § väglagen (1971:948) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

44 §¹

Inom ett vägområde får det inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

1. dras elektriska ledningar, vattenledningar eller andra ledningar,
2. utföras arbeten på en redan dragen ledning.

Väghållningsmyndigheten får meddela de föreskrifter om arbetet och om rätt till upplag eller annan anordning som behövs med hänsyn till vägens bestånd, drift eller brukande.

Tillstånd enligt första stycket behövs inte när tillstånd har meddelats enligt annan lag eller författning och anmälan om arbetet har gjorts hos väghållningsmyndigheten.

Om det på grund av en inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde, får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare ska i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

Om tillstånd enligt första stycket begärs för ledningar som ska ingå i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål, ska väghållningsmyndigheten avgöra ärendet inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till ärendets omfattning eller andra särskilda omständigheter. Överskrids denna tid, ska den som har begärt tillståndet underrättas om orsakerna till detta.

¹ Senaste lydelse 2016:535.

Denna lag träder i kraft den 12 maj 2026.

1.4 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och bygglagen (2010:900)

dels att 8 kap. 4 §, 10 kap. 7, 23 och 25 a §§, 11 kap. 19, 20 och 34 a §§ och 16 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 16 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

4 §¹

Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om

1. bärförmåga, stadga och beständighet,
2. säkerhet i händelse av brand,
3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön,
4. säkerhet vid användning,
5. skydd mot buller,
6. energihushållning och värmeisolering,
7. lämplighet för det avsedda ändamålet,
8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga,
9. hushållning med vatten och avfall,
9. hushållning med vatten och avfall, och
10. bredbandsanslutning, och
11. laddning av elfordon.
10. laddning av elfordon.

Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla första stycket framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §.

I artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommuni-

¹ Senaste lydelse 2020:239.

kation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen) finns bestämmelser om fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar.

10 kap.

7 §²

Kontrollplanen ska vara anpassad till omständigheterna i det enskilda fallet och ha den utformning och detaljeringsgrad som behövs för att på ett ändamålsenligt sätt säkerställa att

1. alla väsentliga krav som avses i 8 kap. 4 § uppfylls, 2. förbudet mot förvanskning enligt 8 kap. 13 § följs, och 3. kraven på varsamhet enligt 8 kap. 17 och 18 §§ uppfylls.	1. alla väsentliga krav som avses i 8 kap. 4 § <i>och kraven i artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309</i> uppfylls,

23 §³

Byggnadsnämnden ska med ett startbesked godkänna att en åtgärd som avses i 3 § får påbörjas, om

1. åtgärden kan antas komma att uppfylla de krav som gäller enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, 2. ett bevis om att det finns ett färdigställandeskydd som avses i 16 § har visats upp för nämnden, om det krävs ett sådant skydd, 3. ett bevis om besked om skyddsrum har visats upp för nämnden, om det krävs ett sådant besked enligt 3 kap. 4 § lagen (2006:545) om skyddsrum, 4. en redovisning av alternativa energiförsörjningssystem har visats upp för nämnden, om en sådan redovisning krävs enligt 23 § lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader, och	1. åtgärden kan antas komma att uppfylla de krav som gäller enligt denna lag, <i>artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309</i> eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen,

² Senaste lydelse 2011:335.

³ Senaste lydelse 2015:668.

5. de villkor som har uppställts enligt 4 kap. 14 § eller 9 kap. 37 a § är uppfyllda.

Vid anmälan som avser åtgärder enligt 9 kap. 4 a–4 c §§ ska byggnadsnämndens bedömning enligt första stycket endast omfatta det som anges i första stycket 1.

25 a §⁴

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § har använts för projektering vid nybyggnad av ett sådant bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § 4, ska startbesked ges utan prövning av om kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3 samt 4 § är uppfyllda. Detta gäller trots vad som föreskrivs i 23 § första stycket 1.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § har använts för projektering vid nybyggnad av ett sådant bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § 4, ska startbesked ges utan prövning av om kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3, 4 § *samt artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309* är uppfyllda. Detta gäller trots vad som föreskrivs i 23 § första stycket 1.

11 kap.

19 §⁵

Om en byggherre, ägare, nyttjanderättshavare, väghållare, kontrollansvarig, sakkunnig eller huvudman för en allmän plats låter bli att vidta en åtgärd och därigenom bryter mot en skyldighet enligt denna lag eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, får byggnadsnämnden förelägga denne att inom en viss tid vidta åtgärden (åtgärdsföreläggande).

Om en byggherre, ägare, nyttjanderättshavare, väghållare, kontrollansvarig, sakkunnig eller huvudman för en allmän plats låter bli att vidta en åtgärd och därigenom bryter mot en skyldighet enligt denna lag, *artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309* eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, får byggnadsnämnden förelägga denne att inom en viss tid vidta åtgärden (åtgärdsföreläggande).

⁴ Senaste lydelse 2022:1084.

⁵ Senaste lydelse 2022:909.

Förelägganden om att avhjälpa ett sådant hinder som avses i 8 kap. 2 § andra stycket eller 8 kap. 12 § andra stycket ska riktas mot den som har rådighet över hindret. Om inte annat visas ska det anses vara ägaren av byggnaden respektive den allmänna platsens huvudman.

20 §⁶

Om det på en fastighet eller i fråga om ett byggnadsverk har vidtagits en åtgärd i strid mot denna lag eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, får byggnadsnämnden förelägga den som äger fastigheten eller byggnadsverket att vidta rättelse inom en viss tid (rättelseföreläggande).

Om det på en fastighet eller i fråga om ett byggnadsverk har vidtagits en åtgärd i strid mot denna lag, *artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309* eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, får byggnadsnämnden förelägga den som äger fastigheten eller byggnadsverket att vidta rättelse inom en viss tid (rättelseföreläggande).

Byggnadsnämnden får inte besluta om ett föreläggande om det har förflutit mer än tio år från överträdelsen.

Den tioårsgräns som anges i andra stycket gäller inte om överträdelsen är att någon olovligen har tagit i anspråk eller inrett en bostadslägenhet för ett väsentligen annat ändamål än bostadsändamål.

34 a §⁷

Om byggnadsnämnden bedömer att ett certifierat byggprojektteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § vid projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3 eller 4 §, ska nämnden underrätta den som har certifierat företaget om detta. Detsamma gäller om byggnadsnämnden bedömer att företaget är olämpligt för sin uppgift av något annat skäl.

Om byggnadsnämnden bedömer att ett certifierat byggprojektteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § vid projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3, eller 4 § eller *artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309*, ska nämnden underrätta den som har certifierat företaget om detta. Detsamma gäller om byggnadsnämnden bedömer att företaget

⁶ Senaste lydelse 2011:335.

⁷ Senaste lydelse 2022:1084.

är olämpligt för sin uppgift av
något annat skäl.

16 kap.

2 §⁸

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att det som gäller i fråga om en byggnad i 8 kap. 1 och 2 §§ ska tillämpas också på en annan anläggning än en byggnad,

2. att det som gäller i fråga om en byggnad i 8 kap. 1 § 2 ska tillämpas också på skyltar och ljusanordningar,

3. vad som krävs för att ett byggnadsverk, skyltar och ljusanordningar ska anses uppfylla kraven i 8 kap. 1 och 4 §§,

4. att vissa krav trots 8 kap. 2 och 5 §§ eller vid tillämpning av 8 kap. 7 och 8 §§ alltid ska uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring av en byggnad,

5. att vissa krav trots 8 kap. 2 och 5 §§ eller vid tillämpning av 8 kap. 7 och 8 §§ inte behöver uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring av en byggnad,

6. att krav enligt 8 kap. 4 § första stycket 6 trots 8 kap. 5 § alltid ska uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen,

7. att krav enligt 8 kap. 4 § första stycket 11 trots 8 kap. 5 § alltid ska uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus, och	7. att krav enligt 8 kap. 4 § första stycket 10 trots 8 kap. 5 § alltid ska uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus, och
---	---

8. vad som krävs för att en studentbostad ska uppfylla kravet i 8 kap. 6 § andra stycket och sådana undantag från det kravet som det finns särskilda skäl för.

2 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. sådana standarder eller tekniska specifikationer som avses i

⁸ Senaste lydelse 2025:519.

*artikel 10.4 i förordning (EU)
2024/1309, och*

*2. de kategorier av byggnader
som ska undantas från skyldig-
heterna i artikel 10.1–10.3 i samma
förordning.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 13 februari 2026.
 2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för åtgärder som kräver bygglov om ansökan om bygglov har gjorts före den 13 februari 2026 och för åtgärder som kräver anmälan enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 8 §, om sådan anmälan har gjorts före denna tidpunkt.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

- dels att 5 kap. 31 § ska upphöra att gälla,*
- dels att rubriken närmast före 5 kap. 31 § ska utgå,*
- dels att 11 kap. 14 § ska ha följande lydelse.*

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

14 §

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde eller som tillhandahåller tillhörande faciliteter, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av
 - a) denna lag,
 - b) beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen,
 - c) föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, eller
 - d) rättsakter som avses i 1 § andra stycket eller 13 § första stycket 1, eller
2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Om en överenskommelse om tillträde enligt 5 kap. 31 eller 44 § inte har nåtts inom två månader från det att en begäran har tagits emot, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten.

Om en överenskommelse om tillträde enligt 5 kap. 44 § inte har nåtts inom två månader från det att en begäran har tagits emot, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten.

1. Denna lag träder i kraft den 12 maj 2026.

2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för tvistlösningsärenden som har inletts före den 12 maj 2026 men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts.

1.6 Förslag till förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser som kompletterar

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitenät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen), i denna förordning kallad EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, och

2. lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

2 § Denna förordning är meddelad med stöd av

– 2 kap. 1 § lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur i fråga om 2 kap. 1 §,

– 2 kap. 6 § samma lag i fråga om 2 kap. 4 och 5 §§,

– 2 kap. 7 § samma lag i fråga om 2 kap. 3 §,

– 2 kap. 9 § samma lag i fråga om 2 kap. 6 §,

– 3 kap. 3 § samma lag i fråga om 3 kap. 4 §,

– 3 kap. 4 § samma lag i fråga om 3 kap. 1–3, 5 och 6 §§,

– 3 kap. 5 § samma lag i fråga om 3 kap. 7 §,

– 4 kap. 1 § samma lag i fråga om 4 kap. 1 §,

– 5 kap. 1 och 4 §§ samma lag i fråga om 5 kap. 1 §, och

– 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om 2 kap. 2 §.

Ord och uttryck

3 § Ord och uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

2 kap. Central informationspunkt

Myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten

1 § Post- och telestyrelsen är myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten enligt lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Minimiinformation

2 § Den grundläggande information om företaget och dess ledning som en operatör ska lämna enligt 2 kap. 2 § lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska åtminstone innehålla uppgifter om företagets

1. firmanamn,
2. adress,
3. organisationsnummer,
4. verkställande direktör, och
5. styrelsemedlemmar.

Om företaget saknar sådana uppgifter som avses i första stycket 4 och 5 ska likvärdiga uppgifter lämnas i stället.

Tillstånd

3 § De behöriga myndigheterna enligt artikel 7 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska till Post- och telestyrelsen lämna

1. aktuella uppgifter för kontakt på elektronisk väg, och
2. sådan information om ansökningsförfaranden som Post- och telestyrelsen begär.

4 § Om en operatör via den centrala informationspunkten har begärt att få information om sin tillståndsansökans status enligt 2 kap. 6 § lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska den behöriga myndighet som prövar den aktuella ansökan lämna information om ansökans status via den centrala informationspunkten.

Informationen ska lämnas senast fem arbetsdagar efter att begäran eller information om begäran har förmedlats till den behöriga myndigheten. Vid förmedling av begäran ska Post- och telestyrelsen

använda de kontaktuppgifter som den behöriga myndigheten har lämnat enligt 3 § 1.

5 § Post- och telestyrelsen får meddela ytterligare föreskrifter om förfarandet vid begäran om information om en tillståndsansökans status enligt artikel 7.3 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Tillgängliggörande av viss information

6 § Post- och telestyrelsen ska via den centrala informationspunkten tillgängliggöra eller offentliggöra

1. information om hur en operatör kan nå nationella digitala ingångspunkter eller centrala informationspunkter i Danmark, Estland, Finland, Letland, Litauen, Polen och Tyskland, och

2. den information eller de uppgifter som ska tillgängliggöras eller offentliggöras i enlighet med artikel 3.10, 4.7 andra stycket, 5.5 första stycket, 6.2 första stycket, 7.5 fjärde stycket, 10.8 och 14.8 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Myndigheten ska via den centrala informationspunkten, i enlighet med artikel 13.4 i förordningen, även säkerställa tillgång till de beslut som offentliggörs av ett tvistlösningsorgan.

3 kap. Kompletteringar till skyldigheter om tillträde, samordning och öppenhet

Undantag för vissa offentliga organ

1 § Skyldigheterna i artiklarna 3–6 och 11 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur gäller inte för

- Ekobrottsmyndigheten,
- Fortifikationsverket,
- Försvarets materielverk,
- Försvarets radioanstalt,
- Förvarshögskolan,
- Förvarsmakten,
- Förvarsunderrättelsedomstolen,
- Kriminalvården,
- Kustbevakningen,

- Luftfartsverket,
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap,
- Myndigheten för totalförsvarsanalys,
- Polismyndigheten,
- Regeringskansliet,
- Riksdagsförvaltningen,
- Specialfastigheter Sverige AB,
- Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten,
- Sveriges Riksbank,
- Svenska rymdaktiebolaget,
- Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden,
- Säkerhetspolisen,
- Totalförsvarets forskningsinstitut,
- Totalförsvarets plikt- och provningsverk,
- Tullverket, och
- Åklagarmyndigheten.

Undantag från tillträdesskyldigheten avseende befintlig fysisk infrastruktur

2 § Offentliga organ får välja att inte tillämpa artikel 3.1, 3.4 och 3.5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur på

1. fristående byggnader som huvudsakligen används i religiöst syfte,

2. skyddsobjekt,

3. fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt, om infrastrukturens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av ett tillträde,

4. fysisk infrastruktur som inte utan särskilda åtgärder kan avskiljas från sådan infrastruktur som anges i 3,

5. fysisk infrastruktur eller delar av den som omfattas av särskilda säkerhetskrav eller som kräver att vissa säkerhetsåtgärder vidtas innan tillträde kan ske, om tillträdet medför att säkerhetskraven inte kan följas eller om det krävs oproportionerliga åtgärder för att göra det, och

6. fysisk infrastruktur där ett tillträde kan äventyra allmän säkerhet och det inte utan oproportionerliga åtgärder går att säkerställa den allmänna säkerheten.

Undantag från öppenhetsskyldigheterna avseende fysisk infrastruktur

3 § Skyldigheterna i artikel 4.1, 4.3 och 4.5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska inte omfatta nätoperatörers fysiska infrastruktur som är

1. skyddsobjekt, eller
2. av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt, om infrastrukturens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av ett tillträde.

4 § Post- och telestyrelsen ska genomföra en sådan kostnadsnyttoanalys som avses i artikel 4.7 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Analysen ska uppdateras åtminstone vart femte år.

Post- och telestyrelsen får meddela föreskrifter om den infrastruktur på vilken det, på grundval av en sådan analys, är oproportionerligt att tillämpa öppenhetsskyldigheten i artikel 4 i förordningen.

Undantag från samordnings- och öppenhetsskyldigheten avseende bygg- och anläggningsprojekt

5 § Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska inte tillämpa artikel 5.2, 5.4 eller 6.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur på bygg- och anläggningsprojekt som avser

1. skyddsobjekt,
2. infrastruktur som vid färdigställandet avses bli skyddsobjekt, även om den inte är skyddsobjekt under projektiden, eller
3. fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt, om verksamhetens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av en samordning.

6 § Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur får göra undantag från artikel 5.2 och 6.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur för bygg- och anläggningsprojekt som

1. har ett lågt värde och är av begränsat kommersiellt intresse,

2. utförs av en operatör med låg omsättning och som antingen har ett mycket lågt värde eller är av begränsat kommersiellt intresse,
3. utgör reparations- eller underhållsarbeten som är brådskande av orsaker som inte har kunnat kontrolleras av nätoperatören eller det offentliga organet, eller
4. utförs huvudsakligen med hjälp av microtrenching.

Administrativa aspekter av en begäran

7 § Post- och telestyrelsen får meddela föreskrifter om de administrativa aspekterna av en begäran om

1. tillträde till fysisk infrastruktur enligt artikel 3.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur,
2. undersökning på plats av specifika element av fysisk infrastruktur enligt artikel 4.5 i förordningen,
3. samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5.2 i förordningen, och
4. tillträde till en accesspunkt och fysisk infrastruktur i byggnader enligt artikel 11.3 i förordningen.

4 kap. Tillståndsförfaranden

1 § De behöriga myndigheterna kan förlänga de tidsfrister som anges i artikel 7.5 första stycket och 7.6 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om

1. tillståndsförfarandet rör frågor som är särskilt komplicerade eller kräver mycket omfattande utredningsåtgärder,
2. tillståndsförfarandet innebär att samråd ska ske med andra myndigheter eller med enskilda och samrådsprocessen är av sådan art eller omfattning att det inte är möjligt att handlägga ärendet inom den tidsfrist som anges i förordningen,
3. tillståndsförfarandet kräver utredningsåtgärder som är beroende av vissa väder- eller naturförhållanden eller förhållanden för djur- och växtlivet och dessa förhållanden behöver inväntas,
4. det finns omständigheter i tillståndsärendet som på ett betydande sätt påverkas av omständigheter i ett annat pågående ärende eller mål och det finns skäl att avvakta det avgörandet, eller
5. det finns något annat särskilt skäl att förlänga tidsfristen.

5 kap. Tvistlösning och tillsyn

1 § Post- och telestyrelsen och Förvaltningsrätten i Stockholm är tvistlösningsorgan enligt lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Förvaltningsrätten i Stockholm avgör tvister där Post- och telestyrelsen är en av de tvistande parterna. Post- och telestyrelsen avgör övriga tvister.

Post- och telestyrelsen är tillsynsmyndighet enligt lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

1. Denna förordning träder i kraft den 12 maj 2026.

2. Genom förordningen upphävs

a) förordningen (2016:538) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät,

b) förordningen (2025:893) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

3. Förordningen om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät gäller fortfarande för tvistlösningsärenden som har inletts före ikraftträdandet av denna förordning men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts.

1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen

Härigenom föreskrivs att 4, 17 och 19 §§ förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Post- och telestyrelsen har till uppgift att

1. främja tillgången till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer, inbegripet att se till att samhällsomfattande tjänster finns tillgängliga, och att främja tillgången till ett brett urval av elektroniska kommunikationstjänster,

2. främja utbyggnaden av och följa tillgången till bredband och mobiltäckning i alla delar av landet, inbegripet att skapa förutsättningar för samverkan mellan myndigheter som kan bidra till utbyggnaden av bredband,

3. svara för att möjligheterna till radiokommunikation och andra användningar av radiovågor utnyttjas effektivt,

4. svara för att nummer ur nationella nummerplaner utnyttjas på ett effektivt sätt,

5. främja en effektiv konkurrens,

6. övervaka pris- och tjänsteutvecklingen,

7. bedriva informationsverksamhet riktad till konsumenter,

8. följa utvecklingen när det gäller säkerhet vid elektronisk kommunikation och uppkomsten av eventuella miljö- och hälsorisker,

9. pröva frågor om tillstånd och skyldigheter, fastställa och analysera marknader samt utöva tillsyn och pröva tvister enligt lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation,

10. meddela föreskrifter enligt förordningen (2022:511) om elektronisk kommunikation,

11. upprätta och offentliggöra planer för frekvensfördelning till ledning för radioanvändningen samt offentliggöra information av allmänt intresse om rättigheter, villkor, förfaranden och avgifter som rör radiospektrumanvändningen,

¹ Senaste lydelse 2025:510.

12. tillhandahålla information om frekvensanvändning till Europeiska radiokommunikationskontorets frekvensinformationssystem (EFIS),

13. vara marknadskontrollmyndighet enligt radioutrustningslagen (2016:392),

14. vara tillsynsmyndighet enligt lagen (2016:561) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering och ge stöd och information till myndigheter och enskilda när det gäller betrodda tjänster,

15. följa utvecklingen när det gäller toppdomäner med geografiska namn som har anknytning till Sverige,

16. vara tillsynsmyndighet enligt lagen (2006:24) om nationella toppdomäner för Sverige på internet samt meddela föreskrifter enligt förordningen (2006:25) om nationella toppdomäner för Sverige på internet,

17. verka för robusta elektroniska kommunikationer och minska risken för störningar, inbegripet att upphandla förstärkningsåtgärder, och verka för ökad krishanteringsförmåga,

18. verka för ökad nät- och informationssäkerhet i fråga om elektronisk kommunikation, genom samverkan med myndigheter som har särskilda uppgifter inom informationssäkerhets-, säkerhetsskydds- och integritetsskyddsområdet samt med andra berörda aktörer,

19. lämna råd och stöd till myndigheter, kommuner och regioner och till företag, organisationer och andra enskilda i frågor om nät-säkerhet,

20. vara *tvistlösnings- och tillsynsmyndighet enligt lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät och ansvar för informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät enligt samma lag,*

20. vara *tvistlösningsorgan, tillsynsmyndighet och myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten enligt lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur,*

21. vara tillsynsmyndighet enligt lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster,

22. vara tillsynsmyndighet enligt lagen (2024:500) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataförvaltningsförordning, och

23. vara marknadskontrollmyndighet och tillsynsmyndighet enligt lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet.

17 §²

Vid prövningen av ärenden enligt 11 kap. 14 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation och 2 kap. 4 §, 3 kap. 4 § och 4 kap. 9 § lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät ska föredraganden vara lagfaren.

Föredraganden ska vara lagfaren vid prövningen av ärenden enligt 11 kap. 14 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation och artikel 13 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen).

19 §³

Bestämmelser om avgifter för Post- och telestyrelsens verksamhet finns i

- 4 kap. 21 § postlagen (2010:1045),
- 10 § lagen (2019:181) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gränsöverskridande paketleveranstjänster,
- 14 kap. 1 och 2 §§ lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation,
- 15 § radioutrustningslagen (2016:392),
- 5 kap. 1 § lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät,
- 7 kap. 1 § lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur,
- 7 § lagen (2016:561) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering,
- förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet, och
- 16 § lagen (2024:500) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataförvaltningsförordning.

² Senaste lydelse 2022:515.

³ Senaste lydelse 2024:503.

Denna förordning träder i kraft den 12 maj 2026.

1.8 Förslag till förordning om ändring i plan- och byggförordningen (2011:338)

Härigenom föreskrivs i fråga om plan- och byggförordningen (2011:338)¹

dels att 3 kap. 20 a § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 3 kap. 20 a § ska utgå,

dels att 3 kap. 20 b, 20 c, 22 och 27 §§, 8 kap. 2 § och 10 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 3 kap. 23 a § och 10 kap. 8 a §, och närmast före 10 kap. 8 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

20 b §²

För att uppfylla det krav på laddning av elfordon som anges i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen (2010:900) ska varje parkeringsplats på parkeringar med fler än tio parkeringsplatser som finns i, eller på tomten till, bostadshus vara utrustad med ledningsinfrastruktur för laddning av elfordon.

Parkeringar med fler än tio parkeringsplatser som finns i, eller på tomten till, andra byggnader än bostadshus ska vara utrustade med minst en laddningspunkt för laddning av elfordon samt ledningsinfrastruktur för sådan laddning till minst en femtedel av parkeringsplatserna.

Första och andra styckena gäller dock endast byggnader för vilka energi används för att påverka inomhusklimatet. Kraven gäller inte byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet.

För att uppfylla det krav på laddning av elfordon som anges i 8 kap. 4 § första stycket 10 plan- och bygglagen (2010:900) ska varje parkeringsplats på parkeringar med fler än tio parkeringsplatser som finns i, eller på tomten till, bostadshus vara utrustad med ledningsinfrastruktur för laddning av elfordon.

¹ Senaste lydelse av 3 kap. 20 a § 2020:274
rubriken närmast före 3 kap. 20 a § 2016:539.

² Senaste lydelse 2020:274.

20 c §³

För att uppfylla det krav på laddning av elfordon som anges i 8 kap. 4 § första stycket 11 plan- och bygglagen (2010:900) ska parkeringar med fler än tjugo parkeringsplatser alltid vara utrustade med minst en laddningspunkt för laddning av elfordon, om platserna finns i eller på tomten till en annan byggnad än ett bostadshus och energi används för att påverka inomhusklimatet i byggnaden.

För att uppfylla det krav på laddning av elfordon som anges i 8 kap. 4 § första stycket 10 plan- och bygglagen (2010:900) ska parkeringar med fler än tjugo parkeringsplatser alltid vara utrustade med minst en laddningspunkt för laddning av elfordon, om platserna finns i eller på tomten till en annan byggnad än ett bostadshus och energi används för att påverka inomhusklimatet i byggnaden.

Första stycket gäller inte om byggnaden

1. är avsedd för totalförsvaret eller annars är av betydelse för Sveriges säkerhet, eller

2. ägs och används av en ideell organisation som är ett litet eller medelstort företag i den mening som avses i artikel 2.1 i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag.

Med ideell organisation avses även trossamfund och en registrerad organisatorisk del av ett trossamfund i den mening som avses i lagen (1998:1593) om trossamfund.

22 §⁴

Det som sägs om att uppfylla kraven på tekniska egenskaper i 8 kap. 5 § plan- och bygglagen (2010:900) ska gälla för uppfyllandet av egenskapskraven i 7–10, 13, 14 och 16–20 b §§ detta kapitel.

De krav som gäller bredbandsanslutning i 8 kap. 4 § första stycket 10 plan- och bygglagen och 20 a § detta kapitel behöver dock inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad.

De krav som gäller laddning av elfordon i 8 kap. 4 § första stycket

De krav som gäller laddning av elfordon i 8 kap. 4 § första stycket

³ Senaste lydelse 2024:1249.

⁴ Senaste lydelse 2020:274.

11 plan- och bygglagen och 20 b §
 detta kapitel behöver inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än

1. ombyggnad som omfattar byggnadens elektriska infrastruktur i fall då parkeringen är belägen i byggnaden, och

2. ombyggnad som sker i samband med att ändringsåtgärder vidtas på parkeringen i fall då parkeringen är belägen på tomten till byggnaden.

10 plan- och bygglagen och 20 b §
 detta kapitel behöver inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än

23 a §

Skyldigheterna i artikel 10.1–10.3 i förordning (EU) 2024/1309 gäller inte för

1. fritidshus,
 2. komplementbyggnader,
 3. komplementbostadshus,
 4. arbetslokaler, om kraven är obefogade med hänsyn till arten av den verksamhet som arbetslokaler är avsedd för,

5. ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring,

6. byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet, och

7. byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt om ett uppfyllande av kraven skulle innebära att

a) byggnadernas eller den omgivande miljöns identifierade värden skadas eller påverkas negativt, eller

b) särskilda skyddsåtgärder måste vidtas och det medför en

avsevärd fördyring av renoveringsarbetena.

27 §⁵

Kraven som gäller energihushållning, hushållning med vatten och avfall *och bredbandsanslutning* i 8 kap. 4 § första stycket 6, 9 *och* 10 plan- och bygglagen (2010:900) och 14, 20 *och* 20 a §§ detta kapitel samt de föreskrifter som Boverket har meddelat i anslutning till de paragraferna behöver inte uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring än ombyggnad avseende ett tillfälligt anläggningsboende.

Kraven som gäller energihushållning *och* hushållning med vatten och avfall i 8 kap. 4 § första stycket 6 *och* 9 plan- och bygglagen (2010:900) och 14 *och* 20 §§ detta kapitel samt de föreskrifter som Boverket har meddelat i anslutning till de paragraferna behöver inte uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring än ombyggnad avseende ett tillfälligt anläggningsboende.

Skuldigheterna i artikel 10.1–10.3 i förordning (EU) 2024/1309 gäller inte heller för tillfälliga anläggningsboenden.

8 kap.

2 §

Om inte annat anges i detta kapitel eller annan författning, ansvarar byggnadsnämnden för tillsynen över att

1. byggherren fullgör sina skyldigheter enligt plan- och bygglagen (2010:900) och enligt föreskrifter i anslutning till lagen, och

2. bestämmelserna i 8 kap. 1–18 och 24–26 §§ samt 9 och 10 kap. plan- och bygglagen och i anslutande föreskrifter följs i övrigt.

1. byggherren fullgör sina skyldigheter enligt plan- och bygglagen (2010:900), *artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309* och enligt föreskrifter i anslutning till lagen, och

2. bestämmelserna i 8 kap. 1–18 och 24–26 §§ samt 9 och 10 kap. plan- och bygglagen, *artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309* och i anslutande föreskrifter följs i övrigt.

⁵ Senaste lydelse 2016:1249.

10 kap.

3 §⁶

Boverket får meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om

1. egenskapskrav avseende bärförmåga, stadga och beständighet i 3 kap. 7 §,

2. egenskapskrav avseende säkerhet i händelse av brand i 3 kap. 8 §,

3. egenskapskrav avseende skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö i 3 kap. 9 §,

4. egenskapskrav avseende säkerhet vid användning i 3 kap. 10 §,

5. särskilda säkerhetskrav avseende redan uppförda byggnader i 3 kap. 11–12 a §§,

6. egenskapskrav avseende skydd mot buller i 3 kap. 13 §,

7. egenskapskrav avseende energihushållning och värmeisolering i 3 kap. 14 och 15 §§,

8. egenskapskrav avseende lämplighet för det avsedda ändamålet i 3 kap. 17 §,

9. egenskapskrav avseende tillgänglighet och användbarhet i 8 kap. 4 § första stycket 8 plan- och bygglagen (2010:900) och 3 kap. 18 och 19 §§,

10. egenskapskrav avseende hushållning med vatten i 3 kap. 20 §,

11. egenskapskrav avseende hushållning med avfall i 8 kap. 4 § första stycket 9 plan- och bygglagen,

12. *egenskapskrav avseende bredbandsanslutning i 3 kap. 20 a §,*

13. egenskapskrav avseende laddning av elfordon i 3 kap. 20 b och 20 c §§, och

14. genomförande av egenskapskraven vid senare tidpunkt i 3 kap. 21 §.

12. egenskapskrav avseende laddning av elfordon i 3 kap. 20 b och 20 c §§, och

13. genomförande av egenskapskraven vid senare tidpunkt i 3 kap. 21 §.

⁶ Senaste lydelse 2025:627.

Standarder eller tekniska specifikationer avseende fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader

8 a §

Boverket får meddela föreskrifter om sådana standarder eller tekniska specifikationer som avses i artikel 10.4 i förordning (EU) 2024/1309.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 13 februari 2026.
 2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för åtgärder som kräver bygglov enligt plan- och bygglagen (2010:900) om ansökan om bygglov har gjorts före den 13 februari 2026 och för åtgärder som kräver anmälan enligt 6 kap. om anmälan har gjorts före denna tidpunkt.

1.9 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 och 10 §§ och rubriken närmast före 10 § förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna förordning gäller i fråga om avgifter enligt

- 4 kap. 21 § postlagen (2010:1045),
- 10 § lagen (2019:181) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gränsöverskridande paketleveranstjänster,
- 14 kap. 1 och 2 §§ lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation,
- 15 § radioutrustningslagen (2016:392),
- 5 kap. 1 § lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät,
- 7 kap. 1 § lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur,
- 7 § lagen (2016:561) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om elektronisk identifiering, och
- 16 § lagen (2024:500) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataförvaltningsförordning.

Avgifterna ska betalas till Post- och telestyrelsen, som får disponera avgiftsinkomsterna i verksamheten.

Utbyggnad av bredbandsnät

Gigabitinfrastruktur

10 §

Det totala avgiftsuttaget för den årliga avgiften för tvistlösning och tillsyn enligt lagen (2016:534) om åtgärder för ut-

Det totala avgiftsuttaget för den årliga avgiften för *den centrala informationspunkten*, tvistlösning och tillsyn enligt lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmel-

¹ Senaste lydelse 2024:1336.

byggnad av bredbandsnät får uppgå till högst 25 000 000 kr.

ser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur får uppgå till högst 35 000 000 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 12 maj 2026.

1.10 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2022:511) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 1 § förordningen (2022:511) om elektronisk kommunikation ska ha följande lydelse.

10 kap.

1 §

Post- och telestyrelsen ska så snart som möjligt besluta i de frågor som en tvist enligt 11 kap. 14 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation gäller. Beslutet ska meddelas inom fyra månader, *eller om tvisten gäller tillämpningen av 5 kap. 31 § i samma lag, inom två månader* från det att begäran om tvistlösning kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

Post- och telestyrelsen ska så snart som möjligt besluta i de frågor som en tvist enligt 11 kap. 14 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation gäller. Beslutet ska meddelas inom fyra månader från det att begäran om tvistlösning kom in till myndigheten, om inte längre tid är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 12 maj 2026.
 2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för tvistlösningsärenden som har inletts före den 12 maj 2026 men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts.

2 Uppdraget och dess genomförande

2.1 Uppdraget

Den 29 april 2024 antog Europaparlamentet och rådet GIA. Regeringen beslutade den 29 augusti 2024 att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. föreslå de anpassningar och kompletterande författningsbestämmelser som förordningen ger anledning till. Uppdraget innebär bl.a. följande. Utredaren ska kartlägga de regelverk som kan anses omfattas av förordningens bestämmelser och föreslå nödvändiga ändringar eller kompletteringar. Han ska lämna förslag om hur Sverige kan avvika från bestämmelsen om tyst godkännande i GIA samt ta ställning till behovet av undantag från befintliga eller föreslagna bestämmelser med hänsyn till nationell säkerhet eller skydd av andra väsentliga statliga funktioner. Vidare ska utredaren klargöra förutsättningarna för inrättandet av en nationell digital ingångspunkt och införandet av centrala informationspunkter och föreslå hur sådana system skulle kunna utformas. Förslag om behöriga nationella tvistlösningsorgan och sanktionsbestämmelser ska också lämnas.

Utöver detta har regeringen gett utredaren vissa anslutande uppdrag. Han ska analysera om och i så fall föreslå hur tillträde till viss kritisk infrastruktur skulle kunna underlättas med bibehållen säkerhet. Förslag på åtgärder som syftar till att underlätta för operatörer vid gränsöverskridande tillståndprocesser ska också lämnas. Kommittédirektiven finns bifogade i betänkandet som *bilaga 1* och *bilaga 2*. Utredningen har antagit namnet Gigabitutredningen.

2.2 Utredningens arbete

Utredningsarbetet påbörjades i september 2024 och har därefter bedrivits i nära samarbete med de förordnade experterna. Under tiden för arbetet med betänkandet har vi haft sju utredningssammanträden, två under 2024 och fem under 2025. Våra överväganden och förslag har föregåtts av många och ingående diskussioner under expertgruppssammanträdena. Experterna har också löpande lämnat både muntliga och skriftliga synpunkter på betänkandetext och författningsförslag. Därutöver har vi haft särskilda möten med vissa experter för att fördjupa oss i specifika frågor.

Vi har vidare haft möten med företrädare för regeringskanslierna i Finland, Danmark, Tyskland och Estland, bl.a. avseende utformningen av den centrala informationspunkten. Vi har även haft enskilda möten med och inhämtat kunskap och synpunkter i olika frågor från Boverket, Lantmäteriet, Livsmedelsverket, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Post- och telestyrelsen och Säkerhetspolisen.

Därutöver har vi haft kontakt med företrädare för GlobalConnect AB, Baltic Offshore, Telia Company AB, Arelion Sweden AB och Svenska Stadsnätsföreningen.

Vi har också presenterat vårt uppdrag för Bredbandsforum, Länsamverkan Bredband 23 och de regionala bredbandskoordinatorerna.

Våra förslag baserar sig på den lagstiftning som är beslutad vid den tidpunkt som vi lämnar över vårt betänkande för administrativ behandling inför tryckning den 9 oktober 2025. Det innebär att våra hänvisningar till författningar, t.ex. plan- och bygglagen, inte avser de ändringar som beslutas efter den dagen.

3 Bakgrund

3.1 Inledning

Digitalisering behövs för att möta utmaningar på flera samhällsområden, på såväl internationell som nationell nivå. Digital infrastruktur av hög kvalitet är en allt viktigare hörnsten i hela ekonomin och den digitala ekonomin har förändrat den europeiska inre marknaden i grunden under det senaste årtiondet. En digital infrastruktur av hög kvalitet som baseras på nät med mycket hög kapacitet är grunden till nästan alla sektorer i en modern och innovativ ekonomi. Den kan skapa förutsättningar för innovativa tjänster, effektivare affärsverksamhet och smarta, hållbara och digitala samhällen och samtidigt bidra till att nå klimatmålen. Detta är av strategisk betydelse för den sociala och territoriella sammanhållningen och för EU:s konkurrenskraft, resiliens, digitala suveränitet och digitala ledarskap.

Digital infrastruktur och snabb konnektivitet¹ skapar också nya möjligheter för människor. Utvecklingen går snabbt och digitaliseringen har i dag en djupgående inverkan på den sociala, ekonomiska, politiska och kulturella vardagen för människor. Digital teknik är numera i hög grad en nödvändighet för arbete, lärande, underhållning, socialt liv, inköp och tillgång till allt från hälso- och sjukvårdstjänster till kultur.

En begränsad tillgång till digital teknik och en otillräcklig nätutbyggnad kan därmed skapa en klyfta och ojämlikheter mellan de människor som fullt ut kan dra nytta av digitaliseringen och de som inte kan det. Alla medborgare såväl som den privata och offentliga sektorn måste därför ha möjlighet att delta i den digitala ekonomin. För detta krävs en robust digital infrastruktur som kan leverera höga

¹ Konnektivitet omfattar i detta sammanhang digitala kommunikationsnät, från mobila och fasta strukturer till internet, inklusive kablar och satelliter, enligt kommissionens definition (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/sv/policies/connectivity>, 2024-09-25).

överföringshastigheter, även i landsbygdsområden och i avlägsna och glest befolkade områden.

En väl utbyggd digital infrastruktur är en grundförutsättning för mer robusta och resilienta kommunikationssätt för samhället. Upprätthållandet av elektroniska kommunikationer är av mycket stor betydelse för totalförsvaret och den fredstida krisberedskapen.

Ur svenskt perspektiv ska det i Sverige och mot omvärlden alltid finnas tillförlitlig konnektivitet så att det är möjligt att bo, leva och verka i hela landet. Den digitala infrastrukturen ska vara motståndskraftig, säker och främja konkurrenskraft, innovation och hållbarhet. Tillgång till konnektivitet är nödvändig för utveckling och digitalisering av samhället och för att nya och befintliga företag ska kunna vara konkurrenskraftiga på en global marknad.²

3.2 Den digitala agendan för Europa och utbyggnadsdirektivet

År 2010 presenterade kommissionen³ en digital agenda för Europa.⁴ I agendan beskrevs den nyckelroll som användningen av informations- och kommunikationsteknik behövde ha för att Europa skulle kunna uppnå sina ambitioner för år 2020. Syftet med agendan var att lägga upp en plan för hur man kan maximera informations- och kommunikationsteknikens sociala och ekonomiska potential, i synnerhet internet, som ett mycket viktigt medium för ekonomisk och samhällelig verksamhet.

I agendan slog kommissionen fast att alla i Europa bör ha tillgång till grundläggande bredband senast år 2013. För år 2020 var strävan dels att alla i Europa skulle ha tillgång till internethastigheter på över 30 Mbit/s, dels att 50 procent eller fler av de europeiska hushållen skulle abonnera på internetförbindelser på över 100 Mbit/s.

Som ett led i arbetet med att nå målen i den digitala agendan för Europa antog Europaparlamentet och rådet utbyggnadsdirektivet.⁵ I direktivet fastställs minimirättigheter och minimiskyldigheter för att främja utbyggnaden av höghastighetsnät för elektronisk

² Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030, s. 37.

³ Europeiska kommissionen.

⁴ Kommissionens meddelande av den 19 maj 2010, En digital agenda för Europa, KOM (2010) 245 slutlig.

⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.

kommunikation och samordning mellan olika sektorer i linje med den digitala agendan för Europa. Det övergripande syftet med direktivet är att sänka kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsbroadband, vilket i sin tur också kan bidra till digitaliseringen av den offentliga sektorn och därigenom möjliggöra en digital hävstångseffekt inom alla ekonomiska sektorer.⁶

Direktivet innehåller bestämmelser som syftar till att åstadkomma ett effektivare utnyttjande av olika typer av befintlig infrastruktur för broadband, effektivare tillståndprocesser för att anlägga nät och ökad möjlighet till samförläggning av infrastruktur. En närmare redogörelse för hur direktivet har införlivats i svensk rätt följer i kapitel 4.

3.3 EU:s digitala decennium och EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

Till följd av den snabba tekniska utvecklingen, den exponentiella ökningen av broadbandstrafiken och den ökande efterfrågan på avancerad konnektivitet med mycket hög kapacitet har de mål som fastställdes i den digitala agendan för Europa från år 2010 till största delen uppnåtts och också blivit föråldrade. År 2021 presenterade kommissionen därför EU:s nya digitaliseringsstrategi, det digitala decenniet.⁷

Strategin pekar ut visionen för EU:s väg mot en digital omställning fram till år 2030. Strategin bygger på fyra huvudområden:

1. en digitalt kompetent befolkning och en högkvalificerad digital yrkeskår,
2. säker, högpresterande och hållbar digital infrastruktur,
3. digital omställning av företag, och
4. digitalisering av offentliga tjänster.

Dessa områden utgör tillsammans den så kallade digitala kompassen.

⁶ Se artikel 1 och skäl 5 i utbyggnadsdirektivet.

⁷ Kommissionens meddelande av den 9 mars 2021, Digital kompass 2030: den europeiska vägen in i det digitala decenniet, COM (2021) 118 final.

I Europaparlamentets och rådets beslut om policyprogram för det digitala decenniet⁸ har unionen fastställt en rad uppdaterade digitala mål för år 2030 för de fyra olika områdena i den digitala kompassen. Av målen framgår bl.a. att EU senast år 2030 ska ha säkra, resilienta, högpresterande och hållbara digitala infrastrukturer där alla slutanvändare vid en fast anslutningspunkt täcks av ett gigabitnät fram till nätanslutningspunkten. Alla befolkade områden ska också täckas av nästa generations trådlösa höghastighetsnät med en prestanda som minst motsvarar 5G, i enlighet med principen om teknikneutralitet.⁹

För att uppnå dessa mål behövs strategier för att påskynda, förenkla och sänka kostnaderna för utbyggnaden av fasta och trådlösa nät med mycket hög kapacitet i hela unionen, inbegripet lämplig planering, starkt samordning och inrättande av förenklade tillståndsförfaranden. Utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet kräver stora investeringar, varav en betydande del utgörs av kostnader för anläggningsarbeten. Gemensamt utnyttjande av fysisk infrastruktur skulle begränsa behovet av kostsamma anläggningsarbeten och effektivisera utbyggnaden av avancerad bredbandsteknik. Kostnaderna för utbyggnaden kan även hänföras till ineffektiv samordning av bygg- och anläggningsprojekt, betungande och utdragna tillståndsförfaranden och svårigheter i samband med utbyggnaden av nät i byggnader.

De åtgärder som fastställdes i utbyggnadsdirektivet har bidragit till en mindre kostsam utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation.¹⁰ Enligt kommissionen har direktivet dock inte varit tillräckligt effektivt. Implementeringen av direktivet skiljer sig mycket åt mellan medlemsstaterna och har lett till olika resultat inom unionen, bl.a. på grund av direktivets möjligheter att tillämpa undantag och att medlemsstaterna inte utnyttjar direktivets frivilliga åtgärder i tillräcklig omfattning. Enligt kommissionen behöver därför de åtgärder som fastställts i utbyggnadsdirektivet utvidgas och stärkas i hela unionen och anpassas för att ytterligare underlätta utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, inbegripet fiber och 5G. Detta bör, enligt kommissionen, ske genom en förordning eftersom en förordning säkerställer ett enhetligt genom-

⁸ Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/2481 av den 14 december 2022 om inrättande av policyprogrammet för det digitala decenniet 2030.

⁹ Artikel 4 i policyprogrammet för det digitala decenniet.

¹⁰ Se skäl 8 i GIA.

förande och på bästa sätt hanterar de brister som identifierats avseende utbyggnadsdirektivet. På så sätt bedömer kommissionen att den största effekten uppnås när det gäller främjande av utbyggnaden av gigabitnät.¹¹

Mot bakgrund av detta antog Europaparlamentet och rådet i april 2024 GIA, som ersätter utbyggnadsdirektivet. I kapitel 5 finns en sammanfattning av GIA och en redogörelse över de huvudsakliga skillnaderna mellan utbyggnadsdirektivet och förordningen.

¹¹ Skäl 8 och 10 i GIA, kommissionens rapport KOM(2018)492 om genomförandet av utbyggnadsdirektivet och kommissionens konsekvensbedömning (SWD/2023/46 final) till GIA.

4 Genomförandet av utbyggnadsdirektivet i svensk rätt

4.1 Inledning

Som vi redogör för i kapitel 3 ersätter GIA utbyggnadsdirektivet.¹ Många av direktivets bestämmelser, vilka har införlivats i svensk rätt, motsvaras av direkt tillämpliga bestämmelser i GIA. Eftersom medlemsstater är förhindrade att utfärda bestämmelser i frågor som regleras i en EU-förordning är det nödvändigt att se över de bestämmelser i svensk rätt som genomför utbyggnadsdirektivet, se vidare kapitel 6.

Med anledning av detta redogör vi i detta kapitel för de svenska lagar och förordningar som genomför utbyggnadsdirektivet, dvs. utbyggnadslagen,² utbyggnadsförordningen,³ väglagen,⁴ ledningsrättslagen,⁵ plan- och bygglagen,⁶ plan- och byggförordningen⁷ och lagen respektive förordningen om elektronisk kommunikation.⁸

I kapitel 7, 13, 17 och 18 lämnar vi förslag till upphävande av eller ändringar i dessa lagar och förordningar.

¹ Se även artikel 18 i GIA.

² Lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät.

³ Förordningen (2016:538) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät.

⁴ Väglagen (1971:948).

⁵ Ledningsrättslagen (1973:1144).

⁶ Plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

⁷ Plan- och byggförordningen (2011:338), PBF.

⁸ Lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation, LEK respektive förordningen (2022:511) om elektronisk kommunikation, FEK.

4.2 Utbyggnadslagen

Syftet med utbyggnadslagen är att främja utbyggnad av bredbandsnät.⁹ Lagen innehåller bestämmelser inom tre huvudsakliga områden: tillträde till fysisk infrastruktur,¹⁰ samordning av bygg- och anläggningsprojekt¹¹ samt information.¹² Utöver detta finns det i lagen också bestämmelser om bl.a. formkrav för en begäran om information, tillträde och samordning, olika tidsfrister för att lämna besked eller fatta beslut, avgifter samt tvistlösning och tillsyn.

4.2.1 Berörda aktörer

Utbyggnadslagen berör främst nätinnehavare och bredbandsutbyggare. En nätinnehavare definieras i lagen som den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en infrastruktur avsedd för att antingen tillhandahålla en transporttjänst, eller en tjänst för produktion, transport eller distribution av gas, el, uppvärmning eller vatten.¹³ En bredbandsutbyggare är den som avser att anlägga eller bygga ut ett bredbandsnät.¹⁴

Lagen gäller inte Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket.¹⁵

4.2.2 Tillträde till fysisk infrastruktur

En nätinnehavare ska, enligt lagens andra kapitel, på rättvisa och rimliga villkor medge tillträde till fysisk infrastruktur på begäran av en bredbandsutbyggare.¹⁶ Fysisk infrastruktur som används för att tillhandahålla dricksvatten är dock undantagen.¹⁷

En nätinnehavare får endast avslå en begäran om det begärda tillträdet inte är rimligt med hänsyn till vissa i lagen angivna om-

⁹ Med bredbandsnät avses elektroniskt kommunikationsnät som kan leverera tjänster för bredbandstillgång med en hastighet av minst 30 Mbit/s, se 1 kap. 2 § 1 utbyggnadslagen.

¹⁰ Se avsnitt 4.2.2.

¹¹ Se avsnitt 4.2.3.

¹² Se avsnitt 4.2.4.

¹³ 1 kap. 2 § 4 utbyggnadslagen.

¹⁴ 1 kap. 2 § 2 utbyggnadslagen.

¹⁵ 1 kap. 3 § andra stycket utbyggnadslagen.

¹⁶ 2 kap. 1 § första stycket utbyggnadslagen.

¹⁷ 1 kap. 3 § första stycket utbyggnadslagen.

ständigheter. Exempel på sådana omständigheter är att det är brist på utrymme i den fysiska infrastrukturen, att det är risk för skada för allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt eller att nätinnehavaren erbjuder alternativt tillträde på rättvisa och rimliga villkor.¹⁸

Om Post- och telestyrelsen, PTS,¹⁹ har fattat beslut om tillträde, användning, samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande av den fysiska infrastrukturen i enlighet med vissa bestämmelser i 5 kap. LEK ska reglerna om tillträde enligt utbyggnadslagen inte tillämpas. Undantag görs också om bredbandsutbyggaren för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd i enlighet med reglerna i lagen om elektronisk kommunikation har rätt att begära tillträde till byggnader, anläggningar eller föremål som ägs av en myndighet och vissa med myndighet jämställda aktörer.²⁰

4.2.3 Samordning av bygg- och anläggningsprojekt

I utbyggnadslagens tredje kapitel anges att en nätinnehavare, som är ett offentligt organ och som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt, ska medge samordning av sitt projekt och en bredbandsutbyggares projekt på rättvisa, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor, om bredbandsutbyggaren begär det. Detta gäller också för en nätinnehavare som utför ett bygg- eller anläggningsprojekt som finansieras med offentliga medel. Om den begärda samordningen inte är rimlig får nätinnehavaren avslå bredbandsutbyggarens begäran.²¹

Vissa bygg- och anläggningsprojekt är undantagna från kravet på samordning, exempelvis projekt av mindre betydelse och projekt där en samordning kan skada allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt.²²

¹⁸ 2 kap. 1 § första stycket utbyggnadslagen.

¹⁹ PTS är regleringsmyndighet enligt lagen om elektronisk kommunikation, se 1 kap. 5 § FEK.

²⁰ 2 kap. 1 § andra stycket utbyggnadslagen.

²¹ 3 kap. 1 § första stycket utbyggnadslagen.

²² 3 kap. 1 § andra stycket utbyggnadslagen.

4.2.4 Information

Lagens fjärde kapitel innehåller olika bestämmelser om skyldighet att lämna information. I kapitlet anges att det ska finnas en informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät som kan ge information till bredbandsutbyggare om nätinnehavares befintliga fysiska infrastruktur och planerade och pågående bygg- och anläggningsprojekt. Tjänsten ska även innehålla information om de tillstånd som kan behövas för utbyggnad av bredbandsnät och om hur man ansöker om sådana tillstånd.²³ Regeringen har utsett PTS att ansvara för informationstjänsten.²⁴

Om en bredbandsutbyggare begär det är nätinnehavare skyldiga att lämna viss information som bredbandsutbyggaren behöver för att kunna begära tillträde till fysisk infrastruktur. Informationen ska lämnas till bredbandsutbyggaren, men om informationen finns tillgänglig genom informationstjänsten kan skyldigheten fullgöras genom att bredbandsutbyggaren hänvisas dit.²⁵ Nätinnehavare är även skyldiga att, på begäran från en bredbandsutbyggare, medge att bredbandsutbyggaren på plats får undersöka den fysiska infrastruktur som denne kan komma att begära tillträde till. Om den begärda undersökningen inte är rimlig får nätinnehavaren avslå begäran.²⁶

Offentliga organ och nätinnehavare som planerar eller utför bygg- eller anläggningsprojekt som är helt eller delvis finansierade med offentliga medel är skyldiga att utan föregående förfrågan göra viss information om sådana planerade projekt tillgänglig genom informationstjänsten eller någon annan elektronisk tjänst.²⁷ Samtliga nätinnehavare som har fått eller har ansökt om tillstånd till ett bygg- eller anläggningsprojekt är också skyldiga att på begäran ge en bredbandsutbyggare tillgång till viss information om projekten genom att göra den tillgänglig via informationstjänsten eller genom att hänvisa bredbandsutbyggaren till en annan elektronisk tjänst där informationen finns tillgänglig.²⁸ Skyldigheterna gäller inte för bygg- och anläggningsprojekt av mindre betydelse.²⁹

²³ 4 kap. 1 § utbyggnadslagen.

²⁴ 6 § utbyggnadsförordningen.

²⁵ 4 kap. 2 § utbyggnadslagen.

²⁶ 4 kap. 3 § utbyggnadslagen.

²⁷ 4 kap. 4 § utbyggnadslagen.

²⁸ 4 kap. 5 § utbyggnadslagen.

²⁹ 4 kap. 7 § utbyggnadslagen.

Nätinnehavaren får begränsa tillgången till information eller undersökning till följd av tystnadsplikt eller med hänvisning till nätets driftsäkerhet, folkhälsan, affärs- eller driftsförhållanden eller allmän säkerhet, totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt. I det allmännas verksamhet tillämpas i stället offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).³⁰ I den lagen finns begränsningar för vilken information som det allmänna får lämna ut.

4.3 Lagen om elektronisk kommunikation

I lagen om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande installationer och tjänster samt annan radioanvändning.³¹

Syftet med lagen är dels att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer, dels att ge största möjliga utbyte för alla av elektroniska kommunikationstjänster sett till urvalet samt till deras pris, kvalitet och kapacitet. Syftet ska uppnås främst genom att konkurrens, innovation, internationell harmonisering och säkerhet i nät och tjänster främjas.³²

PTS är regleringsmyndighet och tillsynsmyndighet enligt lagen.³³

Lagen genomför kodexen.³⁴ I lagen finns också bestämmelser som genomför delar av utbyggnadsdirektivet.

4.3.1 Skyldigheter om tillträde och samlokalisering

I 5 kap. LEK finns det bestämmelser om att regleringsmyndigheten ska fastställa vilka marknader på området för elektronisk kommunikation som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att ålägga någon eller några skyldigheter att motverka konkurrensproblem på marknaderna. Regleringsmyndigheten ska analysera de fastställda marknaderna och, om det är motiverat att ålägga någon skyldigheter på en sådan marknad, identifiera företag med betydande in-

³⁰ Se 4 kap. 8 § utbyggnadslagen.

³¹ 1 kap. 2 § LEK.

³² 1 kap. 1 § LEK.

³³ 1 kap. 5 § FEK.

³⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation.

flytande på den marknaden (Significant Market Power, SMP-operatör).³⁵

För att skapa effektiv konkurrens till förmån för slutanvändarna ska SMP-operatörer åläggas en eller flera skyldigheter.³⁶ Sådana skyldigheter kan vara att SMP-operatören åläggs att uppfylla rimliga krav på tillträde till och användning av

- infrastruktur som används för att anlägga ett elektroniskt kommunikationsnät,³⁷ eller
- nät och tillhörande faciliteter i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster.³⁸

I kapitlet regleras även vissa andra skyldigheter om tillträde och samlokalisering, där det inte krävs att en SMP-operatör har identifierats. Exempelvis finns det bestämmelser om tillträde till ledningar,³⁹ infrastruktur för mobila tjänster⁴⁰ eller för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd⁴¹ och bestämmelser om samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt utnyttjande om det är av betydelse för att skydda miljön eller för att uppnå mål för fysisk planering, eller om det krävs för att skydda folkhälsa eller allmän säkerhet.⁴²

I samband med genomförandet av utbyggnadsdirektivet infördes det även en bestämmelse om tillträde till fysisk infrastruktur för anläggande av bredbandsnät i kapitlet. Av bestämmelsen framgår att den som äger eller på något annat sätt råder över fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation i en byggnad ska uppfylla rimliga krav på tillträde till infrastrukturen för anläggande av ett bredbandsnät. Skyldigheten gäller dock endast om anläggande av ytterligare infrastruktur bedöms fysiskt ogenomförbart eller olönsamt.⁴³ Syftet med skyldigheten är att abonnenter eller slutanvändare i byggnader ska kunna anslutas.⁴⁴ Skyldigheten gäller inte om tillträde på objektiva, öppet redovisade, proportionella och icke-

³⁵ 5 kap. 5 § LEK.

³⁶ 5 kap. 8 § LEK.

³⁷ 5 kap. 15 § LEK. Det finns dock inget sådant nu gällande beslut.

³⁸ 5 kap. 16 § LEK.

³⁹ 5 kap. 28 § LEK.

⁴⁰ 5 kap. 33 § LEK.

⁴¹ 5 kap. 44 § LEK.

⁴² 5 kap. 32 § LEK.

⁴³ 5 kap. 31 § första stycket LEK.

⁴⁴ Prop. 2015/16:73 s. 128.

diskriminerande villkor redan ges till ett i byggnaden befintligt bredbandsnät och det inte kan anses att slutanvändarna skulle bli gynnade av ett tillträde till byggnadens fysiska infrastruktur för elektronisk kommunikation.⁴⁵ Bestämmelsen liknar bestämmelsen om tillträde till ledningar (5 kap. 28 § LEK) i flera delar. Skillnaden är att den senare avser tillträde till befintliga ledningar för elektronisk kommunikation i byggnader, medan den nu aktuella bestämmelsen (5 kap. 31 § LEK) avser tillträde till kanalisation i byggnader för indragning av nya ledningar för höghastighetsbredband.

4.3.2 Tvistlösning

Om det uppkommer en tvist mellan de berörda parterna i fråga om olika former av tillträde får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten om vissa förutsättningar är uppfyllda.⁴⁶ I samband med genomförandet av utbyggnadsdirektivet utvidgades bestämmelsen till att även omfatta tvister avseende tillträde till fysisk infrastruktur för anläggande av bredbandsnät. Ett tvistlösningsbeslut avseende sådana tvister ska meddelas inom två månader från det att begäran om tvistlösning kom in till myndigheten.⁴⁷

4.4 Ledningsrättslagen

Ledningsrättslagen har till syfte att ge ledningsägare en sakrättsligt skyddad rätt att dra fram och bibehålla olika slags ledningar över annans mark. Ledningsrätten skapar möjlighet att utnyttja ett utrymme inom en fastighet för en ledning eller en annan anordning även om fastighetsägaren motsätter sig det.

Ledningsrättslagen gäller bl.a. för ledningar som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål.⁴⁸ En anordning som ingår i ett sådant kommunikationsnät men som inte utgör en ledning anses ändå vara en ledning vid tillämpningen av lagen.⁴⁹ Lagen gäller även för tunnlar, kulvertar, rör och liknande anordningar (s.k. kanalisation) om anordningen senare ska användas för att dra

⁴⁵ 5 kap. 31 § andra stycket LEK.

⁴⁶ 11 kap. 14 § LEK.

⁴⁷ 10 kap. 1 § FEK.

⁴⁸ 2 § första stycket 1 ledningsrättslagen.

⁴⁹ 2 § andra stycket ledningsrättslagen.

fram t.ex. en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål.⁵⁰

Ledningsrätt får upplåtas om vissa förutsättningar eller villkor är uppfyllda. Exempelvis får ledningsrätt inte upplåtas om ändamålet lämpligen bör tillgodoses på annat sätt eller om olägenheterna av upplåtelsen från allmän eller enskild synpunkt överväger de fördelar som kan vinnas genom den.⁵¹

En lantmäterimyndighet får under vissa förutsättningar ge ledningsrättshavaren rätt att låta någon annan dra fram och använda ytterligare ledningar inom det upplåtna utrymmet, s.k. andrahandsupplåtelse.⁵² Tidigare var det inte möjligt att dra fram en ledning i en tom kanalisation med stöd av en andrahandsupplåtelse. Vid genomförandet av utbyggnadsdirektivet ändrades dock bestämmelsen så att en rätt till andrahandsupplåtelse får avse ledningsframdragning i tunnlar, kulvertar, rör och andra liknande anordningar av en annan person även om ledningsrättshavaren inte har dragit fram en egen ledning inom det upplåtna utrymmet. Syftet var att bredbandsutbyggare skulle få större möjligheter att tillträda tomma kanalisationer.⁵³

Vid genomförandet av utbyggnadsdirektivet infördes också en ny bestämmelse i ledningsrättslagen som anger att vissa beslut om ledningar som ingår i elektroniska kommunikationsnät, som huvudregel ska meddelas inom fyra månader från det att ansökan kom in till lantmäterimyndigheten.⁵⁴

4.5 Väglagen

Väglagen innehåller bl.a. regler om ansvaret för det allmänna vägnätet, byggande av allmän väg, drift av väg och ersättning till markägare.

Av 44 § första stycket väglagen framgår det att inom ett vägområde får det inte utan väghållningsmyndighetens⁵⁵ tillstånd dras

⁵⁰ 2 a § ledningsrättslagen.

⁵¹ 6–11 §§ ledningsrättslagen.

⁵² 11 a § ledningsrättslagen.

⁵³ Se 11 a andra stycket ledningsrättslagen och prop. 2015/16:73 s. 46 f.

⁵⁴ 23 a § ledningsrättslagen.

⁵⁵ Väghållningsmyndighet kan vara Trafikverkets regioner eller en kommunal nämnd, se 5 och 6 §§ väglagen och 2 kap. 1 § vägförordningen (2012:707).

elektriska ledningar, vattenledningar eller andra ledningar eller utföras arbeten på en redan dragen ledning.

För att uppfylla utbyggnadsdirektivets krav på att beslut i vissa tillståndsfrågor ska meddelas inom viss tid infördes det nya bestämmelser i 44 § femte stycket väglagen i samband med genomförandet av direktivet. Av regleringen framgår att väghållningsmyndigheten som huvudregel ska avgöra ett tillståndsärende som avser ledningar som ska ingå i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål inom fyra månader från det att ansökan kom in till myndigheten.

4.6 Plan- och bygglagen

I plan- och bygglagen finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Bestämmelserna syftar till att främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.⁵⁶

Grundläggande bestämmelser om krav på bl.a. byggnader finns i 8 kap. PBL och 3 kap. PBF.

I 8 kap. 4 § PBL finns krav på byggnaders tekniska egenskaper. Vad som krävs för att en byggnad ska anses uppfylla dessa tekniska egenskapskrav framgår av plan- och byggförordningen och Boverkets byggregler.⁵⁷ Ett av kraven i 8 kap. 4 § PBL är att en byggnad ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning. Detta krav infördes i samband med genomförandet av utbyggnadsdirektivet.

För att uppfylla kravet ska en byggnad som innehåller bostäder eller arbetslokaler vara projekterad och utförd på ett sådant sätt att lägenheterna lätt kan anslutas till ett höghastighetsnät för elektronisk kommunikation och ett flerbostadshus vara utrustat med en accesspunkt i eller utanför byggnaden.⁵⁸ Detta gäller dock inte byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet. Det gäller inte heller fritidshus, komplementbyggnader, komplementbostadshus eller arbetslokaler, eller ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller annan lik-

⁵⁶ 1 kap. 1 § PBL.

⁵⁷ 8 kap. 4 § andra stycket PBL.

⁵⁸ 3 kap. 20 a § första stycket PBF.

nande näring.⁵⁹ Boverket har utfärdat allmänna råd om tillämpningen av bestämmelserna om de tekniska egenskapskraven avseende bredbandsanslutning.⁶⁰

De tekniska egenskapskraven som anges i 8 kap. 4 § PBL ska som huvudregel uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad och annan ändring av en byggnad än ombyggnad.⁶¹ Egenskapskravet om bredbandsanslutning behöver dock inte uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad.⁶² Vid ändring eller flyttning av en byggnad får egenskapskraven anpassas och avsteg från kraven göras med hänsyn till ändringens omfattning eller flyttningens syfte samt med hänsyn till byggnadens förutsättningar och till några lagbestämmelser om varsamhet och förbud mot förvanskning.⁶³

⁵⁹ 3 kap. 20 a § andra stycket PBF.

⁶⁰ Boverkets allmänna råd (2017:1) om bredbandsanslutning, BRE.

⁶¹ 8 kap. 5 § första stycket 1 PBL.

⁶² 3 kap. 22 § andra stycket PBF.

⁶³ 8 kap. 7 § PBL.

5 EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

5.1 Inledning

I detta kapitel ges en sammanfattning av GIA. Sammanfattningen är varken en tolkning av förordningen eller en komplett bild av den. Den syftar endast till att ge en översiktlig bild av förordningens huvudsakliga innehåll.

Kapitlet innehåller också en jämförelse som visar de största skillnaderna mellan utbyggnadsdirektivet och GIA.¹

5.1.1 Förordningens syfte

GIA:s övergripande syfte är enligt artikel 1 att underlätta och stimulera utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet² för elektronisk kommunikation genom att främja en gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur och möjliggöra en effektivare utbyggnad av ny fysisk infrastruktur så att sådana nät kan byggas snabbare och till en lägre kostnad. Förordningen fastställer åtgärder för att effektivisera användningen av offentlig och privat befintlig infrastruktur och för att minska kostnaderna och hindren för att utföra nya anläggningsarbeten.³

¹ Se avsnitt 5.8.

² Definitionen av nät med mycket hög kapacitet finns i artikel 2.2 i kodexen: *antingen ett elektroniskt kommunikationsnät som helt består av fiberoptiska element åtminstone fram till distributionspunkten på betjäningsplatsen eller ett elektroniskt kommunikationsnät som under normala högtrafikförhållanden kan erbjuda liknande nätprestanda i fråga om tillgänglig ned- och upplänkbandbredd, resiliens, felrelaterade parametrar samt fördröjning och jitter; nätprestandan kan anses vara liknande oberoende av om slutanvändarens upplevelse varierar på grund av de olika inneboende egenskaperna hos det medium genom vilket nätet slutligen förbinds med nätanslutningspunkten*. Fibernät och 5G-nät är exempel på nät med mycket hög kapacitet.

³ Skäl 9 i GIA.

5.1.2 Förordningens struktur

GIA inleds med bestämmelser om olika skyldigheter som syftar till att minska hinder som finns för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet, t.ex. tillträde till fysisk infrastruktur, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och att utrusta byggnader med fysisk infrastruktur och fiberledningar. Det finns också regler om tillståndsförfaranden vid utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet.

Sedan följer bestämmelser om digitala centrala informationspunkter, som ska innehålla eller föra vidare viss information för att i förlängningen underlätta utbyggnaden.

Därefter finns bestämmelser om att ett tvistlösningsorgan ska avgöra tvister som uppkommer mellan å ena sidan en operatör och å andra sidan en nätoperatör eller ett offentligt organ.

Behöriga organ ska övervaka efterlevnaden av förordningen och tvistlösningsbesluten och utfärda sanktioner som medlemsstaterna ska utforma. Kommissionen ska rapportera till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av förordningen efter en viss tid.

I GIA finns även bestämmelser om kommunikation inom EU, vilka utgör ändringar av och tillägg till TSM-förordningen.⁴ Dessa bestämmelser rör inte utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet. Vi redogör för ändringen av TSM-förordningen i kapitel 22. Kapitel 5 behandlar endast delarna av GIA som rör utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet.

Slutligen finns bestämmelser om upphävande av utbyggnadsdirektivet och ikraftträdande och tillämpning av GIA.

5.1.3 Förordningens minimikrav

I GIA fastställs minimikrav för att uppnå förordningens huvudsyfte. Med vissa undantag får medlemsstaterna behålla krav som är mer strikta eller mer detaljerade än GIA:s bestämmelser, om de syftar till att främja gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur eller möjliggöra en mer effektiv utbyggnad av ny fysisk infrastruktur.⁵

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och slutkundsavgifter för reglerad kommunikation inom EU och om ändring av direktiv 2002/22/EG och förordning (EU) nr 531/2012. TSM är en förkortning för Telecom Single Market.

⁵ Artikel 1.3 i GIA.

5.1.4 Medlemsstaters ansvar för säkerhetsfrågor påverkas inte

Förordningen påverkar inte medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner, inbegripet att säkerställa statens territoriella integritet och upprätthålla lag och ordning.⁶

5.1.5 Rättsakter som har företräde framför EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

Om en bestämmelse i direktiv 2002/77/EG,⁷ kodexen eller NIS 2-direktivet⁸ strider mot GIA, ska bestämmelserna i direktiven ha företräde. Detta innebär, enligt vår bedömning, att lagen om elektronisk kommunikation och den lag som kommer att genomföra NIS 2-direktivet⁹ har företräde framför GIA, i den mån de svenska författningarna genomför de nämnda direktiven.

5.2 Skyldigheter och åtgärder

GIA innehåller ett antal skyldigheter och krav på åtgärder som ska leda till att förordningens syfte uppfylls:

- Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska under vissa förutsättningar och på rimliga villkor, på en operatörs begäran, ge denne *tillträde till befintlig fysisk infrastruktur*.¹⁰ De ska även *lämna viss information avseende infrastrukturen och tillåta undersökning på plats*.¹¹
- Nätoperatörer och offentliga organ som utför eller planerar att utföra bygg- och anläggningsprojekt ska under vissa förutsätt-

⁶ Artikel 1.5 i GIA.

⁷ Kommissionens direktiv 2002/77/EG av den 16 september 2002 om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2555 av den 14 december 2022 om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen, om ändring av förordning (EU) nr 910/2014 och direktiv (EU) 2018/1972 och om upphävande av direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet).

⁹ Lagen benämns cybersäkerhetslagen i regeringens lagrådsremiss Ett starkt skydd för nätverks- och informationssystem – en ny cybersäkerhetslag, av den 12 juni 2025.

¹⁰ Se artikel 3 i GIA och avsnitt 5.2.1.

¹¹ Se artikel 4 i GIA och avsnitt 5.2.2.

ningar tillgodose en operatörs begäran om *samordning av bygg- och anläggningsprojekt*.¹² De ska också *lämna information avseende projektet*.¹³

- Det ställs *krav på fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader*.¹⁴ Leverantörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät ges en *rätt att bygga ut sitt nät till accesspunkten och få tillträde till den fysiska infrastrukturen i byggnaderna*.¹⁵
- Förordningen innehåller *ramar för tillståndsförfaranden och ledningsrätter*. Den innehåller även *konsekvenser av om beslut inte fattas i rätt tid*.¹⁶

Medlemsstaterna har möjlighet att i viss mån skärpa skyldigheterna och även att göra vissa nationella undantag och andra anpassningar från dem.

5.2.1 Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur

Artikel 3 i GIA syftar till att minska kostnader för nätutbyggnad genom skyldigheter att ge operatörer tillträde till befintlig fysisk infrastruktur eller förhandla med operatörer om tillträde till mark. Skyldigheterna skiljer sig mellan olika grupper och kan till viss del utvidgas av medlemsstaterna.

- Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska, om en operatör begär det, ge tillträde till sin fysiska infrastruktur på rättvisa och rimliga villkor. Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska dessutom ge tillträde på icke-diskriminerande villkor.
- Juridiska personer som har nyttjanderätt till mark, där nätfaciliteter finns eller planeras, ska ”i god tro”¹⁷ förhandla om tillträde till marken om en operatör begär det.

¹² Se artikel 5 i GIA och avsnitt 5.2.3.

¹³ Se artikel 6 i GIA och avsnitt 5.2.4.

¹⁴ Se artikel 10 i GIA och avsnitt 5.2.8.

¹⁵ Se artikel 11 i GIA och avsnitt 5.2.9.

¹⁶ Se artikel 7–9 i GIA och avsnitt 5.2.5–5.2.7.

¹⁷ I den engelska språkversionen används begreppet ”in good faith”.

- Medlemsstaterna får föreskriva att ägare till privata kommersiella byggnader ska ge tillträde till dessa byggnader. Förutsättningar som i så fall ska vara uppfyllda är att byggnaden ska vara belägen i landsbygdsområde eller avlägset område. Det ska inte heller finnas något tillgängligt fast eller mobilt nät med mycket hög kapacitet och ingen information i den centrala informationspunkten om någon plan för utbyggnad av ett sådant nät. I det berörda området ska det inte heller finnas någon fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av nätoperatörer eller offentliga organ och som är teknisk lämplig för att rymma element av nät med mycket hög kapacitet.

Skyldigheten att ge tillträde gäller dock inte alltid.

- Om en medlemsstat har föreskrivit om tillträde till privata kommersiella byggnader får den även fastställa kategorier av byggnader som får undantas från skyldigheten med anledning av allmän säkerhet, försvar eller hälsa.
- Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur får vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur under vissa villkor som rör teknisk lämplighet, utrymmesbrist, säkerhet, nationell säkerhet och folkhälsa, integritet och säkerhet för befintliga nät, risk för allvarliga störningar för tillhandahållandet av andra tjänster via samma fysiska infrastruktur samt tillgång till vissa andra alternativ.
- Medlemsstaterna får föreskriva att nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur får vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur om det finns vissa andra alternativ till tillträde till den fysiska infrastrukturen i vissa begränsade situationer. Detta gäller endast medlemsstater som hade en motsvarande möjlighet till vägran i nationell rätt den 11 maj 2024.¹⁸
- Tillträdesskyldigheten till fysisk infrastruktur enligt GIA omfattar inte fysisk infrastruktur som omfattas av tillträdesskyldigheter enligt kodexen¹⁹ eller EU:s statsstödsregler.

¹⁸ Närmare upplysning om sådan svensk reglering finns i avsnitt 9.6.

¹⁹ Exempelvis så kallad SMP-reglering, dvs. konkurrensreglering som kan åläggas den som har en betydande marknadsandel (Significant Market Player).

- Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur får välja att inte tillämpa reglerna om tillträde till fysisk infrastruktur av skäl som rör arkitektoniskt, historiskt eller religiöst värde eller miljövärde eller av skäl som rör allmän säkerhet, försvar och hälsa. Medlemsstaterna ska identifiera sådan infrastruktur.

Medlemsstaterna får inrätta eller utse ett organ för att samordna vissa begäranden om tillträde, tillhandahålla viss rådgivning och underlätta tillhandahållandet av information via en central informationspunkt.

Kommissionen får tillhandahålla vägledning om artikel 3.

Artikel 3 behandlas vidare i kapitel 9.

5.2.2 Öppenhet avseende fysisk infrastruktur

En operatör, som vill begära tillträde till fysisk infrastruktur enligt artikel 3, behöver först få viss information om infrastrukturen. Enligt artikel 4 i GIA ska nätoperatörer och offentliga organ därför, på begäran av en operatör, lämna information om åtminstone sin fysiska infrastrukturens lokalisering, typ och nuvarande användning. Medlemsstaterna ska inrätta centrala informationspunkter där informationen kan tillgängliggöras, se kapitel 19.

Tillgång till informationen kan begränsas eller vägras av vissa skäl som rör säkerheten för offentliga organs byggnader, nätens säkerhet och integritet, nationell säkerhet, säkerhet i nationell kritisk infrastruktur, folkhälsa, den allmänna säkerheten, konfidentialitet eller drifts- och affärshemligheter. Små kommuner²⁰ kan under en övergångsperiod på maximalt ett år undantas från skyldigheten att göra information tillgänglig via den centrala informationspunkten, om medlemsstaten bestämmer det.

Nätoperatörer och offentliga organ ska också tillåta att operatörer på plats undersöker specifika element av deras fysiska infrastruktur.

Medlemsstaterna får identifiera kritisk nationell infrastruktur som inte ska omfattas av skyldigheterna att göra information tillgänglig och medge undersökning. Dessa skyldigheter ska inte heller tillämpas om den fysiska infrastrukturen inte är teknisk lämplig för

²⁰ Här avses kommuner med färre än 3 500 invånare.

utbyggnad, om det skulle vara oproportionerligt eller om den fysiska infrastrukturen inte omfattas av tillträdesskyldigheter enligt artikel 3.

Artikel 4 behandlas vidare i kapitel 10.

5.2.3 Samordning av bygg- och anläggningsprojekt

Artikel 5 i GIA syftar till att minska kostnader för nätutbyggnad genom en skyldighet att samordna bygg- och anläggningsprojekt.

Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer som utför eller planerar att utföra bygg- och anläggningsprojekt som åtminstone delvis finansieras med offentliga medel ska under vissa förutsättningar tillgodose operatörers rimliga begäranden om samordning av sådana projekt.

Medlemsstaterna får föreskriva att en begäran till ett företag som ägs eller kontrolleras av ett offentligt organ i vissa fall kan anses orimlig om den rör utbyggnad till landsbygdsområden eller avlägsna områden.

En begäran om samordning kan anses vara orimlig om begäran avser ett geografiskt område där en förfrågan om huruvida företag avser att bygga ut sådant nät inom en viss tidsperiod har gjorts, men det begärande företaget inte har uttryckt någon sådan avsikt. Om en begäran om samordning anses orimlig av det skälet ska det företag som vägrade samordning bygga ut fysisk infrastruktur med tillräcklig kapacitet för eventuella framtida tredjepartstillträden.

Medlemsstaterna får ange undantag från samordningsskyldigheten dels baserat på bygg- och anläggningsprojektets storlek, dels för typer av bygg- och anläggningsprojekt som avser nationell kritisk infrastruktur. Undantag får även införas av skäl som rör nationell säkerhet under vissa förutsättningar.

Berec²¹ ska ge vägledning om tillämpning av vissa aspekter av skyldigheten.

Artikel 5 behandlas vidare i kapitel 11.

²¹ Organet för europeiska tillsynsmyndigheter för elektronisk kommunikation.

5.2.4 Öppenhet avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt

Artikel 6 i GIA syftar till att den som vill begära samordning enligt artikel 5 ska få tillgång till nödvändig information för att möjliggöra förhandling av samordningsavtal.

Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska via en central informationspunkt göra viss minimiinformation om bygg- och anläggningsprojektet tillgänglig.

Operatörer har rätt att på begäran få tillgång till informationen. Tillgång till informationen får endast begränsas eller vägras om det är nödvändigt med hänvisning till nätsäkerhet och nätens integritet, nationell säkerhet, säkerhet i kritisk infrastruktur, folkhälsan eller den allmänna säkerheten eller av skäl som rör konfidentialitet eller drifts- och affärshemligheter.

Medlemsstaterna får fastställa vilka typer av bygg- och anläggningsprojekt som ska kunna undantas från skyldigheten med hänvisning till begränsad omfattning, nationell kritisk infrastruktur, nödsituationer eller nationell säkerhet.

Medlemsstaterna får även besluta att offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer inte ska lämna information om vissa typer av projekt.

Artikel 6 behandlas vidare i kapitel 12.

5.2.5 Tillståndsförfaranden och ledningsrätter

Artikel 7 i GIA syftar till att underlätta för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet och tillhörande faciliteter genom att sätta ramarna för tillståndsförfaranden och ledningsrätter, inklusive tidsfrister, hos behöriga myndigheter²² och medlemsstaterna.

De behöriga myndigheterna får inte otillbörligt begränsa eller hindra utbyggnad. Medlemsstaterna ska göra sitt bästa för att regler rörande beviljande av tillstånd och ledningsrätter ska vara enhetliga över medlemsstaten.²³

²² I GIA används begreppet behörig myndighet. En behörig myndighet i GIA är den som först prövar en ansökan om sådana tillstånd som omfattas av förordningens bestämmelser om tillståndsförfaranden, se avsnitt 13.2. En behörig myndighet är inte detsamma som ett behörigt organ i GIA. Ett behörigt organ ska, i enlighet med uppdrag från respektive medlemsstat, ansvara för den centrala informationspunkten eller lösa tvister, se artikel 14 i GIA.

²³ Vilka tillståndsförfaranden och ledningsrätter som omfattas av GIA:s bestämmelser analyseras närmare i avsnitt 13.3.

De behöriga myndigheterna ska göra relevant information om bl.a. tillstånd och ledningsrätter tillgänglig via en central informationspunkt. Operatörer ska ha rätt att via en central informationspunkt lämna in ansökningar om alla nödvändiga tillstånd och ledningsrätter och få information om sina ansökningars status.

De behöriga myndigheterna ska bevilja eller avslå en ansökan om tillstånd, utom ledningsrätter, inom fyra månader från dagen för mottagandet av en fullständig ansökan. Om det krävs ledningsrätter ska dessa beviljas inom fyra månader. Undantag finns vid expropriation. Möjligheter till förlängd tidsfrist finns i viss utsträckning och i vissa fall.

De behöriga myndigheterna får förnya ett tillstånd som har beviljats en operatör för nödvändiga bygg- och anläggningsprojekt, om projekten av objektivet motiverade skäl inte kunnat påbörjas eller slutföras innan tillståndet löpte ut.

Medlemsstaterna får bl.a. kräva tillstånd för nätutbyggnad i byggnader eller på platser av arkitektoniskt, historiskt eller religiöst värde eller visst miljövärde. Tillstånd får också krävas när det är nödvändigt av skäl som rör den allmänna säkerheten eller säkerhet för kritisk infrastruktur eller av miljöskäl.

Medlemsstaterna ska rapportera till kommissionen om genomförandet av artikel 7.

Artikel 7 behandlas vidare i kapitel 13.

5.2.6 Avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan

Artikel 8 i GIA anger konsekvenserna av att behöriga myndigheter underlåter att fatta beslut om en tillståndsansökan i enlighet med artikel 7.

Om den behöriga myndigheten inte har fattat beslut inom den angivna tidsfristen ska tillståndet anses vara beviljat när tidsfristen löper ut,²⁴ utom om det handlar om ledningsrätter. Tredje part som påverkas ska ha rätt att ingripa i det administrativa förfarandet och överklaga tillståndsbeslut.

Medlemsstaterna får avvika från principen om tyst godkännande om det finns ett alternativt rättsmedel. Ett sådant anses finnas dels om den operatör som har lidit skada av överskridandet av tidsfristen

²⁴ Tyst godkännande, som det kallas i skäl 46.

har rätt att begära ersättning för skada i enlighet med nationell rätt, dels om operatören får hänskjuta ärendet till en domstol eller en tillsynsmyndighet.

Artikel 8 behandlas vidare i kapitel 14.

5.2.7 Undantag från tillståndsförfarandena

Artikel 9 i GIA anger att vissa bygg- och anläggningsprojekt inte ska omfattas av tillståndsförfarandena i artikel 7.

Det rör mindre reparations- och underhållsarbeten, begränsade tekniska uppgraderingar och vissa småskaliga bygg- och anläggningsprojekt. Medlemsstaterna ska identifiera de typer av bygg- och anläggningsprojekt som ska undantas från tillståndsförfarandena.

De behöriga myndigheterna får dock kräva tillstånd när det gäller fysisk infrastruktur som skyddas av skäl som rör arkitektoniskt, historiskt eller religiöst värde eller miljövärde eller som av andra skäl är skyddade i enlighet med nationell rätt. De får också kräva tillstånd om det är nödvändigt av skäl som rör allmän säkerhet, försvar, säkerhet, miljö eller folkhälsa, eller för att skydda säkerheten i kritisk infrastruktur.

Medlemsstaterna får kräva att operatörer som planerar att utföra sådana bygg- och anläggningsprojekt som omfattas av artikel 9 underrättar de behöriga myndigheterna om sin avsikt att inleda ett bygg- och anläggningsprojekt.

Artikel 9 behandlas vidare i kapitel 15.

5.2.8 Fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar

I artikel 10 i GIA finns bestämmelser om vilken sorts infrastruktur som byggnader ska utrustas med. Syftet är att underlätta för att infrastrukturen ska nå ända fram till slutanvändaren. Kraven är olika formulerade beroende på vilken kategori av byggnader det rör sig om.

- I vissa fall där bygglov söks efter den 12 februari 2026 gäller följande.
 - Alla nya byggnader och byggnader som genomgår större renoveringsarbeten ska utrustas med fiberfärdig fysisk infra-

struktur och fiberledningar i byggnaden, inklusive anslutningar till slutanvändarens fysiska anslutningspunkt till det allmänna nätet.

- Alla nya flerfamiljshus eller flerfamiljshus som genomgår större renoveringsarbeten ska vara utrustade med en accesspunkt.
- Senast den 12 februari 2026 gäller följande.
 - Alla byggnader som genomgår större renoveringar enligt direktiv 2010/31/EU²⁵ ska vara utrustade med en fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden och fiberledningar i byggnaden.
 - Alla flerfamiljshus som genomgår sådana större renoveringar ska även vara utrustade med en accesspunkt.

Medlemsstaterna ska senast den 12 november 2025 anta relevanta standarder eller tekniska specifikationer för genomförandet av skyldigheterna ovan. Medlemsstaterna ska även säkerställa överensstämmelse med dem.

Medlemsstaterna ska också utforma följande undantag från kraven:

- undantag av proportionalitetsskäl för vissa kategorier av byggnader, och
- undantag eller tekniska anpassningar för vissa typer av byggnader, t.ex. monument, historiska byggnader och byggnader som används för säkerhetsändamål.

Artikel 10 behandlas vidare i kapitel 17.

5.2.9 Tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader

Artikel 11 i GIA handlar om rättigheter och skyldigheter angående tillträde till fysisk infrastruktur, som redan finns i byggnader, i utbyggnadssyfte.

²⁵ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda.

Leverantörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät ska, på egen bekostnad, ha rätt att bygga ut sitt nät fram till accesspunkten. Leverantörerna ska också ha rätt att få tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i byggnader, om det finns vissa hinder för duplicering.

Nyttjanderättshavare till accesspunkten och till den fysiska infrastrukturen i byggnaden ska tillgodose begäranden om tillträde till dessa på vissa villkor när så är lämpligt.

Om det inte finns någon tillgänglig fiberfärdig infrastruktur ska leverantörer under vissa förutsättningar ha rätt att terminera sitt nät i abonnentens lokaler med hjälp av tillgänglig befintlig fysisk infrastruktur.

Berec ska offentliggöra riktlinjer om villkoren för tillträde senast den 12 november 2025.

5.3 Digitalisering av centrala informationspunkter

Artikel 12 i GIA innehåller krav på utformningen av centrala informationspunkter och inrättandet av en nationell digital ingång.

De centrala informationspunkterna ska vara digitala. Medlemsstaterna ska inrätta en enda nationell digital ingångspunkt för att säkerställa smidig åtkomst till de centrala informationspunkterna.

Artikel 12 behandlas vidare i kapitel 19.

5.4 Tvistlösning, behöriga organ och sanktioner

5.4.1 Tvistlösning

I artikel 13 i GIA finns bestämmelser om tvistlösning.

Utan att det påverkar möjligheten att hänskjuta ett ärende till en domstol ska varje part ha rätt att hänskjuta vissa tvister till ett behörigt nationellt tvistlösningsorgan.²⁶ Tvistlösningsorganet ska, inom vissa tidsfrister, utfärda bindande tvistlösningsbeslut, som helt eller delvis ska offentliggöras.

Artikel 13 behandlas vidare i kapitel 20.

²⁶ Se artikel 14 i GIA.

5.4.2 Behöriga organ

Enligt artikel 14 i GIA ska medlemsstaterna utse ett eller flera behöriga organ som ska utföra uppgifterna som det nationella tvistlösningsorganet har enligt artikel 13. Tvistlösningsorganet får ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för att utföra sina uppgifter.

Medlemsstaterna ska också utse ett eller flera behöriga organ som ska utföra funktionerna för en central informationspunkt. För att täcka kostnaderna får avgifter tas ut för användning av de centrala informationspunkterna.

Alla beslut som fattas av ett behörigt organ ska kunna överklagas i enlighet med nationell rätt.

Artikel 14 behandlas vidare i kapitel 19 när det gäller behörigt organ med ansvar för central informationspunkt och i kapitel 20 när det gäller behörigt organ med ansvar för tvistlösning.

5.4.3 Sanktioner

Enligt artikel 15 i GIA ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner för överträdelse av förordningen eller av något av de bindande beslut som antagits av de behöriga organ som avses i artikel 14. Sanktionerna ska vara ändamålsenliga, effektiva, proportionella och avskräckande.

Artikel 15 behandlas vidare i kapitel 20.

5.5 Rapportering och övervakning

Artikel 16 i GIA anger att kommissionen ska lämna över en rapport om genomförandet av förordningen till Europaparlamentet och rådet i maj 2028. Rapporten ska bl.a. innehålla en sammanfattning av effekten av åtgärderna och om den kan bidra ytterligare till att uppnå konnektivitetsmålen i policyprogrammet för det digitala decenniet. I detta syfte får kommissionen begära in upplysningar från medlemsstaterna.

5.6 Upphävande

Utbyggnadsdirektivet upphör att gälla med verkan från och med den 12 november 2025. Om bestämmelserna i GIA som ersätter bestämmelserna i utbyggnadsdirektivet tillämpas från och med ett senare datum ska de senare förbli i kraft till och med samma datum.²⁷

Frågor som rör upphävandet eller ändringar av författningar genom vilka utbyggnadsdirektivet har implementerats i Sverige behandlas i kapitel 7, 13, 17, 18 och 20.

5.7 Ikraftträdande och tillämpning

GIA trädde i kraft den 11 maj 2024 och ska tillämpas från och med den 12 november 2025, med följande undantag.²⁸

- Artiklarna 5.6 och 11.6 började tillämpas från och med den 11 maj 2024.
- Artikel 17 började tillämpas från och med den 15 maj 2024.
- Artikel 10.1, 10.2 och 10.3 ska tillämpas från och med den 12 februari 2026.
- Artiklarna 4.3, 6.1, 7.2, 7.3, 12.1, 12.2 och 12.3 ska tillämpas från och med den 12 maj 2026.

Frågor som rör ikraftträdande av svensk kompletterande lagstiftning behandlas i kapitel 23.

5.8 Huvudsakliga skillnader mellan utbyggnadsdirektivet och EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

Både utbyggnadsdirektivet och GIA innehåller bestämmelser om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur och information om infrastrukturen, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och information om projekten, krav på viss fysisk infrastruktur i byggnader och tillträde till den samt mer effektiva tillståndsprocesser. Genom

²⁷ Artikel 18 i GIA.

²⁸ Artikel 19 i GIA.

GIA revideras och utvecklas bestämmelserna och en del ändringar och tillägg görs. Nedan redogör vi för de huvudsakliga skillnaderna mellan rättsakterna.

Begreppet ”fysisk infrastruktur”²⁹ utvidgas i GIA till att, utöver nätelement som är avsett att rymma andra nätelement utan att i sig bli ett aktivt nätelement,³⁰ även omfatta infrastruktur som inte ingår i ett nät men som ägs eller kontrolleras av offentliga organ, t.ex. byggnader och väg- och gatuutrustning. Skyldigheten att lämna tillträde till befintlig fysisk infrastruktur och skyldigheten att lämna information om infrastrukturen utvidgas därmed till att även omfatta sådan infrastruktur.

Skyldigheterna att tillgodose en begäran om tillträde till fysisk infrastruktur, en begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt och att tillgängliggöra information om infrastrukturen och bygg- och anläggningsprojekten utvidgas också till att, utöver nätoperatörer, även gälla för offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur. Ett exempel är att operatörer ska kunna få tillträde till offentliga organs byggnader för att där kunna inplacera 5G-element. Offentliga organ ska även på begäran lämna information om sin befintliga fysiska infrastruktur.

Till skillnad från i utbyggnadsdirektivet blir även företag som tillhandahåller tillhörande faciliteter föremål för rättigheter och skyldigheter i GIA, med undantag för bestämmelserna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader och tillträde till sådan infrastruktur. Detta innebär att t.ex. mastbolag, som är ett exempel på sådana företag, omfattas av GIA i dessa delar.

Enligt utbyggnadsdirektivet och GIA ska minst en central informationspunkt inrättas, där bl.a. information om befintlig infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt kan tillgängliggöras. Kraven på vilken information som ska kunna fås eller lämnas via de centrala informationspunkterna utökas i GIA. Enligt förordningen ska t.ex. en ansökan om tillstånd kunna ske via de centrala informationspunkterna. Likaså ska den sökande kunna få information om ansökans status via informationspunkterna. Detta var frivilligt enligt utbyggnadsdirektivet. GIA ställer också ytterligare krav på att information ska lämnas i elektroniskt format via

²⁹ Artikel 2.4 i GIA.

³⁰ Exempelen som ges av denna sorts infrastruktur är dessutom mer omfattande i GIA än i utbyggnadsdirektivet.

en central informationspunkt. Enligt GIA ska de centrala informationspunkterna digitaliseras och tillhandahålla lämpliga digitala verktyg för att göra det möjligt att online utöva alla rättigheter och fullgöra alla de skyldigheter som fastställs i förordningen.

Genom GIA införs också flera åtgärder som syftar till att säkerställa att tillståndsansökningar handläggs inom lagstadgade tidsfrister, t.ex. en tidsfrist för att fastställa om ansökan om tillstånd är fullständig och en konsekvens om tidsfristen för att besluta om tillstånd har överskridits: principen om tyst godkännande av ansökan. Medlemsstater kan dock välja att undvika tyst godkännande om det t.ex. finns möjlighet för en operatör att begära ersättning för skada som har orsakats av att tidsfristerna inte har följts. Tidsfristerna för tvistlösning är också kortare i GIA jämfört med utbyggnadsdirektivet.

I utbyggnadsdirektivet finns krav på att vissa byggnader ska vara utrustade med höghastighetsfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden fram till nätanslutningspunkterna. I GIA finns liknande bestämmelser. Kraven är dock utformade på ett litet annat sätt. Där anges det i stället att byggnaderna ska vara utrustade med en fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden och fiberledningar i byggnaden, inklusive anslutningar fram till den fysiska punkt där slutanvändaren ansluter till det allmänna nätet. Kravet om fiberledningar är inte teknikneutralt på det sätt som regleringen i utbyggnadsdirektivet är. I GIA införs dessutom krav på att medlemsstaterna antar standarder eller tekniska specifikationer.

Slutligen är en stor skillnad mellan rättsakterna att GIA är en förordning och inte ett direktiv. Ett EU-direktiv ska implementeras i nationell rätt, varvid vissa variationer kan uppstå i de olika medlemsstaterna. En EU-förordning är däremot till alla delar bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna och de enda anpassningar som kan göras nationellt är sådana som förordningen uttryckligen tillåter, se även kapitel 6.

6 Överväganden om nationell reglering

6.1 Inledning

Som vi redogör för i kapitel 5 fastställer GIA minimikrav, vilket innebär att medlemsstaterna får behålla eller införa striktare regler. GIA påverkar inte heller medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner. Detta ger en viss flexibilitet vad gäller nationell reglering i förhållande till GIA. I detta kapitel redogör vi för vilka övriga överväganden som bör göras avseende den nationella regleringen.

6.2 Utrymme för nationell reglering

Vår bedömning: EU:s förordning om gigabitinfrastruktur är en förordning av delvis blandad karaktär. Det innebär att det finns visst utrymme för nationell reglering och förordningen förutsätter viss sådan reglering för att den ska kunna tillämpas effektivt i Sverige.

EU-förordningar är, i enlighet med artikel 288 andra stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, till alla delar bindande och direkt tillämpliga i alla medlemsstater. En förordning ska tillämpas av domstolar och myndigheter som direkt gällande rätt och kan grunda rättigheter och skyldigheter för enskilda. GIA är alltså bindande och direkt tillämplig i Sverige.

En EU-förordning får som princip inte införlivas i eller transformeras till nationell rätt. Det innebär att medlemsstaterna är förhindrade att utfärda bestämmelser i frågor som regleras i en EU-förord-

ning. Det är därför nödvändigt att göra ändringar i nationell rätt om den strider mot eller omfattar sådant som regleras i förordningen.

Medlemsstaterna kan dock införa kompletterande nationella bestämmelser till en EU-förordning i den mån en EU-förordning överlämnar vissa frågor åt medlemsstaterna att reglera. Vissa bestämmelser i förordningar kan rikta sig till medlemsstaterna som rättssubjekt och då behövs kompletterande nationella bestämmelser för att förordningarna ska kunna tillämpas och få genomslag på nationell nivå. Exempelvis kan det behövas nationella regler om vilken myndighet som ska ansvara för tillämpningen av EU-förordningens bestämmelser. Medlemsstaterna är vidare skyldiga att se till att det finns bestämmelser som gör att en EU-förordning kan tillämpas i praktiken och får ett effektivt genomslag.

GIA överlämnar uttryckligen vissa frågor till medlemsstaterna att reglera. Det handlar bl.a. om att fastställa vilka bygg- och anläggningsprojekt eller vilka kategorier av fysisk infrastruktur eller byggnader som kan undantas från skyldigheterna i förordningen, med anledning av t.ex. nationell säkerhet. GIA ger också medlemsstaterna i uppgift att fastställa sanktioner och att utse vilka organ som ska vara behöriga att utföra de uppgifter som förordningen tilldelat det nationella tvistlösningsorganet och vilket eller vika organ som ska fullgöra de centrala informationspunkternas skyldigheter. Vi anser därför att GIA kan ses som en rättsakt av delvis blandad karaktär i den meningen att förordningen är direkt tillämplig men att det finns vissa bestämmelser i den som förutsätter nationellt genomförande eller nationella kompletterande bestämmelser för att förordningen ska kunna tillämpas effektivt i Sverige.

6.3 Behov av ändringar i befintlig nationell reglering

Vår bedömning: För att säkerställa att EU:s förordning om gigabitinfrastruktur får ett effektivt genomslag i svensk rätt och för att undvika normkonflikt, behöver en översyn göras av de svenska regelverk som innehåller bestämmelser som genomför utbyggnadsdirektivet.

En översyn behövs också av de övriga rättsområden och svenska regelverk som berörs av förordningen, såsom författningar som innehåller bestämmelser om sådana tillståndsförfaranden som omfattas av förordningen och svenska kompletterande bestämmelser till den s.k. TSM-förordningen.

Utöver förordningar används direktiv för att harmonisera medlemsstaternas nationella lagstiftning på olika områden. Till skillnad från förordningar riktar sig direktiv till medlemsstaterna och måste genomföras i den nationella lagstiftningen. Ett direktiv är bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås, men det överläts åt medlemsstaterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet.¹

Utbyggnadsdirektivet är ett direktiv som har införlivats i svensk rätt. Det upphör att gälla med verkan från och med den 12 november 2025 och GIA ska tillämpas från och med samma dag.² Förordningen ersätter alltså utbyggnadsdirektivet.

GIA innehåller bestämmelser som omfattar alla ämnesområden som omfattas av utbyggnadsdirektivet³ och många av direktivets bestämmelser motsvaras av direkt tillämpliga bestämmelser i GIA. Förordningen innehåller dock även en del ändringar och tillägg jämfört med direktivet. För att undvika såväl otillåten dubbelreglering som motstridig reglering behöver de bestämmelser i svensk rätt som genomför utbyggnadsdirektivet ses över och vid behov ändras eller upphävas.⁴

Dessutom behöver de övriga rättsområden och svenska regelverk som berörs av GIA ses över och vid behov ändras, för att säkerställa

¹ Artikel 288 tredje stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

² Artikel 18.1 och 19.2 i GIA.

³ Skäl 73 i GIA.

⁴ Utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen behandlas i kapitel 7, egenskapskrav avseende bredbandsinfrastruktur i byggnader behandlas i kapitel 17 och tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader behandlas i kapitel 18.

att det inte finns bestämmelser i svensk rätt som strider mot eller omfattar sådant som regleras i GIA. Vi har i denna del identifierat att i synnerhet bör de olika författningar som innehåller bestämmelser om sådana tillståndsförfaranden som omfattas av GIA, som t.ex. plan- och bygglagen och miljöbalken, ses över.⁵ Eftersom GIA också innehåller ändringar av TSM-förordningen behöver även svenska kompletterande bestämmelser till den förordningen ses över och vid behov ändras.⁶ Sådana bestämmelser finns i lagen och förordningen om elektronisk kommunikation.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att för att säkerställa att GIA får ett effektivt genomslag i svensk rätt och för att undvika normkonflikt, behöver en översyn göras av de regelverk som innehåller bestämmelser som genomför utbyggnadsdirektivet och av övriga svenska regelverk som berörs av förordningen. Våra förslag och bedömningar till följd av en sådan översyn finns i kapitel 7, 13, 15, 17, 18 och 22. Därutöver behöver vissa kompletterande bestämmelser till GIA föras in i en kompletterande lag och en kompletterande förordning, se kapitel 8.

⁵ I kapitel 13 och 15 behandlas tillstånd och tillståndsförfaranden som vi anser kan komma att beröras av GIA:s bestämmelser.

⁶ Se kapitel 22.

7 Utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen upphävs

Vårt förslag: Utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen ska upphävas.

I kapitel 6 redogör vi för att det är nödvändigt att göra ändringar i nationell rätt om den strider mot eller omfattar sådant som regleras i en EU-förordning. Vi konstaterar också att de svenska regelverk som innehåller bestämmelser som genomför utbyggnadsdirektivet behöver ses över och vid behov ändras eller upphävas för att undvika otillåten dubbelreglering och motstridig reglering i förhållande till GIA.

Utbyggnadsdirektivet har i huvudsak genomförts i svensk rätt genom utbyggnadslagen, som innehåller bestämmelser om bl.a. tillträde till fysisk infrastruktur, samordning av bygg- och anläggningsprojekt, information, tvistlösning och tillsyn. Dessa bestämmelser motsvaras till viss del av artiklarna 3–6, 13 och 15 i GIA. I utbyggnadslagen finns det också bestämmelser om informationstjänsten för utbyggnad av bredbandsnät (det som i GIA kallas central informationspunkt) och en bestämmelse om att den myndighet som regeringen bestämmer ska vara tvistlösningsmyndighet. Liknande bestämmelser behövs med anledning av GIA. Sådana kompletterande bestämmelser till EU-förordningen anser vi bör föras in i en ny nationell lag och förordning, se kapitel 8.

Mot bakgrund av detta behöver utbyggnadslagen upphävas. I utbyggnadsförordningen finns kompletterande bestämmelser till utbyggnadslagen. Även utbyggnadsförordningen behöver därmed

upphävas. Våra överväganden om tidpunkter för upphävande och behovet av övergångsbestämmelser m.m. finns i kapitel 23.

Bestämmelser som genomför utbyggnadsdirektivet finns, förutom i utbyggnadslagen, även i väglagen, ledningsrättslagen, lagen om elektronisk kommunikation och plan- och bygglagen. I dessa lagar har bestämmelser i utbyggnadsdirektivet om tillståndsförfaranden,¹ fysisk infrastruktur i byggnader² respektive tillträde till sådan fysisk infrastruktur³ genomförts, vilka till viss del motsvaras av artiklarna 7, 10 och 11 i GIA. En närmare översyn och redogörelse av hur de nu nämnda författningarna i dessa delar påverkas av GIA och vilka ändringar som behöver göras i dem finns i kapitel 13, 17 och 18.

¹ Väglagen och ledningsrättslagen.

² Plan- och bygglagen.

³ Lagen om elektronisk kommunikation.

8 Nya författningar som kompletterar EU:s förordning om gigabitinfrastruktur införs

8.1 En ny lag och en ny förordning införs

Vårt förslag: En ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur införs.

En ny förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och till lagen införs också.

I avsnitt 6.2 konstaterar vi att en EU-förordning, enligt artikel 288 andra stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, till alla delar är bindande och direkt tillämplig i varje medlemsstat. Den får inte införlivas i eller omvandlas till nationell rätt. De enskilda medlemsstaterna ska endast införa kompletterande nationella bestämmelser till en EU-förordning i den mån förordningen överlämnar vissa frågor åt medlemsstaterna att reglera.

GIA överlämnar uttryckligen vissa frågor till medlemsstaterna att reglera och komplettera. Medlemsstaterna ska utse myndigheter som ska ansvara för en central informationspunkt,¹ en nationell digital ingångspunkt² och tvistlösning.³ Medlemsstaterna ska också fastställa regler om sanktioner vid överträdelser av GIA⁴ och anta vissa nationella standarder.⁵ Dessutom ska eller får medlemsstaterna införa bestämmelser som rör nationell anpassning av bestämmelserna

¹ Artikel 12 och 14.5 i GIA. Se kapitel 19.

² Artikel 12.3 i GIA. Se kapitel 19.

³ Artikel 13 och 14.1 i GIA. Se kapitel 20.

⁴ Artikel 15 i GIA. Sanktionsbestämmelser avseende artikel 10 i GIA behandlas i kapitel 17, i övrigt behandlas sanktionsbestämmelser i kapitel 20.

⁵ Artikel 10.4 i GIA. Se kapitel 17.

om tillträde till fysisk infrastruktur,⁶ öppenhet avseende den fysiska infrastrukturen,⁷ samordning av bygg- och anläggningsprojekt,⁸ öppenhet avseende projekten,⁹ tidsfrister för tillståndsförfaranden¹⁰ och krav för tillstånd,¹¹ fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar¹² och tillträde till den infrastrukturen.¹³ I enlighet med principen om nationell processuell autonomi är det vanligtvis medlemsstatens sak att besluta om vilka domstolar som ska pröva överklaganden. Så är även fallet i GIA.¹⁴

Eftersom frågorna bl.a. rör myndighetsutövning mot enskilda måste bestämmelserna införas i en lag. Vi föreslår därför att nationella bestämmelser som ska komplettera GIA förs in i en ny kompletterande lag.

Det är vanligt att vissa frågor regleras i en förordning i stället för i lag, t.ex. myndighetsuppdrag och vissa mer detaljerade bestämmelser. För det syftet anser vi att det är lämpligt att en svensk kompletterande förordning införs.

För att förtydliga att lagen inte är heltäckande, utan endast utgör ett komplement till GIA, bör den nya lagen benämnas lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. I detta betänkande kommer lagen benämnas kompletteringslagen.

Enligt samma resonemang bör den kompletterande förordningen benämnas förordningen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. I detta betänkande kommer den kompletterande förordningen att benämnas kompletteringsförordningen.

⁶ Artikel 3 i GIA. Se kapitel 9.

⁷ Artikel 4 i GIA. Se kapitel 10.

⁸ Artikel 5 i GIA. Se kapitel 11.

⁹ Artikel 6 i GIA. Se kapitel 12.

¹⁰ Artikel 7 i GIA. Se kapitel 13.

¹¹ Artikel 8 och 9 i GIA. Se kapitel 14 och 15.

¹² Artikel 10 i GIA. Se kapitel 17.

¹³ Artikel 11 i GIA. Se kapitel 18.

¹⁴ Se kapitel 21.

8.2 Ord, uttryck och hänvisningar

Vårt förslag: Ord och uttryck som används i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen har samma betydelse som i EU:s förordning om gigabitinфраstruktur. Ord och uttryck som används i kompletteringsförordningen har även samma betydelse som motsvarande ord och uttryck i kompletteringslagen.

De hänvisningar till EU-förordningen som finns i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen ska avse EU-förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

8.2.1 Ord och uttryck

I artikel 2 i GIA anges definitioner av vissa ord och uttryck som används i förordningen. Därutöver används vissa andra ord och uttryck i förordningen. Om motsvarande ord och uttryck används i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen bör de ha samma betydelse som i GIA. Vi föreslår därför att dessa författningar ska innehålla hänvisningar till GIA för betydelsen av dessa ord och uttryck.

Ord och uttryck som används i kompletteringsförordningen bör även ha samma betydelse som motsvarande ord och uttryck i kompletteringslagen har. I förordningen bör det därför även införas en hänvisning till kompletteringslagen.

8.2.2 Hänvisningar

Kompletteringslagen och kompletteringsförordningen ska läsas tillsammans med GIA. För att undvika dubbelreglering är det lämpligt att hänvisa till EU-förordningen i dessa nationella författningar. Det finns två sätt att hänvisa till unionslagstiftning i nationell rätt, antingen genom statiska hänvisningar eller genom dynamiska hänvisningar. En statisk hänvisning innebär att hänvisningen avser EU-rättsakten i en viss angiven lydelse. En följd av denna hänvisningsteknik är att den nationella författningen normalt behöver ändras varje gång EU-bestämmelsen ändras. En dynamisk hänvisning innebär att hänvisningen avser EU-rättsakten i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen. Valet av hänvisningsteknik bör göras utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall.

GIA innehåller till största delen bestämmelser som är direkt tillämpliga i Sverige. Ändringar i förordningen bör därför få omedelbart genomslag. Det talar för dynamiska hänvisningar.

När det gäller sanktioner kan det i många fall finnas skäl att överväga statiska hänvisningar, eftersom det i dessa fall är särskilt viktigt att förutsebarhet finns. Kompletteringslagen innehåller bestämmelser om sanktioner vid överträdelser av GIA i vissa fall. Vi föreslår att tillsynsmyndigheten ska få utfärda förelägganden som förenas med vite, varvid vite är sanktionen om föreläggandet inte efterlevs.¹⁵ Eftersom förelägganden alltid ska vara så tydliga att de kan efterlevas anser vi att det finns tillräcklig förutsebarhet i fråga om vilka överträdelser som kan leda till sanktioner. Vi bedömer därför att det inte behövs någon statisk hänvisning i det fallet, utan att en dynamisk hänvisning bör användas i stället.

Sammanfattningsvis anser vi därmed att alla hänvisningar i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen till GIA ska vara dynamiska.

8.3 Förhållandet till annan lagstiftning

Vår bedömning: EU:s förordning om gigabitinfrastruktur påverkar inte befintliga svenska författningar som skyddar nationell säkerhet eller väsentliga statliga funktioner.

Av artikel 1.2 i GIA framgår att direktiv 2002/77/EG, kodexen och NIS 2-direktivet har företräde framför förordningen. Av detta följer enligt vår bedömning att lagen om elektronisk kommunikation och förordningen om elektronisk kommunikation samt den lag respektive förordning som kommer att genomföra NIS 2-direktivet¹⁶ har företräde framför GIA, i den mån de svenska författningarna genomför de nämnda direktiven. Den aktuella bestämmelsen i GIA är direkt tillämplig och därför behöver den inte kompletteras nationellt.

Enligt artikel 1.5 i GIA påverkar förordningen inte medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet

¹⁵ Se kapitel 20.

¹⁶ I regeringens lagrådsremiss kallas de cybersäkerhetslagen respektive cybersäkerhetsförordningen, se Ett starkt skydd för nätverks- och informationssystem – en ny cybersäkerhetslag av den 12 juni 2025.

att skydda andra väsentliga statliga funktioner, inbegripet att säkerställa statens territoriella integritet och upprätthålla lag och ordning. Även denna bestämmelse är direkt tillämplig. Det finns bestämmelser i befintliga svenska författningar som ska skydda nationell säkerhet eller väsentliga statliga funktioner, såsom bestämmelserna i säkerhetsskyddslagen (2018:585) och skyddslagen (2010:305) samt i vissa fall vissa av offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser.¹⁷ Dessa bestämmelser påverkas i så fall inte av GIA.¹⁸ Om det behövs någon kompletterande bestämmelse i svensk rätt för att därutöver skydda nationell säkerhet eller väsentliga statliga funktioner kan dessa bestämmelser infogas i kompletteringslagen¹⁹ eller i annan svensk författning.

Det finns därutöver även andra författningar som innehåller bestämmelser som har närliggande men inte samma tillämpningsområde som GIA eller kompletteringslagen. GIA:s tillämpningsområde och övergripande syfte är framför allt utbyggnad eller användning av passiva nätelement i syfte att bygga ut nät med mycket hög kapacitet. Frågor som rör främst aktiv utrustning, t.ex. tillstånd att använda radiosändare,²⁰ ligger därmed enligt vår bedömning utanför GIA:s tillämpningsområde och påverkas inte av GIA. Att en operatör med stöd av GIA får tillträde till fysisk infrastruktur, t.ex. master eller offentliga byggnader, innebär inte att operatören därmed automatiskt får rätt att använda radiosändare där. Tillträde enligt GIA påverkar alltså inte den tillståndsbedömningen i sak. Frågor om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur behandlas i kapitel 9 och frågor om tillstånd behandlas i kapitel 13.

¹⁷ T.ex. 15 kap. 2 § och 18 kap. 2 och 8 §§ offentlighets- och sekretesslagen.

¹⁸ Exempelvis innebär GIA alltså inte att en nätoperatörs eller ett offentligt organs skyldighet att vidta vissa åtgärder som rör fysisk säkerhet enligt 2 kap. 3 § säkerhetsskyddslagen ändras.

¹⁹ Vi lämnar sådana förslag i t.ex. kapitel 9 och 19.

²⁰ 3 kap. LEK.

8.4 Undantag från vissa skyldigheter för vissa offentliga organ

Vårt förslag: Skyldigheterna i EU:s förordning om gigabit-infrastruktur avseende tillträde till befintlig fysisk infrastruktur, information om infrastrukturen, samordning av bygg- och anläggningsprojekt, information om projekten och tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader ska inte gälla

- Ekobrottsmyndigheten,
- Fortifikationsverket,
- Försvarets materielverk,
- Försvarets radioanstalt,
- Förvarshögskolan,
- Förvarsmakten,
- Förvarsunderrättelsedomstolen,
- Kriminalvården,
- Kustbevakningen,
- Luftfartsverket,
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap,
- Myndigheten för totalförvarsanalys,
- Polismyndigheten,
- Regeringskansliet,
- Riksdagsförvaltningen,
- Specialfastigheter Sverige AB,
- Statens inspektion för förvarsunderrättelseverksamheten,
- Sveriges Riksbank,
- Svenska rymdaktiebolaget,
- Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden,
- Säkerhetspolisen,

- Totalförsvarets forskningsinstitut,
- Totalförsvarets plikt- och provningsverk,
- Tullverket, och
- Åklagarmyndigheten.

En bestämmelse av sådan innebörd ska införas i kompletteringsförordningen.

I kompletteringslagen ska det införas ett bemyndigande som ger regeringen möjlighet att meddela sådana föreskrifter.

Skyldigheterna i GIA om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur, information om infrastrukturen, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och information om projekten omfattar, utöver nätoperatörer, även offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur.²¹

Ett *offentligt organ* är en statlig, regional eller lokal myndighet, ett offentligrättsligt organ eller en sammanslutning bildad av en eller flera sådana myndigheter eller ett eller flera sådana offentligrättsliga organ.²² Ett *offentligrättsligt organ* är ett organ som

- är en juridisk person,
- särskilt har inrättats för att tillgodose behov i det allmännas intresse utan att vara av industriell eller kommersiell karaktär, och
- finansieras helt eller till största delen av statliga, regionala eller lokala myndigheter eller av andra offentligrättsliga organ eller står under administrativ tillsyn av sådana myndigheter eller organ, eller har ett förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan där mer än hälften av ledamöterna utses av statliga, regionala eller lokala myndigheter eller av andra offentligrättsliga organ.²³

De ovan nämnda skyldigheterna omfattar därmed bl.a. statliga eller kommunala myndigheter som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur samt vissa statliga eller kommunala bolag som äger eller

²¹ Artikel 3–6 i GIA.

²² Artikel 2.3 i GIA.

²³ Artikel 2.2 i GIA.

kontrollerar fysisk infrastruktur och som uppfyller kriterierna för ett offentligrättsligt organ.

Skyldigheterna om tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader²⁴ kan också omfatta statliga eller kommunala myndigheter eller bolag, om myndigheten eller bolaget är innehavare av en nyttjanderätt till accesspunkten och den fysiska infrastrukturen i byggnaden.

Vissa myndigheter eller offentliga bolag bedriver dock enligt vår mening en sådan verksamhet att de bör vara helt undantagna från de ovan nämnda skyldigheterna. Det gäller sådana myndigheter eller offentliga bolag vars huvuduppdrag rör totalförsvaret, styrning av landet, polisverksamhet och annan brottsutredande verksamhet eller Sveriges säkerhet i övrigt. Många sådana myndigheters eller bolags infrastruktur omfattas normalt av säkerhetsskyddslagstiftning som förbjuder tillträde för obehöriga. Av säkerhetsskäl är det inte heller lämpligt att sådana offentliga organ t.ex. tvingas motivera varför tillträde till infrastruktur eller samordning av bygg- och anläggningsprojekt inte kan medges eller att de blir part i ett tvistlösningsförfarande.

Av dessa skäl har vissa myndigheter och bolag undantagits från utbyggnadslagen och från bestämmelsen om tillträde för installation av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd i 5 kap. 44 § LEK.²⁵ Vi anser att det är ändamålsenligt att införa ett liknande undantag från skyldigheterna om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur, information om infrastrukturen, samordning av bygg- och anläggningsprojekt, information om projekten och tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader, dvs. artiklarna 3–6 och 11 i GIA. Stöd för en sådan avvikelse från förordningen finns i artikel 1.5 i GIA, vilken anger att förordningen inte påverkar medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner, inbegripet att säkerställa statens territoriella integritet och upprätthålla lag och ordning.

Vilka myndigheter och bolag som ska omfattas av undantaget bör regleras i förordning. Vi föreslår därför att det i kompletteringslagen ska införas en bestämmelse som anger att regeringen får meddela föreskrifter om att vissa offentliga organ ska vara undantagna från skyldigheterna i artiklarna 3–6 och 11 i GIA.

²⁴ Artikel 11 i GIA.

²⁵ Se 1 kap. 3 § andra stycket utbyggnadslagen och prop. 2015/16:73, s. 32 f. samt 5 kap. 9 § FEK och prop. 2021/22:136, s. 167.

Följande myndigheter och statliga bolag bör i kompletteringsförordningen undantas från skyldigheterna.

- Ekobrottsmyndigheten,
- Fortifikationsverket,
- Försvarets materielverk,
- Försvarets radioanstalt,
- Försvarshögskolan,
- Försvarsmakten,
- Förvarsunderrättelsedomstolen,
- Kriminalvården,
- Kustbevakningen,
- Luftfartsverket,
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap,
- Myndigheten för totalförvarsanalys,
- Polismyndigheten,
- Regeringskansliet,
- Riksdagsförvaltningen,
- Specialfastigheter Sverige AB,
- Statens inspektion för förvarsunderrättelseverksamheten,
- Sveriges Riksbank,
- Svenska rymdaktiebolaget,²⁶
- Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden,
- Säkerhetspolisen,
- Totalförvarets forskningsinstitut,
- Totalförvarets plikt- och provningsverk,
- Tullverket, och
- Åklagarmyndigheten.

²⁶ Även kallat Swedish Space Corporation.

För att Specialfastigheter AB och Svenska rymdaktiebolaget ska omfattas av GIA:s regler krävs att de uppfyller kriterierna för ett offentlighetsorgan. Om ett bolag är att anse som ett offentlighetsorgan kommer i slutändan vara upp till rättstillämpningen att bedöma. Vi bedömer dock att Specialfastigheter AB och Svenska rymdaktiebolaget skulle kunna vara offentlighetsorgan. För att säkerställa att de inte omfattas av de ovan nämnda skyldigheterna, eftersom vi anser att de bedriver sådan verksamhet som motiverar ett undantag, föreslår vi att bolagen inkluderas i listan över vilka som ska undantas från skyldigheterna i artiklarna 3–6 och 11 i GIA.

Att ett offentligt organ är undantaget från skyldigheterna i artiklarna 3–6 och 11 i GIA hindrar inte att organet frivilligt lämnar tillträde till sin fysiska infrastruktur, samordnar bygg- eller anläggningsprojekt eller lämnar information om detta på frivillig väg. Vi har dock inte tagit ställning till om det är lämpligt att de undantagna offentliga organen tillåter tillträde eller samordning på frivillig väg, utan endast att de inte ska vara skyldiga att göra det enligt GIA.

Övriga krav som finns i GIA, t.ex. krav att inom viss tid besluta om tillståndsansökningar och att utrusta byggnader med fiberfärdig fysisk infrastruktur och fiberledningar, är enligt vår mening inte av sådana slag att det finns skäl att göra motsvarande undantag från dem. Vi föreslår dock att bl.a. byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet inte ska omfattas av kraven om att utrusta byggnader med fiberfärdig fysisk infrastruktur och fiberledningar, se avsnitt 17.4.

8.5 Byanät

Vårt förslag: Den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska ges samma rättigheter som operatörer ges i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och kompletteringsförfattningarna. En bestämmelse med sådan innebörd ska införas i kompletteringslagen.

GIA ger operatörer ett antal rättigheter och nätoperatörer ett antal skyldigheter. Eftersom operatörer ingår i definitionen av nätoperatörer²⁷ åläggs de genom GIA därmed både rättigheter och skyldigheter. Definitionen av operatör är densamma som i kodexen,²⁸ som har implementerats i Sverige genom lagen om elektronisk kommunikation. Enligt den lagen är en operatör den som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla ett *allmänt elektroniskt kommunikationsnät* eller en tillhörande facilitet.²⁹

Ett byanät är ett lokalt bredbandsnät som ansluter fastigheter i ett mindre område till en operatörs nät, i syfte att ge fastigheterna tillgång till snabba och tillförlitliga bredbandsnät. De drivs vanligtvis av byalag, oftast i form av en ekonomisk förening. Byanäten är i regel inte allmänna elektroniska kommunikationsnät, vilket innebär att de byalag som driver dem inte är operatörer.

Utbyggnadslagen ger bredbandsutbyggare rättigheter som har stora likheter med de rättigheter som GIA ger operatörer. Definitionen av begreppet bredbandsutbyggare har utformats på så sätt att även byalag med byanät omfattas och därmed kommer i åtnjutande av rättigheterna i lagen.³⁰ Detta är en utvidgning jämfört med utbyggnadsdirektivet avsedda tillämpningsområde, eftersom rättigheterna i direktivet i flera fall tillfaller företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla allmänna kommunikationsnät.

Eftersom rättigheterna i GIA tillfaller operatörer och operatörsbegreppet är anknutet till *allmänna elektroniska kommunikationsnät*, kommer den som driver byanät som inte är allmänna elektroniska kommunikationsnät inte att få de rättigheter som operatörer får i GIA.

Det kan övervägas om det vore lämpligt att lämna förslag som ger motsvarande effekt som i utbyggnadslagen, dvs. som ger de som driver byanät samma rättigheter som operatörer, men som inte ålägger dem några skyldigheter. Ett sådant förslag skulle enligt vår mening ligga i linje med GIA:s syfte och ge en positiv effekt på nätutbyggnaden i Sverige. GIA medger att medlemsstaterna inför åtgärder som är striktare eller mer detaljerade än förordningens minimikrav, om de syftar till att bl.a. möjliggöra en effektivare utbyggnad av ny fysisk

²⁷ Artikel 2.1 i GIA.

²⁸ Artikel 2 första stycket i GIA.

²⁹ 1 kap. 7 § LEK.

³⁰ Prop. 2015/16:73 s. 30.

infrastruktur.³¹ Vi föreslår därför att det i kompletteringslagen ska införas en bestämmelse där det anges att den som driver byanät som inte är allmänna elektroniska kommunikationsnät ska ges samma rättigheter som operatörer ges i GIA, kompletteringslagen och föreskrifter meddelade i anslutning till lagen.

Det kan även övervägas om den som driver byanät som inte är allmänna elektroniska kommunikationsnät ska ges samma skyldigheter som nätoperatörer ges i GIA. Den som driver ett byanät är ofta en ekonomisk förening med små medel. Det är vanligt att medlemmarna själva utför administrativt och fysiskt arbete, som att gräva ner fiberledningar. Byanät gör stor nytta för utbyggnaden, särskilt där det inte finns förutsättningar för kommersiella operatörer att förlägga nät. Om den som driver byanät skulle belastas med de skyldigheter som finns i GIA skulle det i och för sig kunna innebära vissa fördelar för andra operatörer som skulle vilja använda sig av byanätets fysiska infrastruktur eller samförlägga med byanätet. Vi bedömer dock att den nyttan är liten, eftersom byanät är högst begränsade i omfattning. Nackdelen är dock mer uppenbar. Det skulle sannolikt leda till en hög belastning på en redan liten organisation, vilket skulle riskera byanätets fortlevnad. Det skulle därmed också kunna ha negativ påverkan på utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, vilket strider mot GIA:s mål. Sammantaget anser vi därmed att den som driver byanät som inte är allmänna elektroniska kommunikationsnät inte ska ges samma skyldigheter som nätoperatörer ges i GIA.

Trots att den som tillhandahåller byanät får de rättigheter som operatörer har enligt GIA anser vi att den inte bör betala avgifter för den centrala informationspunkten,³² tvistlösning och tillsyn.³³ Även om vi föreslår att avgifterna ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala dem vore det alltför betungande både administrativt och ekonomiskt, vilket skulle kunna riskera byanätets utveckling och fortlevnad. Även detta skulle kunna ha negativ påverkan på utbyggnaden.

I avsnitt 19.5 lämnar vi förslag om att den som driver byanät ska omfattas av vissa bestämmelser i kompletteringslagen som rör åtkomst till och användningen av den centrala informationspunkten.

³¹ Artikel 1.3 i GIA.

³² Se avsnitt 19.6.

³³ Se avsnitt 20.3.

9 Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur

9.1 Inledning

I kapitel 3 beskriver vi bakgrunden till och syftet med GIA. Där berörs vilka mål som ska uppnås och varför. Att nät med mycket hög kapacitet är mycket viktigt för EU beskrivs tydligt. Av samma skäl är sådana nät även viktiga för Sverige. Alla bestämmelser i GIA syftar till att underlätta utbyggnad av nät. I fråga om skyldigheten om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur, inklusive de nationella anpassningar som vi föreslår i detta kapitel, blir det dock tydligt att utbyggnadsintresset ibland ställs mot andra intressen, t.ex. intressen avseende nationell säkerhet. I de fallen behöver en avvägning mellan intressena göras.

Samtidigt bör det beaktas att dessa intressen inte alltid är motstående. Tillträde till fysisk infrastruktur i enlighet med artikel 3 i GIA kan underlätta för en operatör att bygga ut nät med mycket hög kapacitet. Sådana nät är en samhällsviktig verksamhet som ofta är essentiell för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner. Både det civila och militära försvaret har ett stort behov av fungerande elektroniska kommunikationer.

Elektroniska kommunikationer och andra samhällsviktiga verksamheter måste fungera parallellt. Många är dessutom helt beroende av varandra och det krävs i många fall att de samexisterar. Det är därför viktigt för de enskilda verksamheterna, för Sverige och för EU att nätutbyggnad underlättas.

Av GIA framgår vissa situationer då nätoperatörer och offentliga organ får vägra tillträde till viss fysisk infrastruktur. Offentliga organ får också i vissa fall välja att inte tillämpa förordningens tillträdesskyldighet. Detta innebär dock inte att de är *tvungna* att neka tillträde, en bedömning bör göras i det enskilda fallet. Att tillträde

till viss fysisk infrastruktur inte ges enligt reglerna i GIA innebär inte heller att operatörer aldrig kan få tillträde till sådan infrastruktur, utan enbart att de inte kan använda sig av reglerna i GIA för att få det. Reglerna i GIA och våra kompletterande förslag hindrar inte frivilliga överenskommelser om tillträde till fysisk infrastruktur mellan operatörer och nätoperatörer eller offentliga organ.

Vid frågor om tillträde bör det särskilt beaktas att GIA inte påverkar medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner, inbegripet att säkerställa statens territoriella integritet och upprätthålla lag och ordning. Säkerhetsskyddslagstiftning har därmed, enligt vår bedömning, företräde framför GIA:s skyldigheter, inklusive tillträdesskyldigheten.¹ GIA innebär alltså inte att en nätoperatör eller ett offentligt organs skyldighet att vidta vissa åtgärder som rör fysisk säkerhet enligt 2 kap. 3 § säkerhetsskyddslagen ändras.

9.2 Tillträdesskyldighet och tillstånd

Vår bedömning: Bestämmelserna om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur är inte avsedda att ersätta prövning enligt annan författning.

Vårt förslag: Det ska åligga en nätoperatör eller ett offentligt organ att söka sådana tillstånd som krävs för att tillträde till dennes befintliga fysiska infrastruktur enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska kunna realiseras. Det gäller dock inte sådana tillstånd som en operatör som begär tillträde själv kan söka. En bestämmelse med sådan innebörd ska införas i kompletteringslagen.

9.2.1 Förordningens bestämmelser

Enligt artikel 3.1 i GIA ska nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur, på skriftlig begäran från en operatör, tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till dess fysiska infrastruktur enligt rättvisa och rimliga villkor, inbegripet pris, i syfte

¹ Se artikel 1.5 i GIA och avsnitt 8.3.

att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation eller tillhörande faciliteter. Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska även tillmötesgå varje sådan rimlig begäran om tillträde på icke-diskriminerande villkor.

9.2.2 Våra förslag och bedömningar

Ett tillträde till fysisk infrastruktur i enlighet med artikel 3.1 i GIA ger viss rådighet till denna infrastruktur. Det innebär i praktiken att operatören får rätt att t.ex. använda en nätoperatörs befintliga kanalisation för att förlägga fiberkabel eller använda master eller offentliga organs byggnader för att t.ex. kunna montera en 5G-antenn. Ingen äganderätt övergår till operatören, men operatören får rätt att på rättvisa och rimliga villkor² sluta ett avtal om tillträde med den som äger eller kontrollerar den fysiska infrastrukturen (i den mån den som kontrollerar den fysiska infrastrukturen i sin tur har rätt att ge tillträde).

När ett tillträde ska realiseras, genom att t.ex. förlägga kablar eller montera antenner, kan det innefatta åtgärder vars tillåtlighet ska bedömas även efter andra regelverk. Det kan röra sig om t.ex. provning enligt ledningsrättslagen, miljöbalken, plan- och bygglagen eller kulturmiljölagen (1988:950).³ Det kan även behövas tillstånd att använda radiosändare.⁴ Bestämmelser om sådan provning har ett annat syfte än provningen av tillträde enligt GIA och tar hänsyn till samhälleliga och enskilda intressen som GIA inte omfattar. Enligt vår bedömning är bestämmelserna om tillträde i GIA inte avsedda att ersätta sådan provning. Detta har stöd i såväl artikel 3.12 som artikel 7 om tillståndsförfaranden. Även skäl 24 i GIA ger ett sådant stöd. I praktiken kan det därmed bli så att operatören inte kan realisera ett tillträde om denne inte får det tillstånd den ansöker om. Frågor om tillstånd behandlas i kapitel 13–16.

Om det för att ett tillträde ska kunna realiseras är nödvändigt att nätoperatören eller det offentliga organet, vars fysiska infra-

² Av artikel 3.4 i GIA framgår vilka faktorer nätoperatörer och offentliga organ ska beakta vid fastställandet av rättvisa och rimliga villkor, inklusive priser, för beviljande av tillträde.

³ Se även kapitel 13.

⁴ Vi anser inte att ett tillstånd att använda radiosändare enligt lagen om elektronisk kommunikation är ett tillstånd som behövs för att förlägga fysisk infrastruktur. Radiosändaren är ett aktivt element och omfattas inte av definitionen fysisk infrastruktur i artikel 2 i GIA. Tillstånd att använda radiosändare behövs för att *aktivera* utrustningen, inte för att *förlägga* den.

struktur tillträde begärs till, söker ett visst tillstånd bör det ankomma på dem att på begäran göra det. Nätoperatören eller det offentliga organet kan välja om den själv ska utforma ansökan eller om operatören ska göra det. En bestämmelse om detta bör därför införas i kompletteringslagen. En liknande skyldighet finns i utbyggnadslagen.⁵ Om operatören däremot själv kan söka ett tillstånd, åligger det givetvis denne att söka detta och nätoperatörens eller det offentliga organets medverkan är inte nödvändig.

9.3 Tillträdesbegärans administrativa aspekter

Vårt förslag: Post- och telestyrelsen ska få meddela föreskrifter om en tillträdesbegärans administrativa aspekter. Bestämmelser med sådana bemyndiganden ska införas i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.

En begäran om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur ska specificera de element av den fysiska infrastrukturen som en begäran om tillträde omfattar, inbegripet tidsramar. Medlemsstaterna får ange detaljerade krav avseende en begärans administrativa aspekter.⁶

En begärans administrativa aspekter kan bl.a. inbegripa formen för begäran eller hur stort geografiskt område den får omfatta. Vilka krav som kan anses vara lämpliga kan variera över tid. Specifikationer av sådant slag har också en sådan detaljeringsgrad att det är mest ändamålsenligt att de meddelas av en myndighet. Den som är bäst lämpad att besluta i frågor om en begärans administrativa aspekter är, enligt vår mening, den myndighet som ansvarar för den centrala informationspunktens funktioner, tvistlösning och tillsyn, eftersom denna myndighet har löpande kontakt med operatörer, nätoperatörer och offentliga organ och därmed får mer information om vilka behov som vid var tid föreligger. Enligt vårt förslag är detta PTS.⁷

Vi föreslår därför att det i kompletteringslagen införs ett bemyndigande om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tillträdesbegärans administra-

⁵ 2 kap. 1 § utbyggnadslagen.

⁶ Artikel 3.1 i GIA.

⁷ Se avsnitt 19.2, 20.1 och 20.2.

tiva aspekter. Vi föreslår även att det i kompletteringsförordningen införs ett bemyndigande för PTS att utfärda sådana föreskrifter.

9.4 Tillträde till privata kommersiella byggnader

Vår bedömning: Det bör inte införas någon skyldighet om tillträde till privata kommersiella byggnader i Sverige nu.

9.4.1 Förordningens bestämmelser

Medlemsstaterna får föreskriva att tillträdesskyldigheten till befintlig fysisk infrastruktur får utvidgas till privata kommersiella byggnader som inte ägs eller kontrolleras av en nätoperatör. Byggnaden ska vara belägen i ett landsbygdsområde eller avlägset område. Det ska inte finnas något tillgängligt nät med mycket hög kapacitet av samma typ som en begäran avser och ingen plan för sådan utbyggnad. Slutligen ska det inte finnas någon fysisk infrastruktur i området som ägs eller kontrolleras av nätoperatörer eller offentliga organ och som är tekniskt lämplig för att rymma sådana nätelement. Om sådan skyldighet införs får medlemsstaterna fastställa en förteckning över kategorier av kommersiella byggnader som får undantas.⁸

9.4.2 Vår bedömning

Vid sidan av fast bredband till hushåll och företag finns behov av utbyggnad av mobilnät. Tillträde till byggnader kan ha betydelse för utbyggnad av mobilnät.

I vilken utsträckning det finns privata kommersiella byggnader i landsbygd som lämpar sig för inplacering av utrustning för mobilnät är i dag oklart. På ett teoretiskt plan skulle en tillträdesskyldighet som omfattar sådana byggnader potentiellt kunna ha en relativt stor inverkan på de privata kommersiella aktörernas ägande- eller förfoganderätt. Det skulle även kunna innebära potentiellt kännbara ekonomiska konsekvenser för dem. För att en sådan skyldighet ska införas bör det vara uppenbart att nyttan skulle vara större

⁸ Artikel 3.3 i GIA.

än pålagan. Artikel 3.1 i GIA ger tillträde till fysisk infrastruktur såsom bl.a. master och offentliga organs byggnader. Med hänsyn till att definitionen av fysisk infrastruktur är omfattande är det rimligt att utgå ifrån att ett sådant tillträde ger omfattande möjlighet till bl.a. inplacering av 5G-antennar. Vi anser därför att det inte är uppenbart att nyttan av ett utvidgat tillträde som omfattar privata kommersiella byggnader överväger pålagan för dess ägare. Vi lämnar därför inga sådana förslag. Däremot kan regeringen välja att utvärdera frågan efter en viss tid. I så fall kan en lämplig tidpunkt vara fem år efter det att GIA har blivit fullt tillämplig och de svenska kompletterande författningarna har trätt i kraft. Om tillräckligt många operatörer då påpekar att ett behov av reglering om tillträde till privata kommersiella byggnader på landsbygd finns kan en sådan utvidgning övervägas.

9.5 Vägledning om villkor för tillträde

Vår bedömning: Det finns inte tillräckliga skäl för att lämna vägledning om villkor för tillträde till fysisk infrastruktur.

9.5.1 Förordningens bestämmelser

Artikel 3.2 i GIA innehåller en skyldighet för vissa nyttjanderätts-havare att förhandla om tillträde med en operatör. Om en operatör begär det ska juridiska personer, som i första hand är verksamma som arrendatorer eller som innehavare av andra rättigheter till mark än äganderätt där faciliteter planeras eller har installerats i syfte att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet, eller som förvaltar arrendeavtal för markägares räkning, på en operatörs begäran ”i god tro”⁹ förhandla om tillträde till sådan mark. De ska även ”i god tro” förhandla om priset, som i förekommande fall ska återspegla marknadsvillkoren, i enlighet med nationell avtalsrätt. Medlemsstaterna får ge vägledning om villkoren, inbegripet priset, för att underlätta ingåendet av sådana avtal.

Tillträdesskyldigheten ska inte påverka äganderätten av den fysiska infrastrukturen, då den inte ägs av nätooperatören eller det

⁹ I den engelska språkversionen används begreppet ”in good faith”.

offentliga organet. Det ska heller inte påverka äganderätten för andra tredje parter.¹⁰

9.5.2 Vår bedömning

Skyldigheten innebär att förhandling ska ske med välvilliga intentioner, men det finns ingen tillträdesskyldighet. Med tanke på att nyttjanderättshavarna som berörs av skyldigheten är juridiska personer kan det ställas högre krav på att dessa kan göra kommersiella bedömningar av avtalsvillkor, jämfört med privatpersoner. Detta minskar enligt oss behovet av vägledning något. Omständigheterna kan dessutom skilja sig från fall till fall, vilket gör det vanskligt att utforma en vägledning, utöver den vägledning som befintlig nationell rätt innehåller. Eftersom våra tidsramar är snäva behöver vi prioritera mellan de frågor vi fördjupar oss i. Vi har därmed enbart gjort en yttlig analys av frågan, men ser utifrån en sådan inte att det finns tillräckliga skäl att lämna några förslag i denna del.

9.6 Undantag med anledning av alternativt tillträde

Vår bedömning: Det bör inte införas en möjlighet att vägra tillträde till fysisk infrastruktur i de fall det finns möjlighet till ett öppet aktivt tillträde i grossistledet.

9.6.1 Förordningens bestämmelser

Medlemsstaterna får föreskriva att nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur får vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur om det finns genomförbara alternativa metoder för icke-diskriminerande öppet aktivt tillträde i grossistledet till nät med mycket hög kapacitet som tillhandahålls av samma nätoperatör eller samma offentliga organ. Tillträdet ska inkludera rättvisa och rimliga villkor. Den begärande operatörens utbyggnadsprojekt ska rikta sig till samma täckningsområde. Det

¹⁰ Artikel 3.12 i GIA.

ska inte finnas något annat fibernät för anslutning av slutanvändares lokaler som betjänar täckningsområdet.

Möjligheten att införa en sådan bestämmelse ska endast tillämpas på de medlemsstater där en sådan, eller en likvärdig, möjlighet till vägran tillämpades den 11 maj 2024 i enlighet med nationell rätt i överensstämmelse med unionsrätten.¹¹

9.6.2 Vår bedömning

Innebörden av artikel 3.6

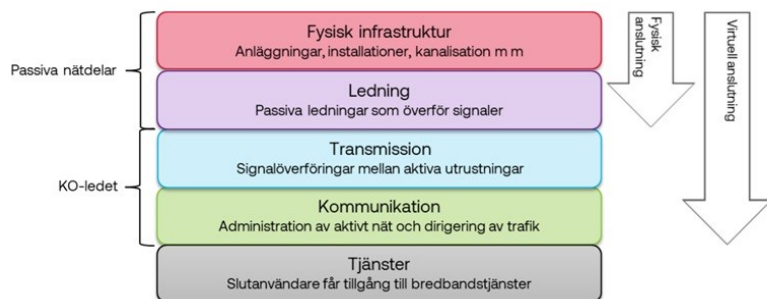
Artikel 3.6 i GIA ger medlemsstaterna en möjlighet att föreskriva att tillträde till specifik fysisk infrastruktur får vägras i vissa fall om det finns möjlighet till ett öppet aktivt tillträde i grossistledet. För att det ska bli tydligt vad ett sådant tillträde är behöver vi först beskriva den så kallade värdekedjan för bredbandstjänster och vad de olika rollerna i värdekedjan innebär.¹²

En operatör som är en tjänsteleverantör, som vill tillhandahålla bredbandstjänster till slutanvändare, behöver tillgång till nät. Om tjänsteleverantören inte når fram till slutanvändaren med ett eget nät kan denne antingen anlägga ett nytt nät, eller få tillgång till ett befintligt nät genom att köpa grossisttjänster¹³ av en nätägare. Näten är uppbyggda i olika nivåer och grossisttjänster kan därför tillhandahållas på olika nivåer med olika förädlingsgrad avseende teknisk funktionalitet. Figur 1 nedan beskriver nätanslutningarnas övergripande funktionella nivåer i värdekedjan för produktion av bredbandstjänster.

¹¹ Se artikel 3.6 i GIA.

¹² Informationen om värdekedjan har hämtats från PTS samråd av marknadsanalys och förslag till beslut för lokalt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus, 2025-05-06, dnr 23-27637, bilaga 1 utkast marknadsanalys, s. 69 ff.

¹³ Grossisttjänsterna är tillträde till accessförbindelser.

Figur 9.1 Värdekedjan för bredbandstjänster

Källa: PTS samråd av marknadsanalys och förslag till beslut för lokalt tillträde till fibernät som ansluter enfamiljshus, 2025-05-06, dnr 23-27637, bilaga 1 utkast marknadsanalys, s. 69.

Generellt gäller att ju lägre teknisk förädlingsgrad grossisttjänsten har, desto större investeringar måste den tillträdande operatören göra i sitt eget nät och aktiv nätutrustning för att kunna tillhandahålla bredbandstjänster. En tjänsteleverantörs möjlighet att kontrollera och utforma slutkundstjänsten ökar ju större del av vidareförädlingen som tjänsteleverantören själv ansvarar för. Omvänt gäller att tillträde till grossisttjänster med högre förädlingsgrad, som sker virtuellt och högre upp i näthierarkin, kräver mindre investeringar av den tillträdande operatören. Ett sådant tillträde ger dock inte tjänsteleverantörer lika stora möjligheter att själva förädla och differentiera sin slutkundstjänst. Tjänsteleverantören blir därmed i högre grad begränsad av hur nätägaren har utformat sin tillträdesprodukt.

Värdekedjans huvudnivåer är passiva nätdelar (där två olika former av passivt tillträde ges), det aktiva KO-ledet (där aktivt tillträde ges) och slutligen tillhandahållande av slutkundstjänster.

De passiva nätdelarna innehåller fysisk infrastruktur och ledningar. En operatör som bygger ett eget nytt nät förlägger egen fysisk infrastruktur eller får mot betalning tillträde till någon annans fysiska infrastruktur.¹⁴ Om så inte sker är nästa steg i värdekedjan att operatören mot betalning får tillträde till en annan operatörs

¹⁴ Enligt artikel 3.1 i GIA ska nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ge tillträde till fysisk infrastruktur åt operatörer som vill anlägga eget nät.

passiva ledningar, s.k. passivt fysiskt tillträde i grossistledet.¹⁵ Den tillträdande operatören bygger då alltså inget eget nät, men etablerar själv aktiv utrustning för att aktivera den nätägande operatörens ledning, så att signaler kan skickas i ledningen mellan aktiva utrustningar. Eftersom den tillträdande operatören kontrollerar den aktiva utrustningen har den en hög grad av kontroll över förbindelsen och kan därmed använda den till många olika sorters affärer.

De aktiva delarna och det aktiva tillträdet finns i KO-ledet,¹⁶ som innehåller transmission¹⁷ och kommunikation.¹⁸ Här äger och kontrollerar nätägaren, alternativt en egen eller en extern kommunikationsoperatör, den aktiva utrustningen. Ett kommunikationsoperatörstillträde eller KO-tillträde utgör alltså en extra nivå mellan nätägaren och tjänsteleverantörerna. Den tillträdande operatören får tillträde till kommunikationsoperatörens digitala plattform för att tillhandahålla bredbandstjänster till slutkunden. Det aktiva tillträde i grossistledet som främst tillhandahålls i Sverige för att en tjänsteleverantör utan eget fast nät ska kunna leverera bredbandstjänster till slutanvändare som är främst privatpersoner eller små eller medelstora företag är KO-tillträde. Som framgår ovan är ett KO-tillträde ett virtuellt tillträde med begränsade möjligheter till kontroll av förbindelsen eller differentiering av produkten som ska tillhandahållas till slutanvändaren. Försäljning till slutanvändare sker genom KO-operatörens digitala plattform. Tillträdet är öppet såtillvida att alla tjänsteleverantörer har möjlighet att ansluta sig och på lika villkor sälja tjänster till slutkunder. Den operatör som vill tillhandahålla en mer avancerad företagstjänst¹⁹ till en slutkund som är ett större företag kan inte använda sig av ett KO-tillträde för den affären.

I Sverige tillämpas många olika affärsmodeller. En operatör kan vara verksam i en, två eller flera delar av värdekedjan. Några få ope-

¹⁵ Enligt artikel 3.5 f i GIA får nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur i vissa fall. Sådana situationer föreligger om tillgången till genomförbara alternativa metoder för passivt fysiskt tillträde i grossistledet till elektroniska kommunikationsnät, som är lämpliga för tillhandahållandet av nät med mycket hög kapacitet och som erbjuds på rättvisa och rimliga villkor, som tillhandahålls av samma nätoperatör eller, i det särskilda fallet med landsbygdsområden eller avlägsna områden där ett nät enbart drivs i grossistledet och ägs eller kontrolleras av offentliga organ, som tillhandahålls av operatören av ett sådant nät.

¹⁶ KO är en förkortning av kommunikationsoperatör.

¹⁷ Transmission betyder att signaler överförs mellan aktiva utrustningar.

¹⁸ Kommunikation betyder administration av det aktiva nätet och dirigerering av trafik.

¹⁹ Exempelvis s.k. hyrda förbindelser.

ratörer är verksamma i alla delar av värdekedjan. Ett relativt stort antal nätägare tillhandahåller grossisttillträde till ledningar, ofta i kombination med grossisttillträde i KO-ledet. Antalet rena tjänsteverantörer utan egen infrastruktur är relativt stort.

Ett undantag i enlighet med artikel 3.6 i GIA skulle innebära att en nätoperatör eller ett offentligt organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur skulle kunna vägra en begärande operatör tillträde till fysisk infrastruktur med hänvisning till att denne i stället kan erbjudas ett öppet aktivt tillträde, oavsett om ett sådant tillträde skulle uppfylla den begärande operatörens behov. För en begärande nätägande operatör skulle en sådan bestämmelse vara negativ eftersom det skulle begränsa dess möjlighet att erbjuda tjänster till kunder på det sätt den annars skulle kunna. För den nekande operatören skulle en sådan bestämmelse vara fördelaktig, eftersom denne skulle skydda sin investering från konkurrens i en större del av värdekedjan än om den i stället antingen gav tillträde till sin fysiska infrastruktur eller erbjöd passivt tillträde.²⁰ I och med att den nekande operatören skulle kunna förhindra konkurrens på en mindre förädlad marknad för att i stället tillåta mer begränsad konkurrens på en mer förädlad marknad skulle den potentiella konkurrensen minska.

Tillämpas ett motsvarande undantag i dag?

Ett villkor för att en medlemsstat ska kunna införa en bestämmelse i enlighet med artikel 3.6 i GIA är att en motsvarande möjlighet till vägran till tillträde tillämpades i medlemsstaten den 11 maj 2024.

Enligt 2 kap. 1 § första stycket 7 utbyggnadslagen får en nätinnehavare avslå en bredbandsutbyggares begäran om tillträde till fysisk infrastruktur om nätinnehavaren erbjuder alternativt tillträde på rättvisa och rimliga villkor. Enligt förarbetena kan ett alternativt tillträde vara t.ex. svart fiber.²¹ Av förarbetena framgår även att med alternativt tillträde avses även att tillträdet ska vara lämpligt med beaktande av bredbandsutbyggares behov.²² Med tanke på de stora skillnaderna mellan ett tillträde till fysisk infrastruktur och ett öppet aktivt tillträde uppfylls en bredbandsutbyggares behov av tillträde

²⁰ Jfr artikel 3.5 f i GIA.

²¹ Tillträde till svart fiber kallas även passivt tillträde.

²² Prop. 2015:16:73 s. 112.

till fysisk infrastruktur i regel inte av ett aktivt tillträde. Vanligtvis tillhandahålls KO-tillträde till de tjänsteleverantörer som efterfrågar det. Om bredbandsutbyggaren trots det begär tillträde till fysisk infrastruktur i stället talar även det för att ett KO-tillträde inte är lämpligt med beaktande av bredbandsutbyggarens behov.

Mot bakgrund av detta bedömer vi, även med beaktande av att bestämmelsens ordalydelse inte uttryckligen utesluter ett öppet aktivt tillträde, att bestämmelsen i utbyggnadslagen endast är avsedd att ge en möjlighet att neka tillträde till fysisk infrastruktur med hänvisning till att det finns ett alternativt *passivt* tillträde, dvs. tillträde till svart fiber. Vi anser därför att det i Sverige inte tillämpades en motsvarande möjlighet till vägran till tillträde den 11 maj 2024, varför det inte finns någon möjlighet i Sverige att införa en bestämmelse som motsvarar artikel 3.6 i GIA. Vi lämnar därför inte något sådant förslag.

Lämplighet att införa bestämmelsen

För det fall det ändå skulle anses att bestämmelsen i utbyggnadslagen ger möjlighet att neka tillträde till fysisk infrastruktur med hänvisning till att bredbandsutbyggaren erbjuder ett öppet aktivt tillträde bedömer vi att det inte skulle vara lämpligt att i svensk rätt införa en bestämmelse som motsvarar artikel 3.6 i GIA. Vid denna bedömning har vi särskilt beaktat följande.

Enligt artikel 3.5 f i GIA, vilken är direkt tillämplig, finns det en möjlighet för nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur att i vissa fall vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur på grundval av att det finns tillgång till genomförbara alternativa metoder för passivt fysiskt tillträde²³ i grossistledet till elektroniska kommunikationsnät som erbjuds på rättvisa och rimliga villkor. GIA innehåller därmed redan en möjlighet att i vissa fall neka tillträde till fysisk infrastruktur om det finns möjlighet till ett alternativt passivt tillträde. Som beskrivits ovan har nätägaren och det offentliga organet då möjlighet att skydda sin investering genom att ge ett mer förädlad tillträde än till fysisk infrastruktur, om än inte lika förfinat som ett aktivt tillträde. Ett

²³ Dvs. svart fiber, som i den ovan nämnda bestämmelsen i utbyggnadslagen.

ytterligare undantag skulle kunna innebära att konkurrensen minskar, vilket i förlängningen kan ge negativa effekter för slutkunden.

Som vi konstaterar ovan är det vidare en stor skillnad på ett tillträde till fysisk infrastruktur enligt GIA och ett öppet aktivt tillträde, och de olika tillträdena riktar sig till två olika sorters verksamheter. De olika tillträdena kan vidare användas för olika sorters affärsändamål. Det finns därför en uppenbar risk att ett KO-tillträde inte skulle anses uppfylla behoven för den som egentligen vill ha tillträde till fysisk infrastruktur för att anlägga ett eget nät.

Sammantaget anser vi därför att det inte är lämpligt att införa en möjlighet att vägra tillträde i de fall det finns möjlighet till ett öppet aktivt tillträde i grossistledet.

9.7 Organ för samordning av och rådgivning om tillträde

Vår bedömning: Det finns i nuläget inget behov av att inrätta ett organ för att samordna begäranden om tillträde till fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av offentliga organ eller tillhandahålla juridisk och teknisk rådgivning om tillträdesvillkor. Vi anser inte heller att det är lämpligt att inrätta ett organ som underlättar tillhandahållandet av information via en central informationspunkt.

9.7.1 Förordningens bestämmelser

Medlemsstaterna får inrätta eller utse ett organ för att samordna begäranden om tillträde till fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av offentliga organ, tillhandahålla juridisk och teknisk rådgivning genom förhandlingar om tillträdesvillkor och underlätta tillhandahållandet av information via en central informationspunkt enligt artikel 12 i GIA.²⁴

²⁴ Artikel 3.8 i GIA.

9.7.2 Vår bedömning

Offentliga organ är självständiga i Sverige och sköter som huvudregel sina egna förhandlingar. Kommuner kan söka juridisk rådgivning av Sveriges kommuner och regioner. Vi anser inte att det i dag finns ett tillräckligt behov av att inrätta ett organ som tillhandahåller juridisk och teknisk rådgivning om tillträdesvillkor.

I kapitel 19 lämnar vi förslag om inrättande av en central informationspunkt. Där framgår att vi föreslår att nätoperatörer och offentliga organ på begäran ska lämna minimiinformation direkt till begärande operatör, utan att informationen passerar via den centrala informationspunkten. Vi anser därför att det inte är lämpligt att inrätta ett organ som underlättar tillhandahållandet av minimiinformation via en central informationspunkt.

Utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation har vidare kommit förhållandevis långt i Sverige och det är i dagsläget oklart i hur stor utsträckning operatörer kommer att begära tillträde till fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av offentliga organ.

Sammantaget anser vi därmed att det i nuläget inte finns något behov av att inrätta ett organ för samordning och rådgivning om tillträde till fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av offentliga organ. Vi lämnar därför inga förslag i denna del. Om det framöver, t.ex. vid utvärdering av lagstiftningen eller inom ramen för tvistlösningen och tillsynen, skulle framkomma att det finns problem som ett sådant organ skulle kunna lösa kan frågan övervägas på nytt.

9.8 Nationell anpassning av tillträdesskyldigheten

Vårt förslag: Offentliga organ ska få välja att inte tillämpa skyldigheten om tillträde till fysisk infrastruktur i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur på

1. fristående byggnader som huvudsakligen används i religiöst syfte,
2. skyddsobjekt,
3. fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt om infrastrukturens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av ett tillträde,
4. fysisk infrastruktur som inte utan särskilda åtgärder kan avskiljas från sådan infrastruktur som anges i 3,
5. fysisk infrastruktur eller delar av den som omfattas av särskilda säkerhetskrav eller som kräver att vissa säkerhetsåtgärder vidtas innan tillträde kan ske, om tillträdet medför att säkerhetskraven inte kan följas eller om det krävs oproportionerliga åtgärder för att göra det, och
6. fysisk infrastruktur där ett tillträde kan äventyra allmän säkerhet och det inte utan oproportionerliga åtgärder går att säkerställa den allmänna säkerheten.

En bestämmelse av sådan innebörd ska införas i kompletteringsförordningen.

I kompletteringslagen ska det införas ett bemyndigande som ger regeringen möjlighet att meddela sådana föreskrifter.

9.8.1 Förordningens bestämmelser

Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur eller vissa kategorier av fysisk infrastruktur får av vissa angivna skäl välja att inte tillämpa tillträdesskyldigheten, bestämmelsen om vilka villkor som ska tillämpas för tillträdet och bestämmelsen om när

tillträde får vägras²⁵ på viss fysisk infrastruktur eller kategorier av fysisk infrastruktur. Sådana skäl kan röra arkitektoniskt, historiskt eller religiöst värde eller miljövärde eller allmän säkerhet, försvar och hälsa. Medlemsstaterna eller, i förekommande fall, de regionala och lokala myndigheterna ska identifiera sådan fysisk infrastruktur eller sådana kategorier av fysisk infrastruktur på sina territorier på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl. Förteckningen över kategorier av fysisk infrastruktur och de kriterier som tillämpas för att identifiera dem ska göras tillgänglig via en central informationspunkt.²⁶

9.8.2 Vårt förslag

Enligt artikel 3.5 i GIA får nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur på vissa angivna skäl. Dessa skäl rör infrastrukturens tekniska lämplighet, brist på utrymme, säkerhet, nationell säkerhet, folkhälsa, integriteten och säkerheten för befintliga nät i synnerhet när det gäller nationell kritisk infrastruktur, risk för störningar för tillhandahållandet av andra tjänster och tillgång till alternativa metoder för passivt fysiskt tillträde i grossistledet till elektroniska kommunikationsnät. Bestämmelsen är direkt tillämplig och kräver inte någon nationell reglering.

Av artikel 3.10 i GIA framgår att medlemsstaterna ska ange kategorier av infrastruktur på vilka offentliga organ får underlåta att tillämpa tillträdesskyldigheten. De offentliga organen får även underlåta att tillämpa de direkt gällande undantagen i artikel 3.5 i GIA. De offentliga organen behöver alltså inte argumentera för att undantagskriterierna i artikel 3.5 i GIA är uppfyllda, utan kan välja att inte tillämpa tillträdesskyldigheten för sådan fysisk infrastruktur som medlemsstaten har angett.

²⁵ Dvs. artikel 3.1, 3.4 och 3.5 i GIA.

²⁶ Artikel 3.10 i GIA.

Skäl som rör arkitektoniskt, historiskt eller religiöst värde

I plan- och bygglagen och kulturmiljölagen finns bestämmelser som syftar till att skydda *historiska och arkitektoniska värden*. Som vi redogör för i avsnitt 9.2 är bestämmelserna om tillträde i GIA inte avsedda att ersätta prövning enligt annan författning. Om det krävs tillstånd enligt dessa lagar och ett sådant inte beviljas eller om andra bestämmelser i dessa lagar inte tillåter de för utbyggnad nödvändiga åtgärderna kan det resultera i t.ex. att en antenn inte får monteras på en viss byggnad. Det innebär att ett tillträde i praktiken inte kan realiserats. Vi bedömer därför att offentliga organs fysiska infrastrukturens historiska och arkitektoniska värden skyddas genom befintlig nationell reglering och det saknas därför skäl att lämna förslag om särskilda undantag från tillträdesskyldigheten i denna del.

När det gäller *religiöst värde* kan vi konstatera följande. Den 1 januari 2000 skiljdes Svenska kyrkan formellt från staten. Oavsett denna separation kan staten äga kyrkobyggnader och andra byggnader där gudstjänst regelmässigt hålls. Vissa kommuner äger också infrastruktur av religiöst värde. Stockholm och Tranås är t.ex. kommunala huvudmän för begravningsverksamheten i deras respektive förvaltningsområden och svarar för bl.a. byggnaderna som behövs för verksamheten. Gudstjänstlokaler kan också finnas i fastigheter som ägs av offentliga organ. Det kan alltså finnas fysisk infrastruktur som offentliga organ äger eller kontrollerar som har ett religiöst värde och vi bedömer därför att det är motiverat att införa ett undantag från tillämpningen av tillträdesskyldigheten av sådana skäl. All fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av offentliga organ och som har en koppling till ett religiöst syfte kan dock inte anses vara skyddsvärd. Till exempel kan det finnas en gudstjänstlokal i ett flerfamiljshus som ägs av ett offentligt organ. När gudstjänstlokalen är inrymd på detta sätt anser vi inte att det finns något skyddsvärde av religiösa skäl, eftersom byggnaden huvudsakligen utformats och används för andra ändamål. Däremot anser vi att det finns skäl att skydda fristående byggnader som huvudsakligen används i religiöst syfte. I de fallen är det mer sannolikt att en troende person skulle kunna beröras illa av synliga nätelement, t.ex. en antenn. Exempel på fristående byggnader som används i religiöst syfte är kyrkor, klockstaplar, kapell, moskéer, minareter, synagogor och tempel. Vad som i övrigt anses vara religiöst syfte bör avgöras i tillämpningen.

Skäl som rör miljö

Det finns lagstadgat skydd för miljön i olika författningar, i synnerhet i miljöbalken. Bestämmelser i sådana författningar kan förbjuda eller kräva tillstånd eller dispens för åtgärder som en operatör behöver vidta när den förlägger nät med mycket hög kapacitet. Det kan leda till att en operatör inte kan realisera ett eventuellt tillträde. Vi bedömer av det skälet att miljövärden skyddas genom befintlig nationell reglering och det finns därför inte behov av att införa några bestämmelser om undantag från tillträdesskyldigheten av skäl som rör miljön.

Skäl som rör allmän säkerhet och hälsa

När det gäller *allmän säkerhet och hälsa* kan följande konstateras. Det kan finnas säkerhetskrav i författning, exempelvis krav på viss utbildning, vissa kunskaper eller viss certifiering, för att en person ska få uppehålla sig vid en viss infrastruktur. Exempel kan vara järnväg, elanläggningar, medicinska byggnader med farligt innehåll (CBRNE²⁷) och annan fysisk infrastruktur där det finns särskilda risker. Så långt som det är möjligt i förhållande till allmän säkerhet och hälsa bör tillträde ändå ges till sådan infrastruktur. Det kan dock finnas fall där det inte är möjligt att efterleva säkerhetskraven vid ett tillträde. Det kan också finnas situationer där det är möjligt att efterleva dem, men där det krävs oproportionerliga åtgärder från det offentliga organets sida för att göra det. Fysisk infrastruktur som omfattas av sådana säkerhetskrav bör därför utgöra en sådan kategori som ett offentligt organ med stöd av artikel 3.10 i GIA kan välja att inte tillämpa tillträdesskyldigheten på, under förutsättning att någon av de ovan nämnda situationerna föreligger.

²⁷ CBRNE är den internationella förkortningen för chemical, biological, radiological, nuclear and explosives. Översatt till svenska blir det kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva ämnen. Dessa ämnen kan orsaka skador på människor, djur, växter, egendom och miljö.

Skäl som rör försvar, Sveriges säkerhet och skydd för väsentliga statliga funktioner

Artikel 3.10 i GIA ger medlemsstaterna möjlighet att ange kategorier av fysisk infrastruktur på vilka offentliga organ får låta bli att tillämpa tillträdesskyldigheten av skäl som rör *försvar*. Vi anser att det därutöver, med stöd av artikel 1.5 i GIA, är möjligt att även införa kategorier som ska undantas från tillämpning av skäl som rör *Sveriges säkerhet* i övrigt eller *skydd av väsentliga statliga funktioner*.

Skyddslagen innehåller bestämmelser om vissa åtgärder till förstärkt skydd för bl.a. byggnader, andra anläggningar och andra objekt mot sabotage, terroristbrott, spioneri och röjande i andra fall av hemliga uppgifter som rör totalförsvaret och grovt rån.²⁸ Lagen innehåller också bestämmelser om skydd för allmänheten mot skada som kan uppkomma till följd av militär verksamhet.²⁹ Med stöd av lagen kan bl.a. viss fysisk infrastruktur beslutas vara skyddsobjekt. Skälen till att fysisk infrastruktur kan ges status som skyddsobjekt sammanfaller med skälen till att den fysiska infrastrukturen skulle kunna undantas från tillämpning av tillträdesskyldigheten. Vi anser därför att det är lämpligt att offentliga organ kan välja att inte tillämpa tillträdesskyldigheten i GIA på fysisk infrastruktur som är skyddsobjekt. Samma resonemang skulle kunna användas för nätoperatörers fysiska infrastruktur som är skyddsobjekt, men nätoperatörers infrastruktur ryms inte inom ramen som anges i artikel 3.10 i GIA. Av artikel 3.5 framgår dock att nätoperatörer och offentliga organ får vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur bl.a. om det finns motiverade skäl som rör säkerhet, nationell säkerhet och folkhälsa. En nätoperatör torde därmed med hänvisning till detta kunna vägra tillträde till skyddsobjekt.

I kapitel 8 lämnar vi förslag om att vissa skyldigheter i GIA, bl.a. tillträdesskyldigheten, inte ska gälla för vissa offentliga organ, vars huvuduppgift rör totalförsvaret, styrning av landet, polisverksamhet och annan brottsutredande verksamhet eller Sveriges säkerhet i övrigt. Även verksamhetsutövare som är andra offentliga organ kan dock ha uppgift som till viss del rör sådana frågor och därmed kan de också ha fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt. Ett sådant exempel

²⁸ 1 § skyddslagen.

²⁹ 2 § skyddslagen.

kan vara en mast eller antenninstallation för kommunikationsutrustning som är av betydelse för totalförsvaret. Vi anser att offentliga organ ska ha möjlighet att inte tillämpa tillträdesskyldigheten på denna fysiska infrastruktur om infrastrukturens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av ett tillträde. I risk- och skadebedömningen bör hänsyn även tas till framtida behov av reparationer och drift.

Om den fysiska infrastrukturen inte utan särskilda åtgärder kan avskiljas från det offentliga organets övriga fysiska infrastruktur, t.ex. den del av taket där masten eller antenninstallationen finns, bör tillträdesskyldigheten inte heller behöva tillämpas på den fysiska infrastrukturen som inte utan särskilda åtgärder kan avskiljas från den skyddsvärda infrastrukturen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis föreslår vi därmed att offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur kan välja att inte tillämpa tillträdesskyldigheten i artikel 3.1 i GIA på följande kategorier av fysisk infrastruktur:

1. Fristående byggnader som huvudsakligen används i religiöst syfte.
2. Skyddsobjekt.
3. Fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt om infrastrukturens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av ett tillträde.
4. Fysisk infrastruktur som inte utan särskilda åtgärder kan avskiljas från sådan infrastruktur som avses i punkt 3.
5. Fysisk infrastruktur eller delar av den som omfattas av särskilda säkerhetskrav eller som kräver att vissa säkerhetsåtgärder vidtas innan tillträde kan ske, om tillträdet medför att säkerhetskraven inte kan följas eller om det krävs oproportionerliga åtgärder för att göra det.

6. Fysisk infrastruktur där ett tillträde kan äventyra allmän säkerhet och det inte utan oproportionerliga åtgärder går att säkerställa den allmänna säkerheten.

I kompletteringslagen bör det införas ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om de kategorier av fysisk infrastruktur som i enlighet med artikel 3.10 i GIA kan undantas från tillämpningen av artiklarna 3.1, 3.4 och 3.5 i GIA. En bestämmelse med de ovanstående kategorierna av fysisk infrastruktur bör införas i kompletteringsförordningen.

9.9 Operatörers rätt att erbjuda tillträde till sin fysiska infrastruktur i vissa fall

Vår bedömning: Bestämmelsen i EU:s förordning om gigabit-infrastruktur om att operatörer ska ha rätt att erbjuda tillträde till sin fysiska infrastruktur för utbyggnad av andra nätverk än elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter medför inget behov av att ändra befintliga svenska regelverk.

Operatörer ska, enligt GIA, ha rätt att erbjuda tillträde till sin fysiska infrastruktur för utbyggnad av andra nätverk än elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter.³⁰

Det finns i svensk rätt i dag inte något allmänt hinder för operatörer att ge ett sådant tillträde. Vi anser därför att bestämmelsen inte ger anledning till några lagstiftningsåtgärder.

9.10 Tillträde till viss kritisk infrastruktur

Vår bedömning: Det bör inte införas någon svensk skyldighet avseende tillträde till vattentorn.

Livsmedelsverket kan ge vägledning till VA-leverantörer avseende bedömningen av vissa säkerhetsfrågor, vilket kan underlätta för dem att frivilligt ge operatörer tillträde till vattentorn.

³⁰ Artikel 3.11 i GIA.

9.10.1 Bakgrund

Som nämnts i avsnitt 9.8 undantas kritisk infrastruktur på vissa villkor från tillträdesskyldigheten. Vidare inkluderas inte nätelement som används för tillhandahållandet av dricksvatten i GIA:s definition av fysisk infrastruktur³¹ och förordningen ger därför inte stöd för en tillträdesskyldighet avseende dessa. Anledningen är att tillämpningen av GIA inte bör påverka eventuella särskilda skyddsåtgärder som behövs för att säkerställa att den huvudsakliga tjänst som tillhandahålls av en nätoperatör eller ett offentligt organ inte påverkas, särskilt när det gäller nät som används för att tillhandahålla dricksvatten.³² Operatörer kan alltså inte med stöd av GIA få tillträde till vattentorn.

Ur ett utbyggnadsperspektiv kan viss kritisk infrastruktur, såsom exempelvis vattentorn, vara lämplig för inplacering av konnektivitetsinfrastruktur, framför allt när den är placerad högt och i, eller nära, tät bebyggelse. Enligt gällande lagstiftning kan kommuner ansöka hos länsstyrelsen om att t.ex. klassa vattentorn som skyddsobjekt enligt skyddslagen och skyddsförordningen (2010:523). En sådan klassificering kan hindra eller försvåra att dessa används för utbyggnad av konnektivitetsinfrastruktur. Om säkerhetsnivån kan upprätthållas skulle nyttjandet av kritisk infrastruktur för inplacering av sändarplatser kunna bidra till en snabbare utbyggnad av t.ex. 5G-näten. Regeringen har därför i kommittédirektiven gett oss i uppdrag att analysera om och i så fall föreslå hur tillträde till viss kritisk infrastruktur skulle kunna underlättas med bibehållen säkerhet. Det innebär att nyttan av en snabbare och mer effektiv utbyggnad av konnektivitetsinfrastruktur behöver vägas mot en tillräcklig nivå på säkerhet för kritisk infrastruktur.

Kritisk infrastruktur är ett omfattande begrepp där många olika sorters infrastruktur ingår. Det saknas möjlighet för oss att inom tidsramen för denna utredning analysera alla sorters kritisk infrastruktur. Vår tolkning är att kärnan i detta deluppdrag är analysera om det går att underlätta tillträde till vattentorn med bibehållen säkerhetsnivå i syfte att stödja utbyggnad av 5G-nät, och fokuserar därför i det följande på den frågan.

³¹ Artikel 2.4 i GIA.

³² Skäl 20 i GIA.

9.10.2 Kort om vattentorn

Ett vattentorn är en central del av det kommunala vattenförsörjningssystemet och har som huvudsakligt syfte att säkerställa ett stabilt vattentryck i ledningsnätet och balansera tillgången på vatten vid efterfrågevariationer. Det fungerar även som en reserv för dricksvatten. Vattentornen ägs vanligtvis av kommunen, men nyttjas av VA-leverantörer.³³ Det finns olika typer av vattentorn och de kan vara placerade både nära och längre ifrån bebyggelse.

I ett vattentorn finns flera skyddsvärda tillgångar. Dricksvattnet i sig är en sådan tillgång. En annan är de informationssystem och tillhörande infrastruktur som används för att övervaka och styra vattenförsörjningen. Vanligtvis finns också informationssystem och utrustning för den fysiska övervakningen av vattentornet. Ett vattentorns nätverksinfrastruktur har dessutom gränssnitt mot övrig teknisk miljö för styrning och övervakning, samt i nästa steg mot exempelvis en kommuns övriga miljö och IT-tjänster.

Vattentorn har historiskt använts och används även i dag för inplacering av antenner för konnektivitet, inte minst för publik mobiltelefoni. I vissa fall har det uppförts en mast i nära anslutning till vattentornet, där antenner i stället kan placeras in.

9.10.3 Vattentornens betydelse för två samhällsviktiga verksamheter

Dricksvatten

Dricksvattnet är vårt viktigaste livsmedel. Tillgången till dricksvatten av god kvalitet är en av samhällets viktigaste leveranser och har en direkt påverkan på befolkningens liv och hälsa. En välfungerande produktion och distribution av dricksvatten är även en förutsättning för att andra samhällsviktiga verksamheter ska fungera.³⁴ Skyddsvärden inom det civila försvaret kan omfatta samhällsviktig infrastruktur, bl.a. vattenförsörjning.³⁵ Även militära styrkor är beroende av vattenförsörjning.³⁶ Resilienta system för dricksvatten-

³³ VA betyder i detta sammanhang vatten och avlopp. VA-leverantörer är i regel kommunala aktörer och verksamheten kan drivas inom förvaltning eller i bolagsform.

³⁴ Livsmedelsverkets Handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten, 2024.

³⁵ Skyddsvärden för försvaret av Sverige, MUST, s. 12.

³⁶ Skyddsvärden för försvaret av Sverige, MUST, s. 12.

försörjning har identifierats av Nato som ett civilt förmågekrav, vilket innebär att det är ett särskilt prioriterat område för att stärka den civila motståndskraften.³⁷ Ett sabotage eller angrepp på en dricks-vattenanläggning kan därmed ha påverkan på både enskilda och lokala delar av totalförsvaret. En hög nivå av säkerhet är därför viktig.

Elektronisk kommunikation

Likt vattenförsörjningen ingår elektroniska kommunikationstjänster som del av Sveriges kritiska infrastruktur. Totalförsvarets tillgång till elektroniska kommunikationstjänster blir en allt viktigare strategisk fråga. Som vi redogjort för ovan används vattentorn för in-placering av antenner för konnektivitet. Det är därför viktigt att beakta perspektivet att det kan vara fler än en samhällsviktig funktion eller totalförsvarsviktig verksamhet som kan vara beroende av samma fysiska infrastruktur.

9.10.4 Särskilt om säkerhetsfrågor

Sveriges säkerhet påverkas av en orolig omvärld. Det handlar både om främmande makts agerande och terrorhot, samt om fortsatta brister i säkerheten kring skyddsvärda verksamheter som utnyttjas av hotaktörer.³⁸ Säkerhetspolisen bedömer att det finns risk för att det genomförs sabotageverksamhet i Sverige.³⁹ Uppbyggnaden av det svenska totalförsvaret och förhållanden kring kritisk infrastruktur är prioriterade målval för främmande makt.⁴⁰ Frågor om säkerhet är därför av stor vikt för skyddet av dricksvatten.

³⁷ https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132722.htm, 2025-06-04.

³⁸ Säkerhetspolisens lägesbild 2024/2025, s. 14.

³⁹ Säkerhetspolisens lägesbild 2024/2025, s. 27.

⁴⁰ Säkerhetspolisens lägesbild 2024/2025, s. 26.

Författningar som syftar till att skydda säkerheten

NIS-direktivet⁴¹ och den svenska lagen som implementerar det⁴² syftar till att uppnå en hög nivå på säkerheten i nätverks- och informationssystem för bl.a. samhällsviktiga tjänster, däribland leverans och distribution av dricksvatten. Dricksvattenleverantörer som omfattas av lagstiftningen måste bl.a. bedöma risker och vidta säkerhetsåtgärder för att skydda nätverk och informationssystem som används i leveransen av den samhällsviktiga tjänsten. Livsmedelsverket har även meddelat föreskrifter om informationssäkerhetsåtgärder för samhällsviktiga tjänster inom sektorn leverans och distribution av dricksvatten.⁴³ Europaparlamentet och rådet antog i december 2022 NIS 2-direktivet. Direktivet skärper kraven för dem som omfattas jämfört med det tidigare direktivet. Svensk implementering av NIS 2-direktivet pågår.

Samtidigt som NIS 2-direktivet antogs också CER-direktivet⁴⁴ och svensk implementering pågår även av detta direktiv. CER-direktivet är tänkt att komplettera NIS 2-direktivet genom att ställa krav på riskbedömningar och åtgärder för motståndskraft inom bl.a. områdena fysisk säkerhet, personalsäkerhet, hantering av incidenter samt kontinuitetsplanering för leverantörer av samhällsviktiga verksamheter. Leverans och distribution av dricksvatten omfattas av direktivet.

Det finns ytterligare krav på riskbedömningar och åtgärder i säkerhetsskyddslagen. I de fall den aktör som driver vattentornet i sin säkerhetsskyddsanalys har bedömt att den bedriver säkerhetskänslig verksamhet tillkommer betydligt fler krav om utomstående aktörer ska ges tillgång till det. Det kan röra sig om att det ska genomföras särskilda säkerhetsskyddsbedömningar, lämplighetsprövningar, genomföras utbildningar och ingås säkerhetsskyddsavtal. Ytterligare krav på uppföljning och kontroller tillkommer. Krav på externa parter gäller förstås inte bara gentemot operatörer utan även alla eventuella entreprenörer som behövs för underhållet av vattentornet som anläggning och den verksamhet som bedrivs. I skyddslagen finns bestämmelser om bl.a. bevakning av och tillträde till skydds-

⁴¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen.

⁴² Lagen (2018:1174) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster.

⁴³ LIVSFS 2022:2.

⁴⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2557 av den 14 december 2022 om kritiska entiteters motståndskraft och om upphävande av rådets direktiv 2008/114/EG.

objekt, vilket blir aktuellt i de fall vattentorn är skyddsobjekt. Därutöver har Livsmedelsverket meddelat föreskrifter om åtgärder mot sabotage och annan skadegörelse riktad mot dricksvattenanläggningar.⁴⁵

Det är inte bara VA-leverantörer som omfattas av säkerhetskrav, även operatörer gör det. Operatörer som bedriver säkerhetskänslig verksamhet i någon form omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningen och lagens krav ska tillämpas på den del av verksamheten som utgör säkerhetskänslig verksamhet. Operatörer med tillstånd att använda radiosändare är även skyldiga att följa de säkerhetskrav som följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen om elektronisk kommunikation och eventuellt meddelade tillståndsvillkor.

9.10.5 Vår bedömning

Som anges ovan har vattentorn betydelse för två olika samhällsviktiga verksamheter: dricksvatten och elektroniska kommunikationer. En samexistens av båda verksamheterna kan stödja utbyggnaden av t.ex. 5G-nät i Sverige, vilket kan gynna befolkningen, offentlig sektor som använder mobilkommunikation och totalförsvaret. Ett tillträde för en extern verksamhet till vattentorn kan dock medföra nya eller förhöjda säkerhetsrisker som behöver hanteras. Vi överväger därför om ett tillträde kan underlättas samtidigt som riskerna hålls på en acceptabel nivå, och vilka konsekvenserna i så fall skulle vara.

Infrastruktur för vattenförsörjning har generellt ett högt skyddsvärde. Hur skyddsvärdet ser ut för enskilda anläggningar är beroende av många saker, t.ex. hur stort område anläggningen försörjer, om det finns kritiska abonnenter och om det finns redundans i vattenförsörjningen. Risken förknippad med att ge tillträde kommer också att skilja sig åt mellan olika anläggningar, t.ex. baserat på hur lätt det är att separera tillgången till IT-utrymmen och antennbärare i anläggningen från vattnet. Det behöver göras en bedömning av omständigheterna i varje enskilt fall.

Att underlätta operatörers tillgång till vattentornen kan ske genom en lagstadgad tillträdesskyldighet eller genom stöd för frivilliga åtgärder. Vi undersöker nedan båda dessa alternativ.

⁴⁵ LIVSFS 2008:13.

Överväganden om lagstadgad tillträdesskyldighet

Riskerna med ett tillträde till vattentorn kan minskas med olika typer av säkerhetsåtgärder. En möjlighet skulle därför vara att införa en rättighet för operatörer att i vissa fall få tillträde till delar av ett vattentorn, om riskerna bedöms som möjliga att hantera på ett acceptabelt sätt. Med andra ord skulle det innebära en skyldighet för den som ansvarar för vattentornet att i vissa fall lämna tillträde till delar av det.

En sådan reglering skulle dock leda till både direkta och indirekta merkostnader. Innan en operatör kan få tillträde till ett vattentorn skulle den som driver vattentornet, dvs. i regel kommunen eller en VA-leverantör, utifrån bl.a. de befintliga regelverk som nämns ovan behöva göra en specifik riskanalys och vidta de säkerhetsåtgärder som bedöms nödvändiga i det enskilda fallet. En tillräcklig och lämplig säkerhetsåtgärd skulle beroende på omständigheterna kunna vara att tillträde medges under övervakning av en vakt. Kostnaden för detta kan täckas av antingen operatören eller den som driver vattentornet. Det kan dock behövas andra eller ytterligare säkerhetsåtgärder, såsom säkerhetsprovningar och andra kontroller av den som begär tillträde till vattentornet. Sådana kontroller kan vara administrativt krävande, särskilt om även eventuella underleverantörer behöver kontrolleras.⁴⁶ Samtidigt bör det beaktas, som nämnts ovan, att operatörer som bedriver säkerhetskänslig verksamhet omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningen. En väl utvecklad säkerhetsorganisation inklusive bra säkerhetsrutiner⁴⁷ hos operatören skulle kunna underlätta för VA-leverantören att vidta de åtgärder som behövs för att hantera t.ex. personalsäkerhetsfrågor. Operatörer ska även följa krav som följer av föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen om elektronisk kommunikation och eventuella tillståndsvillkor. Det påverkar dock inte nödvändigtvis de åtgärder VA-leverantören behöver vidta för att hantera risken med att ge tillträde till vattentornet. Oavsett vilka krav som finns på operatörerna bör det beaktas att det är VA-leverantören som ansvarar för sin regelefterlevnad och konsekvenser av en eventuell incident.

Om en tillträdesskyldighet till vattentorn skulle införas skulle den som driver vattentornet inte själv ha kontroll över vilka kost-

⁴⁶ Det är inte ovanligt att service på mobilutrustning läggs ut på entreprenad i flera led, ibland med utländsk personal.

⁴⁷ T.ex. om operatören enbart använder egen säkerhetsprovad servicepersonal.

nader som den skulle drabbas av till följd av de utredningar och säkerhetsåtgärder som behöver vidtas med anledning av både skyldigheten i sig och de tillträden som till följd av denna kommer att begäras. En tillträdesskyldighet skulle också lämpligen behöva kompletteras med en kontroll- och tvångsmekanism, såsom tvistlösning eller tillsyn, vilken också kan vara administrativt betungande och kostsamt. Om vi skulle föreslå en skyldighet om tillträde till vattentorn riskerar alltså administrationen och kostnaderna för de som driver vattentornen att öka väsentligt.

Slutligen kan det nämnas att det är möjligt att få tillträde till vattentorn på annat sätt. Ledningsrättslagen ger möjlighet till en prövning av inplacering av antenner på vattentorn.

Mot bakgrund av detta överväger vi om det är proportionerligt att införa en tillträdesskyldighet till vattentorn. Vid en sådan bedömning bör kostnaderna och administrationen som en begäran om tillträde till vattentorn skulle medföra vägas mot den nytta det skulle innebära för utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet.

Hur många vattentorn, utöver de som redan nyttjas, som är placerade på en sådan plats att de är attraktiva för operatörer och därmed kan vara till faktisk nytta för utbyggnaden är svårt att avgöra. Vissa är placerade nära tät bebyggelse, medan andra är placerade långt från bebyggelse. Vattentorn brukar dock vara placerade högt i landskapet. Vi har inte förutsättningar att göra en fullständig utredning om vilka vattentorn som är placerade på ett sådant sätt att de är till nytta för utbyggnaden.

Många vattentorn är skyddsobjekt, som nämnts ovan. I avsnitt 9.8 föreslår vi att offentliga organ får välja att inte tillämpa tillträdesskyldigheten i artikel 3 i GIA på fysisk infrastruktur som är skyddsobjekt. Om tillträde till vattentorn skulle underlättas genom en tillträdesskyldighet, anser vi att det hade varit självklart att även föreslå ett undantag från skyldigheten för vattentorn som är skyddsobjekt. Antalet aktuella vattentorn skulle då minska markant. En tillträdesskyldighet med ett sådant undantag skulle också kunna medföra en ökning av antalet ansökningar till länsstyrelserna och att fler vattentorn då skulle komma att bli skyddsobjekt.

Vår sammantagna bedömning är därmed att den potentiella vinsten för utbyggnaden sannolikt inte skulle motsvara de kostnader en tillträdesskyldighet skulle medföra. Ett sådant förslag

skulle därmed enligt vår mening inte vara proportionerligt och vi lämnar därför inte något sådant förslag.

Stöd för frivilliga åtgärder

Fråga återstår då om det är möjligt att på frivillig väg underlätta för kommuner eller VA-leverantörer att tillåta eller ha kvar konnektivtetsinfrastruktur i vattentorn, så att utbyggnaden underlättas.

Vi tror att kommuner på strategisk nivå är medvetna om elektroniska kommunikationers betydelse för samhället. Kommunmedlemmarna nyttjar mobila nät med mycket hög kapacitet och kommunala verksamheter har ett stort beroende av elektroniska kommunikationer. Digitaliseringen gör dessutom beroendet större.⁴⁸ Mobilnät är vidare viktiga under olika typer av kriser, vilket framgick under t.ex. coronapandemin och skogsbränderna 2018. Kommuner är dessutom del av totalförsvaret, som är beroende av tillgång till elektroniska kommunikationer. Det är av vikt att detta beaktas när VA-leverantören överväger om en operatör ska ges tillträde till vattentorn för installation av konnektivtetsinfrastruktur eller vid ställningstagande om huruvida en operatörs befintliga inplaceringar av utrustning för elektronisk kommunikation i vattentorn ska behållas. Kommunens syn på vikten av elektroniska kommunikationer behöver därför komma till VA-leverantörens kännedom.

Vi förstår dock att nyttan av konnektivitet vägs mot säkerhetsfrågor. Det skulle därför kunna övervägas om det finns sätt att underlätta för kommuner och VA-leverantörer att göra de avvägningar om säkerhet som de ovan nämnda författningarna kräver. På så sätt skulle ett frivilligt tillträde till vattentornen kunna underlättas.

Ett sätt att underlätta ett tillträde är att ge stöd om vad som bör beaktas och vilka åtgärder som bör vidtas för att hantera risken och säkerställa regelefterlevnad. Livsmedelsverket är tillsynsmyndighet i frågor som rör livsmedelslagen (2006:804) och meddelar föreskrifter på dricksvattenområdet. Myndigheten föreslås även få tillsynsansvar enligt kommande genomförande av NIS 2-direktivet⁴⁹ och kommande genomförande av CER-direktivet.⁵⁰ Livsmedels-

⁴⁸ Handbok i kommunal krisberedskap 3. Särskilda funktioner, Elektroniska kommunikationer 2021, s. 10.

⁴⁹ SOU 2024:18 s. 214 ff.

⁵⁰ SOU 2024:64 s. 224 ff.

verket lämnar i dag viss vägledning i säkerhetsfrågor för dricksvattenproducenter.⁵¹ Om Livsmedelsverket ger specifik information och stöd när det gäller just operatörers tillträde till vattentorn skulle det, enligt vår mening, kunna vara till nytta för kommuner och VA-leverantörer när de ska göra sina överväganden om att tillåta operatörer att göra inplaceringar av konnektivitetsinfrastruktur. Sådant stöd skulle kunna ge bättre förutsättningar för ökad utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet. Vi bedömer att ett sådant stöd kan ges inom ramen för Livsmedelsverkets nuvarande uppdrag. Myndigheten kan själv bäst avgöra i vilken form stödet kan ges. Vid behov kan Livsmedelsverket överväga att inhämta information från PTS när det gäller frågor om vikten av utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet och från Säkerhetspolisen när det gäller allmänna frågor om Sveriges säkerhet och efterlevnad enligt säkerhetsskyddslagen.

Mot bakgrund av detta anser vi att det inte behövs något särskilt uppdrag till Livsmedelsverket för att underlätta för VA-leverantörer att ge tillträde till operatörer för inplacering av konnektivitetsinfrastruktur.

⁵¹ T.ex. Handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten, 2024, vägledningar till Livsmedelsverkets föreskrifter på området, utbildningsinsatser och viss rådgivning i det enskilda fallet.

10 Öppenhet avseende fysisk infrastruktur

10.1 Tillhandahållande av minimiinformation om fysisk infrastruktur

Vår bedömning: Skyldigheten att tillhandahålla minimiinformation om befintlig fysisk infrastruktur enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och möjligheten att begränsa eller vägra tillgång till minimiinformation är direkt tillämplig och behöver inte kompletteras. Även skyldigheten i förordningen om konfidentialitet avseende information som operatörer får tillgång till är direkt tillämplig och behöver inte kompletteras.

10.1.1 Förordningens bestämmelser

För att kunna begära tillträde till fysisk infrastruktur i enlighet med artikel 3 i GIA ska varje operatör ha rätt att på begäran få tillgång till viss minimiinformation om infrastrukturen som rör georefererad lokalisering och rutt, typ och användning av infrastrukturen och en kontaktpunkt. Den ska göras tillgänglig i elektroniskt format via en central informationspunkt. Informationen ska göras tillgänglig på vissa villkor senast tio arbetsdagar efter att begäran lämnades in, men tidsfristen kan i vissa fall förlängas med fem arbetsdagar varvid operatörer ska informeras om det.¹

Tillgången till minimiinformation får begränsas eller vägras under förutsättning att det är nödvändigt för att säkerställa säkerheten i vissa byggnader som ägs eller kontrolleras av offentliga organ, nät-säkerheten och nätens integritet, den nationella säkerheten, säker-

¹ Artikel 4.1 första och andra stycket i GIA.

heten i nationell kritisk infrastruktur, folkhälsan eller den allmänna säkerheten, eller av skäl som rör konfidentialitet eller drifts- och affärshemligheter.²

Nätoperatörer och offentliga organ ska göra minimiinformationen tillgänglig via en central informationspunkt och i elektroniskt format, och omgående göra alla uppdateringar av den informationen tillgänglig.³

Operatörer som får tillgång till information ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att konfidentialitet upprätthålls och drifts- och affärshemligheter skyddas. För detta ändamål ska de hålla informationen konfidentiell och endast använda den i syfte att bygga ut sina nät.⁴

10.1.2 Vår bedömning

Vi bedömer att bestämmelserna är direkt tillämpliga och att de inte behöver kompletteras med några nationella bestämmelser.

När det gäller möjligheten att vägra tillgång till information med hänvisning till skäl som rör konfidentialitet kan vi konstatera att bl.a. offentlighets- och sekretesslagen innehåller bestämmelser om konfidentialitet. Ofta behöver det i enlighet med lagen göras en skadebedömning innan viss information på begäran lämnas ut. GIA hindrar inte att en sådan bedömning utförs. Det finns också bestämmelser om skydd av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddslagen. Som vi redogör för i avsnitt 8.3 bedömer vi att GIA inte påverkar befintliga svenska författningar som skyddar nationell säkerhet.

I avsnitt 19.3 lämnar vi förslag om hur en begäran om minimiinformation och tillgängliggörande av informationen ska gå till.

² Artikel 4.1 fjärde stycket i GIA.

³ Artikel 4.3 i GIA.

⁴ Artikel 4.8 i GIA.

10.2 Nationell utvidgning av skyldigheten om tillhandahållande av minimiinformation

Vår bedömning: Det är inte proportionerligt att ytterligare utvidga öppenhetsskyldigheten avseende fysisk infrastruktur.

10.2.1 Förordningens bestämmelser

Utöver den minimiinformation som anges i artikel 4.1 första stycket i GIA får medlemsstaterna kräva information om befintlig fysisk infrastruktur, såsom information om den fysiska infrastrukturens nyttjandegrad.⁵

10.2.2 Vår bedömning

Vi anser att den informationsskyldighet som åligger nätoperatörerna och de offentliga organen enligt artikel 4.1 i GIA är omfattande. Ytterligare pålagor riskerar att bli oproportionerligt betungande. Det kan till exempel vara så att nätoperatörer har gammal infrastruktur under mark där de inte har tillräcklig dokumentation om nyttjandegraden för att kunna uppfylla skyldigheten. Vi anser därför att det inte är proportionerligt att utvidga informationsskyldigheten på det sätt som anges i artikel 4.2. i GIA och lämnar därför inget sådant förslag.

⁵ Artikel 4.2 i GIA.

10.3 Nationellt undantag för små kommuner

Vår bedömning: Det behövs inget undantag för små kommuners sätt att göra minimiinformation tillgänglig.

10.3.1 Förordningens bestämmelser

Under en övergångsperiod på kortast möjliga tid och högst tolv månader får medlemsstaterna undanta kommuner med färre än 3 500 invånare från skyldigheten att göra minimiinformation tillgänglig via en central informationspunkt. Medlemsstaterna ska fastställa en färdplan med tidsfrister för att göra minimiinformation tillgänglig via en central informationspunkt i elektroniskt format. Dessa undantag och färdplanerna ska offentliggöras via en central informationspunkt. Under denna övergångsperiod ska de kommunerna säkerställa att den tillgängliga informationen är åtkomlig för operatörer.⁶

10.3.2 Vår bedömning

Enligt bestämmelsen får undantag göras när det gäller *hur* information görs tillgänglig, dvs. om den görs tillgänglig på annat sätt än via den centrala informationspunkten. I avsnitt 19.3 lämnar vi förslag om att enbart vissa uppgifter om den fysiska infrastrukturen ska finnas i den centrala informationspunkten och att den mer detaljerade minimiinformationen ska lämnas direkt från nätoperatören eller det offentliga organet till den begärande operatören. Mot bakgrund av detta anser vi att det saknas skäl att införa ett tillfälligt undantag för små kommuners sätt att göra minimiinformation tillgänglig.

⁶ Artikel 4.4 i GIA.

10.4 Skyldighet om undersökning på plats

Vårt förslag: Post- och telestyrelsen ska få meddela föreskrifter om administrativa aspekter rörande en begäran om undersökning på plats av specifika element av fysisk infrastruktur. Bestämmelser med sådana bemyndiganden ska införas i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.

Vår bedömning: Skyldigheten att tillåta undersökning på plats är direkt tillämplig och behöver inte kompletteras.

10.4.1 Förordningens bestämmelser

Nätoperatörer och offentliga organ ska på särskild begäran av en operatör tillgodose varje specifik skriftlig begäran om undersökning på plats av specifika element av deras fysiska infrastruktur. En sådan begäran ska ange vilka element av den berörda fysiska infrastrukturen som är aktuella för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter. Undersökningar på plats av de angivna elementen av den fysiska infrastrukturen ska beviljas inom en månad från dagen för mottagandet av den skriftliga begäran enligt proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor, med förbehåll för begränsningarna enligt artikel 4.1 fjärde stycket i GIA. Medlemsstaterna får ange detaljerade krav avseende en begärans administrativa aspekter.⁷

I artikel 4.6 och 4.7 i GIA finns bestämmelser om undantag från skyldigheten.

10.4.2 Våra förslag och bedömningar

Skyldigheten att tillåta undersökning på plats är enligt vår bedömning direkt tillämplig och behöver inte kompletteras.

När det gäller en begärans administrativa aspekter kan de krav som kan anses vara lämpliga variera över tid. Specifikationer av sådant slag kan också ha en sådan detaljeringsgrad att det är mest ändamålsenligt att de meddelas av en myndighet. Den som är bäst

⁷ Artikel 4.5 i GIA.

lämpad att besluta i frågor om en begärans administrativa aspekter är, enligt vår mening, den myndighet som ansvarar för den centrala informationspunktens funktioner, tvistlösning och tillsyn, eftersom denna myndighet har löpande kontakt med operatörer, nätoperatörer och offentliga organ och därmed får mer information om vilka behov som finns vid varje given tidpunkt. Enligt vårt förslag är detta PTS.⁸

Vi föreslår därför att det i kompletteringslagen införs ett bemyndigande om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en begärans administrativa aspekter. Vi föreslår även att det i kompletteringsförordningen införs ett bemyndigande för PTS att utfärda sådana föreskrifter.

10.5 Undantag från tillämpning av öppenhetsskyldigheterna

Vårt förslag: Post- och telestyrelsen ska genomföra en sådan kostnadsnyttoanalys som avses i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och uppdatera den åtminstone vart femte år.

Post- och telestyrelsen får meddela föreskrifter om den infrastruktur på vilken det, på grundval av en sådan analys, är oproportionerligt att tillämpa öppenhetsskyldigheterna om fysisk infrastruktur.

Öppenhetsskyldigheterna avseende fysisk infrastruktur i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska inte omfatta nätoperatörers fysiska infrastruktur som är skyddsobjekt. Den ska inte heller omfatta fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt, om infrastrukturens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av ett tillträde. Bestämmelser om detta ska införas i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.

Vår bedömning: Det behövs inte några nationella kompletterande undantag från öppenhetsskyldigheten avseende offentliga organs fysiska infrastruktur.

⁸ Se avsnitt 19.2, 20.1 och 20.2.

10.5.1 Förordningens bestämmelser

Enligt artikel 4.6 i GIA får medlemsstaterna identifiera den kritiska nationella infrastruktur enligt definitionen i nationell rätt eller delar av den som inte ska omfattas av öppenhetsskyldigheterna i artikel 4.1 (begärande av minimiinformation), 4.3 (tillgängliggörande av minimiinformation) och 4.5 (undersökning på plats av fysisk infrastruktur).

Enligt artikel 4.7 ska öppenhetsskyldigheterna inte tillämpas i följande fall:

- a) om den fysiska infrastrukturen inte är tekniskt lämplig för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter,
- b) om skyldigheten att tillhandahålla minimiinformation är oproportionerlig på grundval av en kostnadsnyttoanalys som genomförs av medlemsstaterna, och
- c) den fysiska infrastrukturen inte omfattas av tillträdesskyldigheter i enlighet med artikel 3.10.

Motivering, kriterier och villkor för tillämpning av undantagen ska offentliggöras via en central informationspunkt och anmälas till kommissionen.

GIA påverkar inte medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner.⁹

10.5.2 Våra förslag och bedömningar

I artikel 4.1 fjärde stycket i GIA finns direkt tillämpliga bestämmelser om när tillgången till minimiinformation får begränsas eller vägras.¹⁰ I artikel 4.6 och 4.7 finns ytterligare bestämmelser om undantag från öppenhetsskyldigheten om fysisk infrastruktur.

Av artikel 4.7 i GIA framgår att öppenhetsskyldigheterna inte ska tillämpas i de fall som anges i bestämmelsen. Våra överväganden kring dessa framgår nedan.

⁹ Artikel 1.5 i GIA.

¹⁰ Se även avsnitt 10.1.

Lämplighet

I vissa fall är den fysiska infrastrukturen inte tekniskt lämplig för sådan utbyggnad som GIA syftar till. Om så är fallet ska information om infrastrukturen inte lämnas.

Bestämmelsen är direkt tillämplig och behöver inte kompletteras. Vi lämnar därför inga förslag i denna del.

Kostnadsnyttoanalys

Medlemsstaterna får göra en egen analys där kostnaden för tillhandahållande av information vägs mot nyttan som informationen kan ge. Det finns ett flertal parametrar som kan undersökas vid en sådan analys. Behovet av minimiinformation kan variera beroende på operatörernas avsikt att bygga ut inom de närmaste åren. Det kan finnas skillnader mellan tätort och landsbygd eller till och med mellan två likvärdiga områden. Det kan också finnas skillnader i behov när det gäller olika sorters infrastruktur, inte minst beroende på den tekniska utvecklingen. Operatörernas behov bör vägas mot kostnaden för nätoperatörer och offentliga organ att tillhandahålla information om infrastrukturen i fråga.

En kostnadsnyttoanalys bör uppdateras regelbundet.¹¹ När det gäller analyser av faktorer som varierar över tid och som ska uppdateras regelbundet är det mest ändamålsenligt att den utförs av en myndighet. Den som är bäst lämpad att utföra en sådan analys är, enligt vår mening, den myndighet som ansvarar för den centrala informationspunktens funktioner, tvistlösning och tillsyn, eftersom denna myndighet har löpande kontakt med operatörer, nätoperatörer och offentliga organ och därmed får mer information om vilka behov som finns vid varje given tidpunkt. Enligt vårt förslag är detta PTS.¹² Vi föreslår därför att det i kompletteringslagen ska införas ett bemyndigande om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om en sådan kostnadsnyttoanalys och om den infrastruktur på vilken det, på grundval av en sådan analys, är oproportionerligt att tillämpa öppenhetsskyldigheten. Vi föreslår även att det i kompletteringsförordningen ska införas en bestämmelse om att PTS ska genomföra en

¹¹ Skäl 33 i GIA.

¹² Se avsnitt 19.2, 20.1 och 20.2.

kostnadsnyttoanalys och uppdatera den åtminstone vart femte år. Dessutom ska det införas ett bemyndigande för PTS att utfärda föreskrifter om den fysiska infrastruktur på vilken det är oproportionerligt att tillämpa öppenhetsskyldigheten.

Eftersom en kostnadsnyttoanalys syftar till att minska informationsbördan för nätoperatörer och offentliga organ är det viktigt att den utförs i god tid innan dessa ska påbörja en sådan inrapportering av den fysisk infrastrukturens ungefärliga lokalisering som vi föreslår i avsnitt 19.3.2. Analysen bör med god marginal föregå ikraftträdandet av kompletteringslagen och kompletteringsförordningen. Vi föreslår därför att regeringen ger PTS ett särskilt uppdrag att genomföra analysen så snart som möjligt.

Vi har övervägt om det i författning behöver införas en uppgiftsskyldighet för dem som PTS ställer frågor till i samband med kostnadsnyttoanalysen. Vi anser att en operatör, en nätoperatör och ett offentligt organ som får frågor i samrådet kan antas vara motiverad att besvara dem frivilligt. Den som inte svarar kan inte påverka analysen och har därmed inget inflytande över resultatet. Vi anser därför att det inte är nödvändigt att införa någon uppgiftsskyldighet.

Nationellt undantag baserat på artikel 3.10

I avsnitt 9.8 identifierar vi kategorier av offentliga organs fysisk infrastruktur som kan undantas från tillämpning av tillträdesskyldigheten. Artikel 4.7 c i GIA får därmed till följd att offentliga organ inte ska lämna information om denna infrastruktur. Bestämelsen är direkt tillämplig och vi anser att det inte behövs några kompletteringar avseende offentliga organs fysiska infrastruktur.

Ytterligare undantag med stöd av artikel 1.5 och 4.6

Det ovan nämnda nationella undantaget från tillämpning av tillträdesskyldigheten för offentliga organ, som vi har föreslagit med stöd av artikel 3.10 i GIA, innebär bl.a. ett undantag för skyddsobjekt och fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt, om infrastrukturens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av ett tillträde. Undantaget i artikel 3.10 i GIA och därmed i artikel 4.7 c

gäller dock inte för nätoperatörer. Nätoperatörers fysiska infrastruktur kan dock också vara skyddsobjekt eller av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt. Information om sådan fysisk infrastruktur kan användas i kartläggningssyfte av en hotaktör.

Av artikel 4.6 framgår att medlemsstaterna får identifiera den kritiska nationella infrastruktur enligt definitionen i nationell rätt eller delar av den som inte ska omfattas av öppenhetsskyldigheterna i artikel 4.1, 4.3 och 4.5 i GIA. Av artikel 1.5 framgår vidare att GIA inte påverkar medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner, inbegripet att säkerställa statens territoriella integritet och upprätthålla lag och ordning. Vi anser att vi, med stöd av dessa artiklar, kan införa en bestämmelse om att nämnda öppenhetsskyldigheter inte ska omfatta nätoperatörers fysiska infrastruktur som är skyddsobjekt eller av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt. Eftersom det är väldigt mycket infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt och det inte alltid kan anses skadligt att lämna information om sådan infrastruktur bör undantaget begränsas något. Vi anser att det lämpligen kan ske med ett skaderekvisit, vilket överensstämmer med vårt förslag i avsnitt 9.8 om undantag från tillträdesskyldigheten enligt artikel 3.10 i GIA. Eftersom syftet med öppenhetsskyldigheten i artikel 4 i GIA är att ge operatörer information om den fysiska infrastrukturen för att de ska kunna begära tillträde till den bör skadan, i likhet med undantaget från tillträdesskyldigheten, bedömas utifrån om infrastrukturens syfte kan förfelas eller funktionen kan påverkas negativt av ett tillträde. Öppenhetsskyldigheten ska därför inte omfatta nätoperatörers fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt, om infrastrukturens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av ett tillträde. Vi föreslår att en sådan bestämmelse införs i kompletteringsförordningen, med stöd av ett bemyndigande i kompletteringslagen.

11 Samordning av bygg- och anläggningsprojekt

11.1 Rätt att förhandla fram samordningsavtal

Vår bedömning: Det finns inte några bestämmelser i svensk rätt som hindrar nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur att förhandla fram avtal om samordning av bygg- och anläggningsprojekt med operatörer. Bestämmelsen i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om detta medför därmed inget behov av att ändra befintliga svenska regelverk.

11.1.1 Förordningens bestämmelser

Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer ska ha rätt att förhandla fram avtal om samordning av bygg- och anläggningsprojekt med operatörer, inbegripet om fördelningen av kostnader, i syfte att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter.¹

11.1.2 Vår bedömning

Det finns inte några bestämmelser i svensk rätt som hindrar nätoperatörer och offentliga organ att förhandla fram avtal om samordning av bygg- och anläggningsprojekt med operatörer. Därför föranleder bestämmelsen inga åtgärder. Däremot kan det finnas administrativa hinder för myndigheter på så sätt att de inte har några rutiner för att sluta sådana avtal eller för att ta emot ersätt-

¹ Artikel 5.1 i GIA.

ning. Detta är något som varje offentligt organ behöver lösa i förväg, om de vill ta emot ersättning för samordningen.

11.2 Samordningsskyldighet och begärans administrativa aspekter

Vår bedömning: Skyldigheten att samordna bygg- och anläggningsprojekt i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och bestämmelsen om när en ansökan ska anses orimlig är direkt tillämpliga och behöver inte kompletteras.

Vårt förslag: Post- och telestyrelsen ska få meddela föreskrifter om en samordningsbegärans administrativa aspekter. Bestämmelser med sådana bemyndiganden ska införas i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.

11.2.1 Förordningens bestämmelser

Enligt artikel 5.2 i GIA ska offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer som utför eller planerar bygg- och anläggningsprojekt som åtminstone delvis finansieras med offentliga medel, tillgodose en operatörs rimliga begäran att samordna bygg- och anläggningsprojekt om vissa angivna villkor är uppfyllda. Medlemsstaterna får ange detaljerade krav avseende begärans administrativa aspekter.

I artikel 5.4 i GIA anges att en begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt som görs av ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät till ett annat sådant företag kan anses vara orimlig om vissa villkor är uppfyllda. Sammanfattningsvis och för enkelt handlar det om när ansökan rör ett område som inte är utbyggt och där det inte finns andra tillkännagivna planer för utbyggnad och det företag som begär samordning har underlåtit att uttrycka sin avsikt att bygga ut nät med mycket hög kapacitet i det området i enlighet med fastställda förfaranden. Det företag som bygger ut kan då neka samordning, men måste se till att den fysiska infrastrukturen

har tillräcklig kapacitet för eventuella framtida rimliga tredjeparts-tillträden.

11.2.2 Våra förslag och bedömningar

Skyldigheten om samordning av bygg- och anläggningsprojekt och villkoren för att tillgodose en sådan begäran och bestämmelsen om när en begäran ska anses orimlig är direkt tillämpliga och behöver inte kompletteras med några nationella bestämmelser. Däremot finns det en möjlighet att ange detaljerade krav avseende en begärans administrativa aspekter.

Vilka sådana krav som kan anses vara lämpliga kan variera över tid. Specifikationer av sådant slag har också en sådan detaljeringsgrad att det är mest ändamålsenligt att de meddelas av en myndighet. Den som är bäst lämpad att besluta i frågor om en begärans administrativa aspekter är, enligt vår mening, den myndighet som ansvarar för den centrala informationspunktens funktioner, tvistlösning och tillsyn, eftersom denna myndighet har löpande kontakt med operatörer, nätoperatörer och offentliga organ och därmed får mer information om vilka behov som finns vid varje given tidpunkt. Enligt vårt förslag är detta PTS.²

Vi föreslår därför att det i kompletteringslagen införs ett bemyndigande om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om samordningsbegärans administrativa aspekter. Vi föreslår även att det i kompletteringsförordningen införs ett bemyndigande för PTS att utfärda sådana föreskrifter.

² Se avsnitt 19.2, 20.1 och 20.2.

11.3 Begränsning av samordning på landsbygd

Vårt förslag: En begäran om samordning av ett bygg- och anläggningsprojekt får anses vara orimlig om

1. begäran görs av ett företag som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät till ett sådant företag som ägs eller kontrolleras av offentliga organ,
2. bygg- och anläggningsprojektet bidrar till utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, och
3. nätet
 - a) är beläget i ett landsbygdsområde eller ett avlägset område,
 - b) ägs eller kontrolleras av ett offentligt organ, och
 - c) drivs enbart i grossistledet.

11.3.1 Förordningens bestämmelser

Medlemsstaterna får, enligt artikel 5.3 i GIA, föreskriva att en begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt som ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät gör till ett företag som ägs eller kontrolleras av offentliga organ och som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät, får anses vara orimlig om bygg- och anläggningsprojekten bidrar till utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, förutsatt att dessa nät med mycket hög kapacitet är belägna i landsbygdsområden eller avlägsna områden, att de ägs eller kontrolleras av offentliga organ och att de enbart drivs i grossistledet.

11.3.2 Vårt förslag

Utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet i landsbygdsområden och avlägsna områden kan vara en utmaning. I dessa områden kan samordningsskyldigheten äventyra den ekonomiska bärkraften för utbyggnaden och på sikt avskräcka från investeringar som görs på marknadsvillkor.³ För att gynna utbyggnaden bör det därför införas

³ Se skäl 38 i GIA.

en sådan bestämmelse som artikel 5.3 i GIA ger utrymme för. Vi föreslår därför att en sådan bestämmelse införs i kompletteringslagen.

Terminologin i bestämmelsen bör anpassas till terminologin i lagen om elektronisk kommunikation. Vidare ska ett företag här avse en enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett dess rättsliga form eller vinstintresse.

Att nätet drivs enbart i grossistledet innebär att företaget genom nätet endast tillhandahåller nät eller tjänster till grossistkunder och inte bredbandstjänster till slutkunder. När det gäller privatägda företag som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät är det vanligt att nätverksamhet bedrivs i ett bolag i en koncern och att eventuell verksamhet som innebär tillhandahållande av slutkundstjänster bedrivs i ett annat bolag i koncernen. Det är inte lika vanligt att offentligt ägda företag tillhandahåller bredbandstjänster till slutkunder, men det kan inte uteslutas. Företag som vill använda sig av den föreslagna bestämmelsen får därför inte ingå i en koncern eller på annat sätt ha samma ägare som ett företag som tillhandahåller bredbandstjänster till slutkunder.

Att bestämmelsen införs innebär inte något förbud mot samordning av bygg- och anläggningsprojekt i de aktuella fallen, utan endast en möjlighet för ett företag som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät och som ägs eller kontrolleras av offentliga organ att neka en samordning. Frivillig samordning är alltid möjligt.

11.4 Nationella undantag från samordningsskyldigheten

Vårt förslag: Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska inte tillämpa samordningsskyldigheten i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur på bygg- och anläggningsprojekt som avser

1. skyddsobjekt,
2. infrastruktur som vid färdigställandet avses bli skyddsobjekt, även om den inte är skyddsobjekt under projekttiden, eller
3. fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt, om verksamhetens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av en samordning.

Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur får dessutom göra undantag från samordningsskyldigheten i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur för bygg- och anläggningsprojekt som

1. har ett lågt värde och är av begränsat kommersiellt intresse,
2. utförs av en operatör med låg omsättning och som antingen har ett mycket lågt värde eller är av begränsat kommersiellt intresse,
3. utgör reparations- eller underhållsarbeten som är brådskande av orsaker som inte har kunnat kontrolleras av nätoperatören eller det offentliga organet, eller
4. utförs huvudsakligen med hjälp av microtrenching.

Bestämmelser med den innebörden ska införas i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.

11.4.1 Förordningens bestämmelser

Medlemsstaterna får, på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl, fastställa vilka typer av bygg- och anläggningsprojekt som anses ha begränsad omfattning, till exempel i fråga om

värde, storlek eller varaktighet, eller rör nationell kritisk infrastruktur och som kan undantas från skyldigheten att samordna bygg- och anläggningsprojekt i enlighet med artikel 5.2. i GIA. Motiveringen, kriterierna och villkoren för tillämpningen av undantag för sådana typer av bygg- och anläggningsprojekt ska offentliggöras via en central informationspunkt.⁴

Medlemsstaterna får besluta att offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer inte ska tillämpa artikel 5.2 (samordningsskyldigheten) och artikel 5.4 (en begäran om samordning ska anses orimlig i vissa fall) på typer av bygg- och anläggningsprojekt som avser nationell kritisk infrastruktur eller av skäl som rör nationell säkerhet och som identifierats av medlemsstaterna i enlighet med artikel 5.5 första stycket.⁵

Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer får besluta att inte tillämpa artikel 5.2 och 5.4 i GIA på typer av projekt som enligt medlemsstaterna har begränsad omfattning i enlighet med artikel 5.5 första stycket.⁶

Bygg- och anläggningsprojekt som har begränsad omfattning kan t.ex. vara bygg- och anläggningsprojekt som varar mindre än ett visst antal timmar, använder minimalt påverkande teknik såsom micro-trenching eller är av brådskande karaktär.⁷

11.4.2 Vårt förslag

Bygg- och anläggningsprojekt av begränsad omfattning

Inte alla bygg- och anläggningsprojekt lämpar sig för samordning. Ett skäl kan vara att administrationen blir tung jämfört med den positiva utkomsten för ytterligare utbyggnad. Så kan vara fallet om bygg- eller anläggningsprojektet har ett lågt värde samtidigt som projektet är av begränsat kommersiellt intresse. Ett annat fall är när en operatör med låg omsättning utför ett bygg- och anläggningsprojekt som *antingen* har ett mycket lågt värde *eller* projektet är av begränsat kommersiellt intresse. Ett exempel kan vara mindre bredbandsprojekt på landsbygden, bl.a. sådana som utförs av byalag, om ett sådant har passerat

⁴ Artikel 5.5 första stycket i GIA.

⁵ Artikel 5.5 andra stycket i GIA.

⁶ Artikel 5.5 tredje stycket i GIA.

⁷ Skäl 39 i GIA.

tröskeln för att anses utfört av en operatör. Även vissa projekt som rör s.k. efteranslutningar kan uppfylla kriterierna.

Microtrenching är en teknik för förläggning av gigabitinfrastruktur som innebär mindre åverkan än andra mer traditionella och ingripande grävmetoder. Tekniken lämpar sig inte för samförläggning, eftersom utrymmet för förläggning i regel är endast några centimeter och därmed inte är stort nog för att rymma mer infrastruktur än den primära operatörens. Vi anser därför att bygg- och anläggningsprojekt där förläggningen huvudsakligen görs med hjälp av microtrenching är sådana projekt som är av begränsad omfattning som bör undantas från samordningsskyldigheten.

Vi anser även att reparations- eller underhållsarbeten som är brådsakande av orsaker som inte kunnat kontrolleras av det offentliga organet eller nätoperatören är sådana bygg- och anläggningsprojekt av begränsad omfattning som ska undantas från samordningsskyldigheten. Det kan exempelvis röra sig om reparations- eller underhållsarbeten i nödsituationer som är en följd av antagonistiska skeenden, som väpnade militära hot, terrorism, sabotage och kriminalitet. Här kan nämnas skadegörelse, stöld och brand. Det kan även röra sig om reparations- eller underhållsarbeten till följd av olyckor som orsakats av människor eller människors oaktsamhet (t.ex. felaktigt konstruerade eller felaktigt förvaltade och förfallna byggnader) eller naturfenomen (såsom bl.a. slukhål, jordskred, jordbävningar, översvämningar, sättningar p.g.a. grundvattenförändringar och brand). Det skulle även kunna vara sådana reparations- eller underhållsarbeten som krävs med anledning av myndighetsbeslut med kort implementeringstid.

Bygg- och anläggningsprojekt som rör nationell kritisk infrastruktur, nationell säkerhet eller andra väsentliga statliga funktioner

Enligt artikel 5.5 i GIA får medlemsstaterna fastställa vilka typer av bygg- och anläggningsprojekt som rör nationell kritisk infrastruktur och som kan undantas från skyldigheten att samordna bygg- och anläggningsprojekt. Medlemsstaterna får även besluta att samordningsskyldigheten inte ska tillämpas av skäl som rör nationell säkerhet. Av artikel 1.5 i GIA framgår vidare att förordningen inte påverkar

medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner.

I kapitel 8 föreslår vi att vissa offentliga organ ska undantas från bl.a. samordningsskyldigheten. I detta kapitel redogör vi för vilka ytterligare undantag om bör finnas från samordningsskyldigheten.

Det finns i dagsläget ingen legaldefinition av begreppet kritisk infrastruktur i svensk rätt. Begreppet kommer att definieras i den kommande lagen som införlivar CER-direktivet. Utredningen om genomförande av NIS 2- och CER-direktiven har i sitt slutbetänkande föreslagit att kritisk infrastruktur definieras som en tillgång, en anläggning, utrustning, ett nätverk eller ett system, eller en del av en tillgång, en anläggning, utrustning, ett nätverk eller ett system, som krävs för tillhandahållandet av en samhällsviktig tjänst.⁸ En samhällsviktig tjänst definieras som en tjänst som är avgörande för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner, ekonomisk verksamhet, folkhälsa och allmän säkerhet, eller miljön.⁹

Att projekt rörande fysisk infrastruktur som används för eller avses användas för militärt försvar ska kunna undantas anser vi är självklart. När det gäller civilt försvar har MSB utfärdat vägledningen *Lista med viktiga samhällsfunktioner – Utgångspunkt för att stärka samhällets beredskap*,¹⁰ som kan vara en bra utgångspunkt. Om all sådan verksamhet som vi nämner ovan skulle undantas från tillämpningen av samordningsskyldigheten skulle möjligheten till undantag bli väldigt omfattande och regleringen skulle riskera att förfelas. Undantag för sådan infrastruktur bör därför enligt vår mening begränsas med ett skaderekvisit. Därutöver bör även annan infrastruktur som rör nationell säkerhet eller andra väsentliga statliga funktioner kunna undantas.

Mot denna bakgrund föreslår vi att samordningsskyldigheten avseende bygg- och anläggningsprojekt i GIA inte ska tillämpas på bygg- och anläggningsprojekt som avser infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt, om verksamhetens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av en samordning. I risk- och skadebedömningen bör hänsyn även tas till framtida behov av reparationer och drift.

⁸ SOU 2024:64, s. 38.

⁹ Ibidem.

¹⁰ MSB1844.

I kapitel 9 och 10 föreslår vi att skyddsobjekt ska kunna undantag från dels tillträdesskyldigheten avseende befintlig fysisk infrastruktur, dels öppenhetsskyldigheten avseende sådan infrastruktur. Vi anser att vi, med stöd av artikel 5.5 och 1.5 i GIA, även kan göra undantag från samordningsskyldigheten för bygg- och anläggningsprojekt som avser skyddsobjekt. Om samordning skulle tillåtas skulle det kunna innebära en potentiell sårbarhet för skyddsobjektet. Samordningsskyldigheten ska därför inte tillämpas på dessa typer av bygg- och anläggningsprojekt. Undantaget bör även omfatta bygg- eller anläggningsprojekt som avser infrastruktur som vid färdigställandet avses bli skyddsobjekt, även om det inte är skyddsobjekt under projektiden.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis föreslår vi att det i kompletteringslagen införs ett bemyndigande för regeringen att föreslå bestämmelser om undantag från artiklarna 5.2 och 5.4 i GIA. Vi föreslår även att det i kompletteringsförordningen införs bestämmelser om följande undantag:

1. Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur *får* göra undantag från skyldigheten i artikel 5.2 i GIA för bygg- och anläggningsprojekt som
 - a) har ett lågt värde och är av begränsat kommersiellt intresse,
 - b) utförs av en operatör med låg omsättning och som antingen har ett mycket lågt värde eller är av begränsat kommersiellt intresse,
 - c) utgör reparations- eller underhållsarbeten som är brådskande av orsaker som inte har kunnat kontrolleras av det offentliga organet eller nätoperatören, eller
 - d) utförs huvudsakligen med hjälp av microtrenching.
2. Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur *ska* inte tillämpa artiklarna 5.2 och 5.4 i GIA på bygg- och anläggningsprojekt som avser
 - a) skyddsobjekt,

- b) infrastruktur som vid färdigställandet avses bli skyddsobjekt, även om den inte är skyddsobjekt under projekttiden, eller
- c) fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt, om verksamhetens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av en samordning.

12 Öppenhet avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt

12.1 Tillhandahållande av minimiinformation avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt

Vår bedömning: Öppenhetsskyldigheten avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och möjligheten att begränsa eller vägra tillgång till minimiinformation är direkt tillämplig och behöver inte kompletteras.

12.1.1 Förordningens bestämmelser

För att möjliggöra förhandling av avtal om samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5 ska varje nätoperatör och alla offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur via en central informationspunkt göra viss minimiinformation tillgänglig i elektroniskt format. Informationen ska inkludera bl.a. georefererad lokalisering, typ av projekt, tidsplanering för projektet och en kontaktpunkt.¹

Nätoperatören och det offentliga organ som äger eller kontrollerar den fysiska infrastrukturen ska säkerställa att informationen om planerade bygg- och anläggningsprojekt som rör dess fysiska infrastruktur är korrekt och uppdaterad. Informationen ska omgående göras tillgänglig via en central informationspunkt så snart som informationen är tillgänglig för nätoperatören för dess bygg- och anläggningsprojekt som är planerade under de följande sex månaderna och,

¹ Artikel 6.1 första stycket i GIA.

om ett tillstånd planeras, senast två månader innan den första ansökan om tillstånd lämnas in till de behöriga myndigheterna.²

Operatörer ska ha rätt att på motiverad begäran få tillgång till den minimiinformation som avses i artikel 6.1 första stycket i elektrotekniskt format via en central informationspunkt, med angivande av inom vilket område den begärande operatören planerar att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter. Den begärda informationen ska göras tillgänglig på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor inom tio arbetsdagar från mottagandet av begäran. Tidsfristen kan i vissa fall förlängas med fem arbetsdagar. Tillgången till minimiinformation får endast begränsas eller vägras om det är nödvändigt för att säkerställa nät-säkerheten och nätens integritet, den nationella säkerheten, säkerheten i kritisk infrastruktur, folkhälsan eller den allmänna säkerheten, eller av skäl som rör konfidentialitet eller drifts- och affärshemligheter.³

12.1.2 Vår bedömning

Vi bedömer att bestämmelsen är direkt tillämplig och att den inte behöver kompletteras med några nationella bestämmelser.

När det gäller möjligheten att vägra tillgång till information med hänvisning till skäl som rör konfidentialitet kan vi konstatera att bl.a. offentlighets- och sekretesslagen innehåller bestämmelser om konfidentialitet. Ofta behöver det i enlighet med lagen göras en skadebedömning innan viss information på begäran lämnas ut. GIA hindrar inte en sådan bedömning. Det finns också bestämmelser om skydd av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddslagen. Som vi redogör för i avsnitt 8.3 bedömer vi att GIA inte påverkar befintliga svenska författningar som skyddar nationell säkerhet.

I avsnitt 19.3 lämnar vi förslag om hur en begäran om minimiinformation och tillgängliggörande av informationen ska gå till i Sverige.

² Artikel 6.1 andra stycket i GIA. I avsnitt 13.2 gör vi överväganden om begreppet behörig myndighet.

³ Artikel 6.1 tredje stycket i GIA.

12.2 Nationella undantag från öppenhetsskyldigheten

Vårt förslag: Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska inte lämna information om sådana planerade bygg- eller anläggningsprojekt som ska undantas från samordningsskyldigheten i EU:s förordning om gigabit-infrastruktur.

I de fall nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ges möjlighet att undanta vissa bygg- och anläggningsprojekt från samordningsskyldigheten får de även välja att inte lämna information om dessa projekt.

Bestämmelser med denna innebörd ska införas i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.

12.2.1 Förordningens bestämmelser

Medlemsstaterna får, på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl, fastställa vilka typer av bygg- och anläggningsprojekt som anses ha begränsad omfattning, till exempel i fråga om värde, storlek eller varaktighet, eller rör nationell kritisk infrastruktur samt de nödsituationer eller skäl som rör den nationella säkerheten som skulle motivera att de inte omfattas av skyldigheten att tillhandahålla minimiinformation i enlighet med artikel 6.1. Motiveringen, kriterierna och villkoren för tillämpningen av undantag för sådana typer av bygg- och anläggningsprojekt ska offentliggöras via en central informationspunkt.⁴

Medlemsstaterna får besluta att offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer inte ska tillämpa öppenhetsskyldigheten i artikel 6.1 på typer av bygg- och anläggningsprojekt som avser nationell kritisk infrastruktur eller av skäl som rör den nationella säkerheten och som identifierats av medlemsstaterna i enlighet med artikel 6.2 första stycket.⁵

Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer får besluta att inte tillämpa artikel 6.1 på information om typer av bygg- och anläggningsprojekt som har begränsad

⁴ Artikel 6.2 första stycket i GIA.

⁵ Artikel 6.2 andra stycket i GIA.

omfattning och för nödsituationer som identifierats av medlemsstaterna i enlighet med artikel 6.2 första stycket.⁶

12.2.2 Vårt förslag

Öppenhetsskyldighetens syfte är att en operatör ska få information för att kunna begära samordning av bygg- och anläggningsprojekt.

I avsnitt 11.4 föreslår vi att vissa bygg- och anläggningsprojekt får undantas från samordningsskyldigheten i artikel 5.2 i GIA. Grunderna för undantag från samordningsskyldigheten framgår av artikel 5.5 i GIA. De sammanfaller med grunderna för undantag i artikel 6.2. Vi har även infört undantag från samordningsskyldigheten i artikel 5.2 i GIA med stöd av artikel 1.5. Vi bedömer att ett motsvarande undantag från öppenhetsskyldigheten avseende bygg- och anläggningsprojekt kan införas.

Mot bakgrund av detta anser vi att det är lämpligt att undantagen från öppenhetsskyldigheten avseende bygg- och anläggningsprojekt ska sammanfalla med undantagen från samordningsskyldigheten av sådana projekt.

Undantag avseende projekt av begränsad omfattning, och som rör kritisk infrastruktur och nationell säkerhet

Enligt vårt förslag i avsnitt 11.4 ska nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur inte tillämpa samordningsskyldigheten i GIA på bygg- och anläggningsprojekt som avser

1. skyddsobjekt,
2. infrastruktur som vid färdigställandet avses bli skyddsobjekt, även om den inte är skyddsobjekt under projekttiden, eller
3. fysisk infrastruktur som är av betydelse för totalförsvaret, polisiära ändamål eller Sveriges säkerhet i övrigt, om verksamhetens syfte kan antas förfelas eller funktionen kan antas påverkas negativt av en samordning.

⁶ Artikel 6.2 tredje stycket i GIA.

Av samma skäl som vi föreslår att nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur inte ska tillämpa samordningsskyldigheten i artikel 5.2 i GIA på dessa bygg- och anläggningsprojekt föreslår vi också att de inte ska tillämpa öppenhetsskyldigheten i artikel 6.1 i GIA på projekten.

Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur får dessutom göra undantag från samordningsskyldigheten i artikel 5.2 i GIA för bygg- och anläggningsprojekt som

1. har ett lågt värde och är av begränsat kommersiellt intresse,
2. utförs av en operatör med låg omsättning och som antingen har ett mycket lågt värde eller är av begränsat kommersiellt intresse,
3. utgör reparations- eller underhållsarbeten som är brådskande av orsaker som inte har kunnat kontrolleras av det offentliga organet eller nätoperatören, eller
4. utförs huvudsakligen med hjälp av microtrenching.

Av samma skäl som vi angett för detta föreslår vi även att nätoperatörerna de offentliga organen ska få välja att inte lämna information om sådana projekt.

Vi föreslår att sådana bestämmelser införs i kompletteringsförordningen, med stöd av ett bemyndigande i kompletteringslagen.

13 Tillståndsförfaranden och ledningsrätter

13.1 Inledning

I artikel 7 i GIA finns regler om tillståndsförfaranden och ledningsrätter vid utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet. Flera olika tillstånd kan krävas för utbyggnad av delar av elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter. Det kan röra sig om tillstånd avseende grävning, byggande, stadsplanering, miljötillstånd och andra tillstånd samt ledningsrätter. I detta kapitel redogör vi för vår bedömning av vilka svenska tillstånd som omfattas av GIA:s bestämmelser om tillståndsförfaranden och ledningsrätter och behovet av att ändra eller komplettera nationell rätt med anledning av GIA:s bestämmelser i denna del.

Att något anses utgöra ett tillstånd i GIA:s mening medför t.ex. att tillståndsförfarandet omfattas av de tidsfrister som anges i artikel 7.5 i GIA, att det omfattas av regleringen om tyst godkännande i artikel 8 i GIA,¹ att ansökan om tillståndet ska kunna ske elektroniskt via den centrala informationspunkten och att en operatör ska kunna få information om tillståndsansökans status via den centrala informationspunkten.²

Bestämmelserna om vad som avses med tillstånd och ledningsrätter i GIA är direkt tillämpliga och det är därmed slutligen en fråga för rättstillämpningen att avgöra vilka tillstånd som omfattas av GIA. Den bedömning som vi gör i avsnitt 13.3 kan därför inte anses bindande. Vilka som är att anse som behöriga myndigheter är också en fråga för rättstillämpningen att avgöra. Den bedömning vi gör i avsnitt 13.2 är därmed inte heller bindande.

¹ Se kapitel 14.

² Artikel 7.2.

I avsnitt 9.2 redogör vi för förhållandet mellan GIA:s regler om tillträde till fysisk infrastruktur och tillståndsförfaranden enligt andra, nationella, författningar. I kapitel 16 behandlar vi frågor som rör tillstånd för viss gränsöverskridande konnektivitetsinfrastruktur. I kapitel 19 lämnar vi förslag om en övergripande struktur för den centrala informationspunkten och behandlar bestämmelserna i GIA om att information om tillstånd ska tillgängliggöras via den centrala informationspunkten och att ansökningar om olika tillstånd ska kunna ske via den centrala informationspunkten.³ I kapitlet lämnar vi vidare förslag om hur minimiinformation och vissa andra uppgifter om planerade bygg- och anläggningsprojekt ska tillgängliggöras, vilket har betydelse för tillämpningen av artikel 7.4 i GIA.⁴

13.2 Behöriga myndigheter

Vår bedömning: En behörig myndighet i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur är den som först prövar en ansökan om sådana tillstånd som omfattas av förordningens bestämmelser om tillståndsförfaranden.

Skyldigheterna i artikel 7 i GIA riktar sig till de behöriga myndigheterna. Vilka som är att anse som behöriga myndigheter definieras inte i förordningen och förklaras inte heller närmare på annat sätt.

Mot bakgrund av ordalydelsen i de bestämmelser i GIA där behöriga myndigheter nämns bedömer vi att begreppet behörig myndighet enligt GIA inte behöver motsvara nationella definitioner av myndighetsbegreppet. Enligt vår bedömning är den som prövar ansökningar om de tillstånd som omfattas av GIA en behörig myndighet, oavsett om den är t.ex. en förvaltningsmyndighet, en domstol eller regeringen.

I artikel 7.5 i GIA anges att överklagandeförfaranden inte påverkas av de där angivna tidsfristerna. Vi bedömer därför att det är den som först prövar ansökan som är att anse som en behörig myndighet. Den som prövar ett överklagande är, enligt vår bedömning, inte en behörig myndighet i den mening som avses i GIA.

En behörig myndighet är inte detsamma som ett behörigt organ i GIA. Ett behörigt organ ska, i enlighet med uppdrag från respek-

³ Se artikel 7.2 och 7.3 i GIA samt avsnitt 19.4.

⁴ Se avsnitt 19.3.

tive medlemsstat, ansvara för den centrala informationspunkten eller lösa tvister.⁵

13.3 Berörda tillstånd

Vår bedömning: De svenska tillstånd som omfattas av EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och som regelmässigt behövs vid utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet är följande.

- Ledningsrätt enligt ledningsrättslagen.
- Tillstånd att dra ledningar enligt väglagen.
- Marklov och bygglov enligt plan- och bygglagen.
- Startbesked som följer av en anmälan enligt plan- och bygglagen.
- Dispens från föreskrifter om skyddade områden enligt miljöbalken.
- Tillstånd för vattenverksamhet enligt miljöbalken.
- Tillstånd enligt kulturmiljölagen för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämnning.
- Tillstånd enligt kulturmiljölagen att ändra ett byggnadsminne i strid med skyddsbestämmelserna.
- Tillstånd att ändra kyrkobyggnader, kyrkotomter eller en begravningsplats enligt kulturmiljölagen.
- Tillstånd att utforska kontinentalsockeln samt tillstånd för undersökning inför utläggning och utläggning av undervattenskablar och rörledningar inom svenskt territorium enligt lagen om kontinentalsockeln.
- Tillstånd för utläggande av undervattenskablar och rörledningar på kontinentalsockeln utanför territorialgränsen enligt lagen om kontinentalsockeln.

⁵ Se artikel 14 i GIA.

- Tillstånd till sjömätning enligt lagen om skydd för geografisk information.
- Tillstånd att använda offentlig plats enligt ordningslagen.

För att kunna bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet kan en operatör, utöver att ansöka om tillstånden ovan, behöva ingå civilrättsliga avtal eller anmäla en åtgärd i enlighet med vissa författningar. Även om sådana avtal och anmälningar behövs är de inte tillstånd i EU-förordningens mening.

För att kunna bedöma vilka svenska regelverk som berörs av reglerna om tillståndsförfaranden och ledningsrätter i artikel 7 i GIA behöver vi först ta ställning till vilka olika tillstånd som omfattas av bestämmelserna.

13.3.1 Särskilt om ledningsrätter

Ledningsrätter är, enligt artikel 2.12 i GIA med hänvisning till artikel 43.1 i kodexen, rättigheter som beviljas en operatör, att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom för att bygga ut nät med mycket hög kapacitet och tillhörande faciliteter.

Sådana rättigheter som avses i bestämmelserna ovan regleras i Sverige i ledningsrättslagen. Ledningsrätt enligt ledningsrättslagen omfattas därmed av GIA:s regler om tillståndsförfaranden och ledningsrätter.

13.3.2 Andra tillstånd i förordningens mening

Med *tillstånd* avses enligt artikel 2.10 i GIA ett uttryckligt eller underförstått beslut eller en uppsättning beslut som fattas av en eller flera behöriga myndigheter samtidigt eller efter varandra och som i enlighet med nationell rätt krävs för att ett företag ska kunna genomföra bygg- eller anläggningsprojekt som är nödvändiga för utbyggnaden av element av nät med mycket hög kapacitet.

Tillstånd för nätutbyggnad

Enligt definitionen av tillstånd i GIA ska det vara fråga om ett beslut från en behörig myndighet och beslutet ska i enlighet med nationell rätt krävas för att genomföra sådana bygg- eller anläggningsprojekt som är nödvändiga vid nätutbyggnad. Av skälen framgår att ett antal olika tillstånd för utbyggnad av delar av elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter kan vara nödvändiga för att skydda unionens och medlemsstaternas allmänna intressen, vilka kan omfatta grävning, byggande, stadsplanering, miljötillstånd och andra tillstånd samt ledningsrätter.⁶ Detta ger enligt vår bedömning stöd för att de tillstånd som avses är sådana som har åtminstone ett visst samband med, och krävs just för att det är ett nät med mycket hög kapacitet som ska byggas. Så kan t.ex. vara fallet när någon ska gräva i marken på en viss plats, sätta upp en antenninstallation eller dra ledningar en viss sträcka – i vatten eller på land. Det innebär att t.ex. beslut om att dra ledning i vägområde enligt väglagen, bygglov och marklov enligt plan- och bygglagen, vissa tillstånd eller dispenser enligt miljöbalken, tillstånd enligt kulturmiljölagen, tillstånd att ta i anspråk offentlig plats enligt ordningslagen (1993:1617), tillstånd enligt lagen (1966:314) om kontinentalsockeln och tillstånd till sjömätning enligt lagen (2016:319) om skydd för geografisk information enligt vår mening omfattas av begreppet tillstånd i GIA. Däremot omfattas inte t.ex. arbetstillstånd, eftersom ett sådant tillstånd generellt kan behövas för arbetskraft och det har inget samband med att det är fråga om utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet.

Endast offentligrättsliga tillstånd omfattas

Eftersom det av definitionen av tillstånd följer att det ska vara fråga om ett *beslut av en behörig myndighet som krävs i enlighet med nationell rätt* anser vi också att det enbart är offentligrättsliga tillstånd, dvs. beslut som i regel innebär myndighetsutövning, som omfattas av förordningens bestämmelser om tillståndsförfaranden.

Avtal om nyttjande av kommunal allmän platsmark (s.k. markavtal) och de tillhörande s.k. grävtillstånden, som ledningsägare ofta använder sig av för att skaffa sig rätt att gräva ner sina ledningar i kommunal mark, omfattas därmed inte. Markavtal och kommunala gräv-

⁶ Skäl 42 i GIA.

tillstånd regleras inte i någon författning och det är i de fallen inte fråga om offentligrättslig tillståndsgivning, utan beslut som kommunen i egenskap av markägare förfogar civilrättsligt över.⁷ Så är även fallet när det gäller de nyttjanderättsavtal som kan tecknas med Trafikverket för att dra ledning på dess mark och/eller järnvägsanläggning.⁸ Sammanfattningsvis anser vi att endast offentligrättsliga beslut ska anses vara tillstånd i GIA:s mening. Civilrättsliga avtal är alltså inte att anse som tillstånd i GIA:s mening. Sådana avtal kan dock behöva ingås inför en utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet, som ett komplement till de offentligrättsliga tillstånd som behövs.

Anmälningförfaranden

Att det ska vara fråga om ett *beslut* som fattas av en behörig myndighet och beslutet ska krävas för att ett visst projekt ska kunna genomföras medför enligt vår bedömning att inte heller vissa anmälningförfaranden kan anses vara tillstånd i GIA:s mening.

Många anmälningförfaranden kräver inte att ett beslut fattas som innebär att tillstånd ges eller nekas till en viss åtgärd. Syftet med anmälningförfaranden är i regel att den behöriga myndigheten ska få kunskap om den åtgärd som ska genomföras och att den ska ha möjlighet att antingen vidta tillsynsåtgärder eller underrätta anmälaren om att den måste ansöka om tillstånd. Även om en anmälan i vissa fall kan leda till att en myndighet fattar beslut om t.ex. försiktighetsmått, förbjuder åtgärden eller förelägger om att tillstånd ska sökas anser vi därmed att en anmälan i de fallen inte är att betrakta som ett tillstånd i GIA:s mening.

Sammanfattningsvis anser vi därmed att anmälningförfaranden som enligt författning inte kräver att ett beslut fattas om huruvida åtgärden får vidtas eller ej, inte kan anses vara ett tillstånd i GIA:s mening. Detta innebär att t.ex. en anmälan om att riva eller ändra en byggnad som kan antas komma i fråga som byggnadsminne enligt 3 kap. 6 § kulturmiljölagen, anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 a § miljöbalken och 19 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamheter, anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljö-

⁷ Se NJA 1973 s. 70 och Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2023-12-13 i mål nr T 881-23.

⁸ Jfr regeringens beslut 2012-05-31 i ärendena N2010/7000/TE, N2011/2843/TE, N2011/4855/TE, N2012/607/TE, N2012/608/TE.

balken, anmälan om undersökning enligt 3 § kontinentalsockelförordningen (1966:315) och flyghinderanmälan enligt 6 kap. 23 § luftfartslagen (2010:500) enligt vår mening inte är att anse som tillstånd i GIA:s mening.

Anmälan i enlighet med t.ex. dessa författningar kan dock behövas för att utföra det aktuella bygg- och anläggningsprojektet, som ett komplement till de tillstånd som behövs. Som vi angett ovan kan även civilrättsliga avtal behöva ingås innan ett bygg- eller anläggningsprojekt påbörjas. För att underlätta för operatörer, och för att minska riskerna för missförstånd, är det lämpligt att det i den centrala informationspunkten tydligt framgår att det, utöver de tillstånd som omfattas av GIA, även kan krävas andra åtgärder såsom en anmälan eller ingående av civilrättsliga avtal för att kunna utföra ett bygg- eller anläggningsprojekt. Det skulle också kunna underlätta för operatörerna om information om de anmälningsförfaranden som kan krävas för bygg- och anläggningsprojekt vid utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet tillgängliggörs via den centrala informationspunkten på samma sätt som information om tillstånd ska göras.⁹

I plan- och bygglagen finns bestämmelser om att det för vissa åtgärder, som inte kräver bygglov eller marklov, ska göras en anmälan. Av 9 kap. 16 § och 16 kap. 8 § PBL framgår att det kan föreskrivas anmälningsplikt för sådana åtgärder. Till skillnad mot vad som gäller anmälningsärenden enligt exempelvis miljöbalken ska en anmälan enligt plan- och bygglagen alltid resultera i att ett beslut om startbesked ges eller nekas. Det beslut om startbesked som ska fattas har vidare, till skillnad från anmälningsärenden enligt miljöbalken, ansetts få negativ rättskraft och blir därmed som huvudregel orubbligt.¹⁰ I 6 kap. 5 § PBF finns bestämmelser som reglerar vilka åtgärder som kräver en anmälan. Byggnadsnämnden ska, med anledning av anmälan, meddela sitt beslut om startbesked inom fyra veckor.¹¹ Startbesked med anledning av en anmälan enligt 6 kap. 5 § PBF ska därför enligt vår mening anses vara ett tillstånd i GIA:s mening. Anmälan bör i dessa fall ses som en tillståndsansökan och beslutet om startbesked ska anses vara ett svar på tillståndsansökan. Detta ska dock inte ha någon betydelse utanför GIA-sammanhang och alltså inte ha någon påverkan på plan- och bygglagen eller andra författningar än kom-

⁹ Se artikel 7.2 i GIA och kapitel 19.

¹⁰ Se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom den 23 februari 2016 i mål nr P 1948-15.

¹¹ 9 kap. 45 § PBL.

pletteringslagen, kompletteringsförordningen eller föreskrifter beslutade med anledning av GIA.

Startbesked som fattas till följd av en ansökan om lov bör dock inte anses vara ett separat tillstånd i GIA:s mening. I bygglovet eller marklovet har i dessa fall en stor del av frågorna prövats och de frågor som återstår att bedöma i startbeskedet kan inte medföra att beskedet når upp till vad som avses med tillstånd i GIA:s mening.

Särskilt om detaljplan

I en detaljplan får kommunen bestämma markreservat för sådana trafik- och väganläggningar, energianläggningar, anordningar för elektroniska kommunikationsnät och ledningar som behövs för allmänna ändamål.¹² Genom att det i en plan finns ett markreservat kan nedläggning av t.ex. kabel underlättas genom att utrymmet då inte kan utnyttjas för andra ändamål som försvårar en framtida kabeldragning. En enskild kan begära ett besked av kommunen, ett s.k. planbesked, om att kommunen avser att påbörja en planläggning.¹³ Det krävs dock inte stöd i en detaljplan för kabelnedläggning och normalt inte heller i övrigt för att genomföra bygg- eller anläggningsprojekt som är nödvändiga för utbyggnaden av element av nät med mycket hög kapacitet. Vi anser därmed att beslut om detaljplaner och planbesked inte ska anses vara tillstånd i GIA:s mening.

Tillstånd som rör aktiv utrustning omfattas inte

I avsnitt 8.3 redogör vi för att GIA:s tillämpningsområde och övergripande syfte framför allt är utbyggnad eller användning av passiva nätelement i syfte att bygga ut nät med mycket hög kapacitet. Frågor som rör främst aktiv utrustning ligger utanför GIA:s tillämpningsområde och påverkas således inte av GIA. Tillstånd att använda radiosändare är därmed, enligt vår bedömning, inte ett sådant tillstånd som omfattas av GIA:s regler om tillståndsförfaranden, eftersom radiosändare utgör ett aktivt nätelement.

¹² 4 kap. 6 § PBL.

¹³ 5 kap. 2 § PBL.

13.3.3 Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedömer vi därmed att följande tillstånd är sådana som kan komma att omfattas av bestämmelserna om tillståndsförfaranden och ledningsrätter i GIA och som regelmässigt behövs vid utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet.

- Ledningsrätt enligt ledningsrättslagen.
- Tillstånd att dra ledningar enligt 44 § väglagen.
- Marklov och bygglov enligt plan- och bygglagen.
- Startbesked som följer av en anmälan enligt 9 kap. 16 § plan- och bygglagen.
- Dispens från föreskrifter om skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken.
- Tillstånd för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken.
- Tillstånd för att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning enligt 2 kap. 12 § kulturmiljölagen.
- Tillstånd enligt 3 kap. 14 § kulturmiljölagen att ändra ett byggnadsminne i strid med skyddsbestämmelserna.
- Tillstånd enligt 4 kap. 3 och 13 §§ kulturmiljölagen att ändra kyrkobyggnader, kyrkotomter eller en begravningsplats.
- Tillstånd att utforska kontinentalsockeln samt tillstånd för undersökning inför utläggning och utläggning av undervattenskablar och rörledningar inom svenskt territorium enligt 2 a och 3 §§ lagen om kontinentalsockeln.
- Tillstånd för utläggande av undervattenskablar och rörledningar på kontinentalsockeln utanför territorialgränsen enligt 15 a § lagen om kontinentalsockeln.
- Tillstånd till sjömätning enligt 3 § lagen om skydd för geografisk information.
- Tillstånd att använda offentlig plats enligt 3 kap. 1 § ordningslagen.

13.4 Enhetliga regler

Vår bedömning: Bestämmelserna om enhetliga regler i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur medför inget behov av att ändra befintliga svenska regelverk.

13.4.1 Förordningens bestämmelser

Av artikel 7.1 i GIA framgår att de behöriga myndigheterna inte får otillbörligt begränsa eller hindra utbyggnad av något element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter. Medlemsstaterna ska göra sitt bästa för att underlätta att alla regler som styr de villkor och förfaranden som är tillämpliga för beviljande av tillstånd och ledningsrätter, som krävs för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter, är enhetliga över hela det nationella territoriet.

13.4.2 Vår bedömning

Artikel 7.1 i GIA ställer krav på att medlemsstaterna ska göra sitt bästa för att underlätta att reglerna om villkor och förfaranden för tillstånd är enhetliga. Av skälen framgår att antalet tillstånd som krävs för nätutbyggnad och utbyggnadens lokala karaktär kan innebära tillämpning av olika förfaranden och villkor, vilket kan orsaka svårigheter vid utbyggnaden. För att underlätta utbyggnaden bör därför i möjligaste mån alla regler om villkor och förfaranden för beviljande av tillstånd och ledningsrätter strömlinjeformas och vara konsekventa på nationell nivå, samtidigt som varje behörig myndighets rätt att vara involverad och bibehålla sina beslutsbefogenheter i enlighet med subsidiaritetsprincipen bevaras.¹⁴

Den aktuella bestämmelsen kan tolkas på två sätt. En tolkning är att medlemsstaterna ska göra sitt bästa för att de olika reglerna kring alla olika tillstånd är så likalydande som möjligt. En annan tolkning är att medlemsstaterna ska verka för att reglerna för de olika tillstånden är likalydande på nationell nivå och att det därmed i möjligast

¹⁴ Skäl 42 i GIA.

mån inte finns lokala avvikelser med olika regler om villkor och förfaranden för olika områden inom det nationella territoriet.

Mot bakgrund av att det i bestämmelsen uttryckligen anges att medlemsstaterna ska underlätta att reglerna är enhetliga över hela det nationella territoriet samt att det i skälen hänvisas till utbyggnadens lokala karaktär och att reglerna bör strömlinjeformas och vara konsekventa på nationell nivå, anser vi att den senare tolkningen, dvs. att medlemsstaterna ska göra sitt bästa för att underlätta att reglerna är enhetliga på nationell nivå, är det som bestämmelsen får anses ta sikte på. Den förra tolkningen framstår inte heller som rimlig eftersom tillstånd beviljas på de grunder som rör de skyddsintressen som tillståndet ska skydda. Skyddsintressena är olika för varje sorts tillstånd och därför är det inte troligt att GIA skulle kräva att medlemsstaterna skulle frångå dessa endast i syfte att strömlinjeforma tillstånden för att underlätta utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet.

Bestämmelserna i svensk rätt om de villkor och förfaranden för beviljande av de tillstånd som kan krävas för sådan utbyggnad (se avsnitt 13.3) är i regel enhetliga och konsekventa på nationell nivå. För vissa tillstånd kan villkoren och förfarandena dock skilja sig åt i olika områden i landet. Så kan vara fallet t.ex. vid tillstånd i form av bygglov som grundar sig på specifika lokala bestämmelser i en viss detaljplan eller dispens från föreskrifter om en viss nationalpark, ett naturreservat, ett kulturresevat eller ett naturminne. De övergripande reglerna är dock enhetliga på nationell nivå, genom att reglerna om bygglov respektive skydd av nationalpark, naturreservat, kulturresevat och naturminne finns i plan- och bygglagen respektive miljöbalken, vilka gäller nationellt. Att de närmare föreskrifterna som rör olika lokala områden till viss del skiljer sig åt mellan områdena är enligt vår bedömning både naturligt och ändamålsenligt eftersom villkoren och förfarandena är anpassade utifrån det syfte och skyddsintresse som ska tillgodoses i det aktuella området.

Sammantaget anser vi därmed att det saknas behov av att ändra befintliga svenska regelverk med anledning av artikel 7.1 i GIA.

13.5 Avslag på tillståndsansökningar

Vår bedömning: Möjligheterna i EU:s förordning om gigabit-infrastruktur att avslå en ansökan om tillstånd i de fall den tillståndssökande operatören inte har tillgängliggjort information om det aktuella bygg- och anläggningsprojektet i enlighet med förordningens krav medför inget behov av att ändra befintliga svenska regelverk.

Av artikel 7.4 i GIA följer att de behöriga myndigheterna får avslå ansökningar om tillstånd, inbegripet ledningsrätter, om den operatör som ansöker om tillståndet inte har tillgängliggjort minimiinformation om det aktuella bygg- och anläggningsprojektet via en central informationspunkt i enlighet med artikel 6.1 första stycket. Detta får göras inom 15 dagar från mottagandet av ansökan.

Artikeln innebär en möjlighet för de behöriga myndigheterna att i vissa fall avslå en tillståndsansökan. I de nationella tillståndsförfattningarna kan det finnas bestämmelser om vilka omständigheter som en prövning av tillstånd ska avse. Så är t.ex. fallet i ordningslagen.¹⁵ Den nu aktuella bestämmelsen i GIA är direkt tillämplig och anger ytterligare en omständighet som de behöriga myndigheterna får beakta vid tillståndsprövningen. GIA får enligt vår mening anses som *lex specialis*¹⁶ i förhållande till sådana nationella bestämmelser, eftersom förordningens bestämmelser bara avser tillstånd för att bygga ut nät med mycket hög kapacitet, och inte alla de situationer där sådana nationella tillstånd kan krävas. Mot bakgrund av detta anser vi att det saknas behov av att ändra befintliga svenska regelverk med anledning av bestämmelsen i artikel 7.4 i GIA.

I kapitel 19 lämnar vi förslag om den centrala informationspunktens utformning och föreslår bl.a. ett undantag från artikel 6.1 i GIA, genom att nätoperatörer och offentliga organ inte ska göra minimiinformation tillgänglig via den centrala informationspunkten utan i stället lämna minimiinformationen direkt till den operatör som begärt informationen. Nätoperatörer och offentliga organ ska dock i den centrala informationspunkten lämna sådana uppgifter om sin befint-

¹⁵ Se 3 kap. 14 § ordningslagen.

¹⁶ *Lex specialis* innebär att en specialförfattning går före mer allmänna eller generella författningar, dvs. en regel eller lag som särskilt reglerar en viss situation/fråga/sak ska ges företräde framför en mer allmän bestämmelse eller lag.

liga fysiska infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt som myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten anger.¹⁷ Våra förslag i denna del innebär ett undantag från kraven i artiklarna 4.3 och 6.1 i GIA och ett alternativt sätt att tillgängliggöra minimiinformation. Som konsekvens av detta föreslår vi att artikel 7.4 i GIA inte ska tillämpas för en tillståndsansökan som avser ett planerat bygg- och anläggningsprojekt, om operatören har lämnat de relevanta uppgifterna i den centrala informationspunkten.¹⁸

¹⁷ Se avsnitt 19.3.

¹⁸ Se avsnitt 19.3.

13.6 Tidsfrister för tillståndsprövning

Vårt förslag: De behöriga myndigheterna ska kunna förlänga tidsfristerna för att pröva en ansökan om tillstånd eller ledningsrätter i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om

1. tillståndsförfarandet rör frågor som är särskilt komplicerade eller kräver mycket omfattande utredningsåtgärder,
2. tillståndsförfarandet innebär att samråd ska ske med andra myndigheter eller med enskilda och samrådsprocessen är av sådan art eller omfattning att det inte är möjligt att handlägga ärendet inom den tidsfrist som anges i förordningen,
3. tillståndsförfarandet kräver utredningsåtgärder som är beroende av vissa väder- eller naturförhållanden eller förhållanden för djur- och växtlivet och dessa förhållanden behöver inväntas,
4. det finns omständigheter i tillståndsärendet som på ett betydande sätt påverkas av omständigheter i ett annat pågående ärende eller mål och det finns skäl att avvakta det avgörandet, eller
5. det finns något annat särskilt skäl att förlänga tidsfristen.

Bestämmelser med en sådan innebörd ska införas i kompletteringsförordningen och ett bemyndigande för regeringen att meddela sådana föreskrifter ska införas i kompletteringslagen.

Väglagens bestämmelser om tidsfrist för prövning av ett ärende om att i ett vägområde dra ledningar för elektroniska kommunikationsnät ska upphävas.

Vår bedömning: Bestämmelserna om tidsfrister för tillståndsprövning i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur medför inget ytterligare behov av att ändra befintliga svenska regelverk.

13.6.1 Förordningens bestämmelser

Enligt artikel 7.5 i GIA ska de behöriga myndigheterna bevilja eller avslå en ansökan om tillstånd, utom ledningsrätter, inom fyra månader från dagen för mottagandet av en fullständig tillståndsansökan.¹⁹ Inom 20 arbetsdagar från mottagandet av ansökan ska myndigheterna fastställa om ansökan om tillstånd eller ledningsrätter är fullständig och uppmana sökanden att lämna eventuell information som saknas inom den perioden.²⁰

De ovan nämnda kraven påverkar inte andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av tillståndsförfarandet, inbegripet överklaganden, i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt. De påverkar inte heller de regler som ger sökanden ytterligare rättigheter eller syftar till att säkerställa snabbast möjliga beviljande av tillstånd.²¹

Medlemsstaterna ska på förhand, via en central informationspunkt, ange och offentliggöra skälen till att den behöriga myndigheten på eget initiativ kan förlänga de tidsfrister som anges i artikel 7.5 första stycket och 7.6.²² En förlängning ska vara så kort som möjlig och får inte överstiga fyra månader, utom när så krävs för att uppfylla andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av tillståndsförfarandet, inbegripet överklaganden, i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt.²³ En förlängning får inte begäras för att erhålla saknad information som den behöriga myndigheten inte har begärt av sökanden i enlighet med artikel 7.5 andra stycket.²⁴

Varje avslag rörande ett tillstånd eller en ledningsrätt ska vara vederbörligen underbyggt på grundval av objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande och proportionella kriterier.²⁵

Av artikel 7.6 framgår att genom undantag från artikel 43.1 a i kodexen ska de behöriga myndigheterna, om det utöver tillstånd krävs ledningsrätter på, till eller under offentlig eller privat egendom, med ägarens förhandstillstånd eller i enlighet med nationell rätt, för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller

¹⁹ Se artikelns första stycke.

²⁰ Se artikelns andra stycke.

²¹ Se artikelns tredje stycke.

²² Se artikelns fjärde stycke.

²³ Se artikelns femte stycke.

²⁴ Se artikelns sjätte stycke.

²⁵ Se artikelns sjunde stycke.

tillhörande faciliteter, bevilja sådana ledningsrätter inom fyra månader eller den tidsfrist som fastställts enligt nationell rätt, beroende på vilken period som är kortast, från och med dagen för mottagandet av en fullständig ansökan, utom vid expropriation.

13.6.2 Våra förslag och bedömningar

Behov av ändringar i befintliga svenska regelverk

Plan- och bygglagen

I plan- och bygglagen finns bestämmelser som innehåller tidsfrister och handläggningsregler för tillståndsförfarandena, vilka skulle kunna påverkas av bestämmelserna i artikel 7.5 i GIA.

I 9 kap. 22 § PBL anges att om en ansökan är ofullständig får byggnadsnämnden förelägga sökanden att avhjälpa bristerna inom en viss tid. Om föreläggandet inte följs, får byggnadsnämnden avvisa ansökan eller avgöra ärendet i befintligt skick. Bestämmelsen kan enligt vår bedömning ses som ett komplement till kraven i GIA om att de behöriga myndigheterna inom 20 arbetsdagar ska fastställa om ansökan om tillstånd är fullständig. Vi ser därför inte något behov av att ändra 9 kap. 22 § PBL.

I 9 kap. 27, 28 och 45 §§ PBL finns det vidare bestämmelser om inom vilken tid byggnadsnämnden ska meddela sitt beslut om lov och hur en anmälan ska handläggas. Av 9 kap. 27 § framgår att ett beslut om lov som huvudregel ska meddelas inom tio veckor från den dag ansökan kom in till nämnden. Enligt 9 kap. 28 § får byggnadsnämnden i vissa fall besluta att ett ärende om lov inte ska avgöras förrän en fråga om expropriationstillstånd har avgjorts eller ett planarbete har avslutats. Om kommunen inte har avslutat planarbetet inom två år från det att ansökningen om lov kom in till byggnadsnämnden, ska dock ärendet avgöras utan dröjsmål. Enligt 9 kap. 45 § PBL ska en anmälan som avses i 9 kap. 16 § handläggas skyndsamt. Nämnden ska som huvudregel meddela sitt beslut om startbesked inom fyra veckor från den dag anmälan kom in till nämnden.

Av artikel 7.5 tredje stycket i GIA framgår att tidsfristerna i bestämmelsens första och andra stycke inte påverkar andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av tillståndsförfarandet i nationell rätt. Kraven påverkar inte

heller de regler som ger sökanden ytterligare rättigheter eller syftar till att säkerställa snabbast möjliga beviljande av tillstånd. Eftersom reglerna i 9 kap. 27 och 45 §§ innehåller kortare tidsfrister än de som fastställs i GIA samt då den tidsfrist som fastställts i 9 kap. 28 § PBL får anses vara en sådan tidsfrist som fastställts för ett korrekt genomförande av förfarandet, bedömer vi att de ovan nämnda bestämmelserna i plan- och bygglagen omfattas av undantaget i 7.5 tredje stycket i GIA. Vi anser därför att det saknas behov av att ändra de bestämmelserna.

Väglagen

I samband med genomförandet av utbyggnadsdirektivet infördes det i 44 § femte stycket väglagen bestämmelser om att väghållningsmyndigheten inom fyra månader ska avgöra ett ärende avseende ledningar som ska ingå i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål.

Eftersom utbyggnadsdirektivet ska upphävas och det finns motsvarande bestämmelser i GIA, vilka är direkt tillämpliga i Sverige, föreslår vi att de ovan nämnda bestämmelserna i väglagen ska upphävas för att undvika otillåten dubbelreglering.

Ledningsrättslagen

I artikel 7.6 i GIA anges att genom undantag från artikel 43.1 a i kodexen ska de behöriga myndigheterna bevilja ledningsrätter inom fyra månader eller inom den tidsfrist som fastställts enligt nationell rätt beroende på vilken period som är kortast, från och med dagen för mottagandet av en fullständig ansökan. Detta gäller dock inte vid expropriation.

Av artikel 43.1 a i kodexen följer att medlemsstaterna ska säkerställa att en behörig myndighet, som överväger en ansökan om beviljande av rättigheter att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom för ett företag som godkänts för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät, fattar beslut på grundval av vissa förfaranden och utan dröjsmål, och i alla händelser fattar sitt beslut inom sex månader efter ansökan, utom vid expropriation.

Vid genomförandet av kodexen i svensk rätt bedömdes att den aktuella bestämmelsen var genomförd genom bl.a. ledningsrättslagen. Vad gäller sexmånadersfristen bedömdes att fristen inte är avsedd att påverka medlemsstaternas expropriativa regelverk och att den därför inte innefattar något krav på tidsfrist för ledningsrättsbeslut. Någon genomförandeåtgärd ansågs därför inte nödvändig.²⁶

Mot bakgrund av detta samt GIA:s hänvisning till kodexen och de likartade skrivningarna i de båda rättsakterna bedömer vi att inte heller tidsfristen om fyra månader i artikel 7.6 i GIA är avsedd att påverka medlemsländernas expropriativa regelverk. Den aktuella regleringen kan alltså inte anses omfatta ledningsrättsbeslut. GIA innehåller därmed, enligt vår bedömning, ingen reglering om inom vilken tidsfrist ett ledningsbeslut enligt ledningsrättslagen ska fattas.

Ledningsrättslagen innehåller dock en sådan tidsfrist. Enligt lagen ska ett ledningsbeslut och vissa andra beslut enligt lagen som huvudregel meddelas inom fyra månader från det att ansökan kom in till lantmäterimyndigheten, om förrättningen avser en ledning som ingår i ett elektroniskt kommunikationsnät för allmänt ändamål eller en kanalisation som ska användas för att dra fram en ledning som ingår i ett sådant nät eller vissa elledningar.²⁷ Bestämmelsen infördes i samband med genomförandet av utbyggnadsdirektivet. Enligt befintlig svensk rätt ska alltså sådana ledningsbeslut som i regel är aktuella vid utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet fattas inom fyra månader. En sådan reglering kan enligt vår mening minska hindren och underlätta utbyggnaden av sådana nät. Vi föreslår därför att den aktuella regleringen i ledningsrättslagen behålls. Detta är förenligt med GIA, eftersom artikel 7 inte påverkar medlemsstaternas möjlighet att införa ytterligare bestämmelser för behöriga myndigheter för att påskynda tillståndsförfarandet och förordningen fastställer minimikrav och medlemsstaterna får behålla åtgärder som är striktare än dessa minimikrav, om de syftar till att främja gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur eller möjliggöra en effektivare utbyggnad av ny fysisk infrastruktur.²⁸

Sammantagen anser vi därmed att det inte finns skäl att ändra ledningsrättslagen med anledning av artikel 7.6 i GIA.

²⁶ Promemorian Genomförande av direktivet om inrättande av en kodex för elektronisk kommunikation, s. 248 f. och Ds 2010:19, s. 283 f.

²⁷ 23 a § ledningsrättslagen.

²⁸ Artikel 7.12 och 1.3 i GIA.

Övriga tillståndsförfattningar

De övriga författningar som vi identifierat i avsnitt 13.3 saknar uttryckliga bestämmelser om tidsfrister för tillståndsförfarandena. Mot bakgrund av detta samt då bestämmelserna om tidsfrister i GIA är direkt tillämpliga i Sverige bedömer vi att det saknas behov av att ändra dessa författningar.

Det pågår för närvarande ett lagstiftningsarbete kring hur viss tillståndsprövning enligt miljöbalken kan förenklas och förkortas. Miljötillståndsutredningen har lämnat ett betänkande, SOU 2024:98, som behandlas inom Regeringskansliet. Våra förslag och bedömningar ovan baserar sig på nu gällande rätt. Om utredningens förslag om vissa förfaranden och tidsfrister införs finns skäl att överväga om eller hur dessa berörs av GIA.

Skäl för förlängning av tidsfrister

Av artikel 7.5 fjärde stycket i GIA framgår att medlemsstaterna på förhand via en central informationspunkt, ska ange och offentliggöra skälen till att den behöriga myndigheten, i undantagsfall och vederbörligen underbyggda fall, på eget initiativ kan förlänga de tidsfrister som anges i artikel 7.5 första stycket och 7.6.

De behöriga myndigheterna bör, enligt vår mening, sträva efter att fatta beslut inom fyra månader, vilket är huvudregeln enligt GIA. De bör t.ex. organisera sitt arbete så att tidsfristen i möjligaste mån kan hållas. Myndigheterna bör t.ex. ha en nära dialog med relevanta myndigheter om eventuella samrådsförfaranden och tidsramarna och de övriga formerna för dessa.²⁹

För att kunna utreda en ansökan om tillstånd i tillräcklig grad kan dock flera olika åtgärder behöva vidtas, som i vissa fall kan vara tidskrävande. Olika typer av tillstånd kan också kräva olika typer av åtgärder. En möjlighet att förlänga tidsfristen för att bevilja eller avslå en ansökan om tillstånd bör därför finnas i flera olika situationer.

Ett tillståndsförfarande kan röra frågor som är särskilt komplicerade eller kräva mycket omfattande utredningsåtgärder. Det är vidare inte ovanligt att ett tillståndsförfarande kräver att den som prövar en tillståndsansökan samråder med andra inför beslutsfattande. Samråd kan krävas med enskilda såväl som andra myndigheter i Sverige eller

²⁹ Se även avsnitt 14.3.3.

andra länder. I vissa fall kan sådana samråd vara av sådan art eller omfattning att det inte är möjligt att handlägga ärendet inom de tidsfrister som anges i GIA. Tillståndsförfarandet i fråga kan också kräva utredningsåtgärder som är beroende av vissa väder- eller naturförhållanden eller förhållanden för djur- och växtlivet. I sådana fall kan dessa förhållanden behöva inväntas, t.ex. kan islossning behöva avvaktas innan en undersökning av vatten kan göras eller en viss undersökning behöva avvaktas p.g.a. att fåglar häckar vid den aktuella tidpunkten. Det kan också finnas omständigheter i ett tillståndsärende som på ett betydande sätt påverkas av omständigheter i ett annat pågående ärende eller mål och som medför att det finns skäl att avvakta det avgörandet. I samtliga dessa fall bör det vara möjligt för de behöriga myndigheterna att förlänga tidsfristen i enlighet med bestämmelserna i artikel 7.5 i GIA. Eftersom det är svårt att förutse alla situationer bör en förlängning därutöver kunna ske om det finns något annat särskilt skäl att förlänga tidsfristen. Denna grund för förlängning ska dock tillämpas restriktivt.

En bestämmelse med angivande av de skäl för förlängning av tidsfrister som vi har angett ovan bör införas i kompletteringsförordningen och ett bemyndigande för regeringen att meddela sådana föreskrifter bör införas i kompletteringslagen.

Avslag på tillståndsansökan

Den behöriga myndigheten tillämpar vid handläggningen normalt förvaltningslagen. Detta gäller dock inte de få fall då en ansökan om tillstånd till vattenverksamhet behöver ges in direkt till en mark- och miljödomstol. Domstolen tillämpar då rättegångsbalken. Bestämmelsen i artikel 7.5 sjunde stycket i GIA om att avslag på ansökan om tillstånd eller en ledningsrätt ska vara vederbörligen underbyggt på grundval av objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande och proportionella kriterier motsvaras enligt vår mening av förvaltningslagens (2017:900) bestämmelser.³⁰ GIA:s regler gäller dock framför förvaltningslagen eftersom EU-rätten gäller före nationell rätt och GIA får anses som *lex specialis* i förhållande till förvaltningslagen. Det finns därför inget behov av att ändra förvaltningslagen med anledning av den aktuella bestämmelsen i GIA. Det finns heller

³⁰ T.ex. 5, 23 och 32 §§ förvaltningslagen.

inget behov av att göra ändringar i rättegångsbalken eller några andra befintliga svenska regelverk.

13.7 Möjlighet att förnya tillstånd

Vår bedömning: Möjligheterna i EU:s förordning om gigabit-infrastruktur att i vissa fall förnya ett tillstånd som löpt ut medför inget behov av att ändra svenska regelverk.

Av artikel 7.7 i GIA framgår att de behöriga myndigheterna får förnya ett tillstånd som beviljats en operatör för bygg- och anläggningsprojekt som är nödvändiga för utbyggnaden av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter om bygg- och anläggningsprojekten, av objektivet motiverade skäl, inte kunde påbörjas eller slutföras innan tillståndet löpte ut. Förnyelsen av tillståndet ska beviljas utan ytterligare förfarandekrav för operatörerna.

Bestämmelsen innebär en möjlighet för de behöriga myndigheterna att i vissa fall förnya ett tillstånd som löpt ut. Om möjligheten i bestämmelsen utnyttjas ska tillståndet beviljas utan ytterligare förfarandekrav. Av bestämmelsen följer dock inget krav för behöriga myndigheter att förnya ett tillstånd.

Det finns inga bestämmelser i de författningarna som vi identifierat i avsnitt 13.3 som strider mot eller motverkar ett sådant förfarande som artikeln innebär. I vissa författningar, t.ex. plan- och bygglagen och miljöbalken,³¹ finns bestämmelser om när ett tillstånd upphör att gälla eller när arbetena ska vara utförda. Bestämmelserna innehåller dock ingen reglering om förlängning av tillstånd om tillståndstiden löpt ut, utan i praktiken krävs ett nytt tillstånd om det tidigare har löpt ut och då kan nya förfarandekrav tillkomma.

Artikel 7.7 i GIA, som är direkt tillämplig, ger dock de behöriga myndigheterna en möjlighet att förlänga tillståndet när det är fråga om tillstånd för att bygga ut nät med mycket hög kapacitet. GIA:s bestämmelser i denna del får enligt vår mening anses vara *lex specialis*, eftersom förordningens bestämmelser bara avser tillstånd för att bygga ut nät med mycket hög kapacitet, till skillnad från de nationella författningarna som i regel gäller alla situationer när sådana

³¹ Se 9 kap. 43 § PBL och 22 kap. 25 § miljöbalken.

nationella tillstånd kan krävas, oavsett om det rör nätutbyggnad eller inte. Sammantaget anser vi därmed att det saknas behov av att ändra befintliga svenska regelverk med anledning av artikel 7.7 i GIA.

13.8 Avgift för tillstånd

Vår bedömning: Bestämmelserna i EU:s förordning om gigabit-infrastruktur om avgifter för tillstånd medför inget behov av att ändra svenska regelverk.

13.8.1 Förordningens bestämmelser

Enligt artikel 7.9 i GIA ska andra tillstånd än ledningsrätter som krävs för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter inte omfattas av några avgifter som går utöver de administrativa kostnaderna i enlighet med tillämpliga delar av artikel 16 i kodexen.

Av artikel 16 i kodexen framgår bl.a. att administrativa avgifter sammanlagt ska täcka enbart de administrativa kostnaderna för förvaltning, kontroll och genomdrivande av systemet med den allmänna auktorisationen, nyttjanderätter och de särskilda skyldigheter som kan åläggas företag. I administrativa kostnader ingår kostnader för internationellt samarbete, harmonisering och standardisering, marknadsanalys, tillsyn och annan kontroll av marknaden samt regleringsarbete, inbegripet utarbetande av föreskrifter och förvaltningsbeslut. Avgifterna ska åläggas de enskilda företagen på ett objektivi, transparent och proportionellt sätt så att administrativa tilläggs-kostnader och därmed sammanhängande avgifter minimeras.

13.8.2 Vår bedömning

Genom kraven i artikeln fastställs att avgifter för tillstånd inte får omfatta några andra kostnader än sådana administrativa kostnader som anges i artikel 16 i kodexen. Bestämmelser om avgifter för att pröva tillståndsansökningar finns, i fråga om sådana tillstånd som enligt vår bedömning omfattas av bestämmelserna om tillståndsförfaranden i GIA, i förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, förordningen (1993:1631) om avgifter

för vissa ärenden enligt ordningslagen och i 12 kap. plan- och bygglagen. Vi bedömer dock att de avgifter som tas ut enligt dessa regelverk inte går utöver sådana administrativa kostnader som avses i GIA och kodexen. Vi ser därför inget behov av att ändra svenska regelverk i denna del.

14 Avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan

14.1 Tyst godkännande om en behörig myndighet inte har prövat en ansökan om tillstånd inom tillämpliga tidsfrister

14.1.1 Förordningens bestämmelser

Av artikel 8.1 i GIA framgår att om en behörig myndighet inte har fattat ett beslut inom den tillämpliga tidsfrist som anges i artikel 7.5 ska tillståndet anses vara beviljat när tidsfristen löper ut (s.k. tyst godkännande). Av artikel 8.2 framgår dock att medlemsstaterna får avvika från bestämmelsen om tyst godkännande om minst ett av följande rättsmedel finns tillgängligt för tillståndsförfarandet i fråga:

- a) Den operatör som har lidit skada till följd av den behöriga myndighetens bristande efterlevnad av den tillämpliga tidsfristen enligt artikel 7.5 har rätt att begära ersättning för skada i enlighet med nationell rätt.
- b) Operatören får hänskjuta ärendet till en domstol eller till en tillsynsmyndighet.

Av artikel 7.5 i GIA framgår att behöriga myndigheter ska bevilja eller avslå en ansökan om tillstånd, utom ledningsrätter, inom fyra månader från dagen för mottagandet av en fullständig tillståndsansökan. Kravet påverkar dock inte andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av tillståndsförfarandet, inbegripet överklagande-förfaranden. Av artikeln framgår vidare att tidsfristen om fyra månader inte är absolut. De behöriga myndigheterna får i vissa fall förlänga tidsfristen på grund av skäl som medlemsstaten har angett på förhand. En förlängning ska vara

så kort som möjlig och får inte överstiga fyra månader, utom när så krävs för att uppfylla andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av tillståndsförfarandet.¹

I avsnitt 13.2 redogör vi för vem som är att anse som en behörig myndighet och som därmed omfattas av bestämmelserna om tidsfrister och tyst godkännande i artiklarna 7 och 8 i GIA. I avsnitt 13.3 redogör vi för vilka tillstånd vi anser omfattas av reglerna.

14.1.2 Vårt uppdrag

Regeringen har i kommittédirektiven gett oss i uppdrag att lämna förslag på hur Sverige kan avvika från artikel 8.1 om tyst godkännande genom uppfyllande av artikel 8.2 a.² Vårt uppdrag är alltså inte att utreda om det är lämpligt att avvika från bestämmelsen om tyst godkännande, utan endast att föreslå hur ett sådant avvikande kan uppnås.

14.2 Upphävande av befintlig förordning

Vårt förslag: Förordningen som reglerar avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en tillståndsansökan enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska upphävas.

Långsam handläggning kan som huvudregel inte läggas till grund för att bevilja ett tillstånd enligt svensk rätt. En sådan ordning skulle även kunna strida mot flera principer i det svenska rättssystemet, däribland det kommunala självstyret. Artikel 8 i GIA ska börja att tillämpas den 12 november 2025. De kompletterande bestämmelserna till GIA, som har sin grund i detta betänkande, kommer inte kunna träda i kraft samtidigt som förordningen ska börja tillämpas. Vi överlämnade därför under våren 2025 en promemoria till Regeringskansliet med förslag på hur Sverige övergångsvis, fram till dess att det fullständiga regelverket med kompletterande bestämmelser till GIA har trätt i kraft, kan avvika från artikel 8.1 om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämp-

¹ Se vidare avsnitt 13.6, där artikel 7.5 i GIA behandlas närmare.

² Dir. 2024:76.

liga tidsfrister.³ Detta för att säkerställa att kompletterande svenska författningsbestämmelser till artikel 8 i GIA har trätt i kraft när förordningen ska börja tillämpas. Regeringen har därefter, i enlighet med vårt förslag, beslutat att införa en ny förordning som reglerar avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande.⁴ Förordningen träder i kraft den 12 november 2025. Förordningens bestämmelse om avvikande från tyst godkännande gäller inte när domstolar fullgör sina rättsskipningsuppgifter. Regeringen har dock remitterat en promemoria med förslag om en lag med bestämmelser om avvikande från tyst godkännande om en domstol inte har prövat en tillståndsansökan enligt GIA.⁵ Lagen föreslås träda i kraft den 12 mars 2026.

I detta kapitel lämnar vi våra slutliga förslag på hur Sverige kan avvika från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister. Förslagen i detta kapitel skiljer sig något från våra förslag i promemorian, på så sätt att vi föreslår en ny skadeståndsbestämmelse i stället för att hänvisa till 3 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207). Förslagen i detta betänkande innebär vidare att avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande gäller alla behöriga myndigheter, även domstolar när de fullgör sina rättsskipningsuppgifter. Därutöver lämnar vi några ytterligare förslag med anledning av artikel 8 i GIA. Det kan övervägas om bestämmelserna bör införas i den förordning som regeringen har beslutat eller i kompletteringslagen. Förslagen innehåller skyldigheter som riktar sig till bl.a. kommuner och, som ovan nämnts, domstolar när de fullgör sina rättsskipningsuppgifter. Sådana bestämmelser ska införas i lag. Vi anser därför att det är lämpligt att alla bestämmelser som rör avvikande från tyst godkännande samlas i kompletteringslagen och att den nu gällande förordningen upphävs vid samma tidpunkt som de nya kompletteringsförfattningarna träder i kraft, se avsnitt 23.1 och 23.2.

³ Promemoria Avvikande från tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en tillståndsansökan enligt EU:s förordning om gigabitinfrastuktur.

⁴ Förordningen (2025:893) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastuktur.

⁵ Promemoria Avvikande från tyst godkännande om en domstol inte har prövat en tillståndsansökan enligt EU:s förordning om gigabitinfrastuktur.

14.3 Tillgängligt rättsmedel

Vår bedömning: De relevanta tillståndsförfattningarna innehåller inga bestämmelser som kan anses utgöra ett sådant rättsmedel som avses i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

I skadeståndslagen finns en bestämmelse som utgör ett sådant rättsmedel, men den kan inte tillämpas i de fall regeringen är behörig myndighet att pröva en tillståndsansökan och överskrider den tillämpliga tidsfristen i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Vårt förslag: I kompletteringslagen ska det införas en skadeståndsbestämmelse som kan tillämpas i samtliga fall då en behörig myndighet överskridit den tillämpliga tidsfristen i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Staten eller en kommun ska ersätta en operatörs rena förmögenhetsskada som vållas av att operatörens ansökan om tillstånd, genom försummelse, inte har prövats inom den tillämpliga tidsfristen. Detta ska även gälla ett kommunalförbund.

Av artikel 8.2 a i GIA följer att medlemsstaterna får avvika från bestämmelsen i artikel 8.1 om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister om operatören har tillgång till ett rättsmedel som gör det möjligt för operatören att begära ersättning för skada till följd av att en behörig myndighet inte har efterlevt tidsfristen i artikel 7.5. Det behöver därför klargöras om det finns bestämmelser i svensk rätt som kan anses utgöra ett sådant rättsmedel. Om sådana bestämmelser saknas ska förslag om detta lämnas.

14.3.1 Tillståndsförfattningarna och befintliga rättsmedel i dessa

De olika tillstånd som, enligt vår bedömning, kan komma att omfattas av reglerna om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister regleras i miljöbalken, lagen om kontinentalsockeln, väglagen, kulturmiljölagen, ordningslagen, plan- och bygglagen och lagen om skydd för geo-

grafisk information.⁶ Dessa författningar innehåller inga bestämmelser som medger ersättning för skada på grund av dröjsmål vid handläggning av tillståndsärenden. I plan- och bygglagen finns det dock en bestämmelse om avgiftsreduktion vid förseningar i handläggningen av vissa ärenden.

Enligt 12 kap. 8 a § PBL ska avgiften för handläggningen av bl.a. ett ärende om lov eller en anmälan reduceras med en femtedel för varje påbörjad vecka som en tidsfrist överskrids. Syftet med systemet med avgiftsreduktion är att effektivisera hanteringen av sådana ärenden och skapa incitament för att korta handläggningstiderna.⁷ Det är således närmast fråga om ett sanktionssystem riktat till byggnadsnämnderna. Bestämmelsen ger inte möjlighet att begära ersättning för en viss skada, utan ersättningen sker i form av den stadgade avgiftsreduceringen, vilken byggnadsnämnderna ska hantera på eget initiativ vid uttag av avgiften. Systemet med reducerade avgifter i plan- och bygglagen kan därmed inte anses vara ett sådant rättsmedel som GIA hänvisar till i denna del.

De relevanta tillståndsförfattningarna innehåller därmed inga bestämmelser som kan anses utgöra ett sådant rättsmedel som avses i GIA och det måste därför övervägas om det finns rättsmedel i någon annan författning.

14.3.2 Skadeståndslagen

Enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen ska staten eller en kommun ersätta

1. personskada, sakskada eller ren förmögenhetsskada, som vållas genom fel eller försummelse vid myndighetsutövning i verksamhet för vars fullgörande staten eller kommunen svarar,
2. skada på grund av att någon annan kränks på sätt som anges i 2 kap. 3 § genom fel eller försummelse vid sådan myndighetsutövning, och
3. skada som ersätts enligt 2 kap. 3 a § och som orsakas genom fel eller försummelse vid sådan myndighetsutövning.

⁶ Se avsnitt 13.3.

⁷ Se MÖD 2022:8 och prop. 2017/18:210 s. 12 f.

Bestämmelsen innebär inte något strikt skadeståndsansvar för staten eller kommunen, utan ansvar för styrkt vållande. Att det har förekommit något som i och för sig kan vara skadeståndsgrundande är inte heller tillräckligt för att ersättning ska utges. Det krävs också att det inträffade har orsakat skada. Det är den som begär ersättning som ska bevisa skadan, dess omfattning och sambandet med felet eller försummelsen.

Artikel 8.2 a i GIA kräver enligt vår bedömning inte något strikt ansvar för de behöriga myndigheterna, eftersom det endast anges att det ska finnas ett rättsmedel som ger den operatör som har lidit skada rätt att begära ersättning för denna. För att det ska kunna anses vara ett sådant rättsmedel bör det dock finnas en reell möjlighet att få ersättning för den skada som den långsamma handläggningen har orsakat.

Ett oacceptabelt dröjsmål vid handläggningen av ett ärende kan vara att bedöma som fel eller försummelse i skadeståndslagens mening. Av praxis framgår bl.a. att det dels ska kunna konstateras ett dröjsmål, dels att dröjsmålet kan kvalificeras som oaktsamt.⁸ I artikel 7.5 i GIA föreskrivs en tidsfrist inom vilken tillstånd ska meddelas. Om en sådan frist överskrids skulle det kunna betraktas som oaktsamt och därmed skadeståndsgrundande enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen.⁹

Bestämmelsen i 3 kap. 2 § skadeståndslagen förutsätter även att skadan har vållats vid myndighetsutövning. Myndigheters beslut om en förmån som bara det allmänna kan ge och åtgärder i sådana sammanhang utgör myndighetsutövning enligt lagen. Sådan tillståndsgivning som det är fråga om i nu aktuellt fall bör därmed anses utgöra myndighetsutövning i skadeståndslagens mening.

Bestämmelsen ger vidare rätt till ersättning för person- och sakskador, ren förmögenhetsskada och i vissa fall ideell skada. Vilken typ av skada som det rättsmedel som GIA hänvisar till ska kunna ersätta framgår inte tydligt av förordningen. Den skada som i huvudsak kan komma att uppstå vid ett överskridande av tidsfristen i förordningen bör dock vara ren förmögenhetsskada. Den ersättning för skada som kan utgå enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen får därför anses tillräcklig för att uppfylla kraven i artikel 8.2 a i GIA.

⁸ Se t.ex. Justitiekanslerns beslut den 19 maj 2017 med dnr 7552-16-40, den 16 mars 2022 med dnr 2021/5112 och den 9 januari 2024 med dnr 2022/5055 samt Bertil Bengtsson, *Det allmännas ansvar enligt skadeståndslagen*, 2:a uppl. 1996, s. 87.

⁹ Jfr t.ex. Justitiekanslerns beslut den 19 maj 2017 med dnr 7552-16-40, den 13 juni 2018 med dnr 5734-17-4.3, den 19 maj 2020 med dnr 5958-19-4.3.2 och den 16 mars 2022 med dnr 2021/5112.

Vi anser därmed att det genom 3 kap. 2 § skadeståndslagen finns en reell möjlighet att få ersättning för den skada som ett överskridande av tidsfristen i artikel 7.5 i GIA kan orsaka. Bestämmelsen får därför anses utgöra ett sådant rättsmedel som avses i artikel 8.2 a i förordningen.

Enligt 3 kap. 7 § skadeståndslagen får talan om ersättning enligt 3 kap. 2 § dock inte föras med anledning av beslut av bl.a. regeringen. Detta har ansetts tillämpligt också när skadeståndstalan grundats på underlåtenhet att fatta beslut.¹⁰ Regeringen prövar bl.a. frågor om tillstånd till utläggning av undervattenskablar och rörledningar enligt lagen om kontinentalsockeln,¹¹ vilket är ett sådant tillstånd som kan omfattas av bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister i GIA. Det rättsmedel som finns i 3 kap. 2 § skadeståndslagen är därmed inte tillräckligt för att i samtliga fall kunna avvika från bestämmelsen om tyst godkännande i GIA. Det behöver också säkerställas att det även i fall då regeringen är behörig myndighet finns ett tillgängligt rättsmedel som innebär att en operatör kan begära ersättning för den skada som ett överskridande av den tillämpliga tidsfristen i GIA kan orsaka.

14.3.3 Ny skadeståndsbestämmelse

För att säkerställa att det finns ett tillgängligt rättsmedel även i fall då regeringen är behörig myndighet bör det enligt vår mening införas en bestämmelse i kompletteringslagen som reglerar detta. En sådan bestämmelse kan utformas på olika sätt. Ett alternativ är att det införs en bestämmelse som reglerar statens skadeståndsansvar i de fall då regeringen prövar tillståndsansökningar som omfattas av tidsfristen i artikel 7.5 i GIA och tidsfristen överskrids, och att 3 kap. 2 § skadeståndslagen tillämpas i övriga fall. Ett annat alternativ är att det införs en skadeståndsbestämmelse som gäller för alla behöriga myndigheter och som endast är avsedd att användas för situationer där en behörig myndighet överskrider tidsfristen i samband med sådan tillståndsgivning som avses i GIA. En fördel med det första alternativet är att den befintliga bestämmelsen i 3 kap. 2 § skade-

¹⁰ Jfr NJA 1978 s. 125.

¹¹ 4 § kontinentalsockelförordningen.

ståndslagen tillämpas och att tillhörande praxis då kan tjäna som vägledning för tillämpningen. Det andra alternativet möjliggör dock en mer enhetlig tillämpning, genom att samma bestämmelse kommer att gälla vid samtliga behöriga myndigheters överskridande av tidsfristen i GIA. Tillämpningen kan också underlättas av att regleringen samlas i kompletteringslagen. En särreglering i kompletteringslagen hindrar inte heller att viss ledning hämtas från praxis avseende 3 kap. 2 § skadeståndslagen. Sammantaget anser vi därmed att det lämpligaste alternativet är att det införs en skadeståndsbestämmelse i kompletteringslagen som gäller för alla behöriga myndigheter. Eftersom skadeståndslagens bestämmelser enbart ska tillämpas om något annat inte är särskilt föreskrivet¹² ska kompletteringslagens bestämmelse tillämpas i första hand. Någon ytterligare reglering eller förtydligande avseende detta behövs inte.

De som omfattas av tidsfristerna för tillståndsförfaranden i GIA kan vara både statliga och kommunala behöriga myndigheter. Skadeståndsbestämmelsen i kompletteringslagen bör därför reglera skadeståndsansvar för såväl staten som kommuner. Som vi redogör för ovan kräver artikel 8.2 a i GIA, enligt vår bedömning, inte att det ska föreligga ett strikt ansvar för de behöriga myndigheterna. Mot bakgrund av detta, och i likhet med vad som gäller enligt 3 kap. 2 § skadeståndslagen, bör skadeståndsbestämmelsen inte innebära något strikt skadeståndsansvar för staten och kommuner, utan enbart ett ansvar för styrkt vållande. Att en operatörs tillståndsansökan inte har prövats inom tidsfristen, ska inte vara tillräckligt för att ersättning ska utgå, utan det bör krävas att det inträffade också har orsakat skada. Eftersom vi bedömer att den skada som i huvudsak kan komma att uppstå vid ett överskridande av tidsfristen i GIA är ren förmögenhetsskada bedömer vi att det är lämpligt att bestämmelsen avgränsas till att medge ersättning för sådan skada. Bestämmelsen bör därutöver begränsas till att enbart medge ersättning för en *operatörs* rena förmögenhetsskada, eftersom det tillgängliga rättsmedlet enligt artikel 8.2 a i GIA ska ge just operatörer rätt att begära ersättning för skada som den lidit till följd av den behöriga myndighetens bristande efterlevnad av den tillämpliga tidsfristen.

Vi föreslår därför att det i kompletteringslagen ska införas en bestämmelse om att staten eller en kommun ska ersätta en operatörs rena förmögenhetsskada som vållas av att operatörens tillstånds-

¹² 1 kap. 1 § skadeståndslagen.

ansökan, genom försummelse, inte har prövats inom den tillämpliga tidsfristen som följer av artikel 7.5 i GIA, kompletteringslagen och kompletteringsförordningen. En sådan bestämmelse uppfyller enligt vår mening kraven för att vara ett sådant rättsmedel som avses i artikel 8.2 a i förordningen.

Vid bedömningen av om försummelse förelegat kan ledning hämtas från när det enligt praxis avseende 3 kap. 2 § skadeståndslagen anses ha förelegat oaktsamhet vid dröjsmål i handläggningen av ett ärende.

Huvudregeln är att vilken kommunal angelägenhet som helst får anförtros åt ett kommunalförbund. Kommunalförbund får utan särskilt lagstöd ha hand om myndighetsutövning.¹³ Eftersom kommuner kan överlåta myndighetsutövning till kommunalförbund bör även kommunalförbund omfattas av skadeståndsskyldigheten. Vi föreslår därför att detta framgår av bestämmelsen.

Frågor kan uppkomma om skadeståndsansvar vid tillståndsförfaranden som inkluderar samråd med andra myndigheter. Frågan om ansvarsfördelning i sådana situationer får hanteras inom rättstillämpningen. För undvikande av förseningar bör den behöriga myndigheten och samrådsmyndigheten ha en nära dialog om tidsramarna och de övriga formerna för samrådsförfarandet.

Vårt förslag innebär att det införs en ny bestämmelse som kan användas för att begära ersättning för skador av bl.a. staten. I förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten regleras vissa frågor med anledning av anspråk på ersättning för skador som riktas mot staten, bl.a. vilken myndighet som ska handlägga ersättningsanspråken. Den myndighet som handlägger ett ersättningsanspråk förhandlar för statens räkning med den som kräver ersättning och för också statens talan inför domstol. Som huvudregel får myndigheten också på statens vägnar besluta i fråga om skadestånd.¹⁴ Av 3 och 4 §§ förordningen framgår att Justitiekanslern och Kammarkollegiet handlägger anspråk på ersättning med stöd av vissa särskilt utpekade bestämmelser. Av 5 § förordningen framgår att de förvaltningsmyndigheter som anges i bilagan till förordningen handlägger andra anspråk än de som anges i 3 och 4 §§, om anspråket avser en skada som har inträffat inom myndighetens verksamhetsområde. I andra fall handläggs sådana anspråk av Justitiekanslern. Vi ser ingen anledning att frångå den huvud-

¹³ Kommunallagen En kommentar, Madell och Lundin, Juno Version 4B.

¹⁴ 6 § förordningen om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten.

regel som gäller och lämnar därför inget förslag om ändring av den aktuella förordningen.

14.4 Avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister

Vårt förslag: Tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska inte tillämpas i Sverige. Ett tillstånd ska därför inte anses beviljat om en behörig myndighet inte har prövat ansökan inom den tillämpliga tidsfristen som följer av EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, kompletteringslagen och kompletteringsförordningen. En bestämmelse av sådan innebörd ska införas i kompletteringslagen.

Enligt vår mening innebär artikel 8.2 i GIA att det utöver ett tillgängligt rättsmedel även krävs ett ställningstagande från medlemsstaten om att den avviker från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister. Det bör därför införas en bestämmelse i kompletteringslagen av innebörd att artikel 8.1 i förordningen inte ska tillämpas i Sverige. I en sådan bestämmelse bör det regleras att ett tillstånd inte ska anses beviljat om en behörig myndighet inte har prövat ansökan inom den tillämpliga tidsfristen som följer av artikel 7.5 i GIA, kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.

14.5 Möte för att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndsansökan

Vårt förslag: Den behöriga myndighet som prövar en ansökan om tillstånd ska, om en operatör begär det eller på eget initiativ, bjuda in den tillståndssökande operatören till ett möte för att underlätta antagandet av ett beslut om en tillståndsansökan. En bestämmelse av sådan innebörd ska införas i kompletteringslagen.

14.5.1 Förordningens bestämmelser

Om möjligheten till undantag från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister utnyttjas finns det i artikel 8.3 i GIA bestämmelser som reglerar att ett möte i vissa fall ska hållas för att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndsansökan.

Av artikeln framgår att medlemsstaten ska säkerställa att den behöriga myndigheten eller ett annat organ som medlemsstaten har utsett, vid utgången av den tidsfrist som fastställts i enlighet med artikel 7.5, utan onödigt dröjsmål på operatörens begäran eller på eget initiativ, ska bjuda in sökanden till ett möte för att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndsansökan. Mötet ska sammankallas av den behöriga myndigheten senast två månader efter det att ansökan har lämnats in. Utan onödigt dröjsmål efter mötet ska den behöriga myndigheten lämna en skriftlig redogörelse för diskussionen, inbegripet de berörda parternas inställning, och indikera för operatören ett datum då ett beslut om tillståndsansökan ska fattas.

14.5.2 Vårt förslag

Eftersom vi föreslår att bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett tillståndsbeslut inom tillämpliga tidsfrister inte ska tillämpas ska kraven i artikel 8.3 i GIA uppfyllas. Artikeln överlåter till medlemsstaten att säkerställa att den behöriga myndigheten eller ett annat organ bjuder in operatören till ett möte. Skyldigheten att bjuda in till möte är dock inte absolut, utan gäller om operatören eller myndigheten begär det.¹⁵

I förvaltningslagen finns regler om myndigheters serviceskyldighet och om att myndigheter ska ge en enskild part möjlighet att lämna uppgifter muntligt.¹⁶ Reglerna innebär dock inte att myndigheter alltid är skyldiga att bjuda in till ett möte om en enskild begär det. För att säkerställa att kraven i artikel 8.3 i GIA uppfylls föreslår vi därför att det i kompletteringslagen ska införas en bestämmelse om att operatörer, under de förutsättningar som anges i artikel 8.3 i GIA, ska bjudas in till ett möte för att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndsansökan.

¹⁵ Se artikel 8.3 och skäl 46 i GIA.

¹⁶ 6 och 24 §§ förvaltningslagen.

Av artikel 8.3 framgår att inbjudan ska lämnas av den behöriga myndigheten eller ett annat organ som medlemsstaten har utsett. Den behöriga myndigheten är, som vi har nämnt i avsnitt 13.2, enligt vår bedömning den som först prövar ansökan om tillstånd. Det är i regel den som har bäst kännedom om ärendet och det framstår därför som lämpligt att den bjuder in till mötet, i de fall operatören begär ett sådant möte eller om den behöriga myndigheten finner det lämpligt. Av bestämmelsen i kompletteringslagen bör det därför framgå att det är den behöriga myndighet som prövar en tillståndsansökan som i så fall ska bjuda in till mötet. Eftersom vi inte anser att den som prövar ett överklagande är en behörig myndighet omfattas den därmed inte av mötesbestämmelsen.

De behöriga myndigheterna kan vara såväl statliga förvaltningsmyndigheter som regeringen, mark- och miljödomstolar eller kommunala nämnder. Även om skyldigheterna åläggs den behöriga myndigheten finns det inget som hindrar att uppgifterna som följer av den föreslagna bestämmelsen och artikel 8.3 i GIA delegeras. Den föreslagna bestämmelsen om inbjudan till möte ger därmed inte en ovillkorlig rätt till ett möte med t.ex. regeringen eller en byggnadsnämnd, utan mötet kan komma att hållas av exempelvis en handläggande tjänsteman i enlighet med en given delegation. Hos mark- och miljödomstolarna kan mötet t.ex. lämpligen ske med målets ordförande och det tekniska råd som deltar i målets handläggning. Det är sannolikt i mycket få fall som det kan bli aktuellt att ge in en ansökan om tillstånd till mark- och miljödomstolen. För de fall det sker har vi övervägt om mötet ska formaliseras och anses som en muntlig förberedelse.¹⁷ Med hänsyn till att det i vissa fall är först efter en eventuell huvudförhandling som tidsutdräkt sker och att tidpunkten för att hålla muntliga förberedelser då får anses ha passerats föreslår vi i stället den ovan redovisade informella lösningen, även i de fall den behöriga myndigheten är en mark- och miljödomstol.

Av artikel 8.3 i GIA följer även att mötet ska sammankallas av den behöriga myndigheten senast två månader efter det att ansökan har lämnats in och att myndigheten utan onödigt dröjsmål efter mötet ska lämna en skriftlig redogörelse för diskussionen, inbegripet de berörda parternas inställning, och indikera ett datum då ett beslut om tillståndsansökan ska fattas. Denna del av bestämmelsen är direkt tillämplig. För tydlighets skull bör det dock i den ovan föreslagna

¹⁷ Se 22 kap. 11 och 11 a §§ miljöbalken.

bestämmelsen i kompletteringslagen finnas en upplysning om detta. Lämpligen kan redogörelsen lämnas i form av en tjänsteanteckning.

Artikeln ordalydelse kan medföra vissa oklarheter kring vilken ansökan som avses och när tidsfristen på två månader börjar löpa. Läst mot den första meningen i artikel 8.3 och vid en jämförelse med den engelska språkversionen kan det, enligt vår mening, inte tolkas på annat sätt än att det är ansökan (begäran) om möte som avses.

15 Undantag från tillståndsförfaranden

Vår bedömning: I många svenska tillståndslagar krävs inte tillstånd för bygg- och anläggningsprojekt med begränsad inverkan. Ytterligare undantag behövs inte.

15.1 Förordningens bestämmelser

Enligt artikel 9.1 i GIA ska vissa bygg- och anläggningsprojekt inte omfattas av något tillståndsförfarande i den mening som avses i artikel 7,¹ om inte sådant tillstånd krävs i enlighet med andra unionsrättsakter. De bygg- och anläggningsprojekt som avses är reparations- och underhållsarbeten som har begränsad omfattning,² begränsade tekniska uppgraderingar av befintliga projekt eller installationer med begränsad inverkan och småskaliga bygg- och anläggningsprojekt som har begränsad omfattning³ och som krävs för utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet.

Artikel 9.2 i GIA anger att medlemsstaterna, på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl, ska identifiera de typer av bygg- och anläggningsprojekt på vilka artikel 9.1 är tillämplig. De ska sedan offentliggöra information om dessa via en central informationspunkt.

Av artikel 9.3 framgår att de behöriga myndigheterna ändå får kräva tillstånd för utbyggnad av element av nät med mycket hög

¹ I avsnitt 13.3 redogör vi för vilka svenska tillstånd vi anser omfattas av GIA:s regler om tillståndsförfaranden.

² Den begränsade omfattningen kan avse t.ex. värde, storlek, inverkan och varaktighet, se artikel 9.1.a i GIA.

³ I likhet med artikel 9.1 a i GIA kan den begränsade omfattningen avse t.ex. värde, storlek, inverkan och varaktighet, se artikel 9.1 c.

kapacitet eller tillhörande faciliteter i vissa situationer, även för sådana bygg- och anläggningsprojekt som medlemsstaten har identifierat i enlighet med artikel 9.2 i GIA. Så är fallet när det gäller fysisk infrastruktur eller vissa kategorier av fysisk infrastruktur som är skyddade av skäl som rör arkitektoniskt, historiskt eller religiöst värde eller miljövärde eller som av andra skäl är skyddade i enlighet med nationell rätt.⁴ Om det är nödvändigt av skäl som rör allmän säkerhet, försvar, säkerhet, miljö eller folkhälsa, eller för att skydda säkerheten i kritisk infrastruktur får de behöriga myndigheterna också kräva tillstånd.⁵

Av artikel 9.4 framgår vidare att medlemsstaterna får kräva att operatörer som planerar att utföra sådana bygg- och anläggningsprojekt som omfattas av artikel 9 i GIA underrättar de behöriga myndigheterna om sin avsikt att inleda bygg- och anläggningsprojekten innan projekten påbörjas.

15.2 Vår bedömning

Artikeln innehåller bestämmelser om undantag från tillståndsförfaranden i vissa fall. Artikel 9.1 i GIA skulle vid första åsyn kunna tolkas vara direkt tillämplig, eftersom den innehåller en uppräkningslista av vilka bygg- och anläggningsprojekt som inte ska omfattas av tillståndsförfaranden. Av artikel 9.2 framgår dock att medlemsstaterna, på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl, ska identifiera de typer av bygg- och anläggningsprojekt på vilka artikel 9.1 är tillämplig. Artikel 9.1 behöver alltså kompletteras av den nationella lagstiftaren med stöd av artikel 9.2. Vi bedömer därmed att artikel 9.2 innebär att reglering ska införas på nationell nivå och vi analyserar därför nu gällande regler om tillståndsplikt i Sverige och behovet av ytterligare undantag från tillståndsplikt för vissa typer av bygg- och anläggningsprojekt. Om det skulle behövas ytterligare regler som anger att vissa bygg- och anläggningsprojekt inte ska omfattas av krav på tillstånd anser vi att det är lämpligt att en sådan reglering alltid kombineras med en sådan anmälningsplikt som beskrivs i artikel 9.4 i GIA.

⁴ Artikel 9.3 a i GIA.

⁵ Artikel 9.3 b i GIA.

När en medlemsstat ska ange vilka typer av bygg- och anläggningsprojekt som ska undantas från tillståndsplikt kan den motivera detta med hjälp av olika parametrar som rör t.ex. projektets värde, storlek, inverkan eller varaktighet.⁶ Vi anser inte att det är lämpligt att undanta ett bygg- och anläggningsprojekt från tillståndsplikt baserat på dess värde, storlek eller varaktighet, oavsett om det gäller reparations- och underhållsarbeten eller småskaliga projekt. Anledningen är att varje tillståndsförfattning tar hänsyn till ett eller flera skyddsvärden, t.ex. arkitektoniska, historiska eller religiösa värden, miljövärden, säkerhet eller försvar. Ett bygg- och anläggningsprojekt kan innebära skada för de värden som ska skyddas av tillståndslagarna, oavsett projektets värde, storlek eller varaktighet och vi anser därför inte att det är lämpligt att utgå från dessa grunder vid bedömningen av vilka typer av bygg- och anläggningsprojekt som skulle kunna undantas från krav på tillstånd.

Av skälen framgår vidare att undantag från krav på tillstånd skulle kunna avse olika kategorier av infrastruktur som projektet avser, såsom master, antenner, stolpar och underjordiska ledningar.⁷ Vi anser dock att det inte är lämpligt att generellt undanta en viss typ av infrastruktur från tillstånd. Detta eftersom det vanligtvis är en kombination av typen av infrastruktur det rör sig om, bygg- och anläggningsprojektets genomförande och inverkan på omgivningen som avgör om ett tillstånd bör krävas eller inte. I en viss miljö kan ett nätverkselement vara harmlöst, men i en annan miljö kan det till exempel riskera att skada nationell säkerhet, kulturmiljö eller en specifik biotop.

Om sådana undantag från tillståndsplikt skulle införas i Sverige skulle det också riskera att resultera i att tillståndprocessen i sin helhet skulle ta längre tid än annars. Som vi redogör för ovan anser vi nämligen att det i sådana fall vore lämpligt att även införa ett sådant anmälningsförfarande som beskrivs i artikel 9.4 i GIA. Det är enligt vår bedömning sannolikt att följderna av en anmälan många gånger skulle bli att de behöriga myndigheterna kräver att operatören söker ett tillstånd i enlighet med artikel 9.3, eftersom de svenska tillståndslagarna skyddar sådant som anges i den bestämmelsen. Detta innebär att det, trots att det finns ett undantag från ett visst tillståndsförfarande, ändå skulle krävas att operatören söker till-

⁶ Se artikel 9.1 a, b och c i GIA.

⁷ Skäl 45 i GIA.

ståndet. Hanteringen av en anmälan och en påföljande tillståndprocess skulle således sammantaget bli mer tids- och resurskrävande för både operatören och den behöriga myndigheten än om operatören endast ansöker om tillstånd. Undantag från tillståndsplikt som baseras på de ovan angivna grunderna skulle därmed kunna motverka det syfte som artikel 9 i GIA har.⁸

Vi anser dock att undantag från tillståndsplikt som baserar sig på vilken inverkan ett bygg- och anläggningsprojekt har kan vara lämpliga. Många av de svenska tillståndsförfattningar som aktualiseras vid utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet⁹ är redan i dag utformade på så sätt att det finns undantag eller lättnader från tillståndskraven med anledning av t.ex. vilken inverkan en åtgärd har eller om en åtgärd är av brådskande karaktär. Exempelvis krävs det enligt plan- och bygglagen som huvudregel bygglov för att sätta upp en antenn på en fasad eller ett tak endast om ändringen innebär att byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas,¹⁰ dvs. åtgärdens inverkan på byggnaden är avgörande för om tillstånd krävs eller inte. Även enligt kulturmiljölagen är tillståndsplikten kopplad till åtgärdens inverkan, t.ex. om den kommer att ändra eller skada forn-lämningar eller utföras i strid med skyddsbestämmelser för byggnadsminnen.¹¹ Tillstånd eller anmälan enligt väglagen krävs inte för att påbörja ett arbete om det på grund av en inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett väg-område.¹² Tillstånd enligt ordningslagen att använda offentlig plats behövs inte om platsen tas i anspråk endast tillfälligt och i obetydlig omfattning och utan att inkräkta på någon annans tillstånd.¹³ Tillstånd behövs inte heller för ringa sjömätning.¹⁴ I flera tillståndsförfattningar, t.ex. väglagen, plan- och bygglagen, lagen om kontinentalsockeln och miljöbalken finns också bestämmelser om att anmälningsförfaranden i vissa fall är tillräckliga och i de fallen behövs inte något tillstånd. Svenska regelverk är därmed, enligt vår bedömning, redan utformade på så sätt som artikel 9.2 i kombina-

⁸ Syftet med artikel 9 i GIA är att påskynda utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet och samtidigt minska den administrativa bördan för myndigheter som beviljar tillstånd, se skäl 45 i GIA.

⁹ Se avsnitt 13.3.

¹⁰ 9 kap. 2 § första stycket 3 c PBL.

¹¹ 2 kap. 12 § och 3 kap. 14 § kulturmiljölagen.

¹² 44 § fjärde stycket väglagen.

¹³ 3 kap. 1 § ordningslagen.

¹⁴ 3 § andra stycket lagen om skydd för geografisk information.

tion med 9.1 i GIA anger, dvs. att vissa bygg- och anläggningsprojekt som inte har någon nämnvärd inverkan på omgivningen inte kräver några tillstånd.

Sammantaget bedömer vi därför att relevanta undantag från tillståndsförfaranden redan finns och att det på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl inte finns något behov av ytterligare undantag.

Det kan övervägas om det ändå, mot bakgrund av kravet i artikel 9.2, måste anges minst en typ av bygg- och anläggningsprojekt på vilken artikel 9.1 är tillämplig. Eftersom vi anser att svensk rätt redan rymmer relevanta undantag skulle den typ av bygg- och anläggningsprojekt kunna vara ”bygg- och anläggningsprojekt som är av sådan art att det inte behövs tillstånd i enlighet med svensk rätt”. Vi anser dock att ett sådant förslag inte tillför något och att kraven i artikel 9.2 uppfylls genom att vi konstaterar att relevanta undantag från tillståndsförfaranden redan finns och att det på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl inte finns något behov av ytterligare undantag. Vi lämnar därför inte något sådant förslag.

16 Tillståndprocesser avseende gränsöverskridande gigabitinfrastruktur

16.1 Inledning

Artiklarna 7 och 8 i GIA ställer krav på digitaliserade och effektiva tillståndsgivningsprocesser på nationell nivå. En särskild utmaning finns samtidigt kopplad till utbyggnad och reparation av gränsöverskridande konnektivitetsinfrastruktur där operatörer ofta behöver förhålla sig till tillståndsgivningsprocesser i två eller fler länder. Regeringen har därför i kommittédirektiven gett oss i uppdrag att lämna förslag på åtgärder som syftar till att underlätta för operatörer vid gränsöverskridande tillståndprocesser.

Vi överväger nedan vilka tillstånd det gäller och vilka problem som kan uppkomma i samband med dessa, samt lämnar förslag på åtgärder.

16.2 Tillstånd avseende gränsöverskridande gigabitinfrastruktur

Vår bedömning: Det finns inga tillstånd eller tillståndsprocesser som sträcker sig över Sveriges gränser. Tillstånden är nationella och söks i varje berört land.

I avsnitt 13.3 anger vi de tillstånd som enligt vår bedömning omfattas av GIA och som vi anser är nödvändiga för utbyggnad av passiva element av nät med mycket hög kapacitet. Tillstånden söks

och provas nationellt av behöriga myndigheter.¹ Vi har ingen kännedom om något tillstånd där svenska behöriga myndigheter även prövar förhållanden på andra länders territorier eller där svenska behöriga myndigheter vid sin tillståndsprövning behöver samråda med behöriga myndigheter i ett annat land. Om utbyggnad av konnektivitetsinfrastruktur ska ske över landsgränser krävs i stället flera tillstånd, från respektive land där utbyggnaden ska ske.

Vi har fått information om att de problem som upplevs vid gränsöverskridande utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet i huvudsak rör de tillstånd som behövs när en operatör eller någon som de anlitar (här sammantaget kallade sjökabelförläggare) ska förlägga fiberoptiska sjökablar.² Därför avgränsar vi vår analys till tillståndprocesser som rör sådana kablar.

16.3 Särskilt om sjökablar

När gränsöverskridande sjökabelförläggning planeras i Sverige berörs regelmässigt en eller flera av följande länder: Norge, Danmark, Finland, Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tyskland och Ryssland.

I februari 2024 antog kommissionen en rekommendation om säker och resilient undervattenskabelinfrastruktur,³ vilket inkluderar fiberoptiska sjökablar. I rekommendationen anges ett antal riktade åtgärder som medlemsstaterna kan vidta på nationell nivå och unionsnivå för att dels regelbundet bedöma och förbättra säkerheten och resiliensen hos befintlig och ny undervattenskabelinfrastruktur, dels stödja utbyggnad eller betydande uppgradering av undervattenskabelinfrastruktur via kabelprojekt av europeiskt intresse som uppfyller vissa krav. Sådana åtgärder är exempelvis att behandla administrativa ansökningar online och på ett effektivt och snabbt sätt, att tillerkänna undervattenskabelinfrastruktur högsta möjliga nationella betydelse och behandla dem därefter i tillståndsgivningsprocesserna samt att utse en samordningsmyndighet som underlättar administrativa ansökningar.

¹ Begreppet behörig myndighet behandlas i avsnitt 13.2.

² Även kallat undervattenskabelinfrastruktur.

³ Kommissionens rekommendation (EU) 2024/779 av den 26 februari 2024 om säker och resilient undervattenskabelinfrastruktur.

16.4 Problem vid sjökabelförläggning

Vid gränsöverskridande sjökabelförläggning krävs olika tillstånd från olika länder. Dels krävs tillstånd från olika svenska behöriga myndigheter, dels krävs tillstånd från behöriga myndigheter i de länder som sjökabeln korsar eller där den har sin destination. Det sker i regel ingen samordning mellan länderna vid tillståndsprövningen, så egentligen är det inte fråga om en gränsöverskridande tillståndsprövningsprocess utan snarare om flera olika tillståndsprövningsprocesser i varje land som berörs. Det kan vara svårt för en sjökabelförläggare att identifiera de olika tillstånd som behövs i andra länder än Sverige och de relevanta behöriga myndigheterna i de länderna. I avsnitt 16.5.1 lämnar vi förslag på åtgärder för att underlätta för operatörer i denna del.

Den information som vi har fått från de två stora sjökabelförläggarna i Sverige⁴ indikerar dock att det framför allt är de nationella tillståndsprövningsprocesserna i Sverige som medför svårigheter vid sjökabelförläggning. Vi uppfattar inte att vårt uppdrag i denna del omfattar en närmare genomlysning av och ändringar i den nationella tillståndsprövningsprocessen eller en jämförelse med närliggande länders tillståndsprövningsprocesser. Tiden vi har till vårt förfogande räcker heller inte för en sådan analys. Vi återger därför nedan endast översiktligt de problem som sjökabelförläggare har beskrivit för oss och gör i avsnitt 16.5.2–16.5.6 överväganden om de beskrivna problemen. Utgångspunkten är alltså sjökabelförläggarnas utsagor.

Som vi har förstått det upplever sjökabelförläggarna tre huvudproblem.

1. Tillståndsprövningsprocesserna är resurskrävande. En sjökabelförläggare måste söka många tillstånd, förhålla sig till många tillståndslagar och ha kontakt med många myndigheter.
2. Det tar lång tid innan alla nödvändiga tillstånd har beviljats.
3. Det går inte att förutse hur lång tid den sammanlagda tillståndsprövningsprocessen kommer att ta. Så kan även vara fallet när det gäller vissa enskilda tillstånd.

⁴ GlobalConnect AB och Baltic Offshore.

Skälen till dessa huvudproblem är i vissa fall överlappande, men sammanfattningsvis har sjökabelförläggarna angett att orsakerna till problemen är följande:

- antalet lagar och förordningar som ett företag ska ha kunskap om och svårigheter i att tolka författningarna,
- antalet tillstånd som krävs och antalet steg som krävs inom ramen för varje tillståndsprövning,
- antalet myndigheter som ska pröva en ansökan om tillstånd eller vara remissinstans vid tillståndsprövning,
- myndigheters interna processer vid prövning av ärenden,
- myndigheters kunskapsnivå om effekterna av förläggning av fiberoptisk sjökabel, och
- att myndigheter vid avslag på en tillståndsansökan inte alltid ger vägledning om hur den tillståndssökande kan göra för att en ansökan ska beviljas.

16.5 Våra bedömningar och förslag

Vårt förslag: För att underlätta för sjökabelförläggare att hitta rätt behörig myndighet och information om tillstånd ska Post- och telestyrelsen, som myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten, säkerställa att den centrala informationspunkten innehåller information om hur en operatör kan nå den digitala ingångspunkten eller den centrala informationspunkten i Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Polen och Tyskland. Bestämmelser om detta ska införas i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.

Vår bedömning: Tidsfrister för prövning av en tillståndsansökan regleras i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, kompletteringslagen och kompletteringsförordningen. Ytterligare reglering bör därför inte övervägas.

I EU-förordningen finns krav om att information om tillstånd ska finnas tillgänglig i den centrala informationspunkten. Inga ytterligare åtgärder bör vidtas i denna del.

Behöriga myndigheter kan själva överväga att ge stöd till sjökabelförläggare i form av bl.a. vägledningar eller ansökningsblanketter.

Sjökabelförläggare kan vid behov ge nödvändig information om fiberoptiska sjökablar till relevanta behöriga myndigheter.

16.5.1 Tillståndsgivning i vissa närliggande länder

Den som förlägger sjökabel som går till ett annat land behöver söka nödvändiga tillstånd hos behöriga myndigheter i de länder som berörs. Det kan vara svårt för en sjökabelförläggare att identifiera de olika tillstånd som behövs i de länderna och vilka de behöriga myndigheterna är. Problemet kan lösas genom att det i den svenska centrala informationspunkten finns en länk till digitala ingångspunkter alternativt centrala informationspunkter i vissa närliggande länder såsom Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Polen och Tyskland. De länderna är medlemmar i EU och ska därför inrätta sådana. Den relevanta informationen ska, i enlighet med GIA:s krav, tillgängliggöras i deras centrala informationspunkter.

Vi anser att det är mest lämpligt att myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten i Sverige, enligt vårt förslag PTS,⁵ får ansvar för att säkerställa att sådana länkar finns i den centrala informationspunkten. Vi föreslår därför att det i kompletteringslagen införs ett bemyndigande om att regeringen får meddela föreskrifter om vilken information, utöver vad som framgår av GIA, som ska göras tillgänglig via den centrala informationspunkten och vem som ansvarar för att informationen görs tillgänglig. Vi föreslår även att det i kompletteringsförordningen införs en bestämmelse om att PTS i den centrala informationspunkten ska tillgängliggöra information om hur en operatör kan nå nationella digitala ingångspunkter eller centrala informationspunkter i Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Polen och Tyskland.

16.5.2 Tillståndslagarna

Att en sjökabelförläggare behöver förhålla sig till flera olika författningar beror på att det finns många olika reglerade skyddsintressen att ta hänsyn till och att det inte finns någon särreglering för de tillstånd som sammantaget behövs inför förläggning av fiberoptisk sjökabel. Det ryms inte inom vårt uppdrag att göra en materiell analys av författningarna och eventuell förbättringspotential utifrån tillståndsförfarandet vid sjökabelförläggning, bedömningar av skyddsintressenas vikt jämfört med vikten av förläggning av fiberoptiska sjökablar, eller om beslut om vissa av tillstånden bör fattas av andra myndigheter än vad som nu är fallet. Det kan dock övervägas om detta bör utredas. I sammanhanget noterar vi att utredningen om havsbaserad vindkraft har föreslagit förenklingar när det gäller tillämpning av miljöbalken i prövning av vissa tillstånd.⁶ Vidare har miljötillståndsutredningen föreslagit ändringar för att förenkla och förkorta miljötillståndprocesser. Den har även föreslagit införandet av en ny miljöprövningsmyndighet⁷ och i budgetpropositionen för 2026 aviseras och tillförs medel för en sådan.⁸ Liknande överväganden

⁵ Se kapitel 19.2.

⁶ SOU 2024:89 Vindkraft i havet – en övergång till ett auktionssystem, s. 139 ff.

⁷ SOU 2024:98 En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess, s. 1039 ff.

⁸ Prop. 2025/26:1, utgiftsområde 20, s. 86 och 92 f.

skulle kunna göras för tillståndprocesser avseende förläggning av sjökabel.

Om regeringen anser det lämpligt att tillsätta en utredning för underlättande av förläggning av fiberoptiska sjökablar kan utredningen även undersöka om det är möjligt och lämpligt att särreglera förläggning av fiberoptisk sjökabel och om det i så fall skulle vara lämpligt att verka för harmonisering med grannländer eller på EU-nivå när det gäller delar av vissa tillståndprocesser. Slutligen kan regeringen överväga om det vore lämpligt att ge ett samordningsuppdrag till någon myndighet, i enlighet med kommissionens rekommendation om säker och resilient undervattenskabelinfrastruktur.

16.5.3 Tidsfrister och effektiv ärendehantering

När det gäller sjökabelförläggarnas synpunkter om att prövning av vissa tillståndsansökningar tar lång tid kan vi konstatera att det finns bestämmelser om tidsfrister i GIA och tillhörande förslag om skäl för förlängning av tidsfristerna i detta betänkande. En behörig myndighet har 20 arbetsdagar på sig från dagen för mottagandet av ansökan att avgöra om ansökan är fullständig. Från det att ansökan är fullständig finns en tidsfrist för att besluta om tillståndsansökan. Tidsfristen kan förlängas under vissa omständigheter.⁹ Om tidsfristen ändå inte hålls kan den behöriga myndigheten bli skadeståndsskyldig.¹⁰ Detta kan medföra att de behöriga myndigheterna behöver prioritera bl.a. de tillstånd som rör fiberoptiska sjökablar och att tiden för att få tillstånd minskar. Vi anser därför att det inte bör övervägas några ytterligare förslag rörande tidsfrister.

16.5.4 Information om tillämpliga författningar

Sjökabelförläggare har uppgett att det är svårt att hålla sig à jour med alla författningar som rör förläggning av sjökabel. I artikel 7.2 i GIA anges att de behöriga myndigheterna, via en central informationspunkt och i elektroniskt format, ska tillgängliggöra all information om de villkor och förfaranden som gäller för beviljande av tillstånd och ledningsrätter, vilka beviljas genom administrativa för-

⁹ Artikel 7.5 i GIA, se avsnitt 13.6 i detta betänkande.

¹⁰ Artikel 8.2 a i GIA, se kapitel 14 i detta betänkande.

faranden, och information om undantag från vissa eller alla tillstånd eller ledningsrätter som krävs enligt unionsrätten och nationell rätt. Vi anser därför att det inte behövs några ytterligare åtgärder i denna del.

16.5.5 Stöd från behöriga myndigheter

Att tillståndsförfarandena tar lång tid och är resurskrävande skulle också kunna åtgärdas genom särskilt stöd från de behöriga myndigheterna till sjökabelförläggare. När det gäller det stöd som behöriga myndigheter måste eller kan ge kan följande sägas.

En behörig myndighet som beslutar att en tillståndsansökan inte kan beviljas på de villkor som ansökan innehåller kan överväga om det är lämpligt att lämna information om hur ansökan kan ändras på ett sådant sätt att den kan beviljas.

Myndigheter har en allmän serviceskyldighet i enlighet med 6 § förvaltningslagen. Hur långt serviceskyldigheten sträcker sig avgörs av omständigheterna i det enskilda fallet.

Utöver stöd i det enskilda fallet kan behöriga myndigheter även vidta vissa åtgärder för att ytterligare underlätta för tillståndssökande i allmänhet. Myndigheten kan t.ex. utforma en vägledning som publiceras på myndighetens webbplats eller utforma en digital ansökningsblankett, så att det blir lättare för tillståndssökande att överblicka vilken information som behöver lämnas. Då minskar risken för att en ansökan behöver kompletteras, vilket innebär att beslut kan fattas snabbare och mindre resurser krävs för både ansökande sjökabelförläggare och berörda behöriga myndigheter.

Varje behörig myndighet är själv bäst lämpad att avgöra vilket stöd som är lämpligt att lämna till sjökabelförläggare och vi lämnar därför inga förslag om detta.

16.5.6 Kunskaper om fiberoptiska sjökablars effekter

Enligt sjökabelförläggarna är en av orsakerna till svårigheterna med tillståndprocessen vid sjökabelförläggning att de myndigheter som prövar tillståndsansökningarna har för låg kunskapsnivå om effekterna av förläggning av fiberoptisk kabel, t.ex. vilken påverkan sådan kabelförläggning kan ha för växt- och djurliv. Detta skulle, enligt

förläggarna, kunna åtgärdas genom utbildning eller ytterligare upplysningar till myndigheterna.

Vi har inte utrett om de behöriga myndigheterna har tillräcklig kunskapsnivå om effekterna av förläggning av fiberoptisk kabel och kan därför inte bedöma detta. Om sjökabelförläggarna bedömer att ett informationsbehov föreligger är den bästa lösningen, enligt vår mening, att de lämnar de nödvändiga upplysningarna till de behöriga myndigheterna. Sjukabelförläggarna är de som har mest kunskap om sina kablar och hur de fungerar, vilket gör dem bäst lämpade att informera om dem. Det saknar betydelse om sådan information lämnas till myndigheterna inom eller utanför ramen för ett tillståndsärende. Sjukabelförläggarna kan t.ex. i sina ansökningar bilägga den information som behövs. Vi anser därför att det saknas skäl att lämna något förslag om kunskapshöjande åtgärder om fiberoptiska sjukablar.

17 Fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar

17.1 Fiberfärdig infrastruktur i nya byggnader och byggnader som genomgår större renoveringar

Vårt förslag: Kravet i plan- och bygglagen om att ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning ska upphävas. Bestämmelser om egenskapskravet om bredbandsanslutning i plan- och byggförordningen ska också upphävas.

En upplysningsbestämmelse om reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska införas i plan- och bygglagen.

Reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska beaktas vid kontrollplanens utformning och startbesked. En hänvisning till dessa regler ska därför införas i de aktuella bestämmelserna i plan- och bygglagen.

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering ska ett startbesked ges utan prövning av om reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur är uppfyllda. En hänvisning till reglerna i förordningen ska därför införas i den aktuella bestämmelsen i plan- och bygglagen.

17.1.1 Förordningens bestämmelser

I artikel 10 i GIA finns bestämmelser om att byggnader ska vara utrustade med viss fysisk infrastruktur för att möjliggöra slutanvändares anslutning till gigabitnät.

Enligt artikel 10.1 ska alla nya byggnader och byggnader som genomgår större renoveringsarbeten vara utrustade med en fiberfärdig fysisk infrastruktur och fiberledningar. Av artikel 10.2 framgår att alla nya flerfamiljshus eller flerfamiljshus som genomgår större renoveringsarbeten ska vara utrustade med en accesspunkt. Kraven gäller för arbeten där ansökan om bygglov har lämnats in efter den 12 februari 2026.

Utöver det ska, enligt artikel 10.3, alla byggnader som genomgår större renoveringar för att förbättra energiprestandan i enlighet med direktiv 2010/31/EU senast den 12 februari 2026 vara utrustade med fiberfärdig fysisk infrastruktur och fiberledningar. Detta gäller under förutsättning att det inte på ett oproportionerligt sätt ökar kostnaderna för renoveringsarbetena och att det är tekniskt genomförbart. Alla flerfamiljshus som genomgår sådana större renoveringar ska också vara utrustade med en accesspunkt.

17.1.2 Vårt förslag

Egenskapskravet om bredbandsanslutning

Artikel 10.1 och 10.2 i GIA motsvarar i stort artikel 8.1 och 8.2 i utbyggnadsdirektivet. Utbyggnadsdirektivets bestämmelser i denna del har genomförts genom bestämmelser i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen. I samband med genomförandet av utbyggnadsdirektivet ändrades dessa författningar i flera delar.

I 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL infördes det ett krav om att ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning. I plan- och byggförordningen infördes en bestämmelse i 3 kap. 20 a §, som anger vad som krävs för att egenskapskravet avseende bredbandsanslutning i 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL ska vara uppfyllt samt vilka byggnader som undantas från kraven. I 3 kap. 22 § PBF gjordes det ett tillägg som anger att egenskapskraven om bredbandsanslutning inte behöver uppfyllas vid annan ändring av en byggnad än ombyggnad.

Även i 3 kap. 27 § PBF gjordes tillägg med hänvisningar till bestämmelserna om tekniska egenskaper för bredbandsanslutning. Dessutom infördes det i 10 kap. 3 § 12 PBF en möjlighet för Boverket att meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av bestämmelserna om egenskapskrav avseende bredbandsanslutning i 3 kap. 20 a § PBF. Boverket har utfärdat allmänna råd till 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL och 3 kap. 20 a § PBF.¹

Eftersom de bakomliggande bestämmelserna i utbyggnadsdirektivet upphävs och kraven om fiberfärdig fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader numera framgår av GIA, som är direkt tillämplig i svensk rätt, behöver kravet om tekniska egenskaper i fråga om bredbandsanslutning i 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL upphävas för att undvika otillåten dubbelreglering. De ovan nämnda bestämmelserna i plan- och bygglagen samt plan- och byggförordningen som innehåller ytterligare bestämmelser eller hänvisningar till egenskapskravet om bredbandsanslutning behöver också upphävas eller ändras. Våra överväganden om när ändringarna ska träda i kraft och behovet av övergångsbestämmelser m.m. finns i avsnitt 23.4.

De aktuella kraven i GIA om att byggnader ska utrustas med viss infrastruktur för att möjliggöra anslutning till gigabitnät utgör enligt vår bedömning ett tekniskt egenskapskrav.² Eftersom de övriga egenskapskrav som gäller för byggprocessen framgår av 8 kap. 4 § PBL bör det i lagen för tydlighetens skull införas en upplysning om att det i artikel 10 i GIA finns bestämmelser om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader. En sådan upplysning bör placeras i anslutning till de övriga egenskapskraven i 8 kap. 4 § PBL. Vi föreslår därför att upplysningen införs i ett nytt tredje stycke i paragrafen. Hänvisningen till artikel 10 i GIA bör vara dynamisk, dvs. avse den vid varje tidpunkt gällande lydelsen av artikel 10 i GIA.³ En upplysningsbestämmelse är till sin natur inte materiell. Därför omfattas inte kraven i artikel 10 i GIA när det i andra bestämmelser i plan- och bygglagen hänvisas till kraven i 8 kap. 4 §, såvida det inte uttryckligen även hänvisas till artikel 10 i GIA.

Egenskapskraven i 8 kap. 4 § PBL är en central del av plan- och bygglagens reglering av byggprocessen och det finns flera olika

¹ Boverkets allmänna råd (BFS 2017:1) om bredbandsanslutning.

² Jfr prop. 2015/16:73 s. 75.

³ Jfr även avsnitt 8.2.2.

bestämmelser i lagen som hänvisar till dessa egenskapskrav. I 10 kap. 7 § PBL anges t.ex. att kontrollplanen ska vara anpassad till omständigheterna i det enskilda fallet och ha den utformning och detaljeringsgrad som behövs för att på ett ändamålsenligt sätt säkerställa att bl.a. alla väsentliga krav som avses i 8 kap. 4 § uppfylls. Av 10 kap. 23 § framgår vidare att byggnadsnämnden med ett startbesked ska godkänna att en åtgärd som kräver bygglov, marklov, rivningslov eller en anmälan får påbörjas, bl.a. om åtgärden kan antas komma att uppfylla de krav som gäller enligt plan- och bygglagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Enligt vår mening är det ändamålsenligt att även kraven i artikel 10 i GIA beaktas vid utformningen av kontrollplanen och bedömningen av om startbesked ska lämnas. Vi föreslår därför att bestämmelserna i 10 kap. 7 och 23 §§ PBL kompletteras med hänvisningar till artikel 10 i GIA.

I 10 kap. 25 a § finns särskilda bestämmelser i de fall ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering. I de fallen ska startbesked ges utan prövning av om bl.a. egenskapskraven i 8 kap. 4 § PBL är uppfyllda. Vi anser att denna ordning är lämplig även när det gäller artikel 10 i GIA. Eftersom den artikeln ersätter 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL föreslår vi att artikel 10 i GIA inkluderas i det område som ska bedömas av certifierade byggprojekteringsföretag.

Övriga bestämmelser i plan- och bygglagen som innehåller hänvisningar till egenskapskraven i 8 kap. 4 § behöver enligt vår bedömning inte ändras. De undantag och preciseringar kring egenskapskraven som anges i t.ex. 8 kap. 5, 7, 8 och 14 §§ PBL bör inte ändras till att även omfatta kraven i artikel 10 i GIA eftersom det framgår direkt av artikel 10 i GIA när kraven ska vara uppfyllda och vi föreslår att de nationella undantag som artikeln medger ska införas i en separat bestämmelse i plan- och byggförordningen.⁴ Vi bedömer inte heller att kraven i artikel 10 i GIA ska omfattas av förfarandena om typgodkännande och tillverkningskontroll.⁵

Kraven i artikel 10.1 och 10.2 i GIA omfattar alla nya byggnader och byggnader som genomgår större renoveringsarbeten. Med *större renoveringsarbeten* avses bygg- eller anläggningsprojekt i slutanvändarens lokaler som omfattar strukturella ändringar av hela den fysiska infrastrukturen i byggnaden eller en betydande del av den

⁴ Se avsnitt 17.4.

⁵ 8 kap. 22 och 23 §§ PBL.

och som i enlighet med nationell rätt kräver ett byggnadstillstånd.⁶ Begreppet har samma innebörd som *omfattande renoveringsprojekt* i utbyggnadsdirektivet.⁷ Dessa begrepp används dock inte i plan- och bygglagen i dag. Enligt den ska egenskapskravet om bredbandsanslutning uppfyllas vid nybyggnad eller ombyggnad.⁸ Vid genomförandet av utbyggnadsdirektivet ansåg regeringen att termen *ombyggnad* i plan- och bygglagen kunde användas i stället för begreppet *omfattande renoveringsprojekt*. Regeringen ansåg bl.a. att en ändring av en byggnad som innebär en sådan påtaglig förnyelse som avses i definitionen av termen ombyggnad även bör innebära en ändring av hela eller en betydande del av den fysiska infrastrukturen i byggnaden. Regeringen ansåg också att det inte fanns skäl att ställa krav på bredbandsanslutning i större omfattning än vad som följer av utbyggnadsdirektivet.⁹ Det har inte kommit till vår kännedom att denna reglering har inneburit några tillämpningsproblem. Mot bakgrund av detta och då artikel 10.1 och 10.2 i GIA i stort motsvarar kraven i artikel 8.1 och 8.2 i utbyggnadsdirektivet, bedömer vi att det i praktiken inte bör uppstå några situationer där ett byggprojekt skulle ha omfattats av egenskapskravet om bredbandsanslutning i plan- och bygglagen, men inte av reglerna i artikel 10 i GIA. De nu föreslagna ändringarna i plan- och bygglagen bör därmed i praktiken inte medföra någon skillnad i detta avseende.

Större renoveringar för att förbättra energiprestandan

Artikel 10.3 i GIA är ny och saknar motsvarighet i utbyggnadsdirektivet. Bestämmelsen reglerar infrastruktur i byggnader som genomgår större renoveringar för att förbättra energiprestandan och innehåller, på samma sätt som artikel 10.1 och 10.2, krav på att byggnader ska utrustas med viss infrastruktur för att möjliggöra anslutning till gigabitnät.

I artikeln finns en hänvisning till direktiv 2010/31/EU, som är en omarbetning av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/91/EG av den 16 december 2002 om byggnaders energiprestanda. Direktiven har bl.a. genomförts genom lagen (2006:985)

⁶ Artikel 2.9 i GIA.

⁷ Jfr artikel 2.9 i utbyggnadsdirektivet.

⁸ 8 kap. 5 § PBL och 3 kap. 22 § PBF.

⁹ Prop. 2015/16:73 s. 76.

om energideklaration för byggnader. Syftet med lagen är att främja en effektiv energianvändning och en god inomhusmiljö i byggnader. Vissa bestämmelser i direktiven har också ansetts uppfyllda genom befintlig svensk bygglagstiftning i plan- och bygglagen och plan- och byggförförordningen, t.ex. egenskapskraven om energihushållning och värmeisolering, samt Boverkets byggregler.¹⁰ Kravet i artikel 10.3 i GIA berör inte bestämmelserna i de ovan nämnda direktiven eller den reglering som genomför direktiven i svensk rätt. Mot bakgrund av detta medför den delen av artikeln inget ytterligare behov av att ändra befintliga svenska regelverk.

Alternativ lösning

Ett alternativ till våra förslag i detta avsnitt skulle kunna vara att behålla egenskapskravet om bredbandsanslutning i 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL och i bestämmelsens andra stycke göra ett tillägg om att bestämmelser om tekniska egenskaper som är väsentliga i den mening som avses i första stycket också kan finnas i EU-förordningar. Samtidigt skulle en ny bestämmelse kunna införas som tydliggör bl.a. vad som gäller om reglerna i en EU-förordning avviker från plan- och bygglagens bestämmelser. Av en sådan bestämmelse skulle det kunna framgå att

- tekniska egenskapskrav i föreskrifter meddelade med stöd av 16 kap. 2 § PBL inte gäller egenskaper som ett byggnadsverk ska uppfylla enligt en EU-förordning och att striktare eller mer detaljerade krav endast gäller i den mån EU-förordningen tillåter det,
- bestämmelserna i 8 kap. PBL om uppfyllande av kraven i 4 § och om anpassning och avsteg från kraven inte får tillämpas i strid med en EU-förordning, och
- regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i anslutning till föreskrifter som avses i 8 kap. 4 § andra stycket PBL kan upplysa om förekomsten av relevanta EU-bestämmelser.

¹⁰ Se prop. 2005/06:145 s. 115 och prop. 2011/12:120.

Vi bedömer dock att en sådan lösning innebär att det blir en otillåten dubbelreglering eftersom kraven om att byggnader ska utrustas med viss infrastruktur för bredband då skulle framgå av både artikel 10 i GIA och 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL. Som vi har beskrivit i avsnitt 6.2 är medlemsstaterna förhindrade att utfärda bestämmelser i frågor som regleras i en EU-förordning. Enligt vår analys finns det inte några andra regler i svensk rätt om krav på byggnadsverks tekniska egenskaper i fråga om bredbandsanslutning än de som infördes vid implementeringen av utbyggnadsdirektivet. Som vi redogjort för ovan ska de bestämmelserna enligt vårt förslag upphävas eftersom utbyggnadsdirektivet ska upphävas och reglerna om fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar i stället finns i GIA.

Utöver detta skulle ett sådant förslag också innebära att tillämpningen försvåras. Den som ska följa plan- och bygglagen respektive GIA och byggnadsnämnden som ska utöva tillsyn över bestämmelserna skulle i varje enskilt fall behöva göra en jämförelse mellan å ena sidan 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL och relaterade bestämmelser i plan- och bygglagen respektive plan- och byggförordningen och å andra sidan artikel 10 i GIA. Syftet skulle vara att i varje enskilt fall utröna på vilket sätt plan- och bygglagen och GIA förhåller sig till varandra och bestämma vilken regel som faktiskt ska tillämpas. Att behålla bestämmelsen i 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL skulle alltså inte bara innebära dubbelreglering utan skulle också kunna försvåra tillämpningen.

Vi anser sammanfattningsvis att det är lämpligare att, såsom vi redogör för ovan, upphäva 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL och genom en upplysningsbestämmelse i ett nytt stycke i 8 kap. 4 § PBL hänvisa till bestämmelserna i GIA.

17.2 Standarder eller tekniska specifikationer

Vårt förslag: Boverket ska bemyndigas att meddela föreskrifter om de standarder eller tekniska specifikationer som enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska komplettera reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader.

Vår bedömning: Tillsynsbestämmelserna i plan- och bygglagen är tillräckliga för att säkerställa efterlevnaden av standarderna eller de tekniska specifikationerna.

17.2.1 Förordningens bestämmelser

Enligt artikel 10.4 i GIA ska medlemsstaterna senast den 12 november 2025, i samråd med berörda parter och på grundval av bästa branschpraxis, anta de relevanta standarder eller tekniska specifikationer som är nödvändiga för genomförandet av artikel 10.1–10.3 i GIA. Dessa standarder eller tekniska specifikationer ska göra det lätt att utföra vanliga underhållsarbeten för de enskilda fiberledningar som används av varje operatör för att tillhandahålla tjänster som avser nät med mycket hög kapacitet och ska fastställa följande:

- a) Specifikationer för byggnadens accesspunkt och för fibergränssnitt.
- b) Specifikationer för kablar.
- c) Specifikationer för uttag.
- d) Specifikationer för rör eller mikrokanaler.
- e) Tekniska specifikationer som behövs för att förhindra störningar av elektriska kablar.
- f) Minsta böjningsradie.
- g) Tekniska specifikationer för kabelinstallationer.

Medlemsstaterna ska också säkerställa överensstämmelse med standarderna eller de tekniska specifikationerna. För att visa en sådan överensstämmelse ska medlemsstaterna fastställa förfaranden, vilket

kan inbegripa inspektion på plats av byggnaderna eller av ett representativt urval av dem.¹¹

17.2.2 Våra förslag och bedömningar

GIA ställer krav på att medlemsstaterna ska anta vissa standarder eller tekniska specifikationer i anslutning till reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader, samt säkerställa överensstämmelse med dem.

Framtagandet av nya standarder eller tekniska specifikationer är vanligtvis en uppgift för de nationella standardiseringsorganisationerna. För att säkerställa överensstämmelse med standarderna eller de tekniska specifikationerna¹² bör det dock i författning fastställas att vissa standarder eller tekniska specifikationer ska följas. Detta är inte något som standardiseringsorganisationerna kan göra.

Kravet i GIA innebär enligt vår mening inte att medlemsstaterna nödvändigtvis behöver utforma nya standarder eller tekniska specifikationer. Om det redan finns etablerade standarder eller tekniska specifikationer kan dessa, eller tillämpliga delar av dessa, användas. I de fallen kan det därmed vara tillräckligt att föreskriva att dessa standarder eller tekniska specifikationer, eller delar av dem, ska följas för uppfyllandet av skyldigheterna i artikel 10.1–10.3 i GIA. Specifikationer av det slag som anges i artikel 10.4 har en sådan detaljeringsgrad att det är mest ändamålsenligt att de meddelas av en myndighet. Sammantaget anser vi därmed att det är lämpligast att en myndighet får i uppdrag att meddela föreskrifter om sådana standarder eller tekniska specifikationer som avses i artikel 10.4 i GIA.

Mer preciserade regler kring egenskapskraven i 8 kap. 4 § PBL meddelas i dag av regeringen och Boverket, där föreskrifter med mer tekniskt innehåll vanligen överläts till Boverket.¹³ Boverket har med stöd av plan- och byggförordningen utfärdat föreskrifter och allmänna råd om övriga egenskapskrav, exempelvis tillgänglighet, skydd mot buller i byggnader och laddning av elfordon. Boverket har också utfärdat allmänna råd om egenskapskravet om bredbands-

¹¹ Artikel 10.5 i GIA.

¹² Se artikel 10.5 i GIA.

¹³ Jfr 16 kap. 2 § PBL, 10 kap. 3 § PBF, prop. 2015/16:73 s. 75, prop. 2009/10:170 s. 512 och prop. 1993/94:178 s. 104 f.

anslutning. Vi anser därför att Boverket skulle kunna vara en lämplig myndighet att ge ut föreskrifter även om sådana standarder eller tekniska specifikationer som avses i artikel 10.4 i GIA.

För att Boverket ska kunna meddela föreskrifter om sådana standarder eller tekniska specifikationer behöver myndigheten bemyndigas att göra det. Mot bakgrund av att skyldigheterna i artikel 10.1–10.3 får anses utgöra tekniska egenskapskrav och att bemyndiganden avseende de övriga egenskapskraven för byggnader regleras i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen, bör även bemyndiganden avseende artikel 10 i GIA införas i dessa författningar. Vi föreslår därför att det i plan- och bygglagen införs en ny bestämmelse som ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att meddela sådana föreskrifter som behövs med anledning av artikel 10 i GIA. Vi föreslår samtidigt att det i plan- och byggförordningen införs ett bemyndigande för Boverket att meddela dessa föreskrifter.

Antagandet av standarderna eller de tekniska specifikationerna ska enligt GIA ske i samråd med berörda parter och på grundval av bästa branschpraxis. Vid utarbetandet av föreskrifterna bör Boverket därför samråda med bl.a. relevanta branschorganisationer och branschen i övrigt, inom såväl området för elektronisk kommunikation som byggbranschen. Samråd kan även ske med PTS.

GIA ställer även krav på att medlemsstaterna ska fastställa förfaranden för att säkerställa att de antagna standarderna eller tekniska specifikationerna efterlevs. I avsnitt 17.5 redogör vi för att bestämmelserna om tillsyn i 11 kap. PBL ska gälla även för artikel 10 i GIA och föreskrifter som meddelas med stöd av den artikeln eller plan- och bygglagen. Genom detta finns det förfaranden som säkerställer efterlevnaden av de standarder eller tekniska specifikationer som avses i artikel 10.4 i GIA. Några ytterligare förfaranden är enligt vår mening inte nödvändiga.

17.3 Märkningen ”fiberfärdig”

Vår bedömning: Det saknas skäl att lagstifta om införande av en fiberfärdig-märkning för byggnader.

Byggnader som är utrustade i enlighet med kraven i artikel 10 i GIA ska ha rätt att på frivillig basis erhålla märkningen ”fiberfärdig” (fibre-ready), om medlemsstaterna har valt att införa en sådan märkning.¹⁴

I utbyggnadsdirektivet finns en liknande bestämmelse. Vid implementeringen av direktivet anfördes att andelen byggnader där slutanvändarna har tillgång till bredband eller där det finns fysisk infrastruktur i den mening som avses i direktivet får antas vara så hög att det i Sverige saknas tillräckliga skäl att införa en ”bredbands-märkning” från lagstiftarens sida.¹⁵

Enligt vår mening kan ett motsvarande resonemang föras avseende märkningen ”fiberfärdig”, eftersom en stor andel byggnader i Sverige redan har tillgång till en sådan fiberfärdig fysisk infrastruktur och fiberledningar som avses i artikel 10 i GIA. Det saknas därmed enligt vår mening skäl att lagstifta om en sådan märkning. Mot denna bakgrund och eftersom GIA överlämnar till medlemsstaterna att avgöra om en sådan märkning ska införas, lämnar vi inga förslag om detta.

¹⁴ Artikel 10.6 i GIA.

¹⁵ Promemorian Billigare utbyggnad av bredbandsnät, s. 75.

17.4 Undantag från skyldigheterna

Vårt förslag: Skyldigheterna i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur att utrusta byggnader med fysisk infrastruktur och fiberledningar ska inte gälla för

- fritidshus,
- komplementbyggnader,
- komplementbostadshus,
- arbetslokaler, om kraven är obefogade med hänsyn till arten av den verksamhet som arbetslokalerna är avsedd för,
- ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring,
- byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet,
- byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt om ett uppfyllande av kraven skulle innebära att byggnadernas eller den omgivande miljöns identifierade värden skadas eller påverkas negativt, eller att särskilda skyddsåtgärder måste vidtas och det medför en avsevärd fördyring av renoveringsarbetena, och
- tillfälliga anläggningsboenden.

Bestämmelser med sådan innebörd ska införas i plan- och byggförordningen.

17.4.1 Förordningens bestämmelser

Av artikel 10.7 i GIA framgår att artikel 10.1–10.3 inte ska tillämpas på vissa kategorier av byggnader om efterlevnaden av de delarna av artikel 10 är oproportionerlig när det gäller kostnader för enskilda eller gemensamma ägare på grundval av objektiva faktorer. Medlemsstaterna ska identifiera sådana kategorier av byggnader på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl.

Enligt artikel 10.8 ska medlemsstaterna också, på grundval av vederbörligen underbyggda och proportionella skäl, fastställa vilka

typer av byggnader som ska undantas från skyldigheterna i artikel 10.1–10.3 eller för vilka dessa skyldigheter ska tillämpas med lämpliga tekniska anpassningar. Det kan avse särskilda kategorier av monument, historiska byggnader, militära byggnader och byggnader som används för nationella säkerhetsändamål. Information om sådana kategorier av byggnader ska offentliggöras via en central informationspunkt.

17.4.2 Vårt förslag

Medlemsstaterna ska specificera vilka typer eller kategorier av byggnader som kan undantas från skyldigheterna i artikel 10.1–10.3 i GIA.

Av 3 kap. 20 a § andra stycket PBF framgår att egenskapskravet om bredbandsanslutning i 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL inte gäller för byggnader som är avsedda för totalförsvaret eller som annars är av betydelse för Sveriges säkerhet. Egenskapskravet gäller inte heller för fritidshus, komplementbyggnader, komplementbostadshus eller arbetslokaler, om kraven är obefogade med hänsyn till arten av den verksamhet som arbetslokalerna är avsedd för, eller ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller annan liknande näring.

Det framstår, enligt vår mening, som ändamålsenligt och proportionerligt att sådana byggnader även ska undantas från skyldigheterna i artikel 10.1–10.3 i GIA. Vi föreslår därför att det ska införas en bestämmelse som specificerar de ovan nämnda kategorierna av byggnader. Bestämmelsen bör införas i plan- och byggförordningen för att följa den systematik som finns för övriga egenskapskrav. Eftersom befintliga bemyndiganden i plan- och bygglagen inte bedöms tillräckliga, föreslår vi även att det ska införas ett bemyndigande avseende detta.

Egenskapskraven i 8 kap. 4 § första stycket PBL får anpassas eller avsteg från kraven göras bl.a. med hänsyn till att byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt inte får förvanskas.¹⁶ En liknande möjlighet bör finnas för det egenskapskrav som framgår av artikel 10 i GIA. Vi föreslår därför att byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig syn-

¹⁶ 8 kap. 7 och 13 §§ PBL.

punkt ska undantas om ett uppfyllande av kraven skulle innebära att byggnadernas eller den omgivande miljöns identifierade värden skadas eller påverkas negativt, eller att särskilda skyddsåtgärder måste vidtas och det medför en avsevärd fördyring av renoveringsarbetena. Även detta undantag bör införas i den ovan föreslagna bestämmelsen i plan- och byggförordningen.

Av 3 kap. 27 § PBF framgår även att egenskapskravet om bl.a. bredbandsanslutning inte behöver uppfyllas vid nybyggnad eller ombyggnad av ett tillfälligt anläggningsboende. Ett motsvarande undantag bör finnas från skyldigheterna i artikel 10.1–10.3 i GIA. Vi föreslår därför att 3 kap. 27 § ändras på så sätt att undantagen görs från bestämmelserna i GIA och inte från reglerna om egenskapskrav avseende bredbandsanslutning i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen.

Det faktum att de ovan nämnda byggnaderna undantas från kraven om fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar i artikel 10 i GIA innebär inte ett generellt hinder från att utrusta dessa byggnader med fiberinfrastruktur. Vi har inte tagit ställning till om de undantagna byggnaderna bör utrustas med fiberinfrastruktur eller inte, utan endast att vi bedömer att sådana byggnader inte ska omfattas av de aktuella kraven i artikel 10 i GIA.

17.5 Tillsyn och sanktioner

Vårt förslag: Byggnadsnämnden ska utöva tillsyn över efterlevnaden av reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur och föreskrifter meddelade med stöd av förordningen eller plan- och bygglagen. En hänvisning till reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader i EU-förordningen ska därför införas i bestämmelsen om byggnadsnämndens tillsyn i plan- och byggförordningen.

De tillsynsåtgärder och sanktioner som regleras i plan- och bygglagen ska användas vid tillsynen, på samma sätt som i dag gäller för egenskapskravet om bredbandsanslutning. Hänvisningar till reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska införas i bestämmelserna om åtgärdsföreläggande och rättelseföreläggande.

I kompletteringslagen ska det införas en upplysningsbestämmelse om att tillsyn över efterlevnaden av reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader i EU-förordningen finns i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen.

Vår bedömning: Inga ytterligare ändringar behövs för tillsyn och sanktioner av EU-förordningens bestämmelse. Inga bestämmelser om avgift för tillsynen bör införas.

17.5.1 Förordningens bestämmelser

Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för överträdelse av bl.a. GIA. Sanktionerna ska vara ändamålsenliga, effektiva, proportionella och avskräckande.¹⁷ Medlemsstaterna ska också fastställa förfaranden för att säkerställa överensstämmelse med sådana standarder eller tekniska specifikationer som avses i artikel 10.4 i GIA. Dessa förfaranden kan inbegripa inspektion på plats av byggnaderna eller av ett representativt urval av dem.¹⁸

¹⁷ Artikel 15 i GIA.

¹⁸ Artikel 10.5 i GIA.

17.5.2 Våra förslag och bedömningar

Tillsynens omfattning

Regler om tillsyn behövs för att en myndighet ska kunna utreda och kontrollera efterlevnaden av regler och beslut samt för att kunna utfärda sanktioner. Eftersom kraven i artikel 10 i GIA utgör ett tekniskt egenskapskrav bör tillsyn av bestämmelsen ske på samma sätt som egenskapskraven i 8 kap. 4 § PBL. Tillsynsåtgärderna och sanktionerna bör också vara desamma som för övriga egenskapskrav. Vi föreslår därför att tillsyn och sanktioner avseende artikel 10 i GIA ska regleras i plan- och bygglagen.

Av 11 kap. 2 § PBL framgår att tillsynen över att plan- och bygglagen och EU-förordningar i frågor inom lagens tillämpningsområde samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller en sådan EU-förordning följs, utövas enligt 11 kap. PBL och föreskrifter som meddelats med stöd av 16 kap. PBL. Bestämmelsens hänvisning till EU-förordningar i frågor inom lagens tillämpningsområde får enligt vår bedömning anses omfatta artikel 10 i GIA.¹⁹ Vi bedömer därför att det inte behövs någon ny bestämmelse i plan- och bygglagen för att tillsyn i enlighet med artikel 10 i GIA ska kunna utövas.

I avsnitt 17.4 föreslår vi att vissa byggnader ska undantas från skyldigheterna i artikel 10 i GIA. Följden av detta är att tillsynen avseende artikel 10 inte omfattar dessa byggnader.

Med begreppet tillsyn i detta avsnitt avses tillsyn i enlighet med 11 kap. PBL.

I avsnitt 20.2 föreslår vi att tillsyn över efterlevnaden av övriga delar av GIA, förutom de delar som rör TSM-förordningen, ska regleras i kompletteringslagen. För att det tydligt ska framgå att bestämmelser om tillsyn över efterlevnaden av artikel 10 i GIA finns i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen föreslår vi att det ska införas en upplysningsbestämmelse i kompletteringslagen med denna innebörd.

¹⁹ Som vi redogör för i avsnitt 17.1 föreslår vi att en upplysningsbestämmelse om artikel 10 i GIA införs i ett nytt tredje stycke i 8 kap. 4 § PBL. Detta innebär att artikel 10 i GIA är en artikel i en EU-förordning inom plan- och bygglagens tillämpningsområde.

Tillsynsmyndighet

Av 11 kap. 3 § PBL och 8 kap. 2 § PBF framgår att tillsynen över bl.a. 8 kap. 4 § PBL utövas av byggnadsnämnden. Av 8 kap. 15 § PBF framgår att Boverket ska ge tillsynsvägledning till byggnadsnämnden genom råd och stöd i dess tillsynsarbete.

Mot bakgrund av att artikel 10 i GIA ersätter skyldigheten i 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL och att den rör samma sorts frågor och det därmed redan finns en kunskap och ett tillsynssystem för liknande frågor hos byggnadsnämnderna och ett system för tillsynsvägledning hos Boverket, ter det sig naturligt att fortsätta inom samma ramar. Vi föreslår därför att byggnadsnämnden ska vara tillsynsmyndighet även avseende artikel 10 i GIA.

I 11 kap. 3 § PBL anges att tillsyn ska utövas av bl.a. byggnadsnämnden. Vi bedömer att det inte behövs någon ändring i bestämmelsen för att byggnadsnämnden ska kunna utöva tillsyn över artikel 10 i GIA. I 8 kap. 2 § PBF anges omfattningen av byggnadsnämndens tillsynsområde. För att byggnadsnämnden ska kunna utöva tillsyn över artikel 10 i GIA föreslår vi att 8 kap. 2 § PBF kompletteras med hänvisningar till artikel 10 i GIA.

Tillsynsåtgärder och sanktioner

I 11 kap. PBL finns bestämmelser om tillsynsåtgärder. Byggnadsnämnden har rätt till tillträde till fastigheter och byggnadsverk samt att där vidta de åtgärder som behövs för att utföra arbetet. Vidare har nämnden rätt att på begäran få upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.²⁰

Byggnadsnämnden har rätt att utfärda åtgärdsföreläggande²¹ och rättelseföreläggande.²² Åtgärdsföreläggande kan utfärdas vid brott mot en skyldighet enligt plan- och bygglagen eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Rättelseföreläggande kan utfärdas om det på en fastighet eller i fråga om ett byggnadsverk har vidtagits en åtgärd i strid med plan- och bygglagen eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. För att förelägganden grundade på artikel 10 i GIA ska kunna utfärdas

²⁰ 11 kap. 8 § första stycket PBL.

²¹ 11 kap. 19 § PBL.

²² 11 kap. 20 § PBL.

behöver den artikeln läggas till som grund i båda bestämmelserna. Vi föreslår därför sådana tillägg.

Föreläggandena får förenas med vite.²³ Det finns bestämmelser i plan- och bygglagen om bl.a. handräckning för genomförande av åtgärder.²⁴ Utöver detta finns bestämmelser om byggsanktionsavgifter, som en tillsynsmyndighet har rätt att ta ut om någon bryter mot bl.a. en bestämmelse i en EU-förordning om krav på byggnadsverk eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 12 § PBL.²⁵ Vi anser att bestämmelsen omfattar bristande efterlevnad av artikel 10 i GIA eller föreskrifter som meddelas med anledning av samma artikel och med stöd av 16 kap. 12 § PBL. Det behövs därför ingen ändring i denna del med anledning av artikel 10 i GIA.

I avsnitt 17.1 föreslår vi att bestämmelsen i 10 kap. 25 a § PBL ska ändras så att startbesked ska ges utan prövning av om kraven i artikel 10 i GIA är uppfyllda i de fall ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projektering. Bestämmelsen har samband med 11 kap. 34 a § PBL enligt vilken byggnadsnämnden, om den bedömer att ett certifierat byggprojekteringsföretag vid projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i bl.a. 8 kap. 4 § PBL, ska underrätta den som har certifierat företaget om detta. Eftersom vi föreslår att 10 kap. 25 a § PBL ska omfatta artikel 10 i GIA, bör även 11 kap. 34 a § göra det. Vi föreslår därför att bestämmelsen ändras i enlighet med detta.

Avgift för tillsynen

Byggnadsnämnden får inte ta ut avgift för tillsyn enligt plan- och bygglagen. Någon avgift för tillsyn av egenskapskraven i 8 kap. 4 § PBL tas därmed inte ut. Att införa en tillsynsavgift endast för egenskapskraven i artikel 10 i GIA är enligt vår bedömning inte nödvändigt och det skulle dessutom avvika från det gällande systemet. Sammantaget anser vi därför att det inte är lämpligt att lämna något förslag om avgift för tillsyn avseende artikel 10 i GIA.

²³ 11 kap. 37 § PBL.

²⁴ 11 kap. 39 § PBL.

²⁵ 11 kap. 51–63 §§ PBL.

17.6 Överklagande

Vår bedömning: Bestämmelserna om överklagande i plan- och bygglagen omfattar tillsynsbeslut avseende fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader i EU:s förordning om gigabit-infrastruktur.

Bestämmelser om överklagande av byggnadsnämndens beslut finns i 13 kap. PBL, vilket i detta fall innebär att de överklagas till länsstyrelsen.²⁶ Länsstyrelsens beslut överklagas i sin tur till mark- och miljödomstol.²⁷ Vi bedömer att det inte behövs några ändringar för att bestämmelserna om överklagande ska omfatta tillsynsbeslut avseende artikel 10 i GIA.

²⁶ 13 kap. 3 § PBL.

²⁷ 13 kap. 6 § PBL.

18 Tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader

18.1 Rätt att bygga ut nät

Vår bedömning: Kraven i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om att leverantörer ska ha rätt att bygga ut sitt nät fram till en byggnads accesspunkt medför inte något behov av att ändra befintliga svenska regelverk.

Enligt artikel 11.1 i GIA ska varje leverantör av allmänna elektroniska kommunikationsnät, om inte annat följer av artikel 11.3 och utan att det påverkar äganderätt, ha rätt att bygga ut sitt nät på egen bekostnad fram till accesspunkten.

I Sverige saknas regler som kan hindra sådan utbyggnad, annat än de olika former av tillstånd som omfattas av bestämmelserna i artikel 7 i förordningen. Bestämmelsen föranleder därmed inte något behov av att ändra befintliga svenska regelverk.

18.2 Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i byggnader

Vårt förslag: Bestämmelsen om tillträde till fysisk infrastruktur för anläggande av bredbandsnät i lagen om elektronisk kommunikation ska upphävas.

Bestämmelserna om tvistlösning avseende ett sådant tillträde i lagen och förordningen om elektronisk kommunikation ska också upphävas.

Post- och telestyrelsen ska få meddela föreskrifter om administrativa aspekter rörande en begäran om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i byggnader. Bestämmelser med sådana bemyndiganden ska införas i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.

18.2.1 Förordningens bestämmelser

Leverantörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät ska ha rätt att få tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i byggnader i syfte att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet om duplicering är tekniskt omöjlig eller ekonomiskt ineffektiv.¹ Innehavare av en nyttjanderätt till accesspunkten och den fysiska infrastrukturen i byggnaden ska tillgodose alla rimliga skriftliga begäranden om tillträde till accesspunkten och den fysiska infrastrukturen i byggnaden från leverantörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, inbegripet pris, när så är lämpligt. Medlemsstaterna får ange detaljerade krav avseende begärans administrativa aspekter.²

Med *fysisk infrastruktur i byggnader* avses fysisk infrastruktur eller installationer i slutanvändarens lokaler, inklusive element under gemensamt ägande, som är avsedda för att rymma fasta och/eller trådlösa nät, när sådana accessnät kan leverera elektroniska kommunikationstjänster och koppla samman byggnadens accesspunkt med nätanslutningspunkten.³

¹ Artikel 11.2 i GIA.

² Artikel 11.3 i GIA.

³ Artikel 2.6 i GIA.

Om en överenskommelse om tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader inte har nåtts inom en månad från dagen för mottagandet av den formella begäran om tillträde ska varje part ha rätt att hän-skjuta tvisten till det behöriga tvistlösningsorganet. Tvistlösnings-myndigheten ska inom en månad från dagen för mottagande av begäran om tvistlösning utfärda ett bindande beslut för att lösa tvisten.⁴

18.2.2 Våra förslag och bedömningar

Tillträde till befintlig infrastruktur

GIA:s krav på tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i byggnader ersätter motsvarande bestämmelser i utbyggnadsdirektivet. Utbyggnadsdirektivets bestämmelser i denna del har genomförts i 5 kap. 31 § LEK.

Eftersom utbyggnadsdirektivet upphävs och bestämmelserna om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i byggnader framgår av GIA, som är direkt tillämplig i Sverige, föreslår vi att motsvarande bestämmelser i 5 kap. 31 § LEK ska upphävas. Därmed undviks otillåten dubbelreglering.

Tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader skulle i vissa situationer kunna ges med hjälp av ledningsrättslagen om ledningsrätt upplåts i en fastighet där det finns en byggnad med infrastruktur för elektronisk kommunikation. I samband med genomförandet av utbyggnadsdirektivets bestämmelser om tillträde till befintlig infrastruktur i byggnader bedömde regeringen att direktivets bestämmelser går längre än vad ledningsrättslagen medger. Regeringen pekade bl.a. på att ledningsrätt inte är en generell rätt av det slag som föreslås i direktivet, utan uppstår som en följd av en förrättning på villkor att ett antal förutsättningar som närmare framgår av lagen är uppfyllda och att direktivet inte gör någon skillnad på om fysisk infrastruktur i byggnader är lös eller fast egendom. Ledningsrättslagen gäller dock bara fast egendom eller tomträtt (se 1 §).⁵ En ny bestämmelse i lagen om elektronisk kommunikation infördes därför.

⁴ Artikel 13.1 d och 13.2 b i GIA.

⁵ Prop. 2015/16:73 s. 81.

GIA:s regler om tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader är mycket lika utbyggnadsdirektivets motsvarande bestämmelser. Vi bedömer därmed att förordningens bestämmelser går längre än ledningsrättslagens, på samma sätt som direktivets bestämmelser gjorde. Vidare gäller det nu aktuella kravet i GIA enbart vid utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet, medan ledningsrättslagen är generell och inte begränsas till sådan nätutbyggnad. Artikel 11 i GIA är därmed att betrakta som *lex specialis*⁶ i förhållande till bestämmelserna i ledningsrättslagen och har därför företräde framför lagen. Mot bakgrund av detta saknas det enligt vår bedömning behov av att ändra ledningsrättslagen i denna del.⁷ De nu aktuella bestämmelserna i GIA medför inte heller i övrigt något ytterligare behov av att ändra svenska regelverk.

Twistlösning

GIA:s regler om twistlösning ersätter motsvarande bestämmelser i utbyggnadsdirektivet. Direktivets bestämmelser om twistlösning av ärenden om tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader har genomförts i 11 kap. 14 § LEK och 10 kap. 1 § FEK.

Som vi redogör för ovan föreslår vi att bestämmelsen om tillträde till fysisk infrastruktur för anläggande av bredbandsnät i 5 kap. 31 § LEK ska upphävas. Mot bakgrund av detta samt då bestämmelserna om twistlösning avseende tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader regleras i GIA, som är direkt gällande i Sverige, bör också twistlösningsbestämmelserna i lagen och förordningen om elektronisk kommunikation ändras på så sätt att de delar som rör twistlösning avseende tillämpningen av 5 kap. 31 § LEK upphävs.

Vi lämnar förslag om twistlösning i kapitel 20.

⁶ *Lex specialis* innebär att en specialförfattning går före mer allmänna eller generella författningar, dvs. en regel eller lag som särskilt reglerar en viss situation/fråga/sak ska ges företräde framför en mer allmän bestämmelse eller lag.

⁷ Jfr även med prop. 2015/16:73 s. 82.

Begärans administrativa aspekter

Medlemsstaterna får ange detaljerade krav avseende de administrativa aspekterna av en begäran om tillträde till accesspunkten och den fysiska infrastrukturen i byggnaden.⁸

De krav som kan anses vara lämpliga kan variera över tid. Specifikationer av det slaget kan också ha en sådan detaljeringsgrad att det är mest ändamålsenligt att de meddelas av en myndighet. PTS har i egenskap av tvistlösnings- och tillsynsmyndighet erfarenhet av motsvarande bestämmelser i 5 kap. 31 § LEK. Vi föreslår även att PTS ska vara tillsyns- och tvistlösningsmyndighet för bl.a. artikel 11 i GIA.⁹ Mot bakgrund av detta anser vi att det är lämpligt att PTS får meddela föreskrifter om begärans administrativa aspekter. Vi föreslår därför att det i kompletteringslagen införs ett bemyndigande om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de administrativa aspekterna av en begäran om tillträde till en accesspunkt och fysisk infrastruktur i byggnader enligt artikel 11.3 i GIA. Vi föreslår även att det i kompletteringsförordningen införs ett bemyndigande för PTS att utfärda sådana föreskrifter.

18.3 Tillträde till en byggnad som saknar tillgänglig fiberfärdig infrastruktur

Vår bedömning: Bestämmelsen i EU:s förordning om gigabit-infrastruktur om att en leverantör av allmänna elektroniska kommunikationsnät ska ha rätt att terminera sitt nät i abonnentens lokaler med hjälp av den befintliga fysiska infrastrukturen i byggnaden medför inte något behov av att ändra eller komplettera svenska regelverk.

⁸ Artikel 11.3 i GIA.

⁹ Se avsnitt 20.1 och 20.2.

18.3.1 Förordningens bestämmelser

Om det inte finns någon tillgänglig fiberfärdig infrastruktur i en byggnad ska varje leverantör av allmänna elektroniska kommunikationsnät ha rätt att terminera sitt nät i abonnentens lokaler med hjälp av den befintliga fysiska infrastrukturen i byggnaden i den mån den är tillgänglig och det finns tillträde till den i enlighet med artikel 11.3, under förutsättning att ägaren och/eller abonnenten ger sitt godkännande, i enlighet med nationell rätt, och om leverantören minimerar inverkan på tredje parter privata egendom.¹⁰

Med *fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnader* avses fysisk infrastruktur i byggnader som är avsedd att rymma fiberoptiska element.¹¹

18.3.2 Vår bedömning

Den aktuella bestämmelsen i GIA är direkt tillämplig och har ingen direkt motsvarighet i svensk rätt. En leverantör av allmänna elektroniska kommunikationsnät skulle i och för sig kunna få rätt att terminera sitt nät i en abonnents lokaler med stöd av ledningsrättslagen.¹² I likhet med vad vi anført i avsnitt 18.2 skiljer sig förfarandet åt mellan ledningsrättslagen och bestämmelserna i GIA i denna del och GIA får, enligt vår mening, anses som *lex specialis* i förhållande till bestämmelserna i ledningsrättslagen och har därför företräde framför lagen. Mot bakgrund av detta saknas det, enligt vår bedömning, behov av att ändra ledningsrättslagen med anledning av artikel 11.4 i GIA.

Vi anser inte heller i övrigt att bestämmelsen medför ett behov att ändra eller komplettera svenska regelverk, eftersom bestämmelsen är direkt tillämplig och förutsättningarna för att få terminera sitt nät i en byggnad framgår av bestämmelsen.

¹⁰ Artikel 11.4 i GIA.

¹¹ Artikel 2.8 i GIA.

¹² Se t.ex. 2 § första stycket 1, 2 a § och 11 a § ledningsrättslagen.

19 Central informationspunkt

19.1 Inledning

GIA ställer krav på att medlemsstaterna ska införa minst en central informationspunkt, där de skyldigheter och rättigheter som finns i förordningen ska kunna utövas och fullgöras online.¹ En central informationspunkt bör ge enkel tillgång till nödvändiga digitala verktyg som kan ge tillgång till minimiinformation om befintlig fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt samt säkerställa möjligheten att begära information.² Den centrala informationspunkten ska också tillhandahålla viss information och vissa funktioner för tillståndsförfaranden för att anlägga element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter. Sammanfattningsvis ska behöriga myndigheter³ tillgängliggöra information om tillståndsvillkor och tillståndsförfarande⁴ och operatörer ska kunna lämna in tillståndsansökningar och få information om ansökans status via den centrala informationspunkten.⁵ Om mer än en central informationspunkt införs ska en nationell digital ingångspunkt införas.⁶

De centrala informationspunkterna ska tillhandahålla lämpliga digitala verktyg, till exempel i form av webbportaler, databaser, digitala plattformar eller digitala applikationer, för att göra det möjligt att online utöva alla rättigheter och fullgöra alla de skyldigheter som fastställs i förordningen. Medlemsstaterna är fria att själva utforma eller koppla ihop nyligen utvecklade digitala verktyg⁷ eller befintliga verktyg som redan kan vara tillgängliga på lokal, regional

¹ Artikel 12.1 i GIA.

² Skäl 59 i GIA.

³ Vilka som anses vara behöriga myndigheter utvecklas närmare i avsnitt 13.2.

⁴ Artikel 7.2 i GIA.

⁵ Artikel 7.3 i GIA.

⁶ Artikel 12.3 och skäl 59 i GIA.

⁷ Artikel 12, skäl 32 och 59 i GIA.

eller nationell nivå.⁸ Det kan finnas olika modeller för en och samma centrala informationspunkt och flera digitala verktyg kan integreras.⁹ Den centrala informationspunkten kan innehålla ytterligare funktioner än dem som krävs i förordningen, såsom tillgång till ytterligare information eller stöd vid behandlingen av en begäran om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur eller om samordning av bygg- och anläggningsprojekt.¹⁰

Medlemsstaterna kan ta ställning till eventuella synergieffekter och stordriftsfördelar med de gemensamma kontaktpunkterna enligt artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG,¹¹ för att bygga vidare på befintliga strukturer och maximera fördelarna för slutanvändarna. Den gemensamma digitala ingång som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724¹² bör kopplas till de centrala informationspunkterna.¹³

I detta kapitel lämnar vi förslag om vilken myndighet som bör ansvara för en central informationspunkt och förslag om en övergripande struktur för den centrala informationspunkten. Kompletterande bestämmelser om centrala informationspunkter föreslås också. Den närmare utformningen av den centrala informationspunkten bör dock överlåtas till den myndighet som får i uppdrag att ansvara för den. Slutligen lämnar vi förslag om finansiering av den centrala informationspunkten.

⁸ Skäl 60 i GIA.

⁹ Skäl 60 i GIA.

¹⁰ Skäl 29 i GIA.

¹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden, även kallat tjänstedirektivet. Kommerskollegium, Tillväxtverket och Konsumentverket tillhandahåller olika funktioner inom den gemensamma kontaktpunkten, enligt 4 § andra stycket förordningen (2009:1078) om tjänster på den inre marknaden.

¹² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724 av den 2 oktober 2018 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning (EU) 1024/2012, även kallad EU:s förordning om gemensam digital ingång. I Sverige har funktionen placerats på Myndigheten för digital förvaltning enligt regeringsbeslut av den 31 oktober 2019 (I2019/02843/DF).

¹³ Skäl 61 i GIA.

19.2 Myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten

Vårt förslag: Post- och telestyrelsen ska vara behörigt organ att utföra funktionerna för den centrala informationspunkten enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur (myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten).

En bestämmelse av sådan innebörd ska införas i kompletteringsförordningen och i kompletteringslagen ska det införas en bestämmelse som anger att den myndighet som regeringen bestämmer ska vara ett sådant behörigt organ.

19.2.1 Förordningens bestämmelser

Funktionerna för den centrala informationspunkten ska utföras av ett eller flera behöriga organ som utses av medlemsstaterna på nationell, regional eller lokal nivå, beroende på vad som är lämpligt.¹⁴

Det eller de behöriga organ som utför en central informationspunkts funktioner ska vara juridiskt åtskilt från och funktionellt oberoende av alla nätoperatörer och alla offentliga organ som äger eller kontrollerar berörd fysisk infrastruktur.¹⁵

De behöriga organen ska utöva sina befogenheter opartiskt, öppet och i lämplig tid. Medlemsstaterna ska säkerställa att de har tillräckliga tekniska och ekonomiska resurser och tillräckligt med personal för att kunna utföra de uppgifter de har tilldelats.¹⁶

19.2.2 Vårt förslag

Medlemsstaterna ska inrätta minst en central informationspunkt, som ska göra det möjligt att online utöva alla rättigheter och skyldigheter som fastställs i GIA.¹⁷

Den information som ska kunna tillgängliggöras via en central informationspunkt kan delas upp i tre huvudgrupper:

¹⁴ Artikel 14.5 i GIA.

¹⁵ Artikel 14.2 och 14.6 i GIA.

¹⁶ Artikel 14.7 i GIA.

¹⁷ Artikel 12.1 i GIA.

1. Information som rör tillträde till fysisk infrastruktur och samordning av bygg- och anläggningsprojekt.
2. Tillståndsfrågor.
3. Övrigt.

Vi anser att det finns skäl att resonera om dessa huvudgrupper och utifrån det komma fram till vilken eller vilka myndigheter som ska ges ansvar för en central informationspunkt.

Central informationspunkt som rör tillträde till fysisk infrastruktur och samordning av bygg- och anläggningsprojekt

PTS tillhandahåller i dag en informationstjänst för utbyggnad av bredbandsnät, genom vilken information om nätinnehavares befintliga fysiska infrastruktur och planerade och pågående bygg- och anläggningsprojekt kan begäras. Tjänsten har likheter med den centrala informationspunkt som GIA ställer krav på att medlemsstaterna inrättar, även om GIA innehåller fler krav på både innehåll och digitalisering än utbyggnadslagen.¹⁸ PTS har alltså erfarenhet och kunskap om utformningen och tillhandahållande av en liknande informationstjänst. Bredbandsutbyggare är också vana att vända sig till PTS för att använda den befintliga informationstjänsten. Dessutom är PTS sektorsmyndighet för elektronisk kommunikation, och operatörer som bygger ut eller vill bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation har ofta kontakt med myndigheten även om de inte har ärenden som rör utbyggnadslagen (eller GIA, när förordningen börjar tillämpas). Vi anser att dessa skäl vart och ett för sig och sammantaget gör att PTS är den myndighet som bör bli behörigt organ enligt GIA med ansvar för en central informationspunkt för tillträde till fysisk infrastruktur och samordning av bygg- och anläggningsprojekt.

Vi har övervägt om det vore lämpligt att länsstyrelserna skulle få i uppdrag att ansvara för centrala informationspunkter med innehåll som rör sådan fysisk infrastruktur som inte ingår i ett nät men som ägs eller kontrolleras av offentliga organ.¹⁹ Skälet till det är att länsstyrelserna skulle kunna vara en kontaktpunkt för offentliga

¹⁸ Se vidare i avsnitt 19.1.

¹⁹ Se artikel 2.4 första stycket b i GIA.

organ i sitt län, bl.a. eftersom de genom sin lokala kännedom skulle kunna ha god kunskap om de offentliga organ som finns i länet. Anledningarna till att vi inte valde att gå vidare med det alternativet sammanfaller med skälen ovan, särskilt eftersom vi bedömer att det är både mer praktiskt för operatörerna att bara använda en central informationspunkt och att det är samhällsekonomiskt mer effektivt att endast inrätta en sådan. Vi identifierade också effektiva sätt för de offentliga organen att lämna vissa förhandsuppgifter om sin fysiska infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt, varför en lokal kännedom inte bedömdes krävas för den myndighet som ska ansvara för den centrala informationspunkten.

Sammantaget anser vi därmed att endast en central informationspunkt rörande information om fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt bör inrättas och att PTS är bäst lämpad att ansvara för den.

Om vi hade föreslagit att länsstyrelserna skulle tillhandahålla en eller flera centrala informationspunkter avseende sådan information hade det kunnat vara lämpligt att dessa centrala informationspunkter även skulle kunna innehålla information och funktioner som rör tillstånd. Eftersom vi inte lämnar förslag om att länsstyrelserna ska få i uppdrag att ansvara för en eller flera centrala informationspunkter om minimiinformation saknas, enligt vår mening, skäl att föreslå att de får motsvarande ansvar rörande innehåll som rör tillstånd, se nedan.

Central informationspunkt som rör tillstånd

Vi gör i avsnitt 13.3 en bedömning av vilka tillstånd i Sverige som berörs av GIA. Behöriga myndigheter som beslutar om sådana tillstånd inkluderar bl.a. kommuner, länsstyrelser, Försvarsmakten, Trafikverket, mark- och miljödomstolar och regeringen. Antalet behöriga myndigheter uppgår till över 300.

Eftersom det finns många olika behöriga myndigheter behöver det övervägas vilken eller vilka myndigheter som ska inrätta en central informationspunkt. De två alternativ som enligt oss är mest ändamålsenliga och relevanta är antingen att var och en av de behöriga myndigheterna inrättar en central informationspunkt, eller att endast en myndighet tillhandahåller en central informations-

punkt för tillståndsförfarandena.²⁰ De faktorer vi överväger när en eller flera centrala informationspunkter ska föreslås är följande.

Om många myndigheter utses som behöriga organ att utföra de centrala informationspunkternas funktioner riskerar syftet med informationspunkterna att förfelas, eftersom det skulle innebära att operatörerna skulle behöva vända sig till många olika informationspunkter för att få den eftersökta informationen. Antalet centrala informationspunkter bör därför begränsas.

Kraven i GIA på en central informationspunkts digitalisering och de krav på cyber- och informationssäkerhet som finns i annan lagstiftning samt våra förslag i detta betänkande, utgör tillsammans med förordningens huvudsyfte ramarna för den tekniska lösning som behöver utformas eller upphandlas, även om den närmare utformningen bör överlåtas till myndigheten som ansvarar för den. De tekniska kraven innebär att det kan vara kostnadskrävande för en myndighet att ansvara för en central informationspunkt. Det är också kostnadsdrivande om alla behöriga myndigheter ska upprätta administrativa förfaranden och säkerställa att den har den kompetens som krävs för att tillhandahålla en central informationspunkt. Det är inte heller ekonomiskt effektivt att många olika myndigheter var för sig utformar eller upphandlar en teknisk lösning för varje central informationspunkt. Antalet informationspunkter bör därför även av samhällsekonomiska skäl begränsas. Sammanfattningsvis anser vi att det är lämpligast att en enda central informationspunkt för tillstånd ska inrättas.

PTS ansvarar redan i dag för en informationstjänst som innehåller information om tillstånd som kan behövas för utbyggnad av bredbandsnät och om hur man ansöker om sådana tillstånd.²¹ Det gör att operatörer som bygger ut nät med mycket hög kapacitet är vana vid att sådan information kan nås via PTS. Dessutom föreslår vi ovan att PTS får ansvar för en central informationspunkt med minimiinformation, vilket skulle innebära att operatörerna har lätt att finna informationen om tillstånd i samband med att de begär minimiinformation. Vi föreslår även att PTS får i uppgift att vara

²⁰ Som vi redogör för ovan har vi också, i samband med överväganden om den centrala informationspunkten för minimiinformation, övervägt om alla eller några länsstyrelser skulle kunna ansvara för centrala informationspunkter för tillstånd. Som ovan angivits bedömer vi dock inte att det är ett lämpligt alternativ.

²¹ 4 kap. 1 § utbyggnadslagen och 6 § utbyggnadsförordningen.

tvistlösningsorgan och tillsynsmyndighet i frågor som rör GIA.²² Sammantaget anser vi därför att det är lämpligt att PTS ansvarar för en central informationspunkt som ska kunna innehålla den information och säkerställa de funktioner som anges i artikel 7.2 och 7.3 i GIA.

Central informationspunkt som rör övrig information

En förteckning över de uppgifter som vid var tid ska utföras av varje behörigt organ ska offentliggöras via en central informationspunkt,²³ liksom tvistlösningsorganets beslut.²⁴ Information om vissa nationella anpassningar av GIA ska också tillgängliggöras eller offentliggöras via den centrala informationspunkten. Det saknas skäl att föreslå att någon annan än PTS får ansvar för detta.

Sammanfattningsvis föreslår vi därmed att det i Sverige ska finnas en central informationspunkt enligt GIA och att PTS utses till det behöriga organ som ska utföra funktionerna för den (myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten). Ett bemyndigande för regeringen att utse myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten bör därför införas i kompletteringslagen och en bestämmelse i kompletteringsförordningen där PTS utses till ett sådant behörigt organ bör också införas.

Oberoende

Det eller de behöriga organ som utför en central informationspunkts funktioner ska vara juridiskt åtskilt och funktionellt oberoende från offentliga organ som äger eller kontrollerar berörd fysisk infrastruktur.²⁵

Det kan inte uteslutas att PTS äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur eller skulle kunna göra det i framtiden. Så är fallet för många myndigheter. Det hade därför kunnat övervägas om det bör göras en närmare utredning av svenska myndigheter i syfte att hitta en myndighet som inte äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och inte kan komma att göra det i framtiden. Det kan också övervägas

²² Se avsnitt 20.1 och 20.2.

²³ Artikel 14.8 och skäl 67 i GIA.

²⁴ Artikel 13.4 i GIA.

²⁵ Artikel 14.2 och 14.6 i GIA.

om det borde inrättas en ny myndighet som kan ansvara för den centrala informationspunkten och ange att den myndigheten inte får äga eller kontrollera fysisk infrastruktur. Vi tror dock inte att någon myndighet med ansvar för andra sakfrågor skulle ha samma förutsättningar som PTS att utföra uppdraget på ett effektivt sätt. Vi bedömer inte heller att det är samhällsekonomiskt rimligt att tillsätta en ny myndighet som får i uppdrag att ansvara för en central informationspunkt. Dessutom tror vi att det inte är naturligt för operatörer, som ska använda den centrala informationspunkten, att söka informationen hos någon annan myndighet. Därför anser vi att det är lämpligast att PTS får uppdraget. Däremot behöver myndigheten, om den har eller i framtiden kommer att ha fysisk infrastruktur som kan beröras av GIA, säkerställa att den centrala informationspunktens funktioner är åtminstone funktionellt oberoende från den del av myndigheten som ansvarar för den berörda fysiska infrastrukturen.

19.3 Minimiinformation om fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt

Vårt förslag: Innan en operatör får tillgång till den centrala informationspunkten för att begära minimiinformation enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska den lämna grundläggande information om företaget och dess ledning till myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten, Post- och telestyrelsen. Om myndigheten begär det ska operatören även lämna uppdaterad information.

Post- och telestyrelsen får tillfälligt stoppa en operatörs begäran om minimiinformation enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om det kan antas att Sveriges säkerhet riskerar att skadas om operatörens begäran besvaras. Om myndigheten tillfälligt stoppar en begäran ska den samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten för att klarlägga om Sveriges säkerhet riskerar att skadas. Om en samrådsmyndighet lämnar en invändning ska Post- och telestyrelsen avvisa operatörens begäran.

En begäran om minimiinformation ska anses ha lämnats in och mottagits den dag då Post- och telestyrelsen lämnar den vidare till berörda nätoperatörer och offentliga organ.

Nätoperatörer och offentliga organ ska inte göra minimiinformation tillgänglig via den centrala informationspunkten. Nätoperatörer och offentliga organ ska i stället dels lämna sådana uppgifter om sin fysiska infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt som Post- och telestyrelsen anger, dels lämna minimiinformationen direkt till den operatör som har begärt den.

Det finns en bestämmelse i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om att en behörig myndighet får avslå en tillståndsansökan avseende ett planerat bygg- och anläggningsprojekt för vilket den berörda operatören inte har gjort minimiinformation tillgänglig via den centrala informationspunkten. Bestämmelsen ska inte tillämpas för en tillståndsansökan om en operatör har lämnat uppgifter om projektet i enlighet med vårt förslag ovan.

Bestämmelser med denna innebörd ska införas i kompletteringslagen.

19.3.1 Förordningens bestämmelser

För att kunna begära tillträde till fysisk infrastruktur ska varje operatör ha rätt att på begäran få tillgång till viss minimiinformation om befintlig fysisk infrastruktur i elektroniskt format via en central informationspunkt.²⁶ För att kunna begära samordning av bygg- och anläggningsprojekt ska varje operatör ha rätt att på begäran få tillgång till viss minimiinformation i elektroniskt format via en central informationspunkt.²⁷

Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska göra viss minimiinformation om den fysiska infrastrukturen tillgänglig via en central informationspunkt och i elektroniskt format. De ska också omgående göra uppdateringar av minimiinformationen tillgängliga. Efterlevs inte detta får de behöriga myndigheterna²⁸ begära att den minimiinformation som saknas görs tillgänglig i elektroniskt format via en central informationspunkt inom tio arbetsdagar från dagen för mottagandet av en sådan begäran.²⁹

Nätoperatörer och offentliga organ ska även göra viss minimiinformation om kommande bygg- och anläggningsprojekt tillgänglig via den centrala informationspunkten.³⁰ Nätoperatören och det offentliga organet ska säkerställa att minimiinformationen för planerade bygg- och anläggningsprojekt som rör dess fysiska infrastruktur är korrekt och uppdaterad och omgående görs tillgänglig via en central informationspunkt. Det ska ske så snart som informationen är tillgänglig för nätoperatören. Informationen som ska tillgängliggöras via den centrala informationspunkten rör nätoperatörens eller det offentliga organets bygg- och anläggningsprojekt som är planerade under de följande sex månaderna. Under alla omständigheter och om ett tillstånd planeras, ska informationen tillgängliggöras senast två månader innan den första ansökan om tillstånd lämnas in till de behöriga myndigheterna. Den begärda informationen ska göras tillgänglig inom tio arbetsdagar från att operatörens begäran om tillgång till information lämnades in re-

²⁶ Artikel 4.1 första stycket i GIA.

²⁷ Artikel 6.1 i GIA.

²⁸ De myndigheter som avses här är enligt vår tolkning behöriga organ med ansvar för en central informationspunkt. Enligt vårt förslag är det PTS.

²⁹ Artikel 4.3 i GIA.

³⁰ Artikel 6.1 i GIA.

spektive mottogs. I vederbörligen motiverade fall kan tidsfristen förlängas en gång med fem arbetsdagar.³¹

GIA påverkar inte medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner, inbegripet att säkerställa statens territoriella integritet och upprätthålla lag och ordning.³²

19.3.2 Vårt förslag

Begäran om minimiinformation

Endast operatörer får begära information

GIA ger endast *operatörer* rätt att via den centrala informationspunkten begära minimiinformation. Den centrala informationspunkten bör därför utformas så att endast operatörer som har verifierats av den myndighet som ansvarar för den centrala informationspunkten, enligt vårt förslag PTS, kan begära information via systemet.

En operatör har, med stöd av GIA, möjlighet att via den centrala informationspunkten inhämta information som, i viss mängd, kan bli känslig. Informationen kan användas i andra syften än utbyggnadssyfte, t.ex. sabotage eller kartläggning. I syfte att skydda nationell säkerhet och andra väsentliga statliga funktioner är det motiverat att en operatör inte ges möjlighet att via den centrala informationspunkten begära information förrän denne har lämnat grundläggande information om företaget och dess ledning till myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten, dvs. PTS. En bestämmelse om detta bör införas i kompletteringslagen. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilken information som ska lämnas och något bemyndigande om detta behövs därför inte i kompletteringslagen. Informationen bör åtminstone omfatta företagets firmanamn, organisationsnummer, adress, verkställande direktör och styrelsemedlemmar, eller likvärdiga uppgifter om företaget saknar vissa sådana uppgifter. Eftersom verksamhetsförhållanden kan ändras med tiden ska operatören, om PTS begär det, inkomma med uppdaterad information. Bestämmel-

³¹ Artikel 4.1 andra stycket och artikel 6.1 tredje stycket i GIA.

³² Artikel 1.5 i GIA.

ser om detta bör införas i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen. Informationen bör behållas hos PTS så länge som operatören kan använda den centrala informationspunkten.

Den centrala informationspunkten bör också utformas på så sätt att det krävs identifiering av operatören eller företrädare för operatören, antingen före den första begäran av information eller vid varje begäran av information. Identifieringen skulle kunna ske såväl elektroniskt som på annat sätt.

Om PTS har skäl att anta att frågeställaren inte är en operatör bör PTS hindra frågeställarens tillgång till den centrala informationspunkten. En misstanke om att en frågeställare inte är en operatör kan bestå i t.ex. att aktören inte har anmält sin verksamhet till PTS³³ eller att det inte föreligger tillräckliga omständigheter som stödjer att den är en operatör, såsom exempelvis att den har anlagt ett elektroniskt kommunikationsnät eller vidtagit förberedelser för att anlägga ett sådant nät, t.ex. sökt nödvändiga tillstånd eller har utvecklade investeringsplaner. Eftersom GIA endast ger operatörer rätt till information saknas det enligt vår mening behov av att i nationell rätt särskilt reglera PTS möjlighet att neka icke-operatörer tillgång till den centrala informationspunkten.

Utbyggnadssyfte

GIA syftar till att underlätta och stimulera utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation.³⁴ Operatörer har därmed endast rätt att få information i utbyggnadssyfte. GIA ger dem inte rätt att begära information för att t.ex. kartlägga fysisk infrastruktur eller bygg- och anläggningsprojekt i Sverige.

Möjligheten att genom GIA få sådan information skulle kunna missbrukas av t.ex. hotaktörer. Om det kan antas att Sveriges säkerhet riskerar att skadas om en operatörs begäran besvaras, bör PTS därför ha möjlighet att tillfälligt stoppa en begäran om minimi-information. En sådan bestämmelse bör införas i kompletteringslagen. Vi anser att denna bestämmelse kan införas med stöd av artikel 1.5 i GIA.

³³ Innan en aktör tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning ska den lämna in en anmälan till tillsynsmyndigheten, PTS, se 2 kap. 1 § LEK.

³⁴ Artikel 1 i GIA.

Det kan finnas många skäl som skulle kunna medföra ett sådant antagande. Nedan följer en inte uttömmande uppräkningslista av sådana skäl.

1. En operatör har begärt minimiinformation under en längre tid men har inte byggt ut eller begärt tillstånd att bygga ut element av nät med hög kapacitet.
2. Ett misstänkt mönster i förfrågningarna, som kan tyda på systematiskt missbruk av minimiinformation.
3. PTS får kännedom om att minimiinformationen lämnas vidare till annan.
4. PTS får kännedom om att operatören har en koppling till någon som bedriver säkerhetshotande verksamhet mot Sverige, t.ex. tredje land.
5. PTS får kännedom om att en företrädare (vd eller styrelseledamot) tidigare blivit lagförd för brott av relevans för området, t.ex. sabotage.
6. PTS får information från en annan myndighet om att den myndigheten misstänker att syftet med en operatörs begäran helt eller delvis är annat än utbyggnad.

Det bör inte finnas något krav att PTS ska göra någon egen djupgående utredning av misstankarna. PTS bör vid misstanke samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten för att klarlägga om Sveriges säkerhet riskerar att skadas vid ett utlämnande av informationen till operatören. PTS ska inte vidarebefordra en begäran om minimiinformation från den misstänkta operatören till nätoperatörer eller offentliga organ innan tiden för samrådsmyndigheternas yttrande har gått ut. Om Säkerhetspolisen eller Försvarsmakten anser att Sveriges säkerhet riskerar att skadas ska myndigheten lämna en invändning till PTS, utan vidare motivering. PTS ska då avvisa operatörens begäran om information. PTS avvisningsbeslut bör inte kunna överklagas.³⁵ En bestämmelse om samråd och avvisning bör införas i kompletteringslagen. Säkerhetspolisen, Försvarsmakten och PTS bör ha en löpande dialog om hur samrådsförfarandet kan underlättas.

³⁵ Se avsnitt 21.3.1.

Om en begäran har stoppats tillfälligt ska den anses ha lämnats in och mottagits den dag då PTS lämnar den vidare till berörda nätoperatörer och offentliga organ. Detsamma bör gälla även när en begäran inte har stoppats. Tidsfristen enligt GIA inom vilken minimiinformationen ska tillgängliggöras börjar därmed att löpa först när PTS lämnar begäran vidare till berörda nätoperatörer och offentliga organ. Även detta bör regleras i kompletteringslagen. Bestämmelserna kan införas med stöd av artikel 1.5 i GIA.

Tillgängliggörande av minimiinformation

Minimiinformation ska inte lämnas via den centrala informationspunkten

Operatörens rättighet att få minimiinformation syftar till att ge möjligheter till den utbyggnad som avses i GIA. Av skäl som rör nationell säkerhet finns det dock anledning att se över *hur* minimiinformationen ska göras tillgänglig.

Enligt de direkt tillämpliga undantagsbestämmelserna i artiklarna 4 och 6 och de nationella kompletterande bestämmelserna³⁶ ska viss minimiinformation inte göras tillgänglig. Det innebär att information som i sig är känslig inte kommer att finnas i den centrala informationspunkten. Det kan dock bli så att en stor mängd information som inte enskilt är känslig skulle kunna samlas i den centrala informationspunkten. Information som inte är känslig i dess skilda beståndsdelar kan dock bli säkerhetskänslig när den aggregeras. Så kan vara fallet om det finns en samlad överblick över bl.a. alla elektroniska kommunikationsnät, elnät, fjärrvärmenät och alla byggnader som offentliga organ äger eller kontrollerar i Sverige. De planerade bygg- och anläggningsprojekten kan också ge en bild av var framtida fysisk infrastruktur förläggs.

Det finns mycket höga krav på informationssystem som har betydelse för säkerhetskänslig verksamhet och hantering av säkerhetsskyddsklassificerad information kräver ett särskilt handhavande.³⁷ Det finns även krav på fysisk säkerhet³⁸ och personalsäkerhet.³⁹ Det skulle vara oproportionerligt dyrt att bygga ett sådant infor-

³⁶ Se kapitel 10 och 12.

³⁷ 3 kap. säkerhetsskyddsförordningen.

³⁸ 4 kap. säkerhetsskyddsförordningen.

³⁹ 5 kap. säkerhetsskyddsförordningen.

mationssystem. Efter att informationssystemet hade färdigställts, skulle PTS behandling av stora mängder inkommande minimiinformation behöva följa kraven i säkerhetsskyddslagen, vilket skulle vara mycket kostsamt. Om personalkostnaderna och andra löpande kostnader efter att den centrala informationspunkten har tagits i bruk skulle avgiftsfinansieras, finns det risk att avgiftsnivån skulle vara så hög att den skulle påverka operatörernas utbyggnadsförmåga negativt.

Eftersom alla nätoperatörer och offentliga organ ska använda den centrala informationspunkten är det svårt att hålla systemet helt säkert. Även om de höga kraven på informationssystemet uppfylls kan det inte garanteras att obehöriga inte kan lyckas bereda sig tillgång till den centrala informationspunkten och därmed den samlade informationen om fysisk infrastruktur.

Vi anser därför att det finns en risk för Sveriges säkerhet om minimiinformation aggregeras i den centrala informationspunkten, även om det bara skulle vara under en begränsad tid. Av det skälet anser vi att artikel 1.5 i GIA ger oss stöd att frångå bestämmelser om att nätoperatörer och offentliga organ ska göra minimiinformationen tillgänglig via den centrala informationspunkten.⁴⁰ Miniminformationen bör i stället lämnas av nätoperatören eller det offentliga organet direkt till begärande operatör utan att passera den centrala informationspunkten. En bestämmelse om detta bör införas i kompletteringslagen.

Vissa uppgifter ska registreras på förhand i den centrala informationspunkten

För att PTS ska kunna vidarebefordra en begäran om minimiinformation, som inkommer via den centrala informationspunkten, till relevanta nätoperatörer och offentliga organ bör vissa uppgifter registreras på förhand i den centrala informationspunkten. Det behövs även för att nätoperatörerna och de offentliga organen ska få kännedom om en begäran om minimiinformation om fysisk infrastruktur eller om ett planerat bygg- eller anläggningsprojekt inom ett visst område.

⁴⁰ Artikel 4.3 och 6.1 andra stycket i GIA.

En sådan förhandsrapportering skulle kunna ske genom att nätoperatör och offentliga organ uppger i vilka, på förhand bestämda, områden de har fysisk infrastruktur och i vilka områden de planerar att genomföra bygg- och anläggningsprojekt. Det bör överlåtas till PTS att inom ramen för utformningen av den centrala informationspunkten bestämma den närmare utformningen, t.ex. hur stora områdena bör vara och om områdenas storlek bör variera i olika delar av landet, t.ex. i tätort och på landsbygd. När PTS gör sådana överväganden kan myndigheten välja att inhämta synpunkter från Säkerhetspolisen och Försvarsmakten. På detta sätt finns det inte någon detaljerad information om den fysiska infrastrukturen eller det planerade bygg- och anläggningsprojektet i den centrala informationspunkten, utan enbart uppgifter om att en viss nätoperatör eller offentligt organ har fysisk infrastruktur eller planerar ett bygg- eller anläggningsprojekt någonstans i det aktuella området. När en operatör begär minimiinformation inom en viss geografisk yta kan begäran vidarebefordras till de nätoperatörer och offentliga organ som det finns information om i det eller de områden som berörs av begäran. På så sätt begränsas antalet nätoperatörer och offentliga organ som får en förfrågan. Som beskrivits ovan ska nätoperatören eller det offentliga organet sedan lämna miniinformationen till operatören bilateralt, efter att eventuellt tillämpliga undantag har beaktats.

För att nätoperatörer och offentliga organ ska få rätt förfrågningar från den centrala informationspunkten behöver de alltså *övergripande* uppge var deras infrastruktur eller planerade bygg- och anläggningsprojekt är belägna. Eftersom PTS ska ansvara för utformningen av den centrala informationspunkten är det lämpligt att myndigheten närmare anger vilka uppgifter som ska lämnas. Därför föreslår vi en uppgiftsskyldighet för nätoperatörer och offentliga organ att lämna sådana uppgifter om sin befintliga fysiska infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt som PTS anger. Vi föreslår att en sådan bestämmelse ska införas i kompletteringslagen.

GIA är grunden för att nätoperatörer och offentliga organ behöver ha kunskap om sin fysiska infrastruktur i en sådan utsträckning att de på begäran kan lämna den till operatören. Vårt förslag innebär att minimiinformationen inte lagras i den centrala informationspunkten utan hos var och en av nätoperatörerna och de offent-

liga organen. Cybersäkerhet och informationssäkerhet är givetvis viktig även där.

Skyldigheten i artikel 6.1 första stycket i GIA att tillgängliggöra information om planerade bygg- och anläggningsprojekt via den centrala informationspunkten och våra förslag ovan har betydelse för behöriga myndigheters prövning av tillståndsansökningar. Av artikel 7.4 i GIA följer nämligen att de behöriga myndigheterna får avslå en ansökan om tillstånd om den tillståndssökande operatören inte har tillgängliggjort minimiinformation om det aktuella bygg- och anläggningsprojektet via en central informationspunkt i enlighet med artikel 6.1 första stycket i GIA. Våra förslag i detta avsnitt innebär dels att nätoperatörer och offentliga organ endast ska lämna vissa övergripande uppgifter om befintlig fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt i den centrala informationspunkten, dels att den mer detaljerade minimiinformationen på begäran ska lämnas direkt till den begärande operatören. Förslagen ersätter kraven i artiklarna 4.3 och 6.1 i GIA att tillgängliggöra viss information via den centrala informationspunkten. Mot bakgrund av detta bör tillämpningen av artikel 7.4 anpassas till vårt förslag om tillgängliggörande av information. I de fall då en operatör, i enlighet med vårt förslag, har tillgängliggjort de relevanta uppgifterna om ett planerat bygg- och anläggningsprojekt i den centrala informationspunkten bör en behörig myndighet inte kunna använda artikel 7.4 som grund för att avslå en tillståndsansökan. Vi föreslår därför att det ska införas en sådan bestämmelse i kompletteringslagen. Vi anser att bestämmelsen kan införas med stöd av artikel 1.5 i GIA, eftersom bestämmelsen är en direkt konsekvens av vårt förslag om att minimiinformation inte ska tillgängliggöras via den centrala informationspunkten.

19.4 Tillstånd

Vårt förslag: De behöriga myndigheterna ska till myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten, Post- och telestyrelsen, lämna aktuella uppgifter för kontakt på elektronisk väg och sådan information om ansökningsförfaranden som Post- och telestyrelsen begär.

Information om en tillståndsansökans status ska lämnas efter en begäran från operatören. Den behöriga myndighet som prövar den aktuella tillståndsansökan ska senast fem arbetsdagar efter att begäran har förmedlats till den lämna information om ansökans status via den centrala informationspunkten.

Post- och telestyrelsen får meddela ytterligare föreskrifter om förfarandet vid begäran om information om ansökans status.

Bestämmelser om detta ska införas i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen.

Vår bedömning: Bestämmelsen om att de behöriga myndigheterna via en central informationspunkt ska tillgängliggöra information om tillståndsförfaranden är direkt tillämplig och behöver inte kompletteras.

19.4.1 Förordningens bestämmelser

De behöriga myndigheterna ska via en central informationspunkt i elektroniskt format tillgängliggöra all information om de villkor och förfaranden som gäller för beviljande av tillstånd och ledningsrätter, vilka beviljas genom administrativa förfaranden, och information om undantag från vissa eller alla tillstånd eller ledningsrätter som krävs enligt unionsrätten och nationell rätt och sätt att lämna in ansökningar i elektroniskt format och få information om ansökans status.⁴¹

Alla operatörer ska ha rätt att via en central informationspunkt i elektroniskt format lämna in ansökningar om alla nödvändiga tillstånd eller förnyelser av dessa eller ledningsrätter och få informa-

⁴¹ Artikel 7.2 i GIA.

tion om sin ansökans status. Medlemsstaterna får fastställa detaljerade förfaranden för att få denna information.⁴²

19.4.2 Våra förslag och bedömningar

Det kan behövas både civilrättsliga avtal och offentlighetsrättsliga tillstånd för utbyggnad av gigabitinfrastruktur. Vi anser att de senare ska anses vara tillstånd och ledningsrätter i GIA:s mening.⁴³

Information om tillstånd och ledningsrätter

Artikel 7.2 i GIA innehåller krav på att de behöriga myndigheterna ska tillgängliggöra viss information om tillstånd och ledningsrätter via den centrala informationspunkten. Vi anser att den bestämmelsen är direkt tillämplig och att det därför inte behövs någon uppgiftsskyldighet för att myndigheterna ska göra informationen tillgänglig via den centrala informationspunkten. Efter att den centrala informationspunkten har utformats kan PTS dock behöva informera de behöriga myndigheterna om hur de ska gå till väga för att tillgängliggöra informationen via den. Vid utformningen av den centrala informationspunkten kan det också vara bra att PTS har en dialog med de behöriga myndigheterna.

Som vi redogör för ovan⁴⁴ uppgår antalet behöriga myndigheter till över 300. Många av dessa hanterar dock samma typ av tillstånd, t.ex. hanterar alla kommuner bygglov, mark- och miljödomstolarna tillstånd om vattenverksamhet och alla länsstyrelser tillstånd enligt kulturmiljölagen och dispens från reglerna om skyddade områden i miljöbalken. Det finns enligt vår mening inget som hindrar att de behöriga myndigheterna eller några av dem samordnar sig och gemensamt tillgängliggör information om tillstånd och ledningsrätter via den centrala informationspunkten.

⁴² Artikel 7.3 i GIA.

⁴³ Vi utvecklar detta närmare i avsnitt 13.3.

⁴⁴ Se avsnitt 19.2

Ansökan om tillstånd och ledningsrätter

Enligt GIA ska operatören kunna lämna in ansökningar om tillstånd via den centrala informationspunkten i elektroniskt format.⁴⁵ Den centrala informationspunkten behöver därmed utformas på så sätt att det är möjligt. GIA kräver dock inte att all kommunikation eller att all hantering som rör tillståndsgivning ska kunna ske via den centrala informationspunkten.

Det kan övervägas om det vore lämpligt att all kommunikation i ett tillståndsärende ska ske via den centrala informationspunkten. Ett sätt att åstadkomma det skulle vara att inrätta ett system där den centrala informationspunkten kopplas samman med alla behöriga myndigheter och att kommunikationen avseende en tillståndsansökan sker endast via den centrala informationspunkten. Vi ser dock att det kan finnas informationssäkerhetsproblem i att sammankoppla alla dessa. Dessutom finns risk att säkerhetskänslig information skulle skickas genom systemet, vilket skulle innebära mycket höga säkerhetskrav och därmed mycket höga kostnader. Vi anser att det skulle vara en oproportionerlig kostnad i förhållande till den ytterligare utbyggnad en sådan utformning av systemet skulle kunna leda till, med hänsyn tagen till att digital kommunikation mellan ansökande operatörer och tillståndsgivande myndigheter redan i dag i stort fungerar väl rent tekniskt. Det kan också konstateras att ju fler funktioner som ska finnas i en central informationspunkt desto dyrare kommer lösningen att vara och det är enligt vår mening svårt att se att mervärdet av ett system med ytterligare funktioner motsvarar kostnaden. Därför anser vi att det inte är lämpligt att tillståndsdelen av den centrala informationspunkten utformas på så sätt att den har fler funktioner än vad GIA kräver. Den centrala informationspunkten bör inte heller behöva utformas för att hantera säkerhetsskyddsklassificerad information. I det fall en tillståndsansökan innehåller sådana uppgifter ska därför sådan information skickas direkt till den behöriga myndigheten, utan att den centrala informationspunkten används. Vi anser att en sådan utformning har stöd i artikel 1.5 i GIA.

⁴⁵ GIA ställer krav på att ansökningar ska kunna ske via en central informationspunkt. Det innebär inte att operatörer *måste* använda den centrala informationspunkten när de lämnar in ansökningar. De har möjlighet att även fortsatt ansöka om tillstånd och ledningsrätter direkt hos respektive behörig myndighet.

Den närmare utformningen av den centrala informationspunkten bör vara en fråga för det ansvariga behöriga organet, dvs. PTS. Vi har på en översiktlig nivå övervägt några olika alternativ som vi redogör för här, men de är inte uttömmande.

Av samhällsekonomiska skäl vore det ändamålsenligt om de befintliga system som helt eller delvis uppfyller GIA:s krav på funktion och innehåll utnyttjas vid utformningen av tillståndsdelen av den centrala informationspunkten. Många behöriga myndigheter, såsom Trafikverket och en del kommuner, har t.ex. utvecklat digitaliserade ansökningsförfaranden som operatörer kan använda. Den centrala informationspunkten skulle därför kunna länka operatörerna till dessa för att undvika att dessa behöriga myndigheter behöver använda den centrala informationspunkten och sitt eget digitala ärendehanteringssystem parallellt.

I de fall de behöriga myndigheterna saknar system för ett digitalt ansökningsförfarande som uppfyller GIA:s krav bör ansökan kunna lämnas i elektroniskt format direkt i den centrala informationspunkten. PTS kan sedan digitalt vidarebefordra operatörens ansökan till den behöriga myndigheten. Ett annat alternativ är att ansökan lagras i den centrala informationspunkten och att PTS digitalt skickar en notis till den behöriga myndigheten om att det finns en tillståndsansökan att ta del av. Oavsett hur den centrala informationspunkten utformas ska PTS inte i sak behandla de inkomna tillståndsansökningarna, utan enbart tillgängliggöra dem för den som ska pröva ansökan och som därmed kommer att hantera tillståndsansökan och handlägga ärendet.

För att det ska säkerställas att PTS har rätt kontaktuppgifter till de behöriga myndigheterna bör det finnas en skyldighet för dessa myndigheter att till PTS lämna aktuella uppgifter som kan användas för kontakt på elektronisk väg vid kommunikation angående inkomna tillståndsansökningar och ansökans status.⁴⁶ Vi föreslår att en sådan bestämmelse ska införas i kompletteringsförordningen och att ett bemyndigande om detta ska införas i kompletteringslagen. Eftersom vi bedömer att de behöriga myndigheterna är de som har bäst kännedom om de relevanta tillstånden och vet vilken information som bör finnas i en elektronisk ansökan bör det även finnas en skyldighet för de behöriga myndigheterna att lämna sådan information om ansökningsförfaranden som PTS begär. Sådan in-

⁴⁶ Angående ansökans status, se mer nedan.

formation kan även innehålla upplysningar om befintliga möjligheter hos den aktuella behöriga myndigheten att elektroniskt ansöka om tillstånd. En bestämmelse med sådan innebörd bör införas i kompletteringsförordningen.

I artikel 7.5 i GIA anges en tidsfrist inom vilken den behöriga myndigheten ska fastställa om ansökan om tillstånd är fullständig samt en tidsfrist för när myndigheten ska bevilja eller avslå en ansökan om tillstånd. Tidsfristerna börjar enligt artikeln löpa från mottagandet av ansökan respektive en fullständig ansökan. Om en operatör lämnar in en tillståndsansökan via den centrala informationspunkten kan fråga uppkomma om när ansökan ska anses mottagen av den behöriga myndigheten. Det framgår inte tydligt av GIA när så är fallet och förordningen lämnar enligt vår mening inte heller något utrymme för nationell reglering av detta. Det är därför en fråga som får överlåtas till rättstillämpningen att avgöra. För att undvika fördröjningar är det dock viktigt att den centrala informationspunkten utformas på så sätt att en tillståndsansökan, eller information om hur den behöriga myndigheten kan ta del av en inkommen ansökan, förmedlas till den behöriga myndigheten utan dröjsmål. Detta borde vara möjligt om PTS utformar den centrala informationspunkten med en hög grad av automatisering.

Att en tillståndsansökan ska anses mottagen enligt GIA ska inte förväxlas med bedömningen av när en handling anses inkommen enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen.

Sådana tillståndsansökningar som lämnas direkt i den centrala informationspunkten skulle kunna anses vara allmänna handlingar hos PTS, i enlighet med reglerna i 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Av 2 kap. 13 § första stycket tryckfrihetsförordningen framgår dock att en handling som förvaras hos en myndighet endast som ett led i en teknisk bearbetning eller teknisk lagring för någon annans räkning anses inte som allmän handling hos den myndigheten. För att något ska anses förvarat endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring för någon annans räkning krävs i regel att myndigheten såväl administrativt som tekniskt har begränsat den egna personalens tillgång till uppgifterna så att dessa inte är tillgängliga i läsbart skick. Myndighetens personal ska enbart kunna ta del av den drifts- och säkerhetsrelaterade informationen.⁴⁷ Vi har förstått att PTS, för

⁴⁷ Se HFD 2018 ref. 48 och jfr även RÅ 1994 ref. 64 och HFD 2011 ref. 52 samt prop. 2016/17:198 s. 14.

det fall att myndigheten får uppdraget att vara behörigt organ att utföra funktionerna för den centrala informationspunkten, eftersträvar en hög grad av automatisering i den centrala informationspunkten. PTS ska inte handlägga eller hantera tillståndsansökningarna på något sätt, utan enbart tillgängliggöra dem för de behöriga myndigheterna. Mot bakgrund av detta bedömer vi att tillståndsansökningarna skulle kunna anses förvarade hos PTS endast som ett led i en teknisk bearbetning eller teknisk lagring för någon annans räkning. Handlingarna skulle i så fall inte anses som allmänna handlingar hos PTS. Med beaktande av detta saknas det anledning att närmare analysera behovet av ytterligare sekretessbestämmelser eller gallringsbestämmelser i denna del.

Ansökans status

Enligt GIA har operatören rätt att via den centrala informationspunkten få information om sin ansökans status. Medlemsstaterna får fastställa detaljerade förfaranden för att få denna information.⁴⁸

För att undvika onödig administration hos såväl den centrala informationspunkten som de behöriga myndigheterna anser vi att information om ansökans status enbart ska ges efter begäran från operatören. Detta bör regleras i kompletteringslagen. Eftersom det är de behöriga myndigheterna som har denna information och en operatör har rätt att få informationen via den centrala informationspunkten bedömer vi att den centrala informationspunkten bör utformas på så sätt att en begäran om ansökans status kan lämnas i den centrala informationspunkten och sedan förmedlas till de behöriga myndigheterna, alternativt kan information om begäran förmedlas. De elektroniska kontaktuppgifter som den behöriga myndigheten har lämnat till PTS bör användas för detta. Vi anser också att det bör införas en skyldighet för de behöriga myndigheterna att via den centrala informationspunkten lämna information om ansökans status, om en operatör via den centrala informationspunkten har begärt att få sådan information. Om en operatör på något annat sätt kontaktar en behörig myndighet och efterfrågar information om sin tillståndsansökans status, behöver den behöriga

⁴⁸ Artikel 7.3 i GIA.

myndigheten inte lämna informationen via den centrala informationspunkten.

Därutöver bör det, enligt vår mening, införas en tidsfrist inom vilken informationen ska lämnas. Med beaktande av den typ av information som det är fråga om och de tidsfrister för tillståndsförfaranden som finns i GIA föreslår vi att informationen ska lämnas inom fem arbetsdagar från den tidpunkt då operatörens begäran, eller information om begäran, har förmedlats till den behöriga myndigheten. Därutöver bör PTS ha möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter om förfarandet vid begäran om information om ansökans status. Sådana bestämmelser bör införas i kompletteringslagen och kompletteringsförfordningen.

19.5 Byanät

Vårt förslag: Den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska få tillgång till och kunna använda den centrala informationspunkten på samma sätt som en operatör.

I avsnitt 8.5 föreslår vi att den som driver byanät som inte är allmänna kommunikationsnät ska ges samma rättigheter som operatörer ges i GIA. En operatör kan använda sig av den centrala informationspunkten för att utöva sina rättigheter. Den som driver ett byanät bör därmed också få tillgång till och kunna använda den centrala informationspunkten på samma sätt som en operatör. Den som driver ett byanät bör därmed jämföras med en operatör vid tillämpningen av de förslag som vi lämnar i avsnitt 19.3 och 19.4. Vi föreslår därför att det införs en sådan bestämmelse i kompletteringslagen.

19.6 Offentliggörande av viss information via den centrala informationspunkten

Vårt förslag: Post- och telestyrelsen ska säkerställa att viss information, i enlighet med kraven i EU:s förordning om gigabit-infrastruktur, tillgängliggörs eller offentliggörs via den centrala informationspunkten.

19.6.1 Förordningens bestämmelser

Av artikel 3.10 i GIA framgår att förteckningen över kategorier av fysisk infrastruktur på vilken offentliga organ får välja att inte tillämpa tillträdesskyldigheten till fysisk infrastruktur, ska göras tillgänglig via en central informationspunkt. Kriterierna som tillämpas för att identifiera kategorierna ska också tillgängliggöras.

Enligt artikel 4.7 i GIA ska motiveringen, kriterierna och villkoren för tillämpningen av sådana undantag som kan göras enligt bestämmelsen offentliggöras via en central informationspunkt och anmälas till kommissionen.

Av artikel 5.5 och 6.2 i GIA framgår att motiveringen, kriterierna och villkoren för tillämpningen av undantag från samordningsskyldigheten och öppenhetsskyldigheten för vissa typer av bygg- och anläggningsprojekt ska offentliggöras via en central informationspunkt.

Av artikel 7.5 fjärde stycket i GIA följer att medlemsstaterna på förhand, via en central informationspunkt, ska ange och offentliggöra skälen till att den behöriga myndigheten på eget initiativ kan förlänga de tidsfrister som anges i artikel 7.5 första stycket och artikel 7.6.

Enligt artikel 10.8 i GIA ska information om de kategorier av byggnader som ska undantas från skyldigheterna i artikel 10.1–10.3 offentliggöras via en central informationspunkt.

Enligt artikel 13.4 i GIA ska den centrala informationspunkten säkerställa tillgång till de beslut som tvistlösningsorganen har offentliggjort.

Av artikel 14.8 i GIA framgår att medlemsstaterna ska offentliggöra de uppgifter som ska utföras av varje behörigt organ via en central informationspunkt.

19.6.2 Vårt förslag

Enligt GIA ska vissa närmare upplysningar om de nationella anpassningarna, skälen för förlängning av tidsfristen i artikel 7.5 och de behöriga organens uppgifter tillgängliggöras eller offentliggöras via den centrala informationspunkten. Dessutom ska den centrala informationspunkten säkerställa tillgång till de beslut som ett tvistlösningsorgan offentliggjort.

De framgår inte av GIA vem som ska säkerställa att dessa uppgifter offentlig- eller tillgängliggörs via den centrala informationspunkten. Detta bör därför regleras i en bestämmelse i kompletteringsförordningen och ett bemyndigande i kompletteringslagen.

I avsnitt 19.2 lämnar vi förslag om att PTS ska utses till myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten. Vi anser därför att PTS är väl lämpad att säkerställa att de ovan nämnda uppgifterna offentlig- eller tillgängliggörs via den centrala informationspunkten. Den aktuella informationen kommer huvudsakligen att finnas i kompletteringslagen, kompletteringsförordningen och förarbetena till dessa, varför ett sådant uppdrag inte torde innebära något omfattande arbete för myndigheten. När det gäller att säkerställa tillgång till tvistlösningsbesluten kan följande konstateras. I avsnitt 20.1 föreslår vi att PTS och Förvaltningsrätten i Stockholm ska vara tvistlösningsorgan. Förvaltningsrätten i Stockholm ska avgöra de tvister där PTS är en av de tvistande parterna och PTS ska avgöra alla andra tvister. PTS kommer därmed, i egenskap av tvistlösningsorgan eller part i en tvist, ha kännedom om samtliga tvistlösningsbeslut.

19.7 Avgifter

Vårt förslag: Tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät som är anmälda enligt lagen om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för funktionerna för den centrala informationspunkten. De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för funktionerna för den centrala informationspunkten. En bestämmelse om detta ska införas i kompletteringslagen.

Post- och telestyrelsen ska få disponera avgiftsinkomsterna i verksamheten och meddela närmare föreskrifter om avgifterna. I förordningen om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet ska det också införas ett avgiftstak för avgifterna.

19.7.1 Förordningens bestämmelser

Medlemsstaterna ska säkerställa tillräckliga tekniska, ekonomiska och mänskliga resurser för att stödja införandet och digitaliseringen av centrala informationspunkter.⁴⁹ För att täcka kostnaderna för att utföra funktionerna för den centrala informationspunkten får avgifter tas ut för användningen av denna.⁵⁰

19.7.2 Vårt förslag

Mot bakgrund av GIA:s krav på de centrala informationspunkterna och det behov av mänskliga resurser som kraven medför bedömer vi att kostnaderna för den centrala informationspunkten kan bli förhållandevis höga. Att avgiftsfinansiera såväl uppbyggnaden och förberedelserna som användningen och den löpande hanteringen av den skulle därmed kunna medföra avgifter av en sådan storlek att de kan ha en effekt som strider mot GIA:s syfte, dvs. operatörerna skulle kunna drabbas ekonomiskt på ett sådant sätt att utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet hämmas. Mot bakgrund av detta anser vi att det är mest ändamålsenligt att uppbyggnaden och för-

⁴⁹ Artikel 12.4 i GIA.

⁵⁰ Artikel 14.5 i GIA.

beredelserna av den centrala informationspunkten anslagsfinansieras. På så sätt kan det också säkerställas att PTS erhåller medel inför att arbetet med uppbyggnaden av den centrala informationspunkten startar och retroaktiva avgifter undviks. Vårt förslag om avgiftsfinansiering omfattar därför endast användning av den centrala informationspunkten och vidmakthållandet av dess funktioner under användningen.⁵¹

Kostnaderna för användningen och den löpande hanteringen av den centrala informationspunkten kan även de bli förhållandevis höga, varför det kan ifrågasättas om det är lämpligt med någon avgiftsfinansiering över huvud taget. Vi bedömer dock att avgifterna, med den avgiftsmodell som vi föreslår nedan, kan hållas på en sådan nivå att syftet med GIA inte förfelas. Vi anser även att det är lämpligt att kostnaderna för den centrala informationspunkten fördelas mellan staten och de som har användning av den.

Det kan enligt vår mening alltså argumenteras för att den som har nytta av en myndighets arbete och av en viss funktion också bör vara med och bidra till att täcka kostnaderna. Det vore dock inte lämpligt att nätoperatörer och offentliga organ, som använder den centrala informationspunkten men själva inte gagnas av användningen, får betala avgift. Övervägande skäl talar därför för att avgiften bör betalas av operatörerna. Det är operatörerna som kan ha nytta av den centrala informationspunkten på så sätt att de bl.a. kan få tillgång till minimiinformation och information om tillståndsförfaranden, vilket underlättar utbyggnad av nät. Den som tillhandahåller byanät som inte är allmänna kommunikationsnät är inte en operatör och ska inte betala avgift.⁵²

Det kan vidare övervägas om avgifter bör betalas av varje operatör grundat på faktisk användning av systemet eller om avgiften bör utgå schabloniserat som vederlag av en kollektiv motprestation, utan anknytning till den faktiska användningen. Om avgifter ska baseras på varje operatörs faktiska användning av den centrala informationspunkten är det troligt att många operatörer i stället skulle vända sig direkt till nätoperatörer och offentliga organ för att begära minimiinformationen, i syfte att hålla nere sina kostnader. De operatörer som ändå skulle använda den centrala informationspunkten

⁵¹ I detta ingår bl.a. de uppgifter som PTS enligt kompletteringsförfattningarna ska utföra med anledning av sitt uppdrag att ansvara för den centrala informationspunkten, t.ex. samrådet med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten.

⁵² Se våra resonemang om detta i avsnitt 8.5.

skulle riskera att få betala höga avgifter. Detta skulle vara särskilt bekymmersamt för små operatörer. Ett avgiftsuttag grundat på faktisk användning skulle därmed riskera att motverka den centrala informationspunktens och hela GIA:s syfte. Avgiftsfinansiering av detta slag skulle också innebära att den myndighet som ansvarar för den centrala informationspunkten skulle riskera att inte kunna täcka sina kostnader. Vi anser därmed sammantaget att det inte är lämpligt att avgifter tas ut baserat på operatörers faktiska användning av den centrala informationspunkten. I stället bör de löpande kostnaderna för den centrala informationspunktens funktioner täckas genom att en schabloniserad årlig avgift tas ut från operatörer som kollektiv.

Utbyggnad av nät är till fördel för alla operatörer och gynnar nätutbyggnaden som helhet. Den centrala informationspunkten kommer vidare att innehålla information och tjänster som underlättar utbyggnaden för alla operatörer. Det får därför anses finnas en kollektiv motprestation till nytta för operatörer. En möjlighet är därför att ta ut en årlig avgift av alla operatörer och således slå ut kostnaden på hela det nämnda kollektivet. Vi anser dock att det är lämpligt att avgränsa avgiftskollektivet något. Endast de som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning bör betala en avgift, eftersom det är de som förväntas kunna få störst nytta av den centrala informationspunkten. Sammanfattningsvis motsvarar detta dem som ska anmäla sin verksamhet enligt 2 kap. 1 § LEK.

Vi föreslår därför att en bestämmelse om avgiftsskyldighet för den nämnda gruppen införs i kompletteringslagen. Av bestämmelsen bör framgå att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § LEK ska betala en årlig avgift för funktionerna för den centrala informationspunkten. I avsnitt 20.3 lämnar vi förslag om att avgiften även ska omfatta tvistlösning och tillsyn. Den årliga avgiften bör sammantaget motsvara de löpande kostnader som myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten har för att utföra funktionerna för denna samt kostnaderna för tvistlösning och tillsyn. Detta är huvudregeln vid avgiftsuttag och behöver inte anges särskilt. Avgiften bör också fördelas med skälig andel mellan dem som ska betala avgiften. Detta bör framgå av bestämmelsen. En skälig fördelning kan t.ex. baseras på operatörernas omsättning. Regeringen eller den myn-

dighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om avgifterna. Regeringen bör i sådana föreskrifter kunna ange att myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten får disponera över de inkomna medlen. Grunderna för den skäligen fördelningen och den exakta nivån på avgifterna bör fastställas i föreskrifter av myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten.

I avsnitt 19.2 föreslår vi att PTS ska vara behörigt organ att utföra funktionerna för den centrala informationspunkten. Det är därför lämpligt att PTS får meddela närmare föreskrifter om avgifterna. I PTS finansieringsförordning⁵³ regleras ett flertal av de avgifter som PTS får ta ut för sin verksamhet, bl.a. avgifter enligt utbyggnadslagen. Vi anser att även de avgifter som får tas ut enligt GIA och kompletteringslagen bör regleras i den nämnda förordningen och vi föreslår därför ändringar i denna. Av PTS finansieringsförordning framgår att avgifterna ska betalas till PTS som får disponera avgiftsinkomsterna i verksamheten och att PTS får meddela närmare föreskrifter om avgifterna.⁵⁴ Detta kommer därmed även att gälla för de nu aktuella avgifterna. Vi anser även att det i förordningen, i likhet med flera andra avgifter för PTS verksamhet, bör införas ett avgiftstak. PTS har uppskattat att den årliga driftskostnaden för den centrala informationspunkten är 15 000 000 kronor och att tillhörande personalkostnader uppgår till 600 000 kronor. PTS beräkningar grundas på bl.a. erfarenheter av en befintlig informationstjänst med vissa liknande funktioner. Vi bedömer att myndigheten därmed är väl lämpad att göra sådana uppskattningar. Därtill kommer avgifter för tvistlösning och tillsyn om uppskattningsvis 14 000 000 kronor per år.⁵⁵

Ett avgiftstak bör enligt vår mening utformas så att det finns ett visst extra utrymme för oförutsedda kostnader. Vi föreslår därför att det totala avgiftsuttaget för den årliga avgiften för den centrala informationspunkten, tvistlösning och tillsyn får uppgå till högst 35 000 000 kronor. Detta bör framgå av PTS finansieringsförordning. Den exakta nivån på avgifterna kan fastställas i verkställighetsföreskrifter.

⁵³ Förordningen (2016:602) om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet.

⁵⁴ 1 och 12 §§ PTS finansieringsförordning.

⁵⁵ Se avsnitt 20.3.

20 Tvistlösning och tillsyn

I avsnitt 8.4 föreslår vi att vissa offentliga organ får ett generellt undantag från skyldigheterna i artiklarna 3–6 och 11 i GIA med stöd av artikel 1.5 i samma förordning. Det innebär att de även är undantagna från tvistlösning och tillsyn rörande dessa skyldigheter. De förslag vi lämnar nedan gäller alltså endast för dem som inte undantas från den tillämpningen.

Tillsyn avseende bestämmelserna om fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar behandlas i kapitel 17 och tillsynsfrågor avseende ändringarna av TSM-förordningen behandlas i kapitel 22. Övrig tillsyn behandlas i detta kapitel.

20.1 Tvistlösning

Vårt förslag: Post- och telestyrelsen och Förvaltningsrätten i Stockholm ska vara tvistlösningsorgan. Förvaltningsrätten i Stockholm ska avgöra de tvister där Post- och telestyrelsen är en av de tvistande parterna. Post- och telestyrelsen ska avgöra alla andra tvister.

Ett tvistlösningsorgan ska höra Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i frågor som rör totalförsvaret och Säkerhetspolisen när det gäller frågor om Sveriges säkerhet i övrigt.

Ett tvistlösningsorgan ska kunna förelägga parterna att komma in med de uppgifter och handlingar som behövs för att kunna pröva en tvist. Föreläggandet ska få förenas med vite.

Vår bedömning: Det behövs ingen nationell kompletterande bestämmelse för att tvistlösningen ska omfatta inte bara de artiklar som EU:s förordning om gigabitinfrastruktur anger utan även de svenska bestämmelser som kompletterar dessa.

Kravet i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om att tvistlösningsorganets beslut ska offentliggöras medför inget behov av att ändra befintliga svenska regelverk.

20.1.1 Förordningens bestämmelser

Medlemsstaterna ska inrätta eller utse ett eller flera behöriga organ som ska utföra de uppgifter som tilldelats det nationella tvistlösningsorganet i enlighet med artikel 13.1 i GIA (det nationella tvistlösningsorganet).¹ Det nationella tvistlösningsorganet ska vara juridiskt åtskilt från och funktionellt oberoende av alla nätoperatörer och alla offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur som är inblandade i tvisten. Medlemsstater som behåller äganderätten till eller kontrollen över nätoperatörer ska säkerställa en effektiv strukturell åtskillnad mellan de funktioner som är kopplade till de nationella tvistlösningsförfarandena och verksamheter som har samband med ägande eller kontroll.²

¹ Artikel 14.1 i GIA.

² Artikel 14.2 i GIA.

Varje part har rätt att i följande situationer hänskjuta tvister till tvistlösningsorganet:

1. Om tillträde till befintlig infrastruktur vägras eller om överenskommelse om särskilda villkor, inbegripet pris, inte har nåtts inom en månad från dagen för mottagandet av begäran om tillträde enligt artikel 3.³
2. I samband med de rättigheter och skyldigheter som anges i artiklarna 4⁴ och 6⁵, inbegripet om den begärda informationen inte tillhandahålls inom de tillämpliga tidsfristerna.⁶
3. Om en överenskommelse om samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5.2 inte har nåtts inom en månad från dagen för mottagandet av den formella begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt.⁷
4. Om en överenskommelse om tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader som avses i artikel 11.2⁸ eller 11.3⁹ inte har nåtts inom en månad från dagen för mottagandet av den formella begäran om tillträde.¹⁰

Tvistlösningsorganet ska utfärda ett bindande beslut för att lösa tvisten inom en respektive fyra månader från dagen för mottagandet av begäran om tvistlösning.¹¹ Tvistlösningsorganet ska även offentliggöra sina beslut, samtidigt som principerna om konfidentialitet och skydd av affärshemligheter respekteras. Den centrala informationspunkten ska säkerställa tillgång till de beslut som offentliggörs av tvistlösningsorganen.¹²

³ Artikel 13.1 första stycket a i GIA. Artikel 3 i GIA rör tillträde till befintlig fysisk infrastruktur.

⁴ Artikel 4 i GIA rör öppenhet avseende fysisk infrastruktur.

⁵ Artikel 6 i GIA rör öppenhet avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt.

⁶ Artikel 13.1 första stycket b i GIA.

⁷ Artikel 13.1 första stycket c i GIA.

⁸ Artikel 11.2 rör leverantörens rätt till tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i byggnader i syfte att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet om duplicering är tekniskt omöjlig eller ekonomiskt ineffektiv.

⁹ Artikel 11.3 rör nyttjanderättsinnehavares skyldighet att lämna tillträde till accesspunkten och den fysiska infrastrukturen i byggnaden när så är lämpligt.

¹⁰ Artikel 13.1 första stycket d i GIA.

¹¹ Artikel 13.2 i GIA. Tidsfristen om fyra månader avser tvister som anges i punkt 1 ovan och tidsfristen om en månad avser tvister som anges i punkterna 2–4 ovan.

¹² Artikel 13.4 i GIA.

20.1.2 Våra förslag och bedömningar

Tvistlösningsorgan

Enligt kommittédirektiven ska vi analysera och föreslå vilken eller vilka myndigheter som ska utses som ansvariga nationella tvistlösningsorgan i enlighet med GIA. Vi ska även lämna nödvändiga författningsförslag.

Vi anser att en enda myndighet bör utses som tvistlösningsorgan och pröva de allra flesta tvisterna enligt GIA. Ett skäl är att det endast finns en tvistlösningsmyndighet¹³ för tvister gällande utbyggnadslagen och att det inte har framkommit synpunkter om att tvistlösningen varit otillräcklig. Vi tror inte heller att tvistlösningen enligt GIA kommer att få en sådan omfattning att det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är motiverat att utse fler än ett huvudsakligt tvistlösningsorgan. Eftersom tvistlösningen kan omfatta i stort sett alla offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur¹⁴ skulle det kunna uppstå situationer då den myndighet som utses till tvistlösningsorgan också är part i en tvist. Vi lämnar därför först förslag om vilken myndighet som skulle vara mest lämplig som tvistlösningsorgan. Sedan lämnar vi förslag om hur eventuella tvister mellan en operatör och det offentliga organ som är tvistlösningsorgan bör hanteras.

PTS är i dag tvistlösningsmyndighet i enlighet med utbyggnadslagen.¹⁵ PTS är också sektorsmyndighet för elektronisk kommunikation och har erfarenhet av både reglering och tvistlösning i tillträdesfrågor, inklusive prissättning för tillträde enligt både utbyggnadslagen och lagen om elektronisk kommunikation. PTS erfarenheter av tvistlösning i ärenden enligt utbyggnadslagen gör myndigheten särskilt lämpad och kunnig i frågor rörande utbyggnad av gigabitinfrastruktur. Den kan dra nytta av samordningsfördelar bl.a. genom att använda sig av den upparbetade kunskapen och erfarenheten på området. PTS är även den myndighet som prövar frågor om samlokalisering, tillträdesskyldigheter och prisskyldigheter enligt lagen om elektronisk kommunikation. Det finns fördelar med att samma myndighet prövar dessa besläktade frågor. PTS uppdrag att främja bredbandsutbyggnad

¹³ PTS, se 1 kap. 5 § utbyggnadslagen och 3 § utbyggnadsförordningen.

¹⁴ Förutom de offentliga organ som vi föreslår ska undantas från vissa skyldigheter i GIA, och därmed även tvistlösningen. Se avsnitt 8.4.

¹⁵ 1 kap. 5 § utbyggnadslagen och 3 § utbyggnadsförordningen.

och fokus på elektronisk kommunikation får även sägas ligga väl i linje med GIA:s syfte. Mot bakgrund av detta föreslår vi att PTS utses till tvistlösningsorgan.

Tvistlösningsorganet ska vara juridiskt åtskilt från och funktionellt oberoende av alla nätoperatörer och alla offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur som är inblandade i tvisten.¹⁶ I teorin kan alla svenska myndigheter äga eller kontrollera fysisk infrastruktur och därför bli part i en tvist, så även PTS. Det kan alltså inte uteslutas att PTS äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur som kan bli föremål för tvist eller att myndigheten kan komma att göra det i framtiden. Eftersom tvistlösningsorganet ska vara juridiskt åtskilt från offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur som är inblandad i tvisten och det inte heller kan anses lämpligt att PTS prövar ett ärende där myndigheten själv är part,¹⁷ behöver detta hanteras på något sätt. Vi har övervägt fyra alternativa lösningar.

Det första alternativet är att undanta PTS från tillämpningen av de skyldigheter som kan omfattas av tvistlösningen. Motiveringen till detta skulle i så fall vara artikel 1.5 i GIA. PTS har uppdrag som rör totalförsvaret, men det kan inte sägas att det är myndighetens huvuduppdrag på ett sådant sätt som enligt oss motiverar ett generellt undantag med stöd av artikel 1.5. Vi bedömer därför att det inte finns grund i GIA för att generellt undanta PTS från tillämpningen av de skyldigheter som omfattas av tvistlösning, och därigenom är detta alternativ inte möjligt.

Det andra alternativet är att de tvister som rör PTS undantas från tvistlösningsförfarandet. Om PTS nekar en operatörs begäran eller om myndigheten och operatören inte kommer överens om villkor skulle det i så fall kunna införas en skyldighet för PTS att på operatörens begäran fatta ett överklagbart beslut om detta inom en viss tid. Det beslutet skulle sedan kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Detta alternativ skulle vara praktiskt, eftersom det skulle innebära att inget ytterligare tvistlösningsorgan behöver utses. Ett sådant förfarande stämmer också väl överens med den vanliga proceduren rörande myndighetsbeslut. Det finns dock inte stöd i

¹⁶ Artikel 14.2 i GIA.

¹⁷ Detta bör skiljas från situationer där PTS, i sin roll som tvistlösningsorgan, är part i ett mål om överklagande av tvistlösningsorganets beslut, se avsnitt 21.3.5.

GIA för att begränsa möjligheten till tvistlösning. Vi bedömer därför att inte heller detta alternativ är möjligt.

Ett tredje alternativ skulle kunna vara att utse en befintlig statlig förvaltningsmyndighet, eller inrätta en ny sådan, som kan vara tvistlösningsorgan i de fall ett tvistlösningsärende rör PTS. Denna lösning har stöd i GIA. Vi bedömer dock att alternativet inte är kostnadseffektivt eftersom den myndighet som skulle få ett sådant uppdrag i övrigt inte skulle arbeta med de aktuella frågorna och därmed inte vara insatt i dem.

Den fjärde alternativa lösningen som vi har övervägt är att Förvaltningsrätten i Stockholm också utnämns till tvistlösningsorgan och att domstolen avgör endast de tvister där PTS är en av de tvistande parterna. Vi anser att denna lösning har stöd i GIA, till skillnad från de två första alternativen. I avsnitt 21.3.2 föreslår vi att beslut av tvistlösningsorganet, tillsynsmyndigheten och myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det gäller i synnerhet Förvaltningsrätten i Stockholm, till vilken PTS beslut, inklusive tvistlösningsbeslut, kommer att överklagas. Domstolen kommer därmed hantera mål som rör GIA och kompletteringsförfattningarna. Ytterligare en måltyp, i form av tvistlösning enligt GIA i de fall PTS är en av de tvistande parterna, torde inte vara särskilt betungande. Ett tvistlösningsförfarande enligt GIA har också flera likheter med förfarandena i vissa andra måltyper i förvaltningsdomstol. Detta är därmed en fördel jämfört med alternativ tre. Vi utgår också ifrån att det kommer att bli mycket få, eller inga tvister där PTS är en av de tvistande parterna och Förvaltningsrätten i Stockholm är tvistlösningsorgan. Sammantaget anser vi att det fjärde alternativet är det bästa. Eftersom processregler finns i förvaltningsprocesslagen (1971:291) och tidsfrister för tvistlösningen finns i artikel 13 i GIA bedömer vi att det inte finns behov av några särskilda bestämmelser för de tvister som avgörs av Förvaltningsrätten i Stockholm. Att det finns särskilda tidsfrister som Förvaltningsrätten i Stockholm ska beakta i sin roll som tvistlösningsorgan anser vi inte är ett problem, eftersom domstolen redan i dag hanterar mål med särskilda tidsfrister eller som i övrigt kräver skyndsam hantering.

Sammanfattningsvis föreslår vi därmed att PTS och Förvaltningsrätten i Stockholm ska utses till tvistlösningsorgan. Regeringen bör bemyndigas att utse de myndigheter som ska vara tvistlösningsorgan.

Av 11 kap. 5 § regeringsformen framgår att rättstvister mellan enskilda inte utan stöd av lag får avgöras av andra myndigheter än domstolar. Vi anser att det är förenligt med 11 kap. 5 § regeringsformen att tvistlösningsorganen inte namnges i lagen och att det är tillräckligt att det i lagen framgår att en eller flera myndigheter ska få i uppdrag att lösa tvister.¹⁸ Det kommer även vara möjligt att överklaga tvistlösningsorganens beslut, se avsnitt 21.3.1.

Tvistlösningens omfattning

I artikel 13.1 i GIA framgår vilka tvister som kan hänskjutas till ett tvistlösningsorgan. Sammanfattningsvis är det tvister rörande artiklarna 3, 4, 5, 6, 11.2 och 11.3.

I kapitel 9–12 föreslår vi nationella kompletteringar rörande vissa av dessa bestämmelser. Det framgår inte uttryckligen av artikel 13.1 i GIA att tvistlösningen omfattar även tvister avseende de nationella kompletterande bestämmelserna. Ordalydelsen i artikeln skulle också kunna tolkas som att inte alla tvister avseende rättigheterna och skyldigheterna i de aktuella artiklarna omfattas av möjligheten till tvistlösning. Av skäl 65 framgår dock att om det uppstår tvister om tillträde till den fysiska infrastrukturen, planerade bygg- och anläggningsprojekt eller information om dessa för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet bör tvistlösningsorganet ha befogenhet att lösa sådana tvister genom ett bindande beslut. Detta ger enligt oss stöd för bedömningen att avsikten är att även tvister som rör de nationella bestämmelser som kompletterar de nämnda artiklarna kan omfattas av tvistlösning enligt artikel 13 i GIA. Vi anser därför att det inte behövs någon särskild bestämmelse som anger att de svenska kompletterande bestämmelserna omfattas av tvistlösningen.

Samråd med andra myndigheter

Eftersom ett tvistlösningsorgan kan antas sakna närmare kunskaper om vissa av de typer av infrastruktur som operatörer kan tänkas begära tillträde till bör myndigheten, innan beslut fattas, efter behov höra t.ex. den myndighet som normalt sett hanterar frågor som rör den aktuella infrastrukturen. Vi bedömer att sådant samråd kan anses

¹⁸ Jfr prop. 2015/16:73 s. 91.

omfattas av samverkanskravet i 8 § förvaltningslagen och att det inte behöver regleras i särskild ordning. I de fall en domstol är tvistlösningsorgan bör sådan sakkunskap kunna inhämtas med stöd av 24 § förvaltningsprocesslagen. Behovet av detta bör minska när praxis utvecklats angående tillträde till en viss typ av infrastruktur. Det kan uppkomma situationer när en sektorsmyndighet eller annan myndighet med särskild sakkunskap är part i tvistlösningsärendet. Myndigheten agerar då i egenskap av part och frågan om tillträde bör inte utgöra myndighetsutövning. Det är inte lämpligt att ett tvistlösningsorgan samråder med en sådan myndighet. Myndigheten får i stället såsom part anföra skälen för varför t.ex. tillträde inte medges eller minimiinformation inte lämnas och förklara eventuella tekniska frågor. Tvistlösningsorganet kan då ställa riktade frågor till parten.

Ett tvistlösningsorgan bör begära synpunkter från Försvarmakten respektive Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i frågor som rör totalförsvaret och Säkerhetspolisen när det gäller Sveriges säkerhet i övrigt. Vi bedömer att ett sådant samråd går utöver samverkanskravet i 8 § förvaltningslagen och föreslår därför att en sådan bestämmelse förs in i kompletteringslagen. Det följer av artikel 14.2 i GIA att tvistlösningsorganet ska agera oberoende och objektivt och inte får begära eller ta emot instruktioner från något annat organ när den fattar beslut om de tvister som föreläggs den. Vi anser inte att ett samråd av det slag vi nu föreslår kan anses vara en sådan begäran om instruktioner som avses i artikeln, varför den aktuella bestämmelsen i GIA inte kan anses hindra ett sådant samrådsförfarande.

Inhämtning av uppgifter och handlingar

För att ett tvistlösningsorgan ska kunna utföra sitt arbete är möjligheten att kunna inhämta uppgifter och handlingar av avgörande betydelse. Detta gäller särskilt när tvisterna kräver ett så snabbt beslut som bestämmelserna i GIA medför.¹⁹ Enligt artikel 14.4 i GIA ska alla parter som berörs av en tvist samarbeta fullt ut med det nationella tvistlösningsorganet. Vi bedömer dock att denna allmänna skyldighet behöver kompletteras med en möjlighet att inhämta uppgifter

¹⁹ En tvist som gäller tillträde till befintlig fysisk infrastruktur ska lösas inom fyra månader, se artikel 13.2 a i GIA. En tvist som gäller en öppenhetsskyldighet, samordning av bygg- och anläggningsprojekt eller tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader ska lösas inom en månad, se artikel 13.2 b i GIA.

och handlingar. En bestämmelse som ger tvistlösningsorganet denna möjlighet bör därför införas i kompletteringslagen. En part som inte kommer in med nödvändiga uppgifter bör kunna föreläggas vid vite att göra detta. Det är nödvändigt för att myndigheten ska kunna förhindra ett beteende som motverkar syftet med GIA. Det är också av vikt för rättssäkerheten och möjligheten till korrekta beslut. För vitesförelägganden gäller bestämmelserna i lagen (1985:206) om viten.

Offentliggörande av tvistlösningsbeslut

Av GIA framgår att tvistlösningsorganet ska offentliggöra tvistlösningsbesluten samtidigt som principerna om konfidentialitet och skydd av affärshemligheter respekteras. Ett tvistlösningsorgans beslut kommer att utgöra allmänna handlingar och dessa är offentliga om det inte i en lag finns bestämmelser som anger att de inte ska vara det. I offentlighets- och sekretesslagen finns bestämmelser om att uppgifter i vissa fall kan omfattas av sekretess. Om tvistlösningsbesluten innehåller sådana uppgifter kan besluten inte offentliggöras i sin helhet. Av GIA framgår dock att principerna om konfidentialitet och skydd av affärshemligheter ska respekteras, vilket är det som bestämmelserna om sekretess i offentlighets- och sekretesslagen tar sikte på. Tvistlösningsbesluten torde också i regel kunna utformas på så sätt att uppgifter som omfattas av sekretess utesluts från besluten samtidigt som kraven om motivering av beslut i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen uppfylls. Vi bedömer därmed sammantaget att kravet om att ett tvistlösningsorgans beslut ska offentliggöras inte medför något behov av att ändra befintliga svenska regelverk.

Ett tvistlösningsorgans sammansättning

Av 17 § förordningen (2007:951) med instruktion för Post- och telestyrelsen följer att föredraganden ska vara lagfaren vid prövningen av tvistlösningsärenden enligt utbyggnadslagen. Vi anser att motsvarande bör gälla vid prövning av tvister enligt GIA. Vi föreslår därför att hänvisningen till utbyggnadslagen i den ovan nämnda bestämmelsen ändras till en hänvisning till GIA. Ytterligare reglering av tvistlösningsorganets sammansättning vid avgörande av tvist-

lösningssärenden behövs enligt vår mening inte i de fall PTS är twistlösningssorgan.

När Förvaltningsrätten i Stockholm är twistlösningssorgan bör en särskild ordning gälla. En förvaltningsrätt är som huvudregel domför med en lagfaren domare och tre nämndemän.²⁰ I vissa fall är förvaltningsrätten dock domför med en lagfaren domare ensam.²¹ Vi anser att det är lämpligt att så även ska vara fallet i de mål enligt GIA som förvaltningsrätten prövar i egenskap av twistlösningssorgan. Vi föreslår därför att det införs ett sådant tillägg i 18 § fjärde stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.

²⁰ 17 § lagen om allmänna förvaltningsdomstolar.

²¹ Se 18 § lagen om allmänna förvaltningsdomstolar.

20.2 Tillsyn och sanktioner

Vårt förslag: Post- och telestyrelsen ska utöva tillsyn över efterlevnaden av följande:

1. Bestämmelserna i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om
 - a) tillträde till befintlig fysisk infrastruktur,
 - b) öppenhet avseende fysisk infrastruktur,
 - c) samordning av bygg- och anläggningsprojekt,
 - d) öppenhet avseende bygg- och anläggningsprojekt,
 - e) skyldigheten att tillgängliggöra information om tillståndsförfaranden via den centrala informationspunkten, och
 - f) tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader.
2. Kompletteringslagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till kompletteringslagen.

Tillsynsmyndigheten ska kunna förelägga den som har skyldigheter enligt dessa bestämmelser och författningar att tillhandahålla de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen. Ett sådant föreläggande ska få förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten ska kunna meddela de förelägganden som behövs för att de ovan nämnda bestämmelserna och författningarna ska efterlevas. Ett sådant föreläggande ska få förenas med vite.

Vår bedömning: Det är inte lämpligt att införa ytterligare sanktioner, t.ex. sanktionsavgifter.

20.2.1 Förordningens bestämmelser

Medlemsstaterna ska, enligt GIA, fastställa regler om sanktioner för överträdelse av förordningen eller av något av de bindande beslut som antagits av det nationella tvistlösningsorganet och det eller de organ som utför en central informationspunkts funktioner och ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas.

Sanktionerna ska vara ändamålsenliga, effektiva, proportionella och avskräckande.²²

20.2.2 Våra förslag och bedömningar

För att kunna kontrollera efterlevnaden av regler och beslut och utfärda de sanktioner som medlemsstaterna enligt GIA ska införa krävs dels en tillsynsmyndighet, dels regler om tillsynsåtgärder. Vi lämnar därför förslag om detta.

Enligt vår mening kan tillsyn vara aktuell när det gäller tillträde till befintlig fysisk infrastruktur²³ och öppenhet avseende fysisk infrastruktur,²⁴ samordning av bygg- och anläggningsprojekt,²⁵ öppenhet avseende sådana planerade projekt,²⁶ fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar,²⁷ tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader²⁸ och ändringarna i TSM-förordningen.²⁹ Det kan också vara aktuellt att utöva tillsyn över behöriga myndigheters skyldighet att tillgängliggöra viss information via den centrala informationspunkten.³⁰

Som vi redogör för inledningsvis i detta kapitel behandlas tillsyn avseende fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar i kapitel 17 och tillsynsfrågor avseende ändringarna av TSM-förordningen i kapitel 22. Övrig tillsyn behandlas i detta kapitel.

Tillsynsmyndighet

I likhet med vad vi föreslår när det gäller utseende av tvistlösningsorgan bör regeringen bemyndigas att utse en tillsynsmyndighet. Vi anser att det är lämpligt att det är samma myndighet både löser tvister enligt GIA och utövar tillsyn över efterlevnaden av förordningen och kompletterande bestämmelser till den. Vi bedömer även att PTS är lämplig som huvudsakligt tvistlösningsorgan.³¹ PTS är även till-

²² Artikel 15 i GIA.

²³ Artikel 3 i GIA.

²⁴ Artikel 4 i GIA.

²⁵ Artikel 5 i GIA.

²⁶ Artikel 6 i GIA.

²⁷ Artikel 10 i GIA.

²⁸ Artikel 11.2–11.3 i GIA.

²⁹ Artikel 17 i GIA.

³⁰ Artikel 7.2 i GIA.

³¹ Se avsnitt 20.1.

synsmyndighet enligt utbyggnadslagen.³² Mot denna bakgrund föreslår vi att PTS ska utses till tillsynsmyndighet över efterlevnaden av GIA.

Tillsynens omfattning

Tillsynsmyndigheten bör enligt vår mening utöva tillsyn över efterlevnaden av artiklarna 3–6, 7.2, 11.2 och 11.3 i GIA. Därutöver bör tillsynsmyndigheten även utöva tillsyn över att kompletteringslagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den följs. Vi föreslår därför att en sådan bestämmelse införs i kompletteringslagen.

Tillsynsåtgärder och sanktioner

Tillsynsmyndighetens möjlighet att hämta in de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen är grundläggande för en fungerande tillsyn. Utan denna får myndigheten svårt att agera. Tillsynsmyndigheten bör därför få möjlighet att inhämta upplysningar och handlingar samt meddela behövliga förelägganden, om det behövs för att inhämta sådana. Föreläggandena bör kunna förenas med vite.

Om någon bryter mot de ovan angivna bestämmelserna i GIA, kompletteringslagen eller mot föreskrifter meddelade i anslutning till denna bör tillsynsmyndigheten också få meddela ett föreläggande. Förelägganden bör kunna förenas med vite. Tillsynsmyndigheten bör i varje enskilt fall avgöra om det är nödvändigt att förena ett föreläggande med vite och vilken storlek vitet i så fall ska ha i enlighet med reglerna i lagen om viten. Förslaget att ge tillsynsmyndigheten möjligheten att ålägga vite uppfyller GIA:s krav på ändamålsenliga, effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner.

Det kan övervägas om det vore lämpligt att införa fler sanktioner än vite, t.ex. sanktionsavgifter. En sanktionsavgift är en administrativ sanktion,³³ som en tillsynsmyndighet eller en domstol kan ålägga en part som har överträtt en författningsbestämmelse. Enligt regeringen bör sanktionsavgifter endast förekomma inom speciella och klart avgränsade rättsområden där det relativt lätt kan fastställas om en

³² 1 kap. 5 § utbyggnadslagen och 3 § utbyggnadsförordningen.

³³ Till skillnad från böter som är en straffrättslig sanktion.

överträdelse skett eller inte.³⁴ När det gäller GIA och de nationella kompletterande bestämmelser som vi föreslår i kompletteringslagstiftningen krävs det många gånger en ingående och komplex bedömning i det enskilda fallet för att kunna fastställa om en överträdelse skett. Vi anser därför att det inte är lämpligt att införa sanktionsavgifter. Dessutom kan vi konstatera att ett antal undantag från skyldigheter på det tillsynsområde vi har angivit innehåller bestämmelser som rör konfidentialitet och Sveriges säkerhet. Om en nätoperatör eller ett offentligt organ skulle riskera att drabbas av sanktionsavgifter vid bristande efterlevnad av skyldigheter som rör tillträde, samordning eller öppenhet finns risk att den inte skulle tillämpa undantagen i den omfattning som vore lämpligt. Denna situation vore inte önskvärd. Sammantaget anser vi därmed att ytterligare sanktioner, i form av t.ex. sanktionsavgifter inte är lämpligt, och föreslår därmed endast sanktioner i form av vite.

I kompletteringslagen bör det inte anges hur tillsynen närmare ska bedrivas. Det ankommer på tillsynsmyndigheten att utforma en lämplig tillsynsverksamhet. I de fall en part har begärt tvistlösning bör frågan lösas genom ett tvistlösningsbeslut. Det är inte meningen att tillsynen ska ersätta tvistlösningen och lösa situationer mellan två parter. Om många tvister rörande samma sorts fråga och rörande en och samma nätoperatör eller offentligt organ skulle förekomma kan det vara en indikation på att det kan vara lämpligt att starta ett tillsynsärende.

Angående möjlighet att överklaga tillsynsmyndighetens beslut, se avsnitt 21.3.1 och 21.3.5.

³⁴ Regeringens skrivelse 2009/10:79 s. 65 f.

20.3 Avgifter

Vårt förslag: Tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät som är anmälda enligt lagen om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för tvistlösning som utförs av Post- och telestyrelsen och tillsyn. Tvister där Förvaltningsrätten i Stockholm är tvistlösningsorgan ska inte finansieras genom avgifter. De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för tvistlösning och tillsyn. En bestämmelse om detta ska införas i kompletteringslagen.

Post- och telestyrelsen ska få disponera avgiftsinkomsterna i verksamheten och meddela närmare föreskrifter om avgifterna. I förordningen om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet ska det också införas ett avgiftstak för avgifterna.

20.3.1 Avgift för tvistlösning

Förordningens bestämmelser

Enligt GIA får det nationella tvistlösningsorganet ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för att utföra de uppgifter som det ålagts.³⁵

Vårt förslag

Tvistlösningsorgan som bör avgiftsfinansieras

Som framgår av avsnitt 20.1 föreslår vi att PTS och Förvaltningsrätten i Stockholm ska utses till tvistlösningsorgan. Enligt förslaget ska Förvaltningsrätten i Stockholm avgöra tvister där PTS är en av de tvistande parterna, medan PTS ska avgöra alla andra tvister.

Vi anser att tvistlösningsorganen bör finansieras på olika sätt. När det gäller PTS anser vi att avgiftsfinansiering är det bästa valet, vilket vi redogör närmare för nedan. När det gäller Förvaltningsrätten i Stockholm anser vi inte att det är lämpligt med avgiftsfinansiering. Skälet är att vi inte tror att uppdraget kommer att bli omfat-

³⁵ Artikel 14.3 i GIA.

tande. Det kommer med stor sannolikhet att bli mycket få, eller inga tvister där PTS är en av de tvistande parterna. Även om en specifik tvist kan bli tillfälligt omfattande är det långsiktigt inte troligt att det blir särskilt resurskrävande. Vi anser därför att Förvaltningsrätten i Stockholm kan utföra sitt uppdrag som tvistlösningsorgan utan avgiftsfinansiering. Därför avser överväganden i detta avsnitt endast finansiering av tvister som avgörs av PTS.

Vem som bör betala avgift

I likhet med det vi anför i avsnitt 19.7, anser vi att det kan argumenteras för att den som har nytta av en myndighets arbete också bör vara med och bidra till att täcka kostnaderna. När en myndighet tillhandahåller en tjänst eller en vara på marknaden kan myndigheten ofta ta ut en avgift för den. En avgift för tvistlösning kan dock inte jämföras med en frivillig avgift för en vara. Då ligger det närmare till hands att jämföra med vad som gäller för avgifter för tillsyn. Enligt regeringens skrivelse 2009/10:79 En tydlig, rättssäker och effektiv tillsyn, bör en tillsynsavgift motsvaras av en tydlig motprestation och ha principen om full kostnadstäckning som mål. Avgiftsbegreppet kan även inbegripa fall där vederlaget utgörs av en s.k. kollektiv motprestation.

Det finns flera olika möjliga alternativ i fråga om vem som bör betala en avgift för tvistlösning enligt GIA. Inledningsvis kan konstateras att när det gäller artiklarna 3–6 i GIA kommer tvisterna att uppstå mellan å ena sidan operatörer och å andra sidan nätoperatörer eller offentliga organ. När det gäller artiklarna 11.2 och 11.3 kommer tvister att uppstå mellan å ena sidan leverantörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät (dessa är operatörer) och å andra sidan innehavare av en nyttjanderätt till accesspunkten och den fysiska infrastrukturen i byggnaden. Normalt lär begäran om tvistlösning komma från operatören.

Ett alternativ är att låta avgiften belasta den som direkt orsakar kostnaden och har direkt nytta av förfarandet, nämligen den som begär tvistlösning. Denne är lätt identifierbar och kretsen som ska betala avgiften kan därför enkelt avgränsas. Risken är dock att kostnaden för att begära tvistlösning blir mycket hög och verkar avskräckande, särskilt för mindre aktörer. Vidare skulle då en mindre

grupp aktörer behöva dela på myndighetens kostnader för förfarandet. En alltför hög avgift riskerar att föra med sig att tvistlösningsförfarandet inte används. Detta skulle inte vara ändamålsenligt och inte heller i enlighet med GIA:s syfte. Det är inte heller helt oproblematiskt att lägga en potentiellt hög avgift på den som bedriver en sådan verksamhet som lagstiftningen syftar till att underlätta och uttryckligen sänka kostnaderna för.

Ytterligare en möjlighet är att slå ut kostnaden för tvistlösning genom att ta ut en årlig avgift från operatörer, nätoperatörer och offentliga organ.

Antalet nätoperatörer och offentliga organ är stort och det är svårt att på förhand identifiera alla som faller in under definitionerna, som är breda. Det skulle därför medföra problem och stora administrativa kostnader att ta ut avgifter från dessa. Dessutom talar lämplighetsskäl mot att nätoperatörerna och de offentliga organen ska betala en avgift för tvistlösning, då lagstiftningen som helhet är betungande för dessa. Många nätoperatörer och offentliga organ kommer dessutom troligen aldrig ens att få en begäran om tillträde, samordning eller minimiinformation om detta, än mindre bli inblandade i en tvist, vilket talar emot att de ska betala en generell avgift för tvistlösning.

Övervägande skäl talar därför för att avgiften bör betalas av den krets som GIA är till fördel för, dvs. operatörerna.³⁶ Alla operatörer får anses vara potentiella utbyggare av gigabitinfrastruktur. En möjlighet är därför att ta ut en årlig avgift av alla operatörer och således slå ut kostnaden på hela det nämnda kollektivet. Nyttan av att det finns ett tvistlösningsorgan redo gör sig gällande även om ingen tvistlösningsansökan de facto har lämnats in. Dels är det ett enkelt och snabbt förfarande vars existens kan ge trygghet och verka som ett påtryckningsmedel i förhandlingarna, dels ger det klarhet och en praxis som kan användas i framtida förhandlingar. Detta är till fördel för alla operatörer och gynnar utbyggnaden av gigabitinfrastruktur som helhet. Det får därför anses finnas en kollektiv motprestation till nytta för operatörer.

Det är dock lämpligt att avgränsa avgiftskollektivet något ytterligare. Endast de som tillhandahåller allmänna elektroniska kommu-

³⁶ En operatör är en som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en tillhörande facilitet, se 1 kap. 7 § LEK, artikel 2.29 i kodexen och artikel 2 i GIA.

nikationsnät av sådant slag som vanligen tillhandahålls mot ersättning bör betala en avgift, eftersom det är de som förväntas kunna få störst nytta av tvistlösningen. Sammanfattningsvis motsvarar detta dem som ska anmäla sin verksamhet enligt 2 kap. 1 § LEK och även den krets som GIA avser att främja. Det motsvarar även dem som betalar avgift för den tvistlösning och tillsyn som sker enligt utbyggnadslagen.³⁷

Vi föreslår därför att en bestämmelse om en årlig avgiftsskyldighet för den nämnda gruppen införs i kompletteringslagen.

I avsnitt 8.5 föreslår vi att den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät (byanät) ska ges samma rättigheter som operatörer ges enligt GIA. Vi föreslår även att den inte ska åläggas samma skyldigheter som operatörer åläggs. Inte heller anser vi att de ska betala avgifter för den centrala informationspunkten, tvistlösning eller tillsyn. Skälet är att även om vi föreslår att avgifterna ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala dem vore det alltför betungande både administrativt och ekonomiskt, vilket skulle kunna riskera byanätets utveckling och fortlevnad. Detta skulle kunna ha negativ påverkan på utbyggnaden.

Avgiftens storlek och fördelning

Som vi redogör för ovan bör avgiften vara årlig. Avgiften bör sammantaget motsvara tvistlösningsorganets kostnader för tvistlösning. Detta är huvudregeln vid avgiftsuttag och behöver inte anges särskilt i den föreslagna bestämmelsen i kompletteringslagen. Avgiften bör också fördelas med skälig andel mellan dem som ska betala avgiften. Detta bör framgå av bestämmelsen. En skälig fördelning kan t.ex. baseras på tillhandahållarnas omsättning. Grunderna för fördelningen och den exakta nivån på avgifterna kan anges i föreskrifterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om avgifterna. Regeringen bör i sådana föreskrifter kunna ange att tvistlösningsorganet får disponera över de inkomna medlen. Grunderna för den skäliga fördelningen och den exakta nivån på avgifterna bör fastställas i föreskrifter av tvistlösningsorganet.

³⁷ Se 5 kap. 1 § utbyggnadslagen.

I avsnitt 20.1 föreslår vi att PTS ska vara tvistlösningsorgan. Det är därför lämpligt att PTS får meddela närmare föreskrifter om avgifterna. I PTS finansieringsförordning regleras ett flertal av de avgifter som PTS får ta ut för sin verksamhet, bl.a. avgifter enligt utbyggnadslagen. Vi anser att även de avgifter som får tas ut enligt GIA och kompletteringslagen bör regleras i den nämnda förordningen och vi föreslår därför ändringar i denna. Av PTS finansieringsförordning framgår att avgifterna ska betalas till PTS som får disponera avgiftsinkomsterna i verksamheten och att PTS får meddela närmare föreskrifter om avgifterna.³⁸ Detta kommer därmed även att gälla för de nu aktuella avgifterna.

20.3.2 Avgift för tillsyn

I GIA finns bestämmelser om avgiftsfinansiering av tvistlösningsorganet. Eftersom det inte finns några bestämmelser om en tillsynsmyndighet i GIA finns det inte heller några motsvarande bestämmelser om avgiftsfinansiering av kostnaderna för tillsyn. Som framgår av avsnitt 20.2 anser vi dock att det är nödvändigt att en tillsynsmyndighet inrättas. Implementeringen av utbyggnadsdirektivet resulterade, på samma sätt, i att en tvistlösningsmyndighet och en tillsynsmyndighet infördes.³⁹ Både tvistlösning och tillsyn enligt utbyggnadslagen finansieras med avgifter⁴⁰ och vi ser inte att det finns skäl att göra på något annat sätt när det gäller GIA.

Vi anser att de skäl vi redogör för ovan avseende avgift för tvistlösning även gäller för tillsyn. Vi föreslår därför att de föreslagna bestämmelserna ovan om avgift för tvistlösning även bör omfatta avgifter för tillsyn.

I avsnitt 19.7 lämnar vi förslag om att avgiften även ska omfatta de löpande kostnaderna för funktionerna för den centrala informationspunkten vilka vi, baserat på PTS uppskattning, bedömer uppgår till sammanlagt 15 600 000 kronor per år. Därtill kommer avgifter för tvistlösning och tillsyn om uppskattningsvis 14 000 000 kronor per år. Även denna summa baseras på en uppskattning av PTS, som i dag löser tvister och utövar tillsyn enligt utbyggnadslagen och ut-

³⁸ 1 och 12 §§ PTS finansieringsförordning.

³⁹ Båda uppdragen tilldelades PTS, se 1 kap. 5 § utbyggnadslagen och 3 § utbyggnadsförordningen.

⁴⁰ 5 kap. 1 § utbyggnadslagen.

byggnadsförordningen och därmed är väl lämpad att göra motsvarande uppskattningar avseende tvistlösning och tillsyn avseende GIA.

Som vi redogör för i avsnitt 19.7 bör avgiften omfattas av ett avgiftstak, i likhet med flera andra avgifter för PTS verksamhet. Ett avgiftstak bör enligt vår mening utformas så att det finns ett visst extra utrymme för oförutsedda kostnader. Vi föreslår därför att det totala avgiftsuttaget för den årliga avgiften för den centrala informationspunkten, tvistlösning och tillsyn får uppgå till högst 35 000 000 kronor. Detta bör framgå av PTS finansieringsförordning.⁴¹ Den exakta nivån på avgifterna kan fastställas i verkställighetsföreskrifter.

⁴¹ Detta behandlas även i avsnitt 19.7.

21 Myndighetsbeslut och överklagande

Detta kapitel rör endast sådana beslut som ett tvistlösningsorgan,¹ tillsynsmyndigheten² och myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten³ fattar.

Överklaganden av myndighetsbeslut enligt artikel 10 i GIA behandlas i avsnitt 17.6.

Artikel 17 i GIA innehåller ändringar i TSM-förordningen. Bestämmelser om överklaganden av beslut med anledning av TSM-förordningen finns i lagen om elektronisk kommunikation. Överklagande som rör den förordningen behandlas inte i detta kapitel.

21.1 Förordningens bestämmelser

Enligt artikel 14.10 i GIA ska alla beslut som fattas av ett behörigt organ⁴ kunna överklagas i enlighet med nationell rätt till en helt oberoende överklagandeinstans, inbegripet ett organ av rättslig karaktär. Artikel 31 i kodexen, som handlar om överklagande, ska i tillämpliga delar gälla för varje överklagande. Rätten att överklaga påverkar inte parternas rätt att väcka talan vid den behöriga nationella domstolen.

I artikel 31.1 första stycket i kodexen anges sammanfattningsvis att medlemsstaterna ska säkerställa att det på nationell nivå finns funger-

¹ Se avsnitt 20.1.

² Se avsnitt 20.2.

³ Se avsnitt 19.2.

⁴ Enligt vårt förslag skulle de behöriga organen vara PTS och Förvaltningsrätten i Stockholm. PTS föreslås bli tvistlösningsorgan och ansvara för den centrala informationspunkten i Sverige. Förvaltningsrätten i Stockholm föreslås bli tvistlösningsorgan och pröva tvister där PTS är en av de tvistande parterna. Därutöver föreslår vi att PTS blir tillsynsmyndighet som ansvarar för kontroll av efterlevnaden av GIA.

ande system för överklagande av ett beslut av en behörig myndighet.⁵ Överklagandeinstansen ska vara oberoende av de inblandade parterna och gentemot extern eller politisk påverkan. Instansen kan vara t.ex. en domstol.

Av artikelns andra stycke följer att den behöriga myndighetens beslut ska fortsätta att gälla i väntan på utgången av ett överklagande, såvida inte interimistiska åtgärder beviljas i enlighet med nationell rätt.

21.2 En myndighets beslut ska gälla omedelbart

Vårt förslag: Ett beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten ska gälla omedelbart om inte myndigheten bestämmer annat.

De flesta beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten kommer att gälla skeenden som är av tidskritisk natur och det är av vikt att laga kraft inte behöver avvaktas. Av artikel 31.1 andra stycket i kodexen följer att en myndighets beslut ska gälla omedelbart.

Det kan övervägas om artikel 14.10 i GIA, genom sin hänvisning till artikel 31 i kodexen, har till effekt att innehållet i artikel 31 blir direkt tillämpligt. Det skulle innebära att det inte behövs någon nationell bestämmelse om att en myndighets beslut ska gälla omedelbart. Med tanke på att det i artikel 14.10 i GIA anges att artikel 31 i kodexen ska gälla i *tillämpliga delar* anser vi att det inte är tillräckligt tydligt vilka delar som är tillämpliga. Vi anser därför att det behövs nationella bestämmelser om både överklagande och om att myndighetens beslut ska gälla omedelbart. Sådana bestämmelser bör införas i kompletteringslagen.

Myndigheten bör även kunna bestämma att ett beslut ska gälla från en senare tidpunkt. Detta bör framgå av den aktuella bestämmelsen i kompletteringslagen.

⁵ Med behörig myndighet avses i kodexen nationella regleringsmyndigheter (i Sverige PTS) och andra myndigheter som ska utföra vissa uppgifter, jfr artikel 5.1 i kodexen. GIA:s mot-svarighet är termen behörigt organ, jfr artikel 14 i GIA.

21.3 Överklagande

Vårt förslag: Beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Ett beslut om avvisning av begäran om minimi-information ska dock inte kunna överklagas.

Det ska krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten, förutom när Förvaltningsrätten i Stockholm är tvistlösningsorgan.

När beslut överklagas ska tvistlösningsorganet, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten vara motpart i domstolen. Det gäller dock inte om tvistlösningsorganet är en domstol. När ett tvistlösningsbeslut överklagas ska även den andra parten i tvistlösningsärendet vara motpart i domstolen.

Mål om samordning av bygg- och anläggningsprojekt, öppenhet om samordning av projekten och lämnandet av vissa uppgifter om projekten i den centrala informationspunkten ska handläggas skyndsamt i förvaltningsrätt och kammarrätt.

Vår bedömning: Inga specialregler behövs rörande domstols sammansättning eller processregler.

Av förvaltningslagen, förvaltningsprocesslagen, allmänna principer och rättspraxis framgår vilka beslut som får överklagas och vem som får överklaga ett beslut. Vi anser inte att det finns skäl att frångå denna ordning och ser inga behov av ytterligare reglering i den delen.

21.3.1 Överklagbarhet

Av GIA följer att beslut som fattats av ett tvistlösningsorgan och den myndighet som ansvarar för den centrala informationspunkten ska kunna överklagas. En tillsynsmyndighet är inte ett behörigt organ enligt GIA, men vi anser att en sådan behöver finnas, se avsnitt 20.2. Även tillsynsmyndighetens beslut bör kunna överklagas. En bestämmelse om möjlighet att till domstol överklaga beslut som har fattats av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten och myndigheten med

ansvar för den centrala informationspunkten bör därför införas i kompletteringslagen.

I avsnitt 19.3 föreslår vi att PTS tillfälligt ska få stoppa en operatörs begäran om minimiinformation om det kan antas att Sveriges säkerhet riskerar att skadas om operatörens begäran besvaras. Om myndigheten tillfälligt stoppar en begäran ska den samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten för att klarlägga om det finns en sådan risk. Om en samrådsmyndighet lämnar en invändning om att Sveriges säkerhet riskerar att skadas ska PTS avvisa operatörens begäran.

PTS beslut om att avvisa en begäran ska fattas endast mot bakgrund av en invändning från Försvarsmakten eller Säkerhetspolisen. En sådan invändning baserar sig på de myndigheternas bedömning av om Sveriges säkerhet riskerar att skadas. Sådana överväganden görs bäst av dessa myndigheter och lämpar sig enligt vår mening inte för överprövning i domstol. Vi bedömer inte heller att användningen av den centrala informationspunkten för att begära minimiinformation är ett sådant förfarande som berättigar till en rättvis och offentlig rättegång inför en opartisk domstol enligt artikel 6 i den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna. Vi anser därför att PTS beslut om att avvisa en begäran om minimiinformation inte ska få överklagas. Detta bör framgå av den ovan föreslagna bestämmelsen i kompletteringslagen.

Av artikel 14.10 i GIA framgår att alla beslut som fattas av ett behörigt organ ska kunna överklagas i enlighet med nationell rätt. Beslutet att avvisa en operatörs begäran om minimiinformation kommer förvisso att fattas av ett behörigt organ, men beslutet är inte ett sådant beslut som artikel 14.10 i GIA avser. Beslutet är en följd av en nationell anpassning av den centrala informationspunkten med stöd av artikel 1.5, dvs. för att skydda nationell säkerhet. Vi anser därmed att det föreslagna överklagandeförbudet är förenligt med artikel 14.10 i GIA.

21.3.2 Domstol och instansordning

Som framgår av avsnitt 19.2 föreslår vi att PTS ska ansvara för den centrala informationspunkten. I avsnitt 20.1 föreslår vi att PTS och Förvaltningsrätten i Stockholm blir tvistlösningsorgan och i av-

snitt 20.2 föreslår vi att PTS också blir tillsynsmyndighet. De beslut som i enlighet med vårt förslag i avsnitt 21.3.1 bör kunna överklagas är alltså sådana som fattas av PTS och Förvaltningsrätten i Stockholm.

Huvudregeln är att myndigheters beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol.⁶ Beslut som PTS fattar med stöd av utbyggnadslagen överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Vi ser inget skäl att frånga denna ordning. Ett beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten bör därför enligt vår mening överklagas till allmän förvaltningsdomstol. En bestämmelse om detta bör införas i kompletteringslagen. Av 14 § första stycket lagen om allmänna förvaltningsdomstolar framgår att om det i lag eller annan författning föreskrivs att beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol, ska det göras vid en förvaltningsrätt. Beslut som fattas av Förvaltningsrätten i Stockholm i egenskap av tvistlösningsorgan ska dock överklagas till kammarrätten. Det bör tydliggöras i den föreslagna bestämmelsen i kompletteringslagen.

PTS huvudkontor finns i Stockholm. I praktiken innebär detta att beslut som har fattats av PTS kommer att överklagas till Förvaltningsrätten i Stockholm i enlighet med 14 § andra stycket lagen om allmänna förvaltningsdomstolar. Förvaltningsrättens avgörande överklagas i sin tur till kammarrätten. Kammarrättens beslut överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.⁷

Det kan övervägas om det är lämpligt att kammarrättens beslut ska kunna överklagas. Det som talar mot det är att det är viktigt att avgöranden av mål som rör GIA inte drar ut på tiden. För samhället är det viktigt att utbyggnaden av gigabitinfrastruktur går framåt och för operatörer kan en affärsplan vara beroende av snabba besked. För att prövningen enligt GIA ska fylla sin funktion behöver den alltså ske relativt snabbt. Det som talar för att överklagande ska kunna ske till Högsta förvaltningsdomstolen är att det vid införandet av en ny lagstiftning, som GIA, är av stor vikt att ledning ges av Högsta förvaltningsdomstolen. Detta gäller särskilt som t.ex. den relativt ingripande tillträdesskyldigheten åläggs aktörer i varierande verksamhet och med olika förutsättningar och villkor. Rättssäkerhetsskäl talar emot att deras möjlighet att få sin sak prövad begränsas. Dessutom kan situationer där t.ex. tillträde till fysisk infrastruktur inte behöver

⁶ 40 § första stycket förvaltningslagen.

⁷ 33 § första stycket förvaltningsprocesslagen.

ges med anledning av Sveriges säkerhet vara komplicerade att avgöra och det är av nationell vikt att prövningen inte begränsas. Behovet av snabba avgöranden kan därför enligt vår mening inte anses tillräckligt för att införa en förkortad instansordning när det gäller GIA.

I GIA ska definitionerna i kodexen gälla, särskilt definitionerna av elektroniskt kommunikationsnät, nät med mycket hög kapacitet, allmänt elektroniskt kommunikationsnät, nätslutningspunkt, tillhörande faciliteter, slutanvändare, säkerhet för nät och tjänster, tillträde och operatör.⁸ Kodexen har implementerats i Sverige genom lagen om elektronisk kommunikation. Kammarrättens avgörande i ett mål enligt den lagen får inte överklagas. Kammarrätten är således högsta instans i sådana mål. Även om detta i teorin skulle kunna innebära att kammarrätten och Högsta förvaltningsdomstolen gör olika tolkningar av samma begrepp anser vi ändå att det inte finns tillräckliga skäl att ha en förkortad instansordning när det gäller GIA.

Prövningstillstånd bör som huvudregel krävas vid överklagande till kammarrätten.⁹ Detta bör framgå av kompletteringslagen. När en tvist avgörs av Förvaltningsrätten i Stockholm i egenskap av tvistlösningsorgan finns dock skäl att göra ett undantag. Om prövningstillstånd då skulle krävas vid överklagande till kammarrätten skulle det uppstå en risk att ett tvistlösningsbeslut inte får en överprövning. Det tycker vi inte skulle vara en lämplig ordning. Därför föreslår vi att det införs ett undantag från kravet på prövningstillstånd för sådana tvistlösningsbeslut. Detta kommer innebära att vissa mål som rör överklagande av tvistlösningsbeslut kommer att kräva prövningstillstånd och andra inte. Vi anser dock inte att detta medför några problem för kammarrätten vid hanteringen av målen, så länge som författningstexten är tydlig i detta avseende.

21.3.3 Domstolens sammansättning och processregler

I avsnitt 20.1 lämnar vi förslag om vilken sammansättning domstolen bör ha när Förvaltningsrätten i Stockholm är tvistlösningsorgan. Här i avsnitt 21.3.3 lämnar vi förslag om domstolens sammansättning och processregler vid överklagande.

⁸ Artikel 2 i GIA.

⁹ I likhet med vad som gäller enligt 5 kap. 6 § utbyggnadslagen och vad som vanligtvis gäller vid överklagande av myndighetsbeslut, 40 § förvaltningslagen.

Vi har övervägt om det behövs några specialregler rörande domstolens sammansättning vid överklagande. Det är inte uppenbart att de frågor som rör ekonomiska förhållanden som kan uppkomma när det gäller prisfrågor kommer att vara så komplicerade att domstolen behöver särskilt stöd i form av ekonomiska experter. Det skulle också kunna övervägas om särskild teknisk kunskap skulle behövas i ärenden som rör driftsäkerhet eller teknisk lämplighet. Vi anser dock att det är troligt att den utredning som kan läggas fram av parterna är tillräcklig. Mot denna bakgrund anser vi att det inte tydligt framstår som att det finns behov av särskilda ledamöter vid prövningen av mål med anledning av GIA, kompletteringslagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Vi anser heller inte att det finns behov av specialregler rörande processen, utöver regler om skyndsam handläggning.¹⁰

21.3.4 Partsställning

Om en enskild överklagar en myndighets beslut följer det av 7 a § förvaltningsprocesslagen att myndigheten är den enskildes motpart i domstol. Ett beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten kan komma att angå både enskilda och offentliga organ (bl.a. statliga och kommunala myndigheter). Vi anser att tvistlösningsorganet, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten ska inta ställning som motpart i domstol även när ett offentligt organ överklagar myndighetens beslut. Detta bör därför särskilt anges i kompletteringslagen. Förvaltningsrätten i Stockholm bör dock inte inta ställning som motpart om de beslut som domstolen fattar i egenskap av tvistlösningsorgan överklagas. Ett undantag för den situationen bör därför införas i bestämmelsen.

Det kan även finnas andra aktörer som skulle kunna inta ställning som motpart, särskilt vid överprövning av tvistlösningsärenden. Tvistlösningsärendena är till sin natur sådana att det i ärendet hos ett tvistlösningsorgan finns två parter. Vi anser att utöver tvistlösningsorganet bör även den part som inte överklagat tvistlösningsbeslutet ha ställning som motpart när målet prövas inom ramen för ett över-

¹⁰ Se avsnitt 21.3.6.

klagande. För att detta ska vara tydligt föreslår vi att det införs en bestämmelse om detta i kompletteringslagen. Genom att beslutsmyndigheten och båda parterna i tvistlösningsärendet blir part i målet hos förvaltningsrätten ges de alla möjlighet att utveckla sin syn på saken, vilket bidrar till att säkerställa den allmänna målsättningen att tyngdpunkten i rättskipningen ska ligga i första instans.

Partsställningen ger enligt allmänna principer även rätt att överklaga, om beslutet går parten emot. Regleringen av partsställningen medför därmed även att parterna i sådana fall, oavsett om det är en enskild eller ett offentligt organ, har talerätt. Vi utvecklar detta resonemang i nästa avsnitt.

21.3.5 Vem som får överklaga

Av förvaltningslagen,¹¹ förvaltningsprocesslagen,¹² allmänna principer och rättspraxis framgår vilka beslut som får överklagas och vem som får överklaga ett beslut. Som vi redogör för ovan kan beslut enligt GIA komma att beröra såväl enskilda aktörer som offentliga organ, vilket inkluderar bl.a. statliga och kommunala myndigheter. Bestämmelserna i 42 § förvaltningslagen och 33 § andra stycket förvaltningsprocesslagen anger inte om och i vad mån offentliga organ får överklaga ett beslut från en förvaltningsmyndighet respektive förvaltningsdomstol. Av rättspraxis framgår att det som huvudregel krävs uttryckligt författningsstöd för att en statlig myndighet ska ha rätt att överklaga ett beslut. Enligt allmänna principer och rättspraxis har dock parter i ett mål eller ärende rätt att överklaga ett beslut om det går dem emot. Detta gäller även för myndigheter.¹³

Mot bakgrund av detta och att vi föreslår särskilda bestämmelser om partsställningen vid överklagande av beslut,¹⁴ bedömer vi att det saknas behov av en särskild reglering kring vem som får överklaga beslut som rör GIA. Vi lämnar därför inga förslag i denna del.

¹¹ Se 41 och 42 §§ förvaltningslagen.

¹² Se 33 § andra stycket förvaltningsprocesslagen.

¹³ Se t.ex. RÅ 2002 ref. 68, HFD 2011 ref. 51, HFD 2022 ref. 37 och HFD 2024 ref. 32.

¹⁴ Se avsnitt 21.3.4.

21.3.6 Skyndsam handläggning

Vi har övervägt om det finns behov av skyndsam handläggning för beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten. För att prövningen ska fylla sin funktion behöver den ske relativt snabbt, i enlighet med vad som angetts ovan. Att regleringen i stort syftar till en snabb handläggning framgår bl.a. av de korta tidsfrister som gäller för tvistlösningsorganets beslut. I likhet med vad regeringen ansåg i propositionen till utbyggnadslagen¹⁵ anser vi inte att detta är ett tillräckligt skäl för att införa ett generellt krav på skyndsam handläggning i domstol för överprövning av beslut som har fattats av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten. Däremot finns det vissa beslut som bör handläggas skyndsamt.

Beslut som rör samordning av bygg- och anläggningsprojekt,¹⁶ bör anses särskilt känsliga vad gäller handläggningstid eftersom det i regel finns en tidsplanering för ett bygg- och anläggningsprojekts start och färdigställande. Om en överprövning inte skulle handläggas skyndsamt riskerar operatörer, nätoperatörer och offentliga organ att inte kunna få ett beslut om samordning som gått dem emot överprövade innan projektet startar. Mot denna bakgrund anser vi att överklaganden av beslut om samordning bör handläggas skyndsamt i förvaltningsrätt och kammarrätt. Eftersom kännedom om att ett bygg- eller anläggningsprojekt pågår eller kommer att påbörjas är avgörande för möjligheten att begära samordning bör även beslut om öppenhet avseende sådana projekt¹⁷ och skyldigheten att i den centrala informationspunkten lämna sådana uppgifter om planerade bygg- och anläggningsprojekt som myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten anger¹⁸ handläggas skyndsamt i domstol. Vi föreslår därför att det i kompletteringslagen ska införas en bestämmelse om skyndsam handläggning i dessa situationer.

¹⁵ Prop. 2015/16:73 s. 98 f.

¹⁶ Artikel 5 i GIA.

¹⁷ Artikel 6 i GIA.

¹⁸ Se avsnitt 19.3.2.

Enligt 28 § förvaltningsprocesslagen får en allmän förvaltningsdomstol besluta om inhibition, det vill säga förordna att beslutet tills vidare inte ska gälla. Även om ett mål som helhet inte är av skyndsam karaktär, ska självklart ett framställt inhibitionsyrkande prioriteras och prövas med skyndsamhet. Därför anser vi att det inte behövs någon särskild bestämmelse i denna del.

22 TSM-förordningen

Vår bedömning: Ändringarna i TSM-förordningen medför inget behov av ändringar eller tillägg i svenska regelverk.

22.1 Bakgrund

Utöver regler som syftar till att underlätta och stimulera utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet innehåller GIA också bestämmelser om ändringar av TSM-förordningen.

I TSM-förordningen finns det bl.a. bestämmelser¹ som fastställer ett tak för vilka slutkundsavgifter konsumenterna kan debiteras för reglerad kommunikation inom EU.² Syftet är att säkerställa att konsumenterna inte debiteras alltför höga priser för samtal och sms mellan EU-länder. Bestämmelserna trädde i kraft den 15 maj 2019 och begränsades inledningsvis till att gälla till den 14 maj 2024.

Enligt kommissionens utvärderingsrapport och en Eurobarometerundersökning³ har regleringen varit effektiv och proportionerlig och åtgärderna har avsevärt sänkt de berörda slutkundspriserna för kommunikation inom EU. Regleringen har inte heller lett till en ökning av volymen av kommunikation inom EU eller haft någon betydande negativ inverkan på leverantörerna.⁴

Mot bakgrund av bl.a. detta och att det inte kan uteslutas att slutkundspriserna skulle öka om åtgärderna avskaffas, har det be-

¹ Artikel 5a i TSM-förordningen.

² Med kommunikation inom EU avses nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som originerar i den medlemsstat där konsumentens nationella leverantör är etablerad och som terminerar i ett fast nummer eller ett mobilnummer i en annan medlemsstats nationella nummerplan, se artikel 2 i TSM-förordningen.

³ Kommissionens arbetsdokument från den 15 maj 2023 om bestämmelserna om intra-EU kommunikation (SWD[2023] 144 final) och 2022 års Eurobarometerrapport (Special Eurobarometer 530 International communications within the EU).

⁴ Skäl 77 och 78 i GIA.

dömts finnas ett behov av att förlänga tillämpningstiden för de nu aktuella bestämmelserna i TSM-förordningen.⁵ Det har också bedömts lämpligt att införa ytterligare bestämmelser för att undanröja hinder för röstsamtal och sms-kommunikation inom EU.⁶

Europaparlamentet och rådet bedömde att GIA var ett lämpligt lagstiftningsverktyg för att reglera detta innan de befintliga bestämmelserna upphörde att gälla.⁷ Det har därför införts en bestämmelse om ändring av TSM-förordningen i GIA.

22.2 Ändringarna i TSM-förordningen

Ändringarna av TSM-förordningen regleras i artikel 17 i GIA och innebär att tillämpningen av artikel 5a i TSM-förordningen förlängs till den 30 juni 2032.⁸

Det införs också nya bestämmelser i artikel 5a. Från och med den 1 januari 2029 får leverantörer inte tillämpa olika slutkundspriser för konsumenter för inhemsk kommunikation och kommunikation inom EU, förutsatt att tekniska regler om skyddsåtgärder antas. Kommissionen ska anta en genomförandeakt om sådana tekniska regler senast den 30 juni 2028. Från och med den 1 januari 2025 får leverantörer uppfylla skyldigheten på frivillig basis. Leverantörer som gör det ska undantas från skyldigheten att tillämpa det tak för slutkundspriser som fastställs i artikel 5a.1, om inte annat följer av en policy om skäligen användning. Kommissionen ska senast den 31 december 2024 anta en genomförandeakt om skäligen användning.⁹

Senast den 30 juni 2027 ska kommissionen se över artikel 5a och får, på grundval av en bedömning av dess konsekvenser, vid behov besluta att lägga fram ett lagstiftningsförslag för att ändra den.¹⁰

⁵ Skäl 78 och 79 i GIA och kommissionens arbetsdokument från den 15 maj 2023 om bestämmelserna om intra-EU kommunikation (SWD[2023] 144 final).

⁶ Skäl 80 i GIA och Europaparlamentets betänkande om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturakten), A9-0275/2023.

⁷ Jfr Europaparlamentets betänkande om förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturakten), A9-0275/2023.

⁸ Artikel 17.4 i GIA.

⁹ Artikel 17.2 i GIA.

¹⁰ Artikel 17.2 i GIA.

Det införs också tre nya definitioner i artikel 2 i TSM-förordningen: nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst, inhemsk kommunikation och kommunikation inom EU.¹¹

Slutligen införs en ny artikel, 5b, enligt vilken kommissionen vid fullgörandet av sina uppgifter enligt artikel 5a ska biträdas av den kommunikationskommitté som inrättats genom kodexen.¹²

22.3 Berörda nationella regelverk

Ändringarna i TSM-förordningen innebär bl.a. att det läggs till en definition av begreppet nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst, på så sätt att det hänvisas till definitionen av det begreppet i artikel 2.7 i kodexen. Nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst definieras även i 1 kap. 7 § LEK. Bestämmelsen motsvarar dock artikel 2.7 i kodexen.¹³ Det finns därför inget behov av att ändra lagen om elektronisk kommunikation i denna del.

Ändringarna innebär också att tillämpningen av artikel 5a i TSM-förordningen förlängs och att artikeln utökas med nya bestämmelser om slutkundspriser avseende kommunikation inom EU. Enligt TSM-förordningen¹⁴ ska medlemsstaterna fastställa regler om sanktioner för överträdelser av artikel 5a och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Förordningens krav på nationella sanktioner genomförs genom 11 kap. 13 § LEK. Av bestämmelsen framgår att tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för fullgörande av de skyldigheter som anges i artiklarna 3–5a i TSM-förordningen. Tillsynsmyndigheten får också förelägga den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen om elektronisk kommunikation att tillhandahålla myndigheten de upplysningar eller handlingar som behövs för kontroll av att förordningen följs. Föreläggandena får förenas med vite. Hänvisningen till artiklarna i TSM-förordningen i 11 kap. 13 § LEK är dynamisk, dvs. den avser den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.¹⁵ De tillägg som görs i artikel 5a i TSM-förordningen, genom artikel 17 i GIA, omfattas därmed av de tillsyns- och

¹¹ Artikel 17.1 i GIA.

¹² Artikel 17.3 i GIA.

¹³ Prop. 2021/22:136 s. 408.

¹⁴ Artikel 6 andra stycket.

¹⁵ Prop. 2021/22:136 s. 345.

sanktionsbestämmelser som finns i lagen om elektronisk kommunikation och får fullt genomslag när det gäller tillsynsmyndighetens sanktionsmöjligheter. Kravet i TSM-förordningen¹⁶ om fastställande av nationella sanktionsbestämmelser är alltså uppfyllt genom bestämmelsen i 11 kap. 13 § LEK. Vi bedömer därför att de ändringar i TSM-förordningen som införs genom GIA inte medför något behov av att ändra lagen om elektronisk kommunikation. Eftersom de nya bestämmelserna omfattas av tillsyns- och sanktionsbestämmelserna i den lagen behöver det inte heller införas några nya bestämmelser i den delen.

Eftersom TSM-förordningen är en EU-förordning ska ändringarna inte implementeras i svensk rätt. I svensk rätt saknas det reglering som berör prissättningen för konsumenter för sådan kommunikation som avses i förordningen och även reglering kring kommittéförfarandet som anges i förordningen. Vår bedömning är därför att det inte heller i övrigt finns något behov av att ändra befintliga svenska regelverk med anledning av de nu aktuella ändringarna i TSM-förordningen.

¹⁶ Artikel 6 andra stycket.

23 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

23.1 Inledning

23.1.1 Förordningens bestämmelser

GIA trädde i kraft den 11 maj 2024 och ska tillämpas från och med den 12 november 2025.¹ Vissa artiklar ska dock tillämpas från en annan tidpunkt.²

- Artiklarna 5.6 och 11.6 ska tillämpas från och med den 11 maj 2024.
- Artikel 17 ska tillämpas från och med den 15 maj 2024.
- Artikel 10.1–10.3 ska tillämpas från och med den 12 februari 2026.
- Artiklarna 4.3, 6.1, 7.2, 7.3 och 12.1–12.3 ska tillämpas från och med den 12 maj 2026.

Utbyggnadsdirektivet upphör att gälla samma dag som GIA ska börja att tillämpas, dvs. den 12 november 2025.³ Vissa bestämmelser i direktivet ska dock förbli i kraft lite längre.⁴

- Artiklarna 4.2, 4.3, 4.4 första meningen, 6.1–6.3, 6.5, 7.1 och 7.2 ska förbli i kraft till och med den 12 maj 2026.
- Artikel 8.1–8.4 ska förbli i kraft till och med den 12 februari 2026.

Dessa bestämmelser motsvarar bestämmelser i GIA som ska tillämpas från ett senare datum.

¹ Artikel 19.1 och 19.2 i GIA.

² Artikel 19.3 i GIA.

³ Artikel 18.1 i GIA.

⁴ Artikel 18.2 i GIA.

23.1.2 Utgångspunkter för våra förslag och bedömningar

De förslag som lämnas i betänkandet är föranledda av GIA. Det mest naturliga vore därmed att de författningsförslag som vi lämnar trädde i kraft vid samma tidpunkt som GIA börjar att tillämpas.

Innan ikraftträdande kan ske behövs dock tid för remissbehandling och beredning inom Regeringskansliet.⁵ Detta innebär att det inte är möjligt med ett ikraftträdande samtidigt som GIA ska börja att tillämpas. Det är regeringen och inte utredningen som styr över den fortsatta lagstiftningsprocessen och dess tidsramar. Vilket datum som skulle vara praktiskt möjligt för ett ikraftträdande har vi inte kunskap om. Eftersom de författningsförslag vi lämnar syftar till att komplettera GIA eller anpassa svensk lagstiftning till GIA, anser vi dock att det är lämpligt att eftersträva ett ikraftträdande så snabbt som möjligt. GIA är fullt tillämplig från och med den 12 maj 2026. Mot bakgrund av detta väljer vi att i huvudsak⁶ utgå från den tidpunkten när vi utformar våra förslag i detta kapitel.

23.2 Ikraftträdande av kompletteringslagen och kompletteringsförordningen

Vårt förslag: Kompletteringslagen och kompletteringsförordningen ska träda i kraft den 12 maj 2026.

Mot bakgrund av de skäl som vi redogör för i avsnitt 23.1.2 föreslår vi att kompletteringslagen och kompletteringsförordningen ska träda i kraft den 12 maj 2026.

⁵ Jfr 7 kap. 2 § regeringsformen.

⁶ För ändringar med anledning av artikel 10 i GIA föreslår vi dock en annan tidpunkt, se avsnitt 23.4.

23.3 Upphävande av utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen

Vårt förslag: Utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen ska upphävas den 12 maj 2026.

Utbyggnadslagen ska dock fortsätta att gälla för överklagande och överprövning av beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Vidare ska utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen fortfarande gälla för tvistlösningsärenden som har inletts innan dessa författningar upphävs, men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts.

Vår bedömning: Det finns i övrigt inget behov av särskilda övergångsbestämmelser med anledning av utbyggnadslagens och utbyggnadsförordningens upphävande.

23.3.1 Upphävande

GIA ersätter utbyggnadsdirektivet. Som vi redogör för i kapitel 7 har utbyggnadsdirektivet i huvudsak genomförts i svensk rätt genom utbyggnadslagen och vi föreslår att lagen ska upphävas. Även utbyggnadsförordningen, som innehåller kompletterande bestämmelser till lagen, ska upphävas. Det lämpligaste är enligt oss att dessa författningar upphävs vid samma tidpunkt som GIA ska börja att tillämpas och utbyggnadsdirektivet upphör att gälla, det vill säga den 12 november 2025. Eftersom vi bedömer att det inte är möjligt⁷ föreslår vi i stället att författningarna upphävs vid samma tidpunkt som kompletteringslagen och kompletteringsförordningen träder i kraft, dvs. den 12 maj 2026, med undantag för det som anges i övergångsbestämmelserna nedan.

Det ankommer på riksdagen att fatta beslut om upphävande av utbyggnadslagen, medan utbyggnadsförordningen upphävs genom regeringsbeslut. Därför föreslår vi att det införs en bestämmelse om upphävande i anslutning till ikraftträdandebestämmelserna till kompletteringslagen respektive kompletteringsförordningen. I anslutning till detta bör även de övergångsbestämmelser som vi redogör för nedan införas.

⁷ Se avsnitt 23.1.2.

23.3.2 Övergångsbestämmelser

Som vi redogör för i avsnitt 23.1.1 ska vissa bestämmelser i utbyggnadsdirektivet förbli i kraft en tid efter att utbyggnadsdirektivet i övrigt upphör att gälla den 12 november 2025. Dessa bestämmelser har i svensk rätt bl.a. genomförts i utbyggnadslagen. Ingen del av utbyggnadsdirektivet ska dock vara i kraft efter den 12 maj 2026. Eftersom vi föreslår att utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen ska upphävas först den 12 maj 2026 saknas det därmed behov av övergångsbestämmelser för de svenska bestämmelser som genomför de aktuella artiklarna i utbyggnadsdirektivet.

Det finns dock skäl att överväga behovet av övergångsbestämmelser i fråga om utbyggnadslagens och utbyggnadsförordningens bestämmelser om tillsyn, tvistlösning och överklagande.

Tvistlösning

I utbyggnadslagen finns bestämmelser som anger att om en nättinnehavare och en bredbandsutbyggare inte når en överenskommelse om tillträde, samordning eller utlämnande av information eller undersökning ska, om någon av dem begär det, tvistlösningsmyndigheten pröva tvisten.⁸ Det finns också bestämmelser om handläggningen av tvistlösningsärendena.⁹ I utbyggnadsförordningen finns ytterligare bestämmelser om handläggningen av tvistlösningsärenden och om tvistlösningsmyndigheten.¹⁰

Tvistlösningsmyndigheten ska som huvudregel avgöra tvisten senast två respektive fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten. Det kan alltså komma att uppstå situationer där en tvist enligt utbyggnadslagen har inletts hos tvistlösningsmyndigheten, men inte hunnit avgöras av myndigheten, innan utbyggnadslagen upphävs. Vi anser att dessa ärenden bör handläggas enligt utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen till dess att de är avgjorda. Besluten bör även fortsättningsvis som huvudregel gälla omedelbart, i enlighet med bestämmelsen i 5 kap. 8 § utbyggnadslagen. Av skäl 66 i GIA framgår också att bestämmelserna om tvistlösning i utbyggnadsdirektivet fortsätter att gälla för alla tvistlösningsförfaranden som

⁸ 2 kap. 4 §, 3 kap. 4 § och 4 kap. 9 § utbyggnadslagen.

⁹ Se 5 kap. 2 och 3 §§ utbyggnadslagen.

¹⁰ 3–5 §§ utbyggnadsförordningen.

har inletts i enlighet med det direktivet. Utbyggnadsdirektivets bestämmelser om tvistlösning har i huvudsak genomförts i utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen. Mot bakgrund av detta ser vi ett behov av övergångsbestämmelser som tydliggör att utbyggnadslagen och utbyggnadsförordningen fortfarande gäller för tvistlösningsärenden som har inletts innan dessa författningar upphävs, men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts.

Överklagande

I 5 kap. 6 och 7 §§ utbyggnadslagen finns bestämmelser om överklagande av beslut och om handläggningen i förvaltningsrätt och kammarrätt vid överprövning av vissa beslut. Vi anser att det är lämpligt att ärenden eller mål enligt utbyggnadslagen handläggs enligt den lagen till dess att de vunnit laga kraft. Det behövs därför en övergångsbestämmelse som tydliggör att utbyggnadslagen fortfarande gäller för överklagande och överprövning av beslut som har meddelats med stöd av den lagen.

Tillsyn

Tillsynsärenden kan ibland pågå under en längre tid och tillsynsmyndigheten kan inte alltid styra över när underlaget är så fullständigt att beslut i ärendet kan fattas, t.ex. för att det krävs kompletteringar från tillsynsobjektet. Det kan därför komma att uppstå situationer där ett tillsynsärende enligt utbyggnadslagen har inletts men inte hunnit avslutas av tillsynsmyndigheten innan lagen upphävs.

Tillsynen syftar till att säkerställa att utbyggnadslagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen efterlevs. När lagen har upphävts och GIA och de kompletterande svenska författningarna har blivit fullt tillämpliga torde det därmed saknas anledning att fullfölja ett påbörjat tillsynsärende enligt utbyggnadslagen. I sådana fall bör ärendet skrivas av, varför någon särskild övergångsbestämmelse om handläggningen av tillsynsärenden inte behövs.

Av allmänna principer följer vidare att förelägganden som har meddelats av tillsynsmyndigheten med stöd av utbyggnadslagen

fortsätter att gälla efter upphävandet av den lagen.¹¹ Det behövs därför inte någon särskild övergångsbestämmelse i den delen.

Vi har inte heller i övrigt funnit behov av ytterligare övergångsbestämmelser med anledning av utbyggnadslagens och utbyggnadsförordningens upphävande.

23.4 Ändringar i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen

Vårt förslag: Ändringarna i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen ska träda i kraft den 13 februari 2026.

Äldre föreskrifter i lagen och förordningen ska fortfarande gälla för ansökningar och anmälningar som har gjorts före den 13 februari 2026.

I avsnitt 17.1 redogör vi för att plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen behöver ändras på så sätt att bestämmelser om att byggnader ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning ska upphävas. Bestämmelserna genomför artikel 8.1, 8.2 och 8.4 i utbyggnadsdirektivet och motsvarar bestämmelser i artikel 10.1, 10.2, 10.6 och 10.7 i GIA.

Artikel 10.1–10.3 i GIA ska tillämpas från och med den 12 februari 2026¹² och artikel 8.1–8.4 i utbyggnadsdirektivet ska förbli i kraft till och med samma dag.¹³ Av artikel 10.1 och 10.2 i GIA framgår dock att kraven gäller för sådana åtgärder där ansökningar om bygglov har lämnats in efter den 12 februari 2026. Mot bakgrund av detta föreslår vi att de ovanstående ändringarna i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen ska träda i kraft den 13 februari 2026. Vi anser även att de övriga ändringarna som vi föreslår i dessa författningar¹⁴ ska träda i kraft vid den tidpunkten.

För ansökningar och anmälningar som har gjorts före den dagen ska äldre föreskrifter fortfarande gälla. Övergångsbestämmelser om detta bör därför införas.

¹¹ Se t.ex. prop. 2015/16:72 s. 56 och SOU 2017:39 s. 344.

¹² Artikel 19.3 c i GIA.

¹³ Artikel 18.2 b i GIA.

¹⁴ Bestämmelser avseende standarder eller tekniska specifikationer, undantag från skyldigheterna samt tillsyn och sanktioner.

23.5 Ändringar i lagen och förordningen om elektronisk kommunikation

Vårt förslag: Ändringarna i lagen och förordningen om elektronisk kommunikation ska träda i kraft den 12 maj 2026.

Äldre föreskrifter i lagen och förordningen ska fortfarande gälla för tvistlösningsärenden som har inletts före den 12 maj 2026 men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts.

I avsnitt 18.2 föreslår vi att lagen om elektronisk kommunikation ska ändras på så sätt att bestämmelsen om tillträde till fysisk infrastruktur för anläggande av bredbandsnät i 5 kap. 31 § och tvistlösningsbestämmelserna avseende sådant tillträde i 11 kap. 14 § ska upphävas, eftersom bestämmelserna genomför delar av utbyggnadsdirektivet och motsvarande bestämmelser nu finns i GIA. Av samma skäl föreslår vi att bestämmelserna i 10 kap. 1 § FEK avseende tvistlösning för sådant tillträde ska upphävas.

Eftersom de nu relevanta bestämmelserna i utbyggnadsdirektivet ska upphöra att gälla den 12 november 2025 och motsvarande bestämmelser i GIA ska börja att tillämpas från samma dag anser vi, i likhet med vad vi anfört i avsnitt 23.3.1, att det lämpligaste är om de nu aktuella ändringarna i lagen och förordningen om elektronisk kommunikation träder i kraft vid samma tidpunkt, det vill säga den 12 november 2025. Eftersom vi bedömer att det inte är möjligt föreslår vi i stället att ändringarna träder i kraft den 12 maj 2026, se avsnitt 23.1.2.

Det kan uppstå situationer där en tvist avseende tillträde enligt 5 kap. 31 § LEK har inletts hos tvistlösningsmyndigheten, men inte hunnit avgöras av myndigheten, innan de nu föreslagna ändringarna träder i kraft. Sådana ärenden bör enligt vår mening handläggas enligt de äldre föreskrifterna till dess att de är avgjorda.¹⁵ Av skäl 66 i GIA framgår också att bestämmelserna om tvistlösning i utbyggnadsdirektivet fortsätter att gälla för alla tvistlösningsförfaranden som har inletts i enlighet med det direktivet. Mot bakgrund av detta föreslår vi övergångsbestämmelser som tydliggör att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla för tvistlösningsärenden som har inletts före den 12 maj 2026 men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts.

¹⁵ Jämför även med vårt resonemang i avsnitt 23.3.

23.6 Övriga ändringar

Vårt förslag: Övriga föreslagna författningsändringar ska träda i kraft den 12 maj 2026.

Vår bedömning: Det finns inget behov av några övergångsbestämmelser i denna del.

I avsnitt 13.6 föreslår vi att väglagens bestämmelser om tidsfrist för prövning av ett ärende om att i ett vägområde dra ledningar för elektroniska kommunikationsnät ska upphävas. I avsnitt 19.7 och 20.3 föreslår vi, i fråga om avgifter, att förordningen om finansiering av Post- och telestyrelsens verksamhet ska ändras. I kapitel 20 föreslår vi också ändringar i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar och förordningen med instruktion för Post- och telestyrelsen. Även dessa författningsändringar bör, utifrån vårt resonemang i avsnitt 23.1.2, träda i kraft den 12 maj 2026.

Vi har inte funnit att det finns något behov av övergångsbestämmelser i denna del och föreslår därför inte några sådana.

24 Förslagens konsekvenser

24.1 Konsekvensutredningens innehåll

24.1.1 Författningskrav

En särskild utredare ska redovisa en konsekvensutredning när han eller hon lämnar in förslag till regeringen eller Regeringskansliet om att regeringen ska föreslå eller besluta om nya eller ändrade lagar och förordningar. Kommittéer och särskilda utredare ska även för andra förslag som lämnas i ett betänkande redovisa en konsekvensutredning.¹

Konsekvensutredningen ska innehålla en redogörelse för

1. det aktuella problemet och vilken förändring som eftersträvas,
2. vilka konsekvenser som bedöms uppstå om ingen åtgärd vidtas,
3. de olika alternativ som finns för att uppnå förändringen och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa, och
4. det eller de alternativ som bedöms lämpligast och av vilka skäl.²

Utredningen ska innehålla en analys av förslaget som lämnas. Den ska innehålla bl.a. en beskrivning och beräkning av förslagets kostnader och intäkter för staten, kommuner, regioner, företag och andra enskilda, en beskrivning och, om möjligt, en beräkning av andra relevanta konsekvenser, en redogörelse för åtgärder som vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än nödvändigt och en bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det

¹ 2 § förordning (2024:183) om konsekvensutredningar, herefter konsekvensutredningsförordningen.

² 6 § konsekvensutredningsförordningen.

finns behov av speciella informationsinsatser och en beskrivning av hur och när förslagets konsekvenser ska utvärderas.³

Om förslaget innebär förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter ska konsekvensutredningen innehålla en beskrivning av förändringarna samt en beräkning av kostnader och intäkter.⁴ Om förslagen medför kostnadsökningar eller intäktsminskningar för staten, kommuner eller regioner, ska utredningen föreslå en finansiering som i första hand har anknytning till utredningens område och ange skäl för den föreslagna finansieringen.⁵

Konsekvensutredningen ska innehålla en bedömning av om förslaget överensstämmer med eller går utöver skyldigheterna som följer av Sveriges anslutning till EU.⁶

24.1.2 Konsekvensutredningen omfattar inte EU-förordningen

De största konsekvenserna av tillämpningen av GIA i Sverige för alla berörda är i huvudsak en följd av GIA i sig och de skyldigheter som följer av förordningen,⁷ inte av våra förslag. Det är inte vårt uppdrag att analysera konsekvenserna av GIA. Denna konsekvensanalys är därmed begränsad till de förslag som vi lämnar i detta betänkande. Kommissionen har dock gjort en konsekvensanalys av sitt förslag till GIA. I sammanfattningen av konsekvensanalysen⁸ anges bl.a. följande.

På EU-nivå förväntas tillträde till fysisk infrastruktur och samordning av bygg- och anläggningsprojekt öka förläggningen av nät till 470 000 km. Kostnaden för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet skulle sjunka med 14,5 miljoner euro och statsstöd skulle kunna sänkas med 2,4 miljarder euro. 0,7 miljoner ton växthusgasutsläpp skulle kunna undvikas fram till 2030. Kommissionens förslag antas minska skillnaden mellan städer och landsbygd och ge ekono-

³ 7 § konsekvensutredningsförordningen.

⁴ 8 § konsekvensutredningsförordningen.

⁵ 15 § kommittéförordningen (1998:1474).

⁶ 9 § konsekvensutredningsförordningen.

⁷ Några sådana exempel är att det i GIA finns skyldigheter om tillträde, samordning och öppenhet i artiklarna 3–6 och 11, krav på att lämna information om en tillståndsansökans status i artikel 7 och tidsfrister för godkännande av vissa tillstånd i samma artikel.

⁸ Commission staff working document, Executive summary of the impact assessment report accompanying the document Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on measures to reduce the cost of deploying gigabit electronic communications networks and repealing Directive 2014/61/EU (Gigabit Infrastructure Act).

miska fördelar, särskilt genom återinvestering av de förväntade besparingarna.

När det gäller kostnader innebär förslaget engångskostnader om 70 miljoner euro, inklusive 15 miljoner euro för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och 35–40 miljoner euro för lokala myndigheter, vilket mest hänför sig till tillståndsförfaranden och digitaliserade tillståndsplattformar. Resten är främst kostnader för offentlig förvaltning med anledning av förändringar rörande tillståndprocesser och digitala plattformar. Löpande kostnader om 6–7 miljoner euro för tvistlösningsorgan och centrala informationspunkter tillkommer.

När dessa investeringar har gjorts förväntas förslaget leda till administrativa besparingar om 40 miljoner euro per år för operatörer med anledning till bättre tillgång till fysisk infrastruktur och förbättrade tillståndprocesser. Myndigheter, inklusive kommuner, förväntas också kunna göra besparingar med anledning av effektiviseringar.

Tvistlösningsorgan och centrala informationspunkter beräknas kosta en engångssumma om 10–15 miljoner euro och löpande kostnader om 6–7 miljoner euro. Samtidigt antas de lokala myndigheterna spara 3–4 miljoner euro årligen på den effektivisering av tillståndsförfarandena som digitaliseringen innebär och kraven att ge tillträde till icke nätrelaterad fysisk infrastruktur, t.ex. byggnader. Kommissionen anger vidare att medlemsstaternas nationella budgetar kan se besparingar om 2,4 miljarder euro i statsstöd som annars hade behövts för att ordna fiber till hemmet för 90 procent av hushållen.

Förslaget förväntas ge besparingar i administrativa kostnader om 40 miljoner euro per år för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät. Det antas dessutom leda till besparingar för myndigheter, inklusive kommuner.

Små och medelstora företag som är operatörer kommer att påverkas på samma sätt som andra operatörer. För företag i allmänhet, oavsett storlek, förväntas förslaget leda till fördelar i form av bättre utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet, vilket leder till bättre produktivitet för företagen. Minskning av olikheter mellan de olika medlemsstaterna förväntas minska hinder för växande företag, vilket i sin tur innebär en förbättrad konkurrenssituation för EU.

Kommissionen kommer att utvärdera förordningen fem år efter ikraftträdandet.

24.1.3 Konsekvensutredningen omfattar endast utredningens huvudförslag

I detta betänkande lämnar vi många förslag. En konsekvensutredning behöver inte innehålla alla konsekvenser rörande alla förslag, utan bör fokusera på huvudförslagen. Våra huvudförslag i korthet framgår av avsnitt 24.2.3. De utvecklas närmare i avsnitt 24.3

Våra förslag som är en direkt konsekvens av GIA:s direkt tillämpliga bestämmelser analyserar vi inte. Detta inkluderar t.ex. upphävande av redan befintliga bestämmelser som skulle innebära otillåten dubbelreglering och ändringar i författningsbestämmelser för att undvika konflikt med GIA.

24.1.4 Den kommunala självstyrelsen

Enligt 8 § konsekvensutredningsförordningen ska en konsekvensutredning av ett förslag som rör kommuner eller regioner innehålla en bedömning av om förslaget eller beslutet inskränker den kommunala självstyrelsen. Innebär förslaget en sådan inskränkning ska även de överväganden som krävs enligt 14 kap. 3 § regeringsformen redovisas. En sådan redogörelse finns i avsnitt 24.3.6.

Vissa operatörer eller nätoperatörer är kommunalt ägda och verksamma inom förvaltning eller bolag, t.ex. kommunala stadsnät eller kommunala elbolag. När dessa är verksamma i ett sammanhang där samma regler (GIA och våra kompletterande bestämmelser) gäller alla som är verksamma, oavsett ägarförhållanden, bedömer vi att regleringen inte har en sådan effekt på den kommunala självstyrelsen att dess konsekvenser bör bedömas särskilt.

Slutligen gäller GIA och därmed våra bestämmelser offentliga organ. I dessa frågor är lagstiftningen generell och träffar alla offentliga organ. Regleringen avser inte de kommunala angelägenheterna och påverkar alltså inte kommuner och regioners självbestämmande på ett sådant sätt som bör analyseras särskilt.

24.1.5 Övrigt innehåll

De proportionalitetsavvägningar som har gjorts och de alternativa förslag som har övervägts redovisas huvudsakligen i anslutning till respektive förslag i kapitel 7–23. Vissa alternativa förslag och proportionalitetsbedömningar redovisas dock nedan.

När det gäller konsekvenser för företag vill vi framhålla att företag som påverkas av våra förslag kan vara operatörer, nätoperatörer eller offentligrättsliga organ. De sistnämnda ingår i gruppen offentliga organ. Företag kan vidare vara privatägda eller ägda av staten, kommuner eller regioner. Överväganden som rör effekter för företag beror alltså främst på den kategori (operatör, nätoperatör eller offentligt organ) som respektive företag tillhör. I stället för att redogöra för dessa tre kategorier samlat (under benämningen företag) anger vi konsekvenserna av varje relevant huvudförslag separat för varje kategori.

24.2 Huvudförslag och direkt berörda

24.2.1 Vårt uppdrag

Vårt uppdrag är enligt kommittédirektiven sammanfattningsvis följande.

Vi ska kartlägga svenska regelverk som kan anses omfattas av tillämpningsområdet för GIA:s bestämmelser och analysera om befintlig reglering behöver ändras eller kompletteras med anledning av förordningen. Förutsättningarna för inrättandet av en nationell digital ingångspunkt och införandet av centrala informationspunkter ska klargöras och vi ska föreslå hur sådana system skulle kunna utformas. Vidare ska vi lämna förslag om tvistlösningsorgan och sanktionsbestämmelser. För att undvika s.k. tyst godkännande ska vi lämna förslag om hur operatörer kan få ersättning för skada med anledning av att myndigheter inte har fattat beslut om tillståndsansökningar i tid. Är det nödvändig eller lämpligt att ändra eller komplettera svensk rätt i andra avseenden ska vi lämna sådana förslag.

Utöver detta har vi i uppdrag att lämna vissa anslutande förslag. Vi ska analysera om och i så fall föreslå hur tillträde till viss kritisk infrastruktur skulle kunna underlättas med bibehållen säkerhet och lämna förslag på åtgärder som syftar till att underlätta för operatörer vid gränsöverskridande tillståndprocesser.

24.2.2 Regleringsalternativ

Som framgår av de föregående avsnitten är vårt uppdrag huvudsakligen att föreslå de anpassningar och kompletterande författningsbestämmelser som GIA ger anledning till, för att säkerställa att GIA ska kunna tillämpas på ett ändamålsenligt sätt i Sverige och att sådana nationella kompletteringar som GIA kräver genomförs i Sverige.

Om ingen åtgärd vidtas och någon reglering inte skulle komma till stånd skulle det innebära att det inte finns bestämmelser som gör att GIA kan tillämpas i praktiken och få ett effektivt genomslag. Det gäller särskilt reglering om uppdrag till myndigheter avseende den centrala informationspunkten, tvistlösning eller att anta vissa standarder eller tekniska specifikationer samt bestämmelser om sanktioner och överklagande. Sverige skulle då inte heller uppfylla sina skyldigheter enligt EU-rätten, eftersom GIA kräver att medlemsstaterna reglerar detta nationellt. Om Sverige inte genomför bestämmelser om vissa undantag innebär det vidare att vissa svenska skyddsbehov till viss del inte beaktas, vilket kan påverka t.ex. totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt.

I kapitel 7–23 redogör vi närmare för de olika alternativa lösningar som har övervägts för respektive förslag och de fördelar respektive nackdelar som bedöms finnas med dessa.

24.2.3 Huvudförslagen och de som berörs av dem

Detta betänkande innehåller många olika förslag och som vi har angett ovan framgår de närmare avvägningarna rörande dessa av kapitel 7–23. Med anledning av de många olika förslagen omfattar denna konsekvensutredning endast våra huvudförslag, se avsnitt 24.1.3.

De förslag som vi bedömer är våra huvudförslag och vars konsekvenser vi därmed anser bör analyseras närmare är sammanfattningsvis följande.

- Vissa bestämmelser i GIA anpassas efter nationella förhållanden, inom de ramar som GIA tillåter.
- Den som driver ett byanät får samma rättigheter som GIA ger operatörer.
- Den centrala informationspunktens funktioner regleras och en myndighet utses till att ansvara för dem.

- Tillsynsmyndighet avseende fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader föreslås.
- Tillsynsmyndighet avseende övriga bestämmelser föreslås, liksom tvistlösningsorgan.
- Tyst godkännande vid överskridande av tidsfrister för vissa tillståndsansökningar ska inte gälla i Sverige och vi föreslår därför bl.a. en ny skadeståndsbestämmelse.

De som direkt berörs av förslagen är:

1. Myndigheter och domstolar som föreslås få uppdrag.
2. Operatörer,⁹ oavsett om de är statliga, regionala, kommunala eller privata. Ca 200–300 operatörer är verksamma i Sverige.
3. Den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät, dvs. den som driver ett byanät. I Sverige finns cirka 500 byanät.¹⁰
4. Nätoperatörer,¹¹ oavsett om de är statliga, regionala, kommunala eller privata. Det är svårt att fastställa exakt hur många nätoperatörer som finns i Sverige, eftersom sådan statistik inte finns samlad. Vi uppskattar dock att antalet uppgår till minst 700.
5. Offentliga organ¹² som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur, oavsett om dessa är statliga, regionala eller kommunala. Det finns 367 myndigheter under regeringen¹³ och 44 bolag med statligt ägande.¹⁴ Det finns 290 kommuner och cirka 2000 kommunala

⁹ Definitionen av en operatör finns, enligt artikel 2 första stycket i GIA, i kodexen. Definitionen utgår inte ifrån om verksamheten ägs eller kontrolleras av staten, en region, en kommun eller om den är del av den privata sektorn. GIA:s regler gäller därmed på samma sätt för alla operatörer, oavsett ägandeförhållande. Så är det även med våra förslag.

¹⁰ Mobiltäcknings- och bredbandskartläggningen 2024, PTS-ER-2025:7, s. 16.

¹¹ Artikel 2.1 i GIA.

¹² Artikel 2.3 i GIA.

¹³ <https://www.statskontoret.se/fokusomraden/fakta-om-statsforvaltningen/myndigheterna-under-regeringen>.

¹⁴ Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande 2023, s. 2. Vilka av dessa som uppfyller kriterierna för att anses vara offentligrättsliga organ och därmed offentliga organ enligt GIA kräver en utredning av varje bolags omständigheter, vilket är en fråga för tillämpningen.

bolag i Sverige.¹⁵ Det finns 21 regioner och cirka 165 bolag som är hel- eller delägda av regioner i Sverige.¹⁶

6. Behöriga myndigheter¹⁷ som prövar sådana tillståndsansökningar¹⁸ som berörs av våra förslag om avvikande från bestämmelserna om tyst godkännande. De behöriga myndigheterna kan vara statliga eller kommunala. Det finns över 300 behöriga myndigheter.

Det bör framhållas att grupperna operatörer, nätoperatörer och offentliga organ är delvis överlappande. Alla operatörer är nätoperatörer.¹⁹ Vissa operatörer kan också vara offentliga organ. Vissa nätoperatörer kan vara offentliga organ. Vissa offentliga organ kan ha flera olika verksamheter som ingår i definitionen nätoperatörer.

Konsekvenserna för dessa anges i avsnitt 24.3 och 24.4.

24.3 Förslagen och deras konsekvenser

24.3.1 Nationella anpassningar avseende vissa skyldigheter

Huvudförslag

De nationella anpassningarna avseende vissa av GIA:s skyldigheter innebär att vi föreslår nationella bestämmelser som kompletterar och i viss mån utgör undantag från skyldigheterna om tillträde till fysisk infrastruktur,²⁰ samordning av bygg- och anläggningsprojekt²¹ och de tillhörande öppenhetsbestämmelserna²² samt kravet om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader.²³ Vi lämnar också vissa förslag som rör tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader.²⁴

¹⁵ Antalet kommunägda bolag avser 2022, Ekonomiekot Extra, Sveriges Radio, 11 juni 2022. Vilka av de kommunala bolagen som uppfyller kriterierna för att anses vara offentligrättsliga organ och därmed offentliga organ enligt GIA kräver en utredning av varje bolags omständigheter, vilket är en fråga för tillämpningen.

¹⁶ Vilka av de regionägda bolagen som uppfyller kriterierna för att anses vara offentligrättsliga organ och därmed offentliga organ enligt GIA kräver en utredning av varje bolags omständigheter, vilket är en fråga för tillämpningen.

¹⁷ Överväganden om behörig myndighet finns i avsnitt 13.2.

¹⁸ Överväganden om berörda tillstånd finns i avsnitt 13.3.

¹⁹ Artikel 2.1 a i GIA.

²⁰ Överväganden finns i avsnitt 8.4 och kapitel 9.

²¹ Överväganden finns i avsnitt 8.4 och kapitel 11.

²² Överväganden finns i avsnitt 8.4 och kapitel 10 och 12.

²³ Överväganden finns i kapitel 17.

²⁴ Överväganden finns i avsnitt 8.4.

PTS bemyndigas att utfärda föreskrifter om de administrativa aspekterna avseende en begäran om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur,²⁵ undersökning på plats av fysisk infrastruktur,²⁶ samordning av bygg- och anläggningsprojekt²⁷ och tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader.²⁸ Därutöver får PTS i uppdrag att genomföra en kostnadsnyttoanalys och att meddela föreskrifter om en begränsning av öppenhetsskyldigheten avseende fysisk infrastruktur baserat på analysen.²⁹

Konsekvenser

För det första föreslår vi ett generellt undantag från de flesta av dessa skyldigheter för ett antal offentliga organ, som bedriver en sådan verksamhet att de bör vara helt undantagna från de ovan nämnda skyldigheterna.³⁰ Det gäller sådana *myndigheter eller offentliga bolag vars huvuduppdrag rör totalförsvaret, styrning av landet, polisverksamhet och annan brottsutredande verksamhet eller Sveriges säkerhet i övrigt*. Enligt vår mening är det troligt att dessa ändå inte skulle behöva uppfylla skyldigheterna, med stöd av antingen direkt tillämpliga bestämmelser i förordningen eller undantag som vi föreslår. De negativa konsekvenserna för möjligheten till utbyggnad och för *operatörerna* av detta förslag borde därför vara mycket små. Vi bedömer däremot att förslaget får fler positiva konsekvenser. En tydlig bestämmelse som undantar dessa offentliga organ besparar både operatörerna och de *offentliga organen* tid och resurser, genom att övervägningar om detta inte behöver göras. Dessutom undantas de offentliga organen från tvistlösning och tillsyn, vilket sparar tid och därmed resurser för operatörerna, de offentliga organen, *tvistlösningsorganen, tillsynsmyndigheten och domstolarna*. Sammantaget innebär förslaget därmed kostnadsbesparingar för samtliga ovan nämnda aktörer.

För det andra föreslår vi därutöver, av skäl som rör totalförsvaret, polisiär verksamhet och Sveriges säkerhet i övrigt, vissa undantag från skyldigheterna om tillträde, samordning och öppenhet avseende detta. När det gäller tillträde till fysisk infrastruktur föreslår vi dessutom

²⁵ Överväganden finns i avsnitt 9.3.

²⁶ Överväganden finns i avsnitt 10.4.

²⁷ Överväganden finns i avsnitt 11.2.

²⁸ Överväganden finns i avsnitt 18.2.

²⁹ Överväganden finns i avsnitt 10.5.

³⁰ Avsnitt 8.4.

undantag som rör fristående byggnader som används huvudsakligen i religiöst syfte. För *operatörerna* innebär detta en minskad möjlighet att med stöd av dessa bestämmelser i GIA åstadkomma utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet. Förslagen utgör en avvägning mellan utbyggnadsintresset och olika skyddsintressen för vilka EU-förordningen ger utrymme. Även om förslagen innebär att GIA:s skyldigheter begränsas något, inom den ram som GIA tillåter, anser vi att åtgärderna inte går längre än nödvändigt och därmed är proportionerliga.

När det gäller föreskrifterna som baseras på bemyndigandena om en begärans administrativa aspekter har PTS gjort en bedömning som även omfattar bemyndigandet att utfärda föreskrifter om förfaranden för att få information om ansökans status.³¹ Myndigheten bedömer att kostnaderna kan uppgå till sammanlagt 4 500 000 kronor. Att utföra en kostnadsnyttoanalys och sedan besluta om föreskrifter bedömer PTS kommer leda till kostnader om 3 000 000 kronor varje gång en analys genomförs och tillhörande föreskrifter beslutas. Vi har ingen anledning att ifrågasätta PTS bedömningar av kostnaderna. Vi föreslår att de finansieras genom anslag från det allmänna reformutrymmet.

24.3.2 Byanät

Huvudförslag

Den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät, som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ges samma rättigheter som operatörer ges i GIA och kompletteringsförfattningarna.³²

Konsekvenser

Vårt förslag om att *den som driver byanät* får rätt att begära tillträde till fysisk infrastruktur och öppenhet avseende den, begära samordning av bygg- och anläggningsprojekt och öppenhet avseende dessa, kan underlätta byanätens nätutbyggnad. På så sätt möjliggörs att fler får tillgång till nät med mycket hög kapacitet, främst på landsbygden.

³¹ Se avsnitt 24.3.3.

³² Se avsnitt 8.5.

För *nätoperatörer och offentliga organ* kan konsekvensen bli att det inkommer fler begäranden om tillträde till fysisk infrastruktur, öppenhet avseende infrastrukturen, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och öppenhet avseende projekten. Vi tror dock att den ökningen blir liten och därför inte nämnvärt belastande vare sig finansiellt eller på annat sätt.

Vårt förslag innebär också att den som driver byanät får samma rättigheter som operatörer avseende tillståndsförfaranden. I likhet med ovan anser vi att konsekvenserna blir små för de *behöriga myndigheterna*.

Sammantaget anser vi att förslaget har en positiv samhällsekonomisk effekt.

24.3.3 Den centrala informationspunkten

Huvudförslag

PTS utses till behörigt organ med ansvar för den centrala informationspunkten.³³ Det innebär att PTS ansvarar för utformningen av systemet, inom de ramar som GIA och kompletteringsförfattningarna anger. Uppbyggnaden av den centrala informationspunkten finansieras genom anslag och driften, när den centrala informationspunkten har börjat användas, finansieras via avgifter. PTS får utfärda föreskrifter om avgifternas storlek.³⁴

När det gäller information om befintlig fysisk infrastruktur och om bygg- och anläggningsprojekt föreslår vi att nätoperatörer och offentliga organ på förhand ska rapportera in vissa uppgifter till den centrala informationspunkten, men att den mer detaljerade minimiinformationen ska lämnas direkt till den begärande operatören utan att passera den centrala informationspunkten. Operatörer ska lämna viss information om sig själva till PTS för att få tillgång till den centrala informationspunkten. PTS kan förelägga en operatör att uppdatera informationen. Om det kan antas att Sveriges säkerhet riskerar att skadas om en operatörs begäran besvaras, ska PTS enligt vårt förslag samråda med Försvarmakten och Säkerhetspolisen.

³³ Avsnitt 19.2.

³⁴ Avsnitt 19.7.

Om någon av myndigheterna anser att en sådan risk föreligger ska den meddela PTS detta och PTS ska då avvisa begäran.³⁵

En operatör som söker tillstånd ska enligt GIA kunna få information om ansökans status via den centrala informationspunkten. De behöriga myndigheterna åläggs att lämna information om ansökans status via den centrala informationspunkten inom fem arbetsdagar från det att en sådan begäran har förmedlats till myndigheten. PTS bemyndigas att meddela ytterligare föreskrifter om förfarandet vid begäran om information om ansökans status.³⁶

Beslut som fattas av PTS i sin roll som myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten ska gälla omedelbart³⁷ och ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.³⁸

Konsekvenser

När det gäller uppbyggnad och drift av den centrala informationspunkten finns vissa bestämmelser om dess finansiering i GIA. Medlemsstaterna ska säkerställa tillräckliga tekniska, ekonomiska och mänskliga resurser för att stödja införandet och digitaliseringen av centrala informationspunkter.³⁹ För att täcka kostnaderna för att utföra funktionerna för den centrala informationspunkten får avgifter tas ut för användningen av den.⁴⁰ Kostnaderna är en följd av GIA:s specifika krav på den centrala informationspunktens funktioner. Vi bedömer att det inte är möjligt att till en början endast uppfylla vissa krav, för att i ett senare skede utöka funktionerna för att uppfylla alla krav. Ett genomförande som inte följer GIA:s krav skulle innebära att Sverige inte har uppfyllt sina EU-rättsliga förpliktelser.

Vi föreslår att kostnaderna för den centrala informationspunkten finansieras genom en kombination av anslag och avgifter. PTS uppskattar att uppbyggnaden av den centrala informationspunkten, med de krav som ställs, kan medföra en kostnad om uppskattningsvis 50 000 000 kronor. Vi finner inte skäl att ifrågasätta denna bedömning. PTS ansvarar i dag för en i viss mån liknande informations-tjänst och får antas vara den som bäst kan beräkna de förväntade

³⁵ Avsnitt 19.3.

³⁶ Avsnitt 19.4.

³⁷ Överväganden finns i avsnitt 21.2.

³⁸ Överväganden finns i avsnitt 21.3.2.

³⁹ Artikel 12.4 i GIA.

⁴⁰ Artikel 14.5 i GIA.

kostnaderna. Vi föreslår att driften av den centrala informationspunkten när den väl tas i bruk,⁴¹ samt tvistlösningen och tillsynen,⁴² ska avgiftsfinansieras. Om även uppbyggnaden av den centrala informationspunkten skulle avgiftsfinansieras skulle det riskera att leda till så höga avgifter att tillhandahållarnas utbyggnadsmöjligheter påverkas i oproportionerligt hög grad. Vi anser att en sådan situation skulle riskera att förfela GIA:s syfte, vilket bör undvikas. Det framstår därför, enligt vår bedömning, som proportionerligt och mest ändamålsenligt att uppbyggnaden av den centrala informationspunkten finansieras genom anslag som tas från det allmänna reformutrymmet och att driften av den, från och med att den börjar användas, finansieras genom avgifter som betalas av *tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät som är anmälda hos PTS*. PTS får utfärda föreskrifter om avgifternas storlek.⁴³ Det kan sägas att avgifter, även om de är låga, påverkar utbyggnadsmöjligheter för tillhandahållarna negativt, eftersom de pengar som går till avgift annars potentiellt hade kunnat användas för utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet. Samtidigt gynnas tillhandahållarna av att det finns en fungerande central informationspunkt som kan användas vid planering inför utbyggnad, vilket både kan underlätta och effektivisera utbyggnaden. Vi anser därför att det är rimligt att tillhandahållarna bidrar genom avgiftsfinansiering av den centrala informationspunktens driftskostnader och de personalkostnader som tillkommer.

PTS löpande driftkostnader för den centrala informationspunkten uppskattas av myndigheten till 15 000 000 kronor per år och tillhörande personalkostnader till 600 000 kronor per år, med start från när systemet kan börja användas. Vi har inte skäl att ifrågasätta PTS bedömning. Nämda personalkostnad inkluderar både stöd till den som ska använda den centrala informationspunkten och ett uppdrag för PTS att tillhandahålla allmän och riktad information till dem som berörs om GIA och kompletteringsförfattningarna, med undantag för artikel 10 i GIA.⁴⁴ Avgifterna ska fördelas skäligt med hänsyn till t.ex. tillhandahållarnas omsättning. Konkurrensen borde inte påverkas negativt av ett avgiftsuttag med en sådan fördelning.

⁴¹ Se längre ner i detta avsnitt.

⁴² Se avsnitt 24.3.4.

⁴³ Se avsnitt 19.7.

⁴⁴ Vi föreslår i avsnitt 24.8 att PTS och Boverket får varsitt informationsuppdrag.

Att *operatörer* ska lämna viss information om sig själva för att kunna begära minimiinformation via den centrala informationspunkten är en administrativ pålaga för dem. Eftersom de allra flesta operatörer, med anledning av anmälningsplikten i lagen om elektronisk kommunikation, redan behöver lämna viss grundläggande information till PTS anser vi dock att den ytterligare information som operatören enligt vårt förslag ska lämna inte är nämnvärt betydande. Informationen som ska lämnas är lättillgänglig för operatören och därmed enkel att sammanställa och lämna till PTS. Förslagets fördel är att det minskar risken att obehöriga får tillgång till den centrala informationspunkten för att genom den kunna begära information från nätoperatörer eller offentliga organ om deras fysiska infrastruktur eller avsikt att genomföra bygg- eller anläggningsprojekt i vissa områden. *Sveriges säkerhet* förbättras alltså av förslaget.

Vårt förslag om att PTS, efter samråd med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten, ska kunna avvisa en begäran om minimiinformation om det kan antas att Sveriges säkerhet riskerar att skadas om en begäran besvaras, har konsekvenser för både operatörer och samrådsmyndigheterna. Att PTS kan avvisa en operatörs begäran har ingen inverkan på legitima *operatörer* som antas begära information i utbyggnadssyfte. Bestämmelsen syftar till att motverka otillbörligt utnyttjande av de rättigheter som GIA ger i form av t.ex. kartläggning av fysisk infrastruktur och bygg- och anläggningsprojekt. Sådan information skulle kunna användas för att förstöra eller skada fysisk infrastruktur, vilket i vissa fall kan skada totalförsvaret eller Sveriges säkerhet i övrigt. Eftersom bestämmelsen har som bakomliggande syfte att skydda *Sveriges säkerhet* får det anses att en situation där en begäran avvisas, även om den leder till en begränsning av operatörens möjlighet att använda den centrala informationspunkten för sin förfrågan, har positiva effekter för Sverige och att förslaget är proportionerligt. Vidare bedömer vi att de ärenden som PTS kan komma att samråda om med *Säkerhetspolisen och Försvarsmakten* kommer att bli begränsade i både frekvens och omfattning. Skälet är att vi bedömer att de allra flesta begäranden kommer att komma från seriösa operatörer och i legitimt utbyggnadssyfte. Möjligheten att stoppa en begäran och genomföra ett samråd är enbart avsedd att vara en säkerhetsventil och därmed ett undantag, inte en huvudregel. Vi bedömer att eventuella ökade kostnader för samrådsmyn-

digheterna med anledning av förslagen därmed kommer att vara begränsade och att de kan hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Enligt artiklarna 4.3 och 6.1 i GIA ska nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur göra viss minimiinformation tillgänglig via en central informationspunkt och omgående göra uppdateringar av den informationen tillgängliga. Av skäl som rör *Sveriges säkerhet* föreslår vi att endast vissa uppgifter ska förhandsrapporteras och finnas i den centrala informationspunkten. Nätoperatörerna och de offentliga organen ska i stället lämna den fullständiga och mer exakta minimiinformationen direkt till operatören på dennes begäran.⁴⁵ För *operatörer* innebär förslaget en mindre nackdel, eftersom den efterfrågade informationen kommer att rapporteras från varje nätoperatör eller offentligt organ som får en begäran i stället för att operatören får en sammanslagen bild över all befintlig fysisk infrastruktur eller alla planerade bygg- och anläggningsprojekt i ett visst område. För *nätoperatörer och offentliga organ* som aldrig får någon begäran om minimiinformation från någon operatör utgör vårt förslag en viss lättnad jämfört med GIA:s bestämmelser, eftersom vårt förslag innebär att de inte behöver tillgängliggöra minimiinformationen via den centrala informationspunkten. För nätoperatörer och offentliga organ som får mer än en begäran om minimiinformation utgör vårt förslag en viss pålaga, jämfört med GIA:s bestämmelser, eftersom informationen måste lämnas varje gång den begärs. Att nätoperatörer och offentliga organ på något sätt behöver sammanställa och ha översikt över sin fysiska infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt är dock en följd av GIA. Som vi anger ovan innebär vårt förslag enbart att nätoperatörer och offentliga behöver lämna informationen vid varje begäran. Vi anser dock att den pålagan, hos en nätoperatör eller offentligt organ med goda rutiner, är av begränsad omfattning och inte kan antas medföra några betydande kostnader eller administrativa konsekvenser jämfört med vad som följer av GIA. De begränsade negativa konsekvenserna som förslaget innebär för nätoperatörer och offentliga organ är även proportionerliga enligt vår mening, med tanke på det skyddssyfte som motiverar vårt förslag.

Av artikel 7.2 och 7.3 i GIA framgår att alla operatörer har rätt att via en central informationspunkt få information om sin ansökans status och att behöriga myndigheter via en central informationspunkt

⁴⁵ Se avsnitt 19.3.

ska tillgängliggöra information om bl.a. sätt att få information om ansökans status. Medlemsstaterna får vidare fastställa detaljerade förfaranden för att få informationen. För att tydliggöra förfarandet förslår vi bestämmelser om att de *behöriga myndigheterna* ska lämna information om ansökans status via den centrala informationspunkten inom fem arbetsdagar från att en sådan begäran förmedlats till myndigheten. Detta innebär att de behöriga myndigheterna åläggs nya uppgifter som kan medföra ett visst merarbete och ökad administration. De nya uppgifterna är dock snarare en följd av GIA:s bestämmelser och inte våra förslag. Vi föreslår vidare att information om ansökans status enbart ska lämnas om en operatör begär det. Sammantaget anser vi därmed att våra förslag inte innebär några ytterligare kostnader eller andra konsekvenser för de behöriga myndigheterna än de konsekvenser som följer av GIA.

När det gäller de föreskrifter som PTS bemyndigas att besluta om avseende förfaranden för att få information om ansökans status, har PTS gjort en bedömning som även omfattar bemyndigandet att utfärda föreskrifter om en begärans administrativa aspekter.⁴⁶ Myndigheten bedömer att kostnaderna kan uppgå till sammanlagt 4 500 000 kronor. Som ovan nämnts finner vi inte skäl att ifrågasätta den bedömningen och föreslår att kostnaderna finansieras genom anslag som tas från det allmänna reformutrymmet.

24.3.4 Tillsyn och tvistlösning

Huvudförslag

PTS åläggs uppdrag som rör tvistlösning i alla ärenden där myndigheten själv inte är en tvistande part. När det gäller tvister där PTS är en av de tvistande parterna ska i stället Förvaltningsrätten i Stockholm vara tvistlösningsorgan.⁴⁷ PTS ska vidare utöva tillsyn över kompletteringslagen, kompletteringsförordningen och GIA, med undantag för artikel 10.⁴⁸

⁴⁶ Avsnitt 24.3.1.

⁴⁷ Avsnitt 20.1.

⁴⁸ Avsnitt 20.2. Tillsyn över efterlevnaden av artikel 10 ska utövas av byggnadsnämnden, se avsnitt 17.5 och 24.3.5.

Ett tvistlösningsorgan ska höra Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i frågor som rör totalförsvaret och Säkerhetspolisen när det gäller frågor om Sveriges säkerhet i övrigt.⁴⁹

Beslut som fattas av tvistlösningsorganen och PTS i sin roll som tillsynsmyndighet överklagas till allmän förvaltningsdomstol.⁵⁰

Den som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät och som är anmäld till PTS ska betala avgifter för dels tvistlösning i ärenden där PTS är tvistlösningsorgan, dels tillsyn med undantag för sådan tillsyn som avser artikel 10. PTS får utfärda föreskrifter om avgifternas storlek.⁵¹

Konsekvenser

De kostnader som PTS kommer att ha för tvistlösning och tillsyn beror på antalet tvister och tillsynsärenden. Det är mycket svårt att uppskatta detta i förväg, särskilt när lagstiftningen nu berör många fler än vad utbyggnadslagen gör i dag, i och med att t.ex. offentliga organ åläggs skyldigheter enligt GIA. Därutöver ålägger både GIA och kompletteringsförfattningarna behöriga myndigheter, som prövar tillståndsansökningar, ytterligare uppgiftsskyldigheter över vilka PTS ska utöva tillsyn. Det kan därför antas att kostnaderna för tvistlösning och tillsyn över GIA och kompletteringsförfattningarna kommer att bli högre än vad kostnaderna är för tvistlösning och tillsyn enligt utbyggnadslagen. Enligt PTS bedömning kan kostnaderna för tillsyn och tvistlösning avseende GIA och kompletteringsförfattningarna beräknas uppgå till 14 000 000 kronor per år, och vi finner inte skäl att göra någon annan bedömning. Vi föreslår att kostnaderna avgiftsfinansieras, på samma sätt som är fallet för utbyggnadslagen i dag.

Det kan argumenteras för att avgifter, även om de skulle vara mycket låga, negativt påverkar utbyggnadsmöjligheterna för de operatörer som *tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät*, eftersom pengarna som går till avgift annars hade kunnat gå till utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet. Samtidigt gynnas tillhandahållarna av att det finns en fungerande tvistlösning och tillsyn. T.ex. kan den praxis som på sikt bildas genom tvistlösning och tillsyn

⁴⁹ Avsnitt 20.1.

⁵⁰ Avsnitt 21.3.2.

⁵¹ Avsnitt 20.3.

ge ledning för operatörerna och på så sätt vara kostnadsbesparande. Avgifterna ska fördelas skäligt med hänsyn till t.ex. tillhandahållarnas omsättning. Det finns alltså skillnader mellan små, medelstora och stora tillhandahållare. Konkurrensen borde inte påverkas negativt av ett avgiftsuttag med en sådan fördelning.

De tvistlösningsärenden där PTS är en av de tvistande parterna och *Förvaltningsrätten i Stockholm* är tvistlösningsorgan kommer enligt vår bedömning att bli mycket få eller inga.⁵² Att en sådan situation skulle uppstå kan inte uteslutas, men om så sker bedömer vi att det inte kommer vara frekvent förekommande. Med anledning av vår bedömning anser vi att Förvaltningsrätten i Stockholm kan hantera sitt uppdrag som tvistlösningsorgan inom befintliga ekonomiska ramar.

Vårt förslag om att ett tvistlösningsorgan ska höra *Försvarsmakten*, *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* och *Säkerhetspolisen* kan ha finansiella konsekvenser för samrådsmyndigheterna. Myndigheterna har i dag motsvarande samrådsuppdrag enligt utbyggnadslagen. Vi har inte skäl att anta att de kommande samråden enligt GIA och kompletteringsförfattningarna kommer att vara så frekventa eller omfattande att de medför kostnadsökningar av sådan storlek att ytterligare finansiering behövs. Med anledning av att detta anser vi att myndigheternas samrådsuppdrag kan utföras inom befintliga ramar.

Tvistlösningsbeslut och tillsynsbeslut överklagas till *allmän förvaltningsdomstol*.⁵³ Allmänna förvaltningsdomstolar har hittills haft mycket få ärenden som rör utbyggnadslagen. Som ovan nämnts har GIA ett större tillämpningsområde än utbyggnadslagen. Att förutse hur många domstolsärenden en ny lagstiftning kommer att leda till är vanskligt, men baserat på det hittills mycket låga antalet ärenden i allmän förvaltningsdomstol som rör utbyggnadslagen anser vi att det är sannolikt att det inte blir fler än tio mål per år, möjligtvis något högre inledningsvis. De förväntade ökade kostnaderna för de allmänna förvaltningsdomstolarna är därför begränsade och vi anser att målen kan hanteras inom ramen för domstolarnas nuvarande anslag.

⁵² Avsnitt 20.1.

⁵³ Avsnitt 21.2.

24.3.5 Fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader

Huvudförslag

När det gäller bestämmelserna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader innebär våra förslag att Boverket bemyndigas att meddela föreskrifter om standarder eller tekniska specifikationer som enligt GIA ska komplettera bestämmelserna.⁵⁴ Vi föreslår också att de kommunala byggnadsnämnderna ska utöva tillsyn över efterlevnaden av reglerna. Tillsynsbestämmelserna i plan- och bygglagen ska tillämpas.⁵⁵ Tillsynsbeslut överklagas i enlighet med plan- och bygglagen till länsstyrelsen och sedan vidare till mark- och miljödomstol.⁵⁶

Konsekvenser

Boverket uppskattar att dess kostnader för att meddela föreskrifter om de standarder eller tekniska specifikationer som ska komplettera reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader i artikel 10 i GIA kommer att vara 2 000 000 kronor. Detta inkluderar anlitande av extern konsult. I summan ingår även att myndigheten informerar och vägleder om artikel 10 i GIA och föreskrifterna.⁵⁷ Vidare bedömer myndigheten att den årliga kostnaden för förvaltning av de nya föreskrifterna uppgår till cirka 500 000 kronor per år. Huvuddelen av summan avser friköp av de standarder eller tekniska specifikationer, vars innehåll görs till bindande föreskrifter, så att de blir tillgängliga på marknaden utan kostnad. Vi har inte skäl att ifrågasätta myndighetens bedömning. Kostnaderna bör finansieras genom anslag som tas från det allmänna reformutrymmet.

I avsnitt 17.5 föreslår vi att *kommunala byggnadsnämnder* ska utöva tillsyn över efterlevnaden av reglerna om fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader i artikel 10 i GIA och föreskrifter meddelade med stöd av den artikeln eller plan- och bygglagen. Byggnadsnämnderna utövar redan i dag tillsyn över motsvarande bestämmelse i 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL. Vi bedömer att tillsynen av efterlevnaden av reglerna i artikel 10 GIA i praktiken inte kommer att skilja sig nämnvärt från den tillsyn som bedrivs i dag. Vi bedömer

⁵⁴ Avsnitt 17.2.

⁵⁵ Avsnitt 17.5.

⁵⁶ Avsnitt 17.6.

⁵⁷ Vi föreslår i avsnitt 24.8 att Boverket får ett informationsuppdrag.

därför att förslagen inte medför några negativa ekonomiska konsekvenser för kommunerna i detta avseende.

Byggnadsnämnders beslut med anledning av artikel 10 i GIA överklagas till *länsstyrelsen*.⁵⁸ Länsstyrelsen har redan i dag i uppdrag att behandla överklaganden av frågor som rör egenskapskraven i 8 kap. 4 § PBL. Artikel 10 i GIA är ett egenskapskrav som i stort motsvarar bestämmelsen 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL och frågorna kommer sannolikt att behandlas tillsammans med övriga delar av 8 kap. 4 § PBL. I likhet med byggnadsnämndernas tillsyn anser vi att länsstyrelsens ärenden som rör artikel 10 i GIA i praktiken inte kommer att skilja sig nämnvärt från i dag och att förslagen vi lämnar därför inte medför några negativa ekonomiska konsekvenser för länsstyrelsen i detta avseende. Vi anser därmed att länsstyrelserna kan hantera uppdraget inom befintliga ekonomiska ramar och att ytterligare finansiering inte behövs.

Länsstyrelsens beslut överklagas i sin tur till *mark- och miljödomstol*.⁵⁹ Vi har inte skäl att tro att måltillströmningen skulle öka jämfört med det antal mål som rör 8 kap. 4 § första stycket 10 PBL i dag, och föreslår därför att de nya målen hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

24.3.6 Avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande

Huvudförslag

I en promemoria, som vi överlämnade till regeringen den 20 maj 2025, lämnade vi förslag om hur Sverige under en övergångsperiod kan avvika från bestämmelsen om tyst godkännande i GIA.⁶⁰ Vi föreslog i promemorian att bestämmelser om sådant avvikande övergångsvis skulle införas i en ny förordning och gjorde bedömningen att 3 kap. 2 § skadeståndslagen utgör ett sådant rättsmedel som enligt GIA krävs för att ett avvikande ska kunna ske. Bestämmelsen kan dock inte åberopas i de fall regeringen prövar en tillståndsansökan. Förslaget omfattade inte domstolarnas rättsskipningsuppgifter och innehöll inte heller bestämmelser om ett sådant möte som operatören enligt

⁵⁸ Avsnitt 17.6.

⁵⁹ Avsnitt 17.6.

⁶⁰ Promemorian Avvikande från tyst godkännande om en myndighet inte har prövat en tillståndsansökan enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur. Den remitterades den 21 maj–22 augusti 2025.

artikel 8.3 i GIA i vissa fall ska bjudas in till för att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndsansökan. Den 2 oktober 2025 beslutade regeringen förordningen (2025:893) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, med bestämmelser om avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande.

I detta betänkande föreslår vi att den nationella förordningen ska upphävas och att bestämmelserna om avvikande från tyst godkännande ska införas i kompletteringslagen.⁶¹ Vi föreslår också att det i kompletteringslagen ska införas en särskild skadestandsbestämmelse⁶² för just de situationer då en operatörs tillståndsansökan inte har prövats inom den tillämpliga tidsfristen. Bestämmelsen omfattar alla situationer då behöriga myndigheter, inklusive regeringen och domstolar, överskrider de tillämpliga tidsfristerna i GIA.⁶³ Vi föreslår också, till skillnad från i promemorian, att bestämmelser om möte för underlättande av antagande av beslut om en tillståndsansökan ska införas i kompletteringslagen.⁶⁴ Med anledning av att våra nuvarande förslag till stor del liknar förslagen i promemorian är denna analys av konsekvenserna till stor del också densamma som i promemorian.⁶⁵

Konsekvenser

Huvudregeln är att lagstadgade tidsfrister ska följas och vi har inte skäl att tro att så inte kommer ske i de allra flesta fall, särskilt som vi i betänkandet lämnar förslag om skäl för förlängning av tidsfristen i GIA.⁶⁶ Vår utgångspunkt för analysen av konsekvenserna av förslaget är därmed att de behöriga myndigheterna i de allra flesta fall kommer att följa de tillämpliga tidsfristerna.

Det kan dock inte uteslutas att tidsfristerna i vissa fall skulle kunna överträdas. Ett avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande innebär att de behöriga myndigheterna behåller möjligheten att göra den utredning som anses nödvändig i det enskilda fallet, vilket är väsentligt vid prövning av tillståndsansökningar. Förslaget innebär

⁶¹ Avsnitt 14.2.

⁶² Avsnitt 14.3.

⁶³ Tidsfristerna framgår av artikel 7.5 i GIA. Vi har föreslagit skäl för förlängning av tidsfristerna, se avsnitt 13.6.

⁶⁴ Avsnitt 14.5.

⁶⁵ Se s. 11 ff. i promemorian.

⁶⁶ Avsnitt 13.6.

alltså att det säkerställs att de överväganden och prövningar som bedöms nödvändiga får genomslag i tillståndsprövningarna. Detta kommer sannolikt att leda till mer underbyggda och avvägda beslut jämfört med vad som skulle kunna bli fallet om bestämmelsen om tyst godkännande skulle tillämpas, vilket bör minska risken för att olika *rättighetshavare som berörs av de aktuella besluten* påverkas negativt. Det kommer också att leda till positiva konsekvenser för t.ex. kultur- och naturmiljön och nationell säkerhet, eftersom förslaget medför att de intressen som tillstånden syftar till att skydda kan utredas och beaktas fullt ut innan ett eventuellt tillstånd beviljas. Vi bedömer därför att förslaget om avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande har stora positiva samhällsekonomiska konsekvenser.

För *utbyggnaden* av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation kan ett avvikande från tyst godkännande potentiellt bli negativt, eftersom det inte går att utesluta att antalet beviljade tillstånd skulle kunna bli fler om bestämmelsen tillämpades. Vi anser dock att de positiva konsekvenserna av att en fullständig tillståndsprövning säkerställs innan ett tillstånd meddelas överväger dessa eventuella minskade möjligheterna till utbyggnad. Vi anser även att de sammantagna positiva samhällsekonomiska konsekvenserna av förslaget överväger de kostnader och andra konsekvenser som förslaget medför för vissa aktörer, se följande stycken. Förslaget får därför anses proportionerligt.

Vårt förslag innebär att *staten och kommuner* kan bli skadeståndsskyldiga om de behöriga myndigheterna överskrider tidsfristerna vid prövningen av tillståndsansökningarna och övriga kriterier för skadestånd är uppfyllda. Skadeståndets storlek beror på skadan i varje enskilt fall och kan svårigen uppskattas på förhand. Eftersom vi bedömer att tidsfristerna i de allra flesta fall kommer att hållas bör antalet skadeståndsärenden bli få. Sammantaget bedöms därför kostnaderna inte öka nämnvärt för staten eller kommunerna med anledning av detta.

För att undvika skadeståndsskyldighet kan de *behöriga myndigheterna* behöva prioritera de ärenden som omfattas av GIA framför andra arbetsuppgifter. En sådan prioritering hade dock troligen i praktiken gjorts även om skadeståndsskyldigheten inte hade införts, eftersom ett överskridande av tidsfristerna i så fall hade inneburit

tyst godkännande. En sådan prioritering är därmed snarare en följd av regleringen i GIA än våra förslag.

Om en medlemsstat väljer ett alternativt rättsmedel i stället för en tillämpning av bestämmelsen om tyst godkännande ska en operatör i vissa fall bjudas in till ett möte för att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndsansökan.⁶⁷ En följd av vårt förslag i denna del är att *behöriga myndigheter* ska kalla till ett sådant möte. De behöriga myndigheterna kan, enligt vår bedömning, vara *statliga förvaltningsmyndigheter, domstolar, regeringen och kommunala myndigheter*.⁶⁸ Förslaget innebär att de behöriga myndigheterna åläggs nya uppgifter som kan medföra ett visst merarbete och ökad administration. Det faktiska merarbete som tillkommer bedöms dock inte vara särskilt betungande, dels eftersom antalet ärenden där tidsfristerna överskrids kan antas vara mycket begränsade, dels eftersom den behöriga myndigheten även i andra fall skulle kunna vidta åtgärder för att kunna fatta ett beslut med anledning av en tillståndsansökan. Det är inte heller troligt att en behörig myndighet, även utan en lagstadgad skyldighet om ett möte, skulle vägra en operatör ett möte för diskussioner om en tillståndsansökan, särskilt för det fall den behöriga myndigheten är sen i sin handläggning. Skyldigheten att kalla till möte i vissa fall inträder vidare först när tidsfristen har överskridits och en operatör begär ett möte. Mot bakgrund av detta och eftersom vi bedömer att tidsfristerna i de flesta fall kommer att hållas bör bestämmelsen inte aktualiseras särskilt ofta. Sammantaget bedöms de behöriga myndigheternas kostnader inte öka nämnvärt med anledning av våra förslag om möten.

När det gäller kommunala behöriga myndigheter, bör *effekten på den kommunala självstyrelsen* övervägas. Förslaget att avvika från bestämmelsen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister har en positiv påverkan på det kommunala självstyret, eftersom det kommunala beslutsfattandet när det gäller olika tillstånd inte påverkas på det negativa sätt som tillämpningen av bestämmelsen om tyst godkännande hade inneburit. Förslaget om att operatörer i vissa fall ska bjudas in till ett möte är en följd av att vi förslår att bestämmelsen om tyst godkännande inte ska gälla i Sverige. Möteskravet påverkar den kommunala självstyre-

⁶⁷ Artikel 8.3 i GIA, där det anges att ett möte ska sammankallas på operatörens begäran eller på den behöriga myndighetens initiativ.

⁶⁸ Se avsnitt 13.2.

sen när det gäller handläggningen av ärendet, men det påverkar inte kommunens beslut i sak. Att hålla ett möte får anses vara en blygsam åtgärd jämfört med konsekvenserna av ett tyst godkännande. Sammantaget bedömer vi därmed att den inskränkning i den kommunala självstyrelsen som förslaget innebär inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå ändamålet att avvika från principen om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan enligt GIA.⁶⁹

För operatörernas del leder förslagen sammanfattningsvis till att deras tillståndsansökningar inte per automatik blir beviljade när tidsfristen löper ut. Vilka eventuella kostnader det medför för operatörer är svårt att bedöma eftersom det beror på bl.a. vilka avtal de i sin tur har ingått med eventuella leverantörer. Syftet med möjligheten att begära skadestånd är dock att operatörens eventuella kostnader på grund av att handläggningen av tillståndsärendet fördröjs ska kunna ersättas. Det finns därmed förutsättningar för att operatörerna ska kunna hållas skadelösa. Att föra talan om skadestånd kan i och för sig medföra kostnader för operatörerna. Det finns dock ingen skyldighet för operatörerna att begära skadestånd, utan det är endast en möjlighet.

En skadeståndstalan provas som huvudregel av *allmän domstol*. *Justitiekanslern* kan också på frivillig väg reglera vissa skadeståndsanspråk som riktas mot staten. I vissa andra fall är det den berörda myndigheten som förhandlar för statens räkning med den som kräver ersättning, för statens talan inför domstol och på statens vägnar beslutar i fråga om skadestånd.⁷⁰ Eftersom vi utgår ifrån att tidsfristerna kommer att hållas i de allra flesta fall bedömer vi att förslagen enbart kommer att medföra en mindre ökning av antalet skadeståndsändanden hos dessa behöriga myndigheter och Justitiekanslern respektive mål i allmän domstol. Det begränsade antalet tillkommande ärenden kan leda till ökade kostnader, men det är inte troligt att kostnaderna blir särskilt höga. Vi anser därför att dessa bör kunna hanteras inom befintliga budgetramar.

⁶⁹ Jfr 14 kap. 3 § regeringsformen.

⁷⁰ Avsnitt 14.3.3.

24.4 Övriga konsekvenser

24.4.1 Konsekvenser för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet

Utbyggnaden av element av nät med mycket hög kapacitet kan leda till att sysselsättning i alla delar av landet främjas. De bestämmelser som leder till utbyggnad finns huvudsakligen i GIA. Även våra förslag, t.ex. att ge den som driver byanät samma rättigheter som operatörer och att begränsa skyldigheten till samordning av vissa bygg- och anläggningsprojekt på landsbygden, syftar till att främja sådan utbyggnad.

24.4.2 Konsekvenser för den personliga integriteten

I avsnitt 19.3 föreslår vi att en operatör inte ska ges möjlighet att via den centrala informationspunkten begära information förrän denne har lämnat grundläggande information om företaget och dess ledning till myndigheten som ansvarar för den centrala informationspunkten, dvs. PTS. Informationen bör åtminstone omfatta företagets firmanamn, organisationsnummer, adress, verkställande direktör och styrelsemedlemmar, eller likvärdiga uppgifter. Syftet med bestämmelsen är att skydda nationell säkerhet och andra väsentliga funktioner.

Bestämmelsen innebär att personuppgifter kommer att behandlas av PTS. I samband med ett sådant samråd som PTS ska ha med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten kan informationen också komma att lämnas till dessa myndigheter, som därmed i så fall också kommer att behandla personuppgifterna.

En ökad hantering av personuppgifter innebär risker för skyddet av den personliga integriteten. De personuppgifter som kommer att behandlas är främst namn på operatörers verkställande direktörer och styrelsemedlemmar. Eftersom information om organisationsnummer ska lämnas kan vissa personnummer komma att behandlas, om operatörer driver sitt företag i form av en enskild firma. Förslaget innebär dock inte att några känsliga personuppgifter kommer att behandlas.

Även om förslaget innebär att många personer kan komma att omfattas av personuppgiftsbehandlingen bedömer vi att omfattningen på personuppgiftsbehandlingen ändå får anses begränsad, eftersom det är enstaka uppgifter om varje person som kommer att

behandlas och enbart av de nämnda myndigheterna i syfte att skydda Sveriges säkerhet. Det är vidare fråga om sådana uppgifter som i regel är offentliga. Sammantaget bedömer vi att behandlingen medför begränsade integritetsrisker.

Rättslig grund för den aktuella personuppgiftsbehandlingen finns enligt vår bedömning i artikel 6.1 c (rättslig förpliktelse) och i artikel 6.1 e (uppgift av allmänt intresse eller myndighetsutövning) i EU:s dataskyddsförordning.⁷¹ De rättsliga grunderna kommer, genom regleringen i kompletteringslagen och kompletteringsförordningen att vara fastställda på det sätt som krävs enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning. I lagen (2021:1171) om behandling av personuppgifter vid Försvarsmakten och lagen (2019:1182) om Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter regleras också viss personuppgiftsbehandling vid dessa myndigheter. Vi anser att det i nämnda författningar finns rättslig grund för PTS, Säkerhetspolisen och Försvarsmakten att behandla personuppgifterna. Vikten av att genomföra de åtgärder som följer av våra förslag för att förhindra att Sveriges säkerhet skadas väger vidare enligt vår bedömning väsentligt tyngre än de integritetsrisker som kan uppstå. Behandlingen av personuppgifter står därmed, enligt vår mening, i proportion till det eftersträlvade syftet.

24.5 Proportionalitet

För att säkerställa att våra förslag inte medför mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte har vi vid utformningen av förslagen gjort en proportionalitetsbedömning och beaktat de samhällsekonomiska konsekvenserna av förslagen. Vi har vidare till stora delar begränsat våra förslag till enbart sådana åtgärder som är nödvändiga för att uppfylla reglerna i GIA.

En närmare redogörelse av de proportionalitetsbedömningar som vi har gjort för respektive förslag finns i kapitel 7–23 och avsnitt 24.3.

⁷¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning).

24.6 Skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

De flesta förslagen har sin grund i GIA:s direkta krav eller möjligheter till nationell anpassning. Dessa förslag bedöms därmed överensstämma med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU.

Vi lämnar också förslag som går utöver GIA:s krav och därmed utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU. De förslag som avses är dels att den som driver byanät ska ha samma rättigheter som operatörer ges i GIA och kompletteringsförfattningarna,⁷² dels att myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten ska tillgängliggöra eller offentliggöra information om hur en operatör kan nå nationella digitala ingångspunkter eller centrala informationspunkter i vissa andra EU-länder.⁷³ Förslaget om byanät bedöms inte vara särskilt belastande för nätoperatörer, offentliga organ eller behöriga myndigheter. Förslaget om viss kontaktinformation i den centrala informationspunkten bedöms inte vara nämnvärt belastande för PTS. Vi anser dock att förslagen har en positiv samhällsekonomisk effekt och att de positiva effekterna för utbyggnaden är större än pålagorna för nätoperatörer, offentliga organ, behöriga myndigheter eller PTS.

24.7 Ikraftträdande

De föreslagna författningsändringarna föreslås träda i kraft den 12 maj 2026. Ändringarna i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen föreslås dock träda i kraft den 13 februari 2026. Tidpunkten för ikraftträdande bör utgå från när bestämmelserna i GIA ska börja att tillämpas. Det flesta av GIA:s bestämmelser börjar tillämpas den 12 november 2025. Eftersom vi överlämnar betänkandet den 6 november 2025 är det inte realistiskt att föreslå ett ikraftträdande redan den 12 november 2025. Bestämmelserna bör dock träda i kraft så snart som möjligt. Den 12 maj 2026 är GIA fullt tillämplig och vi föreslår därför ikraftträdande det datumet, förutom för ändringarna i plan- och bygglagen och plan- och byggförord-

⁷² Avsnitt 8.5 och 24.3.2.

⁷³ Avsnitt 16.5.1.

ningen som i stället ska träda i kraft i samband med att artikel 10.1–10.3 i GIA ska börja att tillämpas.

24.8 Behov av informationsinsatser

Det är många som berörs av GIA och våra förslag. Mot bakgrund av detta och eftersom det rör sig om ny lagstiftning bedömer vi att det är viktigt att särskilda informationsinsatser utförs. Vi anser att det vore lämpligt att ge PTS i uppdrag att informera om GIA:s, kompletteringslagens och kompletteringsförordningens innehåll, med undantag för bestämmelserna om rör fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar. Dessa bestämmelser och de standarder eller tekniska specifikationer som enligt GIA ska komplettera bestämmelserna vore det i stället lämpligt att Boverket informerar om. Vi anser att informationen bör ges både som allmän information på t.ex. myndigheternas webbplatser och som riktad information till berörda på det sätt som myndigheterna finner lämpligt. Informationsinsatserna kan finansieras på de sätt som anges i avsnitt 24.3.3 respektive 24.3.5.

24.9 Utvärdering

Av artikel 16 i GIA framgår att kommissionen senast den 12 maj 2028 ska överlämna en rapport om genomförandet av förordningen till Europaparlamentet och rådet. Rapporten ska innehålla en sammanfattning av effekten av de åtgärder som anges i förordningen och en bedömning av framstegen för att uppnå förordningens mål.

När det gäller konsekvenserna av våra förslag anser vi att det är lämpligt att dessa utvärderas fem år efter att kompletteringslagen och kompletteringsförordningen har trätt i kraft. I samband med en sådan utvärdering bör det även utvärderas om det finns behov av att införa en skyldighet om tillträde till privata kommersiella byggnader⁷⁴ samt om det finns behov av att inrätta ett organ för rådgivning om villkor för tillträde till sådan fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av offentliga organ.⁷⁵

⁷⁴ Artikel 3.3 i GIA och avsnitt 9.4.

⁷⁵ Artikel 3.8 i GIA och avsnitt 9.7.

25 Författningskommentar

25.1 Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur

Lagförslaget innehåller kompletterande bestämmelser till GIA. Samtliga hänvisningar till EU-förordningen i denna lag är dynamiska. Det innebär att de avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens syfte

1 § Denna lag kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen), i denna lag kallad EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Paragrafen innehåller en upplysning om att lagen innehåller bestämmelser som kompletterar GIA. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

I paragrafen anges att lagen kompletterar GIA. Det innebär att lagen inte kan tillämpas fristående från förordningen.

Ord och uttryck

2 § Ord och uttryck som används i denna lag har samma betydelse som i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om betydelsen av ord och uttryck i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.1.

Av paragrafen framgår att de ord och uttryck som används i lagen ska förstås på samma sätt som i GIA.

Lokala elektroniska kommunikationsnät

3 § Den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska ges samma rättigheter som operatörer ges i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, denna lag och föreskrifter meddelade i anslutning till lagen.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät ska ges samma rättigheter som operatörer ges enligt GIA och författningar med kompletterande bestämmelser till förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.5.

Bestämmelsen innebär att även den, vanligtvis ett byalag, som driver ett byanät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät kan åtnjuta de rättigheter som operatörer ges enligt GIA och kompletterande bestämmelser till förordningen.

Uttrycket i anslutning till lagen används för att klargöra att hänvisningen avser att träffa såväl föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen som föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Vad som är ett elektroniskt kommunikationsnät respektive allmänt elektroniskt kommunikationsnät framgår av 1 kap. 7 § LEK. Detta följer av 1 kap. 2 § denna lag och artikel 2 första stycket i GIA. Den sistnämnda bestämmelsen hänvisar till definitionerna i kodexen, vilka har införlivats i 1 kap. 7 § LEK.

Bestämmelsen reglerar enbart rättigheter. Sådana skyldigheter som operatörer har enligt EU-förordningen eller kompletterande bestämmelser till den gäller därför inte för de byalag som driver byanät, om det inte anges särskilt.

2 kap. Central informationspunkt

Behörigt organ

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska vara behörigt organ att utföra funktionerna för den centrala informationspunkten enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur (myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten).

Paragrafen innehåller bestämmelser om en myndighet med ansvar för den centrala informationspunkten. Övervägandena finns i avsnitt 19.2.

Av paragrafen framgår att den myndighet som regeringen bestämmer ska vara behörigt organ att utföra funktionerna för den centrala informationspunkten enligt GIA. Det innebär att en myndighet ska utses för att utföra samtliga funktioner för den centrala informationspunkten enligt förordningen.

Minimiinformation

2 § Innan en operatör ges möjlighet att via den centrala informationspunkten begära minimiinformation enligt artiklarna 4 och 6 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska den lämna grundläggande information om företaget och dess ledning till myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten.

Operatören ska lämna uppdaterad information om myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten begär det.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en operatör, för att få tillgång till den centrala informationspunkten för att begära minimiinformation, ska lämna viss information om företaget och dess ledning till myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten. Övervägandena finns i avsnitt 19.3.

Av *första stycket* framgår att innan en operatör ges möjlighet att via den centrala informationspunkten begära minimiinformation enligt artiklarna 4 och 6 i GIA ska den lämna grundläggande information om företaget och dess ledning till myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten. Det kan t.ex. röra sig om information om företagets firmanamn, organisationsnummer, adress, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller likvärdiga

uppgifter. Endast en operatör som vill använda sig av den centrala informationspunkten för att få tillgång till minimiinformation behöver lämna den specificerade informationen. Vem som är en operatör framgår av 1 kap. 7 § LEK. Detta följer av 1 kap. 2 § denna lag och artikel 2 första stycket i GIA. Den sistnämnda bestämmelsen hänvisar till definitionerna i kodexen, vilka har införlivats i 1 kap. 7 § LEK.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilken information som ska lämnas.

Enligt *andra stycket* ska operatören, om myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten begär det, lämna uppdaterad information. Operatören behöver därmed inte komma in med uppdaterade uppgifter på eget initiativ. Bestämmelsen innebär inte någon skyldighet för myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten att säkerställa att uppgifterna är uppdaterade.

3 § Myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten får tillfälligt stoppa en operatörs begäran om minimiinformation enligt artiklarna 4 och 6 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur om det kan antas att Sveriges säkerhet riskerar att skadas om operatörens begäran besvaras.

Om myndigheten tillfälligt stoppar en begäran ska myndigheten samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i syfte att klarlägga om Sveriges säkerhet riskerar att skadas.

Om någon av samrådsmyndigheterna lämnar en invändning om att det finns risk för sådan skada ska myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten avvisa operatörens begäran om minimiinformation.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förfaranden för att stoppa en operatörs begäran om minimiinformation. Övervägandena finns i avsnitt 19.3.

Enligt *första stycket* får myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten tillfälligt stoppa en operatörs begäran om minimiinformation enligt artiklarna 4 och 6 i GIA om det kan antas att Sveriges säkerhet riskerar att skadas om operatörens begäran besvaras. Omständigheter som skulle kunna medföra att det finns skäl att anta detta kan t.ex. vara att en operatör har begärt minimiinformation under en längre tid men inte byggt ut eller begärt tillstånd att bygga ut element av nät med hög kapacitet eller att det finns ett misstänkt mönster i en operatörs förfrågningar som kan tyda på systematiskt missbruk av minimiinformationen. Andra

exempel på omständigheter som skulle kunna medföra att det finns skäl för ett sådant antagande är att myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten får kännedom om att minimiinformationen lämnas vidare till annan, att operatören har en koppling till någon som bedriver säkerhetsshotande verksamhet mot Sverige, att en operatörs företrädare tidigare har blivit lagförd för brott av relevans för området eller att en annan myndighet misstänker att syftet med en operatörs begäran helt eller delvis är annat än utbyggnad.

Av *andra stycket* framgår att om myndigheten tillfälligt stoppar en begäran ska myndigheten samråda med Säkerhetspolisen och Försvarsmakten i syfte att klarlägga om Sveriges säkerhet riskerar att skadas. Det innebär att myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten inte ska göra någon egen djupgående utredning av misstankarna.

Av *tredje stycket* framgår att om någon av samrådsmyndigheterna lämnar en invändning om att det finns risk för sådan skada ska myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten avvisa operatörens begäran om minimiinformation. Ett sådant beslut får inte överklagas, se 6 kap. 2 §.

4 § En begäran om tillgång till minimiinformation enligt artiklarna 4 och 6 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska anses ha lämnats in och mottagits den dag då myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten lämnar begäran vidare till berörda nätoperatörer och offentliga organ.

Paragrafen anger när en begäran om minimiinformation ska anses ha lämnats in eller mottagits. Övervägandena finns i avsnitt 19.3.

Av artikel 4 i GIA framgår bl.a. att minimiinformation om fysisk infrastruktur ska göras tillgänglig senast 10 arbetsdagar efter den dag då begäran om tillgång till information lämnades in. Av artikel 6 i förordningen framgår att den begärda informationen om planerade bygg- och anläggningsprojekt ska göras tillgänglig inom 10 arbetsdagar från dagen för mottagandet av begäran om tillgång till minimiinformation.

Enligt paragrafen ska en begäran om minimiinformation anses ha lämnats in och mottagits den dag då myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten lämnar begäran vidare till

berörda nätoperatörer och offentliga organ. Det innebär att tidsfristen om 10 arbetsdagar i GIA börjar löpa först den dag då myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten lämnar begäran om minimiinformation vidare till de berörda nätoperatörerna och offentliga organen.

5 § Med undantag från artiklarna 4.3 och 6.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska nätoperatörer och offentliga organ inte göra minimiinformation tillgänglig via den centrala informationspunkten.

Nätoperatörer och offentliga organ ska i stället

1. i den centrala informationspunkten lämna sådana uppgifter om sin befintliga fysiska infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt som myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten anger, och

2. lämna minimiinformationen direkt till den operatör som har begärt informationen.

Artikel 7.4 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska inte tillämpas för en tillståndsansökan avseende ett bygg- och anläggningsprojekt som en operatör har lämnat uppgifter om i enlighet med andra stycket 1.

Paragrafen anger hur nätoperatörer och offentliga organ ska tillgängliggöra information om fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt. Den anger även hur artikel 7.4 i GIA ska tillämpas till följd av detta. Övervägandena finns i avsnitt 19.3.

Av *första stycket* framgår att ett undantag från artiklarna 4.3 och 6.1 i GIA görs genom att nätoperatörer och offentliga organ inte ska göra minimiinformation tillgänglig via den centrala informationspunkten.

Av *andra stycket* framgår hur nätoperatörer och offentliga organ i stället ska tillgängliggöra information om sin befintliga fysiska infrastruktur och sina planerade bygg- och anläggningsprojekt. Enligt *första punkten* ska nätoperatörer och offentliga organ lämna sådana uppgifter om sin fysiska infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt som myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten anger. Uppgifterna ska lämnas i den centrala informationspunkten och på eget initiativ av nätoperatörerna och de offentliga organen. Det krävs alltså inte att myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten begär att nätoperatörerna och de offentliga organen ska lämna vissa uppgifter. Uppgiftsskyldigheten utgör en förhandsrapportering om befintlig

fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt, som syftar till att säkerställa att en begäran om minimiinformation kan vidarebefordras till relevanta nätoperatörer och offentliga organ. Myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten ska närmare ange vilka uppgifter som ska lämnas. Uppgifterna bör begränsas till övergripande uppgifter om befintlig fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt. Informationen bör vidare enbart omfatta sådana uppgifter som myndigheten behöver för att kunna utforma och utföra funktionerna för den centrala informationspunkten. Myndigheten kan också ange i vilket format eller på vilket sätt informationen ska lämnas.

Av *andra stycket* 2 följer att nätoperatörer och offentliga organ ska lämna den mer detaljerade minimiinformationen direkt till den operatör som har begärt informationen. Punkten reglerar den situation då en nätoperatör eller ett offentligt organ har fått en begäran om minimiinformation och ska besvara den. Minimiinformationen ska då lämnas direkt till den operatör som har begärt informationen. Den ska inte tillgängliggöras via den centrala informationspunkten.

Tredje stycket innehåller en bestämmelse om när artikel 7.4 i GIA inte ska tillämpas. Av artikel 6.1 första stycket i GIA följer att en nätoperatör och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska tillgängliggöra viss minimiinformation om planerade bygg- och anläggningsprojekt via en central informationspunkt. Av artikel 7.4 i GIA följer att de behöriga myndigheterna får avslå en ansökan om tillstånd om den operatör som ansöker om tillståndet inte har tillgängliggjort minimiinformation om det aktuella bygg- och anläggningsprojektet via en central informationspunkt i enlighet med artikel 6.1 första stycket i förordningen. Enligt tredje stycket ska artikel 7.4 i GIA inte tillämpas för en tillståndsansökan avseende ett bygg- och anläggningsprojekt som en operatör har lämnat uppgifter om i enlighet med andra stycket 1. Det innebär att artikel 7.4 i GIA inte kan användas som grund för avslag av en operatörs tillståndsansökan om operatören har lämnat information om det planerade bygg- och anläggningsprojekt i enlighet med andra stycket 1.

Tillstånd

6 § Information om ansökans status enligt artikel 7.3 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska lämnas efter en begäran från operatören.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om förfarandet vid begäran om information om ansökans status.

Paragrafen innehåller bestämmelser om information om ansökans status. Övervägandena finns i avsnitt 19.4.

Av *första stycket* följer att sådan information om ansökans status som alla operatörer enligt artikel 7.3 i GIA har rätt att få tillgång till via den centrala informationspunkten ska lämnas efter en begäran från operatören. Det innebär att informationen enbart behöver tillgängliggöras efter att en operatör uttryckligen har begärt att få ta del av den.

Enligt *andra stycket* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om förfarandet vid begäran om information om ansökans status. Bestämelsen gör det möjligt att på lägre föreskriftsnivå än lag fastställa förfaranden för information om ansökans status. Det kan t.ex. röra sig om föreskrifter om utformningen av och innehållet i en sådan begäran, vem som ska tillgängliggöra informationen och inom vilken tidsfrist som informationen ska göras tillgänglig.

7 § Regeringen får meddela föreskrifter om vilken information de behöriga myndigheterna enligt artikel 7 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska lämna till myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att regeringen får meddela föreskrifter om vilken information som behöriga myndigheter ska lämna till myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten. Övervägandena finns i avsnitt 19.4.

Föreskrifterna kan t.ex. avse sådana uppgifter som myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten behöver från de behöriga myndigheterna för att kunna utforma och utföra funktionerna för den centrala informationspunkten, såsom information om ansökningsförfaranden för olika tillstånd och kontaktuppgifter till de behöriga myndigheterna.

Lokala elektroniska kommunikationsnät

8 § Vid tillämpningen av 2, 3, 5 och 6 §§ ska med operatör jämföras den som driver ett lokalt ägt elektroniskt kommunikationsnät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät.

Paragrafen anger att den driver ett bynät som inte är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät, i vissa fall ska jämföras med en operatör. Övervägandena finns i avsnitt 19.5.

Tillgängliggörande av viss information

9 § Regeringen får meddela föreskrifter om vilken information, utöver vad som framgår av EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, som ska göras tillgänglig via den centrala informationspunkten.

Regeringen får även meddela föreskrifter om vem som ansvarar för att viss information ska göras tillgänglig eller offentliggöras via den centrala informationspunkten.

Paragrafen anger att regeringen får meddela föreskrifter om dels vilken information som ska tillgängliggöras via den centrala informationspunkten, dels vem som ska tillgängliggöra viss information. Övervägandena finns i avsnitt 16.5.1 och 19.6.

3 kap. Kompletteringar till skyldigheter om tillträde, samordning och öppenhet

Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur

1 § Nätoperatörer och offentliga organ ska söka sådana tillstånd som krävs för att ett tillträde till deras befintlig fysisk infrastruktur enligt artikel 3 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska kunna realiseras. Det gäller dock inte sådana tillstånd som en operatör som begär tillträde själv kan söka.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att nätoperatörer och offentliga organ ska söka sådana tillstånd som krävs för att ett tillträde ska kunna realiseras och som en operatör inte själv kan söka. Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Av artikel 3.1 i GIA framgår att nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till dess fysiska infrastruktur enligt rättvisa och rimliga villkor. Enligt paragrafen åligger det nätoperatörer och offentliga organ att söka sådana tillstånd som krävs för att ett sådant tillträde till deras infrastruktur ska kunna realiseras och som den operatören som begär tillträde inte själv kan söka. Skyldigheten innebär alltså endast att nätoperatörer och offentliga organ på begäran ska söka sådana tillstånd som operatören inte själv kan ansöka om. Om operatören själv kan söka ett tillstånd åligger det denne att på egen hand göra detta.

Om en nätoperatör eller ett offentligt organ är skyldig att ansöka om ett tillstånd kan den välja om den själv ska utforma ansökan eller om operatören ska göra det.

Begränsning av skyldigheterna

2 § En begäran om samordning av ett bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur får anses vara orimlig om

1. begäran görs av ett företag som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät till ett sådant företag som ägs eller kontrolleras av offentliga organ,
2. bygg- och anläggningsprojektet bidrar till utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, och
3. nätet
 - a) är beläget i ett landsbygdsområde eller ett avlägset område,
 - b) ägs eller kontrolleras av ett offentligt organ, och
 - c) drivs enbart i grossistledet.

Paragrafen anger att en begäran om samordning av vissa bygg- och anläggningsprojekt som sker på landsbygden i vissa fall kan anses vara orimlig. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.

Av artikel 5.2 i GIA framgår att när nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur utför eller planerar att utföra bygg- och anläggningsprojekt som helt eller delvis finansieras med offentliga medel ska de tillgodose varje rimlig skriftlig begäran från operatörer om samordning av dessa bygg- och anläggningsprojekt på öppet redovisade och icke-diskriminerande villkor.

Paragrafen innehåller en bestämmelse som begränsar samordningsskyldigheten i EU-förordningen på så vis att den anger när en begäran om samordning kan anses vara orimlig. Den genomför artikel 5.3 i GIA, vilken överlåter till medlemsstaterna att välja om en sådan begränsning ska införas eller inte.

Enligt *första punkten* krävs att begäran görs av ett företag som tillhandahåller eller avser att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät till ett annat sådant företag som också ägs eller kontrolleras av offentliga organ. Vad som är ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät framgår av 1 kap. 7 § LEK. Detta följer av 1 kap. 2 § denna lag och artikel 2 första stycket i GIA. Den sistnämnda bestämmelsen hänvisar till definitionerna i kodexen, vilka har införlivats i 1 kap. 7 § LEK. Med företag avses en enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett dess rättsliga form eller vinstintresse.

Av den *andra punkten* framgår att för att en begäran om samordning ska anses vara orimlig krävs det dessutom att bygg- och anläggningsprojektet bidrar till utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet. Enligt *tredje punkten* krävs även att nätet är beläget i ett landsbygdsområde eller ett avlägset område, att nätet ägs eller kontrolleras av ett offentligt organ och enbart drivs i grossistledet. Vad som avses med nät med mycket hög kapacitet framgår 1 kap. 7 § LEK. Detta följer av 1 kap. 2 § denna lag och artikel 2 första stycket i GIA. Den sistnämnda bestämmelsen hänvisar till definitionerna i kodexen, vilka har införlivats i 1 kap. 7 § LEK. Att nätet drivs enbart i grossistledet innebär att företaget genom nätet endast tillhandahåller nät eller tjänster till grossistkunder och inte bredbandstjänster till slutkunder. I de fall företaget ingår i en koncern får inte något av företagen som ingår i koncernen tillhandahålla bredbandstjänster till slutkunder.

I artikel 5.4 i GIA regleras ytterligare situationer då en begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt kan anses vara orimlig.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. en sådan kostnadsnyttoanalys som avses i artikel 4.7 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, och

2. sådan infrastruktur på vilken det, på grundval av en sådan analys, är oproportionerligt att tillämpa öppenhetsskyldigheten i artikel 4 i förordningen.

Paragrafen reglerar att det på lägre föreskriftsnivå än lag kan meddelas föreskrifter om en kostnadsnyttoanalys och effekterna av en sådan analys. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.

Av artikel 4.7 i GIA följer bl.a. att skyldigheten i artikeln att tillgängliggöra viss minimiinformation om befintlig fysisk infrastruktur inte ska tillämpas om skyldigheten skulle vara oproportionerlig, på grundval av en kostnadsnyttoanalys som utförs av medlemsstaterna, i samråd med berörda parter. Enligt *första punkten* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om en sådan kostnadsnyttoanalys. Bemyndigandet omfattar rätten att föreskriva vem som ska utföra en kostnadsnyttoanalys.

Av *punkt 2* framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den infrastruktur på vilken det är oproportionerligt att öppenhetsskyldigheten tillämpas. Bedömningen av vilken infrastruktur som ska undantas ska utgå från resultatet av kostnadsnyttoanalysen.

4 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att vissa offentliga organ ska vara undantagna från skyldigheterna i artiklarna 3–6 och 11 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur,

2. de kategorier av fysisk infrastruktur som enligt artikel 3.10 i förordningen får undantas från tillämpningen av artikel 3.1, 3.4 och 3.5 i förordningen,

3. sådan fysisk infrastruktur som inte ska omfattas av öppenhetsskyldigheterna i artikel 4.1, 4.3 och 4.5 i förordningen,

4. undantag från skyldigheten att samordna bygg- och anläggningsprojekt i artikel 5.2 och 5.4 i förordningen, och

5. undantag från öppenhetsskyldigheten avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt i artikel 6.1 i förordningen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att regeringen får meddela vissa undantag från vissa skyldigheter i GIA. Övervägandena finns i avsnitt 8.4, 9.8, 10.5, 11.4 och 12.2.

Av bestämmelsen framgår att regeringen får meddela vissa undantag från skyldigheterna i GIA som rör tillträde till befintlig fysisk infrastruktur, öppenhet avseende fysisk infrastruktur, samordning av bygg- och anläggningsprojekt, öppenhet avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt samt tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader.

Administrativa aspekter av en begäran

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de administrativa aspekterna av en begäran om

1. tillträde till fysisk infrastruktur enligt artikel 3.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur,
2. undersökning på plats av specifika element av fysisk infrastruktur enligt artikel 4.5 i förordningen,
3. samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5.2 i förordningen, och
4. tillträde till en accesspunkt och fysisk infrastruktur i byggnader enligt artikel 11.3 i förordningen.

Paragrafen gör det möjligt att på lägre föreskriftsnivå än lag fastställa de administrativa aspekterna av en begäran om tillträde till fysisk infrastruktur, undersökning på plats av fysisk infrastruktur, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och tillträde till en accesspunkt och fysisk infrastruktur i byggnader. Övervägandena finns i avsnitt 9.3, 10.4, 11.2 och 18.2.

En begärans administrativa aspekter kan bl.a. inbegripa formen för begäran eller hur stort geografiskt område den får omfatta.

4 kap. Tillståndsförfaranden

Förlängning av tidsfrister

1 § Regeringen får meddela föreskrifter om sådana skäl som kan medföra en förlängning av de tidsfrister som anges i artikel 7.5 första stycket och 7.6 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att regeringen får ange de skäl som kan motivera en förlängning av tidsfristerna för prövning av en ansökan om tillstånd eller ledningsrätter i GIA. Övervägandena finns i avsnitt 13.6.

Artikel 7 i GIA innehåller bestämmelser om tillståndsförfaranden och ledningsrätter. I artikel 7.5 första stycket anges att de behöriga myndigheterna ska bevilja eller avslå en ansökan om tillstånd, utom ledningsrätter, inom fyra månader från dagen för mottagandet av en fullständig tillståndsansökan. Av artikel 7.6 i GIA följer att de behöriga myndigheterna ska bevilja ledningsrätter inom fyra månader från och med dagen för mottagandet av en fullständig ansökan, utom vid expropriation. Möjlighet till förlängning av dessa tidsfrister regleras i artikel 7.5 fjärde och femte styckena. Där framgår bl.a. att medlemsstaterna på förhand ska ange och offentliggöra skälen till att den behöriga myndigheten på eget initiativ kan förlänga tidsfristerna samt att en förlängning ska vara så kort som möjlig och får som huvudregel inte överstiga fyra månader. Förlängningen kan dock vara längre när det krävs för att uppfylla andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av tillståndsförfarandet, inbegripet överklagandeförfaranden.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att ange de skäl som kan medföra en förlängning av de ovan nämnda tidsfristerna i GIA.

Avvikande från bestämmelsen om tyst godkännande

2 § Trots artikel 8.1 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur ska ett tillstånd inte anses beviljat om den behöriga myndigheten inte har prövat ansökan inom den tillämpliga tidsfristen som följer av artikel 7.5 i samma förordning, denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om avvikande från GIA:s bestämmelse om tyst godkännande vid avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan inom tillämpliga tidsfrister. Övervägandena finns i avsnitt 14.4.

Av artikel 8.1 i GIA framgår bl.a. att om den behöriga myndigheten inte har fattat ett beslut inom den tillämpliga tidsfrist som

anges i artikel 7.5 ska tillståndet anses vara beviljat när den tidsfristen löper ut. Paragrafen innebär att detta inte ska gälla i Sverige.

Se författningskommentaren till 1 § för en redogörelse av tidsfristen i artikel 7.5 i GIA. I 1 § finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om de skäl som kan motivera en förlängning av tidsfristerna för prövning av en ansökan om tillstånd eller ledningsrätter i GIA. Den tillämpliga tidsfristen är därmed den tidsfrist som fastställs vid tillämpning av artikel 7.5 i GIA tillsammans med eventuella skäl för förlängning som anges i denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till den. Uttrycket i anslutning till lagen används för att klargöra att hänvisningen avser att träffa såväl föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen som föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

3 § Staten eller en kommun ska ersätta en operatörs rena förmögenhetsskada som vållas av att operatörens ansökan om tillstånd, genom försummelse, inte har prövats inom den tillämpliga tidsfristen som följer av artikel 7.5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Det som sägs om en kommun ska även gälla ett kommunalförbund.

Paragrafen innehåller bestämmelser om skadeståndsskyldighet för staten, en kommun eller ett kommunalförbund om en operatörs tillståndsansökan inte prövas inom tidsfristerna i artikel 7.5 i GIA, denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Övervägandena finns i avsnitt 14.3.

Av *första stycket* framgår att staten eller en kommun ska ersätta en operatörs rena förmögenhetsskada som vållas av att operatörens ansökan om tillstånd, genom försummelse, inte har prövats inom den tillämpliga tidsfristen som följer av artikel 7.5 i GIA, denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Bestämelsen innebär inget strikt skadeståndsansvar för staten eller en kommun, utan enbart ansvar för styrkt vållande. Att en operatörs tillståndsansökan inte har prövats inom tidsfristen är inte tillräckligt för att ersättning ska utgå, utan det krävs att det inträffade också har orsakat en ren förmögenhetsskada för operatören.

För att skadestånd ska utgå krävs vidare att skadan vållats av att tillståndsansökan genom *försummelse* inte har prövats inom den tillämpliga tidsfristen. Av artikel 7.5 i GIA framgår att behöriga

myndigheter ska pröva tillståndsansökan inom den tillämpliga tidsfristen. Det är därmed de behöriga myndigheternas försummelse som avses. Vid bedömningen av om försummelse har förelegat kan ledning hämtas från när det enligt praxis avseende 3 kap. 2 § skadeståndslagen anses ha förelegat oaktsamhet vid dröjsmål i handläggningen av ett ärende.

Se författningskommentaren till 1 § för en redogörelse av tidsfristen i artikel 7.5 i GIA. I 1 § finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om de skäl som kan motivera en förlängning av tidsfristerna för prövning av en ansökan om tillstånd eller ledningsrätter i GIA. Den tillämpliga tidsfristen är därmed den tidsfrist som fastställs vid tillämpning av artikel 7.5 i GIA tillsammans med eventuella skäl för förlängning som anges i denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till den. Uttrycket i anslutning till lagen används för att klargöra att hänvisningen avser att träffa såväl föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen som föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

Enligt *andra stycket* ska det som sägs om en kommun även gälla ett kommunalförbund. Det innebär att även kommunalförbund omfattas av skadeståndsskyldigheten, om det har fått i uppgift att besluta om de relevanta tillståndsansökningarna.

4 § Den behöriga myndighet som prövar en ansökan om tillstånd ska, under de förutsättningar som anges i artikel 8.3 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, bjuda in den tillståndssökande operatören till ett möte för att underlätta antagandet av ett beslut om en tillståndsansökan.

I artikeln finns bestämmelser om mötets sammankallande och vilka åtgärder som ska vidtas efter ett möte.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ett möte för att underlätta antagandet av ett beslut om en tillståndsansökan. Övervägandena finns i avsnitt 14.5.

Av *första stycket* följer att den behöriga myndighet som prövar en ansökan om tillstånd ska bjuda in den tillståndssökande operatören till ett möte för att underlätta antagandet av ett beslut om en tillståndsansökan. Detta gäller dock bara om de förutsättningar som anges i artikel 8.3 i GIA föreligger. Av artikeln framgår att den behöriga myndigheten vid utgången av den tidsfrist som fastställts i enlighet med artikel 7.5, utan onödigt dröjsmål på operatörens

begäran eller på eget initiativ, ska bjuda in sökanden till ett möte för att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndsansökan. Av skäl 46 i förordningen framgår vidare att ett möte ska anordnas om operatören eller den behöriga myndigheten begär detta.

De behöriga myndigheterna kan vara såväl statliga förvaltningsmyndigheter som regeringen, mark- och miljödomstolar, kommunala nämnder eller kommunalförbund. Bestämmelsen ger dock inte en ovillkorlig rätt till ett möte med t.ex. regeringen eller en byggnadsnämnd, utan mötet kan i enlighet med en given delegation t.ex. hållas av en handläggande tjänsteman. Hos mark- och miljödomstolarna kan mötet t.ex. ske med målets ordförande och det tekniska råd som deltar i målets handläggning.

Av artikel 8.3 i GIA följer även att mötet ska sammankallas av den behöriga myndigheten senast två månader efter det att ansökan har lämnats in och att myndigheten utan onödigt dröjsmål efter mötet ska lämna en skriftlig redogörelse för diskussionen, inbegripet de berörda parternas inställning, och indikera ett datum då ett beslut om tillståndsansökan ska fattas. I paragrafens *andra stycke* finns en upplysningsbestämmelse om detta.

5 kap. Tvistlösning och tillsyn

Tvistlösning

1 § Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer ska vara behöriga organ att utföra de uppgifter som har tilldelats det nationella tvistlösningsorganet i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur (tvistlösningsorgan).

Paragrafen innehåller bestämmelser om tvistlösningsorgan. Övervägandena finns i avsnitt 20.1.

Av paragrafen framgår att den eller de myndigheter som regeringen bestämmer ska vara behöriga organ att utföra de uppgifter som har tilldelats det nationella tvistlösningsorganet i GIA. Det innebär att förordningens bestämmelser som rör det nationella tvistlösningsorganet, bl.a. artikel 13 och 14 i förordningen, gäller för den eller de myndigheter som har utsetts till tvistlösningsorgan enligt denna lag. Vilka tvister som kan hänskjutas till ett tvistlös-

ningsorgan framgår av artikel 13.1 i förordningen och i artikel 13.2 anges tidsfrister inom vilka tvistlösningsorganet ska pröva tvisterna.

2 § Ett tvistlösningsorgan får förelägga en part att tillhandahålla organet de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva en tvist enligt EU:s förordning om gigabitinfrastruktur.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Paragrafen ger tvistlösningsorganet befogenhet att inhämta de uppgifter och handlingar som behövs vid tvistlösning. Övervägandena finns i avsnitt 20.1.

Av *första stycket* framgår att tvistlösningsorganet får förelägga en part att tillhandahålla de uppgifter och handlingar som behövs för att pröva ett tvistlösningsärende. Enligt *andra stycket* får ett sådant föreläggande förenas med vite. Allmänna bestämmelser om vite finns i lagen om viten.

3 § Ett tvistlösningsorgan ska höra Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i ärenden som rör totalförsvaret. Organet ska höra Säkerhetspolisen i ärenden som rör Sveriges säkerhet i övrigt.

Paragrafen anger att ett tvistlösningsorgan i vissa ärenden ska höra Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Säkerhetspolisen. Övervägandena finns i avsnitt 20.1.

Av bestämmelsen följer att samråd ska ske med Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i tvistlösningsärenden som rör totalförsvaret och med Säkerhetspolisen i ärenden som rör Sveriges säkerhet i övrigt.

Tillsyn

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska vara tillsynsmyndighet enligt denna lag.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vilken myndighet som ska vara tillsynsmyndighet. Övervägandena finns i avsnitt 20.2.

Av bestämmelsen framgår att regeringen bemyndigas att bestämma vilken myndighet som ska vara tillsynsmyndighet enligt lagen.

5 § Tillsynsmyndigheten ska ha tillsyn över efterlevnaden av

1. artiklarna 3–6, 7.2, 11.2 och 11.3 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur, och

2. denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Paragrafen anger tillsynsområdet. Övervägandena finns i avsnitt 20.2.

Av *första punkten* framgår att tillsynsmyndigheten ska ha tillsyn över artiklarna 3–6, 7.2, 11.2 och 11.3 i GIA. Det innebär att tillsynen omfattar tillträde till befintlig fysisk infrastruktur, samordning av bygg- och anläggningsprojekt, öppenhet avseende fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt, tillgängliggörande av information om tillståndsförfaranden och ledningsrätter samt tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader.

Av *punkt 2* framgår att även kompletterande bestämmelser i denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen omfattas av tillsynsområdet. Uttrycket i anslutning till lagen används för att klargöra att hänvisningen avser att träffa såväl föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen som föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

6 § Bestämmelser om tillsyn över efterlevnaden av artikel 10 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur finns i 11 kap. plan- och bygglagen (2010:900) och 8 kap. plan- och byggförordningen (2011:338).

Paragrafen innehåller en upplysningsbestämmelse om att tillsyn över efterlevnaden av artikel 10 i GIA finns i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 17.5.

Av paragrafen följer att bestämmelser om tillsyn över efterlevnaden av GIA:s bestämmelser om fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar finns i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen. Det innebär att bestämmelserna i 7 och 8 §§ samt 6 och 7 kap. inte gäller vid tillsyn över efterlevnaden av artikel 10 i GIA.

7 § Tillsynsmyndigheten får förelägga den som har skyldigheter enligt de bestämmelser och författningar som anges i 5 § att tillhandahålla myndigheten de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Paragrafen ger tillsynsmyndigheten rätt att få de uppgifter som behövs för tillsynen. Övervägandena finns i avsnitt 20.2.

Första stycket ger tillsynsmyndigheten rätt att få de uppgifter som behövs för tillsynen. Ett föreläggande om att få uppgifter kan riktas mot dem som har skyldigheter enligt de bestämmelser och författningar som omfattas av tillsynsområdet. Det innebär att tillsynsmyndigheten kan begära att få uppgifter från t.ex. nätoperatörer (se artikel 2.1 i GIA), offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur (se artikel 2.3 i GIA), en innehavare av en nyttjanderätt till en accesspunkt och fysisk infrastruktur i byggnader samt dem som är behöriga myndigheter i enlighet med artikel 7 i GIA.

Enligt *andra stycket* får ett sådant föreläggande förenas med vite. Allmänna bestämmelser om vite finns i lagen om viten.

8 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för att de bestämmelser och författningar som anges i 5 § ska efterlevas.

Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Paragrafen innehåller bestämmelser om förelägganden för att komma till rätta med överträdelser. Övervägandena finns i avsnitt 20.2.

Enligt *första stycket* får tillsynsmyndigheten besluta de förelägganden som behövs för att de bestämmelser och författningar som omfattas av tillsynsområdet ska efterlevas. Ett föreläggande kan innebära såväl en skyldighet att göra något som ett förbud.

Av *andra stycket* framgår att föreläggandena får förenas med vite. Tillsynsmyndigheten bör i varje enskilt fall avgöra om det är nödvändigt att förena ett föreläggande med vite och vilken storlek vitet i så fall ska ha i enlighet med reglerna i lagen om viten och artikel 15 i GIA. Av artikel 15 i GIA framgår att sanktioner ska vara ändamålsenliga, effektiva, proportionella och avskräckande.

6 kap. Myndighetsbeslut och överklagande

Myndighetsbeslut

1 § Ett beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten gäller omedelbart, om inte myndigheten bestämmer något annat.

Paragrafen anger att beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten som huvudregel gäller omedelbart. Övervägandena finns i avsnitt 21.2.

Av bestämmelsen följer att beslut gäller omedelbart om inte myndigheten bestämmer något annat. Om myndigheten inte anger något annat ska beslutet därmed efterföljas även om det överklagas, såvida beslutet inte inhiberas.

Överklagande

2 § Ett beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Ett beslut om avvisning av en operatörs begäran om information i enlighet med 2 kap. 3 § får inte överklagas.

Beslut som fattas av en domstol i egenskap av tvistlösningsorgan överklagas till kammarrätten. Vid överklagande av sådana beslut krävs, med undantag från första stycket, inte prövningstillstånd i kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av beslut. Övervägandena finns i avsnitt 21.3.1 och 21.3.2.

Av *första stycket* framgår att beslut som fattas av ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten eller myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Enligt *andra stycket* får dock inte beslut om avvisning av en operatörs begäran om information i enlighet med 2 kap. 3 § överklagas. Detta utgör ett undantag från huvudregeln i första stycket.

Tredje stycket reglerar situationen när ett beslut överklagas som har fattats av en domstol i egenskap av tvistlösningsorgan, dvs. när en domstol har fattat ett beslut i egenskap av tvistlösningsorgan och avgjort ett tvistlösningsärende i första instans. Av bestämmelsen framgår att sådana beslut överklagas till kammarrätten och att det i dessa fall, med undantag från huvudregeln i första stycket, inte krävs prövningstillstånd i kammarrätten. De situationer som regleras i detta stycke ska skiljas från de situationer då en domstol över-

prövar ett tvistlösningsbeslut som ett tvistlösningsorgan som inte är en domstol har fattat. I de situationerna ska första stycket tillämpas.

Partsställning

3 § När ett tvistlösningsorgans, tillsynsmyndighetens eller myndighetens med ansvar för den centrala informationspunkten beslut överklagas är den myndigheten motpart i domstolen. Det gäller dock inte om tvistlösningsorganet är en domstol.

När ett tvistlösningsbeslut överklagas är även den andra parten i tvistlösningsärendet motpart i domstolen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om partsställningen efter att ett beslut har överklagats. Övervägandena finns i avsnitt 21.3.4.

Av *första stycket* följer att ett tvistlösningsorgan, tillsynsmyndigheten och myndigheten med ansvar för den centrala informationspunkten intar ställning som motpart i domstolen, när beslut som de har fattat överklagas. Av 7 a § förvaltningsprocesslagen framgår att om en enskild överklagar en myndighets beslut är myndigheten den enskildes motpart i domstol. Den här aktuella bestämmelsen innebär att myndigheten blir motpart i domstolen även om det inte är en enskild som överklagar myndighetens beslut. Bestämmelsen gäller dock inte om tvistlösningsorganet är en domstol. En domstol kommer därmed inte att inta ställning som motpart i kammarrätten om dess tvistlösningsbeslut överklagas, se även författningskommentaren till 2 §.

Av *andra stycket* framgår att när ett tvistlösningsbeslut överklagas är även den andra parten i tvistlösningsärendet motpart i domstolen. Det innebär att både den part i tvisten som inte överklagar beslutet och tvistlösningsorganet som huvudregel kommer att vara den klagandes motparter i domstolen.

Partsställning ger enligt allmänna principer rätt att överklaga, om beslutet går parten emot. Regleringen om att beslutsmyndigheten och båda parterna i tvistlösningsärendet vid ett överklagande blir part i målet hos domstolen medför därmed att parterna har talerätt vid ett eventuellt överklagande till högre instans.

Skyndsam handläggning

4 § Mål i förvaltningsrätt och kammarrätt ska handläggas skyndsamt om de avser överprövning av beslut som rör

1. samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5 i EU:s förordning om gigabitinfrastruktur,

2. öppenhet avseende sådana projekt enligt artikel 6 i förordningen, eller

3. skyldigheten att lämna uppgifter om planerade bygg- och anläggningsprojekt enligt 2 kap. 5 § andra stycket 1.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om skyndsam handläggning av vissa mål. Övervägandena finns i avsnitt 21.3.6.

Av bestämmelsen följer att mål som avser överprövning av beslut som rör samordning av bygg- och anläggningsprojekt eller öppenhet avseende sådana projekt enligt artikel 5 och 6 i GIA ska handläggas skyndsamt. Även mål om överprövning av beslut som rör skyldigheten att i den centrala informationspunkten lämna vissa uppgifter om sådana planerade projekt ska handläggas skyndsamt. Skyndsamhetskravet gäller för mål i förvaltningsrätt och kammarrätt. Vad som är en acceptabel handläggningstid kan variera t.ex. om ett mål är ovanligt komplicerat eller ovanligt omfattande i förhållande till andra liknande mål.

7 kap. Avgifter

1 § Tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation ska betala en årlig avgift för funktionerna för den centrala informationspunkten, tvistlösning och tillsyn.

De avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgifterna.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om avgifterna.

Paragrafen innehåller bestämmelser om en avgift för den centrala informationspunkten, tvistlösning och tillsyn. Övervägandena finns i avsnitt 19.7 och 20.3.

Av *första stycket* följer att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät som är anmälda enligt 2 kap. 1 § LEK ska betala

en årlig avgift för att finansiera funktionerna för den centrala informationspunkten, tvistlösning och tillsyn.

I *andra stycket* anges att de avgifter som tas ut ska fördelas med skälig andel mellan dem som är skyldiga att betala avgiften. En skälig fördelning kan t.ex. baseras på tillhandahållarnas omsättning.

Av *tredje stycket* framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om avgifterna.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 12 maj 2026.
2. Genom lagen upphävs lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät.
3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för tvistlösningsärenden som har inletts före ikraftträdandet av denna lag men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts.
4. Den upphävda lagen gäller fortfarande för överklagande och överprövning av beslut som har meddelats med stöd av den lagen.

Övervägandena finns i avsnitt 23.2 och 23.3.

Lagen träder enligt bestämmelsen i *punkt 1* i kraft den 12 maj 2026, dvs. den dag då GIA blir fullt tillämplig.

Av *punkt 2* framgår att utbyggnadslagen upphävs genom lagen.

Bestämmelsen i *punkt 3* innebär att utbyggnadslagens regler fortfarande gäller för tvistlösningsärenden som har inletts innan utbyggnadslagen upphävs, men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts. Det innebär att tvistlösningsmyndigheten ska tillämpa utbyggnadslagens regler om tidsfrister och andra bestämmelser om handläggningen av tvistlösningsärenden när de prövar sådana ärenden. Även andra tillämpliga bestämmelser i utbyggnadslagen gäller i fråga om sådana tvistlösningsärenden, till exempel bestämmelsen i 5 kap. 8 § om att besluten som huvudregel gäller omedelbart.

Enligt *punkt 4* gäller utbyggnadslagen fortfarande för överklagande och överprövning av beslut som har meddelats med stöd av den lagen. Det innebär att bl.a. bestämmelserna i 5 kap. 6 och 7 §§ utbyggnadslagen om att beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att vissa mål i förvaltningsrätt och kammarrätt ska handläggas skyndsamt fortsätter att gälla för beslut som har

meddelats enligt utbyggnadslagen, även efter det att lagen har upphävts.

25.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

18 §

En förvaltningsrätt är domför med en lagfaren domare ensam

1. vid åtgärder som endast avser måls beredande,
2. vid förhör med vittne eller sakkunnig som begärts av en annan förvaltningsrätt,

3. vid beslut som endast avser rättelse av felräkning, felskrivning eller annat uppenbart förbiseende, och

4. vid annat beslut som inte innefattar slutligt avgörande av mål.

Om det inte är påkallat av särskild anledning att målet prövas av fullsutten rätt, är en förvaltningsrätt domför med en lagfaren domare ensam vid beslut som inte innefattar prövning av målet i sak.

Åtgärder som endast avser beredandet av ett mål och som inte är av sådant slag att de bör förbehållas lagfarna domare, får utföras av någon annan som har tillräcklig kunskap och erfarenhet och som är anställd vid en allmän förvaltningsdomstol, en allmän domstol eller en hyresnämnd. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om detta.

Vad som sägs i andra stycket gäller även vid avgörande i sak av

1. mål av enkel beskaffenhet,
2. mål om bevissäkring och betalningssäkring enligt skatteförfarandelagen (2011:1244), om besiktning enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152), om en uppgifts eller handlings undantagande från kontroll enligt skatteförfarandelagen eller någon annan skatteförfattning,

3. mål om omedelbart omhändertagande enligt 6 och 6 a §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 15 b § samma lag, mål om avskildhet enligt 15 c § samma lag, mål om vård i enskildhet enligt 15 d § samma lag, mål om tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § samma lag, mål om tillfälligt utreseförbud enligt 31 d § samma lag, mål om omedelbar insats enligt 4 kap. 1 § lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, mål om omedelbart omhändertagande enligt 13 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, mål om vård i enskildhet enligt 34 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 34 b § samma lag, mål om vård vid en låsbar enhet enligt 14 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, mål om vård i enskildhet enligt 14 a § samma lag, mål om avskildhet enligt 17 §

samma lag, mål om tillfällig isolering enligt 5 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168), mål enligt 12 § första stycket och 33 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, mål enligt 18 § första stycket 3–5 och 9 när det gäller de fall då vården inte har förenats med särskild utskrivningsprövning eller 6 lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, mål om förvar och uppsikt enligt utlänningslagen (2005:716), mål enligt strafftidslagen (2018:1251), mål enligt fängelselagen (2010:610) och mål enligt lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.,

4. mål enligt folkbokföringsförfattningarna, mål om preliminär skatt eller om anstånd med att betala skatt eller avgifter enligt skatteförfattningarna,

5. mål enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet eller lagen (2022:760) om upphandling av fonder till premiepensionens fondtorg,

6. mål som avser en fråga av betydelse för inkomstbeskattningen, dock endast om värdet av vad som yrkas i målet uppenbart inte överstiger hälften av prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

7. mål enligt lagen (2004:629) om trängselskatt,

8. mål enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2023:704) om auktorisationssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och för digital post,

9. mål enligt lagen (2024:954) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster som avser en

a) inspektion,

b) prövning av om en handling skyddas av advokatsekretess enligt 3 kap. 14 § samma lag, eller

c) tillfällig begränsning av mottagarnas tillgång till en tjänst eller ett onlinegränssnitt,

10. mål om betalningssäkring enligt socialförsäkringsbalken eller lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd, och

11. *mål där en förvaltningsrätt är tvistlösningsorgan enligt 5 kap. 1 § lagen (20xx:xx) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastuktur.*

Paragrafen reglerar i vilka mål och ärenden som förvaltningsrätten är domför med en lagfaren domare ensam. Övervägandena finns i avsnitt 20.1.

I fjärde stycket läggs det till en *elfte punkt* som avser prövning av mål där en förvaltningsrätt är tvistlösningsorgan enligt 5 kap. 1 §

kompletteringslagen, dvs. när förvaltningsrätten prövar ett mål i egenskap av tvistlösningsorgan.

25.3 Förslaget till lag om ändring i väglagen (1971:948)

44 §

Inom ett vägområde får det inte utan väghållningsmyndighetens tillstånd

1. dras elektriska ledningar, vattenledningar eller andra ledningar,
2. utföras arbeten på en redan dragen ledning.

Väghållningsmyndigheten får meddela de föreskrifter om arbetet och om rätt till upplag eller annan anordning som behövs med hänsyn till vägens bestånd, drift eller brukande.

Tillstånd enligt första stycket behövs inte när tillstånd har meddelats enligt annan lag eller författning och anmälan om arbetet har gjorts hos väghållningsmyndigheten.

Om det på grund av en inträffad skada krävs skyndsam reparation av en ledning som har dragits inom ett vägområde, får arbetet påbörjas utan tillstånd eller anmälan. Ledningens ägare ska i så fall snarast underrätta väghållningsmyndigheten om arbetet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillstånd för att inom ett vägområde dra vissa ledningar eller utföra arbeten på redan dragna ledningar inom ett vägområde. Övervägandena finns i avsnitt 13.6.

Ändringen innebär att nuvarande femte stycket tas bort.

25.4 Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Ändringarna är en följd av artikel 10 i GIA. Samtliga hänvisningar till EU-förordningen är dynamiska. Det innebär att de avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

8 kap.

4 §

Ett byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om

1. bärförmåga, stadga och beständighet,
2. säkerhet i händelse av brand,
3. skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljön,
4. säkerhet vid användning,
5. skydd mot buller,
6. energihushållning och värmeisolering,
7. lämplighet för det avsedda ändamålet,
8. tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga,
9. hushållning med vatten och avfall, och
10. laddning av elfordon.

Vad som krävs för att ett byggnadsverk ska anses uppfylla första stycket framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 2 §.

I artikel 10 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen) finns bestämmelser om fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar.

Paragrafen innehåller bestämmelser om byggnadsverks tekniska egenskaper. Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Ändringarna i *första stycket 10* innebär att egenskapskravet om bredbandsanslutning tas bort och att numreringen, som en följd av detta, ändras för den *efterföljande punkten om laddning av elfordon*. Ändringarna medför också en redaktionell ändring av *punkten 9*.

I bestämmelsens *tredje stycke*, som är nytt, finns en upplysning om att bestämmelser om fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar finns i artikel 10 i GIA. Eftersom det är en upplysningsbestämmelse, vilken inte är materiell, omfattas inte kraven i artikel 10 när det i andra bestämmelser i lagen hänvisas till egenskapskraven i 8 kap. 4 §, om det inte särskilt anges.

10 kap.

7 §

Kontrollplanen ska vara anpassad till omständigheterna i det enskilda fallet och ha den utformning och detaljeringsgrad som behövs för att på ett ändamålsenligt sätt säkerställa att

1. alla väsentliga krav som avses i 8 kap. 4 § *och kraven i artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309* uppfylls,
2. förbudet mot förvanskning enligt 8 kap. 13 § följs, och
3. kraven på varsamhet enligt 8 kap. 17 och 18 §§ uppfylls.

Paragrafen reglerar hur en kontrollplan ska utformas. Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Ändringen i *första punkten* innebär att kontrollplanen ska utformas på ett sådant sätt att det säkerställs att även kraven i artikel 10 i GIA i uppfylls.

23 §

Byggnadsnämnden ska med ett startbesked godkänna att en åtgärd som avses i 3 § får påbörjas, om

1. åtgärden kan antas komma att uppfylla de krav som gäller enligt denna lag, *artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309* eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen,
2. ett bevis om att det finns ett färdigställandeskydd som avses i 16 § har visats upp för nämnden, om det krävs ett sådant skydd,
3. ett bevis om besked om skyddsrum har visats upp för nämnden, om det krävs ett sådant besked enligt 3 kap. 4 § lagen (2006:545) om skyddsrum,
4. en redovisning av alternativa energiförsörjningssystem har visats upp för nämnden, om en sådan redovisning krävs enligt 23 § lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader, och
5. de villkor som har uppställts enligt 4 kap. 14 § eller 9 kap. 37 a § är uppfyllda.

Vid anmälan som avser åtgärder enligt 9 kap. 4 a–4 c §§ ska byggnadsnämndens bedömning enligt första stycket endast omfatta det som anges i första stycket 1.

Paragrafen innehåller bestämmelser om byggnadsnämndens prövning inför lämnande av startbesked. Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Första stycket 1 ändras på så sätt att en hänvisning till artikel 10 i GIA införs. Ändringen innebär att vid byggnadsnämndens bedömning av förutsättningarna för startbesked ska det, utöver bestämmelser i lagen och föreskrifter som meddelats med stöd av den, även bedömas om åtgärden kan antas komma att uppfylla de krav som gäller enligt artikel 10 i GIA.

25 a §

Om ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § har använts för projektering vid nybyggnad av ett sådant bostadshus som framgår av föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 9 § 4, ska startbesked ges utan prövning av om kraven i 8 kap. 1 § 1 och 3, 4 § *samt artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309* är uppfyllda. Detta gäller trots vad som föreskrivs i 23 § första stycket 1.

Paragrafen innehåller bestämmelser om omfattningen av byggnadsnämndens prövning inför beslut om startbesked, när ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen vid nybyggnad av bostadshus. Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Paragrafen ändras på så sätt att en hänvisning till artikel 10 i GIA införs. Ändringen innebär att om ett certifierat byggprojekteringsföretag har använts för projekteringen vid nybyggnad av bostadshus ska startbesked ges även utan prövning av om kraven i artikel 10 i GIA är uppfyllda.

11 kap.

19 §

Om en byggherre, ägare, nyttjanderättshavare, väghållare, kontrollansvarig, sakkunnig eller huvudman för en allmän plats låter bli att vidta en åtgärd och därigenom bryter mot en skyldighet enligt denna lag, *artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309* eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, får byggnadsnämnden förelägga denne att inom en viss tid vidta åtgärden (åtgärdsföreläggande).

Förelägganden om att avhjälpa ett sådant hinder som avses i 8 kap. 2 § andra stycket eller 8 kap. 12 § andra stycket ska riktas mot den som har rådighet över hindret. Om inte annat visas ska det anses vara ägaren av byggnaden respektive den allmänna platsens huvudman.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att byggnadsnämnden får förelägga vissa aktörer som har åsidosatt sina skyldigheter att vidta åtgärder. Övervägandena finns i avsnitt 17.5.

Ändringen i *första stycket* innebär att byggnadsnämnden kan rikta ett åtgärdsföreläggande mot de aktuella aktörerna även om de bryter mot en skyldighet som följer av artikel 10 i GIA.

20 §

Om det på en fastighet eller i fråga om ett byggnadsverk har vidtagits en åtgärd i strid mot denna lag, *artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309* eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, får byggnadsnämnden förelägga den som äger fastigheten eller byggnadsverket att vidta rättelse inom en viss tid (rättelseföreläggande).

Byggnadsnämnden får inte besluta om ett föreläggande om det har förflutit mer än tio år från överträdelsen.

Den tioårsgräns som anges i andra stycket gäller inte om överträdelsen är att någon olovligen har tagit i anspråk eller inrett en bostadslägenhet för ett väsentligen annat ändamål än bostadsändamål.

Paragrafen innehåller bestämmelser som ger byggnadsnämnden en möjlighet att besluta om rättelseförelägganden. Övervägandena finns i avsnitt 17.5.

Ändringen i *första stycket* innebär att byggnadsnämnden kan utfärda ett rättelseföreläggande om en åtgärd har vidtagits i strid med artikel 10 i GIA.

34 a §

Om byggnadsnämnden bedömer att ett certifierat byggprojekteringsföretag som avses i 9 kap. 32 b § vid projekteringen har gjort en uppenbar felbedömning av kraven i 8 kap. 1 § 1 eller 3, eller 4 § *eller artikel 10 i förordning (EU) 2024/1309*, ska nämnden underrätta den som har certifierat företaget om detta. Detsamma gäller om byggnadsnämnden bedömer att företaget är olämpligt för sin uppgift av något annat skäl.

Paragrafen innehåller bestämmelser om byggnadsnämndens underrettelseskyldighet i förhållande till den som har certifierat byggprojekteringsföretaget. Övervägandena finns i avsnitt 17.5.

En hänvisning till artikel 10 i GIA införs i bestämmelsen. Ändringen innebär att byggnadsnämnden även ska underrätta den som har certifierat ett byggprojekteringsföretag om nämnden bedömer att företaget gjort en uppenbar felbedömning av kraven i artikel 10 i GIA.

16 kap.

2 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att det som gäller i fråga om en byggnad i 8 kap. 1 och 2 §§ ska tillämpas också på en annan anläggning än en byggnad,
2. att det som gäller i fråga om en byggnad i 8 kap. 1 § 2 ska tillämpas också på skyltar och ljusanordningar,
3. vad som krävs för att ett byggnadsverk, skyltar och ljusanordningar ska anses uppfylla kraven i 8 kap. 1 och 4 §§,
4. att vissa krav trots 8 kap. 2 och 5 §§ eller vid tillämpning av 8 kap. 7 och 8 §§ alltid ska uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring av en byggnad,
5. att vissa krav trots 8 kap. 2 och 5 §§ eller vid tillämpning av 8 kap. 7 och 8 §§ inte behöver uppfyllas vid nybyggnad, ombyggnad eller annan ändring av en byggnad,
6. att krav enligt 8 kap. 4 § första stycket 6 trots 8 kap. 5 § alltid ska uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus när detta behövs till följd av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen,
7. att krav enligt 8 kap. 4 § första stycket 10 trots 8 kap. 5 § alltid ska uppfyllas i fråga om andra byggnader än bostadshus, och
8. vad som krävs för att en studentbostad ska uppfylla kravet i 8 kap. 6 § andra stycket och sådana undantag från det kravet som det finns särskilda skäl för.

I paragrafen finns bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om byggnadsverk. Övervägandena finns i avsnitt 17.1.

Ändringen i *sjunde punkten* är en följd av att numreringen i 8 kap. 4 § första stycket ändras. Någon ändring i sak är inte avsedd.

2 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. sådana standarder eller tekniska specifikationer som avses i artikel 10.4 i förordning (EU) 2024/1309, och

2. de kategorier av byggnader som ska undantas från skyldigheterna i artikel 10.1–10.3 i samma förordning.

Paragrafen, som är ny, innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela vissa föreskrifter med anledning av artikel 10 i GIA. Övervägandena finns i avsnitt 17.2. och 17.4.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 13 februari 2026.

2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för åtgärder som kräver bygglov om ansökan om bygglov har gjorts före den 13 februari 2026 och för åtgärder som kräver anmälan enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 8 § om sådan anmälan har gjorts före denna tidpunkt.

Övervägandena finns i avsnitt 23.4.

Enligt den *första punkten* träder lagen i kraft den 13 februari 2026.

Av *punkt 2* framgår dock att tidigare bestämmelser fortfarande ska gälla för åtgärder som kräver bygglov om ansökan om bygglov har gjorts före ikraftträdandet och för åtgärder som kräver anmälan enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 8 § om sådan anmälan har gjorts före denna tidpunkt. Det innebär bl.a. att kravet om att en byggnad ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning ska fortsätta att gälla för ansökningar eller anmälningar som har gjorts före den 13 februari 2026.

25.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

11 kap.

14 §

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster, eller mellan en sådan aktör och ett företag som drar nytta av en skyldighet i fråga om samtrafik eller andra former av tillträde eller som tillhandahåller tillhörande faciliteter, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av
 - a) denna lag,
 - b) beslut om skyldigheter, åtaganden eller villkor som har meddelats med stöd av lagen,
 - c) föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen, eller
 - d) rättsakter som avses i 1 § andra stycket eller 13 § första stycket 1,eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Om en överenskommelse om tillträde enligt 5 kap. 44 § inte har nåtts inom två månader från det att en begäran har tagits emot, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att låta tillsynsmyndigheten lösa vissa tvister. Övervägandena finns i avsnitt 18.2.

Paragrafens *andra stycke* ändras på så sätt att hänvisningen till överenskommelser om tillträde enligt 5 kap. 31 § tas bort. Detta är en följd av att den paragrafen upphävs.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 12 maj 2026.
2. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för tvistlösningsärenden som har inletts före den 12 maj 2026 men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts.

Övervägandena finns i avsnitt 23.5.

Enligt den *första punkten* träder lagen i kraft den 12 maj 2026.

Av *punkt 2* framgår dock att tidigare bestämmelser fortfarande ska gälla för tvistlösningsärenden som har inletts före ikraftträdandet men som vid den tidpunkten ännu inte har avgjorts. Det innebär att bestämmelserna i 5 kap. 31 § och 11 kap. 14 § LEK ska fortsätta att gälla för tvistlösningsärenden avseende tillträde enligt 5 kap. 31 LEK som har inletts före, men inte avgjorts när lagändringarna träder i kraft.

Kommittédirektiv 2024:76

Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinфраstruktur

Beslut vid regeringssammanträde den 29 augusti 2024.

Sammanfattning

Europaparlamentet och rådet har antagit förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnader för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (gigabitinфраstrukturförordningen). En särskild utredare ska föreslå de anpassningar och kompletterande författningsbestämmelser som gigabitinфраstrukturförordningen ger anledning till. Utredaren ska bl.a.

- kartlägga vilka regelverk som kan anses omfattas av förordningens bestämmelser och analysera om befintlig reglering behöver ändras eller kompletteras med anledning av förordningen,
- klargöra förutsättningarna för inrättandet av en nationell digital ingångspunkt och införandet av centrala informationspunkter och föreslå hur sådana system skulle kunna utformas,
- föreslå vilken eller vilka myndigheter som ska få i uppdrag att vara behöriga nationella tvistlösningsorgan, och
- lämna de förslag, inklusive författningsförslag, i övrigt som är nödvändiga eller annars bedöms lämpliga för att komplettera förordningen.

Uppdraget ska redovisas senast den 19 september 2025.

EU-förordningen

Gigabitinfrastrukturförordningen utgör en revidering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (utbyggnadsdirektivet) men bygger även på Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (kodexen). Syftet med förordningen är att bidra till en kostnadseffektiv och snabb utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet inom unionen. Vidare ska förordningen skapa förutsättningar för ökat tillträde till befintlig fysisk infrastruktur, mer ändamålsenlig samordning av bygg- och anläggningsarbeten samt tillgång till dessa, ökad utbyggnad av och tillgång till bredbandsinfrastruktur i byggnader samt effektiviserade och digitaliserade tillståndsförfaranden.

Gigabitinfrastrukturförordningen trädde i kraft i maj 2024 och ska tillämpas fr.o.m. den 12 november 2025. Artiklarna 5.6 och 11.6 ska dock tillämpas fr.o.m. den 11 maj 2024, artikel 17 ska tillämpas fr.o.m. den 15 maj 2024, artikel 10.1, 10.2 och 10.3 ska tillämpas fr.o.m. den 12 februari 2026, och artiklarna 4.3, 6.1, 7.2, 7.3, 12.1, 12.2 och 12.3 ska tillämpas fr.o.m. den 12 maj 2026.

Uppdraget att kartlägga berörda svenska regelverk

Det finns ett behov av att identifiera vilka svenska regler som berörs av gigabitinfrastrukturförordningen, samt om och i så fall hur dessa behöver upphävas, anpassas eller kompletteras med anledning av förordningen.

Utbyggnadsdirektivet har implementerats genom lagen (2016:534) om åtgärder för utbyggnad av bredbandsnät (utbyggnadslagen) och kodexen införlivades i svensk lagstiftning genom lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation (LEK). Gigabitinfrastrukturförordningen ändrar även bestämmelser i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och förordning (EU) nr 531/2012 om roaming i allmänna

mobilnät i unionen. Det finns bestämmelser i LEK om tillsyn och sanktioner med anledning av förordning (EU) 2015/2120.

Reglerna om tillståndsgivning i miljöbalken, lagen (1966:314) om kontinentalsockeln och väglagen (1971:948) kan påverkas av exempelvis artiklarna 7 och 8 i gigabitinfrastrukturförordningen. Frågor om ledningsrätt, vilka prövas enligt bestämmelser i ledningsrättslagen (1973:1144) och ledningsrättskungörelsen (1973:1148), kan också beröras av dessa artiklar.

Vidare kan krav i plan- och bygglagen (2010:900) och plan- och byggförordningen (2011:338) på att byggnadsverk ska ha de tekniska egenskaper som är väsentliga i fråga om bredbandsanslutning, behöva anpassas för att överensstämmelse med förordningen ska uppnås enligt artiklarna 9 och 10 i förordningen.

Därutöver införs genom gigabitförordningen en princip om s.k. tyst medgivande om den behöriga myndigheten inte har fattat ett beslut inom tillämplig tidsfrist (artikel 8.1). Långsam handläggning kan som huvudregel inte läggas till grund för att bevilja ett tillstånd enligt svensk rätt. En sådan ordning skulle även kunna strida mot flera principer i det svenska rättssystemet däribland det kommunala självstyret. Det finns samtidigt en möjlighet att avvika från denna princip om andra särskilt utpekade rättsmedel görs tillgängliga för sökande (artikel 8.2).

Av artikel 1.5 framgår att förordningen inte påverkar medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner, inbegripet att säkerställa statens territoriella integritet och upprätthålla lag och ordning. Undantag från befintliga eller föreslagna bestämmelser med hänvisning till nationell säkerhet kan bli aktuellt exempelvis gällande tillträde till skyddsvärda byggnader men även i flera andra situationer.

Utredaren ska därför

- kartlägga vilka svenska regler som kan anses omfattas av tillämpningsområdet för förordningens bestämmelser,
- analysera om reglerna behöver upphävas, ändras eller kompletteras med anledning av förordningen,
- lämna förslag på hur Sverige kan avvika från kravet i artikel 8.1 om s.k. tyst medgivande genom uppfyllande av artikel 8.2 a, och

- ta ställning till behovet av undantag från befintliga eller föreslagna bestämmelser med hänsyn till nationell säkerhet eller skydd av andra väsentliga statliga funktioner samt lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredaren ska vid utformningen av sina förslag noga beakta skyddet för grundläggande fri- och rättigheter, däribland yttrande- och informationsfriheten samt äganderätten, behovet av att upprätthålla ett högt skydd för den nationell säkerheten och tydlighet för att främja investeringar i infrastruktur. Utredarens förslag ska även utformas utifrån kostnadseffektivitet och så att företagens och myndigheternas totala regelbörda och kostnader inte ökar mer än nödvändigt. Utredaren ska ta medborgarnytta, effektivitet och konkurrenskraft i beaktning.

Om det som en följd av utredarens förslag i övrigt bedöms nödvändigt, får utredaren ta upp och lämna förslag i närliggande frågor.

Uppdraget att föreslå sanktionsbestämmelser

Medlemsstaterna ska enligt gigabitförordningen fastställa regler om sanktioner för överträdelser av förordningen eller av något av de bindande beslut som antagits av de behöriga organ som avses i artikel 14 (artikel 15). Sådana beslut kan exempelvis vara beslut om tillträde till befintlig infrastruktur eller rörande rättigheter och skyldigheter enligt artikel 4 och artikel 6 (artikel 13.1). Sanktionerna bör enligt skäl 69 i förordningen vara lämpliga, effektiva, proportionella och avskräckande. Exempel på sådana sanktioner kan vara sanktionsavgifter eller andra typer av ekonomiska sanktioner.

Utredaren ska därför

- kartlägga och analysera vilka sanktioner som ska tillämpas vid överträdelse av förordningen eller av något av de bindande beslut som antagits av behöriga nationella tvistlösningsorgan, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget att införa centrala informationspunkter samt en nationell digital ingångspunkt

Gigabitinfrastrukturförordningen ställer krav på att medlemsstaterna ska införa centrala informationspunkter (artikel 12.1) samt en enda nationell digital ingångspunkt (artikel 12.3) med bl.a. ökade krav på digitalisering av tillståndsgivningsprocesser och informationsdelning.

Enligt förordningen ska medlemsstater införa centrala informationspunkter som ska tillhandahålla lämpliga digitala verktyg såsom webbportaler, databaser, digitala plattformar eller digitala applikationer för att göra det möjligt för sökande att online utöva alla rättigheter och fullgöra alla de skyldigheter som fastställs i förordningen (artikel 12.1). Artikel 12 ställer även krav på digitalisering av centrala informationspunkter. Enligt förordningen ska det finnas en enda nationell digital ingångspunkt till de centrala informationspunkterna (artikel 12.3).

Utredaren ska därför

- föreslå vilken myndighet som ska utses att vara ansvarig för Sveriges nationella digitala ingångspunkt,
- analysera och föreslå en struktur för införandet av centrala informationspunkter i Sverige, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredarens förslag ska utformas utifrån kostnadseffektivitet och så att företagens och myndigheternas totala regelbörda och kostnader inte ökar mer än nödvändigt. Utredaren ska ta medborgarnytta, effektivitet, konkurrenskraft och nationell säkerhet i beaktning.

Uppdraget att föreslå tvistlösningsorgan

Enligt gigabitinfrastrukturförordningen ska parter ha en rätt att hänskjuta vissa tvister till ett behörigt nationellt tvistlösningsorgan som inom angivna tidsramar ska lösa tvisten och utfärda ett bindande beslut (artikel 13). Gigabitinfrastrukturförordningen ställer också krav på att medlemsstaterna ska inrätta eller utse ett eller flera behöriga organ som ska utföra de uppgifter som tilldelats det nationella tvistlösningsorganet i enlighet med artiklarna 13 och 14 i förordningen.

Utredaren ska därför

- analysera och föreslå vilken eller vilka myndigheter som ska utses som ansvariga nationella tvistlösningsorgan i enlighet med förordningen, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget att lämna anslutande förslag

En analys av gigabitinfrastrukturförordningen kan ge vid handen att befintliga svenska regler behöver ändras eller kompletteras med anledning av förordningen. Det kan inte heller uteslutas att regeländringar eller kompletteringar av regelverk är lämpligt i övrigt med anledning av förordningen.

Förordningen fastställer minimikrav för uppnående av förordningens övergripande mål enligt artikel 1.1. Enligt artikel 1.3 får medlemsstaterna behålla eller införa åtgärder i enlighet med unionsrätten som är striktare eller mer detaljerade än dessa minimikrav, om de syftar till att främja gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur eller möjliggöra en effektivare utbyggnad av ny fysisk infrastruktur.

Kritisk infrastruktur som kräver hög nivå av säkerhet kan undantas från kraven i förordningen enligt bl.a. artikel 1.5. Vidare är sådana nätelement som används för att tillhandahålla dricksvatten direkt undantagna från definitionen av sådan infrastruktur som omfattas av förordningen (artikel 2.4). Syftet är att säkerställa att infrastrukturen och tjänsterna som tillhandahålls genom infrastrukturen inte ska påverkas (se skäl 20). Enligt gällande lagstiftning kan även kommuner ansöka hos länsstyrelsen om att t.ex. klassa vattentorn som skyddsobjekt enligt skyddslagen (2010:305) och skyddsförordningen (2010:523). En sådan klassificering kan hindra att dessa också används för utbyggnad av konnektivitetsinfrastruktur. Kritisk infrastruktur, såsom exempelvis vattentorn kan samtidigt vara lämpliga för inplacering av konnektivitetsinfrastruktur eftersom dessa ofta är placerade högt och i, eller nära, tät bebyggelse. Nyttan av en snabbare och mer effektiv utbyggnad av konnektivitetsinfrastruktur behöver därför vägas mot en hög nivå på säkerhet för kritisk infrastruktur. Om krav på säkerhet kan upprätthållas skulle nyttjandet av kritisk infrastruktur för inplacering av sändarplatser, bidra till en snabbare utbyggnad av t.ex. 5G-näten.

Artiklarna 7 och 8 i gigabitinfrastrukturförordningen ställer krav på digitaliserade och effektiva tillståndsgivningsprocesser på nationell nivå. En särskild utmaning finns samtidigt kopplad till utbyggnad och reparation av gränsöverskridande konnektivitetsinfrastruktur där operatörer ofta behöver förhålla sig till tillståndsgivningsprocesser i två eller fler länder.

Utredaren ska därför

- analysera i vilken utsträckning det är nödvändigt eller lämpligt att ändra eller komplettera svensk rätt i andra avseenden än de som berörs ovan,
- analysera om och i så fall föreslå hur tillträde till viss kritisk infrastruktur skulle kunna underlättas med bibehållen säkerhet,
- lämna förslag på åtgärder som syftar till att underlätta för operatörer vid gränsöverskridande tillståndprocesser, och
- lämna nödvändiga förslag, inklusive författningsförslag.

Utredarens förslag ska utformas utifrån kostnadseffektivitet och så att företagens och myndigheternas totala regelbörda och kostnader inte ökar mer än nödvändigt. Utredaren ska ta medborgarnytta, effektivitet och konkurrenskraft i beaktning.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska analysera och redovisa konsekvenserna av förslagen i enlighet med kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Om förslagen kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna, ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras. Utredaren ska vidare redovisa förslagets konsekvenser för tillsynsmyndigheter såsom kommuner och statliga myndigheter, samt företag. Utredaren ska även redovisa om, och i så fall hur, förslagen får konsekvenser för grundläggande fri- och rättigheter. I 14 kap. 3 § regeringsformen anges att en inskränkning av den kommunala självstyrelsen inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen. Det innebär att en proportionalitetsprövning ska göras under lagstiftningsprocessen. Om något av förslagen i förordningen eller betänkandet påverkar den kommunala självstyrelsen

ska därför en konsekvensanalys samt avvägningar som lett fram till förslag i betänkandet särskilt redovisas.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska ha en dialog med och inhämta upplysningar från Post- och telestyrelsen. Utredaren ska även, i den utsträckning som bedöms lämpligt, ha en dialog med och inhämta upplysningar från tillståndsgivande myndigheter, övriga berörda myndigheter, näringslivet och organisationer som berörs av uppdraget.

Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta annat relevant arbete som bedrivs inom Regeringskansliet, inom EU och andra internationella fora som exempelvis Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (BEREC) med anledning av genomförandet av gigabitinfrastrukturförordningen.

Utredaren bör, om det bedöms lämpligt och främjar uppdraget, också undersöka hur andra medlemsstater planerar att genomföra förordningen.

Uppdraget ska redovisas senast den 19 september 2025.

(Finansdepartementet)

Kommittédirektiv 2025:47

Tilläggsdirektiv till Gigabitutredningen (Fi 2024:03)

Beslut vid regeringssammanträde den 30 april 2025

Förlängd tid för uppdraget

Regeringen beslutade den 29 augusti 2024 kommittédirektiv om kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gigabitinfrastruktur (dir. 2024:76).

Uppdraget skulle enligt direktiven redovisas senast den 19 september 2025. Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 6 november 2025.

(Finansdepartementet)

2024/1309

8.5.2024

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2024/1309

av den 29 april 2024

om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation,
om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU
(Gigabitinfrastrukturförordningen)

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande⁽¹⁾,i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) Den digitala ekonomin har förändrat den inre marknaden i grunden under det senaste årtiondet. Unionens vision är en digital ekonomi som skapar hållbara ekonomiska och sociala fördelar, baserat på högklassig, tillförlitlig och säker konnektivitet för alla i EU, inbegripet i landsbygdsområden, avlägsna och glesbefolkade områden samt i transportkorridorer. En digital infrastruktur av hög kvalitet som baseras på nät med mycket hög kapacitet enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972⁽³⁾ ligger till grund för nästan alla sektorer i en modern och innovativ ekonomi. Den kan erbjuda innovativa tjänster, effektivare affärsverksamhet och smarta, hållbara och digitala samhällen och samtidigt bidra till att nå unionens klimatmål. Detta är av strategisk betydelse för den sociala och territoriella sammanhållningen och mer allmänt för unionens konkurrenskraft, resiliens, digitala suveränitet och digitala ledarskap. Digitaliseringen har en djupgående inverkan på den sociala, ekonomiska, politiska och kulturella vardagen för alla människor i unionen. I detta hänseende kan begränsad tillgång och otillräcklig nätutbyggnad fördjupa de sociala ojämlikheterna och därmed skapa en ny digital klyfta mellan de människor som fullt ut kan dra nytta av en effektiv och säker digital konnektivitet som ger dem tillgång till en stor mängd tjänster, och de som inte kan det. I detta hänseende bör utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet i landsbygdsområden, avlägsna och glesbefolkade områden samt i subventionerade boenden vara en prioritering för offentliga investeringsprojekt som en central aspekt av social delaktighet. Därför bör fysiska och juridiska personer i den privata och offentliga sektorn ha möjlighet att delta i den digitala ekonomin.
- (2) Den snabba tekniska utvecklingen, den exponentiella ökningen av bredbandstrafiken och den ökande efterfrågan på avancerad konnektivitet med mycket hög kapacitet tilltog ytterligare under covid-19-pandemin. Till följd av detta har de mål som fastställdes i kommissionens meddelande av 19 maj 2010 med titeln *En digital agenda för Europa* till största delen uppnåtts, men de har också blivit föråldrade. Andelen hushåll som har tillgång till en internethastighet

⁽¹⁾ EUT C 349, 29.9.2023, s. 116.⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 23 april 2024 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 29 april 2024.⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 17.12.2018, s. 36).

på 30 Mbit/s har ökat från 58,1 % 2013 till 90 % år 2022. En tillgång på endast 30 Mbit/s är inte längre framtidssäkrad och inte anpassad till de nya mål som fastställs i direktiv (EU) 2018/1972 för att säkerställa konnektivitet och utbredd tillgång till nät med mycket hög kapacitet. I Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/2481 ^(*) fastställde unionen därför uppdaterade mål för 2030 som bättre motsvarar de förväntade konnektivitetsbehoven i framtiden, där alla europeiska hushåll bör täckas av ett gigabitnät och alla befolkade områden har nästa generations trådlösa höghastighetsnät med en prestanda som minst motsvarar 5G.

- (3) För att uppnå dessa mål behövs strategier för att påskynda, förenkla och sänka kostnaderna för utbyggnaden av fasta och trådlösa nät med mycket hög kapacitet i hela unionen, inbegripet lämplig planering, stärkt samordning och inrättande av förenklade och strömlinjeformade tillståndsförfaranden som ett sätt att minska den administrativa bördan för både operatörer och nationella förvaltningar.
- (4) Integrering av rymdbaserad och markbunden infrastruktur är viktig för utbyggnaden av konnektivitet och för förberedelserna för nästa våg av digital infrastruktur, så att unionen kan ta ledningen. Tack vare den senaste tidens tekniska framsteg har satellitbaserade kommunikationskonstellationer kunnat utvecklas och gradvis erbjuda konnektivitetstjänster med hög hastighet och relativt låg latens, i syfte att möjliggöra konnektivitet och stärka sammanhållningen inom unionen, inbegripet de yttersta randområdena och landsbygdsområden, avlägsna och glesbefolkade områden. I detta hänseende kan de resurser som tillhandahålls genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/588 ^(*), särskilt den framtida satellitkonstellationens potentiella kommersiella internetanslutningskapacitet, beaktas i planeringen och utbyggnaden av fasta och trådlösa nät med mycket hög kapacitet i hela unionen och, när så är möjligt, bidra till utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet. Det är viktigt att understryka att satellitkonnektivitet även innefattar markbaserade element vars utbyggnad kan underlättas av den här förordningen.
- (5) Utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet i hela unionen kräver betydande investeringar, varav en betydande del utgörs av kostnader för anläggningsarbeten. Gemensamt utnyttjande av fysisk infrastruktur skulle begränsa behovet av kostsamt anläggningsarbeten och effektivisera utbyggnaden av avancerad bredbandsteknik.
- (6) En stor del av kostnaderna för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet kan hänföras till en ineffektiv utbyggnadsprocess relaterade till: a) användningen av befintlig passiv infrastruktur, såsom ledningar, rör, manhål, kopplingsskåp, stölpilar, master, antenninstallationer, torn och andra stödkonstruktioner, b) flaskhalsar relaterade till samordningen av bygg- och anläggningsprojekt som utförs av nätoperatörer eller offentliga organ, c) betugande och utdragna tillståndsförfaranden, och d) flaskhalsar i samband med utbyggnaden av nät i byggnader, som orsakar stora finansiella hinder, särskilt i landsbygdsområden.
- (7) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU ^(*), som antogs för att möta behovet av att sänka kostnaderna för bredbandsutbyggnad, omfattade åtgärder för gemensamt utnyttjande av infrastruktur, samordning av bygg- och anläggningsprojekt och minskning av administrativa bördor. För att ytterligare underlätta utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, inbegripet fiber och 5G, efterlyste Europeiska rådet, i sina slutsatser av den 9 juni 2020 om att forma Europas digitala framtid, ett paket med ytterligare åtgärder för att stödja nuvarande och kommande behov av nätutbyggnad, bland annat genom en översyn av direktiv 2014/61/EU.
- (8) De åtgärder som fastställs i direktiv 2014/61/EU bidrog till en mindre kostsam utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation. Dessa åtgärder bör dock stärkas och strömlinjeformas för att ytterligare minska kostnaderna och påskynda nätutbyggnaden.

^(*) Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2022/2481 av den 14 december 2022 om inrättande av policyprogrammet för det digitala decenniet 2030 (EUT L 323, 19.12.2022, s. 4).

^(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/588 av den 15 mars 2023 om inrättande av unionens program för säker konnektivitet för perioden 2023–2027 (EUT L 79, 17.3.2023, s. 1).

^(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (EUT L 155, 23.5.2014, s. 1).

- (9) Åtgärder som syftar till att effektivisera användningen av offentlig och privat befintlig infrastruktur och minska kostnaderna och hindren för att utföra nya anläggningsarbeten bör bidra betydligt till att säkerställa en snabb och omfattande utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet, även i landsbygdsområden, avlägsna eller glesbefolkade områden samt i transportkorridorer. Dessa åtgärder bör upprätthålla en effektiv konkurrens utan att skada den befintliga infrastrukturens säkerhet och smidiga drift eller folkhälsan och miljön. Lämpliga metoder och vetenskapliga uppgifter bör beaktas.
- (10) Vissa medlemsstater har vidtagit åtgärder för att minska kostnaderna för bredbandsutbyggnad, bland annat genom att gå längre än bestämmelserna i direktiv 2014/61/EU. Åtgärderna skiljer sig dock fortfarande mycket åt mellan medlemsstaterna och har lett till olika resultat i unionen. Att utvidga vissa av dessa åtgärder i hela unionen och vidta nya förstärkta åtgärder skulle kunna bidra avsevärt till en bättre fungerande digital inre marknad. Skillnader i lagstadgade krav och inkonsekvent tillämpning av unionens regler hindrar ibland samarbetet mellan allmännyttiga företag. Skillnaderna kan också skapa inträdeshinder för nya företag som tillhandahåller, eller som har auktorisation för att tillhandahålla, allmänna elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter, enligt definitionen i artikel 2.29 i direktiv (EU) 2018/1972 (operatörer). Dessa skillnader kan också leda till att nya affärsmöjligheter går förlorade, vilket i sin tur hindrar utvecklingen av en inre marknad för användning och utbyggnad av fysisk infrastruktur för nät med mycket hög kapacitet. De åtgärder som anmälts i de nationella färdplaner och genomföranderapporter som antagits av medlemsstaterna enligt kommissionens rekommendation (EU) 2020/1307 (*) omfattar dessutom varken alla områden i direktiv 2014/61/EU eller alla frågor på ett konsekvent och fullständigt sätt. Detta trots att det är av yttersta vikt att åtgärder vidtas under hela utbyggnadsprocessen och inom alla sektorer för att uppnå en enhetlig och betydande effekt. Medlemsstaterna bör, som anges i rekommendation (EU) 2020/1307, uppmuntras att fortsätta att genomföra bästa praxis, som kan underlätta genomförandet av denna förordning i linje med principen om minimiharmonisering.
- (11) Denna förordning syftar till att stärka och harmonisera rättigheter och skyldigheter som gäller i hela unionen för att påskynda utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet och den sektorsövergripande samordningen, inbegripet stommät och nästa generations trådlösa höghastighetsnät med en prestanda som minst motsvarar 5G. På grund av den ihållande fragmenteringen av marknaderna för elektronisk kommunikation kan företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät inte uppnå stordriftsfördelar. En brist på konnektivitet av hög kvalitet i unionen kan ha en stark effekt i senare led på gränsöverskridande handel och tillhandahållande av tjänster, eftersom många tjänster kan tillhandahållas endast om det finns ett nät med tillfredsställande prestanda i hela unionen. Samtidigt som denna förordning säkerställer lika villkor hindrar den inte att medlemsstaterna inför eller bibehåller striktare eller mer detaljerade nationella regler i överensstämmelse med unionsrätten som syftar till att främja gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur eller möjliggöra en effektivare och snabbare utbyggnad av ny fysisk infrastruktur genom att komplettera eller gå längre än de rättigheter och skyldigheter som fastställs i denna förordning och tillhandahålla lösningar för att uppnå dess mål. Medlemsstaterna skulle till exempel kunna anta sådana striktare eller mer detaljerade regler för att förkorta tidsfristerna för att bevilja eller avslå tillstånd som krävs för utbyggnad, införa kompletterande undantag för tillstånd, utvidga bestämmelserna om samordning av bygg- och anläggningsprojekt till privatfinansierade projekt eller kräva att mer information om fysisk infrastruktur eller planerade bygg- och anläggningsprojekt lämnas till en central informationspunkt i elektroniskt format, utvidga bestämmelserna om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur till privatägda byggnader liksom införa ytterligare åtgärder för att påskynda tillståndsförfaranden, förutsatt att de inte strider mot unionsrätten, inbegripet bestämmelserna i denna förordning.
- (12) För att säkerställa rättssäkerhet, bland annat när det gäller särskilda regleringsåtgärder som införts enligt del II avdelning II kapiten II-IV i direktiv (EU) 2018/1972, kommissionens direktiv 2002/77/EG (*) och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2555 (*), bör bestämmelserna i de direktiven ha företräde framför denna förordning. Denna förordning påverkar inte de nationella regleringsmyndigheternas möjlighet att behålla eller införa
- (*) Kommissionens rekommendation (EU) 2020/1307 av den 18 september 2020 om en gemensam verktygslåda för unionen för att minska kostnaderna för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet och säkerställa snabb och investeringsvänlig tillgång till 5G-radiospektrum, för att främja konnektivitet till stöd för den ekonomiska återhämtningen från covid-19-krisen i unionen (EUT L 305, 21.9.2020, s. 33).
- (*) Kommissionens direktiv 2002/77/EG av den 16 september 2002 om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (EGT L 249, 17.9.2002, s. 21).
- (*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2555 av den 14 december 2022 om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen, om ändring av förordning (EU) nr 910/2014 och direktiv (EU) 2018/1972, och om upphävande av direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet) (EUT L 333, 27.12.2022, s. 80).

åtgärder som inte omfattas av tillämpningsområdet för denna förordning, såsom tillräddesskyldigheter för ledningar i byggnader, i enlighet med direktiv (EU) 2018/1972.

- (13) Det kan vara betydligt effektivare för operatörer, särskilt nya aktörer, att återanvända befintlig fysisk infrastruktur, inbegripet annan allmännyttig infrastruktur, för att bygga ut nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter. Detta gäller särskilt i områden där det inte finns något lämpligt elektroniskt kommunikationsnät eller där det kanske inte är ekonomiskt genomförbart att bygga ny fysisk infrastruktur. Dessutom kan synergier mellan sektorer avsevärt minska behovet av bygg- och anläggningsprojekt i samband med utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet. Denna återanvändning kan också minska de sociala och miljömässiga kostnaderna i samband med dessa arbeten, såsom föroreningar, buller och trafikstockningar. Därför bör denna förordning inte bara tillämpas på operatörer utan även på ägare eller innehavare av nyttjanderätter till stor, samhällsomfattande fysisk infrastruktur som lämpar sig för element av elektroniska kommunikationsnät, till exempel fysiska nät för el, gas, vatten och avlopp samt dräneringssystem, uppvärmning och transporter. När det gäller rättighetsinnehavare ändrar detta inte tredje parts äganderätt eller begränsar utövandet av sådana rättigheter. I tillämpliga fall bör även hyresgästers rättigheter beaktas i detta syfte.
- (14) För att förbättra utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet på den inre marknaden bör det i denna förordning fastställas rättigheter för företag som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter (inbegripet företag av offentlig karaktär) att få tillträde till fysisk infrastruktur, oavsett var den är belägen, på rättvisa och rimliga villkor som är förenliga med det normala utövandet av äganderätten. Skyldigheten att bevilja tillträde till fysisk infrastruktur bör inte påverka rättigheterna för ägaren till den mark eller byggnad där infrastrukturen finns.
- (15) Mot bakgrund av den snabba utvecklingen när det gäller företag som främst tillhandahåller tillhörande faciliteter såsom mastföretag (*tower companies*), som spelar en allt viktigare roll som leverantörer av tillträde till fysisk infrastruktur som är lämplig för att installera element av trådlösa elektroniska kommunikationsnät, till exempel 5G, bör definitionen av *nätoperatör* utvidgas från att omfatta företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och operatörer av andra typer av nät, såsom transport, gas och elektricitet, till att även omfatta företag som tillhandahåller tillhörande faciliteter, vilka således bör komma att omfattas av alla skyldigheter och fördelar enligt denna förordning, förutom bestämmelserna om fysisk infrastruktur i byggnader och tillträde. För att säkerställa tjänsternas kontinuitet och förutsägbarhet inför den planerade utbyggnaden av tillhörande faciliteter bör juridiska personer som i första hand är verksamma som markarrendatorer eller som innehavare av andra rättigheter till mark än äganderätt, där faciliteter planeras eller har installerats i syfte att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet, eller som förvaltar arrendeavtal för markägares räkning, och operatörer i god tro förhandla om tillträde till mark och informera nationella tillsynsmyndigheter om sina avtal, inbegripet det förhandlade priset, som när så är lämpligt bör återspegla marknadsvillkoren. För att underlätta sådana diskussioner bör medlemsstaterna tillhandahålla vägledning, i synnerhet om priset för tillträde till mark.
- (16) Medlemsstaterna bör kunna utvidga de skyldigheter som fastställs i denna förordning till organ som inte omfattas av dess tillämpningsområde, såsom organisatoriska enheter som inte enligt lag tillerkänts ställning som juridisk person men som har rättskapacitet och fullt ut kan delta i ekonomiska transaktioner, eller företag som har en koncession från offentliga myndigheter.
- (17) Mot bakgrund av den låga differentieringsgraden kan den fysiska infrastrukturen i ett nät ofta rymma en stor mängd element av elektroniska kommunikationsnät samtidigt utan att det påverkar den huvudsakliga tjänst som tillhandahålls och med minimala anpassningskostnader. Dessa element omfattar även sådana som kan leverera bredbandstjänster i hastigheter på minst 100 Mbit/s i enlighet med principen om teknikneutralitet. Därför kan fysisk infrastruktur som är avsedd att endast fungera som bärande infrastruktur för andra nätelement, utan att bli ett aktivt nätelement, i princip användas för kablar, utrustning eller andra element av elektroniska kommunikationsnät, oavsett den fysiska infrastrukturens faktiska användning eller vem som äger den, säkerhetsrisker eller framtida affärsintressen för infrastrukturens ägare. Den fysiska infrastrukturen för allmänna kommunikationsnät kan i princip också användas för att rymma andra nätelement. Således bör operatörer av elektroniska kommunikationsnät i tillämpliga fall kunna ge tillträde till sina nät så att andra nät kan byggas ut. Medlemsstaterna bör kunna ange formella administrativa krav för en begäran om tillträde, exempelvis formen för en sådan begäran, eller för utkastet

till avtal eller utkastet till projekt för installation av nät med mycket hög kapacitet. Utan att det påverkar det mål av allmänintresse som eftersträvas med tillhandahållandet av huvudtjänsten bör synergieffekter mellan nätoperatörer samtidigt uppmuntras för att bidra till uppnåendet av de digitala mål som anges i beslut (EU) 2022/2481.

- (18) Om det inte finns något motiverat undantag kan fysiska infrastrukturelement som ägs eller kontrolleras av offentliga organ, inbegripet när de förvaltas av en enhet som anförtrots uppgifter på dessa offentliga organs vägnar, även om de inte ingår i ett nät, också rymma element av elektroniska kommunikationsnät och bör i sådana fall göras tillgängliga för att underlätta installation av nätelement för nät med mycket hög kapacitet, särskilt trådlösa nät. Exempel på fysiska infrastrukturelement är byggnader, inbegripet deras tak och delar av deras fasader, ingångar till byggnader och andra tillgångar, bland annat väg- och gatuutrustning såsom lyktstolpar, trafikmärken, trafikljus, annonsplaceringar och vägtullportaler, liksom buss- och spårvagnshållplatser, tunnelbane- och järnvägsstationer och tunnlar. Det är medlemsstaternas sak att, i samarbete med regionala och lokala myndigheter identifiera de specifika kategorier av fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av offentliga organ på deras territorier där tillträdesskyldigheter inte kan tillämpas, till exempel av skäl som rör arkitektoniskt, historiskt eller religiöst värde eller miljövärde, nationell säkerhet eller trafiksäkerhet. För att säkerställa allmänhetens acceptans och hållbar utbyggnad bör nätelementen i nät med mycket hög kapacitet ha minimal visuell påverkan.
- (19) Å ena sidan skulle hela områden, särskilt i landsbygdsområden, kunna bli utan konnektivitet på grund av att den offentliga sektorns infrastruktur inte medger eller inte är lämplig för installation av element av nät med mycket hög kapacitet. Å andra sidan finns det kommersiella byggnader som är det enda alternativet för att rymma sådana element. För att säkerställa konnektivitet i avlägsna områden och glesbefolkade områden och överbygga den digitala täckningsklyftan mellan landsbygdsområden och tätbebyggda områden, samtidigt som störningar av privat egendom minimeras, och där det inte finns något alternativ till att utveckla nät med mycket hög kapacitet i det berörda området, skulle medlemsstaterna, om vissa särskilda villkor är uppfyllda, kunna föreskriva att ägare av privata kommersiella byggnader i landsbygdsområden eller avlägsna områden bör bevilja operatörer tillträde till sådana byggnader till rättvisa och rimliga villkor och till priser som återspeglar marknadsvillkoren. Denna skyldighet skulle tillämpas endast om samtliga av följande villkor är uppfyllda: Det finns inte något – fast eller mobilt – nät med mycket hög kapacitet av samma typ som det som den sökande om tillträde avser att bygga ut i det berörda området och det finns ingen plan för att bygga ut ett sådant nät baserat på den information som samlats in via den centrala informationspunkten och som är tillgänglig den dag då begäran görs. Det finns ingen tillgänglig befintlig fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av nätoperatörer eller offentliga organ som är tekniskt lämplig för att rymma element i nät med mycket hög kapacitet i det berörda området.
- (20) Tillämpningen av denna förordning bör inte påverka eventuella särskilda skyddsåtgärder som behövs för att säkerställa nationell säkerhet, säkerhet och folkhälsa samt nätsäkerheten och nätens integritet, särskilt kritisk infrastruktur, enligt definitionen i nationell rätt, och för att säkerställa att den huvudsakliga tjänst som tillhandahålls av en nätoperatör eller ett offentligt organ inte påverkas, särskilt när det gäller nät som används för att tillhandahålla dricksvatten. Allmänna bestämmelser i nationell lagstiftning som förbjuder nätoperatörer att förhandla om tillträde till fysisk infrastruktur för företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter skulle dock kunna förhindra att det skapas en marknad för tillträde till fysisk infrastruktur. Sådana allmänna bestämmelser bör därför avskaffas. Samtidigt bör de åtgärder som fastställs i denna förordning inte hindra medlemsstaterna från att uppmuntra allmännyttiga operatörer att ge tillträde till infrastruktur genom att undanta intäkterna från tillträdet till deras fysiska infrastruktur vid beräkningen av slutanvändaravgifter för deras huvudsakliga verksamhet(er), i enlighet med tillämplig unionsrätt.
- (21) För att säkerställa rättssäkerhet och undvika en oproportionell börda för nätoperatörer till följd av samtidig tillämpning av två olika system för tillträde till samma fysiska infrastruktur, bör fysisk infrastruktur som omfattas av tillträdesskyldigheter som införts av nationella regleringsmyndigheter enligt direktiv (EU) 2018/1972 eller tillträdesskyldigheter som följer av tillämpningen av unionens regler om statligt stöd inte omfattas av de tillträdesskyldigheter som fastställs i denna förordning, så länge sådana tillträdesskyldigheter kvarstår. Denna förordning bör dock vara tillämplig när en nationell regleringsmyndighet har infört en tillträdesskyldighet enligt

direktiv (EU) 2018/1972 som begränsar användningen av den berörda fysiska infrastrukturen. Detta kan till exempel inträffa när en operatör som planerar att ansluta basstationer begär tillträde till befintlig fysisk infrastruktur som omfattas av tillträdesskyldigheter på marknaden för tillträde till särskild kapacitet i grossistledet i den mening som avses i kommissionens rekommendation (EU) 2020/2245 ⁽¹⁰⁾.

- (22) För att säkerställa proportionalitet och bevara investeringsincitamenten bör en nätoperatör eller ett offentligt organ ha rätt att vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur av objektiva och motiverade skäl. I synnerhet kan en fysisk infrastruktur för vilken tillträde har begärts vara tekniskt olämplig på grund av särskilda omständigheter, eller på grund av brist på tillgängligt utrymme eller framtida behov av utrymme som är tillräckligt påvisbara, till exempel i allmänt tillgängliga investeringsplaner. För att undvika eventuell snedvridning av konkurrensen eller eventuellt missbruk av villkoren för att vägra tillträde bör en sådan vägran vederbörligen motiveras och grundas på objektiva och detaljerade skäl. Sådana skäl skulle till exempel inte anses vara objektiva om ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät har byggt ut fysisk infrastruktur tack vare samordning av bygg- och anläggningsprojekt med en annan nätoperatör än en operatör av elektroniska kommunikationsnät och vägrar att bevilja tillträde på grund av en påstådd brist på utrymme för att rymma element av nät med mycket hög kapacitet till följd av beslut som fattats av det företag som står under dess kontroll. I ett sådant fall kan snedvridning av konkurrensen uppstå om det inte finns några andra nätt med mycket hög kapacitet i det område som potentiellt berörs av begäran om tillträde. Under särskilda omständigheter kan gemensam användning av infrastruktur äventyra säkerheten eller folkhälsan, nätens integritet och nätsäkerheten, inbegripet säkerheten i kritisk infrastruktur, eller äventyra tillhandahållandet av de tjänster som främst tillhandahålls via samma infrastruktur. Om nätoperatören redan tillhandahåller passivt fysiskt tillträde i grossistledet till elektroniska kommunikationsnät som skulle tillgodose behoven hos den som ansöker om tillträde, såsom tillträde till svartfiber eller fiber, kan tillträdet till den underliggande fysiska infrastrukturen ha negativ ekonomisk inverkan på nätoperatörens affärsmodell och investeringsincitament, och därmed hindra en snabb utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet i landsbygdsområden och avlägsna områden. Denna förordning hindrar inte medlemsstaterna från att begränsa villkoren för att vägra tillträde på grundval av att det finns ett alternativt erbjudande om tillträde till svartfiber eller fiber, om sådana produkter på den relevanta marknaden inte skulle utgöra en genomförbar alternativ metod för passivt fysiskt tillträde i grossistledet till elektroniska kommunikationsnät. En ineffektiv duplicering av nätelement i nät med mycket hög kapacitet som äventyrar initiala investeringar och investeringsplaner bör undvikas, särskilt i landsbygdsområden, där det kanske inte är ekonomiskt lönsamt med mer än ett nät med mycket hög kapacitet, utan att detta påverkar tillämpningen av direktiv 2002/77/EG, förutsatt att resultatet av ett sådant beslut förblir förenligt med principen om likabehandling. Vid bedömningen av huruvida villkoren för sådana alternativa metoder för fysiskt tillträde i grossistledet är rättvisa och rimliga bör hänsyn bland annat tas till den underliggande affärsmodellen för det företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät och som beviljar tillträde samt till behovet av att undvika varje förstärkning av endera partens betydande inflytande på marknaden, och huruvida den som tillhandahåller tillträde binder eller kombinerar detta tillträde med tjänster som inte är absolut nödvändiga.

- (23) För att bevara investeringsincitament och undvika negativa och oavsiktliga ekonomiska konsekvenser för affärsmodellen för den operatör som är först med att bygga ut fibernät till fastigheter, särskilt i landsbygdsområden, kan medlemsstaterna, om en liknande grund för avslag redan tillämpas i nationell rätt i överensstämmelse med unionsrätten, när ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät söker tillträde till det enda fibernät som finns i dess måltäckningsområde, föreskriva att den som tillhandahåller tillträde kan vägra tillträde till sin fysiska infrastruktur om denna på rättvisa och rimliga villkor tillhandahåller en genomförbar alternativ metod för aktivt tillträde i grossistledet som är lämplig för tillhandahållande av nät med mycket hög kapacitet. Ett sådant aktivt tillträde i grossistledet bör för den begärande operatören säkerställa tillgången till nät med mycket hög kapacitet och möjligheten att tillhandahålla tjänster med den kvalitet och de egenskaper som är inneboende i nät med mycket hög kapacitet och som är jämförbara med passivt tillträde, exempelvis tillträde till svartfiber eller fiber, när det gäller möjliga kvalitets- eller tjänsteegenskaper. Dessutom bör dessa genomförbara alternativa metoder för aktivt tillträde i grossistledet tillhandahållas på en icke-diskriminerande och öppen grund. För detta ändamål bör den operatör som tillhandahåller tillträde till andra

⁽¹⁰⁾ Kommissionens rekommendation (EU) 2020/2245 av den 18 december 2020 om relevanta produkt- och tjänstemarknader inom området elektronisk kommunikation vilka kan komma i fråga för förhandsreglering enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, 18.12.2020, C(2020) 8750 (EUT L 439, 29.12.2020, s. 23).

operatörer tillämpa likvärdiga villkor under likvärdiga förhållanden och tillhandahålla tjänster och information till andra operatörer på samma villkor och av samma kvalitet som operatören tillhandahåller med avseende på sina egna, eller sina dotterbolags eller partners, tjänster i syfte att garantera likabehandling och erbjuda lika möjligheter för alla operatörer, inbegripet den tillhandahållande operatören.

- (24) För att underlätta återanvändning av befintlig fysisk infrastruktur bör nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur, när operatörer begär tillträde inom ett angivet område, erbjuda gemensam användning av sina faciliteter på rättvisa och rimliga villkor, inbegripet pris, om inte tillträde vägras av objektiva och motiverade skäl. Offentliga organ bör också vara skyldiga att erbjuda tillträde på icke-diskriminerande villkor. Beroende på omständigheterna kan flera aspekter påverka villkoren för beviljandet av sådant tillträde. Sådana faktorer innefattar a) förebyggande skyddsåtgärder som införs för att begränsa den negativa inverkan på nätsäkerheten och nätens integritet, b) särskilda bestämmelser om skadeståndsansvar i händelse av skador, c) användning av offentligt stöd som beviljats för byggandet av infrastrukturen, inklusive särskilda villkor kopplade till stödet eller som föreskrivs i nationell rätt i enlighet med unionsrätten, d) förmågan att tillhandahålla infrastrukturkapacitet som uppfyller kraven på allmännyttiga tjänster, och e) restriktioner till följd av nationella bestämmelser som syftar till att skydda miljön, inbegripet att minimera infrastrukturens visuella påverkan för att säkerställa allmänhetens acceptans, samt folkhälsan eller den allmänna säkerheten eller att uppnå samhällsplaneringsmål.
- (25) Investeringar i fysisk infrastruktur för allmänna elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter bör direkt bidra till de mål som fastställs i beslut (EU) 2022/2481 och ske utan opportunistiskt beteende. Eftersom nätoperatörer, inbegripet operatörer och allmännyttiga företag, och offentliga organ omfattas av tillträdesskyldigheter bör kriterierna för att fastställa rättvisa och rimliga priser och undvika alltför höga priser bestämmas med beaktande av deras olika situationer och affärsmodeller. Till exempel bör alla som tillhandahåller tillträde ha en realistisk möjlighet att täcka kostnaderna för tillhandahållandet av tillträde till sin fysiska infrastruktur och eventuella merkostnader för underhåll och anpassning som uppstår till följd av tillträde till sådan infrastruktur. I synnerhet bör alla skyldigheter avseende tillträde till befintlig fysisk infrastruktur eller samordning av bygg- och anläggningsprojekt som åläggs operatörer, inbegripet företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller enbart tillhörande faciliteter, noggrant beakta ett antal faktorer såsom investeringarnas ekonomiska bärkraft baserat på deras riskprofil och behovet av en skälig avkastning på dessa investeringar och eventuella tidsplaner för avkastningen på investeringar. Slutligen bör fastställandet av tillträdespriser säkerställa att vederbörlig hänsyn tas till de olika affärsmodellerna hos de operatörer som i första hand tillhandahåller tillhörande faciliteter och erbjuder fysiskt tillträde till fler än en leverantör av allmänna elektroniska kommunikationsnät, med beaktande av relevant vägledning från kommissionen. I samband med att nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur fastställer priser och villkor skulle vissa befintliga avtal och kommersiella villkor som överenskommit mellan dem som ansöker om tillträde och dem som tillhandahåller tillträde kunna användas av antingen dem som tillhandahåller tillträde eller av tvistlösningsorgan som riktmärke för att avgöra om priser och villkor är rättvisa och rimliga, eftersom de återspeglar marknadspriser och marknadsvillkor vid tidpunkten då avtalet ingås. Detta bör inte påverka tvistlösningsorgans bedömning, som bland annat kan beakta att de avtal som parterna lägger fram inte uppfyller de kriterier för prissättning som föreskrivs i denna förordning.
- (26) Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur kan sakna tillräckliga resurser, tillräcklig erfarenhet eller nödvändig teknisk kunskap för att inleda förhandlingar med operatörer om tillträde. För att underlätta tillgången till dessa offentliga organs fysiska infrastruktur skulle ett organ kunna utses för att samordna begäranden om tillträde, tillhandahålla juridisk och teknisk rådgivning för förhandlingar om tillträdesvillkor och göra relevant information om sådan fysisk infrastruktur tillgänglig via en central informationspunkt. Samordningsorganet skulle också kunna stödja offentliga organ i utarbetandet av standardavtal och övervaka resultatet av och tidsåtgången för förarbetet för begäran om tillgång. Organet skulle också kunna hjälpa till om det uppstår tvister om tillträde till fysisk infrastruktur som offentliga organ äger eller kontrollerar.

- (27) För att säkerställa att medlemsstaternas strategier är konsekventa skulle kommissionen, med beaktande av de olikartade förhållandena i medlemsstaterna, i nära samarbete med Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec), kunna ge vägledning om tillämpningen av bestämmelserna om tillträde till fysisk infrastruktur, inbegripet men inte begränsat till, tillämpningen av rättvisa och rimliga villkor. Synpunkter från intressenter, nationella myndigheter och nationella tvistlösningsorgan bör vederbörligen beaktas vid utarbetandet av vägledningen för att i möjligaste mån säkerställa att sådan vägledning inte stör väletablerade principer, är i linje med nationella tvistlösningsorgans processrättsliga bestämmelser, och inte är skadlig för den fortsatta utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet. Vägledningen bör ta hänsyn till nätoperatörernas särdrag och deras affärsmodell.
- (28) Operatörerna bör på begäran ha tillgång till minimiinformation om fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt på det område som omfattas av utbyggnaden. Detta kommer att göra det möjligt för dem att effektivt planera utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet och säkerställa den effektivaste användningen av befintlig fysisk infrastruktur som lämpar sig för utbyggnad av sådana nät och planerade bygg- och anläggningsprojekt. Denna minimiinformation är en förutsättning för att bedöma möjligheterna för användning av befintlig infrastruktur eller samordna planerade bygg- och anläggningsprojekt i ett visst område samt för att begränsa skadorna på befintlig fysisk infrastruktur. Med tanke på antalet intressenter som omfattar offentligt och privat finansierade bygg- och anläggningsprojekt, beroende på vad som är tillämpligt, samt befintlig eller planerad fysisk infrastruktur och för att underlätta tillgången till denna information över sektorer och gränser bör nätoperatörer och offentliga organ som omfattas av öppenhetskrav omgående och inom tidsfristen göra sådan uppdaterad minimiinformation tillgänglig via en central informationspunkt. Detta kommer att förenkla hanteringen av begäranden om tillgång till sådan information och göra det möjligt för operatörerna att uttrycka sitt intresse av att få tillgång till fysisk infrastruktur eller samordna bygg- och anläggningsprojekt, för vilka tidsaspekten är avgörande. Miniminformationen om planerade bygg- och anläggningsprojekt bör göras tillgänglig via en central informationspunkt så snart informationen är tillgänglig för den berörda nätoperatören och, under alla omständigheter och när tillstånd krävs, senast två månader innan tillståndsansökan först lämnas in till de behöriga myndigheterna. Nätoperatörer och offentliga organ som omfattas av öppenhetskrav kan proaktivt och på frivillig basis utvidga den minimiinformation som görs tillgänglig så att den omfattar ytterligare egenskaper, såsom, när det gäller befintlig fysisk infrastruktur, i fall då medlemsstaternas inte kräver sådan, information om den fysiska infrastrukturens nyttjandegrad, om sådan finns tillgänglig, eller vägledande information om tillgången till svartfiber.
- (29) Miniminformationen bör omgående göras tillgänglig via den centrala informationspunkten på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor, så att operatörerna kan lämna in sin begäran om information. Den centrala informationspunkten kan bestå av ett arkiv med information i elektroniskt format, där information kan nås eller göras tillgänglig och en begäran kan göras online med hjälp av digitala verktyg, såsom webbsidor, digitala applikationer och digitala plattformar. Den information som görs tillgänglig får begränsas för att säkerställa nätsäkerheten och nätens integritet, särskilt för kritisk infrastruktur eller nationell säkerhet, eller för att skydda legitima drifts- och affärshemligheter. Den centrala informationspunkten behöver inte vara värd för informationen under förutsättning att den säkerställer att den tillhandahåller sammankoppling med andra digitala verktyg, såsom webbportaler, digitala plattformar, databaser eller digitala applikationer, där informationen lagras. Olika modeller för en och samma centrala informationspunkt kan därför övervägas. Den centrala informationspunkten kan tillhandahålla ytterligare funktioner, såsom tillgång till ytterligare information eller stöd vid behandlingen av en begäran om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur eller om samordning av bygg- och anläggningsprojekt.
- (30) Om begäran är rimlig, i synnerhet om så krävs för att dela befintlig fysisk infrastruktur eller samordna bygg- och anläggningsprojekt, bör operatörer ges möjlighet att genomföra undersökningar på plats och begära information om planerade bygg- och anläggningsprojekt på öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor och utan att det påverkar de skyddsåtgärder som antagits för att säkerställa nätsäkerheten och nätens integritet, skyddet av konfidentialiteten samt drifts- och affärshemligheter.
- (31) Avancerad insyn i planerade bygg- och anläggningsprojekt via centrala informationspunkter bör uppmuntras. Detta kan göras genom att operatörerna omdirigeras till sådan information när den finns tillgänglig. Insynen kan också upprätthållas genom att tillståndsansökningar görs beroende av att information om planerade bygg- och anläggningsprojekt först görs tillgänglig via en central informationspunkt.

- (32) Medlemsstaternas utrymme för skönmässig bedömning när det gäller att fördela funktionerna för de centrala informationspunkterna till mer än ett behörigt organ bör inte påverka deras förmåga att effektivt fullgöra dessa uppgifter. Om mer än en central informationspunkt inrättas i en medlemsstat bör en enda nationell digital ingångspunkt som består av ett gemensamt användargränssnitt säkerställa smidig åtkomst till alla centrala informationspunkter på elektronisk väg. Den centrala informationspunkten bör vara helt digitaliserad och ge enkel tillgång till relevanta digitala verktyg. Detta skulle göra det möjligt för nätoperatörer och offentliga organ att utöva sina rättigheter och uppfylla de skyldigheter som fastställs i denna förordning, vilket inbegriper snabb tillgång till minimiinformation om befintlig fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt, elektroniska administrativa förfaranden för beviljande av tillstånd och ledningsrätter samt information om tillämpliga villkor och förfaranden. Som en del av denna minimiinformation bör den centrala informationspunkten ge tillgång till georefererad information om var befintlig fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt är belägna. För att underlätta sådan tillgång bör medlemsstaterna tillhandahålla automatiserade digitala verktyg för inlämning av georefererad information och konverteringsverktyg till de understödda dataformaten. Sådana verktyg skulle kunna göras tillgängliga för de nätoperatörer och offentliga organ som ansvarar för att tillhandahålla denna information via den centrala informationspunkten. Om georefererade lokaliseringssuppgifter är tillgängliga via andra digitala verktyg, såsom Inspire-geoportalen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG⁽¹⁾, skulle den centrala informationspunkten dessutom kunna ge användarvänlig tillgång till denna information.
- (33) För att säkerställa proportionalitet och säkerhet kan kravet att göra information om befintlig fysisk infrastruktur tillgänglig via en central informationspunkt frångås av samma skäl som de som motiverar ett avslag på en begäran om åtkomst. Dessutom kan tillgängliggörande av information om befintlig fysisk infrastruktur via en central informationspunkt i mycket specifika fall vara betygande eller oproportionellt för nätoperatörer och offentliga organ. Detta kan till exempel falla när kartläggningen av relevanta tillgångar ännu inte är tillgänglig och när det skulle vara mycket kostsamt eller där begäranden om tillträde förväntas vara mycket få i vissa områden i en medlemsstat eller med avseende på viss specifik fysisk infrastruktur. Om det på grundval av en kostnads-nyttoanalys förefaller oproportionellt att tillhandahålla information bör nätoperatörer och offentliga organ inte vara skyldiga att göra sådan information tillgänglig. Medlemsstaterna bör genomföra en sådan kostnads-nyttoanalys efter samråd med intressenter om efterfrågan på tillträde till befintlig fysisk infrastruktur, och analysen bör uppdateras regelbundet. Samrådsprocessen och dess resultat bör göras tillgängliga för allmänheten via en central informationspunkt.
- (34) För att säkerställa enhetlighet bör de behöriga organ som utför en central informationspunkts funktioner, de nationella regleringsmyndigheter som fullgör sina uppgifter enligt direktiv (EU) 2018/1972 eller andra behöriga myndigheter, såsom nationella, regionala eller lokala myndigheter med ansvar för fastighetsregister eller genomförandet av direktiv 2007/2/EG, beroende på vad som är lämpligt, samråda och samarbeta med varandra. Syftet med ett sådant samarbete bör vara att minimera ansträngningarna för att uppfylla öppenhetskraven för nätoperatörer och offentliga organ, inbegripet företag som anses ha betydande inflytande på marknaden (*significant market power, SMP*) (*SMP-operatörer*), för att göra information om deras fysiska infrastruktur tillgänglig. Om det behövs annan data avseende SMP-operatörens fysiska infrastruktur bör detta samarbete leda till att användbara sammanlänknings- och synergier upprättas mellan den SMP-relaterade databasen och den centrala informationspunkten och proportionell gemensam praxis för datainsamling och tillhandahållande av data för att leverera resultat som är lätta att jämföra. Samarbetet bör också syfta till att underlätta tillgången till information om fysisk infrastruktur, mot bakgrund av nationella förhållanden. Om lagstadgade skyldigheter ändras eller upphävs bör de berörda parterna kunna komma överens om de bästa lösningarna för att anpassa insamlingen och tillhandahållandet av data om fysisk infrastruktur till de nyligen tillämpliga lagstadgade kraven.
- (35) Medlemsstaterna bör kunna besluta att öppenhetskravet vid samordning av bygg- och anläggningsprojekt inte ska tillämpas på typer av bygg- och anläggningsprojekt som avser nationell kritisk infrastruktur eller av skäl som rör nationell säkerhet enligt vad som fastställs av medlemsstaterna. Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer bör kunna besluta att öppenhetskravet vid samordning av bygg- och anläggningsprojekt inte ska gälla för typer av bygg- och anläggningsprojekt som har begränsad omfattning och för de nödsituationer som identifierats av medlemsstaterna. Detta kan vara fallet för bygg- och anläggningsprojekt som utförs om en risk för fara för allmänheten har uppstått till följd av processer som verkar nedbrytande på

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/2/EG av den 14 mars 2007 om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire) (EUT L 108, 25.4.2007, s. 1).

anläggningsarbeten och tillhörande anläggningar, vilka orsakas av destruktiva naturliga eller mänskliga faktorer, och som behövs för att göra dem säkra eller för att riva dem. Av öppenhetsskäl bör medlemsstaterna göra de typer av bygg- och anläggningsprojekt som omfattas av dessa omständigheter tillgängliga via en central informationspunkt.

- (36) För att säkerställa betydande besparingar och minimera olägenheterna i det område som påverkas av utbyggnaden av nya elektroniska kommunikationsnät bör det vara förbjudet med regleringsbegränsningar vilka som en allmän regel förhindrar att nätoperatörer förhandlar om avtal om samordning av bygg- och anläggningsprojekt för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet. Om bygg- och anläggningsprojekt inte finansieras med offentliga medel bör denna förordning inte påverka nätoperatörernas möjligheter att ingå överenskommelser om samordning av bygg- och anläggningsprojekt i enlighet med sina egna investeringsplaner och affärsplaner och vid den tidpunkt de väljer.
- (37) Medlemsstaterna bör maximera resultaten av bygg- och anläggningsprojekt som helt eller delvis finansieras med offentliga medel, genom att utnyttja de positiva externa effekterna av dessa arbeten inom olika sektorer och säkerställa lika möjligheter att dela tillgänglig och planerad fysisk infrastruktur för att bygga ut nät med mycket hög kapacitet. Huvudsyftet med bygg- och anläggningsprojekt som finansieras med offentliga medel bör inte påverkas negativt. Snabba och rimliga krav på samordning av utbyggnaden av element av nät med mycket hög kapacitet bör dock tillgodose av den nätoperatör som utför de berörda bygg- och anläggningsprojekten direkt eller indirekt, till exempel genom en underleverantör, på proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. Till exempel bör den begärande operatören täcka eventuella ytterligare kostnader, inbegripet sådana som orsakas av förseningar, och göra så få ändringar som möjligt av de ursprungliga planerna. Sådana bestämmelser bör inte påverka medlemsstaternas rätt att reservera kapacitet för elektroniska kommunikationsnät ens om specifika begäranden saknas. Detta skulle göra det möjligt för medlemsstaterna att tillgodose den framtida efterfrågan på fysisk infrastruktur för att maximera värdet av bygg- och anläggningsprojekt eller vidta åtgärder som ger liknande rättigheter för operatörer av andra typer av nät, såsom transport, gas eller el, att samordna bygg- och anläggningsprojekt.
- (38) I vissa fall, särskilt när det gäller utbyggnad i landsbygdsområden, avlägsna områden eller områden med låg befolkningstäthet, kan skyldigheten att samordna bygg- och anläggningsprojekt äventyra den ekonomiska bärkraften för utbyggnaden och på sikt avskräcka från investeringar som görs på marknadsvillkor. En begäran till ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät om samordning av bygg- och anläggningsprojekt skulle därför kunna anses vara orimlig under särskilda omständigheter. Så skulle kunna vara fallet särskilt om det begärande företaget som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät inte har meddelat sin avsikt att bygga ut nät med mycket hög kapacitet i området, som en ny utbyggnad, en uppgradering eller en utvidgning av ett nät, och det har funnits en prognos eller inbjudan att tillkänna en avsikt att bygga ut nät med mycket hög kapacitet i utsedda områden (enligt artikel 22 i direktiv (EU) 2018/1972) eller ett offentligt samråd enligt unionens regler om statligt stöd. Om fler än en av dessa prognoser, inbjudningar och/eller offentliga samråd har ägt rum bör endast avsaknaden av intresseanmälan vid det senaste tillfället, som omfattar den period under vilken begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt görs, beaktas. För att säkerställa möjligheten att i framtiden få tillräde till den utbyggda infrastrukturen bör det företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät som utför bygg- och anläggningsprojekten garantera att det kommer att bygga ut fysisk infrastruktur med tillräcklig kapacitet, med beaktande av de kapacitetskrav som ställs av det företag som begärt samordning av bygg- och anläggningsprojekt och de riktlinjer som Berec tillhandahåller i nära samarbete med kommissionen. Detta påverkar inte tillämpningen av de regler och villkor som är knutna till tilldelningen av offentliga medel och tillämpningen av reglerna om statligt stöd.
- (39) Medlemsstaterna bör kunna besluta att inte tillämpa bestämmelserna i denna förordning om samordning av bygg- och anläggningsprojekt, inbegripet öppenhet, på bygg- och anläggningsprojekt som har begränsad omfattning, till exempel i fråga om värde, storlek eller varaktighet. Detta kan till exempel gälla bygg- och anläggningsprojekt som varar mindre än ett visst antal timmar, använder minimalt påverkande teknik såsom microtrenching eller är av brådskande karaktär.
- (40) För att säkerställa att strategierna är konsekventa bör Berec, med beaktande av de olikartade förhållandena i medlemsstaterna, i nära samarbete med kommissionen, senast 18 månader från dagen för ikraftträdande av denna förordning tillhandahålla vägledning om tillämpningen av bestämmelserna om samordning av bygg- och anläggningsprojekt.

- (41) Effektiv samordning kan bidra till att minska kostnader och förseningar samt avbrott i utbyggnaden, som kan orsakas av problem på plats. Ett exempel där samordning av bygg- och anläggningsprojekt kan ge tydliga fördelar är sektorsövergripande projekt inom, men inte begränsat till, transeuropeiska energinät (TEN-E) och transeuropeiska transportnät (TEN-T), exempelvis för att bygga ut 5G-korridorer längs transportleder, såsom väg, järnväg och inre vattenvägar. Dessa projekt kan ofta också kräva samordning av utformningen eller gemensam utformning som bygger på tidigt samarbete mellan projektdeltagarna. Som ett led i den gemensamma utformningen kan de berörda parterna i förväg komma överens om hur den fysiska infrastrukturen ska byggas ut och vilken teknik och utrustning som ska användas, innan bygg- och anläggningsprojekten samordnas. Begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt bör därför lämnas in så snart som möjligt.
- (42) Ett antal olika tillstånd för utbyggnad av delar av elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter kan vara nödvändiga för att skydda unionens och medlemsstaternas allmänna intressen. Dessa kan omfatta grävning, byggande, stadsplanering, miljötillstånd och andra tillstånd samt ledningsrätter. Antalet tillstånd och ledningsrätter som krävs för utbyggnad av olika typer av elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter och utbyggnadens lokala karaktär kan innebära tillämpning av olika förfaranden och villkor, vilket kan orsaka svårigheter vid nätutbyggnaden. För att underlätta utbyggnaden bör därför alla regler om villkor och förfaranden för beviljande av tillstånd och ledningsrätter strömlinjeformas och vara konsekventa på nationell nivå i möjligaste mån, samtidigt som varje behörig myndighets rätt att vara involverad och bibehålla sina beslutsbefogenheter i enlighet med subsidiaritetsprincipen bevaras. De relevanta behöriga myndigheterna bör göra informationen om de förfaranden och allmänna villkor som är tillämpliga på beviljandet av tillstånd för bygg- och anläggningsprojekt samt ledningsrätter tillgänglig via centrala informationspunkter. Detta kan minska komplexiteten och öka effektiviteten och öppenheten för alla operatörer, särskilt nya och mindre operatörer som inte är verksamma inom området. Dessutom bör operatörerna ha rätt att lämna in sina ansökningar om tillstånd och ledningsrätter i elektroniskt format via en central informationspunkt. Dessa företag bör också kunna hämta information i elektroniskt format om status för sina ansökningar och om huruvida de har beviljats eller avslagits.
- (43) Tillståndsförfaranden bör inte utgöra omotiverade hinder för investeringar eller skada den inre marknaden. Medlemsstaterna bör därför säkerställa att ett beslut om huruvida tillstånd ska beviljas för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter görs tillgängligt inom fyra månader från dagen för mottagandet av en tillståndsansökan eller den tidsfrist som fastställts enligt nationell rätt, beroende på vilken period som är kortast. Medlemsstaterna uppmuntras att införa bestämmelser i sin nationella lagstiftning så att behöriga myndigheter kan bevilja eller neka tillstånd snabbare än vad som krävs enligt lag. Detta påverkar inte tillämpningen av andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställts för ett korrekt genomförande av förfarandet och som är tillämpliga på tillståndsförfarandet i enlighet med nationell rätt eller unionslagstiftning. De behöriga myndigheterna bör inte begränsa, hindra eller göra utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter ekonomiskt mindre attraktiv. I synnerhet bör de inte hindra förfaranden för beviljande av tillstånd och ledningsrätt från att, där så är möjligt, löpa parallellt eller kräva att verksamhetsutövarna erhåller en typ av godkännande innan de kan ansöka om andra typer av tillstånd. De behöriga myndigheterna bör motivera varje vägran att bevilja tillstånd eller ledningsrätter inom ramen för sin behörighet, på grundval av objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande och proportionella villkor.
- (44) För att undvika onödiga förseningar bör de behöriga myndigheterna avgöra om tillståndsansökan är fullständig inom 20 arbetsdagar från dagen för mottagandet. Om den behöriga myndigheten konstaterar att tillståndsansökan inte är fullständig bör den uppmäna sökanden att lämna eventuella uppgifter som saknas inom den perioden. Av skäl som rör likabehandling och öppenhet bör de behöriga myndigheterna kunna betrakta tillståndsansökningar för bygg- och anläggningsprojekt som ogiltiga om den minimiinformation som krävs enligt denna förordning inte har gjorts tillgänglig via en central informationspunkt senast två månader innan den första tillståndsansökan lämnas in till de behöriga myndigheterna. Om det utöver tillstånd krävs ledningsrätter för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet bör de behöriga myndigheterna, genom undantag från artikel 43 i direktiv (EU) 2018/1972, bevilja sådana ledningsrätter inom fyra månader från dagen för mottagandet av ansökan, utom vid expropriation. Andra ledningsrätter som inte behövs i samband med tillstånd för bygg- och anläggningsprojekt bör fortsätta att beviljas inom sex månader i enlighet med artikel 43 i direktiv (EU) 2018/1972.

- (45) För att påskynda utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet och samtidigt minska den administrativa bördan för myndigheter som beviljar tillstånd bör vissa typer av bygg- och anläggningsprojekt, såsom småskaliga bygg- och anläggningsprojekt, inte kräva förhandstillstånd. Av öppenhets- och rättssäkerhetsskäl bör medlemsstaterna identifiera dessa typer av projekt och göra denna information tillgänglig via en central informationspunkt. Undantagen från tillståndsförfaranden skulle kunna tillämpas på olika kategorier av infrastruktur (såsom master, antenner, stolpar och underjordiska ledningar) på vissa angivna villkor. De skulle också kunna tillämpas på tekniska uppgraderingar av befintliga anläggningar, underhållsarbeten och småskaliga bygg- och anläggningsprojekt, såsom microtrenching. Tillstånd bör fortfarande krävas för småskaliga bygg- och anläggningsprojekt som avser utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter av skäl som rör arkitektoniskt, historiskt eller religiöst värde eller miljövärde eller av skäl som rör allmän säkerhet, försvar, miljö eller folkhälsa eller för att skydda säkerheten i kritisk infrastruktur. Medlemsstaterna bör av öppenhetskäl identifiera dessa kategorier och offentliggöra undantagen via en central informationspunkt. De behöriga myndigheterna behöver minimiinformation för att kunna bedöma om de planerade projekten omfattas av undantagen, till exempel information om projektens start och varaktighet. Därför bör medlemsstaterna kunna kräva att operatören i fråga underrättar de behöriga myndigheterna om sin avsikt att inleda bygg- och anläggningsprojekt genom en förklaring med minimiinformation.
- (46) För att säkerställa att förfarandena för att bevilja sådana tillstånd slutförs inom rimliga tidsfrister, i enlighet med viss ny och god administrativ praxis på nationell nivå, är det nödvändigt att utarbeta principer för administrativ förenkling. Detta bör bland annat omfatta en begränsning av skyldigheten att ansöka om förhandstillstånd till fall där det är nödvändigt och införande av ett tyst godkännande från de behöriga myndigheterna efter en viss tid. Medlemsstaterna bör kunna göra undantag från bestämmelsen om tyst godkännande om de ger operatören tillgång till ett alternativt rättsmedel för den behöriga myndighetens bristande efterlevnad av den tidsfrist för utfärdande av ett beslut om tillståndsansökan som anges i unionsrätten eller nationell rätt. Ett sådant alternativt rättsmedel bör innefatta antingen en mekanism som gör det möjligt för operatören att begära ersättning för skada till följd av förseningen i förfarandet, eller en möjlighet att hänskjuta ärendet till en domstol eller en tillsynsmyndighet, och bör på operatörens begäran föregås av ett möte med den behöriga myndigheten. Medlemsstaterna bör dessutom kunna behålla eller införa ett förenklat tillståndsförfarande för kommunikationsförfaranden som kan finnas enligt nationell rätt och som är tillämpligt på utbyggnad av alla element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter. Om medlemsstaterna gör undantag från tillämpningen av bestämmelsen om tyst godkännande bör de säkerställa att ett förlikningsmöte anordnas, tillsammans med och utan att det påverkar tillämpningen av de alternativa rättsmedel som de tillhandahåller, om operatören eller den behöriga myndigheten begär detta. Mötet bör anordnas utan onödigt dröjsmål i syfte att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndet. Mötet kommer särskilt att ge tillfälle att identifiera eventuell ytterligare information och möjliga justeringar av projektet, när så är lämpligt med deltagande av andra berörda parter eller relevanta myndigheter. Medlemsstaterna kan fortfarande införa eller behålla andra alternativa åtgärder för att säkerställa att de behöriga myndigheterna iakttar tidsfristen för att bevilja eller neka tillstånd.
- (47) För att underlätta utbyggnaden av element av nät med mycket hög kapacitet bör alla avgifter för ett tillstånd, förutom ledningsrätter, begränsas till de administrativa kostnaderna i samband med behandlingen av tillståndsansökan i enlighet med de principer som fastställs i artikel 16 i direktiv (EU) 2018/1972. När det gäller ledningsrätter är artiklarna 42 och 43 i direktiv (EU) 2018/1972 tillämpliga.
- (48) För att uppnå de mål som anges i beslut (EU) 2022/2481 krävs att alla slutanvändare vid fasta anslutningspunkter senast 2030 täcks av ett gigabitnät fram till nätnanslutningspunkten och att alla befolkade områden täcks av nästa generations trådlösa höghastighetsnät med en prestanda som minst motsvarar 5G, i enlighet med principen om teknikneutralitet. Tillhandahållandet av gigabitnät till slutanvändaren bör underlättas, särskilt genom fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnader. Dragning av minikanaler i samband med uppförandet av en byggnad medför endast begränsade tilläggskostnader, medan det kan utgöra en betydande del av kostnaden för utbyggnaden av ett gigabitnät att förse byggnader med gigabitinfrastruktur. Därför bör alla nya byggnader eller byggnader som genomgår större renovering utrustas med fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnaden, vilket gör det möjligt för slutanvändarna att ansluta sig till gigabithastigheter, under förutsättning att det inte på ett oproportionerligt sätt ökar kostnaderna för renoveringsarbetena och om det är tekniskt genomförbart. Nya flerfamiljshus och flerfamiljshus som genomgår större renoveringar bör också utrustas med en accesspunkt som är lättillgänglig för

ett eller flera företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät, under förutsättning att det inte på ett oproportionerligt sätt ökar kostnaderna för renoveringsarbetena och att det är tekniskt genomförbart. Byggföretag bör dessutom sörja för att tomma kabelrör tillhandahålls från varje bostadsenhet till accesspunkten i eller utanför ett flerfamiljshus som möjliggör anslutningar fram till nätanslutningspunkterna, eller, i de medlemsstater där nätanslutningspunkten i enlighet med nationell rätt placeras utanför den specifika platsen för slutanvändarens lokaler, fram till den fysiska punkt där slutanvändaren ansluter sig till det allmänna nätet. Större renoveringar av befintliga byggnader i slutanvändarens lokaler för att förbättra energiprestandan enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU⁽¹²⁾ ger också möjlighet till modernisering genom att utrusta dessa byggnader med fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden, fiberledningar i byggnaden och, för flerfamiljshus, en accesspunkt för byggnaden.

- (49) En accesspunkt kan vara särskilt användbar för en operatör för att få tillträde till en byggnad, särskilt när det gäller flerfamiljshus, eftersom den fysiska punkten kan samla ledningarna som kopplar samman specifika slutanvändarlokalerna. För att öka konkurrensen genom att göra det möjligt för fler än ett företag att betjäna slutkunder är det viktigt att fler än en operatör utan överdriven ansträngning lätt kan nå accesspunkter för nya flerfamiljshus och flerfamiljshus som genomgår större renoveringsarbeten.
- (50) Bestämmelserna om fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnader, accesspunkt och fiberledningar i byggnaden utesluter inte förekomsten av annan typ av teknik inom samma fysiska infrastruktur i byggnaden. Dessa bestämmelser bör inte påverka rätten för byggnadsägare att utrusta byggnaden med ledningar i byggnaden utöver fiber, med ytterligare fysisk infrastruktur i byggnaden som kan hysa ledningar utöver fiber eller andra element i elektroniska kommunikationsnät.
- (51) Kostnaden för att utrusta en byggnad med fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden, en accesspunkt eller fiberledningar i byggnaden kan anses vara kostnadsmässigt oproportionerlig, närmare bestämt för nya enfamiljshus eller byggnader som genomgår större renoveringsarbeten. Detta kan grundas på objektiva grunder, såsom skräddarsydda kostnadsberäkningar, ekonomiska skäl kopplade till platsen, bevarande av kulturarvet eller miljöskalet (till exempel för särskilda kategorier av monument).
- (52) Potentiella köpare och hyresgäster skulle dra fördel av att man identifierar byggnader som är utrustade med fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden, en accesspunkt för byggnaden och fiberledningar i byggnaden och som därför har betydande kostnadsbesparingspotential. Byggnadernas fiberberedskap bör också främjas. Byggnader som är utrustade med fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden, en accesspunkt och fiberledningar i byggnaden bör därför ha rätt att, på frivillig basis och i enlighet med de förfaranden som fastställs av medlemsstaterna, erhålla märkningen "fiberfärdig" (*fibre-ready*), om medlemsstaterna har valt att införa en sådan märkning.
- (53) Företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät som bygger ut gigabitnät i ett visst område skulle kunna uppnå betydande stordriftsfördelar om de kunde terminera sitt nät vid accesspunkten genom att använda befintlig fysisk infrastruktur och återställa det påverkade området. Detta bör vara möjligt oavsett om en abonnent har uttryckt ett intresse för tjänsten vid den tidpunkten och förutsatt att inverkan på den privata egendomen minimeras, utan otillbörligt ingrepp i äganderätten. När nätet termineras vid accesspunkten är det möjligt att ansluta ytterligare en kund till betydligt lägre kostnad, särskilt via tillträde till ett fiberfärdigt vertikalt segment inuti byggnaden, om ett sådant redan finns. Detta mål uppfylls även om själva byggnaden redan är utrustad med ett gigabitnät till vilket tillträde tillhandahålls alla leverantörer av allmänna kommunikationsnät med en aktiv abonnent i byggnaden på öppet redovisade, proportionella och icke-diskriminerande villkor. Detta kan vara fallet framför allt i medlemsstater som har vidtagit åtgärder enligt artikel 44

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda (EUT L 153, 18.6.2010, s. 13).

i direktiv (EU) 2018/1972. De företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät bör i möjligaste mån avlägsna elementen i sitt nät, till exempel föråldrade kablar och utrustning, och återställa det påverkade området när avtalet med abonnenten sägs upp.

- (54) För att bidra till att säkerställa tillgången till gigabitnät för slutanvändare bör nya byggnader och byggnader som genomgått större renovering utrustas med fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden, fiberledningar i byggnaden och, när det gäller flerfamiljshus, en accesspunkt. Medlemsstaterna bör ha en viss mån av flexibilitet vad gäller uppnåendet av detta. Denna förordning syftar därför inte till att harmonisera reglerna om relaterade kostnader, inbegripet täckning av kostnaderna för att utrusta byggnader med fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden, fiberledningar i byggnaden och en accesspunkt.
- (55) I enlighet med subsidiaritetsprincipen och för att ta hänsyn till nationella förhållanden bör medlemsstaterna anta de standarder eller tekniska specifikationer som är nödvändiga för att utrusta nya byggnader eller byggnader som genomgår större renovering med fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden och fiberledningar i byggnaden, samt utrusta nya flerfamiljshus, eller flerfamiljshus som genomgått större renovering, med en accesspunkt. Dessa standarder eller tekniska specifikationer bör åtminstone innehålla specifikationer för byggnadens accesspunkt, specifikationer för fibergränssnitt, specifikationer för kablar, specifikationer för uttag, specifikationer för rör eller mikrokanaler, tekniska specifikationer som behövs för att förhindra störningar av elektriska kablar och minsta böjningsradie. Medlemsstaterna bör säkerställa efterlevnad av dessa nödvändiga standarder eller tekniska specifikationer. För att visa en sådan överensstämmelse bör medlemsstaterna fastställa förfaranden, som skulle kunna inbegripa inspektioner på plats av byggnaderna eller av ett representativt urval av dem. För att undvika ökad byråkrati i samband med de förfaranden som inrättas genom denna förordning bör medlemsstaterna dessutom ta hänsyn till de förfarandekrav som tillämpas på förfaranden i enlighet med direktiv 2010/31/EU och bör, i tillämpliga fall, överväga möjligheten att göra det möjligt att tillsammans inleda båda ansökningsförfarandena.
- (56) Med tanke på de sociala fördelarna med digital inkludering och med beaktande av de ekonomiska aspekterna av utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, där det varken finns befintlig passiv eller aktiv fiberfärdig infrastruktur som betjänar slutanvändarnas lokaler eller några alternativ för tillhandahållande av nät med mycket hög kapacitet till en abonnent, bör alla leverantörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät ha rätt att terminera sina nät i privata lokaler på egen bekostnad, under förutsättning att inverkan på privat egendom minimeras och utan otillbörligt ingrepp i äganderätten, till exempel genom att man om möjligt återanvänder befintlig fysisk infrastruktur som finns tillgänglig i byggnaden eller säkerställer ett fullständigt återställande av de påverkade områdena.
- (57) Ansökningar om tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader bör omfattas av denna förordning, medan en begäran om tillträde till fiberledningar i byggnader ska omfattas av direktiv (EU) 2018/1972.
- (58) För att säkerställa ett enhetligt tillvägagångssätt, samtidigt som hänsyn tas till de olikartade förhållandena i medlemsstaterna, bör Berec, i nära samarbete med kommissionen, inom 18 månader från den dag då denna förordning träder i kraft offentliggöra riktlinjer om villkoren för tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader, inbegripet om tillämpningen av rättvisa och rimliga villkor, och de kriterier som de nationella tvistlösningsorganen bör följa vid tvistlösning. Synpunkter från intressenter och i synnerhet nationella tvistlösningsorgan bör vederbörligen beaktas vid utarbetandet av riktlinjerna för att säkerställa att sådana riktlinjer inte skulle störa väletablerade principer, skulle vara i linje med nationella tvistlösningsorgans förfaranderegler och inte skulle vara skadliga för ytterligare utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet. Med tanke på den flexibilitet som medlemsstaterna får vid tillämpningen av dessa bestämmelser, och av effektivitetsskäl, bör Berecs riktlinjer ha en lämplig detaljnivå.
- (59) För att främja modernisering och smidighet i de administrativa förfarandena och minska kostnaderna och den tid som läggs på förfarandena för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet bör de centrala informationspunkternas tjänster utföras helt online. I detta syfte bör centrala informationspunkter ge enkel tillgång till nödvändiga digitala

verktyg, såsom webbportaler, databaser, digitala plattformar och digitala applikationer. Verktögen bör på ett effektivt sätt ge tillgång till minimiinformation om befintlig fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt samt säkerställa möjligheten att begära information. Sådana digitala verktyg bör också ge tillgång till de elektroniska administrativa förfarandena för att bevilja tillstånd och ledningsrätter och tillhörande information om tillämpliga villkor och förfaranden. Om fler än en central informationspunkt inrättas i en medlemsstat bör alla centrala informationspunkter vara lättillgängliga på elektronisk väg via en enda nationell digital ingångspunkt. Denna ingångspunkt bör ha ett gemensamt användargränssnitt som säkerställer åtkomst till de centrala informationspunkterna online. Den gemensamma nationella digitala ingången bör underlätta samverkan mellan operatörer och behöriga myndigheter som utför de centrala informationspunkternas funktioner.

- (60) Medlemsstaterna bör tillåtas att förlita sig på och vid behov förbättra digitala verktyg, såsom webbportaler, databaser, digitala plattformar och digitala applikationer som redan kan vara tillgängliga på lokal, regional eller nationell nivå för att tillhandahålla den centrala informationspunktens funktioner, förutsatt att de uppfyller de skyldigheter som fastställs i denna förordning. Detta inbegriper åtkomst via en enda nationell digital ingångspunkt och tillgång till alla funktioner som anges i denna förordning. För att följa engångsprinciperna om uppgiftsminimering och noggrannhet bör medlemsstaterna tillåtas att integrera fler digitala plattformar, databaser eller applikationer som stöder de centrala informationspunkterna, beroende på vad som är lämpligt. Till exempel kan digitala plattformar, databaser eller tillämpningar som stöder de centrala informationspunkterna för befintlig fysisk infrastruktur vara sammankopplade eller helt eller delvis integrerade med dem för planerade bygg- och anläggningsprojekt och beviljande av tillstånd. För att undvika dubbelarbete och säkerställa sömlös integration kan medlemsstaterna genomföra en bedömning av redan befintliga digitala verktyg på nationell, regional och lokal nivå och bygga vidare på bästa praxis när de utformar de centrala informationspunkterna.
- (61) För att säkerställa att de centrala informationspunkter som föreskrivs i denna förordning är effektiva bör medlemsstaterna säkerställa tillräckliga resurser samt lättillgänglig relevant information om ett visst geografiskt område. Informationen bör presenteras på rätt detaljnivå för att maximera effektiviteten med tanke på de uppgifter som tilldelats, även i det lokala fastighetsregistret. I detta hänseende kan medlemsstaterna ta ställning till eventuella synergieffekter och stordriftsfördelar med de gemensamma kontaktpunkterna enligt artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG⁽¹⁾, för att bygga vidare på befintliga strukturer och maximera fördelarna för slutanvändarna. På samma sätt bör den gemensamma digitala ingång som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724⁽²⁾ kopplas till de centrala informationspunkterna.
- (62) Kostnaderna för att inrätta den gemensamma nationella digitala ingången, de centrala informationspunkterna och de digitala verktyg som krävs för att följa bestämmelserna i denna förordning kan helt eller delvis berättiga till ekonomiskt stöd från unionsfonder, såsom Europeiska regionala utvecklingsfonden – särskilt mål: ett konkurrenskraftigare och smartare Europa genom främjande av innovativt och smart ekonomisk omvandling och regional IKT⁽³⁾, programmet för ett digitalt Europa⁽⁴⁾ – särskilt mål: utbyggnad och bästa användning av digital kapacitet och interoperabilitet och faciliteten för återhämtning och resiliens⁽⁵⁾ – pelarna om digital omvandling och smart och hållbar tillväxt för alla, inbegripet ekonomisk sammanhållning, sysselsättning, produktivitet, konkurrenskraft, forskning, utveckling och innovation samt en välfungerande inre marknad med starka små och medelstora företag, förutsatt att de uppfyller målen och kriterierna för stödberättigande.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724 av den 2 oktober 2018 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 (EUT L 295, 21.11.2018, s. 1).

⁽³⁾ Artikel 3.1 a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1058 av den 24 juni 2021 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden (EUT L 231, 30.6.2021, s. 60).

⁽⁴⁾ Artikel 8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/694 av den 29 april 2021 om inrättande av programmet för ett digitalt Europa och om upphävande av beslut (EU) 2015/2240 (EUT L 166, 11.5.2021, s. 1).

⁽⁵⁾ Artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (63) I händelse av oenighet om tekniska och kommersiella villkor under kommersiella förhandlingar om tillträde till fysisk infrastruktur eller samordning av bygg- och anläggningsprojekt bör varje part kunna begära att ett nationellt tvistlösningsorgan ålägger parterna en lösning för att undvika omotiverade avslag på begäran eller införande av orimliga villkor. När tvistlösningsorganet fastställer priser för beviljande av tillträde till befintlig fysisk infrastruktur eller kostnadsdelning för samordnade bygg- och anläggningsprojekt bör det säkerställa att den som tillhandahåller tillträde och de nätpåverkare som planerar bygg- och anläggningsprojekt har en rimlig möjlighet att täcka sina kostnader för att ge tillträde till sin fysiska infrastruktur eller samordna sina planerade bygg- och anläggningsprojekt. Detta bör ta hänsyn till lämplig vägledning från kommissionen eller Bereds riktlinjer, eventuella särskilda nationella villkor, eventuella tariffstrukturer som införts och eventuella tidigare åtgärder som vidtagits av en nationell regleringsmyndighet. Tvistlösningsorganet bör också ta hänsyn till hur det begärda tillträdet eller samordningen av planerade bygg- och anläggningsprojekt påverkar den affärsplan som läggs fram av den som tillhandahåller tillträde eller den eller de nätpåverkare som planerar bygg- och anläggningsprojekt, inbegripet deras investeringar som gjorts eller planeras, särskilt investeringar i den fysiska infrastruktur som begäran avser.
- (64) För att undvika förseningar i nätutbyggnaden bör det nationella tvistlösningsorganet lösa tvister i god tid och under alla omständigheter inom fyra månader från dagen för mottagandet av begäran om att lösa en tvist när det gäller tvister om tillträde till befintlig fysisk infrastruktur och en månad när det gäller insyn i fysisk infrastruktur, samordning av planerade bygg- och anläggningsprojekt och insyn i planerade bygg- och anläggningsprojekt. Exceptionella omständigheter som motiverar en försening i lösningen av en tvist kan ligga utanför tvistlösningsorganens kontroll, såsom otillräcklig information eller dokumentation som är nödvändig för att fatta ett beslut, inbegripet synpunkter från andra behöriga myndigheter som behöver rådfrågas eller ärendets stora komplexitet.
- (65) Om det uppstår tvister om tillträde till den fysiska infrastrukturen, planerade bygg- och anläggningsprojekt eller information om dessa för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet bör tvistlösningsorganet ha befogenhet att lösa sådana tvister genom ett bindande beslut. Ett sådant organs beslut bör under inga omständigheter påverka möjligheten för någon av parterna att hänskjuta ärendet till en domstol eller att genomföra en föregående eller parallell förlikningsmekanism till den formella tvistlösningsprocessen, vilket skulle kunna ske i form av medling eller en ytterligare förhandlingsrunda. För att säkerställa öppenhet och förutsägbarhet och förbättra verkställigheten och förtroendet för tvistlösningsmekanismerna bör de nationella tvistlösningsorganen offentliggöra sitt beslut samtidigt som principerna om konfidentialitet och affärshemligheter respekteras, och de centrala informationspunkterna bör säkerställa tillgång till dessa beslut.
- (66) Bestämmelserna i direktiv 2014/61/EU om tvistlösning fortsätter att gälla för alla tvistlösningsförfaranden som inlemts i enlighet med det direktivet.
- (67) I linje med subsidiaritetsprincipen bör denna förordning inte påverka medlemsstaternas möjlighet att fördela regleringsuppgifterna till de myndigheter som är bäst lämpade för att utföra dem i enlighet med det nationella konstitutionella systemet för tilldelning av behörigheter och befogenheter och med de krav som fastställs i denna förordning. För att minska den administrativa bördan bör medlemsstaterna tillåtas att utse ett befintligt organ eller behålla de behöriga organ som redan utsetts i enlighet med direktiv 2014/61/EU. Information om de uppgifter som tilldelats det behöriga organet eller de behöriga organen bör göras tillgänglig via en central informationspunkt och anmälas till kommissionen, såvida detta inte redan gjorts i enlighet med direktiv 2014/61/EU. Medlemsstaternas utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att fördela den centrala informationspunktens funktioner till fler än ett behörigt organ bör inte påverka deras förmåga att effektivt fullgöra dessa uppgifter.
- (68) Det utsedda nationella tvistlösningsorganet och det behöriga organ som utför den centrala informationspunktens uppgifter bör säkerställa opartiskhet, oberoende och strukturell åtskillnad gentemot de berörda parterna och bör utöva sina befogenheter på ett opartiskt och öppet sätt och i lämplig tid och ha lämplig kompetens och lämpliga resurser. Nationella tvistlösningsorgan bör agera oberoende och objektivt och får inte begära eller ta emot instruktioner från något annat organ när de fattar beslut om de tvister som föreläggs dem.

- (69) Medlemsstaterna bör föreskriva lämpliga, effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner vid bristande efterlevnad av denna förordning eller av ett bindande beslut som antagits av de behöriga organen, inbegripet fall där en nätoperatör eller ett offentligt organ medvetet eller på ett grovt och oaksamt sätt lämnar vilseledande, felaktig eller ofullständig information via en central informationspunkt.
- (70) Eftersom målen för denna förordning, som syftar till att underlätta utbyggnaden av fysisk infrastruktur som lämpar sig för nät med mycket hög kapacitet i hela unionen på ett sätt som främjar den inre marknaden, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna på grund av kvarvarande skillnader ifråga om strategier och det långsamma och ineffektiva införlivandet av direktiv 2014/61/EU, utan snarare, på grund av omfattningen av den nätutbyggnad och de investeringar som krävs, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i EU-fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (71) Denna förordning påverkar inte medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet eller deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner, särskilt med avseende på allmän säkerhet, territoriell integritet och upprätthållande av lag och ordning.
- (72) Denna förordning är förenlig med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Denna förordning syftar särskilt till att säkerställa full respekt för rätten till skydd för privatlivet och skydd av affärshemligheter, näringsfriheten, äganderätten och rätten till ett effektivt rättsmedel. Denna förordning måste tillämpas i enlighet med dessa rättigheter och principer.
- (73) Denna förordning innehåller bestämmelser som omfattar alla ämnesområden som omfattas av direktiv 2014/61/EU, som därför bör upphävas. Med tanke på den uppskjutna tillämpningen av vissa bestämmelser om öppenhet och insyn, tillståndsförfaranden, fysisk infrastruktur i byggnader och digitalisering av centrala informationspunkter bör dock vissa bestämmelser i direktiv 2014/61/EU kvarstå till dess att motsvarande bestämmelser i denna förordning börjar tillämpas. Till exempel bör nätoperatörer och offentliga organ förbli skyldiga att, i enlighet med artikel 4.2 och 4.3 och artikel 4.4 första meningen i direktiv 2014/61/EU, tillgängliggöra information om befintlig fysisk infrastruktur via en central informationspunkt så att den omgäende kan vara tillgänglig till dess att de relevanta bestämmelserna i denna förordning är tillämpliga.
- (74) En period på 18 månader mellan dagen för ikraftträdandet och dagen för tillämpning av denna förordning syftar till att ge medlemsstaterna tillräckligt med tid för att säkerställa att deras nationella lagstiftning inte innehåller några hinder för en enhetlig och effektiv tillämpning av denna förordning. För att säkerställa att medlemsstaterna har tillräckligt med tid för att införa nya system och följa de nya bestämmelser som införs genom denna förordning bör vissa bestämmelser om öppenhet och insyn avseende befintlig fysisk infrastruktur och planerade bygg- och anläggningsprojekt, om digitalisering av centrala informationspunkter och om deras roll när det gäller att strömlinjeforma tillståndsförfarandena och om fysisk infrastruktur i byggnader, genom undantag från detta tillämpningsdatum, tillämpas i ett senare skede. Exempelvis bör skyldigheten att utrusta nya byggnader eller byggnader som genomgått större renovering med fiberfärdig fysisk infrastruktur och fiberledningar i byggnader bli obligatorisk från och med 21 månader efter den dag då denna förordning träder i kraft, och offentliga organ bör tillgängliggöra information om befintlig fysisk infrastruktur via den centrala informationspunkten i elektroniskt format från och med 24 månader från den dag då denna förordning träder i kraft, medan nätoperatörer fortsatt bör omfattas av den skyldighet som redan tillämpas i enlighet med direktiv 2014/61/EU. Även om bestämmelserna om öppenhet och insyn avseende minimiinformation om planerade bygg- och anläggningsprojekt, inbegripet georefererad lokalisering, kräver en längre period, från och med 24 månader efter den dag då denna förordning träder i kraft, för att göra det möjligt för medlemsstaterna att säkerställa att de relevanta centrala informationspunkterna gör lämpliga digitala verktyg tillgängliga, kommer de befintliga centrala informationspunkterna att fortsätta att användas enligt artikel 6.1, 6.2 och 6.3 i direktiv 2014/61/EU. Detsamma gäller för de relevanta undantag som fastställs i medlemsstaterna i enlighet med artikel 6.5 i direktiv 2014/61/EU. Medlemsstaterna ska upphäva nationella bestämmelser som överlappar med denna förordning eller som står i strid med den innan varje bestämmelse börjar tillämpas. När det gäller antagandet av ny lagstiftning under denna period följer det av artikel 4.3 i EU-fördraget att medlemsstaterna har en skyldighet till lojalt samarbete som innebär att de inte ska vidta åtgärder som skulle strida mot framtida unionsbestämmelser.

- (75) Genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971⁽¹⁸⁾, infördes, bland annat, och genom en ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120⁽¹⁹⁾, åtgärder som reglerar slutkundspriserna för kommunikation inom EU. Åtgärderna syftade till att säkerställa att konsumenterna inte debiteras alltför höga priser för nummerbaserad interpersonell kommunikation som originerar i den medlemsstat där deras nationella leverantör är etablerad och som terminerar i ett fast nummer eller mobilnummer i en annan medlemsstat. I enlighet med proportionalitetsprincipen gick inte denna åtgärd utöver vad som var nödvändigt för att uppnå dessa mål. Åtgärderna trädde i kraft den 15 maj 2019 för en period på fem år till och med den 14 maj 2024. Genom förordning (EU) 2018/1971 infördes definitioner av reglerad kommunikation inom EU och nummerbaserad interpersonell kommunikation i förordning (EU) 2015/2120 och ändrades förordning (EU) 2015/2120 genom att slutkundsavgifter för kommunikation inom EU fastställdes och det föreskrevs att dessa slutkundsavgifter skulle upphöra att gälla den 14 maj 2024.
- (76) Taken för slutkundspriserna, som trädde i kraft i alla medlemsstater den 15 maj 2019, fastställdes till en nivå som gjorde det möjligt för leverantörer av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster att täcka sina kostnader, och därmed säkerställdes en proportionerlig intervention på marknaden för både mobil och fast kommunikation. De nationella regleringsmyndigheterna hade dessutom, och har fortfarande, befogenhet att bevilja undantag på begäran av en leverantör av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster om denna skulle påverkas betydligt mer av åtgärderna än majoriteten av de andra leverantörerna i unionen.
- (77) Den 15 maj 2023 offentliggjorde kommissionen ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar om tillämpningen av bestämmelserna om kommunikation inom EU i förordning (EU) 2018/1971, tillsammans med en Eurobarometerundersökningsrapport om internationell kommunikation inom unionen (2022 års Eurobarometerrapport). Kommissionen bedömde åtgärdernas effekter på grundval av den pågående övervakningen av genomförandet av reglerna och utbyten med intressenter och med beaktande av Berecs yttrande om förordningen om kommunikation inom EU (Berec-yttrandet). Både kommissionens bedömning och resultaten av 2022 års Eurobarometerrapport visar att unionens regler är effektiva och proportionella. Åtgärderna har avsevärt sänkt slutkundspriserna för kommunikation inom EU. På grundval av uppgifterna från Berec-yttrandet och 2022 års Eurobarometerrapport har ett betydande antal konsumenter i de flesta medlemsstater gynnats av åtgärderna, och vissa fortsätter att förlita sig på traditionell kommunikation, såsom telefonsamtal och sms-meddelanden, för kommunikation inom EU, där konsumenterna huvudsakligen kommunicerar via telefon, även om allt fler konsumenter har tillgång till nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för sina behov i fråga om kommunikation inom EU. Detta är fallet för medborgare som är 55 år eller äldre.
- (78) Dessutom har taken på slutkundspriserna varken lett till en ökning av volymen av kommunikation inom EU eller haft någon betydande negativ inverkan på leverantörerna. Sedan åtgärderna trädde i kraft har ingen leverantör av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster begärt något undantag. Resultatet av det förberedande samrådet om framtiden för marknaden för elektronisk kommunikation och dess infrastruktur, som avslutades den 19 maj 2023, bekräftar dessutom behovet av att förlänga de befintliga åtgärderna.
- (79) Med tanke på att grossistpriserna för kommunikation inom EU inte är reglerade och att det saknas överblick över transaktionskostnaderna, kan det i detta skede inte uteslutas att dessa slutkundspriser skulle öka om åtgärderna avskaffades omedelbart, och kunderna skulle kunna utsättas för mycket höga priser för kommunikation inom EU. Genom denna förordning införs därför en bestämmelse om ändring av förordning (EU) 2015/2120 för att förlänga tillämpningen av artikel 5a.1 i den förordningen.
- ⁽¹⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 av den 11 december 2018 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009 (EUT L 321, 17.12.2018, s. 1).
- ⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och förordning (EU) nr 531/2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (EUT L 310, 26.11.2015, s. 1).

- (80) Med tanke på målet att undanröja skillnaderna i slutkundspriserna mellan avgifterna för kommunikation inom EU och avgifterna för inhemsk (fast och mobil) röstkommunikation och sms-kommunikation, bör leverantörer som frivilligt beslutar att inte tillämpa tilläggsavgifter för kommunikation inom EU från och med den 1 januari 2025 undantas från tillämpningen av de högsta slutkundspriserna, med förbehåll för en policy för skälig användning, så att fördelarna med lika slutkundspriser för inhemsk kommunikation och kommunikation inom EU kan komma konsumenterna tillgodo tidigare. Policyn för skälig användning kommer att fastställas i en genomförandeakt som kommissionen bör anta senast den 31 december 2024, efter samråd med Berec.
- (81) Som ett andra steg bör leverantörer, från och med den 1 januari 2029, inte ta ut olika slutkundspriser för inhemsk kommunikation och kommunikation inom EU. Leverantörernas skyldighet att följa denna åtgärd är dock beroende av antagandet av ett antal skyddsåtgärder för leverantörerna när det gäller hållbarhet, rättvis användning och bedrägeribekämpning. Kommissionen bör anta sådana skyddsåtgärder genom en genomförandeakt senast den 30 juni 2028.
- (82) Dessutom ska den fullständiga utfasningen av tilläggsavgifter för kommunikation inom EU från och med den 1 januari 2029 föregås av en översyn av reglerna för kommunikation inom EU, som kommissionen bör genomföra senast den 30 juni 2027, efter samråd med Berec.
- (83) Som en del av översynen bör kommissionen, med stöd av Berec, bedöma de nya åtgärdernas inverkan på konsumenterna och leverantörerna, även med beaktande av den föränderliga marknadsdynamiken. Bedömningen bör omfatta utvecklingen av grossistkostnaderna, trenden för slutkundspriserna för kommunikation inom EU, utvecklingen av konsumenternas preferenser, den möjliga inverkan på de nationella marknaderna för tillhandahållande av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, särskilt på de slutkundspriser som tas ut av konsumenterna, åtgärdernas potentiella inverkan på leverantörernas intäkter, omfattningen av användningen av samt tillgängligheten och konkurrenskraften för nummerberoende interpersonella kommunikationstjänster eller andra alternativ till kommunikation inom EU samt utvecklingen av prisplanerna när det gäller kommunikation inom EU.
- (84) Bedömningen kommer att ligga till grund för kommissionens antagande av en genomförandeakt senast den 30 juni 2028 om fastställande av skyddsåtgärder för leverantörerna när det gäller hållbarhet, skälig användning och bedrägeribekämpning. Den skulle också kunna ligga till grund för ett eventuellt lagstiftningsförslag från kommissionen för att vid behov ändra åtgärderna.
- (85) I syfte att samla in uppgifter, övervaka, se över och rapportera om reglernas inverkan på kommunikation inom EU bör kommissionen, Berec, de nationella regleringsmyndigheterna och, i tillämpliga fall, andra berörda behöriga myndigheter behandla alla affärshemligheter och annan konfidentiell information som delas av leverantörerna som konfidentiella. Skyddet av konfidentiell information bör dock inte hindra de behöriga nationella myndigheterna från att i god tid utbyta sådan information.
- (86) I enlighet med proportionalitetsprincipen bör de åtgärder som är tillämpliga på kommunikation inom EU och som införs genom denna förordning vara tidsbegränsade och upphöra att gälla senast den 30 juni 2032. En sådan förlängning bör göra det möjligt för kommissionen att samla in och granska uppgifter som är relevanta för att bedöma åtgärdernas inverkan, samtidigt som det säkerställs att utsatta konsumenter skyddas från potentiellt alltför höga priser för kommunikation inom EU. Åtgärdernas upphörande sammanfaller med den dag då Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/612⁽²⁰⁾ upphör att gälla.
- (87) För att möjliggöra en skyndsam tillämpning av de åtgärder som föreskrivs i denna förordning bör den träda i kraft den tredje dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/612 av den 6 april 2022 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (EUT L 115, 13.4.2022, s. 1).

Artikel 1

Innehåll och tillämpningsområde

1. Denna förordning syftar till att underlätta och stimulera utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation genom att främja en gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur och möjliggöra en effektivare utbyggnad av ny fysisk infrastruktur så att sådana nät kan byggas snabbare och till en lägre kostnad.
2. Om någon bestämmelse i denna förordning strider mot en bestämmelse i direktiv 2002/77/EG, (EU) 2018/1972 eller (EU) 2022/2555 ska den relevanta bestämmelsen i de direktiven ha företräde.
3. I denna förordning fastställs minimikrav för uppnående av de mål som anges i punkt 1. Medlemsstaterna får behålla eller införa åtgärder i enlighet med unionsrätten som är striktare eller mer detaljerade än dessa minimikrav, om de syftar till att främja gemensam användning av befintlig fysisk infrastruktur eller möjliggöra en effektivare utbyggnad av ny fysisk infrastruktur.
4. Genom undantag från punkt 3 i den här artikeln får medlemsstaterna inte behålla eller införa de åtgärder som avses i den punkten när det gäller artikel 3.5 första stycket a–e, artikel 3.7 och 3.10, artikel 4.7, artikel 5.2 andra stycket, artiklarna 5.5, 6.2, 10.7 och 10.8.
5. Denna förordning påverkar inte medlemsstaternas ansvar för att skydda nationell säkerhet och deras befogenhet att skydda andra väsentliga statliga funktioner, inbegripet att säkerställa statens territoriella integritet och upprätthålla lag och ordning.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning ska definitionerna i direktiv (EU) 2018/1972 gälla, särskilt definitionerna av *elektroniskt kommunikationsnät*, *nät med mycket hög kapacitet*, *allmänt elektroniskt kommunikationsnät*, *nätanslutningspunkt*, *tillhörande faciliteter*, *slutanvändare*, *säkerhet för nät och tjänster*, *tillträde och operatör*.

Även följande definitioner gäller:

1. *nätoperatör*:
 - a) en operatör enligt definitionen i artikel 2.29 i direktiv (EU) 2018/1972,
 - b) ett företag som tillhandahåller en fysisk infrastruktur avsedd att tillhandahålla
 - i) en tjänst för produktion, transport eller distribution av
 - gas,
 - el (inklusive offentlig belysning),
 - uppvärmning,
 - vatten (inklusive bortskaflande eller behandling av avloppsvatten), och dräneringssystem,
 - ii) transporttjänster, inklusive järnvägar, vägar, inbegripet stadsgator, tunnlar, hamnar och flygplatser.
2. *offentligrättsligt organ*: ett organ som har samtliga följande egenskaper:
 - a) Det har särskilt inrättats för att tillgodose behov i det allmännas intresse, utan att vara av industriell eller kommersiell karaktär.
 - b) Det är en juridisk person.

- c) Det finansieras helt eller till största delen av statliga, regionala eller lokala myndigheter eller av andra offentligrättsliga organ eller står under administrativ tillsyn av sådana myndigheter eller organ, eller har ett förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan där mer än hälften av ledamöterna utses av statliga, regionala eller lokala myndigheter eller av andra offentligrättsliga organ.
3. *offentligt organ*: en statlig, regional eller lokal myndighet, ett offentligrättsligt organ eller en sammanslutning bildad av en eller flera sådana myndigheter eller ett eller flera sådana offentligrättsliga organ.
4. *fysisk infrastruktur*:
- a) nätelement som är avsett att rymma andra nätelement utan att i sig bli ett aktivt nätelement, såsom rör, master, ledningar, tillsynsbrunnar, manhål, kopplingsskåp, byggnader eller ingångar till byggnader, antenninstallationer, torn och stolpar samt byggnader, inbegripet deras tak och delar av deras fasader, eller ingångar till byggnader, och andra tillgångar, bland annat väg- och gatuutrustning, såsom lyktstolpar, trafikmärken, trafikljus, annonsplaceringar och vägtullportaler, liksom buss- och spårvagnshållplatser och tunnelbane- och järnvägsstationer,
- b) om de inte ingår i ett nät men ägs eller kontrolleras av offentliga organ: byggnader, inbegripet deras tak och delar av deras fasader, eller ingångar till byggnader, och andra tillgångar, bland annat väg- och gatuutrustning, såsom lyktstolpar, trafikmärken, trafikljus, annonsplaceringar och vägtullportaler, liksom buss- och spårvagnshållplatser och tunnelbane- och järnvägsstationer.
- Kablar, inbegripet svartfiber, liksom nätelement som används för tillhandahållandet av dricksvatten enligt definitionen i artikel 2.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 ⁽²¹⁾ räknas inte som fysisk infrastruktur i denna förordning.
5. *bygg- och anläggningsprojekt*: varje resultat av bygg- eller anläggningsarbeten vilket som helhet räcker för att fylla en ekonomisk eller teknisk funktion och involverar ett eller flera element av fysisk infrastruktur.
6. *fysisk infrastruktur i byggnader*: fysisk infrastruktur eller installationer i slutanvändarens lokaler, inklusive element under gemensamt ägande, som är avsedda för att rymma fasta och/eller trådlösa nät, när sådana accessnät kan leverera elektroniska kommunikationstjänster och koppla samman byggnadens accesspunkt med nätanslutningspunkten.
7. *fiberledningar i byggnader*: optiska fiberkablar i slutanvändarens lokaler, inklusive element under gemensamt ägande, som är avsedda att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster och koppla samman byggnadens accesspunkt med nätanslutningspunkten.
8. *fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnader*: fysisk infrastruktur i byggnader som är avsedd att rymma fiberoptiska element.
9. *större renoveringsarbeten*: bygg- eller anläggningsprojekt i slutanvändarens lokaler som omfattar strukturella ändringar av hela den fysiska infrastrukturen i byggnaden eller en betydande del av den och som i enlighet med nationell rätt kräver ett byggnadstillstånd.
10. *tillstånd*: ett uttryckligt eller underförstått beslut eller en uppsättning beslut som fattas av en eller flera behöriga myndigheter samtidigt eller efter varandra och som i enlighet med nationell rätt krävs för att ett företag ska kunna genomföra bygg- eller anläggningsprojekt som är nödvändiga för utbyggnaden av element av nät med mycket hög kapacitet.

⁽²¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten (EUT L 435, 23.12.2020, s. 1).

11. *accesspunkt*: en fysisk punkt belägen inuti eller utanför byggnaden, som är tillgänglig för företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät, där anslutning till fiberfärdig inbyggd fysisk infrastruktur tillhandahålls.
12. *ledningsrätter*: rättigheter som avses i artikel 43.1 i direktiv (EU) 2018/1972, som beviljas en operatör, att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom för att bygga ut nät med mycket hög kapacitet och tillhörande faciliteter.

Artikel 3

Tillträde till befintlig fysisk infrastruktur

1. Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska, på skriftlig begäran från en operatör, tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till dess fysiska infrastruktur enligt rättvisa och rimliga villkor, inbegripet pris, i syfte att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation eller tillhörande faciliteter. Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur ska även tillmötesgå varje sådan rimlig begäran om tillträde på icke-diskriminerande villkor. En sådan skriftlig begäran ska specificera de element av den fysiska infrastrukturen som begäran om tillträde omfattar, inbegripet specifika tidsramar. Medlemsstaterna får ange detaljerade krav avseende begärens administrativa aspekter.

2. På begäran av en operatör ska juridiska personer som i första hand är verksamma som arrendatorer eller som innehavare av andra rättigheter till mark än äganderätt, där faciliteter planeras eller har installerats i syfte att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet, eller som förvaltar arrendeavtal för markägares räkning, och operatörer i god tro förhandla om tillträde till sådan mark, inbegripet om priset, som i förekommande fall ska återspegla marknadsvillkoren, i enlighet med nationell avtalsrätt.

De operatörer och juridiska personer som avses i första stycket i denna punkt ska underrätta den nationella regleringsmyndigheten om avtal som ingåtts i enlighet med första stycket, inbegripet det överenskomna priset.

Medlemsstaterna får ge vägledning om villkoren, inbegripet priset, för att underlätta ingåendet av sådana avtal.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att ägare av privata kommersiella byggnader som inte ägs eller kontrolleras av en nätoperatör, på skriftlig begäran av en operatör, ska tillgodose rimliga begäranden om tillträde till dessa byggnader, inbegripet deras tak, för att installera element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter på rättvisa och rimliga villkor och till ett pris som återspeglar marknadsvillkoren. Före en sådan begäran från den som ansöker om tillträde ska samtliga följande villkor vara uppfyllda:

- a) Byggnaden är belägen i ett landsbygdsområde eller avlägset område enligt medlemsstaternas definition.
- b) Det finns inte något tillgängligt nät med mycket hög kapacitet – fast eller mobilt – av samma typ som den som begär tillträde avser att bygga ut i det område för vilket begäran om tillträde görs och det finns ingen plan för att bygga ut ett sådant nät enligt den information som samlats in via den centrala informationspunkten och som är tillgänglig den dag då begäran görs.
- c) Det finns inte någon fysisk infrastruktur i det område för vilket begäran om tillträde görs som ägs eller kontrolleras av nätoperatörer eller offentliga organ och som är tekniskt lämplig för att rymma element av nät med mycket hög kapacitet.

Medlemsstaterna får fastställa en förteckning över kategorier av kommersiella byggnader som av skäl som rör allmän säkerhet, försvar och hälsa får undantas från skyldigheten att tillgodose en sådan begäran om tillträde. Denna förteckning och de kriterier som ska tillämpas för att identifiera dessa kategorier ska offentliggöras via en central informationspunkt.

4. Vid fastställandet av rättvisa och rimliga villkor, inklusive priser, för beviljande av tillträde, och för att undvika alltför höga priser, ska nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur när så är relevant beakta åtminstone följande:

- a) Befintliga avtal och kommersiella villkor som överenskomits mellan operatörer som begär tillträde och nätoperatörer eller offentliga organ som beviljar tillträde till fysisk infrastruktur.

EUT L, 8.5.2024

SV

- b) Behovet av att säkerställa att den som tillhandahåller tillträdet har en realistisk möjlighet att täcka sina kostnader för tillhandahållandet av tillträde till sin fysiska infrastruktur, med hänsyn tagen till specifika nationella omständigheter, affärsm modeller och eventuella avgiftssystem som inrättats för att erbjuda en realistisk möjlighet att täcka kostnader. När det gäller elektroniska kommunikationsnät ska hänsyn också tas till eventuella korrigerande åtgärder som införs av en nationell regleringsmyndighet.
- c) Eventuella merkostnader för underhåll och anpassning som uppstår till följd av tillhandahållande av tillträde till relevant fysisk infrastruktur.
- d) Vilken inverkan det begärda tillträdet har på leverantörens affärsplan, inbegripet investeringar i den fysiska infrastruktur som begäran avser.
- e) När det specifikt gäller operatörers tillträde till fysisk infrastruktur, relevant vägledning enligt punkt 13, särskilt
- i) investeringarnas ekonomiska bärkraft baserat på deras riskprofil,
 - ii) behovet av en skälig avkastning på investeringarna och av eventuella tidsplaner för sådan avkastning på investeringarna,
 - iii) tillrådets påverkan på konkurrensen i senare led, och följaktligen på priser och avkastning på investeringar,
 - iv) avskrivningen av nåttillgångarna vid tidpunkten för begäran om tillträde,
 - v) affärskalkyler som låg till grund för investeringen vid den tidpunkt då den gjordes, särskilt investeringar i den fysiska infrastruktur som används för tillhandahållande av konnektivitet, och
 - vi) möjligheter som tidigare erbjudits den som begär tillträde att saminvestera i utbyggnaden av den fysiska infrastrukturen, särskilt enligt artikel 76 i direktiv (EU) 2018/1972, eller att sambygga den.
- f) Vid bedömningen av operatörernas behov av en skälig avkastning på investeringen som återspeglar de relevanta marknadsvillkoren, deras olika affärsm modeller, särskilt när det gäller företag som i första hand tillhandahåller tillhörande faciliteter och som erbjuder fysiskt tillträde till fler än ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät.
5. Nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur får vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur på grundval av ett eller flera av följande skäl:
- a) Den fysiska infrastruktur till vilken tillträde har begärts är inte tekniskt lämplig för att rymma något av de element av nät med mycket hög kapacitet för elektronisk kommunikation enligt punkt 1.
- b) Brist på tillgång till utrymme för de element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter som avses i punkt 1, även med beaktande av det framtida behovet av utrymme för den som tillhandahåller tillträde, när detta visats i tillräcklig utsträckning, såsom genom hänvisning till de offentligt tillgängliga investeringsplanerna eller till en konsekvent tillämpad procentandel för den kapacitet som är reserverad för framtida behov jämfört med den fysiska infrastrukturens totala kapacitet.
- c) Förekomsten av motiverade skäl som rör säkerhet, nationell säkerhet och folkhälsa.
- d) Förekomsten av vederbörligen motiverade skäl som rör integriteten och säkerheten för befintliga nät, i synnerhet när det gäller nationell kritisk infrastruktur.
- e) Förekomsten av en vederbörligen motiverad risk för att de planerade elektroniska kommunikationstjänsterna ska medföra allvarliga störningar för tillhandahållandet av andra tjänster via samma fysiska infrastruktur.

f) Tillgången till genomförbara alternativa metoder för passivt fysiskt tillträde i grossistledet till elektroniska kommunikationsnät, som är lämpliga för tillhandahållandet av nät med mycket hög kapacitet och som erbjuds på rättvisa och rimliga villkor, som tillhandahålls av samma nätoperatör eller, i det särskilda fallet med landsbygdsområden eller avlägsna områden där ett nät enbart drivs i grossistledet och ägs eller kontrolleras av offentliga organ, som tillhandahålls av operatören av ett sådant nät.

6. Medlemsstaterna får föreskriva att nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur får vägra tillträde till specifik fysisk infrastruktur om det finns genomförbara alternativa metoder för icke-diskriminerande öppet aktivt tillträde i grossistledet till nät med mycket hög kapacitet som tillhandahålls av samma nätoperatör eller samma offentliga organ, under förutsättning att båda följande villkor är uppfyllda:

- a) Sådana alternativa metoder för tillträde i grossistledet erbjuds på rättvisa och rimliga villkor, inbegripet pris.
- b) Den begärande operatörens utbyggnadsprojekt riktar sig till samma täckningsområde och det inte finns något annat fibernät för anslutning av slutanvändares lokaler som betjänar täckningsområdet.

Denna punkt ska endast tillämpas på de medlemsstater där en sådan, eller en likvärdig, möjlighet till vägran tillämpas den 11 maj 2024 i enlighet med nationell rätt i överensstämmelse med unionsrätten.

7. Om tillträde vägras enligt punkterna 5 och 6 ska nätoperatören eller det offentliga organ som äger eller kontrollerar den fysiska infrastrukturen skriftligen underrätta den som begär tillträde om de specifika och detaljerade skälen för vägran senast en månad efter dagen för mottagandet av den fullständiga begäran om tillträde, utom i fråga om nationell kritisk infrastruktur enligt definitionen i nationell rätt, för vilken det inte ska krävas några specifika och detaljerade skäl i underrättelsen till den som begär tillträde om att tillträde vägras.

8. Medlemsstaterna får inrätta eller utse ett organ för att samordna begäranden om tillträde till fysisk infrastruktur som ägs eller kontrolleras av offentliga organ, tillhandahålla juridisk och teknisk rådgivning genom förhandlingar om tillträdesvillkor och underlätta tillhandahållandet av information via en central informationspunkt enligt artikel 12.

9. Fysisk infrastruktur som redan omfattas av tillträdesskyldigheter som införts av nationella regleringsmyndigheter i enlighet med direktiv (EU) 2018/1972 eller som följer av tillämpningen av unionens regler om statligt stöd ska inte omfattas av de skyldigheter som anges i punkterna 1, 4 och 5 så länge sådana tillträdesskyldigheter är i kraft.

10. Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur eller vissa kategorier av fysisk infrastruktur får välja att inte tillämpa punkterna 1, 4 och 5 på denna fysiska infrastruktur eller dessa kategorier av fysisk infrastruktur av skäl som rör arkitektoniskt, historiskt eller religiöst värde eller miljövärde eller av skäl som rör allmän säkerhet, försvar och hälsa. Medlemsstaterna eller, i förekommande fall, de regionala och lokala myndigheterna ska identifiera sådan fysisk infrastruktur eller sådana kategorier av fysisk infrastruktur på sina territorier på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl. Förteckningen över kategorier av fysisk infrastruktur och de kriterier som tillämpas för att identifiera dem ska göras tillgänglig via en central informationspunkt.

11. Operatörer ska ha rätt att erbjuda tillträde till sin fysiska infrastruktur för utbyggnad av andra nätverk än elektroniska kommunikationsnät eller tillhörande faciliteter.

12. Trots vad som sägs i punkt 3 ska denna artikel inte påverka äganderätten för ägaren av den fysiska infrastrukturen då den inte ägs av nätoperatören eller det offentliga organet eller äganderätten för andra tredje parter, såsom markägare och ägare av privata egendomar, eller i tillämpliga fall hyresgästers rättigheter.

13. Efter samråd med intressenter, de nationella tvistlösningsorganen och andra behöriga unionsorgan eller unionsbyråer inom de relevanta sektorerna, beroende på vad som är lämpligt, och med beaktande av väletablerade principer och de olikartade förhållandena i medlemsstaterna, får kommissionen, i nära samarbete med Berec, tillhandahålla vägledning om tillämpningen av denna artikel.

Artikel 4

Öppenhet avseende fysisk infrastruktur

1. För att kunna begära tillträde till fysisk infrastruktur i enlighet med artikel 3 ska varje operatör ha rätt att på begäran få tillgång till följande minimiinformation om befintlig fysisk infrastruktur i elektroniskt format via en central informationspunkt:

- a) Georefererad lokalisering och rutt.
- b) Typ och nuvarande användning av infrastrukturen.
- c) En kontaktpunkt.

Sådan minimiinformation ska göras tillgänglig enligt proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor och under alla omständigheter senast 10 arbetsdagar efter den dag då begäran om tillgång till information lämnades in. I vederbörligen motiverade fall kan den tidsfristen förlängas en gång med fem arbetsdagar. Operatörer som begär tillträde ska informeras om alla förlängningar av tidsfristen via en central informationspunkt.

En operatör som begär tillgång till information enligt denna artikel ska ange inom vilket geografiskt område den planerar att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter.

Tillgången till minimiinformation får begränsas eller vägras under förutsättning att det är nödvändigt för att säkerställa säkerheten i vissa byggnader som ägs eller kontrolleras av offentliga organ, nätsäkerheten och nätens integritet, den nationella säkerheten, säkerheten i nationell kritisk infrastruktur, folkhälsan eller den allmänna säkerheten, eller av skäl som rör konfidentialitet eller drifts- och affärshemligheter.

2. Utöver den minimiinformation som anges i punkt 1 första stycket får medlemsstaterna kräva information om befintlig fysisk infrastruktur, såsom information om den fysiska infrastrukturens nyttjandegrad.

3. Nätoperatörer och offentliga organ ska göra åtminstone den minimiinformation som anges i punkt 1, och i tillämpliga fall den ytterligare information som anges i punkt 2, tillgänglig via en central informationspunkt och i elektroniskt format, och omgående göra alla uppdateringar av den informationen tillgängliga. Om nätoperatörerna eller de offentliga organen inte efterlever denna punkt får de behöriga myndigheterna begära att den information som saknas och som anges i punkt 1 görs tillgänglig i elektroniskt format via en central informationspunkt inom tio arbetsdagar från dagen för mottagandet av en sådan begäran, utan att det påverkar medlemsstaternas möjlighet att lägga nätoperatörer och offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur sanktioner för att de inte fullgör denna skyldighet.

4. Under en övergångsperiod på kortast möjliga tid och högst tolv månader får medlemsstaterna undanta kommuner med färre än 3 500 invånare från den skyldighet som anges i punkt 3. Medlemsstaterna ska fastställa en färdplan med tidsfrister för att göra minimiinformation enligt punkt 1 tillgänglig via en central informationspunkt i elektroniskt format. Dessa undantag och färdplanerna ska offentliggöras via en central informationspunkt. Under denna övergångsperiod ska de kommunerna säkerställa att den tillgängliga informationen kan tillgås av operatörer.

5. Nätoperatörer och offentliga organ ska på särskild begäran av en operatör tillgodose varje specifik skriftlig begäran om undersökning på plats av specifika element av deras fysiska infrastruktur. En sådan begäran ska ange vilka element av den berörda fysiska infrastrukturen som är aktuella för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter. Undersökningar på plats av de angivna elementen av den fysiska infrastrukturen ska beviljas inom en månad från dagen för mottagandet av den skriftliga begäran enligt proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor, med förbehåll för begränsningarna enligt punkt 1 fjärde stycket. Medlemsstaterna får ange detaljerade krav avseende begärens administrativa aspekter.

6. Medlemsstaterna får, på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl, identifiera den kritiska nationella infrastruktur enligt definitionen i nationell rätt eller delar av den som inte ska omfattas av de skyldigheter som fastställs i punkterna 1, 3 och 5.

SV

EUT L, 8.5.2024

7. Punkterna 1, 3 och 5 ska inte tillämpas om

- a) fysisk infrastruktur inte är tekniskt lämplig för utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter,
- b) skyldigheten att tillhandahålla information om vissa befintliga typer av fysisk infrastruktur enligt punkt 1 första stycket skulle vara oproportionerlig, på grundval av en kostnads-nyttoanalys som utförs av medlemsstaterna och ett samråd med berörda parter, eller
- c) den fysiska infrastrukturen inte omfattas av tillträdesskyldigheter i enlighet med artikel 3.10.

Motiveringen, kriterierna och villkoren för tillämpningen av sådana undantag ska offentliggöras via en central informationspunkt och anmälas till kommissionen.

8. Operatörer som får tillgång till information enligt denna artikel ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att konfidentialitet upprätthålls och drifts- och affärshemligheter skyddas. För detta ändamål ska de hålla informationen konfidentiell och endast använda den i syfte att bygga ut sina nät.

Artikel 5

Samordning av bygg- och anläggningsprojekt

1. Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer ska ha rätt att förhandla fram avtal om samordning av bygg- och anläggningsprojekt med operatörer, inbegripet om fördelningen av kostnader, i syfte att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter.

2. När offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer utför eller planerar att direkt eller indirekt utföra bygg- och anläggningsprojekt som helt eller delvis finansieras med offentliga medel ska de tillgodose varje rimlig skriftlig begäran från operatörer om samordning av dessa bygg- och anläggningsprojekt på öppet redovisade och icke-diskriminerande villkor för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter. Medlemsstaterna får ange detaljerade krav avseende begärens administrativa aspekter.

En begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt ska tillgodoses, förutsatt att samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Samordningen av bygg- och anläggningsprojekten kommer inte att medföra ytterligare kostnader som inte kan ersättas, inbegripet kostnader som orsakas av ytterligare förseningar, för nätoperatören eller det offentliga organ som äger eller kontrollerar den fysiska infrastrukturen och som ursprungligen planerade bygg- och anläggningsprojekten i fråga, utan att det påverkar de berörda parternas möjlighet att komma överens om fördelningen av kostnaderna.
- b) Nätoperatören eller det offentliga organ som äger eller kontrollerar den fysiska infrastrukturen och som ursprungligen planerar bygg- och anläggningsprojekten behåller kontrollen över samordningen av projekten.
- c) Begäran lämnas in så snart som möjligt och, när tillstånd krävs för bygg- och anläggningsprojekten, senast en månad innan det slutliga projektet lämnas till de myndigheter som beviljar tillstånd.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att en begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt som ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät gör till ett företag som ägs eller kontrolleras av offentliga organ och som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät får anses vara orimlig om bygg- och anläggningsprojekten bidrar till utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet, förutsatt att dessa nät med mycket hög kapacitet är belägna i landsbygdsområden eller avlägsna områden, att de ägs eller kontrolleras av offentliga organ och att de enbart drivs i grossistledet.

4. En begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt som görs av ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät till ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät kan anses vara orimlig om båda följande villkor är uppfyllda:

- a) Ansökan avser ett område som har omfattats av något av följande:
 - i) En prognos avseende räckvidden hos bredbandsnät, inklusive nät med mycket hög kapacitet i enlighet med artikel 22.1 i direktiv (EU) 2018/1972.

- ii) En uppmaning att tillkännage sin avsikt att bygga ut nät med mycket hög kapacitet i enlighet med artikel 22.3 i direktiv (EU) 2018/1972.
- iii) Ett offentligt samråd om tillämpningen av unionens regler om statligt stöd.
- b) Det begärande företaget har underlåtit att uttrycka sin avsikt att bygga ut nät med mycket hög kapacitet i det område som avses i led a i något av de senaste förfaranden som där förtecknas och som omfattar den period under vilken begäran om samordning görs.

Om en begäran om samordning anses orimlig på grundval av första stycket, ska det företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla allmänna elektroniska kommunikationsnät och som vägrade samordning av bygg- och anläggningsprojekt bygga ut fysisk infrastruktur med tillräcklig kapacitet för att tillgodose eventuella framtida rimliga behov av tredjepartstillträde.

5. Medlemsstaterna får, på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl, fastställa vilka typer av bygg- och anläggningsprojekt som anses ha begränsad omfattning, till exempel i fråga om värde, storlek eller varaktighet, eller rör nationell kritisk infrastruktur och som kan undantas från skyldigheten att samordna bygg- och anläggningsprojekt i enlighet med punkt 2. Motiveringen, kriterierna och villkoren för tillämpningen av undantag för sådana typer av bygg- och anläggningsprojekt ska offentliggöras via en central informationspunkt.

Medlemsstaterna får besluta att offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer inte ska tillämpa punkterna 2 och 4 på typer av bygg- och anläggningsprojekt som avser nationell kritisk infrastruktur eller av skäl som rör nationell säkerhet och som identifierats av medlemsstaterna i enlighet med första stycket i denna punkt.

Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer får besluta att inte tillämpa punkterna 2 och 4 på typer av projekt som enligt medlemsstaterna har begränsad omfattning i enlighet med första stycket i denna punkt.

6. Senast den 12 november 2025 ska Berec, efter samråd med intressenter, nationella tvistlösningsorgan och andra behöriga unionsorgan eller unionsbyråer inom de relevanta sektorerna i förekommande fall, och med beaktande av väletablerade principer och de specifika situationerna i varje medlemsstat, i nära samarbete med kommissionen, ge vägledning om tillämpningen av denna artikel, framför allt beträffande

- a) fördelningen av kostnaderna i samband med samordningen av bygg- och anläggningsprojekt enligt punkt 1,
- b) de kriterier som tvistlösningsorganen bör följa vid tvistlösning som omfattas av denna artikel, och
- c) kriterierna för att säkerställa tillräcklig kapacitet för att tillgodose överskådliga framtida rimliga behov om samordning av bygg- och anläggningsprojekten vägras enligt punkt 4.

Artikel 6

Öppenhet avseende planerade bygg- och anläggningsprojekt

1. För att möjliggöra förhandling av avtal om samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5 ska varje nätoperatör och alla offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur via en central informationspunkt göra följande minimiinformation tillgänglig i elektroniskt format:

- a) Georefererad lokalisering och typ av projekt.
- b) De element av den fysiska infrastrukturen som berörs.
- c) Beräknat startdatum för projektet och projektets varaktighet.
- d) I förekommande fall, ett beräknat datum för inlämning av det slutliga projektet till de behöriga myndigheterna för beviljande av tillstånd.
- e) En kontaktpunkt.

Nätoperatören och det offentliga organ som äger eller kontrollerar den fysiska infrastrukturen ska säkerställa att den information som avses i första stycket för planerade bygg- och anläggningsprojekt som rör dess fysiska infrastruktur är korrekt och uppdaterad och omgående görs tillgänglig via en central informationspunkt så snart som informationen är tillgänglig för nätoperatören för dess bygg- och anläggningsprojekt som är planerade under de följande sex månaderna och, under alla omständigheter och om ett tillstånd planeras, senast två månader innan den första ansökan om tillstånd lämnas in till de behöriga myndigheterna.

Operatörer ska ha rätt att på motiverad begäran få tillgång till den minimiinformation som avses i första stycket i elektroniskt format via en central informationspunkt, med angivande av inom vilket område den begärande operatören planerar att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter. Inom tio arbetsdagar från dagen för mottagandet av begäran om tillgång till information ska den begärda informationen göras tillgänglig enligt proportionella, icke-diskriminerande och öppet redovisade villkor. I vederbörligen motiverade fall kan tidsfristen förlängas en gång med fem arbetsdagar. Tillgången till minimiinformation får endast begränsas eller vägras om det är nödvändigt för att säkerställa nätsäkerheten och nätens integritet, den nationella säkerheten, säkerheten i kritisk infrastruktur, folkhälsan eller den allmänna säkerheten, eller av skäl som rör konfidentialitet eller drifts- och affärshemligheter.

2. Medlemsstaterna får, på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl, fastställa vilka typer av bygg- och anläggningsprojekt som anses ha begränsad omfattning, till exempel i fråga om värde, storlek eller varaktighet, eller rör nationell kritisk infrastruktur samt de nödsituationer eller skäl som rör den nationella säkerheten som skulle motivera att de inte omfattas av skyldigheten att tillhandahålla minimiinformation i enlighet med punkt 1. Motiveringen, kriterierna och villkoren för tillämpningen av undantag för sådana typer av bygg- och anläggningsprojekt ska offentliggöras via en central informationspunkt.

Medlemsstaterna får besluta att offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer inte ska tillämpa punkt 1 på typer av bygg- och anläggningsprojekt som avser nationell kritisk infrastruktur eller av skäl som rör den nationella säkerheten och som identifierats av medlemsstaterna i enlighet med första stycket i denna punkt.

Offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur och nätoperatörer får besluta att inte tillämpa punkt 1 på information om typer av bygg- och anläggningsprojekt som har begränsad omfattning och för nödsituationer som identifierats av medlemsstaterna i enlighet med första stycket i denna punkt.

Artikel 7

Tillståndsförfaranden och ledningsrätter

1. De behöriga myndigheterna får inte otillbörligt begränsa eller hindra utbyggnad av något element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter. Medlemsstaterna ska göra sitt bästa för att underlätta att alla regler som styr de villkor och förfaranden som är tillämpliga för beviljande av tillstånd och ledningsrätter, som krävs för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter, är enhetliga över hela det nationella territoriet.

2. De behöriga myndigheterna ska via en central informationspunkt i elektroniskt format tillgängliggöra all information om de villkor och förfaranden som gäller för beviljande av tillstånd och ledningsrätter, vilka beviljas genom administrativa förfaranden, och information om undantag från vissa eller alla tillstånd eller ledningsrätter som krävs enligt unionsrätten och nationell rätt och sätt att lämna in ansökningar i elektroniskt format och få information om ansökans status.

3. Alla operatörer ska ha rätt att via en central informationspunkt i elektroniskt format lämna in ansökningar om alla nödvändiga tillstånd eller förnyelser av dessa eller ledningsrätter och få information om sin ansökans status. Medlemsstaterna får fastställa detaljerade förfaranden för att få denna information.

4. De behöriga myndigheterna får, inom 15 arbetsdagar från mottagandet därav, avslå ansökningar om tillstånd, inbegripet för ledningsrätter, för vilka minimiinformationen inte har gjorts tillgänglig via en central informationspunkt, i enlighet med artikel 6.1 första stycket, av samma operatör som ansöker om tillståndet.

5. De behöriga myndigheterna ska bevilja eller avslå en ansökan om tillstånd, utom ledningsrätter, inom fyra månader från dagen för mottagandet av en fullständig tillståndsansökan.

De behöriga myndigheterna ska inom 20 arbetsdagar från mottagandet av ansökan fastställa huruvida ansökan om tillstånd eller ledningsrätter är fullständig. De behöriga myndigheterna ska uppmana sökanden att lämna eventuell information som saknas inom den perioden. Den behöriga myndighetens fastställande av att tillståndsansökan är fullständig får inte leda till att den sammantagna fyramånadersperioden för prövningen av tillståndsansökan, som inleds dagen för mottagandet av den fullständiga ansökan, skjuts upp eller avbryts.

Första och andra styckena påverkar inte andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av det förfarande som är tillämpligt på tillståndsförfarandet, inbegripet överklagandeförfaranden, i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt i överensstämmelse med unionsrätten, och påverkar inte de regler som ger sökanden ytterligare rättigheter eller syftar till att säkerställa snabbast möjliga beviljande av tillstånd.

Medlemsstaterna ska på förhand, via en central informationspunkt, ange och offentliggöra skälen till att den behöriga myndigheten, i undantagsfall och vederbörligen underbyggda fall, på eget initiativ kan förlänga de tidsfrister som anges i första stycket i den här punkten och i punkt 6.

En förlängning ska vara så kort som möjligt och får inte överstiga fyra månader, utom när så krävs för att uppfylla andra särskilda tidsfrister eller skyldigheter som fastställs för ett korrekt genomförande av det förfarande som är tillämpligt på tillståndsförfarandet, inbegripet överklagandeförfaranden, i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt i överensstämmelse med unionsrätten.

En förlängning får inte begäras för att erhålla saknad information som den behöriga myndigheten inte har begärt av sökanden i enlighet med andra stycket.

Varje avslag rörande ett tillstånd eller en ledningsrätt ska vara vederbörligen underbyggt på grundval av objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande och proportionella kriterier.

6. Genom undantag från artikel 43.1 a i direktiv (EU) 2018/1972 ska de behöriga myndigheterna, om det utöver tillstånd krävs ledningsrätter på, till eller under offentlig eller, i tillämpliga fall, privat egendom, med ägarens förhandstillstånd eller i enlighet med nationell rätt, för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter, bevilja sådana ledningsrätter inom fyra månader eller den tidsfrist som fastställs enligt nationell rätt, beroende på vilken period som är kortast, från och med dagen för mottagandet av en fullständig ansökan, utom vid expropriation.

7. De behöriga myndigheterna får förnya ett tillstånd som beviljats en operatör för bygg- och anläggningsprojekt som är nödvändiga för utbyggnaden av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter om bygg- och anläggningsprojektet, av objektivet motiverade skäl, inte kunde påbörjas eller slutföras innan tillståndet löpte ut. Förnyelsen av tillståndet ska beviljas utan ytterligare förfarandekrav för operatörerna.

8. Medlemsstaterna får bland annat kräva tillstånd för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter i byggnader eller platser av arkitektoniskt, historiskt, religiöst värde eller miljövärde som skyddas i enlighet med nationell lagstiftning eller när det är nödvändigt av skäl som rör den allmänna säkerheten eller säkerheten för kritisk infrastruktur eller av miljöskäl.

9. Andra tillstånd än ledningsrätter som krävs för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter ska inte omfattas av några avgifter som går utöver de administrativa kostnaderna i enlighet med tillämpliga delar av artikel 16 i direktiv (EU) 2018/1972.

10. Kommissionen ska övervaka tillämpningen av denna artikel i medlemsstaterna. I detta syfte ska medlemsstaterna vart tredje år rapportera till kommissionen om läget i fråga om genomförandet av denna artikel och om huruvida de villkor som anges däri är uppfyllda.

11. Det förfarande som fastställs i denna artikel ska gälla utan att det påverkar tillämpningen av artikel 57 i direktiv (EU) 2018/1972.

12. Denna artikel påverkar inte medlemsstaternas möjlighet att införa ytterligare bestämmelser för behöriga myndigheter för att påskynda tillståndsförfarandet.

SV

EUT L, 8.5.2024

Artikel 8

Avsaknad av ett beslut om tillståndsansökan

1. Om den behöriga myndigheten inte har fattat ett beslut inom den tillämpliga tidsfrist som anges i artikel 7.5 ska tillståndet anses vara beviljat när den tidsfristen löper ut.

Första stycket ska tillämpas under förutsättning att tillståndsförfarandet inte avser ledningsrätter. På begäran ska operatören eller eventuella parter som påverkas ha rätt att få en skriftlig bekräftelse från den behöriga myndigheten om att tillståndet, i tillämpliga fall, har beviljats implicit.

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla tredje parter som påverkas har rätt att ingripa i det administrativa förfarandet och att överklaga beslutet om beviljandet av tillstånd.

2. Medlemsstaterna får avvika från punkt 1 i denna artikel om minst ett av följande rättsmedel finns tillgängligt för tillståndsförfarandet i fråga:

a) Den operatör som har lidit skada till följd av den behöriga myndighetens bristande efterlevnad av den tillämpliga tidsfrist som fastställts i enlighet med artikel 7.5 har rätt att begära ersättning för skada i enlighet med nationell rätt.

b) Operatören får hänskjuta ärendet till en domstol eller till en tillsynsmyndighet.

3. I händelse av ett undantag enligt punkt 2 i den här artikeln ska den berörda medlemsstaten säkerställa att den behöriga myndigheten eller ett annat organ som den medlemsstaten har utsett, vid utgången av den tidsfrist som fastställts i enlighet med artikel 7.5 och utan att det påverkar operatörens rätt att omedelbart söka rättsmedel i enlighet med punkt 2 i den här artikeln, utan onödigt dröjsmål, på operatörens begäran eller på eget initiativ, ska bjuda in sökanden till ett möte för att underlätta antagandet av ett beslut om tillståndsansökan. Mötet ska sammankallas av den behöriga myndigheten senast två månader efter det att ansökan har lämnats in. Utan onödigt dröjsmål efter mötet ska den behöriga myndigheten lämna en skriftlig redogörelse för diskussionen, inbegripet de berörda parternas inställning, och indikera för operatören ett datum då ett beslut om tillståndsansökan ska fattas.

Artikel 9

Undantag från tillståndsförfarandena

1. Bygg- och anläggningsprojekt som består av något av följande ska inte omfattas av något tillståndsförfarande i den mening som avses i artikel 7, såvida inte ett sådant tillstånd krävs i enlighet med andra unionsrättsakter:

a) Reparations- och underhållsarbeten som har begränsad omfattning, till exempel i fråga om värde, storlek, inverkan och varaktighet.

b) Begränsade tekniska uppgraderingar av befintliga projekt eller installationer, med begränsad inverkan.

c) Småskaliga bygg- och anläggningsprojekt som har begränsad omfattning, till exempel i fråga om värde, storlek, inverkan eller varaktighet, och som krävs för utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet.

2. På grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl ska medlemsstaterna identifiera de typer av bygg- och anläggningsprojekt på vilka punkt 1 är tillämplig. Information om sådana typer av bygg- och anläggningsprojekt ska offentliggöras via en central informationspunkt.

3. Genom undantag från punkt 1, och med förbehåll för det förfarande som fastställs i punkt 2, får de behöriga myndigheterna kräva tillstånd för utbyggnad av element av nät med mycket hög kapacitet eller tillhörande faciliteter i följande situationer:

a) För fysisk infrastruktur eller vissa kategorier av fysisk infrastruktur som är skyddade av skäl som rör arkitektoniskt, historiskt eller religiöst värde eller miljövärde eller som av andra skäl är skyddade i enlighet med nationell rätt.

b) Om det är nödvändigt av skäl som rör allmän säkerhet, försvar, säkerhet, miljö eller folkhälsa, eller för att skydda säkerheten i kritisk infrastruktur.

4. Medlemsstaterna får kräva att operatörer som planerar att utföra sådana bygg- och anläggningsprojekt som omfattas av denna artikel underrättar de behöriga myndigheterna om sin avsikt att inleda bygg- och anläggningsprojekten innan projekten påbörjas.

Denna underrättelse får inte innebära mer än en förklaring från operatören om dennas avsikt att inleda bygg- och anläggningsprojekten och inlämnande av minimiinformation som krävs för att de behöriga myndigheterna ska kunna bedöma om dessa projekt omfattas av undantaget i punkt 3. Denna minimiinformation ska minst omfatta det datum då bygg- och anläggningsprojekten förväntas påbörjas, deras varaktighet, kontaktuppgifterna till den person som ansvarar för att utföra projekten och det område som berörs av projekten.

Artikel 10

Fysisk infrastruktur i byggnader och fiberledningar

1. Alla nya byggnader och byggnader som genomgår större renoveringsarbeten, inklusive element under gemensamt ägande, för vilka ansökningar om bygglov har lämnats in efter den 12 februari 2026 ska vara utrustade med en fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden och fiberledningar i byggnaden, inklusive anslutningar fram till den fysiska punkt där slutanvändaren ansluter till det allmänna nätet.

2. Alla nya flerfamiljshus eller flerfamiljshus som genomgår större renoveringsarbeten och för vilka ansökningar om bygglov har lämnats in efter den 12 februari 2026 ska vara utrustade med en accesspunkt.

3. Senast den 12 februari 2026 ska alla byggnader, inklusive element därav under gemensamt ägande, som genomgår större renoveringar enligt definitionen i artikel 2.10 i direktiv 2010/31/EU vara utrustade med en fiberfärdig fysisk infrastruktur i byggnaden och fiberledningar i byggnaden, inklusive anslutningar fram till den fysiska punkt där slutanvändaren ansluter till det allmänna nätet under förutsättning att det inte på ett oproportionerligt sätt ökar kostnaderna för renoveringsarbetena och att det är tekniskt genomförbart. Alla flerfamiljshus som genomgår sådana större renoveringar ska också vara utrustade med en accesspunkt.

4. Senast den 12 november 2025 ska medlemsstaterna, i samråd med berörda parter och på grundval av bästa branschpraxis, anta de relevanta standarder eller tekniska specifikationer som är nödvändiga för genomförandet av punkterna 1, 2 och 3. Dessa standarder eller tekniska specifikationer ska göra det lätt att utföra vanliga underhållsarbeten för de enskilda fiberledningar som används av varje operatör för att tillhandahålla tjänster som avser nät med mycket hög kapacitet och ska fastställa följande:

- a) Specifikationer för byggnadens accesspunkt och för fibergränssnitt.
- b) Specifikationer för kablar.
- c) Specifikationer för uttag.
- d) Specifikationer för rör eller mikrokanaler.
- e) Tekniska specifikationer som behövs för att förhindra störningar av elektriska kablar.
- f) Minsta böjningsradie.
- g) Tekniska specifikationer för kabelinstallationer.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa överensstämmelse med de standarder eller tekniska specifikationer som avses i punkt 4. För att visa en sådan överensstämmelse ska medlemsstaterna fastställa förfaranden, vilket kan inbegripa inspektion på plats av byggnaderna eller av ett representativt urval av dem.

6. Byggnader som är utrustade i enlighet med denna artikel ska ha rätt att på frivillig basis och i enlighet med de förfaranden som fastställs av medlemsstaterna erhålla märkningen "fiberfärdig" (*fibre-ready*), om medlemsstaterna har valt att införa en sådan märkning.

7. Punkterna 1, 2 och 3 ska inte tillämpas på vissa kategorier av byggnader om efterlevnaden av dessa punkter är oproportionerlig när det gäller kostnader för enskilda eller gemensamma ägare på grundval av objektiva faktorer. Medlemsstaterna ska identifiera sådana kategorier av byggnader på grundval av vederbörligen motiverade och proportionella skäl.

8. Medlemsstaterna ska, på grundval av vederbörligen underbyggda och proportionella skäl, fastställa vilka typer av byggnader, såsom särskilda kategorier av monument, historiska byggnader, militära byggnader och byggnader som används för nationella säkerhetsändamål, enligt definitionen i nationell rätt, som ska undantas från de skyldigheter som anges i punkterna 1, 2 och 3 eller för vilka dessa skyldigheter ska tillämpas med lämpliga tekniska anpassningar. Information om sådana kategorier av byggnader ska offentliggöras via en central informationspunkt.

Artikel 11

Tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader

1. Om inte annat följer av punkt 3, och utan att det påverkar äganderätt, ska varje leverantör av allmänna elektroniska kommunikationsnät ha rätt att bygga ut sitt nät på egen bekostnad fram till accesspunkten.
2. Om inte annat följer av punkt 3 ska varje leverantör av allmänna elektroniska kommunikationsnät ha rätt att få tillträde till befintlig fysisk infrastruktur i byggnader i syfte att bygga ut element av nät med mycket hög kapacitet om duplicering är tekniskt omöjlig eller ekonomiskt ineffektiv.
3. Varje innehavare av en nyttjanderätt till accesspunkten och den fysiska infrastrukturen i byggnaden ska tillgodose alla rimliga skriftliga begäranden om tillträde till accesspunkten och den fysiska infrastrukturen i byggnaden från leverantörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, inbegripet pris, när så är lämpligt. Medlemsstaterna får ange detaljerade krav avseende begärens administrativa aspekter.
4. Om det inte finns någon tillgänglig fiberfärdig infrastruktur i en byggnad ska varje leverantör av allmänna elektroniska kommunikationsnät ha rätt att terminera sitt nät i abonnentens lokaler med hjälp av den befintliga fysiska infrastrukturen i byggnaden i den mån den är tillgänglig och det finns tillträde till den i enlighet med punkt 3, under förutsättning att ägaren och/eller abonnenten ger sitt godkännande, i enlighet med nationell rätt, och om leverantören minimerar inverkan på tredje parter privata egendom.
5. Denna artikel påverkar inte äganderätten för ägaren till accesspunkten eller den fysiska infrastrukturen i byggnaden i de fall en innehavare av en nyttjanderätt till den infrastrukturen eller accesspunkten inte är ägare till desamma eller påverka äganderätten för tredje parter såsom markägare och byggnaders ägare.
6. Senast den 12 november 2025 ska Berc, efter samråd med intressenter, nationella tvistlösningsorgan och andra behöriga unionsorgan eller unionsbyråer inom de relevanta sektorerna i förekommande fall, och med beaktande av väletablerade principer och de olikartade förhållandena i medlemsstaterna, i nära samarbete med kommissionen, offentliggöra riktlinjer om villkoren för tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader, inbegripet om tillämpningen av rättvisa och rimliga villkor, och de kriterier som tvistlösningsorganen bör följa vid tvistlösning.

Artikel 12

Digitalisering av centrala informationspunkter

1. De centrala informationspunkterna ska tillhandahålla lämpliga digitala verktyg, till exempel i form av webbportaler, databaser, digitala plattformar eller digitala applikationer, för att göra det möjligt att online utöva alla rättigheter och fullgöra alla de skyldigheter som fastställs i denna förordning.
2. Medlemsstaterna får i förekommande fall koppla samman eller helt eller delvis integrera flera befintliga eller nyligen utvecklade digitala verktyg som stöder de centrala informationspunkter som avses i punkt 1 för att undvika duplicering av digitala verktyg.
3. Medlemsstaterna ska inrätta en enda nationell digital ingångspunkt, bestående av ett gemensamt användargränssnitt för att säkerställa smidig åtkomst till de digitaliserade centrala informationspunkterna.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa tillräckliga tekniska, ekonomiska och mänskliga resurser för att stödja införandet och digitaliseringen av centrala informationspunkter.

Artikel 13

Tvistlösning

1. Utan att det påverkar möjligheten att hänskjuta ett ärende till en domstol ska varje part ha rätt att hänskjuta följande tvister till det behöriga nationella tvistlösningsorgan som inrättats i enlighet med artikel 14:

- a) Om tillträde till befintlig infrastruktur vägras eller om överenskommelse om särskilda villkor, inbegripet pris, inte har nåtts inom en månad från dagen för mottagandet av begäran om tillträde enligt artikel 3.
- b) I samband med de rättigheter och skyldigheter som anges i artiklarna 4 och 6, inbegripet om den begärda informationen inte tillhandahålls inom de tillämpliga tidsfristerna.
- c) Om en överenskommelse om samordning av bygg- och anläggningsprojekt enligt artikel 5.2 inte har nåtts inom en månad från dagen för mottagandet av den formella begäran om samordning av bygg- och anläggningsprojekt.
- d) Om en överenskommelse om tillträde till fysisk infrastruktur i byggnader som avses i artikel 11.2 eller 11.3 inte har nåtts inom en månad från dagen för mottagandet av den formella begäran om tillträde.

Medlemsstaterna får föreskriva att det behöriga nationella tvistlösningsorganet i händelse av tvister som avses i punkt 1 a och d, om den enhet från vilken operatören begärt tillträde samtidigt är den enhet som har rätt att bevilja ledningsrätt till den egendom på, i eller under vilken föremålet för begäran om tillträde är beläget, också får lösa tvisterna om ledningsrätten.

2. Med fullt beaktande av proportionalitetsprincipen och de principer som fastställs i relevant vägledning från kommissionen eller Berecs riktlinjer ska det nationella tvistlösningsorgan som avses i punkt 1 utfärda ett bindande beslut för att lösa tvisten

- a) inom fyra månader från dagen för mottagandet av begäran om tvistlösning, med avseende på tvister som avses i punkt 1 a,
- b) inom en månad från dagen för mottagandet av begäran om tvistlösning, när det gäller tvister som avses i punkt 1 b, c och d.

Dessa tidsfrister får endast förlängas i vederbörligen motiverade undantagsfall.

3. När det gäller tvister som avses i punkt 1 a, c och d får det nationella tvistlösningsorganets beslut bestå i att i förekommande fall fastställa rättvisa och rimliga villkor, inbegripet pris.

4. Tvistlösningsorganen ska offentliggöra sina beslut, samtidigt som principerna om konfidentialitet och skydd av affärshemligheter respekteras. Den centrala informationspunkten ska säkerställa tillgång till de beslut som offentliggörs av tvistlösningsorganen.

Om tvisten rör tillträde till en operatörs infrastruktur och det nationella tvistlösningsorganet är den nationella regleringsmyndigheten, ska de mål som anges i artikel 3 i direktiv (EU) 2018/1972 beaktas i förekommande fall.

5. Denna artikel kompletterar och påverkar inte de rättsmedel och förfaranden som är förenliga med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Artikel 14

Behöriga organ

1. Medlemsstaterna ska inrätta eller utse ett eller flera behöriga organ som ska utföra de uppgifter som tilldelats det nationella tvistlösningsorganet i enlighet med artikel 13.1 (*det nationella tvistlösningsorganet*).

2. Det nationella tvistlösningsorganet ska vara juridiskt åtskilt från och funktionellt oberoende av alla nätooperatörer och alla offentliga organ som äger eller kontrollerar fysisk infrastruktur som är inblandade i tvisten. Medlemsstater som behåller äganderätten till eller kontrollen över nätooperatörer ska säkerställa en effektiv strukturell åtskillnad mellan de funktioner som är kopplade till de nationella tvistlösningsförfarandena och funktionerna vid den centrala informationspunkten och verksamheter som har samband med ägande eller kontroll.

Nationella tvistlösningsorgan ska agera oberoende och objektivt och får inte begära eller ta emot instruktioner från något annat organ när de fattar beslut om de tvister som föreläggs dem. Detta ska inte hindra tillsyn i enlighet med nationell rätt. Endast behöriga överklagandeinstanser ska ha befogenhet att upphäva eller undanröja de nationella tvistlösningsorganens beslut.

3. Det nationella tvistlösningsorganet får ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för att utföra de uppgifter som det ålagts.
4. Alla parter som berörs av en tvist ska samarbeta fullt ut med det nationella tvistlösningsorganet.
5. Funktionerna för den centrala informationspunkt som avses i artiklarna 3–10, 12 och 13 ska utföras av ett eller flera behöriga organ som utses av medlemsstaterna på nationell, regional eller lokal nivå, beroende på vad som är lämpligt. För att täcka kostnaderna för att utföra dessa funktioner får avgifter tas ut för användning av de centrala informationspunkterna.
6. Punkt 2 första stycket ska i tillämpliga delar gälla för de behöriga organ som utför en central informationspunkts funktioner.
7. De behöriga organen ska utöva sina befogenheter opartiskt, öppet och i lämplig tid. Medlemsstaterna ska säkerställa att de har tillräckliga tekniska och ekonomiska resurser och tillräckligt med personal för att kunna utföra de uppgifter de tilldelats.
8. Medlemsstaterna ska offentliggöra de uppgifter som ska utföras av varje behörigt organ via en central informationspunkt, särskilt om dessa uppgifter tilldelas mer än ett behörigt organ eller om de tilldelade uppgifterna har ändrats. När så är lämpligt ska de behöriga organen samråda och samarbeta med varandra i frågor av gemensamt intresse.
9. Medlemsstaterna ska meddela kommissionen identiteten på varje behörigt organ i enlighet med denna artikel som utför en uppgift enligt denna förordning och dessa organs respektive ansvarsområden och alla ändringar avseende det behöriga organet ska meddelas innan en sådan utnämning eller ändring börjar gälla.
10. Alla beslut som fattas av ett behörigt organ ska kunna överklagas i enlighet med nationell rätt till en helt oberoende överklagandeinstans, inbegripet ett organ av rättslig karaktär. Artikel 31 i direktiv (EU) 2018/1972 ska i tillämpliga delar gälla för varje överklagande enligt denna punkt.

Rätten att överklaga i enlighet med första stycket påverkar inte parternas rätt att väcka talan vid den behöriga nationella domstolen.

Artikel 15

Sanktioner

Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för överträdelse av denna förordning eller av något av de bindande beslut som antagits av de behöriga organ som avses i artikel 14 och ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara ändamålsenliga, effektiva, proportionella och avskräckande.

Artikel 16

Rapportering och övervakning

1. Senast den 12 maj 2028 ska kommissionen överlämna en rapport om genomförandet av denna förordning till Europaparlamentet och rådet. Rapporten ska innehålla en sammanfattning av effekten av de åtgärder som anges i denna förordning och en bedömning av framstegen för att uppnå förordningens mål, bland annat om och i så fall hur denna förordning kan bidra ytterligare till att uppnå de konnektivitetsmål som fastställs i beslut (EU) 2022/2481.

Rapporten ska omfatta utveckling med anknytning till denna förordnings tillämpningsområde som kan påverka framstegen mot en snabb och omfattande utbyggnad av nät med mycket hög kapacitet i landsbygdsområden, områden och avlägsna områden, såsom öar, bergsområden och glesbefolkade områden, utvecklingen av marknaden för mastinfrastruktur och införandet av olika backhaul-lösningar, inbegripet satellit-backhaul, i digital höghastighetskonnektivitet.

2. I detta syfte får kommissionen begära in upplysningar från medlemsstaterna, vilka ska lämnas in utan onödigt dröjsmål. I synnerhet ska medlemsstaterna senast den 12 november 2025, i nära samarbete med kommissionen, genom den kommunikationskommitté som inrättats enligt artikel 118 i direktiv (EU) 2018/1972, fastställa indikatorer för att på lämpligt sätt övervaka tillämpningen av denna förordning och mekanismen för att säkerställa regelbunden datainsamling och rapportering till kommissionen.

Artikel 17

Ändringar av förordning (EU) 2015/2120

Förordning (EU) 2015/2120 ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 2 ska följande led läggas till:

- "5. nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst: nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst enligt definitionen i artikel 2.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 (*).
6. inhemsk kommunikation: nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som originerar i den medlemsstat där konsumentens nationella leverantör är etablerad och som terminerar i ett fast nummer eller mobilnummer i samma medlemsstats nationella nummerplan.
7. kommunikation inom EU: nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som originerar i den medlemsstat där konsumentens nationella leverantör är etablerad och som terminerar i ett fast nummer eller ett mobilnummer i en annan medlemsstats nationella nummerplan.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 17.12.2018, s. 36)."

2. I artikel 5a ska följande punkter läggas till:

"7. Från och med den 1 januari 2029 får leverantörer inte tillämpa olika slutkundspriser för konsumenter för inhemsk kommunikation och kommunikation inom EU, förutsatt att tekniska regler om skyddsåtgärder, till exempel om hållbarhet, skäligen användning och bedrägeribekämpning, antas. Senast den 30 juni 2028 ska kommissionen, efter samråd med Berec, anta en genomförandeakt som fastställer dessa tekniska regler i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 5b.

8. Från och med den 1 januari 2025 får leverantörer på frivillig basis uppfylla den skyldighet att inte tillämpa olika slutkundspriser som fastställs i punkt 7. Dessa leverantörer ska undantas från de skyldigheter som fastställs i punkt 1, om inte annat följer av en policy för skäligen användning, i syfte att i ett tidigare skede ge konsumenterna samma slutkundspriser för inhemsk kommunikation och kommunikation inom EU. I detta syfte ska kommissionen senast den 31 december 2024, efter samråd med Berec, anta en genomförandeakt om skäligen användning, på grundval av typiska användningsmönster, och bedrägeribekämpningsåtgärder. Denna genomförandeakt ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 5b.2.

9. Senast den 30 juni 2027 ska kommissionen, efter samråd med Berec, se över denna artikel och kommissionen får, på grundval av en bedömning av dess konsekvenser, vid behov besluta att lägga fram ett lagstiftningsförslag för att ändra den.

10. Den bedömning som avses i punkt 9 ska omfatta följande:

- a) Utvecklingen av grossistkostnaderna i samband med tillhandahållande av kommunikation inom EU.
- b) Utvecklingen av konkurrensen på marknaden för tillhandahållande av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och trenden för slutkundspriserna för kommunikation inom EU i de olika medlemsstaterna.
- c) Utvecklingen av konsumenternas preferenser och valet av specialerbjudanden och paket som inte debiteras på grundval av den faktiska förbrukningen för kommunikation inom EU.

- d) Den möjliga inverkan på de nationella marknaderna för tillhandahållande av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och i synnerhet på de slutkundspriser som tas ut för konsumenter i stort, med beaktande av kostnaderna för tillhandahållande av kommunikation inom EU, och åtgärdernas potentiella inverkan på leverantörernas intäkter och, om möjligt, leverantörernas investeringskapacitet, särskilt med tanke på den framtida utbyggnaden av nät i linje med de konnektivitetsmål som anges i beslut (EU) 2022/2481 om ytterligare avgifter för kommunikation inom EU inte redan tillämpas.
- e) Omfattningen av användningen av samt tillgängligheten och konkurrenskraften för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster eller andra alternativ till kommunikation inom EU.
- f) Utvecklingen av prisplanerna när det gäller kommunikation inom EU, särskilt i vilken utsträckning genomförandet av de åtgärder som föreskrivs i punkt 8 har lett till resultat i fråga om undanröjande av skillnader i slutkundspriser mellan inhemsk kommunikation och kommunikation inom EU för konsumenterna.

11. För att genomföra den bedömning som avses i punkt 9 ska Berec regelbundet samla in relevant information från de nationella regleringsmyndigheterna. I tillämpliga fall får de nationella regleringsmyndigheterna tillhandahålla sådana uppgifter i samordning med andra behöriga myndigheter. De uppgifter som Berec samlar in i enlighet med denna punkt ska anmälas till kommissionen minst en gång om året. Kommissionen ska offentliggöra uppgifterna. För att säkerställa att Berec kan fullgöra sina skyldigheter enligt denna punkt ska leverantörer vara skyldiga att samarbeta genom att tillhandahålla de begärda uppgifterna, inbegripet konfidentiella uppgifter, till de berörda nationella myndigheterna."

3. Följande artikel ska införas:

"Artikel 5b

Kommittéförfarande

1. För att fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 5a i denna förordning ska kommissionen biträdas av kommunikationskommittén, som inrättats genom artikel 118.1 i direktiv (EU) 2018/1972. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.

2. När det hänvisas till denna artikel ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas."

4. I artikel 10.5 ska datumet "den 14 maj 2024" ersättas med "den 30 juni 2032".

Artikel 18

Upphävande

1. Direktiv 2014/61/EU upphör att gälla med verkan från och med den 11 maj 2024.

2. Om de bestämmelser i denna förordning som ersätter bestämmelserna i direktiv 2014/61/EU tillämpas från och med ett senare datum ska följande motsvarande bestämmelser i det direktivet, genom undantag från punkt 1 i den här artikeln, förbli i kraft till och med samma datum enligt följande:

a) Artiklarna 4.2, 4.3, artikel 4.4 första meningen, artiklarna 6.1, 6.2, 6.3, 6.5, och artikel 7.1 och 7.2 i det direktivet ska förbli i kraft till och med den 12 maj 2026.

b) Artikel 8.1–8.4 i det direktivet ska förbli i kraft till och med den 12 februari 2026.

3. Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till den här förordningen och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilagan.

Artikel 19

Ikraftträdande och tillämpning

1. Denna förordning träder i kraft den tredje dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

2. Den ska tillämpas från och med den 12 november 2025.

3. Genom undantag från punkt 2 i denna artikel gäller följande:

a) Artiklarna 5.6 och 11.6 ska tillämpas från och med den 11 maj 2024.

EUT L, 8.5.2024

SV

- b) Artikel 17 ska tillämpas från och med den 15 maj 2024.
- c) Artikel 10.1, 10.2 och 10.3 ska tillämpas från och med den 12 februari 2026.
- d) Artiklarna 4.3, 6.1, 7.2, 7.3, 12.1, 12.2 och 12.3 ska tillämpas från och med den 12 May 2026.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 29 april 2024.

På Europaparlamentets vägnar
R. METSOLA
Ordförande

På rådets vägnar
M. MICHEL
Ordförande

SV

EUT L, 8.5.2024

BILAGA

Jämförelsetabell

Direktiv 2014/61/EU	Denna förordning
Artikel 1.1	Artikel 1.1
Artikel 1.2	Artikel 1.3
Artikel 1.3	Artikel 1.3
Artikel 1.4	Artikel 1.2
—	Artikel 1.4
—	Artikel 1.5
Artikel 2	Artikel 2
Artikel 3.1	Artikel 3.11
Artikel 3.2	Artikel 3.1
—	Artikel 3.2
—	Artikel 3.3
—	Artikel 3.4
Artikel 3.3	Artikel 3.5
—	Artikel 3.6
Artikel 3.3 andra stycket	Artikel 3.7
Artikel 3.4	Artikel 13.1 a
Artikel 3.5	Artikel 13.2
	Artikel 13.3
—	Artikel 13.4 andra stycket
—	Artikel 3.8
—	Artikel 3.9
—	Artikel 3.10
Artikel 3.6	Artikel 3.12
—	Artikel 3.13
Artikel 4.1	Artikel 4.1
Artikel 4.2	Artikel 4.3
—	Artikel 4.2
Artikel 4.3	Artikel 4.1
	Artikel 4.3
Artikel 4.4 första meningen	Artikel 4.3
—	Artikel 4.4
Artikel 4.4 andra och tredje meningarna	Artikel 4.1 andra och tredje styckena
Artikel 4.5	Artikel 4.5
Artikel 4.6	Artikel 13.1 b
	Artikel 13.2 b
Artikel 4.7	Artikel 4.6
	Artikel 4.7

EUT L, 8.5.2024

SV

Direktiv 2014/61/EU	Denna förordning
Artikel 4.8	Artikel 4.8
Artikel 5.1	Artikel 5.1
Artikel 5.2	Artikel 5.2
—	Artikel 5.3
—	Artikel 5.4
Artikel 5.3	Artikel 13.1 c
Artikel 5.4	Artikel 13.2 b
	Artikel 13.3
Artikel 5.5	Artikel 5.5
—	Artikel 5.6
Artikel 6.1	Artikel 6.1
Artikel 6.2	—
Artikel 6.3	Artikel 6.1
Artikel 6.4	Artikel 13.1 b, artikel 13.2 b
Artikel 6.5	Artikel 6.2
—	Artikel 7.1
Artikel 7.1	Artikel 7.2
Artikel 7.2	Artikel 7.3
—	Artikel 7.4
Artikel 7.3	Artikel 7.5
—	Artikel 7.6
	Artikel 7.7
	Artikel 7.8
	Artikel 7.9
	Artikel 7.10
	Artikel 7.11
	Artikel 7.12
Artikel 7.4	—
—	Artikel 8
—	Artikel 9
Artikel 8.1	Artikel 10.1
Artikel 8.2	Artikel 10.2
Artikel 8.3	Artikel 10.6
Artikel 8.4	Artikel 10.7
	Artikel 10.8
Artikel 9.1	Artikel 11.1
Artikel 9.2	Artikel 11.2
Artikel 9.3	Artikel 11.3
	Artikel 13.1 d
	Artikel 13.2

SV

EUT L, 8.5.2024

Direktiv 2014/61/EU	Denna förordning
Artikel 9.4	Artikel 11.3
Artikel 9.5	Artikel 11.4
Artikel 9.6	Artikel 11.5
—	Artikel 11.6
—	Artikel 12
—	Artikel 13.1 andra stycket
—	Artikel 13.4 första stycket
—	Artikel 13.5
Artikel 10.1	Artikel 14.1
Artikel 10.2	Artiklarna 14.2 och 14.3
Artikel 10.3	Artikel 14.4
Artikel 10.4	Artikel 14.5
—	Artikel 14.6
—	Artikel 14.7
Artikel 10.5	Artikel 14.9
Artikel 10.6	Artikel 14.10
Artikel 11	Artikel 15
Artikel 12	Artikel 16.1
—	Artikel 16.2
—	Artikel 17
—	Artikel 18
Artikel 13	—
Artikel 14	Artikel 19
Artikel 15	—

2024/90315

24.5.2024

Rättelse till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1309 av den 29 april 2024 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av gigabitnät för elektronisk kommunikation, om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av direktiv 2014/61/EU (Gigabitinfrastrukturförordningen)

(Europeiska unionens officiella tidning L, 2024/1309, 8 maj 2024)

Sidan 36, artikel 18, punkt 1

I stället för: "11 maj 2024"

ska det stå: "12 november 2025".

Statens offentliga utredningar 2025

Kronologisk förteckning

1. Skärpta krav för svenskt medborgarskap. Ju.
2. Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter. Ju.
3. Skatteincitament för forskning och utveckling. En översyn av FoU-avdraget och expertskatte-reglerna. Fi.
4. Moderna och enklare skatteregler för arbetslivet. Fi.
5. Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö. LI.
6. Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret. Fö.
7. Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter. KN.
8. Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan. U.
9. På språklig grund. U.
10. En förändrad abortlag – för en god, säker och tillgänglig abortvård. S.
11. Straffbarhetsåldern. Ju.
12. AI-kommissionens Färdplan för Sverige. Fi.
13. En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag. Fi.
14. En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem. KN.
15. Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare. Volym 1 och 2. S.
16. Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar. Ju.
17. Anpassning av svensk rätt till EU:s avskogningsförordning. LI.
18. Ett likvärdigt betygssystem. Volym 1 och 2. U.
19. Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande. U.
20. Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet. Fi.
21. Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). KN.
22. Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet. KN.
23. Ersättningsregler med brottsoffret i fokus. Ju.
24. Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland. Ku.
25. Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete. A.
26. Tid för undervisningsuppgifter – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet. U.
27. En socionomutbildning i tiden. U.
28. Frihet från våld, förtryck och utnyttjande. En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter. A.
29. Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete. A.
30. Enklare mervärdesskatteregler vid försäljning av begagnade varor och donation av livsmedel. Fi.
31. Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt. Ju.
32. Vissa förändringar av jaktlagstiftningen. LI.
33. Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd. Ju.
34. Ett modernare konsumentskydd vid distansavtal. Ju.
35. Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända. A.

36. Skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion. UD.
37. Skärpta villkor för friskolesektorn. U.
38. Att omhänderta barn och unga. S.
39. Digital teknik på lika villkor.
En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS. S.
40. Säkrare tivoli. Ju.
41. Pensionsnivåer och pensionsavgiften – analyser på hundra års sikt. S.
42. Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar. Ju.
43. Säkerställ tillgången till läkemedel – förordnande och utlämnande i bristsituationer. S.
44. Förbättrat stöd i skolan. U.
45. Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – några anslutande frågor. Ju.
46. Tryggare idrottsarrangemang. Ju.
47. Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? KN.
48. Stärkt pandemiberedskap. S.
49. Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. Ju.
50. En ny nationell myndighet för viltförvaltning. LI.
51. Bättre förutsättningar för klimatanpassning. KN.
52. Ökad insyn i politiska processer. Ju.
53. Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper. S.
54. Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott. Ju.
55. En reformerad samhällsorientering för bättre integration. A.
56. Stärkt skydd för domstolarnas och domarnas oberoende. Ju.
57. Polisär beredskap i fred, kris och krig. Ju.
58. En stärkt hästnäring – för företagande, jämställdhet, jämlikhet och folkhälsa. LI.
59. Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck. Ju.
60. En starkare fondmarknad. Fi.
61. Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt. Volym 1 och 2. S.
62. Ansvar för hälso- och sjukvården. Volym 1 Bedömningar och förslag. Volym 2 Underlagsrapporter. S.
63. Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens – utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov. S.
64. En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft. LI.
65. En mer flexibel hyresmarknad. Ju.
66. En straffreform. Volym 1, 2, 3 och 4. Ju.
67. Arlanda – en viktig port för det svenska välbefindandet. Åtgärder som stärker konkurrenskraften för Arlanda flygplats. LI.
68. Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap. KN.
69. Effektivare samverkan för djur- och folkhälsa. LI.
70. Längre liv, längre arbetsliv – förlängd rätt att kvarstå i anställningen. A.
71. Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista – en del i en ny nationell infrastruktur för datadelning. Del 1 och 2. S.
72. Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan. U.
73. En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv. A.
74. Ny reglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. A.
75. Folkbokföringsverksamhet, biometri och brottsbekämpning. Fi.
76. Det handlar om oss – så bryter vi utanförskapet och bygger en starkare gemenskap. A.
77. En översyn av den statliga lönegarantin. A.
78. En reformerad underrättelseverksamhet. Fö.
79. Samlade förmågor för ökad cybersäkerhet. Fö.

80. Koordinatbestämda fastighetsgränser. Ju.
81. En ny organisation av ekobrottsbekämpningen. Ju.
82. Sysselsättning och boende på landsbygden – Juridiska personers förvärv av jordbruksmark och en effektiv tillämpning av glesbygdsbestämmelserna. LI.
83. Ett nationellt förbud mot tiggeri. Ju.
84. Hem för barn och unga. För en trygg, säker och meningsfull vård. S.
85. Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik. LI.
86. Redo! En utredning om personalförsörjningen av det militära försvaret. Fö.
87. Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel. Ju.
88. Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten. KN.
89. En moderniserad fiskelagstiftning. Volym 1 och 2. LI.
90. Förmedling av post till personer med skydd i folkbokföringen. Fi.
91. Nya regler om arv och testamente – bland annat ett testamentsregister i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor. Ju.
92. En kulturkanon för Sverige. Ku.
93. En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk. Del 1 och 2. LI.
94. En säkrare utrikesförvaltning. UD.
95. Skärpta villkor för anhöriginvandring. Ju.
96. Fler möjligheter till ökat välbstånd. Fi.
97. Krishantering och ändrade rörelse regler för försäkringsföretag. Volym I, II, III & IV. Fi.
98. En bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten. LI.
99. Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar. Ju.
100. Åtgärder mot illegal ip-tv. Ku.
101. Anpassningar till AI-förordningen – säker användning, effektiv kontroll och stöd för innovation. Fi.
102. Bättre ansvarsfördelning. Ju.
103. En ny produktansvarslag. Ju.
104. Ny kärnkraft i Sverige – ett samlat system för omhändertagande av radioaktivt avfall. KN.
105. Om överföring av Första AP-fondens verksamhet och tillgångar till Tredje och Fjärde AP-fonderna. Fi.
106. Om överföring av Sjätte AP-fondens verksamhet och tillgångar till Andra AP-fonden. Fi.
107. Sveriges nationella klimatmål – uppdaterat etappmål till 2030. KN.
108. Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro. S.
109. Särskilda provocativa åtgärder. Ju.
110. Snabbare bredband i hela landet – åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinfrastruktur. Fi.

Statens offentliga utredningar 2025

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

- Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete. [25]
- Frihet från våld, förtryck och utnyttjande. En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter. [28]
- Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete. [29]
- Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända. [35]
- En reformerad samhällsorientering för bättre integration. [55]
- Längre liv, längre arbetsliv – förlängd rätt att kvarstå i anställningen. [70]
- En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv. [73]
- Ny reglering för den arbetsmarknads-politiska verksamheten. [74]
- Det handlar om oss
– så bryter vi utanförskapet
och bygger en starkare gemenskap. [76]
- En översyn av den statliga löne-garantin. [77]

Finansdepartementet

- Skatteincitament för forskning och utveckling. En översyn av FoU-avdraget och expertskatte-reglerna. [3]
- Moderna och enklare skatteregler för arbetslivet. [4]
- AI-kommissionens Färdplan för Sverige. [12]
- En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag. [13]
- Kommunal anslutning till Utbetalnings-myndighetens verksamhet. [20]
- Enklare mervärdesskatte regler vid försäljning av begagnade varor och donation av livsmedel. [30]
- En starkare fondmarknad. [60]

- Folkbokföringsverksamhet, biometri och brottsbekämpning. [75]
- Förmedling av post till personer med skydd i folkbokföringen. [90]
- Fler möjligheter till ökat välbstånd. [96]
- Krishantering och ändrade rörelseregler för försäkringsföretag. Volym I, II, III & IV. [97]
- Anpassningar till AI-förordningen – säker användning, effektiv kontroll och stöd för innovation. [101]
- Om överföring av Första AP-fondens verksamhet och tillgångar till Tredje och Fjärde AP-fonderna. [105]
- Om överföring av Sjätte AP-fondens verksamhet och tillgångar till Andra AP-fonden. [106]
- Snabbare bredband i hela landet
– åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinfrastruktur. [110]

Försvarsdepartementet

- Plikten kallar! En modern personal-försörjning av det civila försvaret. [6]
- En reformerad underrättelse-verksamhet. [78]
- Samlade förmågor för ökad cybersäkerhet. [79]
- Redo! En utredning om personalförsörjningen av det militära försvaret. [86]

Justitiedepartementet

- Skärpta krav för svenskt medborgarskap. [1]
- Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter. [2]
- Straffbarhetsåldern. [11]
- Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar. [16]

Ersättningsregler med brottsoffret i fokus. [23]

Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt. [31]

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd. [33]

Ett modernare konsumentskydd vid distansavtal. [34]

Säkrare tivoli. [40]

Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar. [42]

Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – några anslutande frågor. [45]

Tryggare idrottsarrangemang. [46]

Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. [49]

Ökad insyn i politiska processer. [52]

Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott. [54]

Stärkt skydd för domstolarnas och domarnas oberoende. [56]

Polisiär beredskap i fred, kris och krig. [57]

Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck. [59]

En mer flexibel hyresmarknad. [65]

En straffreform. Volym 1, 2, 3 och 4. [66]

Koordinatbestämda fastighetsgränser. [80]

En ny organisation av ekobrottsbekämpningen. [81]

Ett nationellt förbud mot tiggeri. [83]

Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel. [87]

Nya regler om arv och testamente – bland annat ett testamentsregister i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor. [91]

Skärpta villkor för anhöriginvandring. [95]

Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar. [99]

Bättre ansvarsfördelning. [102]

En ny produktansvarslag. [103]

Särskilda provocativa åtgärder. [109]

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter. [7]

En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem. [14]

Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). [21]

Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet. [22]

Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? [47]

Bättre förutsättningar för klimatanpassning. [51]

Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap. [68]

Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten. [88]

Ny kärnkraft i Sverige – ett samlat system för omhändertagande av radioaktivt avfall. [104]

Sveriges nationella klimatmål – uppdaterat etappmål till 2030. [107]

Kulturdepartementet

Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland. [24]

En kulturkanon för Sverige. [92]

Åtgärder mot illegal ip-tv. [100]

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Avgift för områdessaamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö. [5]

Anpassning av svensk rätt till EU:s avskogningsförordning. [17]

Vissa förändringar av jaktlagstiftningen. [32]

En ny nationell myndighet för viltförvaltning. [50]

En stärkt hästnäring – för företagande, jämställdhet, jämlikhet och folkhälsa. [58]

En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft. [64]

Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet. Åtgärder som stärker konkurrenskraften för Arlanda flygplats. [67]

Effektivare samverkan för djur- och folkhälsa. [69]

Sysselsättning och boende på landsbygden – Juridiska personers förvärv av jordbruksmark och en effektiv tillämpning av glesbygdsbestämmelserna. [82]

Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik. [85]

En moderniserad fiskelagstiftning. Volym 1 och 2. [89]

En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk. Del 1 och 2. [93]

En bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten. [98]

Socialdepartementet

En förändrad abortlag – för en god, säker och tillgänglig abortvård. [10]

Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare Volym 1 och 2. [15]

Att omhänderta barn och unga. [38]

Digital teknik på lika villkor.
En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS. [39]

Pensionsnivåer och pensionsavgiften – analyser på hundra års sikt. [41]

Säkerställ tillgången till läkemedel – förordnande och utlämnande i bristsituationer. [43]

Stärkt pandemiberedskap. [48]

Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper. [53]

Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt. Volym 1 och 2. [61]

Ansaret för hälso- och sjukvården.
Volym 1 Bedömningar och förslag.
Volym 2 Underlagsrapporter. [62]

Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens – utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov. [63]

Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista – en del i en ny nationell infrastruktur för datadelning.
Del 1 och 2. [71]

Hem för barn och unga. För en trygg, säker och meningsfull vård. [84]

Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro. [108]

Utbildningsdepartementet

Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan. [8]

På språklig grund. [9]

Ett likvärdigt betygssystem
Volym 1 och 2. [18]

Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande. [19]

Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet. [26]

En socionomutbildning i tiden. [27]

Skärpta villkor för friskolesektorn. [37]

Förbättrat stöd i skolan. [44]

Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan. [72]

Utrikesdepartementet

Skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion. [36]

En säkrare utrikesförvaltning. [94]